TÜSTAV
Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı

Georgi Dimitrov
GÜNLÜK-3

6 Mayıs 1945 – 6 Şubat 1949

Çeviren: Rüstem Aziz

Belge

Georgi Dimitrov
GÜNLÜK-3
6 Mayıs 1945 – 6 Şubat 1949

Genel Sıra No: 30
Belge Dizisi: 16

© TÜSTAV - Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı
Bu yapıtın telif hakları TÜSTAV'a aittir,
izin alınmadan kullanılamaz.

1. Basım Mart 2005

ISBN 975-8683-12-8 (TK)
ISBN 975-8683-15-2 (3. Cilt)

TÜSTAV İktisadi İşletmesi
Kocatepe Mah. Feridiye Cad.
No: 20 Taksim - İstanbul
Tel : 0212 237 98 92
Faks : 0212 237 98 93
Url : www.tustav.org
e-posta : bilgi@tustav.org

Kapak Tasarımı: Bülent Aydın
Ofset Hazırlık: EKOL Tanıtım
Baskı-Cilt: Kayhan Matbaası

TÜSTAV (Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı);
ülkemiz işçi ve sol hareketinin tarihini eksiksiz biçimde kucaklamayı, bu tarihin belge ve canlı tanıklıklarını toplamayı, bu alana yönelik araştırmaları özendirmeyi kendine görev biliyor. Bu çerçevede oluşturduğumuz TÜSTAV Yayınları olarak, ülkemiz işçi ve sol hareketi tarihini ilgilendiren belge, anı ve araştırmaları tarihseverlere ulaştırarak ülkemizin aydınlık geleceğine katkıda bulunmayı umuyoruz. Açıktır ki, TÜSTAV bugüne dek çalışmalarında benimsemiş olduğu bu tarihin "olduğu gibi" yansıtılması anlayışını, TÜSTAV Yayınları'nda da sürdürecektir. Buna uygun olarak, yayımladığı belge, anı ve araştırmalardaki tez, görüş ve yaklaşımlar konusunda, bir kurum olarak taraf olmamaya özen gösterecektir. Nitekim aynı tarihsel döneme ilişkin olabildiğince farklı tarafların görüşlerini yansıtan belge, anı ve araştırmalara yayınlarında yer vermeye çalışacaktır.

Georgi Dimitrov
GÜNLÜK-3
6 Mayıs 1945 – 6 Şubat 1949

DİMİTIR SİRKOV
1. Derece Kıdemli Bilimsel Danışman, Tarih Bilimleri Doktoru

Dr. PETKO BOEV
2. Derece Kıdemli Bilimsel Danışman

Dr. NİKOLA AVREYSKİ
2. Derece Kıdemli Bilimsel Danışman

EKATERİNA KABAKÇİE'VA

Çeviren: **RÜSTEM AZİZ**

TÜSTAV
Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı

Georgi Dimitrov'un günlüğünün asıl metni, giriş sözleri, şahsi arşivinden fotoğraflar: Boyko Georgiev Dimitrov

Metin ve resimlerin derlenmesi, tercümeler, önyazı, notlar, kılavuz: Dimitır İvanov Sirkov, Petko İvanov Boev, Nikola İvanov Avreyski, Ekaterina Hristova Kabakçieva; Tanım derlemesi: Vera İvanova Diçeva

Giriş etüdü: İlço İvanov Dimitrov

6 Mayıs 1945. Pazar.

- Bulgar send[ika] heyetini ve İGB heyetini, kendilerine eşlik eden Sovyet yoldaşlar **Bakaşova** ve **Guseva** (Komsomol) ile birlikte, villada kabul ettim. Kolarov, Blagoeva, Sergeev ve karısıyla birlikte Panyuşkin de hazır bulundu. Sanatçı **Kaminka** birçok şiir okudu. Bölge Komitesi Sekreteri filmini izledik.

- Sendika heyeti üyeleri: G. Tsankov, Obretenov (İP Ajitasyon ve Propaganda şubesinden), İvan Kirov (Pernikli madenci), Nadejda Lazarova (Gabrovo'dan tekstil işçisi), Nikola Obreşkov (posta işçisi, Genel İşçi Sendikası MK üyesi ve postacıların baş[kanı] - sosyal-demokrat), Nadejda Furnacieva (Filibeli tütün işçisi, partisiz), Hristo Nojarov (Kazanlık silah fabrikasında iş[çi]) Sineon Gostev (demiryolu işçisi), İvan Gançev (tramvaycı, partisiz), Zdravka Todorova (tekstil işçisi - İGB), Remsçi* Danço Dimitrov ve iki genç kız.

Heyete Vlad[imir] İliç **Lenin**'in öldüğü Gorki (villasını) gezdirdim.

7 Mayıs 1945.

- Bulgaristan'ın ticaret sorunları hakkında **Boris Hristov**'u kabul ettim.

- İspanya ile ilgili çalışmak üzere Fransa'ya gidecek Sov[yetler] Birliği kahramanı Kravçenko'yu kabul ettim.

- Yüksek frekans özel hat (YF) üzerinden Sofya'ya bağlanarak **Biryuzov** ve **Kostov** ile Çift[çi] Birliği'nin Ul[usal] Konferansı hakkında konuştum. **N. Petkov**'un kendisine iletilmek üzere, onlara şunu söyledim: Gecekondulardan[199] uzak dursun, konfer[ansa] aktif bir şekilde katılsın, Çift[çi] Birliği'nin başında ve hükümette kalsın vb. Eğer Gemecilere dolaylı veya dolaysız destekte bulunursa, partinin ve şahsen benim, halkın zararına olan bu davranışa karşı kamuoyu önünde tutum almak zorunda kalacağımız uyarısında bulundum.

8 Mayıs 1945.

- **Antseloviç** yanımda. Eski Sov[yet] sendikacısı - göğsü nişanlarla kaplı.

- YF'ı kullanıp **Kirsanov** (Sofya) ile konuştum. Çift[çi] konferansı hakkında bilgi verdi.

- **Almanya'nın kayıtsız şartsız teslim olma belgesi Berlin**'de imzalandı.

Avrupa'da savaş sona erdi!

- Akşam **Veslav** [Gomulka] (PİP MK sekr[eteri]) yanımdaydı.

9 Mayıs 1945.

- Bugün tatil. Tüm halkın sevinç günü. Zafer bayramı.

- **Stalin**'in radyo konuşması.

Binlerce top atışı!

- **İsim** günüm dolayısıyla Bulg[aristan] naiplerinden telgraf geldi:

"Vatan Cephesi'nin ülkesi Bulgaristan'ın Naipler Kurulu, isim gününüz dolayısıyla size en içten tebriklerini ve yurdumuz yararına, Bulgaristan halkı ile büyük Sovyet halkı ve tüm barış yanlısı Slav ve diğer halklar arasındaki kardeşlik yararına yürüttüğünüz değerli yurtseverce çalışmalarınızı sürdürebilmeniz için daha uzun yıllar sağlık ve esenlik dileklerini sunar. Faşist Almanya'nın bozguna uğratılmasına Bulgar halkının yaptığı katkının büyük bir bölümü bizzat size aittir.

---

* İleri Gençler Birliği üyesi.

Naipler: **Venelin Ganev, Tsv. Boboşevski, Todor Pavlov.**"

- Stalin'e şu mektubu yolladım:

"Faşist Almanya üzerindeki kesin zafer dolayısıyla tüm halkın bayram ettiği bugün, kendi adıma ve minnettar Bulgar halkı adına, izninizle, sizi en içten duygularla kutlar, Sovyet halkına, Kızıl Orduya ve özellikle şahsen size Bulgaristan halkını faşist Alman esaretinden kurtardığınız için şükranlarımızı sunarım.

Saldırı tehlikesine ve sosyalizmin tüm düşmanlarına karşı savaşta Sovyet halkına ve tüm ilerici insanlığa daha uzun yıllar önderlik edebilmeniz için sizin çok sağlıklı ve pek güçlü olmanızı tüm yüreğimle dilerim.

Size sadakatla."*

10 Mayıs 1945.

- Birkaç gün için Sofya'dan gelen Hr. **Halaçev** yanımda.

Durumu anlattı. MK'nin kimi eski parti kadrolarından yararlanmadığını vb. söyledi.

- Bültene (No 10) alınacak Bulgaristan'la ilgili yazıyı görüştük. **Kolarov**'dan yazıyı gereği gibi yeniden işlemesini istedik.

- Sofya'ya (özel Y[üksek] F[rekans] hattı ile) bağlanıp **Biryuzov** ve **Trayço** ile görüştüm. Trayço, Çift[çi] Birliği'nin ul[usal] konferansı hakkında bilgi verdi. Sonuçlar iyice sayılır. Kabul edilen karar harika. Yöne[tim] Kurulu üyeleri güvenilir kişiler. Ancak, Petkov konferansa hiç gelmemiş. Birlik yönetimine seçilmiş olsa da, ikircimli tutumu devam ediyor.

- Gece, **Şçerbakov**'un öldüğü bildirildi!

Zavallı adam, zaferin **sonuçlarını** göremedi...

- Üç naibe - Ganev, Boboşevski ve Pavlov'a şu yanıtı gönderdim:

"Tebriklerinizden ötürü sizlere candan teşekkür ederim. Eminim ki, Faşist Almanya'nın bozguna uğratılmasına başarıyla katkıda bulunan halkımız, özgürlüğünü, bağımsızlığını ve her bakımdan gelişmesini tam olarak sağlama yolunda önüne çıkacak tüm güçlüklerin, Vatan Cephesi'nin tüm iç ve dış düşmanlarının da başarıyla üstesinden gelecektir."**

- **SKP(b) MK'ne, Malenkov'a** şu telgrafı çektim:

"Hiçbir zaman unutmayacağımız Aleksandır Sergeeviç Şçerbakov'un erken ölümü nedeniyle en derin taziyelerimi, lütfen, kabul ediniz."***

Şçerbakov'un eşine de:

"Şahsen sizin, partimizin ve hepimizin ağır bir kayba uğraması, hiçbir zaman unutmayacağımız Aleks[andır] Sergeeviç'in erken ölümü sebebiyle, Roza Yulievna adına ve kendi adıma en derin taziyelerimi sunarım."****

11 Mayıs 1945.

- **Şçerbakov**'un tabutu başında (Birlikler Evi'nde) **onur nöbeti**.

- Şubede yapacakları işler hakkında **Hatuntseva** ve **Zançeva**'yı kabul ettim. Sl[av] ve Bal[kan] ülkeleri bölümüne atadım.

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.

- **Medvedev** - Sl[av] ve Bal[kan] ülkeleri bölümünün işleri hakkında.

- Albay **Nedelçev** ile **Stoilov**'u (Devlet Güvenlik Bakanlığı görevlisi partizan) birlikte kabul ettim. Yakında Bulgaristan'a gönderilecek.

- **Stoilov**'un şimdiki işine son verilip benim emrime verilmesi için Sudoplatov ile anlaştım.

12 Mayıs 1945.

- **Şçerbakov'un cenaze töreninde.**

- Bülten için (Bulgaristan hakkındaki) yazıyı redakte ettim.

13 Mayıs 1945. Pazar.

- Leningrad'dan dönen **G. Tsankov** ile **Obretenov**'u (sen[dika] hey[eti]) SSCB'de bir süre daha kalmaları ve Bulgaristan'a geri dönüşleri konusunda kabul ettim.

14 Mayıs 1945.

- Romanya konusunda Rom[en] yoldaşları (MK temsilcisini ve tarım bakan yardımcısını) kabul ettim.

- **Braginski, Kozlov, Hvostov, Gulyaev** - Almanya'ya Alman kadrolar (komün[istler] ve antif[aşist] savaş tutsakları) gönderme konusunda.

- Şube toplantısı. Danilov'un (Sov[yet] gençlik heyeti) Bulgaristan gezisi hakkındaki raporu.

15 Mayıs 1945.

- Avustur[ya] sorunları hakkında Avustur[yalı] yoldaş **Şiling**'i kabul ettim.

- Büronun **bülten** (No 10) ile ilgili oturumu.

- Bulgaristan hakkındaki yazıyı redakte ettim.

- **Malenkov**'un yanında. Ulus[lararası] gençlik konferansı konusunu ve yurtdışıyla telsiz bağlantılarımızın maddi temelini genişletme sorununu görüştük.

16 Mayıs 1945.

- **Bültenin** (Bulgaristan hakkındaki yazının bulunduğu) son redaksiyonunu yaptım.

- **G. Tsankov** ile **Obretenov**'u kabul ettim. Sendi[ka] heyetinin* bundan böyle yapacağı işler (sendika[cılar] önünde, basın toplantısında yapılacak konuşmalar vb.) hakkında talimat verdim.

- **Radenko**'yu getirttim ve tedavi edilmek üzere Barviha'ya yerleştirdim.

- MK'ne (Sofya) **Blagoev** hakkında (ölüm yıldönümü nedeniyle) küçük bir yazı gönderdim.

- Tarım Mühendisleri Kongresi'ne (Sofya) selamlama mesajı yolladım.

- Vat[an] Cephesi komitelerine bağlı **askeri şubelerin** konferansından bana gelen selamlama mesajına yanıt gönderdim.

17 Mayıs 1945.

- Boris Hristov Bulg[arların] ticaret işleri hakkında.

- **Molotov** ile konuştum - İtal[ya'nın] sorunları hakkında (özellikle de Erkoli'nin telgrafıyla ilgili olarak Trieste konusunda).

- **Trieste** konusunda **Stal[in]**'e bir mektup yazdım - Trieste'nin Yugoslavya'ya verilmesinin niçin gerekli ve adil olacağının gerekçelerini belirttim.

18 Mayıs 1945.

- **Sofya**'dan **kurye** geldi; posta ve gazete getirdi.

- Enformasyon Bürosu'nu topladım. Bültenin en yakın sayılarının planını be-

---

* Asıl metinde hatalı: "konferansının".

lirledik.

- Şubede bir toplantı düzenleyip **Varga**'nın savaş sonrasındaki ekon[omik] sorunlar üstüne raporunu dinledik.

- Bulgaristan'ın ve Bul[gar] sendikalarının durumu hakkındaki basın toplantısını hazırlamak üzere, (Kolarov ile birlikte) **G. Tsankov** ve **Obretenov**'u çağırdım.

19 Mayıs 1945.

- Gençlik şubesinde çalışmaya aday **üç komsomolcuyu** (Antif[aşist] komiteden İvanova da aralarında) kabul ettim.

- 20 Temmuz 1945 tarihinde, Paris'te yapılacak **Fransız Kadınlar Kongresi**'ne Sov[yet] Antifaşist Kadınlar Komitesi'nden de bir heyet gönderilmesi için bir öneri hazırlayıp **Molotov**'a ve **Malenkov**'a gönderdim.

- **Kasatkin** ve **Panyuşkin** - öz[el] görevli enstitülere gerekli malze[melerin] sağlanması konusunda. Panyuşkin'in şubeyle ilgili siparişlerini MK İdari işler şef yardımcısı olarak yerine getirmesi için **Kasatkin**'e sıkı talimatlar verdim.

20 Mayıs 1945. Pazar.

- Bulgaristan'da bulunmuş olan Sov[yet] genç[lik] heyetini kabul ettim (baş[kan] Danilov, heyet üyeleri: Peykin, Gotseridze, İvanova, Troyan, Rijikov, Fedotov, Vodenitskaya (aktris "Zoya"), Larionov). Onlarla birlikte Mişakova, Antipov, Guseva, Panyuşkin ve Ponomaryov da [vardı]. Şu Bul[gar] gençleri de öyle: Danço Dimitrov, Timova ve Karadimova. Çok içten bir hava!

- Sofya'dan yeni kurye geldi. Posta ve materyal getirdi.

21 Mayıs 1945.

- **Bul[gar] sendika heyetiyle,** yaptığı SSCB gezisinin sonuçları ve bu gezi sırasında gördüklerinden, öğrendiklerinden vb. yararlanılması konusunu (Bulgaristan'a dönmeden önce) ayrıntılı bir şekilde görüştüm.

SSMK'dan **Kuznetsov** ve **Bakaşova** da hazır bulundular. Kolarov da katıldı.

- **Tihonov**'un Bulgaristan hakkında yazdığı yeni etüdü gözden geçirdim.

22 Mayıs 1945.

- **Molotov**'un yanında - **Uluslararası genç[lik] konferansına** ve bu konferansta Sovyet gençliğinin temsil edilmesine ilişkin karara son şeklini verdik.

- **Martin Nilsen** ile (Danimarkalı milletvekili) Moltke'yi kabul ettim. Danimarka Komünist Partisi'nin önünde duran görevleri ele aldık.

- Bulg[aristan]'ın ticaret işleri hakkında **Boris Hristov**'u kabul ettim.

- Bulg[ar] sendi[ka] heyeti bugün Sofya'ya varmış.

23 Mayıs 1945.

- **Ponomaryov** ile şubenin enform[asyon] bölümünün gelecekteki işlerini görüştük.

- **Panyuşkin** ile ekonomik işleri konuştuk.

- Trieste konusunda Erkoli'ye çekilecek bir telgraf tasarısını, Stalin'e gönderdiğim mektuptaki görüşler temelinde (Trieste niçin Yugoslavya'ya verilmeli) kaleme alıp, Molotov'a yolladım.

- Enstitü No 100'ün eski müdürü Morozov toprağa verildi.

- Sofya'dan kurye geldi ve MK'nden posta getirdi.

24 Mayıs 1945.

- Belçika Komünist Partisi gen[el]

sekr[eteri] **Relekom**'u (Almanya'da toplama kampındayken Kız[ıl] Ordu tarafından kurtarılmış) kabul ettim.

- Koms[omolskaya] Pravda gazetesinin XX. yıldönümüyle ilgili **tör[ene]** katıldım.

- Anava[tan] Savaşı'na katılan **ordu komut[anları] onuruna Kremlin'de** resmi kabul. Çok güzel bir hava hakimdi.

25 Mayıs 1945.

- Almanya'ya çalışmaya gönderilecek bir grup Alman yoldaşla (Şelike, Hörnle, Şveyk, Grete Kaylzon, Lora Pik, Kün vb.) görüştüm. Pik, Braginski, Kozlov ve Hvostov da katıldı.

- **Pik ile** AKP D[ış] B[üro]'sunun çalışmalarıyla ilgili birçok sorunu hallettik.

- Korgen[eral] **Jeltov** (III. Ukrayna Cephesi Askeri Konseyi üyesi) ve Tuğgeneral Prititski yanımdalar. Jeltov Avusturya'daki durum ve Avust[urya] hükümetinin çalışmaları ve bu arada komünist partisi hakkında bilgi verdi.

Komün[ist] bakanların gerçekleştirmesi gereken birçok girişimle ilgili görüş birliği sağladık.

- **Kolarov** Bulgarların işleri hakkında.

- **Panyuşkin** - şubenin günlük işleri.

26 Mayıs 1945.

- Mareşal **Voroşilov** MK'nde, yanımda. Macaristan'daki durum ve komünist partisinin görevleri üzerinde durduk. Yönetici Macar yoldaşlardan, özellikle **Rakoşi** ve Geryo'dan memnun.

- Mareşal **Tolbuhin** akşam MK'de, yanımda. Avusturya'daki durum ve Avus[turya] bükümetinin uygulamaları, bu arada bizim komünist bakanların görevlerini konuştuk. Kendisi bundan böyle Müttefik Devletler Bulgaristan ve Romanya Kont[rol] Komisyonu'nda bulunacağı için, Bulgaristan ile ilgili birçok sorunu uzun uzun görüştük.

- Bir ay boyunca Berlin, Drezden ve Şçeçin'de bulunmuş **Smirnov** ve di[ğer] iki yoldaşı (NKVD'den) kabul ettim. Oraya gönderilen yoldaşlarımızın durumu ve çalışmaları hakkında bilgi verdiler ve ileride işlerin daha iyi örgütlenmesine yönelik birçok sorunu gündeme getirdiler.

- Şubenin birçok günlük işini **Panyuşkin** ile birlikte hallettik.

- Albay Piterson'a **Koplenig**'in Viyana'dan yanıt mektubunu gönderdim.

27 Mayıs 1945.

- Mareşal **Tito**'ya aşağıdaki kutlama mesajını yolladım:

"Doğum gününüzü candan kutlarım. Bütün güçlüklere karşın, Yugoslavya halklarına bundan böyle de kurtuluş yolunda - onların yeni demokr[atik] fed[ere] Yugoslavya içindeki kopmaz birliğini, büyük Sovyetler Birliği'yle bütünlüğünü, Slav komşuları Bulgar halkıyla kardeşçe dostluğunu, tüm özgürlük yanlısı halklarla işbirliğini sağlama yönünde - başarıyla önderlik edebilmeniz için size yürekten sağlık ve esenlikler dilerim. Kuvvetle elinizi sıkarım!"*

- Birkaç Macarın (bu arada Pelikan'ın) Budapeşte'ye işe gönderilmesi konusunda **Voroşilov** telefon etti.

- **Koplenig'e** (Viyana) Avusturya komünist partisinin görevleriyle ilgili bir mektup gönderdim.

---

* Rusçadan çeviridir.

28 Mayıs 1945.

- Kimi yeni Bulg[ar] yoldaşların ve ailelerinin Bulgaristan'a gönderilmeleri konusunda **Sergeev** yanımda.

- Krasn[aya] Zvezda'dan **Hofman** (uluslar[arası] konularda yorumcu).

Almanların durumunu ve ruh halini yerinde araştırabilmek için Almanya'ya gidiyor. Bu görevin üstesinden gelmek için kimi tavsiyelerde bulunmamı istedi. Gerekeni kendisine anlattım.

- Trieste konusunda **Erkoli**'ye şifreli telgraf çektim. **Stalin** benim bu konudaki görüşümü onayladı.

29 Mayıs 1945.

- **Ejova** (Antifa[şist] Kadınlar Komitesi) - Fransa'ya ve Yugoslavya'ya Sovyet kadın heyetleri göndermekle ilgili sorunlar hakkında.

- Sofya'ya gidecek olan Bulg[ar] yoldaşları (**Petaşev, Razlogov, Gerasimov, Stoilov, Stefanov, Stolbov**) kabul ettim. Kendileriyle sohbet ettim ve talimatlar verdim.

- **Bulgaristan Gazeteciler Birliği**'ne yanıt olarak bir telgraf çekerek, Bulgar gazetecilerinin günümüzdeki görevlerine işaret ettim.

- YF hattından, Sofya'da bulunan korgen[eral] **Biryuzov** ile konuştum. Gemeto'nun **Amerik[an] temsilciliği[nin]** mekanlarından birinde gizlenmesi olayını anlattı.

30 Mayıs 1945.

- MK (Sofya) Örgütlenme Sekreteri **G. Çankov** geldi. Kendisiyle uzun uzun sohbet ettik ve onun SKP(b)'in örgüt ve kadro sorumlularıyla tanışabilmesi için gerekeni yaptım.

- **Enformasyon Bürosu**'nu toplantıya çağırdım. Mançurya ve Karpatlaröte-si Ukrayna hakkında yazıların yeraldığı **bülteni** (No 11) gözden geçirip son redaksiyonunu yaptık.

- İki (subay) Bulgarın Bulgar ordusunda çalışmak üzere Kız[ıl] Ordu'dan serbest bırakılması için **Stalin**'e bir mektup gönderdim.

31 Mayıs 1945.

- Bulgaristan'a gidecek olanları (İv. Vasilev, Marçevski, Petaşeva ve kızını) kabul ettim.

- Bul[gar] genç üçlü - Danço Dimitrov ve iki genç kız, Leningrad'dan döndü. Bana geldiler ve SSCB'de **piyoniyelerin** örgütü ve çalışmaları hakkında öğrendiklerini anlattılar. 18 Temmuz gününe kadar tamamlamaları şartıyla, araştırmanın devamı için bir plan çizip kendilerine verdim.

- **Çankov** ile ikinci kez görüştüm.

Bulgaristan komünist partisinin izlediği polit[ik] çizgi ve taktikle ilgili birçok sorunu kendisine anlattım.

- Bir grup Bul[gar] yoldaşla birlikte yarın sabah (Sofya'ya) uçacak olan **kurye** Adilov'dan MK'ne bir **posta** gönderdim.

- Bültenin (No 11) prova sayısını baskı için onayladım.

1 Haziran 1945.

- **Relekom**'u kabul ettim ve kendisiyle Belçika ve Belçika komünist partisi hakkında uzun uzun konuştuk.

- **Ponomaryov ve Panyuşkin** ile şubenin birçok günlük sorununu hallettik.

- **Çankov** ile sohbet ettik.

- Şubede çalışmaya aday beş kişiyi kabul ettim.

- **Molotov** ile Bulgaristan'ın sorunlarını görüştüm.

2 Haziran 1945.

- Mac[ar] yoldaşların ve Voroşilov'un isteği üzerine **Pelikan**'ı (Macaristan'a gönderileceği için) kabul ettim.

- **Kolarov** yanımda. Sofya'dan gelen telgraflar hakkında kendisini bilgilendirdim.

- **Çankov** ve **B. Hristov**. Ticaret işleri ve başka sorunlar hakkında.

- **Zoyski**'yi (Çiko) kabul ettim - cidden hasta.

- **Sivolobov**-yedekler okulundaki (Nagornoe) dersler hakkında rapor sundu.

- **Panyuşkin** - şubenin birçok günlük sorunu.

- **Ponomaryov** - bültenin bir sonraki sayısı hakkında.

3 Haziran 1945. Pazar.

- Georgi **Çankov** bizde. Dün gece burada kaldı ve bugün uzun süre par[ti] işlerini tartıştık. Akşam albay Nedelçev'i de davet ettim.

Geceyi burada geçirmek üzere Çankov bizde kaldı.

4 Maziran 1945.

- **Çankov** MK'nde.

- Birçok yoldaşı kabul ettim.

- Şubeye bağlı Personel bölümünün birçok sorununu (Gulyaev, Kalinçev ve Panyuşkin ile birlikte) gözden geçirdim.

- **Kolarov** yanımda - Sofya'dan gelen postayla ilgili bilgi verdim.

- **Ponomaryov** - Şubenin Enformasyon Bölümü'nün ilerideki çalışmaları hakkında.

- **Ulbriht** Berlin'den Moskova'ya geldi.

5 Haziran 1945.

- **Jukov, Burkov** ve **Çeçyotkina** MK'nde, yanımda. Uluslararası gençlik konferansına ilişkin kimi sorunlar ve Komsomolskaya Pravda'nın konferansla ilgili hazırlık çalışmaları hakkında görüşümü aldılar.

- Akşam, uluslararası gençlik konferansına hazırlıklarla ilgili bir toplantı düzenledim. Katılanlar: Mihaylov, Mişakova, İvanov (Komsomol MK) ve bizimkiler - Panyuşkin, Ponomaryov ve Antipov.

- **Çankov** ile İP(k) için burada 400.000 ad[et] basılmak üzere bir **parti kartı** örneği hazırladık.

- Çok ağır hastalanan **akademisyen Derjavin**'i muayene etmesi için Prof. **Konovalov**'u Sofya'ya gönderdim. MK'ne (Kostov'a) teslim edilecek postayla birlikte kuryeyi de kendisine eşlik etmesi için beraberinde yolladım.

- Bulgar ressamlar **Valev** ile **Cakov**'u bir ay süreyle görevli olarak Bulgaristan'a göndermeme izin verildi.

6 Haziran 1945.

- **Pik, Ulbriht, Akerman, Sobotka** - yanımdalar. Hazırlamış oldukları Alm[anya] komünist partisi MK'nin Alman halkına yapacağı çağrı tasarısını ve Almanya'da emekçilerin partisini kurma önerisini görüştük.

- PUR'dan tuğgeneral Şikin, tuğgeneral Burtsev ve bir albay, Almanya'daki kendi işleriyle ilgili olarak yanımdaydı.

Redakte edilen çağrı metnini **Stalin**'e gönderdim.

- **Panyuşkin** ile birlikte, şubenin birçok sorununu hallettik.

- Sov[yet] Ressamlar Birliği adına **Cakov** ile birlikte bir ay için Leningrad'dan görevli olarak Bulgaristan'a gönderilecek olması nedeniyle **heykeltraş Valev**'i kabul ettim.

7 Haziran 1945.

- Şubede **Akerman, Ulbriht** ve **Sobotka**'nın Almanya'daki (Sov[yet] bölgesindeki) durum hakkında bilgi verdikleri bir toplantı düzenledim.

- **Şikin, Burtsev** ve Alman yoldaşlarla, Kız[ıl] Ordu Politik İşler Dairesi açısından ne yapmak gerektiğini belirledik.

- Akşamleyin **Stal[in]**'in (ve Mol[otov]'un) yanında. Almanya KP'nin çağrı taslağını görüştük. Önemli değişiklikler yapıldı. (Pik, Ulbriht, Akerman ve Sobotko katıldı.)

St[alin] şunu önerdi: Sov[yet] sistemini Almanya'ya dayatma yolunun bugünkü aşamada yanlış bir yol olduğu ve burada antifaşist demokratik parlamenter rejim kurmak gerektiği özellikle vurgulanmalı.

Komünist partisi, ortak bir platform temelinde **antifaşist partiler bloğu** öneriyor.

Sov[yetler] Birliği hakkında öyle övgüyle konuşulmamalı vb.

8 Haziran 1945.

- Almanlarla birlikte Almanya KP'nin çağrı metnini (Almanca ve Rusça olarak) son kez redakte ettim.

Düzeltilmiş şekliyle çağrıyı **Stal[in]** ve **Molotov**'a gönderdim. (Akşamleyin St[alin] bana bu metni onayladığını bildirdi.)

- **Belyaev**'i (Sovyet Vatandaş İade Komisyonu'nun İsveç'teki yöneticisi) kabul ettim. Bal[tık] bölgesinden Sovyet vatandaşlarının ülkeye dönmesini engellemek için İsv[eç] hüküm[etinin] çıkardığı zorlukları ayrıntılı şekilde anlattı. Düşmanca antisovyet kampanya uygulanıyor. İsveç ve İngiltere bu insanları orada bırakma ve ileride Sov[yetler] Birliği'ne karşı kullanma çabası içinde. Belyaev İsveç'teki genel durumu [da] anlattı.

Kendisine (komisyondaki yoldaşımız vasıtasıyla) Danimarka ve Norveç hakkında bize bilgi gönderme işini örgütlemesini önerdim.

- Danışmanlık yaparak Bulgar mimarlarına yardım etmek için Sofya'da bulunmuş olan akademisyen **Şçusev**'i (mimar) kabul ettim. Bulgaristan'da yapılanları ve orada gördüklerini hayranlıkla anlattı.

- Stalingrad'dan dönmüş olan Bulg[ar] gençler grubunu (Danço ve iki genç kız) Çankov ile birlikte kabul ettim. Kırım'a (Artek Piyonye Kampı'na) yolculuklarını planladık.

9 Haziran 1945.

- **Alman yoldaşlarla** (Pik, Akerman, Ulbriht, Sobotka) toplantı. Almanya KP'nin Berlin yönetimi sıfatıyla yapacağı işleri görüştük. Parti **çağrısının** Almanca metnini tamamladık. Büyük toprak sahiplerinin ve Yunkerlerin malikanelerine el konmasına ilişkin maddeye şöyle bir ilave yaptık:

"Açıktır ki, bu girişimler büyük boy köylülerin toprak mülkiyetini ve çiftliklerini hiçbir şekilde etkilememektedir."

- Albay **Kojevnikov**'u (PUR) kabul ettim. Berlin ve Drezden'deki durumla Alman komünistlerinin çalışmaları hakkında bilgi verdi.

- **Çankov** yanımdaydı. İl Komitesi'nde ve Mosk[ova] Komitesi'ndeki örg[üt] sorunlarını araştırmak için bir plan hazırladık.

- Almanların işleri hakkında (Stal[in]'in yanındaki görüşme) **Panyuşkin ve Ponomaryov**'a bilgi verdim.

- Bulgaristan sorunlarıyla ilgili olarak **Sergeev**'i ve **St. Blagoeva**'yı kabul ettim.

- **Mirov** - şubenin günlük işleri.

10 Haziran 1945.

- Bulg[ar] tüccarlarının Kurucu Kongresinin selamlama mesajına yanıt gönderdim.

- **Çankov**'u beraberimde villaya aldım. Kolarov, Stela, Boris Hristov ve karısıyla albay Nedelçev'i de davet ettim. Gece yarılarına kadar akşamı birlikte geçirdik.

11 Haziran 1945.

- **Stal[in]**'e Almanya KP MK'nin çalışmalarıyla ilgili olarak Alman yoldaşların (Pik) somut öneri ve ricalarını ilettim.

- Bulg[arların] ticaret sorunlarıyla ilgili olarak **B. Hristov**'u kabul ettim. Bu konuda **Mikoyan** ile konuştum.

- **Panyuşkin** ile şubenin bir sıra günlük sorununu hallettik.

- **Malenkov**'a, Yugoslavya'ya bir **kadın heyeti** gönderme önerisi ilettim.

- Prof. Erusalimski'nin (Krasnaya Zvezda için) Polonya Mektupları'nı gözden geçirdim ve gerekli düzeltmeleri yaptım.

12 Haziran 1945.

- Bulgar kadınlarının Sofya kongresine bir kadın heyeti gönderilmesi için MK'ne bir öneride bulundum.

- Almanların tutsağı **Dalem** (AKP MK üy[esi]) kurtulup geldi. Alm[anya] komünist partisinin çağrısına Dalem'in imzasını da koyabileceklerini Berlin'e, tuğgeneral **Gacelov'a** (Ulbriht'e bildirilmek üzere) duyurdum.

- Sofya'dan kurye (Krinitski) geldi. Posta ve başka materyaller getirdi.

- **Boris Hristov** ticaret işleri konusunda.

- **Çankov** örgüt[lenme] sorunlarını araştırmaya devam konusunda.

13 Haziran 1945.

- Bilimler Akademisi'nin jübile törenine katılmak için Sofya'dan **Nayden Nikolov** geldi. Gen[eral] Gundorov ile birlikte yanımdaydı. Ülkenin **tepesinde bulunanların** durumu anlattı. Kimon Georgiev, Damyan Velçev ve diğerlerinden selamlar ve kimi haberler getirdi.

- Fransa'ya gidecek **kadın heyetiyle** bir toplantı yaptım.

Popova (baş[kan]), Ejova (başkan yard[ımcısı]), **Sveşnikova** (sekr[eter]), **Aleksandrovskaya, Karavaeva, Podtiçenko ve Vasileva** katıldı. Heyetin görevleri ve bunların yerine getirilmesi için ne yapmak gerektiği konusunda talimat verdim.

- **Malenkov** MK'nin özel enstitülerinde çalışanların ödüllendirilmesini **Stal[in]**'in uygun bulduğunu bildirdi.

- Dün Sofya'dan getirilen postayı, materyalleri ve gazeteleri gözden geçirdim.

14 Haziran 1945.

- **Enformasyon Bürosu**'nu (Panyuşkin, Ponomaryov, Palgunov, Fedoseev, Yovçuk) topladım. 12 nolu bültene girecek yazıları gözden geçirdik.

- Sofya'ya gidecek Bulg[ar] yoldaşlar Şabanski, Afanasiev, Yanev, Skoroteykov, Georgiev, Anka Dimitrova, Çernişev ve albay Nedelçev'i kabul ettim. Yolculuk hazırlıklarını sınadım ve ülkenin durumuyla partide yapacakları işler hakkında kendileriyle sohbet ettim.

- Sofya'dan **Tr. Kostov** aradı. Kabinedeki kimi yeni gelişmeler (Kimon Georgiev ve Damyan Velçev ile yaptığı görüşmeler) hakkında bilgi verdi.

- Kurye **Polişçuk**'la Sofya'ya, MK'ne posta ve materyaller gönderdim.

15 Haziran 1945.

- Kurye **Polişçuk** ile birlikte bir grup Bul[gar] Sofya'ya uçtu.

- **Belgrad** kadın kongresine gidecek **Sov[yet] kadın heyetini** (M. V. Sariçeva - başkan, N. Y. Sosenkova, E. V. Kononenko, A. N. Novikova, S. S. Starostina, A. P. Holopova) kabul ettim. Kongrede yapacağı işler ve alacağı tavır konusunda heyete talimat verdim.

- **Bulgar** zanaatçılarının **kongresine** katılmak üzere Sofya'ya gidecek **sanayi kooperatifleri heyetini** kabul ettim.

Heyet üyeleri: V. İ. Povarkov (başkan), K. P. Protserov, N. V. Bodunkov, İ. A. Seletski, İ. M. Şurupov, N. İ. Solovyov, İ. S. Moryakov, S. İ. Tolmaçov, A. Y. Çugunov, B. İ. Çijov, M. A. Kontarova.

Heyete Bulgaristan'daki durumu, bu arada zanaatçılar örgütünün durumunu anlattım; heyet üyelerine misyonları için talimatlar verdim ve birçok somut tavsiyede bulundum.

- **Çankov** yanımda. Araştırmalarını sürdürüyor.

- **Panyuşkin** - şubenin günlük sorunları hakkında.

- **Ponomaryov - bülten hakkında;** savaş sırasında **gayri resmi** radyo propagandasında çalışanları ödüllendirme tasarısı.

16 Haziran 1945.

- Bilimler Akademisi'nin jübile oturumunun açılışına katıldım.

- **Radenko Vidinski**'yi Barviha'da (G. Çankov ile birlikte) ziyaret ettim.

- Bulgaristan'dan gelen birçok selamlama ve kutlama mesajına telgraflar çekerek yanıt verdim.

- Macaristan'ın sorunlarıyla ilgili olarak Ma[car] temsilci **Geryo**'yu kabul ettim. Rakoşi'ye bildirilmek üzere kendisine birçok gerekli açıklama ve tavsiyede bulundum.

- Savaş sırasındaki pek dürüst olmayan tutumuyla ilgili olarak Bulg[ar] yoldaş **Libkneht Dimitrov**'u (faşistler tarafından öldürülen Argir Dimitrov'un oğlu) kabul ettim.

- **Nayden Nikolov** (Bulgaristan Sl[av] Komitesi) ile Prof. **Mihail Dimitrov**'un "onay almak" için gönderdiği Bilimler Akademisi'ni **kutlama mesajı metnini** aldım.

- Görevli olarak bir ay için Bulgaristan'a gidecek olan Bulgar ressamlar Valev ile Cakov'u kabul ettim.

- Çankov'u (geçen Pazar günü olduğu gibi) arabayla villaya götürdüm.

17 Haziran 1945. Pazar.

- **Çankov** ve **Kolarov** ile birlikte geçirdik. Bulgaristan'ı ilgilendiren değişik konuları konuştuk.

- **Nayden Nikolov** ve Prof. **Mih[ail] Dimitrov**'un SSCB Bilimler Akademisi'nin jübile toplantısını kutlama mesajını gözden geçirdim ve düzeltmeler yaptım.

18 Haziran 1945.

- **63-cü yaş günü (1882-1945).**

Birçok kutlama mesajı (205 no'lu Enstitü'nün kolektifinden, şube çalışanlarından, Romen, Bulgar vb. partilerin dış bürolarından vb.).

- Bulgaristan Kadınlar Kongresi'ne

(24 Temmuz) katılacak Sov[yet] kadınlar heyetinin bileşimi konusunda **Gagarina ve Pavlenko**'yu kabul ettim.

- **Petko Staynov**'dan (Kirsanov'un şifreli telg[rafla] gönderdiği) bir mektup aldım.

- **Molotov** telefon etti. Bulgaristan'daki durumla ilgili görüş alış verişinde bulunduk. Şimdilik tehlike olmadığı konusunda görüş birliğine vardık.

19 Haziran 1945.

- Kurye (Polişçuk) Sofya'dan döndü. MK'den posta, gazete ve materyaller getirdi.

- Faşizme karşı Anav[atan] Savaşı sırasında benim yönetimimde, **özel** radyo yayınları alanında çalışmış olanların listesini **Malenkov**'a gönderdim.

- Uluslararası sendikalar federasyonunun tüzük tasarısıyla ilgili toplantı düzenledim (**Kuznetsov, Aleksandrov ve Panyuşkin**).

- **Çankov** yanımda. Sofya'dan getirilen postayı gözden geçirdi.

- Sov[yet] pilotu (binbaşı Vaskovski), **Bulgar uçak tamirhanesinde çalışan işçilerin benim için yaptığı çok güzel bir mürekkep hokkası** getirdi.

20 Haziran 1945.

- **Rakoşi** (birkaç gün için Moskova'ya gelmiş) Macaristan'daki durum ve komünist partisinin faaliyetleri hakkında bilgi verdi.

- Yuzefoviç (İnformbüro) - Paris'te düzenlenecek (25 Eylül) uluslar[arası] sendika[lar] konferansıyla ilgili olarak dış basın yoluyla yapılan hazırlıklar hakkında bilgi verdi.

- **Panyuşkin** ve **Ponomaryov** ile birlikte şubenin birçok günlük sorununu hallettik.

- Radenko Barviha'dan çıkmış. Yanımdaydı. Kolarov da. Sofya'dan gelen postayı gösterdim.

21 Haziran 1945.

- **Mişakova** (Komsomol sekr[eteri]), üç eleman ile birlikte, yanımda. Faşizmin tamamen ortadan kaldırılması ve gençliğin (uluslararası gençlik kongresi için) demokratik ilkeler temelinde eğitilmesi uğrundaki savaşla ilgili karar ve raporun hazırlanması konusunda görüşümü aldı.

- Binbaşı **Bahnev** (Bulgar), Bulgaristan'da işten atılmış. Kendisine (ailesiyle birlikte olması için) ve sonra Sofya'ya gitmesi için **15 günlük** izin verdim.

- **Panyuşkin, Ponomaryov**, Hvostov, Gulyaev, **Mirov** vb. - şubenin günlük işleri hakkında.

22 Haziran 1945.

- Doğum günüm dolayısıyla Bulgaristan'dan (bu arada Başbakan K. Georgiev, tümgeneral Stoyçev (Bugaristan Birinci Ordu Komutanı), Bulgar-Sovyet dernekleri, Devrimci Gençlik Birliği, sendikalar vb., tabii ki, bir de partimizin MK'den) çok sayıda kutlama mesajı geliyor.

- SSCB Yüksek Sovyeti dönem toplantısı başladı. Gündemin tek maddesi: Kız[ıl] Ordu'dan yaşlıların terhis edilmesi. Antonov'un raporu.

- **Bulgar kadınlar kongresine** katılmak üzere yarın Sofya'ya gidecek olan **Sov[yet] kadın heyetini** kabul edip talimat verdim. (Gagarina, Troitskaya, Çekina, doktor Lebedeva. Goşeva (SSCB Kahramanı), Belorusyalı bir bayan partizan, iki kahraman vb. - 12 kişi.)

- **Çankov ve Radenko** yanımda.

- **Danço** ve **iki genç kız** Kırım'dan (Artek vb.) dönmüş.

- Bulg[ar] generaller geldi: Damyan **Velçev, Stoyçev, Marinov, Toşev ve Kinov.**

23 Haziran 1945.

- SSCB Yüksek Sovyeti Dönem Toplantısı sona erdi.

- Sov[yet] gençlik heyetinin bileşimi için somut öneriler ve bu heyetin ulus[lararası] gençlik kongresinde yapacağı işlere ilişkin talimatlar konusunda **Mihaylova**'yı (Komsomol MK) kabul ettim.

- Alman halkına çağrının basıldığı Alman komünist partisi merkez organı gazeteyi yoldaş **Stalin**'e gönderdim.

- Yarınki resmi geçit için **Çankov** ve **Vidinski**'ye giriş kartı alıverdim.

- Şubede çalışanları toplantıya çağırdım. **Rakoşi** Macaristan'daki durum ve Macar komünist partisi hakkında rapor okudu.

- Bulg[ar] generali **Kinov**'u kabul ettim. Sofya'dan gelen **Bulg[ar] generalleri** kabul etmem için anlaştık.

24 Haziran 1945. Pazar.

- Tarihsel **zafer geçit resmi!**

Durmak bilmeyen yağmur. Hazırlanan gösteri yürüyüşü bu yüzden ertelendi.

- Akşam villada Bulg[ar] sav[aş] bakanı tuğgen[eral] **Damyan Velçev,** tümgen[eral] **Marinov, Stoyçev, Toşev ve Kinov** ile yaverlerini kabul ettim. Bul[gar] ordusunun yeni baştan düzenlenmesi, silahlanması ve eğitilmesi konularını, generallerle uzun uzun konuştuk.

Tuğge[neral] **Biryuzov** (Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu[200]) da geldi. Kolarov, Çankov ve Radenko Vidinski de katıldı. Dostça, hoş bir havada, neredeyse sabahladık...

25 Haziran 1945.

- Profesör Needli (Çekoslov[akya] Eğitim Bakanı) yanımda. Çekoslovakya'daki durum hakkında bilgi verdi. Gotvald'ın birçok ricasını ve selamını iletti. Özellikle, Polonya'yla ilişkilere (bu arada, zamanında Hitler'in Polonya'ya verdiği **Teşinsko**'yu elinde tutma iddiasına) çözüm bulma konusundaki yardım talebinde ısrar ediyor.

- Akşam, **zafer geçit resmine katılanlar için, Kremlin'de** muhteşem bir kabul resmi. Son derece resmi, ama aynı zamanda içten bir hava hakimdi.

26 Haziran 1945.

- **Serov** (NKVD), **Brandenburg, Saksonya ve Meklenburg** eyalet hükümetlerinin bileşimi konusunu görüşmek için (Jukov'un verdiği görev üzerine) yanıma geldi.

- Bulgaristan'da Yugov'un yardımcısı olarak ve Devlet Emniyet Müdürlüğü'nde yaptığı işleri rapor etmek için **Zelenski** (NKGB) yanımda.

- **Biryuzov** - Bulgarların sorunları ve Müttefik Devletler Denetim Komisyonu hakkında. Bulgarlara nasıl yardım edebileceğini tespit ettik.

- **Rakoşi** - Mac[aristan] Komünist Partisi'nin gelecekteki faaliyetleri, taktiği ve perspektifleriyle ilgili görüşümü aldı.

SSCB'deki piyonye davasını inceleyip öğrenmeye gelen Bulg[ar] heyeti üyesi yoldaşlarla toplandık. Danço [Dimitrov], bu incelemelerin verdiği sonuçlar ve SSCB'nin deneyimi temelinde

Bulgaristan'daki Eylülcü Çocuk teşkilâtının yeni baştan düzenlenmesi konusundaki görüşlerini anlattı. G. Çankov, Radenko Vidinski ve Kolarov da bu görüşmede hazır bulundu. Heyete önemli saydığım talimatlar verdim.

Toplantı sırasında telefondan boyuna **aranıyordum.** Bana Lenin Nişanı verildiği biraz önce radyodan duyurulduğu için, birçok yoldaş beni kutluyordu...

27 Haziran 1945.

- Beni ("faşizme karşı savaşa üstün katkılar"ımdan ötürü) Lenin Nişanı ile ödüllendiren **SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu'nun ilgili kararı yayınlandı.**

- Tuğge[neral] **Jeltov** (Avusturya'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu) Avusturya'yla ilgili sorunlar hakkında.

- Albay **Sokolov** - Arnavutluk (buraya gelen iki Arnavut yöneticiyle görüşme) hakkında.

- **Çankov** ve **Vidinski** - Bulgaristan konularında.

- Şube personelini topladım. Prof. **Needli** Çekoslovakya (hükümet, parti vb.) hakkında rapor sundu.

28 Haziran 1945.

- **Kuznetsov**'u (Tacikistan MK Sekr[eteri]) kabul ettim. MK'ne işe alınarak, kendisinden yararlanılmasını öneriyor. Doğu dilleri bilen bir şarkiyatçı.

- Dışişleri Bakanlığı'nın (NKİD) Macaristan'daki temsilcisi **Puşkin** yanımdaydı. Durumla ilgili bilgi verdi ve birçok konuda görüşümü sordu.

- Bulgaristan'a dönecek olan **Çankov, Radenko Vidinski, Danço Dimitrov, Slavka Karadimova ve Dora Timova** ile **son görüşme.**

- Bulgaristan'a gidecek olan **Tina Kirkova, Yakimov** ve **Stefanov**'u kabul ettim. Oradaki çalışmaları için gerekli öğütler verdim.

- Şubenin birçok günlük sorununu hallettim.

29 Haziran 1945.

- **Enformasyon Bürosu**'nda (Panyuşkin, Ponomaryov, Palgunov, Yovçuk, Fedoseev) toplantı yaptım. Bültene (No 14) alınacak yazıları gözden geçirip düzeltmeler yaptım.

- **Sokolov** (NKGB) Arnavutluk hakkında ve Arnavutluk'tan gelen kadrolar, **Dzodze** ve **Spahiu** hakkında [bilgi verdi]. Arnavutluğun par[ti] ve dev[let] işleriyle ilgili olarak **Dzodze**'yi kabul etmemi öneriyor.

- **Kremlin**'de (Kalinin **Lenin Nişanı**'nı tevdi etti). Çok içtendi, kucaklaştık!

- Zafer Nişanı'yla ödüllendirilmesi, Sovyetler Birliği Kahramanı unvanıyla taltif edilmesi ve en yüksek askeri rütbe Sovyetler Birliği Generalisimusu'na terfi edilmesi dolayısıyla **Stalin**'e kutlama mesajı gönderdim.

"Değerli yoldaş Stalin!

Zafer Nişanı ile ödüllendirilmeniz, Sovyetler Birliği Kahramanı unvanıyla taltif edilmeniz ve en yüksek askeri rütbe Sovyetler Birliği Generalisimusu'na terfi edilmeniz dolayısıyla sizi tüm yüreğimle tebrik etmeme müsaade buyurun.

Sizin tarihsel liyakatınız öylesine değerli ki, büyük Sovyet halkına ve tüm ilerici insanlığa verdiğiniz hizmetlerin önemini tam olarak ifade edebilecek nişan ve unvan icat etmek, maalesef, mümkün değildir.

Büyük bir sevinç yaşayan milyonlarca insanla birlikte, ben de size, Lenin-

Stalin'in büyük davasının tam zaferine götüren yolda daha uzun yıllar bizleri yönetebilmeniz için bol sağlık ve büyük kudret dilerim.

Daima size sadık."

28 Haziran 1945, Moskova."*

- **Petko Staynov**'dan (Bulgaristan dış[işleri] bak.) şu kutlama mesajını aldım:

"Böylesine yüksek bir nişanla ödüllendirilmeniz dolayısıyla Sizi candan kutlarım. Yürüttüğünüz yiğitçe savaşın Sovyet hükümeti tarafından lâyıkiyle değerlendirilmesi, Sizi tanıyan herkesi, Size verilen nişanla haklı olarak gurur duyan tüm Bulgar halkını sevindirdi.

Profesör Petko Staynov."

30 Haziran 1945.

- **Şehirdeki konutta Bul[gar] savaş bakanı Velçev**'i kabul ettim. Ordu çevrelerinde ve sanayiciler arasında endişe ve güvensizlik var. Kovuşturulmaktan korkuyorlar. Bakanla uzun uzun konuştuk, bu arada ordunun yeni baştan düzenlenmesi, silahlanması ve orduda demokratik eğitimin uygulanmasıyla ilgili sorunlara değindik.

- Enformasyon Bürosu'nun **bülteniyle** ilgili çalışmalar konusunda, MK'de şube personeliyle toplantı yaptım.

- Akşam, Rozi'yle birlikte, SSCB Bilimler Akademisi'nin jubilesi dolayısıyla, **akademisyenler onuruna Kremlin**'de verilen **kabul resmindeydik.**

- Kabul resminden sonra akşam geç vakit, **gen[eral] Kinov** ile, Bulg[ar] ordusunun **Genel Kurmay Başkanı** olarak yaptığı işleri ve aldığı tutumu görüştük. Bizim komünist askeri uzmanımız olarak taşıdığı büyük sorumluluğu kendisine hatırlattım.

MK'ne (Sofya) iletmesi için generale bir mektup ve enformasyon materyalleri verdim.

1 Temmuz 1945.

- **Bulg[ar] akademisyenler Dolapçiev, Çakalov ve Mihail Dimitrov**'u, Bulgaristan Sl[av] Komitesi Başk[anı] **Nayden Nikolov**'u, Bulgaristan'ın polit[ik] temsil[cisi] Prof. **Mihalçev'i** (karısı ve kızıyla birlikte), **Kuusinen, Kolarov, Blagoeva ve Sergeev**'i villaya davet ettim. Bol bol konuştuk, öğle yemeği yedik, film izledik. Hep birlikte gece yarısına kadar oturduk.

2 Temmuz 1945.

- **İvanov** (Sov[yet] genç[lik] heyeti başkanı), Fransa'daki durum, bu arada gençlik hareketi ve Sov[yet] heyetinin oradaki çalışmaları hakkında bilgi verdi.

- **Baranov** - değişik ülkelere, bu arada Bal[kan] ülkelerine yapılan Sov[yet] radyo yayınlarındaki düzensizlik hakkında.

- **Ponomaryov** - Novoe Vremya** dergisi hakkında.

- **Mirov** - şubenin günlük işleri hakkında.

3 Temmuz 1945.

- **Korgeneral Pavlov**'u (Bulgar) kabul ettim. Bulgar ordusuna geçişi ve oradaki görevleriyle ilgili sohbet ettik.

- Akşam (şeh[irdeki] konutta) **Bulgar kilise heyetini** (ekzarh **Stefan I,** piskopos **Nikodim,** piskopos **Parteniy**, arhimandrit **Metodiy,** rahip **Georgiev,** diya-

---

* Rusçadan çeviridir.

** Yeni Zamanlar

kos **Grigoriev**) kabul ettim. Bulgar kilisesi, Bulgar ruhanileri, Vatan Cephesi'nin iktidarda olduğu Bulgaristan'da din adamlarının görevleri ve yükümlülükleri ve başka konularda bol bol sohbet ettik. Çok içten bir ortamda, neredeyse, sabaha kadar oturduk...

Nayden **Nikolov** ve **Sergeev** (Aziz Kolev) de oradaydı.

- Bulgaristan'a yapacağı yolculuk konusunda Davidov'u (naip Pavlov'un damadı) kabul ettim.

- Sofya'dan kurye (Novak) geldi. Posta, gazete ve materyaller getirdi.

4 Temmuz 1945.

- Korgeneral **Roşçin** (Çuntsin komutanlığının tems[ilcisi]). Çin'nin, general oradan ayrılmadan öncesine kadarki sorunlarını konuştuk.

- **Boris Hristov** - Bulgaristan'ın bugünkü ticaret sorunları hakkında bilgi verdi.

- Nayden **Nikolov** - Bratislava üzerinden Sofya'ya gitmeden önce kendisiyle son kez sohbet ettik. Kiril ve Metodiy onuruna Bratislava'da Slavlar Şenliği düzenleniyor.

- **Kolarov** - MK'den gelen postayı gözden geçirdi.

- **Ponomaryov** - red[aksiyon] bölümünün çalışmaları hakkında.

- Bizde, Novoe Vremya dergisini iyileştirmek için alınacak önlemler konusunda, uluslararası ilişkiler uzmanlarının görüş ve deney alış verişinde bulunacağı bir **danışma toplantısı** düzenlenmesi hakkında **Kuusinen, Danilov** (Novoe Vremya red[aksiyonundan]) ve **Ponomaryov** bana geldi.

5 Temmuz 1945.

- Tuğgeneral **Jeltov** - Viyana'ya gitmeden önce Avust[urya sorunlarını] görüştük.

- **Panyuşkin** - şubenin günlük sorunları.

- **Gulyaev** - kardeş partilerden kadrolar gönderme konusunda

- Bulgar kadınlar kongresinin selamlama mesajını **Stal[in]**'e gönderdim.

- **D[mitriy] Zahariç** [Manuilski] - San Fransisko'dan dönmüş. Çok ilginç ve komik şeyler anlattı.

- Bizim şubedeki işiyle ilgili olarak **Tyulpakov**'u kabul ettim.

6 Temmuz 1945.

- Enstitü 205 yönetimini ziyaret ettim, durumu yerinde **gördüm**. (Geminder, Puhlov, Lang, Glaubauf, Miler, Panyuşkin, Baranov, Ponomaryov, Baskakov.)

- Bizde çalışanlardan kimileri ödüllendirme konusundaki kararnameyi, (ödül[lendirilen] yab[ancı] yoldaşların soyadları yazılmadan) yayınlanmak üzere, Poskryobişev'e gönderdim.

- Halkçı Kadınlar Birliği kongresinin selamlama mesajına **cevap** gönderdim.

7 Temmuz 1945.

- **Dış ülkelere yönelik radyo yayınlarını** değerlendirmek ve bu yayınları iyileştirme önlemlerini görüşmek üzere bir toplantı düzenledim. (Radyo Müsteşarlığı'ndan, MK Propaganda Dai[resinden], NKVD'den temsilciler ve bizim şubede çalışan bazı kişiler katıldı.)

- **Popova**'yı (Fransa'daki Sov[yet] kadın heyeti başk[anı]) kabul ettim. Torez ve Dolores'in gönderdiği materyalleri getirdi. Fran[sız] kadınlar kongresini ve Sovyet kadınlar heyetinin çalışmalarını anlattı, Fransa izlenimlerini aktardı. Şubede bir toplantı yapıp, kendisinin orada bir rapor sunması ve ayrıca,

SKP(b) MK için yazılı bir rapor hazırlaması için anlaştık.

- Bulgaristan'ın tic[aret] işleriyle ilgili olarak, **Bor[is] Hristov**'u kabul ettim.

- Balk[anlar] gençliğinin Belgrad kongresinden selamlama mesajını **Valter**'e gönderdim.

Yüksek Sovye'in gönderdiği **Kararname'nin tam asıl metnini** aldım.

8 Temmuz 1945. Pazar.

- **Kolarov**'u davet ettim. Bütün günü ve akşamı birlikte geçirdik. En başta Bulgaristan sorunlarıyla ilgili sohbet ettik.

9 Temmuz 1945.

- Çalışmak için evde kaldım.

- Bulgaristan kabinesinde yapılacak değişikliklerle ilgili olarak V[yaçeslav] Mih[ayloviç Molotov] ile telefon görüşmesi yaptım. (Petkov Çif[tçi] Birliği'nin Ulu[sal] Konferansı kararlarına ve burada seçilen Dai[mi] Komite'ye karşı illegal bir mektupla ortaya çıkmış. Bakan **Asen Pavlov** ve bakan **Derjanski** onu desteklemiş. Onların kabinede kalmaları mümkün değil.)

- Ele alınan yeni bakan adayları, bakanlıkların yeni dağılımı ve benzer konularda MK'den (Sofya) bilgi istedim. Zorunlu hükümet değişikliğinin hızla ve kararlılıkla nasıl yapılması ve bunun halka **nasıl** açıklanması gerektiği konusunda **talimat verdim**.

10 Temmuz 1945.

- **Rozi'nin doğum günü**.

(Askeri hastaneden, okuldan, kimi yaralı asker ve yoldaşlardan tebrik mesajları.)

- **Panyuşkin** ve **Baranov** ile şubenin birçok günlük sorunlarını hallettik.

- **İsp[anya] postasını Mirov**'a, Fran[sız] postasını da Koşelyov'a teslim ettim.

- Bulgaristan'da, bakanlıklarda yapılacağı tahmin edilen değişikliklerle ilgili olarak **St[alin]**, (Vyaçeslav] M[ihayloviç[vasıtasıyla), bugünkü koşullarda Petkov'un ve onun Çif[tçi] Partili arkadaşlarının kabineden uzaklaştırılmasını uygun görmediğini; komünistlerin tutumunu sekterce bulduğunu; Bulg[ar] partisine daha dikkatli ve sabırlı olmasını tavsiye ettiğini vb. bildirdi. Onun bu görüş ve düşüncelerini MK'ne (Sofya) ilettim.

11 Temmuz 1945.

- Şehirdeki konutumda **Bulgar Ekzarhını** ikinci kez kabul ettim. Hemen hemen sabaha kadar oturduk. Durmadan konuştu... Vatan Cephesi'ni desteklediği ve gelecekte de sürekli destekleyeceği konusunda beni ciddi bir şekilde temin etti... Çok kurnaz bir tilki...

12 Temmuz 1945.

- Çalışmak için evde kaldım.

13 Temmuz 1945.

- **MK'ne** (Sofya) **postasını** gönderdim. Kurye Polişçuk yarın gidiyor.

- Uçakla yola çıkacak yoldaşları kabul ettim: Albay Burov, iki pilot Afanasiev'ler, merhum Vılço İvanov'un karısı ve kızı, Tanev ve öldürülen kardeşinin karısı, Davidov (Pavlov'un damadı), Bahnev (Politik dai[re]den binbaşı).

- Birçok günlük sorun.

14 Temmuz 1945.

- **Enformasyon Bürosu**'nda toplantı yaptım. **Bültene** (No 14) alınacak yazıları görüştük.

- Petkov grubuyla görüşmeler konusunda, Sofya'yla, **Kirsanov, Çervenkov** ve **Kostov** ile Yüksek Frekans'ı

kullanarak görüştüm. Kesin olumlu sonuç elde edip, görüşmeleri hızla tamamlamaları için talimat verdim.

- **Korotkeviç** Berlin'deki çalışmaları hakkında bilgi verdi ve Pik ile Ulbriht'in birçok isteğini bana iletti.

- **Belyaev**'i kabul ettim - (İsveç'teki iade komitesi).

- Send[ika] heyetinin (Kuznetsov) Amerika yolculuğuyla ilgili birçok materyali gözden geçirdim.

- **Sovyet koperat[ifler] heyeti** Bulgaristan'dan geri döndü.

15 Temmuz 1945. Pazar.

Kolarov ile **Blagoeva** bizde.

16 Temmuz 1945.

- **Koplenig** ile **Ernks Fişer**'in yarın Avusturya'ya gidecek olan eşlerini kabul ettim.

- **Bültenin** (No 14) prova sayısını gözden geçirdim ve baskıya verilmesi için talimat verdim.

- **Kuznetsov** (SSMK başk[anı]) yanımdaydı. ABD'ye gidecek olan (başında bulunduğu) Sov[yet] sendika heyetinin yapacağı işler konusunda görüşümü aldı. Birçok şey anlattım ve tavsiyede bulundum.

- **Panyuşkin** ve **Ponomaryov** - şubenin birçok sorunu.

- **Popova** (Franya'ya gidecek kad[ınlar] heyetinin başk[anı]) şubede düzenlenen toplantıda rapor okudu.

17 Temmuz 1945.

- Antifaşist Kadınlar Komitesi, onun gelecekteki faaliyetleri, niteliği, görevleri ve yönetimi hakkında **Zueva, Ejova** ve **Popova** ile toplantı.

- **Panyuşkin, Ponomaryov** ve **Baranov**, şubenin kimi sorunları ve personelin beklediği izinler hakkında.

- Bulgaristan'dan gelen birçok selamlama mesajına cevap gönderdim.

- Milletvekili seçimlerine katılacak aday listeleriyle ilgili görüşmeler hakkında Sofya'ya yeni talimatlar verdim. Durum daha karmaşık hale geliyor...

18 Temmuz 1945.

- **Malenkov**'un yanında. Siyasi mültecilerin ve ailelerinin ülkelerine ve parti kadrolarının Almanya, Bulgaristan, Yugoslavya, Romanya ve başka ülkelere gönderilmesi konusunu çözüme bağladık.

- Şubenin birçok sorununu hallettim.

- **Kolarov** - Bulgarların işleri hakkında.

- **Panyuşkin** ve **Ponomaryov**, şubenin günlük sorunları hakkında.

19 Temmuz 1945.

- Şubede, redaksiyon üyeleri ve en önemli uluslararası sorunlar uzmanları, gazeteci ve editörlerin katılımıyla, Novoe Vremya dergisiyle ilgili toplantı düzenledim. Editör **Leontiev**, derginin görevleri ve redaksiyonun çalışmaları hakkında bilgi verdi. Üç saat boyunca (derginin daha da iyileştirilmesi için alınacak önlemlerle ilgili) tartışmalar yapıldı. Somut sonuçlar, toplantıda yapılan konuşmalar temelinde, derginin yöne[timi] ve şubenin yönetimi tarafından daha sonra **yapılacak**.

- Sofya'dan kurye **Polişçuk** geldi. Posta, gazete ve materyaller getirdi. Kostov ile Çervenkov mektuplarında, seçimlerle ilgili (düşmanların entrikaları, provokasyon girişimleri vb.) hayli endişeli görünüyor.

Bu konuda MK'ne ek olarak yeni talimatlar verdim, **Pektov grubunun seçimlere kendi başına katılmasına izin verilmesini istedim**.

20 Temmuz 1945.

- Antifaşist Kadınlar Komitesi Prezidyumu üyeleri **Grizodubova, Zueva, Leontieva, Fyodorova ve Ejova** ile toplantı yaptım. Propaganda şubesi[nden] **Aleksandrov** ve Personel şubesinden **Andreev** de hazır bulundu. MK Örgüt İşleri Bürosu'nun toplantısına kadar komiteye çeki düzen verme ve çalışmalarını aktifleştirme sorunlarıyla ilgili hazırlıkları düzenledik.

- Yapı[lacak] milletv[ekili] seçimleri dolayısıyla oluşan durum hakkında gener[al] **Biryuzov** ile telefon görüşmesi yaptım. Bizim yoldaşlara, **Petkov** (Çift[çi] Birliği) grubunun bölücü rolünü eleştirmekle birlikte, seçimlere ayrı grup olarak katılmasını kabul etmelerini tavsiye etmesini istedim.

- Tatil sırasında Bulgaristan'a gideceği için, **Belov**'un (Damyanov) kızını kabul ettim.

- MK üyelerine (Sofya) şu bildiriyi gönderdim:

"Milletvekili seçimleri sebebiyle partimiz birçok büyük zorluğu aşmak durumunda. Durum karmaşık ve zor. Ortam sinirli ve gergin. Bu arada, adayların tespiti de, kolay iş değil. Milletvekili olmak isteyenlerin sayısı, muhakkak, partiye düşen milletvekili sayısından çok daha fazla. Sağlıksız heves ve ihtirasların ortaya çıkması, muhtemel. Şahsi ve yerel anlayışlar, partinin ve ülkenin ortak çıkarlarına zarar verecek. Partimizin seçim savaşından alnının akıyla ve daha başarılı çıkabilmesi için başta gelen ve belirleyici koşul, soğukkanlılığını ve manevi gücünü koruması, MK'nin ve yerel parti kadrolarının karar ve eylemlerinde tam görüş birliği içinde olmasıdır. Parti seçimlere birliğini sağlamış, tüm silahlarını kuşanmış durumda atağa kalkan politik bir güç olarak girmeli. Şu ya da bu yoldaşın şahsi fikir ve davranışları, özel görüşleri, MK'nin aldığı kararların uygulanmasına hizmet etmeli. En küçük disiplinsizliğe, hiçbir kayıtsızlığa, tek bir panik belirtisine, zorluklar karşısında en küçük teslimiyetçiliğe bile yer olmayan büyük bir savaş sürecinin içindeyiz. Parti kadrolarımız, askeri uzmanlarımız, toplum ve devlet adamlarımız, partimiz için, Vatan Cephesi ve ülkenin geleceği için bu son derece ciddi politik savaşa, MK'nin yönetiminde ve birlik halinde, en aktif bir biçimde katılmalı. Partimizin her üyesi şunu bilmeli ve aklından çıkarmamalı ki, parti onun değeri hakkındaki hükmünü, bu savaşta alacağı somut tutuma göre verecek. Bu koşulu yerine getirmemiz durumunda, şeytani zorluklara, düşmanlarımızın namert ve acımasız olmasına karşın, bu sınavı da aşarak, savaşı kazanacağımızdan emin olmaya hakkımız olacaktır."*

21 Temmuz 1945.

- MK Örgüt İşleri Bürosu'nun (Ma.... yanında) toplantısı. Antifaşist Kadınlar Komitesi'nin sorunları ve uluslararası gençlik konferansıyla (İng[iliz] hük[ümeti] konferansın Londra'da yapılmasına izin vermemiş) ilgili tartışmalara katıldım. Yaptığım somut öneriler kabul edildi ve bu konuda MK kararı hazırlamam istendi.

- Kocasıyla (Sov[yet] subayı) birlikte

* Rusçadan çeviridir.

Bulgaristan'a gönderilmesi ile ilgili olarak, **Volodin**'in (Kız[ıl] Ordu'nun teknik birliklerinden yüzbaşı) kızını kabul ettim.

- **Kolarov** yanımda. Sofya'dan gelen son haberleri kendisine bildirdim.

- Partimizin seçimler için aday listelerinin hazırlanması konusunda MK'ne (Sofya) ek talimatlar gönderdim.

- Şubenin birçok günlük sorununu hallettim.

22 Temmuz 1945. Pazar.

- Günü evde geçirdik. **Kolarov**'u bize davet ettik.

23 Temmuz 1945.

- Şubenin önünde duran işler (bülten, sendika hareketinin, gençlik hareketinin, kadın hareketinin çalışmalarını izlemek ve savaş sonrası dönemde tarım reformunu ve demokratik değişiklikleri irdelemek) hakkında yardımcılarımla (Panyuşkin, Ponomaryov, Baranov) ile toplantı.

- **Geminder, Puhlov** - Enstitü No 205'in çalışmaları hakkında.

- **Kaneti** (Bulg[aristan] Yahudisi doktor) - İspanya'da bulunmuş, daha sonra birkaç yıl Çin'de kalmış, Çinli bir kadınla evlenmiş, şimdi karısı ve çocuğuyla Bulgaristan'a dönüyor.

Kendi işlerini ve Paris'ten Çin'e gönderilen başka bir grup doktorun çalışmalarını etraflıca anlattı.

Kendisinden MK'ne kimi materyaller (ve Kostov için fotoğraflar) gönderdim.

24 Temmuz 1945.

- **Gagarina ve Çyokina** (Bulgaristan'daki Sov[yet] kadınlar heyetinin yön[eticileri]) yolculukları, kadınlar kongresi ve Bulgaristan izlenimleri hakkında bilgi verdi. Tüm heyet orada gördüklerinden ve Bulg[ar] kadınları arasında yaşadıklarından son derece memnun ve hayran. Heyetin çalışmaları, kuşku yok ki, olumlu. Bulg[ar] kadınlarından bana birçok mektup ve hediye getirdiler. SSCB'deki raporlarında ve basında, bu yolculuktan nasıl yararlanacakları konusunda anlaştık.

- **Romen sendika heyeti** başkanı **Stoyka**'yı kabul ettim. Rom[en] sendikalarının faaliyetleriyle ilgili birçok konuda ve Romanya'da gericiliğe ve İngiliz ve Amer[ikan] ajanlarına karşı savaş hakkında görüşümü aldı.

- Avusturya'daki muhabirimiz geldi, **Koplenig**'den bir mektup ve partinin gönderdiği materyalleri getirdi.

25 Temmuz 1945.

- İtalya'ya gidecek olan İtalyalı yoldaş **Alar**'ı (Çereti) kabul ettim.

- **Govorkov** (Bulgaristan'da bulunmuş olan sanayi kooperatifleri heyetinin başk[anı]). Bulgar zanaatçılarının kongresi, Bulgaristan'daki kooperatif hareketiyle ilgili izlenimlerini ve vardığı somut sonuçlar hakkında bilgi verdi. Heyet çok olumlu ve yararlı çalışmalar yapmış.

- **Sariçeva** (Yugoslavya'da bulunmuş olan Sovyet kadınlar heyetinin başkanı) heyetin çalışmalarıyla ilgili ayrıntılı rapor sundu. Ülkede edindikleri izlenimler mükemmel. Üyeleri arasında pek uygun olmayanlar bulunsa da, heyet görevini yerine getirmeyi başarmış.

- **Panyuşkin, Ponomaryov** ve diğerleriyle, şubenin birçok günlük sorununu görüştük.

- Ödüllendirilen şube çalışanlarımız nişanlarını aldı. Nişanları Kalinin verdi.

26 Temmuz 1945.

- **Boris Hristov** ile Bulgaristan'ın ti-

caret işlerini görüştük.

- YF vasıtasıyla, **Molotov** (Potsdam) ile konuştum. Bu arada, Bulg[aristan] konusunu görüştüm. "Müttefikler Bulgaristan, Romanya, Yunanistan ve kimi diğer ülkelerde milletvekili seçimleriyle ilgili olarak, Mütt[efik] devletlerin temsilcilerinden **İzle[me]** Komisyonu kurulmasını sürekli öneriyordu. Ama, biz bu öneriyi kesinlikle reddettik. " (Molotov).

- Panyuşkin ve Ponomaryov ile birlikte, şubenin birçok günlük sorununu halletim.

- **Omelçenko** (Trud gazetesinden, Romen sendika heyetiyle basın toplantısı hakkında).

- **Tarasov** (SSMK) - Vaşington'da ve San Fransisko'da Amerikan sendikacılarıyla yaptığı görüşmeler hakkında birçok ilginç şey anlattı. SSMK'nun birçok uluslar[arası] sorunu hakkında akıl danıştı.

- YF vasıtasıyla **Kirsanov** (Sofya) ile Çift[çi] partili bakanların kabineden ayrılma planlarını görüştüm.

27 Temmuz 1945.

- Şubede, Bulgaristan'dan dönen **Sov[yet] kadınlar heyeti** (Gagarina) ve Yugoslavya'dan dönen Sov[yet] kadınlar heyetinin raporlar sunduğu bir **toplantı** düzenledim.

- **Stela Blagoeva** geldi ve Bulgaristan konusunu görüştük.

- **Panyuşkin** - şubenin sorunları hakkında.

- İngiltere'deki seçimlerde muhafazakârların yenilgisi, çok heyecanlı tartışma konusu.

28 Temmuz 1945.

- Sov[yetlerin] Türkiye'deki ataşe militeri **Lyahter** yanımda. Türkiye'deki durum, bu arada Türkiye komünistleri ve demok[rat] aydınlar hakkında ayrıntılı bilgi verdi.

- **Molotov** ve **Malenkov**'a Hindistan ve Yakın Doğu'da işlerin daha iyi örgütlenmesi için bir öneri gönderdim.

- **MK'ne** (Sofya) seçim kampanyasıyla ilgili şu şifreli yazıyı gönderdim:

"MK bütün adaylarımıza ve ajitatörlerimize, seçim kampanyası sırasında birer dürüst, ciddi parti kadrosu ve devlet adamı olarak davranmaları için, lütfen, sıkı talimat versin. Onlar seçmenlerin karşısına, Vatan Cephesi'nin platformu, ülkenin iç ve dış konulardaki tutumu, kurulacak parlamentonun görevleri ve milletvekillerinin yükümlülükleri gibi konularda hazırlıklı olarak çıkmalı ve partimizin antifaşist ve demokratik güçlerin birliğini sağlamada oynadığı özel rolü anlatmalı. Provokasyonlardan korunmalı ve muhalefete karşı şahsi küfürlerden kaçınmalıyız. Ajitasyon çalışmalarında ve basında seçim savaşını elden geldiğince en yüksek politik ve ilkesel düzeyde tutmak, bizim görevimizdir. Unutmayalım ki, halk yığınları için bu seçim kampanyası, önemli bir politik okul olmalıdır. Partimiz, Vatan Cephesi'ndeki diğer gruplar üzerindeki manevi, ideolojik ve politik üstünlüğünü açık bir şekilde göstermelidir. Umarım, yerel teşkilâtlarımıza gerekli ajitasyon ve propaganda materyallerini temin ediyorsunuzdur. Program ve taktik konularına bir ölçüde açıklık getiren mektup ve selamlama mesajlarım da, geniş çapta kullanılabilir. Ülke çapındaki seçim kampanyasının basında ve seçimlerle ilgili özel bültenlerde net bir şekilde yansıtılması

iyi olur. Askerler, kadınlar, 19 - 25 yaş arası gençler gibi, yeni seçmen gruplarıyla ilgili özel önlemler gerektiğini, bir kez daha hatırlatırım. Seçim savaşıyla ilgili en önemli hususları mümkün olduğunca devamlı ve düzenli bir şekilde bana bildirmenizi rica ederim."*

- **Yugoslavya gençlik heyetinin yöneticilerini** (Dragi Stamenkoviç, Slavko Komar, Milka Kufrin) kabul ettim. Yeni demokratik Yugoslavya, bu arada antifaşist gençliğin örgütü ve görevleri vb. hakkında, uzun uzun konuştuk.

29 Temmuz 1945. Pazar.

- **Sov[yet] kadınlar heyetini** (Bulgaristan'dan dönen) ve aynı şekilde (Yugoslavya'dan dönen) Sov[yet] kad[ınlar] heyetinin üç üyesini bize davet ettim: **Gagarina, Sariçeva, Çyokina, Holopova, gen[eral] Troitskaya, yazar Kononenko, Sov[yetler] Birliği Kahra[manı] Ruha, piyanist Nina Emelyanova, Dr. Lebedeva, gazeteci Belkina** vb.

Kolarov, Blagova, Sergeev ve Gagarina'nın kocası da hazır bulundular.

30 Temmuz 1945.

- Çekoslovakya'daki Macar asıllı nüfus konusunda Macarlar (Rakoşi) ile Çekoslovaklar (Gotvald) arasındaki tartışmayı ele aldım. Çekler tamamen aşırılığa düşüyor. Gotvald'a göndermek için hazırladığım ve Çekoslovakya'daki Macar sorununu halletmek için başka bir yaklaşım gerektiğine işaret ettiğim şifreli yazıyı, görüş birliği sağlamak üzere Molotov'a yolladım.

- Bulgaristan'dan gelen selamlama ve kutlama mesajlarına birçok cevap gönderdim ve cevaplarımda yapılacak seçimlerin önemine ve Vatan Cephesi üyelerinin görevlerine işaret ettim.

- Dolaysız hat vasıtasıyla, Sofya'da bulunan **Biryuzov** ile görüştüm. N. Petkov'un Müt[efik] Devletler Denetim Komisyonu'na, yas[ama] organı seçimlerinin ertelenmesi ve bu seçimler üzerinde Müttefiklerin denetiminde yapılması ricasını içeren mektubu İngil[izler] ve Amerika[nlar] da almış, ama hiçbir girişimde bulunmamış. Biryuzov'a göre, seçim kampanyasında şimdilik her şey "iyi" gidiyor.

- **Çeçyotkina** - genç[lik] hakkında, bu arada Sovyet ve yabancı muhabirlerle birlikte, Komsomolskaya Pravda gazetesinden bir muhabirin de gönderilmesi konusunda. Aleksandrov ile görüştüm, ama bu muhabirin katılması için artık geç olduğu anlaşıldı.

31 Temmuz 1945.

- **Enformasyon Bürosu**'nu topladım. Sıradaki **bültene** alınacak yazıları görüştük.

- Çek yoldaşlar Dolanski ile Vodiçka'yı (Oranienburg topl[ama] kampından kurt[arılmış]) kabul ettim. Başlarından geçenleri ve komünistlerin her şeye karşın toplama kampında yürüttüğü çalışmaları ayrıntılarıyla anlattı.

- Harp akademilerine girmek için Bulgaristan'dan Bulg[ar] subaylar geldi:

General **Popov** (muhafız tümen komutanı); binbaşı **Stoyanov**; binbaşı **Tomov** - Frunze akademisine.

Motor Mekanik Akademisi:**

Albay **Peyçev**, yüzbaşı **Petrov**, üsteğ-

---

* Rusçadan çeviridir.

** Sovyet Ordu Motor ve Makine Donanım Akademisi.

men **Kabakçiev**.

Topçu Akademisi

yüzbaşı İv. **Stefanov**, yüzbaşı Nikola **Popov**, üsteğmen **İvanov.**

Deniz Kuvvetleri Akademisi

yüzbaşı **Vılev.**

General **Popov** MK'den posta ve materyaller getirdi. Orduda hizmet verenlerin, seçimlerle ilgili durumu hakkında bilgi verdi.

- **Geryo** (Macaristan) yanımdaydı. Ülkede ve parti içindeki durum hakkında ayrıntılı bilgi verdi. Birçok konuda yardımcı olmamı istedi. Macaristan'da demiryolları ve postalar bakanı olarak bir tic[aret] heyetinin başında bulunuyor.

1 Ağustos 1945.

- Genel Kurmay Akademisi'ne alınmaları ve orada öğrenim görmeleri için **Bulgar subaylarını** (gener[al] Popov, binbaşı Tomov ve binbaşı Stoyanov) kabul ettim.

- Ressam **Valev** ile **Cakov** (görevle gönderildikleri Bulgaristan'dan döndüler). Çalışmalarını ve izlenimlerini anlattılar.

- Bulgaristan'a gidecek olan yoldaşları kabul ettim: General **Pavlov, Topalov, Kolinkoeva,** kimya mühendisi **İvanov**, kimya mühendisi **Pencerkov**. Bulgaristan'daki çalışmaları için gerekli açıklamaları yaptım ve talimatlar verdim.

- **Bültenin** prova sayısını gözden geçirdim ve baskıya verilmesini emrettim.

- **Kolarov**'un Novoe Vremya için Bulgaristan hakkındaki yazısını gözden geçirip, gerekli düzeltmeleri yaptım.

2 Ağustos 1945.

- Bulgaristan'daki ana ve babalarının yanına tatile gidecek **genç Bulgarları** (**Dragoyçeva**'nın oğlu Çavdar, G. Damyanov'un kızı ve G. Mihaylov'un (Naydenov) iki oğlu) kabul ettim. Orada nasıl davranmaları ve tatillerini nasıl daha yararlı geçirebilecek konusunda talimat verdim.

- Yugoslav[yalı] (Yugoslavya KP'nin yetkili temsilcisi olarak gönderilen) yoldaş **Ziherl**'i kabul ettim. Bana kimi materyaller teslim etti ve onun burada yapacağı işler hakkında anlaştık.

- Kurye vasıtasıyla Sofya'ya (Tr. Kostov, Çervenkov, Terpeşev, Dragoyçeva, Lukanov, Çankov ve Danço Dimitrov'a (Septemv[riyçe]) posta gönderdim. Kurye Polişçuk.

- Prof. **Erusalimski**'nin Polonya hakkında Kras[naya] Zvezda için hazırladığı yazıyı gözden geçirdim ve kayıtlarımı kendisine bildirdim.

- Berlin konferansı[201] sona ermiş. Yarın konferansla ilgili haber yayınlanacak.

3 Ağustos 1945.

- **İtalyan sendika heyeti** başkanı **Di Vitorio**'yu kabul ettim. **Toliati**'nin (Erkoli) verdiği görev üzerine, İtalya'daki durum, komünist partisinin durumu ve faaliyetleri ve emek konferansı, İngiliz ve Amerikan makamlarının tutumu ve partinin önünde duran görevler hakkında bilgi verdi. Çözüm bekleyen (Moskova'dan İtalya'ya İtal[yan] par[ti] kadroları gönderilmesi, SSCB'deki İtalyan savaş tutsakları vb.) birçok somut sorun ortaya koydu.

- Yugoslavya KP'nin yetkili temsilcisi **Ziherl**'i kabul ettim. Yugoslavya'daki durum, hükümet ile bizim partinin yaptığı reformlar, Halk Kurt[uluş] Cephesi'nin yapılacak kongresi ve Yasama

Meclisi seçimleriyle ilgili hazırlıklar hakkında bilgi verdi.

- Akşam **Kiev** Garı'nda Bulgaristan'a gidecek siyasi mültecileri ve ailelerini uğurladım.

- Gazeteci Belkina'nın Bulgar Yüreği başlıklı yazısını gözden geçirdim ve Pravda redaksiyonuna gönderdim.

4 Ağustos 1945.

- Bulgar yoldaşları (Bulg[arların] poli[tik] temsilciliğinde çalışan "par[ti] aktiflerini") kabul ettim: **Boris Hristov** (tüc[arî] danışman), Vladimir **Vladov** ve Dimitır **Peev** (elemanlar), Dimitır **Gılıbov** (şoför), Stoyanka **Kınçeva** ve Ganka **Kunina** (daktilo ve sekreter) ve Elisaveta **Peeva** (Peev'in annesi). Neleri öğrenmeleri gerektiği, kültür, eğitim vb. alanlardaki çalışma planları, partinin MK'ne (Sofya) nasıl yardım etmek zorunda oldukları konularında kendileriyle sohbet ettim.

- **Lavrişçev** yanımda. Berlin konferansı, bu arada Balkanlar ve **Bulgaristan** ile ilgili kararlar hakkında bilgi verdi. Onun kanısına göre de, alınan kararlar, Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu'nda Sovyet temsilcisinin oynadığı yönetici role önemli bir değişiklik getirmiyor.

- **Molotov** ile **Malenkov**'a, İran'da yapılacak milletvekili seçimleri dolayısıyla **İran** Halk Partisi'ne yardım önerileri gönderdim.

- Sofya'ya seçim kampanyası için yeni talimatlar ilettim.

- **Panyuşkin** ve **Prudnikov** ile birlikte, bağlantılar konusunda birçok sorunu hallettim.

- Kurye Sofya'ya ulaşmış, her şey yolunda.

5 Ağustos 1945. Pazar.

- Bulgaristan'dan dönen Bulgarları bize davet ettim: Sovyet ressamları **Cakov** ile **Valev, Kolarov** ile **Blagoeva**. Bulgar sanatı ve onun bir **halk** sanatı olarak gelişmesi için yapılması gerekenler hakkında uzun uzun konuştuk.

- **Stalin** ve **Molotov** Berlin'den döndü.

6 Ağustos 1945.

- **Geryo**'nun Macaristan'daki durum ve Macaristan Komünist Partisi hakkında rapor sunduğu bir toplantı düzenledim.

- **Molotov** ile Berlin konferansı ve bu arada Bulgaristan ve Balkanlarla ilgili kararları konuştum. Bu kararlar aslında bizim yararımıza. Bu etki alanının bize, [SSCB'ye] ait olduğu fiilen tanınmış oldu.

- **Kolarov**'un Bolşevik dergisi için Bulgaristan hakkındaki yazısını redakte ettim.

7 Ağustos 1945.

- **Kurye** Sofya'dan döndü. MK postasını, gazete ve materyaller getirdi. (Seçim kampanyasıyla ilgili bilgiler.)

- **Baranov** (yardımcılarımdan biri) izne çıktı (Soçi'ye).

- **Molotov** bizim elemanlarımızdan Hvostov'u diplomat okuluna müdür vermemizi önerdi.

- Mol[otov] Bulgar[istan]'daki milletvekili seçimlerinde benim adaylığım konusunu **Stal[in]**'e danışmış; ben SSCB Yük[sek] Sovyeti milletvekili ve Sov[yet] vatandaşı olduğuma göre, bu adaylığın kaldırılması gerektiğini bildirdi. Başka bir çözüm yolu bulmak üzere bizzat görüşmek için ısrar ettim, örneğin, **Yük[sek] Sovyet'ten istifa edip,**

gelecek açısından daha uygun olduğundan, Bulgar milletvekili olmamı önerdim.

- **Sergeev, Gulyaev, Norovkov** - Bulg[ar] mültecilerin Bulgaristan'a gönderilmesi konusunda.

- **Ponomaryov** ve **Panyuşkin** - şubenin günlük işleri.

8 Ağustos 1945.

- **Molotov**, Japon elçisine bir nota vererek, Sov[yetler] Birliği'nin Japonya'ya savaş ilân ettiğini bildirdi. Sov[yet] hük[ümetinin] bildirisi bu akşam yayınlanacak.

- **B. Hristov** - Bulg[aristan]'ın ticaret işleri ve başka sorunlar.

- Bizzat görmem için Molotov'un gönderdiği Berlin konferansına katılacak Sov[yet] elçileri hakkındaki bilgileri, Baskakov bana teslim etti. Müttefik devletler birçok konuda ayrı bir **protokol** imzalamış, ama bu protokol genel bildiriye alınmamış.

- Akşam Antifaşist Sov[yet] Gençlik Komitesi'nin **Yugoslavya gençlik heyetiyle düzenlediği görüşmeye** katıldım. Çok güzel içten bir havada geçti.

- **Stalin**, (SSCB Yüksek Sovyeti milletvekilliğinden istifa etmem koşuluyla), Bulgaristan'daki milletvekili adaylığımın korunması önerimi kabul ettiğini bildirdi.

9 Ağustos 1945.

SSCB ile Japonya arasında savaş başladı!

- Faşizme karşı savaşla ilgili **Almanca** (Almanya ve Avusturya için, SSCB'deki savaş esirleri için) **Toplu Konuşma ve Yazılar**'ımı gözden geçirdim.

- **Macarların acil işleri** için **Geryo**'yu kabul ettim.

- **Berlin'den kurye** geldi. **Pik**'ten bir mektup, MK'den materyaller ve birçok gazete getirdi.

- **Ponomaryov** ile birlikte, şubenin kimi günlük sorunlarını hallettik, bu arada **Japonya** ve **Japon antifaşistleri** için materyaller hazırladık.

- Yanan'daki **Okano**'ya telgraf çekerek, grubunun[202] faali[yeti] hakkında bilgi istedim.

10 Ağustos 1945.

- Ressam **Valev** ile **Cakov**'u kabul ettim. Sanat alanında ilişkiler ve Bulgaristan'la ortak çalışmalarla ilgili önerilerini gözden geçirdim.

- Kimi Bulg[ar] gener[al] ve subayların ödüllendirildiği haberi yayımlandı.

- **Kolarov** yanımda. Bulgaristan'dan gelen materyaller hakkında bilgilendirdim.

- Bulgaristan'dan sporcu heyeti geldi.

11 Ağustos 1945.

- Atletlerin geçit resmine katılmak ve SSCB'de beden eğitimi ve spor alanlarında araştırmalarda bulunmak üzere gelen **Bulgar beden eğitimcilerini** kabul ettim.

- Heyet üyeleri: 1) **Marin Vıjarov**, 2) **Dragomir Mateev**, 3) **Georgi Pavlov**, 4) **Hacikostov** ve 5) **Veselin Temkov**.

Buradaki oturma ve çalışma planlarını gözden geçirdim ve gerekli talimatı verdim.

- Tuğgeneral **Biryuzov** ve Sofya'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu'ndaki Sov[yet] pol[itik] dan[ışmanı] **Kirsanov** yanımda. Ülkedeki durum ve seçim kampanyası hakkında bilgi verdiler. Berlin konferansından sonra yapacakları işlerle ilgili birçok konuda anlaştık.

12 Ağustos 1945. Pazar.

- Atletlerin görkemli geçit resmi.

- Geçit resminden sonra günü villada yalnız geçirdik.

- **Blagoeva**'nın Pravda için yazdığı yazıyı gözden geçirdim.

13 Ağustos 1945.

- **Tuğ[general] Biryuzov**'u kabul ettim. Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Den[etim] Komisyonu'yla ilgili olarak atılacak kimi pratik adımları görüştük.

MK'ne (Kostov'a) iletmesi için generale bir mektup ve Kirkov için bir yazı verdim. (Yarın uçuyor.)

- Muhabir Hofman (Krasnaya Zvezda) Almanya'dan döndü. Durumla ilgili ayrıntılı bilgi verdi. **Pik**'in kendisine verdiği parti vb. konusunda bilgiyi bana aktardı.

- Sıradaki bültene alınacak yazıların kimilerini gözden geçirdim.

- Şubenin birçok günlük işini hallettim.

- Panyuşkin ve Ponomaryov - öz[el] sorunlar.

14 Ağustos 1945.

- **Enformasyon Bürosu**'nu topladım. Bültene alınacak yazıları görüştük. Birçok düzeltme yaptım.

- Eğer seçimler **böyle** yapılırsa, ABD'nin Bulgaristan'la kesilen diplom[atik] ilişkilerini yenilemeyeceğini belirterek, Bulg[ar] hükümetini tehdit eden **Amerikan notası** hakkında MK'den (Sofya) haberi, **Molotov ile görüştüm**. Sonuç: Daha önce, **SSCB'nin** seçimlerden sonra **Bulgaristan'la yeniden dipl[omatik] ilişki kuracağı** tahmin edilirken, bunu hemen yapması.

Amer[ika'nın] notasına karşı ve muhalefetin seçimleri boykot etmesi durumunda nasıl tutum alınması gerektiği konusunda MK'ne (Sofya) talimat verdim.

15 Ağustos 1945.

- Çalışmak için evde kaldım.

- 16 No'lu bültenin prova sayısını gözden geçirdim ve baskıya verilmesini emrettim.

- **Slavko Komar** başkanlığındaki Yugosl[av] gençlik heyetinin kimi üyelerini kabul ettim. Uzun bir süre sohbet ettik. Birlikte öğle yemeği yedik. Yarın heyet Yugoslavya'ya uçuyor. Tito'ya bir mektup ve bizi ziyareti sırasında çekilmiş fotoğraflar gönderdim.

16 Ağustos 1945.

- Şubede toplantı. Di Vitorio'nun İtalya hakkında raporu.

- **Hofman** (Kr[asnaya] Zvezda muhabiri) yanımda. Almanya'daki (bizim bölgede) durumla ilgili raporunu getirdi.

- Bulgaristan'da yapacağım seçim konuşmasının taslağını kaleme aldım.

17 Ağustos 1945.

- Bulg[ar] elçiliğinin özel kalem müdürü sıfatıyla, **Petko Enev**'in oğlu geldi. Ülkedeki durumu anlattı. Kimi gazeteler, materyaller, bu arada heykeltıraş **Kiril Todorov**'un albümünü getirdi.

- Kolarov yanımda. Sofya'dan gelen telgrafları gösterdim.

- Bakanlardan Petko Stoyanov, Asen Pavlov, Derjanski ve Çeşmeciev istifa etmiş.

18 Ağustos 1945.

- Slavço Trınski ve üç partizan Bulgar subayı, Harp Akademisi'nde okumaya geldi. **Slavço**'yu kabul ettim. Sofya'dan

gazete ve materyaller getirdi. Seçimlerle ilgili olarak ülkedeki durumu anlattı. Ülke içinde ve dışarıdan Vatan Cephesi'ne karşı saldırılara karşın, halkın ruh hali son derece olumlu

- **Panyuşkin** ile birlikte **Mao Tsedun**'a telgraf metni hazırladık. Durum kökten değiştiği için, Çin komünistlerine, Çan Kayşi hükümetine karşı izlediği politikada değişiklik yapmasını tavsiye ettim.

19 Ağustos 1945. Pazar.

- Bulg[ar] subayları (eski partizan) korge[neral] **Slavço Savov** (Slavço Trınski), yarbay **Zdravko Georgiev**, albay **Delço Andonov** ve albay **Dobri Curov**'u eve davet ettim. Kolarov'u da. Birlikte öğle yemeği yedik ve gecenin geç saatlerine kadar akşamı da birlikte geçirdik.

- **Molotov** Mao Tsedun'a gönderilecek telgrafın metnini onayladı.

20 Ağustos 1945.

- Çalışmak için evde kaldım.

- Bulgaristan Halk Meclisi [üyeliği] için aday gösterilmem dolayısıyla, Yüksek Sovyeti Prezidyumu'nun benim milletvekilliğimin ve SSCB vatandaşlığımın kaldırıldığını duyuran bir bildiri tasarısı hazırlayıp **Molotov**'a gönderdim.

Akşam geç vakit Mol[otov] bana, bildiriyi yarın için basına vereceklerini söyledi.

- **Bevin**'in Bulg[ar] seç[im] kanununa ve yapılacak seçimlere karşı saldırılarıyla ilgili olarak MK'ne (Sofya), **Bevin**'e (ve ABD Dışiş[leri] Bakanına) Vat[an] Cephesi Ulu[sal] Komitesi üyelerinin ve bütün toplum örgütleri temsilcilerinin imzalayacağı bir cevabın yayınlanmasını örgütleme tavsiyesinde bulundum.

21 Ağustos 1945.

- **Stal[in]** ve **Mol[otov]**, seçimlerin hemen öncesinde Amerikalıları ve İngilizleri daha fazla tahrik etmemek için, Bulgar seçmenlerine hitaben konuşma yapmamamı, konuşmayı seçimlerden sonra yapmamı tavsiye etti.

- Basında şöyle bir haber yayınlandı:

"G. M. Dimitrov, Bulgaristan'da Halk Meclisi üyeliğine aday.

SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu, Birlik Konseyi milletvekili Georgi Mihaylov **Dimitrov**'un Bulgaristan Vatan Cephesi listesinden Halk Meclisi'ne aday gösterilmesi dolayısıyla milletvekilliği görevinden affedilmesi ve SSCB vatandaşlığının kaldırılması için verdiği dilekçedeki ricasını yerine getirmiştir."*

- **Panyuşkin** ve **Ponomaryov** ile birlikte şubenin birçok sorununu hallettik.

22 Ağustos 1945.

- **Malenkov**'un yanında toplantı. Antifaşist Kadın Komitesi, Macaristan'a gidecek Sov[yet] sendika heyeti sorunlarını vb. görüştük.

- Kuznetsov (SSMK başk[anı]) Sov[yet] sen[dika] heyetinin Amerika ziyaretini kısaca anlattı.

- YF vasıtasıyla **Biryuzov** ve **Kostov** ile görüştüm.

Yasama organı seçimlerinin yapılmaması için Amerikalılar ve İngilizlerin Bul[gar] hükümetine ağır baskı uygulaması.

23 Ağustos 1945.

- Sofya'da yapılan genel seçmen mi-

* Rusçadan çeviridir.

tinginden gelen selamlama mesajına cevap olarak, Ulusal Komite'ye (Sofya) şu telgrafı çektim:

"VATAN CEPHESİ ULUSAL KOMİTESİ'NE

Sofya şehri seçmenlerinin genel mitinginden aldığımız selamlama mesajına yürekten teşekkür ederim.

Tarihi parlamento seçimlerinin eşiğinde ben, seçim günü halkımızın tam bir soğukkanlılık ve örnek bir disiplin sergileyeceğine, ülkemizde ilk kez yapılacak gerçekten özgür ve demokratik seçimleri, ne yapıp edip, gözden düşürmek için korkunç çabalar harcayan gizli gericilerin hiçbir provokasyonuna izin vermeyeceğine olan büyük ve sarsılmaz inancımı ifade ederim.

Faşist rejim sırasında en ağır sınavlardan geçen ve 9 Eylül kurtuluş hareketini gerçekleştiren kadın ve erkek Bulgar yurtseverlerini, dürüst olmayan birkaç eski Vatan Cephesi üyesinin firar edip gericilerin saflarına geçmesi, hiç mi hiç, telâşa düşüremez. Ama, her köylü bacımız iyi bilir ki, "leşsiz sürü olmaz."

Bulgar halkının yüksek çıkarları, ulusal gururu ve ulusal onuru masaya yatırılmıştır. Söz konusu olan, Bulgaristan'ın ulusal bağımsızlığının ve devlet egemenliğinin sağlanmasıdır.

Vatan Cephesi, halkın kudretli gücüdür. O, bütün iç ve uluslararası saldırıları göğüsleyebilecek durumdadır. Sınırlerimizin sonuna kadar sağlam kalması ve gereği kadar dayanıklı olmamız yeterlidir. "Bir taş mercimek" ya da "otuz gümüş para" karşılığı ülkesini satmaya hazır olanların tamamı saf dışı edilmelidir.

26 Ağustos günü yapılacak özgür ve demokratik seçimler, yurdumuz yararına ve her tür kötü niyetlilere inat, Vatan Cephesi programını destekleyen bir halk oylaması olmalıdır ve kuşku yok ki, öyle olacaktır. Çünkü, Vatan Cephesi'nin davası, halkın davasıdır. Bu dava, en adil davadır ve her şeye karşın, üstün gelecektir.

G. Dimitrov.

23 Ağustos 1945."*

- **Kuznetsov** (SSMK) ile, Paris'te yapılacak dünya sen[dika] konferansıyla ilgili sorunları görüştük.

24 Ağustos 1945.

- **Staynov** beklenmeyen bir açıklama yaparak, İngiltere ve Amerika'nın Sov[yetler] Birliği'yle mutabakata varması ve Müttefik Devletler Denetim Komisyonu vasıtasıyla talimat vermesi durumunda hükümetin, Amer[ika] ve İngil[terenin] seçimlerin **ertelenmesi** isteğini yerine getirmeye hazır olduğunu duyurdu. Rezalet! Bir skandal olan bu teslimiyetçi açıklama, seçimlerin[203] mutlaka 26 Ağustos gününden başka, daha geç bir tarihe ertelenmesine yol açacak...

- YF vasıtasıyla MK (Sofya) ile görüştüm ve birçok şifreli telgraf çekerek, parti ve Vatan Cephesi için bu ağır durumdan hangi yeni tutumla ve nasıl çıkacaklarını gösteren talimatlar verdim.

- Prof. **Mihalçev** yanımdaydı. **Vişinski** ile sohbeti hakkında bilgi verdi, ama Staynov'un açıklamasından söz bile etmedi. O da ikiyüzlünün biri!

25 Ağustos 1945.

- Seçimlerin geçici olarak ertelenmesiyle ilgili olarak, Sofya'ya, eskilerine ek

* Rusçadan çeviridir.

olarak, birçok yeni tavsiyede bulundum.

- Arnavutluk gençlik heyeti başkanı **Spiru Naku**'yu (İtalya'da öğrenim görmüş, savaştan önce birkaç ay Paris'te kalmış ve 1941'den başlayarak, Arnavutluk'ta aktif bir şekilde part[izan] hareketine katılmış) kabul ettim. Balkanlarda ve dünyadaki yeni durumla ilgili olarak kendisiyle Arnavutluğun sorunlarını uzun uzun konuştuk.

- İşçi partisinden **Laski** Stokholm'de yapılan bir basın toplantısında, Bulgaristan'a, bu arada **bana karşı** sert bir tutum almış!...

26 Ağustos 1945. Pazar.

- Bulgar atletlerini ve ha[rp] akademisinde okuyan Bulgar subaylarını, ayrıca Kolarov, Blagoeva ve Sergeev'i villaya davet ettim. Gecenin geç saatlerine kadar, son derece dostça bir havada vakit geçirdik.

27 Ağustos 1945.

- **Hastalandım.** Evde kaldım. Akşam geç vakit Molotov telefon etti ve Stalin ile Bulg[aristan] sorunlarını görüşmek için Kremlin'e gitmemi rica etti. Gidemedim. Bu görüşmeyi ertelemek zorunda kaldık. Kimi konularda telefonda anlaştık.

26 Ağustos 1945.

- Evde kaldım. Daha iyiceyim. Anlaşılan, durumum kötüleşmeyecek.

- Parl[amento] seçimlerinin ertelenmesiyle ilgili durumu burada birlikte görüşmek üzere **Kostov** ile **Çervenkov**'un yarın uçakla Sofya'dan hareket edecekleri haberi geldi.

- **Vatan Cephesi Ulus[al] Komitesi'nin 24 Ağustos 1945 tarihli Bildirisinin** basında yayınlaması için TASS müdürüne talimat verdim.

29 Ağustos 1945.

- **Kostov** ve **Çervenkov** geldi.

- Akşam geç vakit Stalin ve Mol[otov]'un yanında (Kostov, Çervenkov, Kolarov ve ben). Stal[in] ile Bulgaristan'daki durum açısından son derece önemli görüşme. Bu arada, Kolarov'un Bulgaristan'a gitmesi, ardından benim de gitmem kararlaştırıldı.

30 Ağustos 1945.

- Stal[in] ile ikinci görüşme (Kostov, Çervenkov ve ben).

Molotov, Hrulyov, Bulganin ve Biryuzov da hazır bulundu. Bulg[ar] hük[ümetinin] Kız[ıl] Ordu'ya et, şeker ve daha bir çok gıda ürünü tedarik etme yükümlülüğünü kaldırdılar. Daha önce Eylül ayı için [Bulgar tarafının] 700 [milyon] levalık borcunu 420 milyona düşürdüler. Bulgaristan'a yem yardımı yapılmasına izin verdiler. Stal[in], Bulg[aristan] Komünist Partisi'ne, ganimet olarak alınan 200 ton gazete kağıdı ve rotatifler vb. göndermesi için, Viyana'daki Konev'e talimat verdi.

Stal[in] Biryuzov'a [şu] talimatı verdi: "Seçimleri ertelediniz. Bu, önemli bir ödündü. Artık tek ödün yok. Hükümet bileşiminde hiçbir değişik yapılmayacak."

- Benim burada, Kost[ov] ve Çerv[enkov]ile son sorunları görüştük. Gerekli talimatları verdim. Yarın Biryuzov ile birlikte uçuyorlar.

31 Ağustos 1945.

- Bizimkiler sabah erken uçmuşlar.

- Bulg[ar] atletlerini (Vıjarov, Pavlov, Temkov, Hacikostov) **veda sohbeti** için kabul ettim.

- Bültenin pro[va] sayısını görüştük.

- Sofya'dan kur[ye] Adilov geldi.

1 Eylül 1945.

- Uluslararası Kadınlar Girişim Komitesi toplantısına katılmak üzere Paris'e gidecek olan Sov[yet] Kadınlar Heyeti Başkanı Popova'yı kabul ettim. **Dolores** ve **Torez** için birçok bilgi ve görevi içeren kimi belgeler gönderdim.

- Sofya'da bulunan Biryuzov ile konuştum. Kimon, Velçev ve Staynov ile görüşmeler iyi gelişiyor.

- Emek ekiplerinin[204] selamlama mesajına cevap gönderdim:

"BULGARİSTAN
SOFYA EMEK EKİPLERİ
İL KOMİTESİ'NE

Emek ekipleri üyelerinin Sofya mitinginden ve Pernik madencilerine yardım amaçlı ilk yığınsal emek ekibinin Sofya mitinginden şahsıma gönderilen selamlara içten şükranlarımı sunarım. Emek ekiplerinin başarıyla gelişmesi ve çalışma azmi göstermesi, sizin için olduğu gibi, benim için de sevinç kaynağıdır. Bundan böyle çok daha başarılı olmanızı candan dilerim. Özellikle birçok yönden halkımızın birliğini baltalama, şehirler ile köyler arasında, işçiler ile köylüler arasında düşmanlık yaratma ve böylelikle Vatan Cephesi'nin durumunu sarsma denemelerine girişildiği bugünkü koşullarda, emek ekiplerinin çalışmalarını ülke çapında her bakımdan artırmak gerekiyor. Emek ekipleri, yurdumuzun özgürlük ve bağımsızlığını sağlamak ve uluslararası durumunu en elverişli biçimde düzenlemek için gerekli halk birliğinin çok önemli bir etkenidir. Kaldı ki, bu birliğin önüne şimdi yeni engeller çıkıyor. Yasama organı seçimlerinin ertelenmesi dolayısıyla faşist gericilik baş kaldırıyor. Vatan Cephesi'ni ve onun iktidarını zayıflatmayı uman faşist gericilik, Çiftçi Birliği ve Sosyal Demokrat Parti'yi bölme çabalarına çok büyük önem veriyor. Yeni demokratik Bulgaristan'ın kurulmasını engellemek için, geçmişte halkımıza çok büyük zararlar veren eski politika günahkârlarının hizmetlerinden de yararlanıyor. Gericiliğin hesabı, elbette, yanlış çıkacak. Çünkü bütün hesaplarını, ülkenin gerçek sahibi olan halkın dışında yapıyor. Halkımız ise, halk güçlerinin bölünmesine kesinlikle karşıdır. Halkımız, Vatan Cephesi'nin birliğinden yana sarsılmaz bir tutum alıyor. Vatan Cephesi etrafında birliği savunuyor. Bütün antifaşist, demokratik ve ilerici toplum gruplarının Vatan Cephesi etrafında birleşmesini istiyor. Gücünün ve kurtuluşunun yalnız birliğine bağlı olduğunu, halkımıza 1923 yılının geçmiş acı deneyimi, iyi öğretti. Herkes anlıyor ki, demokratik Bulgaristan, Vatan Cephesi Bulgaristanı koşullarında da muhalefetin, faşist olmayan muhalefetin bulunması ve seçimlere ve gelecek parlamentoya katılması, çok normal bir şeydir. Ama, yine herkes bilmeli ki, iç ve dış gericiliğin para yardımına dayanan klikler gürûhunun, halkımızın uzun yıllar süren savaşla ve kendi kanı pahasına elde ettiği bu tarihsel davayı yıkmaya yönelik faaliyetlerine izin veremez. Demokrasiye ve halk iktidarına karşı komplolar hazırlayacak, düzensizlik yaratacak, yasaları çiğneyecek, Bulgaristan'ın içişlerine dışarıdan müdahale edilmesi için zemin hazırlayacak, onun ulusal devlet egemenliğini zedeleyen eylemlerde bulunacak ve Bulgarların ulusal saygınlığını ve ulusal onurunu alçakça çiğneyecek halk ve

devlet düşmanı unsurların serbestçe faaliyet göstermesine izin verilemez. Bay Kimon Georgiev'in başında bulunduğu ve halkın ezici çoğunluğunun destek verdiği Vatan Cephesi hükümeti parlamento seçimlerini gerçekleştirecek ve halkımız, 9 Eylül davasının, Vatan Cephesi davasının kendi öz davası olduğunu, bu davayı var gücüyle savunacağını ve bugünkü tüm zorluklara karşın tam başarıya ulaşmasını kesinlikle sağlayacağını tüm dünyaya gösterme olanağına kavuşacak. Kardeş selamlarımı ve en iyi dileklerimi sunarım.

1 Eylül 1945. G. Dimitrov."*

2 Eylül 1945. Pazar.

- Japonya'nın teslimi imzalandı.

Stalin'in söylevi.

3 Eylül 1945.

- 3 Eylül, [Japonya'nın teslim olması dolayısıyla] tüm halk için bayram ve tatil günü ilân edildi.

4 Eylül 1945.

- SSMK'nun dünya sendika konferansıyla ilgili önerisini gözden geçirdim. Birçok önemli düzeltme yapılmasını tavsiye ettim.

- Yerime geçebilmesi için, **Panyuşkin**'e adım adım şube yönetiminin işlerini öğretiyorum.

5 Eylül 1945.

- Özg[ür] Almanya Ulus[al] Komitesi ile ilgili olarak, albay **Braginski** ve **Kozlov**'u kabul ettim. Ulus[al] Komite adına yapılan radyo yayınlarının durdurulması, **Öz[gür] Almanya** gazetesinin ise Alman savaş esirlerinin gazetesi olması için talimat verdim.

- Antifaşist Savaş Esirleri Okulu için yeni adayların listesini onayladım.

- Polonya İP temsilcisi] **Finkenştayn**'ı kabul ettim. **Mikolayçik**'in Polonya hü[kümetine] katılmasından sonra Polonya'daki durum hakkında bilgi verdi.

- Kolarov'un hemen Sofya'ya hareket etmesi için gerekli hazırlıkların yapılması talimatını verdim.

6 Eylül 1945.

- Bulg[arların] tic[aret] işleriyle ilgili olarak, **B. Hristov** yanımda. Yakında Bulgaristan'a gidecek olmama seviniyor: "Bizim daha yakınımızda olacaksınız ve işlerimiz daha iyi gidecek."

- **Biryuzov** (Sofya) ile konuştum. Muhalefetin temsilcileri, Ulus[al] K[omitenin] toplantısına katılmayı reddetmiş. Onlar, ne Ulus[al] Komite'yi, ne de hük[ümeti] tanıyormuş ve yalnız naiplerle görüşmek istiyormuş...

Partinin ve yığınların maneviyatı iyi. Muhalefete karşı düşmanlık daha da artıyor.

- Akşam Rozi ile **Malıy Tiyatrosu**'nda. (Çoktandır hiç tiyatroya gitmedim!) Mühendis Sergeev oyununu izledik.

- **Ekzarh Stefan**'dan mektup aldım (7 Ağustos 45 tarihli). Kendisini kabul ettiğime teşekkür ediyor ve Vatan Cephesi'ni desteklemeye söz veriyor.

7 Eylül 1945.

- **Georgiu Dej**'i kabul ettim. Romanya'daki durum, komünist partisi ve yapılacak parti konferansı ve Sov[yet] hü[kümetinin] önüne Groza hükümeti tarafından konulan kimi devl[et] sorunları hakkında bilgi verdi.

* Rusçadan çeviridir.

Bu şahsi sohbette, kendi ricası üzerine birçok tavsiyede bulundum. Romanya'ya hareket etmeden önce bir kez daha görüşmemizi istedi.

- Sinemacılık Komitesi'nden **Germinov** ile yönetmen **Katsman**'ı kabul ettim. Bulgaristan hakkında (belgesel) hazırlanan filmle ilgili görüşümü istediler.

- Bulgaristan'a gideceği için, kimi konuları görüşmek üzere Kolarov yanıma geldi. [SKP(b)] MK Sekreterliği'nin kararı henüz eline geçmemiş.

- MK'ne (Sofya) Dokuz Eylül **Özgürlük Günü** için şu kutlama mesajını gönderdim:

"SPİRİDONOV'A.

Uygun görürseniz, aşağıdaki çağrımı yayınlayınız:

VATAN CEPHESİ ULUSAL KOMİTESİ'NE.

Bulgar halkı için tarihsel kurtuluş günü olan Dokuz Eylül Özgürlük Bayramı dolayısıyla Vatan Cephesi'nin tüm sadık savaşçılarına ve yandaşlarına, bütün yurttaşlara, yeni demokratik Bulgaristan'ın onurlu kurucusu bütün kadın, erkek ve gençlere en içten kardeşçe selamlarımı sunarım. Demokratik Vatan Cephesi iktidarının ikinci yılının eşiğinde halkımız, karanlık ve utanç verici geçmişe dönüşün hiç mümkün olmadığını ve Dokuz Eylül 1944 günü açılan yoldan, yani Bulgaristan'ın özgürlük, bağımsızlık, devlet egemenliği ve kalkınmasını, kendi refahını sonsuza dek sağlama yolundan ileriye ve yalnız ileriye doğru yürümekte kesinlikle kararlı olduğunu, mutlaka gösterecektir. Bu yol, elbette, dümdüz değil. Zorluklar çok. Vatan Cephesi'nin düşmanlarınca çevrilen entrikalar, güçlükleri daha da artırıyor. Onlar, kendi bencil çıkarlarını, halkın ve ülkenin ortak çıkarlarının üstünde tutuyor. Ama, gericiliğin hesabı mutlaka yanlış çıkacak. Bir grup politika oyuncusunun, iç gericiliğin destek alıp, dışarıdan yapılan kirli yardımlara dayanarak kendi iktidarını halka dayatabildiği zamanlar geride kaldı. Halkımız, yiğit ellerine aldığı kaderini, bir daha bırakmayacak. Kuşku yok ki, faşist Alman diktatörlüğüne karşı en ağır savaş koşullarında kurtarıcı Vatan Cephesi'ni kurmayı başaran, tarihsel Dokuz Eylül davasını gerçekleştiren, faşist hainlerin ülkenin yüzüne sürdüğü utanç lekesini kanıyla silen halkımız, aynı başarıyla demokratik edinimlerini savunmasını da bilecektir. Şimdi yapılması gereken, yalnız ulusun bütün sağduyulu, gerçek antifaşist, gerçek demokratik ve gerçek yurtsever güçlerinin kudretli birlik merkezi olarak Vatan Cephesi'nin savaşkan birliğini güçlendirmek, güçlendirmek, güçlendirmek ve bıkıp usanmadan güçlendirmektir. Gereken, sadece bütün düşmanca ve acımasız saldırılar, her türden zorluklar karşısında sarsılmaz bir metanet göstermek, çelik gibi dayanıklı olmaktır. Tarihin bütün deneyimi ve hatta halkımızın kendi deneyimi şunu öğretiyor ki, halkın ve onun yurtsever aydınlarının tüm gücünü sonuna kadar seferber etmeden, zorlukları cesaretle ve azimle aşmadan, kararlı savaşım vermeden, geçici bir süre acı ve yoksulluk çekmeden ve fedakârlık göstermeden, hiçbir büyük halk davası başarıya ulaşamaz. Yaşasın, Vatan Cephesi'nin haklı davasını zafere ulaştırmak için onurlu savaş yürütenler! Vatanın özgürlüğü ve

şerefi uğrundaki savaşta şehit düşenlerin ruhu şad olsun!

G. DİMİTROV.

7 Eylül 45."*

8 Eylül 1945.

- Gener[al] **Burtsev**'i ve tüm cephelerden Kız[ıl] Ordulu politika işçilerini (26 kişi) birlikte kabul ettim. Savaştan sonra, somut olarak Sovyet ordu birliklerinin bulunduğu ülkelerdeki politik gelişme perspektifleri ve bu politika işçilerinin komünist partilerine ve diğer demokratik örgütlere nasıl yardım edebileceği gibi, onları özellikle ilgilendiren konuları konuştuk.

- **Kozlov**'u (İran'daki elemanımız) kabul ettim. Yapacağı işle ilgili talimat verdim, özelikle de, İran'daki durumla ilgili güvenilir bilgi [toplama] üzerinde yoğunlaşmasını söyledim.

- **Kolarov** ile Bulg[aristan] sorunlarını etraflıca tartıştık. Onun Parti MK'nde, Vatan Cephesi Ulus[al] Komitesi'nde ne yapması gerektiğini tespit ettim.

Yarın uçakla Sofya'ya gidiyor. MK'ne mektup götürecek kuryeyi de gönderiyorum. Zahariadis'e teslim edilmek üzere Kostov'a vermesi için kendisine komünist partisine yardım olarak 75.000 Ame[rikan] doları verdiğim **Baskakov** da onunla birlikte uçuyor.

9 Eylül 1945.

- **Bulgaristan'da Özgürlük Bayramı.**

- Sabah **Kolarov** Sofya'ya uçtu.

- Akşam YF vasıtasıyla **Biryuzov** ile görüştüm. Naipler ...** üzerinde baskı yaptığını ve onların Kimon Georgiev'in istifasını istemekten vazgeçtiklerini bildirdi. Gösteri yürüyüşü iyi geçmiş, ...*** katılmamışlar.

- Akşam saat 6'da **Kolarov** başarıyla Sofya'ya ulaşmış.

10 Eylül 1945.

- Arn[avut] yoldaş **Spiru Naku**'yu kabul ettim. Arnavutluğun sorunları hakkında kendisiyle uzunca bir süre sohbet ettim.

- **Panyuşkin** ile birlikte, şubenin birçok günlük sorununu hallettik.

- Bulgar[istan'ın] ticaret işleriyle ilgili olarak, **Boris Hristov**'u kabul ettim.

- **Stalin, Vişinski** ve **Karpov**'a Bulg[ar] Ekzarhı'nın ekteki mektubunu gönderdim:

"Bulgarcadan çeviridir.

BULGAR EKZARHI, Sofya, 7 Ağustos 1945.

Pek sayın Georgi Mihayloviç!

Bana ve beraberimdekilere sizin evinizde gösterilen sıcak konukseverlikten ötürü, söz olsun diye değil, tamamıyla candan şükranlarımı sunmam ve sizinle yaptığım iki görüşmenin yüreğimde derin izler bırakan kimi yanlarını vurgulamam gereken mektubu göndermekte geciktim.

Benim görüşüm şu ki, sizin eviniz gerçekten bir halk evi.

Mektubu geciktirmemin sebebi şu ki, ben bu mektubu ancak halkımızın kilisesinin Bulgaristan'ın büyük davası Vatan Cephesi'nin kurulmasında tamamıy-

---

* Rusçadan çeviridir.

** Okunamayan bir kelime.

*** Okunamayan bir kelime.

la halkımızın yanında olacağına dair size verdiğim sözün yerine getirilmeye başlamasından sonra yazmak istiyordum.

17 Temmuz günü Rusya'dan döndükten kısa bir süre sonra, 28 - 30 Temmuz tarihlerinde, Çerepiş Manastırı'nda, Kilise Diosezimizin bütün piskoposluk dairelerinden yönetici din adamlarıyla bir konferans düzenledim. Konferansta ele alınan yaşamsal önemdeki birçok güncel sorunun yanı sıra, bizim kilisemizin âyinlerle, yapılacak olan seçimlere, Vatan Cephesi Bulgaristan'ı destekleyerek katılması sorunu da görüşüldü ve olumlu çözüme bağlandı.

Bu dini hizmet konferansından hemen sonra, 3 ile 6 Ağustos tarihleri arasında, Rila Manastırı'nda Ortodoks kardeşliklerinin 14-cü kurultayı toplandı. Resmi verilere göre, kurultaya 50.000'in üstünde din adamı katıldı. Benim başkanlığımda yapılan bu gerçekten görkemli kurultayın çalışmaları, büyük Rusya'nın yüceltildiği ve yeni devletimiz Vatan Cephesi Bulgaristan'na içten bağlılığımızın ifadesi olan ve oybirliğiyle kabul edilen ateşli bir övgüyle sona erdi.

İki temel ilke, özellikle ve sürekli vurgulanıyordu: Ortodoksluk ve Hristiyanlık. Kardeş Rus halkıyla, onun vasıtasıyla da, bütün Slavlarla bölünmez, ebedi birliğimiz, bu iki temelin gelişip güçlenmesinde kesin ve tam ifadesini buldu ve buluyor.

Geniş halk iktidarı temelinde yurdumuzun devlet olarak yeni baştan düzenlenmesini öngören ve kilise düzenimizi ve yaşamımızı da kapsayan yurtseverce düşünceniz, ancak onaylanmak üzere Bulgaristan'ın Vatan Cephesi hükümetine sunduğumuz Bulgar Patrikliği Tüzüğü bize yasa halinde iade edildikten sonra, size söz verdiğim gibi, gerçekleşmiş olacak. Ama, **o ana kadar** da biz, kilisemizin gerçeklerini demokratikleştirmeye başlıyoruz.

Yeri gelmişken belirteyim ki, küçük istisnalar dışında, kilisemizin bütün tarihi, halkımızın tarihi olmuş, onun şiddetli arzularının hazinesi durumuna gelmiş, halk kaderinin üvey anasının değil, her çeşit ayrışmayı reddeden ve her çeşit kayırıcılığa düşman evlâtsever bir annenin tarihi olmuş ve olmaya devam etmektedir.

Pek sayın Georgi Mihayloviç!

Şunu bir aksiyom olarak kabul edebilirsiniz: Dünyada halkımızın Kurtarıcımız ile sarsılmaz birlik isteğine gölge düşürebilecek bir güç yoktur. Biz bu isteği tapınç mertebesine yükselteceğiz. Çünkü Bulgaristan'ın şimdi ve gelecekte varoluşunun tek garantisi, bu isteğin gerçekleşmesidir. Bu husus, faşistlerin ulumasına karşın, her geçen gün daha büyük güç kazanan ve sağduyulu halkımızın vatandaşlık ve politik bilincine kuşku götürmez temel ilke olarak yerleşen, kutsal bir gerçektir. Töton fidanlıkları etkisiz hale getirilmiştir ve yakında tamamıyla yok edilecektir!

Pek sayın Georgi Mihayloviç!

Sizin de iyi bildiğiniz şu hususu memnuniyetle vurgulamalıyım ki, sizin kişiliğiniz, parti dünya görüşünün kesin sınırları içinden değil, devlet binasının üç temel direği olan köylü, işçi ve fikir aydınlarının, halkımızın aydınlık yazgısını yaratma davasında aynı değeri temsil etmelerini isteyen büyük yurtseverin

geniş dünya görüşü içinden fışkırıyor. Bütün dünyadan, değişik çevrelerden insanlar, basit bir merakla değil, her şeyi öğrenmek isteyen bir ilgiyle sizi soruyordu. Çünkü sağduyulu Bulgarların büyük çoğunluğu, sizin gerçekten her bakımdan tam ve aktif bir devlet ve toplum adamı olmanın zirvesine ulaştığınıza, ben de ilave edeyim ki, haklı olarak inanıyor. Bu, özellikle Slav topluluğu ve uluslararası dayanışma açısından böyledir. Örnek bir objektiflik sergileyen ve faşizme karşı açık tutum alan birçok iyi Bulgar vatandaşı, şimdi bulunduğunuz yerde de yeni Bulgaristan'ın kurucularının ön sıralarında yer aldığınızı, bundan da öte, onun savunucusu olduğunuzu bilseler de, sizin aramızda olmamanıza içtenlikle üzülüyorlar. Bunları biliyoruz, ama yine de onun bizdeki çileli gerçekleri bizzat görüp incelemesi, ülkedeki politik ortama daha büyük sağduyu ve hoşgörü kazandıracak ve bizleri gereksiz ve boş heveslerden koruyacak, diyorlar... Sizin Eylül ayında aramızda olacağınız haberi, açık bir sevinçle karşılandı ve güzel ümitler yarattı. Bu haberin gerçek olmasını ve değerli, çilekeş vatanımızın iyiliği ve gelişmesi için beslediğimiz aydın gelecek ümitlerinin boşa çıkmamasını umuyoruz. Gerçekçi toplum ve devlet adamının yurtseverlik ateşine, politik sağduyusuna ve yaratıcı zekâsına sahip olduğunuzu, en geniş boyuttaki dünya kavrayışı açısından bile, kanıtladınız. Bu dünya kavrayışı, temelinde yine de en içten ümit ve ülkülerine olan sevginizin büyük bir azimle koruduğu, yücelttiği ve zenginleştirdiği aydınlık Bulgaristan hayali bulunan kişisel ve sosyal dünya görüşünüzün oluşmasında önemli bir unsurdur.

Pek sayın Georgi Mihayloviç!

Hakkınızda hayranlık ifade eden sözleri benim gibi bir din adamının ağzından duymak, size belki tuhaf gelir. Çünkü, sanırım, biz değişik kutupların adamlarıyız... Sanırım diyorum, çünkü biz aslında değişik konumlardan hareket etsek de, hep ayni amaca, vatanın refahına, halklar ve devletler arasında insanca ilişkilere, hak ve özgürlüğe, adalet ve barışa, en başta da sosyal düzen ve gerçek kardeşliği sağlama anlamında büyük yaratıcılığa doğru ilerliyoruz.

Bu sebeple, hakkınızdaki övgü sözlerini iltifat olarak değil, gerçeğin bir ifadesi, tam bir içtenlik olarak kabul ediniz.

Diyalektik materyalist olan sizinle, mistik idealist olan ben, birer düşman olarak değil de, işbirliği yapan kişiler olarak görüşüyoruz. Sizi usandırmaktan sakındığım için, bu görüşümün gerekçesini açıklamaktan kaçınıyorum... Sizi nasıl bir kişi olarak kabul etmek istiyorsam, siz de beni öyle biri olarak kabul edin. Bu, yaşamımızın gözbebeği Bulgaristan ve Slav topluluğu için yararlı olacaktır.

Sizi bizde görme ve bana sizdeyken gösterilen samimiyet sebebiyle derin şükran duyduğumu size kanıtlama olanağı vereceğiniz umuduyla, sizin konuklarınızı, sizi sayanları ve yurttaşlarınızı karşılayıp uğurlarken gösterdiği o nadir asaleti ve alçak gönüllülüğü bana da gösterdiği için kendisine karşı duyduğum en içten saygı ve yürekten şükranlarımı pek muhterem bayan Dimitrova'ya iletmenizi rica etme cüretimi ma-

zur görünüz. Onun şahsında sizin gerçekten dost bir meleğiniz, Bulgaristan'ın da taparcasına aşık bir seveni var.

Sadakatla elinizi sıkarım.

BULGAR EKZARHI STEFAN."*

11 Eylül 1945.

- **Baranov** izinden döndü ve çalışmaya başladı. İlk zamanlar Romanya Komünist Partisi'nin yapacağı konferansın sorunlarıyla ve Slavlar Komitesi ile Sovyet Antifaşist Kadınlar Komitesi'nin sorunlarıyla ilgilenmesi için talimat verdim.

- Akademisyen **Derjavin** hastalandığında Sofya'ya göndermiş olduğum profesör **Konovalov**'u (akademisyen Burdenko'nun kliniğinden) kabul ettim. D[erjavin]'in hastalığının nasıl geliştiğini anlattı ve vardığında hastayı doğrudan ölümle yüz yüze bulduğunu söyledi. Açıkça denebilir ki, Derjavin'in hayatını Konovalov kurtardı. Şimdi Derjavin'in durumu o kadar iyileşmiş ki, Moskova'ya dönüp işinin başına geçebilecek.

- Konovalov Sofya'da, Varna'da ve Plevne'de birçok konferans da vermiş. Doktorlar Derneği kendisine şükranlarını sunmuş, naipler ise Yurt[taş] Hizmetleri Nişanı vermiş.

- Akşam burada konsültasyon yapıldı: Prof. Burmin, Prof. Fronşteyn ve doktor Mayorov. Sonuç: Durumumda kötüleşme yok. Bir aylığına mutlaka izne çıkmam tavsiye ediliyor.

12 Eylül 1945.

- Slavlar Komitesi'nin bundan sonraki çalışmaları ve Slavlar kongresi toplanmayla ilgili konuları görüşmek üzere **Gen[eral] Gundorov** (Slavlar Komitesi) **ile albay Moçalov** yanımda. Komitenin savaş sırasındaki faaliyetleri ve ilerideki çalışmaları hakkındaki görüşleriyle ilgili bir rapor hazırlayıp MK'ne (Malenkov'a) sunmalarını tavsiye ettim. Sorun MK Örgüt İşleri Bürosu'nda ele alınacak.

- Yarın Romanya'ya gidecek olan **Georgiu Dej**'i kabul ettim. Sovyetler Birliği ile Romanya arasındaki ekonomik, kültürel ve politik işbirliği konusunda Sov[yet] hükümetinin aldığı kararlar Rom[en] heyetini son derece memnun etmiş. Kendi isteği üzerine, par[ti] konferansına sun[ulan] tezler hakkında görüşlerimi bildirdim ve parti tüzüğü, par[ti] yönetimi ve kimi başka konularda birçok tavsiyede bulundum.

- Akşam Rozi ile birlikte MHAT tiyatrosu Şubesi'ndeydik. Pikui Klübü'nü izledik.

13 Eylül 1945.

- Dev[let] Güvenlik Bakanı **Merkulov** yanımda. Ekim ayında Sofya yolculuğumla ilgili kimi somut sorunları (koruma vb.) görüştük.

- **Mihaylov** (Komsomol MK) yanımda. Sov[yet] gençl[ik] heyetinin Hazır[lık] Komitesi'ndeki çalışmaları ve Londra'daki uluslara[rası] genç[lik] konferansının çalışmalarını bana danıştı.

- Yugov'un (iç[işleri] bakanlığı) yanında danışmanlık yapmak üzere alb[ay] **Zelenski** ile birlikte Sofya'ya gidecek olan NKGB görevlileri albay **Studnikov** ile albay **Golubenko**'yu kabul ettim.

- Sofya'da bulunan **Biryuzov** ile ko-

* Rusçadan çeviridir.

nuştum: "İşler iyi gidiyor. Durumumuz güçleniyor. **Staykov**, seçimler ertelenmeden önce yaptığı gibi, yurt dışı için yeni bir açıklama yapmak istiyordu, ama bu defa açıklama yapması zamanında önlendi. Petkov ile bir şey olmayacak. Alçağın teki!" **Kostov**'a bildirmesi için, ona bazı talimatlar verdim.

14 Eylül 1945.

- Bulgaristan'daki kuraklık sebebiyle, Bulg[ar] hükü[metine] 100.000 ton mısır tahsis edilmesi ricasıyla, **Stalin**'e bir mektup gönderdim.

- Enformasyon Bürosu'nu (Panyuşkin, Palgunov, Lovçuk) toplantıyı çağırdım. Sıradaki bültene alınacak materyalleri (Japonya'nın teslim olmasıyla ilgili yazı, Almanya'da politik partilerin yeniden kurulması, kimi başka belgeler) görüştük.

- PUR'un Bulgaristan'daki elemanlarından binbaşı **Patnikov**'u kabul ettim. Şube çalışanlarının Bulgar ordusundaki politika işçilerine ve partimize nasıl yardımda bulunabilecekleri konusunda kendisine talimat verdim.

- **Filipov**'u (Radyo Müsteşarlığı Baş[kan] Yar[dımcısı]) kabul ettim. Kendisinin ve ekibindeki adamların Sofya'da yaptığı işler hakkında bilgi verdi. Bulg[ar] bestecilerinin birçok yapıtını ve kimi halk şarkılarını banda kaydetmişler. Bu alanda ileride yapılacak ortak çalışmalar, bu arada Bulgar müzisyenlerine, ressamlarına vb. yapılacak yardımlar konusunda anlaştık.

- Akşam Rozi ile Bolşoy Tiyatrosu'ndaydık. Karmen'i izledik.

15 Eylül 1945.

- Bültenin (No18) prova sayısında düzeltmeler yaptım ve basılması emrettim.

- Tek[nik] birliklerde görevli binbaşı **Volodin**'in (Ant[on] Nedyalkov) kızını* kabul ettim. Kocası, tek[nik] birliklerden Rus albayı **Kabakov**.

Kocasıyla birlikte Bulgaristan'a dönmek istediği için kocasının komutanları tarafından Sov[yetler] Birliği'nde değil de, başka bir ülkede kalmak istemekle, yani iyi bir yurtsever olmamakla suçlanmasından yakındı. Bu konuda yardımcı olmamı istedi.

- Avustur[yalı] yol[daş] Lang'ı (Rozner**) kabul ettim. Uzun yıllar benimle birlikte, Viyana'da ve Berlin'de çalışmıştı. Avusturya'ya gidecek olmasıyla ilgili kimi sorunları görüştük. Vedalaştık. Kendi ricası üzerine, yeni işi için gerekli tavsiyelerde bulundum.

- Akşam Rozi ve diğer Bulg[ar] yoldaşlarla birlikte, Radyo Müsteşarlığı'nda, Sof[ya] ilinden emek ekipleri üyelerinin 25 Ağustos Sofya mitingini, teyp kaydından dinledik. Kayıt fena olmamış. Mitinge katılan yığınlarda büyük bir coşku ve enerji fırtınası esiyor...

- Ticaret konusunda **Bor[is] Hristov**'u kabul ettim. (SSCB'nin Bulg[ar] üzümü satın alması, yeni ticaret görüşmeleri vb.)

- **Kirsanov** Sofya'dan telefon etti ve son günlerdeki durum ve Petkov ile yaptığı konuşma hakkında bilgi verdi. Gericilik baş kaldırıyor. Durum zor. Ama, halkın tutumu iyi.

---

* Polina Nedyalkova.

** Asıl metinde:"Rosner".

16 Eylül 1945.

- Bulgaristan'da seçimler için **18 Kasım** tarihi tespit edildi

- Slavlar kongresi için bir toplantının yapılacağı Belgrad'a Slav[lar] Komitesi'nden bir temsilcinin gönderilmesi konusunda **Vişinski** ile anlaştık.

- Profesör **Samodumov** telefon etti. Benimle görüşmek istedi.

Görüşmeyi yarına verdim.

17 Eylül 1945.

- Prof. **Samodumov**'u kabul ettim. Eğitim Bakanlığı'nın, Yüksek Öğrenim Kurulu'nun vb. çalışmalarını etraflıca anlattı. Kimi par[ti] yöne[ticilerinin] aydınlara karşı yanlış tutum almasından, faşizme karşı çıkmayan herkesin **faşist** sayılmasından yakındı. Halk Milisi çok aşırı ve yanlış davranışlarda bulunuyor. Vatandaşın öfkesi artıyor. Gericilik bundan yararlanıyor...

- General **Gundorov** ile albay **Moçalov** (Slav[lar] Komitesi) yanımda. Slav Komiteleri temsilcilerinin Belgrad'daki toplantısında, **1946 yılında Slavlar kongresi düzenleme** (haz[ırlık] komitesi kurulması; bütün (küçük ya da büyük) Sl[av] ülkelerine kongrede aynı (eşit) temsilcilik hakkının tanınması; Moskova'daki Slav[lar] Komitesi'nin yönetici rolünün dayatılmaması; kongrede söz alacak raportörlerin her katılan ülkenin Slav komitesi tarafından önerilmesi vb.) konusunda nasıl davranması ve neler önermesi gerektiği konusunda Moçalov'a talimatlar verdim.

- **Mihaylov** (Komsomol MK) bana, Sov[yet] heyetinin uluslararası konferansta alacağı tutumla ilgili kimi başka sorunları da danıştı. Hareket günü olarak 19 Eylül tespit edildi. Sov[yet] heyetinin basılmış karar tasarısını getirdi. Benim yaptığım öneri, düzeltme ve ilaveler de dikkate alınmış.

- **Baskakov** (bir hafta kaldığı Sofya'dan geri dönmüş) izlenimlerini anlattı. Ekonomide ve gıda konusunda durum çok ağır. Ticarette eskiden kalan yedekler kullanılıyor, yenisi çok az. Halk ise dinç ve kendine güveniyor. Vatan Cephesi hükümetini destekliyor. Bununla [birlikte], muhalefeti Vat[an] Cephesi'ne karşı her bakımdan teşvik eden İngilizlerin ve Amerikalıların hummalı bir çalışma içinde olduğu görülüyor.

- **Popova** (Paris'e giden Sov[yet] kadınlar heyetinin baş[kanı]) geri dönmüş. Kendisine kabul etmemi rica etti. Üzerine aldığı bir görev varmış ve yapılan işler hakkında bilgi vermek istiyormuş. Yarına [görüşme] tespit ettim.

18 Eylül 1945.

- Slavlar Komitesi'nin çalışmalarını denetleme ve Slavyane dergisindeki yazıları gözden geçirme işini **Baranov**'a havale ettim.

- Bulgaristan'a gideceği için kimi konuları görüşmek üzere, doktor **Mitsov**'u (Askeri Tıp Enstitüsü'nde profesör olarak, Kızıl Ordu'da çalışıyor) kabul ettim.

- Bulg[ar] yoldaş **Yançev**'i (Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Den[etim] Komisyonu'nda çalışıyor) kabul ettim. Yaptığı işleri ve Burgaz ilindeki durumu (kimi yoldaşlar yalpalıyor ve yanlış hareket ediyor) anlattı.

- Profesör **Samodumov** ile Bulgaristan'ın öğretim sorunlarıyla ilgili sohbetimize devam ettik. Bizdeki eğitim politikasının birçok yönünü kendisine anlattım ve kimi tavsiyelerde bulundum.

- Daha önce Bulgaristan'dan aldığım birçok selamlama mesajına yanıt gönderdim.

- **Vişinski** ile Dışişleri Bakanları Konseyi'nin Londra'daki[205] çalışmalarıyla ilgili bir telefon görüşmesi yaptım. Daha iki-üç hafta için işler sıkışık. Bulgaristan konusu henüz ortaya konmuyor vb.

19 Eylül 1945.

- **Çeçyotkina**'nın yanında. Uluslararası Gençlik Konferansı Hazırlık Komitesi'ne katılacak gençlik heyeti yarın Londra'ya gidiyor.

- Bulg[aristan'ın] ticaret işleri hakkında, **Boris Hristov**'u kabul ettim.

- 9 Eylül öncesi Bulg[ar] arşivlerini (Prens Kiril'in, dışişleri bakanlığının vb.) gözden geçirdim. Çok ilginç ve kullanılmaya değer şeyler var.

- **Panyuşkin** ile birlikte şubenin birçok günlük işini hallettik.

- **Vaynert**'ten, Özgür Almanya Ulusal Komitesi'nin bundan sonraki kaderiyle ilgili görüşlerini yazılı olarak bana bildirmesini istedim.

- Mihalçev'in **Stoynov**'a özel olarak çektiği şifreli telgrafı aldım. Mihalçev kasıtlı bilgi veriyor ve şöyle diyor: "Yeniden ilân edilen seçimlerin bu koşullarda yapılabileceğine ben inanmıyorum!".

Bu, tam bir edepsizlik...

20 Eylül 1945.

- İşçi spor örgütlerinin Paris'te yapılacak konferansıyla ilgili toplantı düzenledim. SSMK'den M. **Kuznetsov** ile **Popova**, Beden Eğitimi ve Spor Müsteşarlığı'ndan **Romanov** ve başkaları, bizimkilerden Panyuşkin, Baranov ve Şumeyko katıldı. Sovyet beden eğitimcilerinden bir heyetin bu konferansa katılmasını, ulus[lararası] demok[ratik] spor federasyonu kurulmasından yana tutum almasını ve eski İş[çi] Sosy[alist] Sp[or] Enternasyonali'nin yeniden kurulmasına karşı çıkmasını kararlaştırdık.

- Sov[yet] Yazarlar Birliği Sek[reteri] **Polikarpov** ile (Bulgaristan Yazarlar Birliği Ulusal Konferansı'na katılmak üzere Sofya'ya gidecek olan) Sovyet yazarları **Pogodin** ve **Surkov**'u kabul ettim. Bulg[ar] yazarları hakkında ayrıntılı bilgi verdim ve konferans sırasında ve ülkedeki gezilerinde nasıl davranmaları gerektiği konusunda talimat verdim.

- **Malenkov**'un yanında. Bulgaristan'a yapacağım yolculukla ilgili konularda anlaştık. Oraya geçici bir süre için görevle gönderilmiş sayılacağım (formel olarak). Şubede her şey, maddi durum vb. eskisi gibi kalıyor. İlerisi için kesin karar daha sonra alınacak.

21 Eylül 1945.

- Özgür Almanya Ulus[al] Komitesi'nin ve Alman Subaylar Birliği'nin kendilerini dağıtmaları için bir düzenleme önerisi hazırlayıp **Stalin**'e gönderdim.

- Yarın Bulgaristan'a geri dönecek olan profesör **Samodumov** ile doçent **Piryov**'u kabul ettim. Bulgaristan'daki bilimsel ve eğitsel çalışmalar ile Vatan Cephesi'nin görevleri ve perspektifleri konularında uzun bir süre sohbet ettik.

- 1923 Eylül Ayaklanması'nın 22-ci yılıyla ilgili ekteki yazıyı Sofya'ya (MK) gönderdim.

"1923 - 1945

1923 Eylül ayaklanması, faşizme karşı ilk halk ayaklanmasıydı. Bu gözüpek ayaklanmayı komünistler yönetmiş olmasına karşın, o bir parti davası değil,

bir halk davası, her şeyden önce Bulgaristan işçi sınıfı ve köylülerinin davasıydı.

Eylül Ayaklanması gerçekten de başarısız oldu. O, yeni kurulan askeri faşist diktatörlüğü yıkmayı başaramadı. Ama, ülkemizin toplumsal ve politik yaşamında derin, silinmez izler bıraktı. Faşist gericiliğin ne zulmü, ne de kandırma manevraları, ilerici halk katmanları ile faşizm arasında yaratılan kanlı uçurumu ortadan kaldıramadı. Yirmi yıl boyunca büyük kurbanlar vermesine ve korkunç ıstıraplar çekmesine karşın, geniş halk yığınları hiçbir zaman faşizme boyun eğmemişse, bunun sebebini elbette Eylül Ayaklanması'nın yadsınmaz etkisinde ve Bulgar halkına verdiği olumlu ve olumsuz derslerde aramak gerekir. Hiç abartmadan söyleyebiliriz ki, 1923 yılındaki bu ayaklanma olmasaydı, güçlü bir Vatan Cephesi'nin kurulması ve halkın Dokuz Eylül 1944 zaferi mümkün olmazdı.

Eylül Ayaklanmasının yenilgisinin birçok ve değişik sebepleri vardır. Ama, kuşkusuz ki, başta gelen sebep, Komünist Partisi ile Çiftçi Birliği'nin tayin edici hataları sonucunda, katil Tsankov'un faşist hükümetine karşı savaşta işçiler ile köylüler arasında birliğin sağlanamamasıydı. İkinci önemli sebep, ayaklananların,ordunun çoğunluğunu kazanamaması, buna karşılık Tsankov'unorduyu halk ayaklanmasını bastırmak için kullanması oldu. Üçüncü sebep ise, halk yığınları ile Bulgar aydınlarının büyük bölümü arasında bağların kopuk olmasıydı.

Halkın faşizm üzerinde zaferi için ayaklanmadan çıkarılan dersleri, her şeyden önce bu bakımdan dikkate almak gerektiğini, Eylül Ayaklanması açıkça ortaya koydu. Nitekim, partimiz geçmişin hatalarını düzeltmek, işçiler ile köylüler arasında birliği sağlayıp güçlendirmek ve bütün antifaşist, demokratik halk güçleri arasında birliğin sağlanmasına yardımcı olmak için elden geleni yaptı, büyük çabalar harcadı. Çiftçi Birliği içindeki antifaşist unsurlar da, 9 Haziran faşist darbesi ve 1923 Eylül Ayaklanması'nın yenilgisinin, işçiler ile köylüler birbirine sıkıca bağlı olmadığı, Çiftçi Birliği yönetiminin Komünist Partisi'ne karşı tutumu dostça olmadığı...* için mümkün olduğunu giderek daha iyi anladı ve hatalarını düzeltmeye başlayarak, komünistlere kardeşçe el verdiler. Ordu içinde ve aydınlar arasında da, antifaşist doğrultuda, ağır da olsa, yeni bir yöneliş gerçekleşiyordu.

Böylelikle, geçmişin acı deneyiminden ders çıkaran gerçek Bulgar yurtseverleri, işçi sınıfının, köylülüğün, ordunun ve halkçı aydınların ilerici güçlerini birleştirmek için, Eylül Ayaklanması'nın en önemli derslerinden yararlanmayı başardı. Bu temel üzerinde uzun süren bir çalışma süreci içinde, kurtarıcı Vatan Cephesi kuruldu, partizan hareketi geliştirildi ve Alman ordularına karşı ilerleyen kardeş Kızıl Ordu'nun desteğiyle 1944 Dokuz Eylül antifaşist halk ayaklanması zafere ulaştırıldı.

1923 Eylülünde kurban düşenlerin aziz anıları önünde saygıyla eğilen biz-

*Asıl metinde üstü çizilmiş: "düşmanca olduğu".

ler, bugün de geçerliliğini tamamen koruyan bu dersleri hatırlamalı ve hiçbir zaman unutmamalıyız.

Hepimizin, partimizin ve bütün emekçi Bulgar halkının haklı olarak onur duyduğumuz cesurane Eylül Ayaklanması'nın yirmi ikinci yılını bugün layıkıyle kutlamanın yolu, gerçek halkçı, demokratik ve ilerici güçleri, halkın yurtsever birliğini bozanlara ve bu birliğin omurgasını oluşturan işçi-köylü birliğinin düşmanlarına karşı, uğursuz faşist geçmişe dönüşün kapısını yeniden açmak isteyenlerin tümüne karşı Vatan Cephesi'nin bayrağı altında seferber etmektir. Büyük Dokuz Eylül 1944 davasını zafere ulaştırmak, yani ulusal bağımsızlığı ve devlet egemenliği temin edilmiş, özgür, demokratik ve güçlü Bulgaristan'ı kurmak için, ulusun bütün sağlıklı güçlerini seferber etmektir.

G. DİMİTROV"*

- Geçici bir süre için görevli olarak Macaristan'a gidecek olan **Varga**'yı kabul ettim. Ekonomi konularında Macar yoldaşlara nasıl yardımda bulunabileceğini uzun uzun konuştuk.

22 Eylül 1945.

- **B[oris] Hristov** ile Moskova'daki Bulg[ar] parti aktiflerinin çalışmalarını görüştük.

- **Gay** - Macaristan'a gidecek olduğu için, Macaristan'ın sorunlarını, bu arada enflasyona karşı somut önlemleri görüştük.

- **Teneva ve oğlu** - [Oğlunun] Bulgaristan'a gitmesine izin verilmesini istedi. (1940 yılında oğlu Stalin'e antisovyet içerikli bir mektup yazmış.)

- Akşam, Sof[ya] radyosunun 1923 Eylül Ayaklanması'nın 22-ci yılını kutlama töreniyle ilgili yayınını büyük zorlukla (çok parazit vardı) dinledim. **Kolarov** ile **Obbov** birer konuşma yaptı. Toplantıda, Dimitrov'a bir kutlama telgrafı çekilmesi kararlaştırıldı.

- Şubenin birçok acil sorununu gözden geçirdim.

- Sofya'dan kurye (Novak) geldi. Postayı (Kostov, Kolarov, Çervenkov ve başkalarından mektuplar), gazete ve materyaller getirdi.

23 Eylül 1945.

- **Eylül Ayaklanması'nın 22-ci yılı.**

- General **Şteryu Atanasov** (Sofya'dan gelmiş), general Popov (Gen[el] Kur[may] Akad[emisi]) ve Sergeev'i bize davet ettim. Hep birlikte öğle yemeği yedik, film izledik, uzun uzun konuştuk.

24 Eylül 1945.

- Evde çalıştım.

İliçov'a (ordu ist[ihbarat]) bir yazı gönderip, benim gidişimle ilgili hazırlıkları gerçekleştirme ödeviyle, **Kuhnev** ile **Kuratov**'un Sofya'ya gitmeleri için gerekli görevli belgelerinin verilmesini istedim.

25 Eylül 1945.

- Ümanite muhabiri Sinyor'u (Stepanov ile birlikte) kabul ettim. Fransa'daki son gelişmeleri anlattı. En yakın zamanda, şubeye yazılı **rapor** vermesi konusunda anlaştık.

- Pegov'un başkanlığında **Belgrad**'a gidecek Sovyet gençlik heyetini kabul ettim. Orada yapacakları işi anlattım ve gerekli talimatı verdim.

---

* Rusçadan çeviridir.

- Akşam, Pravda'nın törenine katıldım.

- Dragoyçeva'nın oğlu (Çavdar) Sofya'dan döndü. Orada yaşadıklarını ve edindiği izlenimleri anlattı.

26 Eylül 1945.

- **Kuusinen** ve kızı **Herta Kuusinen** (Finlandiya'dan gelmiş) ile Finlandiya'daki durumu ve komünist partisinin faaliyetlerini konuştuk.

Şubede toplantı düzenledim. **Herta Kuusinen** Finlandiya'daki durum ve komünist partisinin faaliyetleri hakkında bir rapor sundu.

- **Biryuzov** (Sofya) ile konuştum: "Muhalifler kuduruyor.!"

- En yakın zamanda Sofya'ya vardığımda hazır olması gerekenleri yapma göreviyle Sofya'ya gönderilecek olan Kuhinev ile Kuratov'u bu işe hazırladım.

- Şubede çalışmaya aday dört kişiyi kabul ettim.

- Kurye **Adamov** Budapeşte'den döndü. Rakoşi'nin gönderdiği materyalleri getirdi.

27 Eylül 1945.

- Şube personeli arasından uygun olmayanları uzaklaştırma konusunda toplantı düzenledim.

- Bulg[ar] partisine belirli sayıda **gezici sinema makinesi** verilmesi için izin isteğiyle, **Stalin**'e bir yazı gönderdim.

- **Boris Hristov**'u ve Bulg[ar] Elçiliği Kalem Müdürü'nü kabul ettim. Elçilikteki durum ve Prof. Mihalçev'in davranışlarını görüştük.

- Akşam, rapor vermek için yarın Sofya'ya gidecek olan Bulg[ar] elçiliği danışmanı **Nikolaev**'i apartman dairesinde kabul ettim. Bulg[ar] elçisini Sov[yetler] Birliği'ne karşı düşmanlık duygusu olan ve Moskova'daki İngiliz ve Amerikan ajanlarıyla kuşkulu ilişkileri bulunan biri olarak niteledi.

- Paris'te yapılacak uluslara[rası] sendika konferansı ve Londra'da yapılacak Ulusl[ararası] Gençlik Konferansı Hazırlık Komitesi ile ilgili birçok sorunu da gözden geçirdim.

- **Gener[al] Kiselyov** Belgrad'dan aradı ve Slav[lar] kongresi hazırlıklarıyla ilgili talimat istedi.

28 Eylül 1945.

- SKP(b) MK **Enformasyon Bürosu**'nu toplantıya çağırdım. Bültenin sıradaki sayısına alınacak yazıları görüştük.

- **General** Şteryu Georgiev **Atanasov**'u kabul ettim. Bulgar ordusunda yürütülen pol[itik] çalışmaları görüştük.

- **Şkiryatov** yanımda. Bulgaristan ve diğ[er] Balkan ülkelerindeki durum ve Batı'daki ve Amerika'daki komünist partileri hakkında bilgi verdim.

- Roza grip oldu. Durumu ağırlaşabilir.

29 Eylül 1945.

- **Macaristan** ve **Türkiye'deki pantürkistler** hakkında yazıların bulunduğu bülteni (No 19) gözden geçirdim ve düzeltmeler yaptım.

- Genel Kurmay Akademisi, Stalin Akademisi, Topçu ve Hava Harp Akademisi amirleriyle Bulgar subayların (16 kişi) durumunu ve eğitim çalışmalarını görüştüm. Şimdilik her şey yolunda.

30 Eylül 1945. Pazar.

- Evde çalıştım. Rozi'nin durumu biraz daha iyi. Akşam, değişik yabancı filmler izledik.

1 Ekim 1945.

- Evde çalıştım.

- MK'nin (Sofya) ekonomiyle ilgili **kararındaki** tek taraflılığı ve yetersizlikleri gidermek için Sofya'ya kendi önerilerimi gönderdim. Kolarov MK'ne vardı varalı, bir uçtan bir uca aşırı hareket etme eğilimi gözleniyor.

2 Ekim 1945.

- Evde çalıştım.

- Bu arada, Bulgaristan'dan gelen birçok selamlama ve tebrik telgrafına cevap yazdım.

- Londra'da **Bakanlar Kurulu**'nun toplantıları, **hiçbir karar alınmadan** sona ermiş.

3 Ekim 1945.

- Şubede, Fran[sız] yoldaş **Sinyor**'un Fransa'daki durumla hakkında rapor sunduğu bir toplantı yaptım.

- Gener[al] **Slavço Trınski** (Slavço Stamonov Savov) ile albay Zdravko Velev **Georgiev**'i kabul ettim. Bana Frunze Akademisi'nde dersleriyle ilgili çalışmalarını anlattılar. Bulgaristan'daki durum hakkında onlara bilgi verdim.

- Eğitmen olarak **Yugov**'un yanına gönderilen NKGB elemanlarını kabul ettim. (Yeni soyadları: Golubov, Zelenov, Studenikov.) Bulgaristan'a yerleşmeleri, oradaki davranışları ve yapacakları işler hakkında uzun uzun sohbet ettik.

- Kurye **Novak**'la MK'ne (Sofya) postayı gönderdim. Yarın uçuyor.

- Bulgaristan'dan aldığım birçok mesaja telgraf vasıtasıyla yanıt verdim.

- **Torez** ve **Düklo**'nun **Sinyor** vasıtasıyla gönderdiği mektupları aldım.

"18 Eylül 1945.

Pek değerli yoldaşım ve dostum D[imitrov],

Birkaç satır yazarak sana Jak, Andre, Benoa, Marsel ve benim, yani bizim sevgilerimizi iletmek için Sinyor yoldaşın sizin oraya gitmesinden yararlanma fırsatını kaçırmak istemem.

Faaliyetlerimizi yürütürken bizler, senin tavsiyelerini ve senin örnek tutumunu hiçbir zaman unutmuyoruz.

Sovyet hükümetinin büyük davamıza verdiğin hizmetleri en yüksek nişanla değerlendirdiğini ve bunun değerli Stalinimizin ödüllendirildiği aynı günde yapıldığını öğrenmek bizleri mutlu etti.

Bildiğin gibi, görevimiz zor ve karmaşık. Bir defasında bana söylediğin şu sözleri anımsayarak, biz bu görevi elden geldiğince daha iyi yerine getirmeye çalışıyoruz: "Elden gelen her şeyi değil, daha fazlasını yapalım."

Janet ve ben, bize karşı her zaman büyük nezaket gösteren Rozi yoldaşa, dostça selamlarımızı sunuyoruz.

Çocuklar iyi. Sana karşı içtenlik ve mutlak sadakat duygularımızı bir kez daha ifade ederiz.

MORİS"*

"21 Eylül 1945.

Değerli Jorj yoldaş,

Size birkaç satır yazmak ve saygılarımı sunmak için, Sinyor yoldaşın yolculuğundan yararlanıyorum. Sizinle görüşebilirsem ne kadar mutlu olacağımı size yazmama gerek yok. Şöyle ki, nihayet Moskova'yı görebileceğim o günü, anlamalısınız ki, çok büyük sabırsızlıkla bekliyorum. Ama, böyle bir fırsatın bana ne zaman verileceğini bilmiyorum.

---

* Fransızcadan çeviridir.

Bizler, hummalı seçim hazırlıkları içindeyiz. Gelecek pazar günü ortaya çıkacak sonuçları biz, ciddi zorluklar anlamına gelen, cumhuriyetçi birliğin listesini hazırlamamız için bir talimat olarak kabul edeceğiz.

Bu belediye seçimlerinin ülkedeki politik akımların gücünü, genel seçimlerdeki kadar net yansıtmayacağı ortada.

Az ya da çok keyfi tahminlere fazla kapılmadan şunu söyleyebiliriz ki, üzerinde önemle durduğumuz gericiliğin son derece tehlikeli planlarına karşın, partimiz genel seçimlerde büyük başarı sağlayacak.

Gericiliğin istediği, ortak bir program etrafında birleşmesi mümkün olan solcu çoğunluğun zaferini önlemek, yönetmekten aciz bir meclis seçilip ve ardından demokrasiye karşı kampanya başlatılması için politik güçleri bölmek ve dağıtmak, gizemli kurtarıcı adam masalının uydurulmasına yardımcı olmaktır.

Bize düşen büyük sorumluluğun tamamen bilincindeyiz, ama büyük Stalin'imizin öğretisini kuşanmış, sizin yönetiminizde edindiğimiz deneyimle güçlenmiş ve birliğimizi artırmış olarak bizler bütün güçlüklerin üstesinden geleceğiz.

En yakın zamanda sizi görme mutluluğuna kavuşma umuduyla, tüm yüreğimle sizi kucaklarım.

Sizin JAK DÜKLO."*

4 Ekim 1945.

- **Baranov** yanımda. Konu: Slavlar Komitesi'nin sorunları, Antifaşist Kadınlar Komitesi'nin çalışmaları ve uluslararası kadınlar kongresine hazırlıklar.

- Sovyet edebiyat kitaplarının yerinde basılıp dağıtılması konusunda **Doverov**'u (Mejdun[arodnaya] Kniga yayınevinin Sofya'daki temsilcisi) kabul ettim.

- Bulgaristan'dan, izinden dönen Bulg[ar] öğrencileri Roza Belova, Çavdar Mihaylov ile Kremena Mihaylova ve Çavdar Dragoyçev'i kabul ettim. Bulgaristan'daki "gezileri", izlenimleri ve orada öğrendikleri hakkında onları "sınava çektim".

- **Mirov** - Sofya yolculuğumuz için hazırlıklar konusunda.

- Telefonla Sofya'ya bağlanıp, **Biryuzov ve Kolarov** ile durumu görüştüm. (Amerikan temsilcisi Barns, Kimon'a, N. Petkov kabineye alınmazsa, "Bulgarlar için kötü olur", demiş.)

5 Ekim 1945.

- **Kurye Novak** ve Kuhnev (başka bir uçakla) Sofya'dan dönmüş.

- Antifaşist Kadınlar Komitesi Prezidyumu'nu topladım. Popova, Gagarina, Zueva, Fyodorova, Mişakova, Voynova vb. katıldı. Komitenin ve çıkardığı Sovetskaya Jenşçina** dergisinin çalışma planını görüştük.

- **Mihaylova** ve **İvanova** (Komsomol MK) Londra için Gençlik Konferansı Hazırlık Komitesi'nin çalışmalarıyla ilgili bilgi verdiler ve bundan sonraki çalışmaları ve 31 Ekim 1945 tarihinde yapılacak uluslararası konferansla ilgili konularda görüşümü aldılar.

6 Ekim 1945.

- Enstitü 205 kadrolarının takviyesi

---

* Fransızcadan çeviridir.

** Sovyet Kadını. (T.N.)

ve gelecekteki çalışmalarıyla ilgili toplantı düzenledim. **Geminder** (Fridrih), **Puhlov, Glaubauf, Panyuşkin ve Koloniçev** katıldı.

- Bulgaristan'a gönderilmesiyle ilgili olarak, **Andreyçin**'i (Sov[yet] Enformasyon Bürosu işçilerinden) kabul ettim.

- Bulgar partisindeki durumu ve Bulgaristan'a dönüşüyle ilgili olarak, **Todor Lukanov**'u kabul ettim.

- Sofya'daki **Biryuzov** ve **Kuhnev** ile konuştum.

7 Ekim 1945. Pazar.

- Yarın Sofya'ya uçacak olan Bulg[ar] generali **Şteryu Atanasov**'u kabul ettim. Bulgaristan'daki durum ve özellikle ordu içindeki politik çalışmalar konusunda sohbet ettik. Ordu için bugün büyük önem taşıyan bu çalışmaların nasıl yürütülmesi gerektiğini, ayrıntılı bir şekilde anlattım.

8 Ekim 1945.

- Sov[yet] harp akademilerinde okumak üzere gelen şu **Bulg[ar] subayları** kabul ettim:

1) Binbaşı **Angelov,** Slavço Velev (irtibat akad[emisi])*;

2) Yüzbaşı İvan Stoyanov **Marinov** -"-

3) Üsteğmen Svetoslav Kostev **İvanov** -"-

4) Yüzbaşı Gençe Dimitrov **İvanov** (ha[va] akad[emisi]**

5) Binbaşı Krum İliev **Georgiev** (... *** akademisi).

Bulgaristan'daki durum ve subayların öğrenimleri hakkında sohbet ettik. Sorularına ayrıntılı yanıtlar ve gerekli talimatlar verdim.

- **Prestes**'in Brezilya'ya gidecek olan kızkardeşini kabul ettim. Onun vasıtasıyla Prestes'e kimi belgeler gönderdim.

- Meksika'ya gidecek olan İspanyol yoldaş **Kastro**'yu kabul ettim. Daha önceki hataları sebebiyle komünist partisi MK önünde kaybettiği itibar ve haklarını yeniden kazanmak için nasıl davranması gerektiği konusunda öğüt vermemi istedi.

- **Panyuşkin** Lond[ra] konferansı[206]- konusunda V[yaçeslav] M[ihayloviç]'in Dışişleri Bakanlığı'nda yaptığı açıklamalar hakkında bilgi verdi. Fransa ve Çin'in barış anlaşmasının hazırlanmasına katılmaları konusuna 11 Eylül günü yapılan konuşmaları pek ciddiye almadığını itiraf etmiş. Bu durum, [Dışişleri Bakanları] Konseyi'ndeki diğer üyelerin kendilerinin de görüşmelere katılmaları için kararı var saymalarına ve kasıtlı olarak bundan yararlanmalarına sebep olmuş. Bunu, kendi hatası sayıyor...

- **Mareşal Jukov** ile telefon görüşmesi yaptım ve Almanya'ya işe gönderilebilecek Öz[gür] Almanya Ul[usal] Komitesi üyesi Alman (harp esiri) subayların listesi konusunda mutabakat sağladık.

- **Şaronov** ile MOPR'un kimi sorunlarını görüştük.

9 Ekim 1945.

- **Romanov ve Antipov** ile işçi spor örgütlerinin Paris'te yapılacak ulus-

---

* Askeri Muhabere Akademisi.
** Hava Kuvvetleri Akademisi.
*** Okunamayan metin.

lar[arası] konfe[ransına] Sov[yet] heyetinin katılımı konusunu görüştük.

Bu konferansta neler olacağı bilinmediği için, üç temsilcinin gözlemci olarak gönderilmesi konusunda **Malenkov** ile anlaştık.

- Petır **Neyçev**'i (Stepnyak), (Bulgaristan'a gideceği için ve yapacağı işlerin özelliği sebebiyle) kabul ettim.

- **Lavrivçev** yanımda. Bakanlar Konseyi'nin Londra toplantısı, özellikle Bulgaristan ve Romanya'yla ilgili tutum hakkında, ayrıntılı bilgi verdi.

- Londra'daki uluslararası gençlik konferansı hakkında **Mihaylov**'un TASS muhabirine (basın için) verdiği demeci gözden geçirdim. Kimi yerlerini düzelttim.

10 Ekim 1945.

- Paris'te yapılacak Ulusl[ararası] Spor Konferansı'na katılacak Sov[yet] atletler heyetinin üyesi **Postnikov, Nikiforov ve Granatkin**'i kabul ettim ve kendilerine talimat verdim.

- Lüks'deki polikliniğin müdürü Dr. Şarfman'ı kabull ettim. Polikliniğin durumu ve bizim personele verilen sağlık hizmetleri hakkında rapor sundu.

- Ticaret işlerini, bu arada Mejdun[arodnaya] Kniga'nın Bulgaristan'a Sovyet kitapları temin etmesi konusunu görüşmek üzere, **Boris Hristov** geldi.

- Bulg[ar] sendikalarından bir temsilcinin Ulusl[ararası] Emek Bürosu toplantısına katılması konusunu V[yaçeslav] M[ihayloviç Molotov] ile görüştüm. Bulg[ar] temsilcinin gözlemci olarak katılması ve orada, Bulg[ar] sendikalarının, Ulusl[ararası] Emek Bürosu'nda tüm ülkelere katılma olanağı verecek yeni düzenlemeler yapılmasından yana olduğunu söylemesi konusunda anlaştık.

11 Ekim 1945.

- Bulg[ar] savaş bakanlığının 1943 materyallerini gözden geçirdim.

- Bulgaristan'daki ekonomik durumla ilgili BİP(k) kararlarından bir özetin Sov[yet] basınında yayınlanması için TASS'a talimat verdim.

- **Okano**'nun grubu (Japonlar) geldi. **Kuznetsov** (Savunma Bakanlığı) ile temasa geçmelerini sağladım.

- **Baranov Finlandiya** Komünist Partisi'nin birçok sorunu hakkında görüşümü aldı.

- **Sofya'dan kurye (Novak) geldi.** Tr. Kostov, Kolarov ve başkalarından mektuplar, kimi materyaller ve gazeteler getirdi.

- Telman'ın karısı ve kızı Moskova'ya geldi. Bizim vasıtalarımızı kullanarak, **Vaynert** ile temasa geçmelerini sağladım.

- Durum daha karmaşık hale geldiği için, MK'ne (Sofya) birçok şifreli telgraf çektim.

12 Ekim 1945.

- **20 No'lu bültene** alınacak kimi yazıları gözden geçirdim.

- **Baskakov**'u kabul ettim. Torez ve Dolores'ten alınan enformasyona dayanarak, Fran[sız] ve İspanya komünist partileri hakkında ayrıntılı bilgi verdi. Onların belli başlı konularda tavsiye ricasını vb. iletti. Ulusl[ararası] sendika konferansı ve bizim Sov[yet] heyetinin çalışmaları hakkında da bilgi verdi.

- Berlin'den gönderilen **Laypsig davasının stenogr[afi] tutanaklarının** bir kısmını aldım. Aradan 12 yıl geçmiş olsa da, yeni bir ilgiyle okunabilir.

- MK'ne (Sofya) **15 gezici sinema makinesi ve 2 hastane** gönderilmesini hallettim.

- Sofya Radyo Müsteşarlığı'na radyo ampulü.

- Bulgaristan'a giden emekli Bulg[ar] yoldaşlara **özel emekli maaşı** başlanması.

13 Ekim 1945.

- **Enformasyon Bürosu**'nu (Panyuşkin, Palgunov, Yovçuk, Fedoseev) toplantıya çağırdım. Finlandiya ve Arnavutluk hakkında yazılara ve birkaç belgelere yer verilen sıradaki bülten için materyalleri son kez gözden geçirdik.

- Çekoslovakyalı şair **Ondra Lisogorodski**'yi kabul ettim. Bulunduğu ağır durumu ve bu arada Lehçe* yazdığı için Prof. Needli ve Çek komünistleri ile arasındaki anlaşmazlığı anlattı. Görevli olarak Prog'a gitmek için yardımcı olmamı rica ediyor. Burada (Moskova) Yabancı Diller Askeri Enstitüsü'nde Çek dili öğretmeni.

- Sofya'da bulunan **Biryuzov** ile telefon görüşmesi yaptım. Oraya gidişimle ilgili hazırlıkları Kuhnev ile de görüştüm.

14 Ekim 1945. Pazar.

- Alman yazar **Vaynert, Telman'ın karısı** (Roza) ve **kızı (Irma)** bizdeler.

Telman'ı, onun öldürülmesiyle ilgili değişik rivayetleri, cezaevlerinde ve toplama kamplarında yaşadıklarını, tutuklu Alman ve diğer komünist ve antifaşistler arasındaki dikkate değer dayanışmayı vb. anlattılar. Telman yiğitliği ve Sov[yetler] Birliği'nin Hitler Almanyası üzerindeki zaferine olan **tam inancını** hiçbir zaman yitirmemiş. Pol[itik] faaliyetten vazgeçeceğine vb. dair beyanname imzalaması defalarca teklif edilmiş, ama o tümünü kesinlikle reddetmiş. Mektupları ve birçok defter, **kız[ının]** Hamburg'daki **dairesindeymiş.** Büyük bir olasılıkla, tamamı korunmuş olsa gerek.

- **Molotov'un yanında.** Genel olarak Müttefiklerle, özel olarak da, Balkanlar konusundaki ilişkiler hakkında daha ayrıntılı bilgi verdi. Hariman bugün bizzat yanına gelmiş ve Truman'dan Stalin'e bir mektup getirmiş...

- Kur[ye] **Krinitski**'yle MK'ne (Sofya) postayı gönderdim. 90.000 par[ti] bileti, 4 radyo ampulü ve birçok kitapla uçak yarın kalkıyor.

16 Ekim 1945.

- Japon komünistlerinin ortaya koyduğu sorunlar ve Japonya'nın sorunları hakkındaki görüşümü ve kendi önerimi **Molotov**'a ilettim.

- Moskova Radyosu'nda çalışmak için Sofya'dan gelen iki **spiker Naumov** ve **Beneş**'i kabul ettim. İkisi de aynı zamanda sahne oyuncusu. Moskova'ya yerleşmeleri ve yapacakları iş ile ilgili talimat verdim.

- Bu sabah kuryemiz (yükünü ve postayı alan) uçakla Sofya'ya hareket etti.

- **Boris Hristov** - tic[aret] işleri. Sipariş edilen miktarları işleyemedikleri için Bulg[ar] sanayicileri daha fazla Sov[yet] pamuğu gönderilmesini rica ediyormuş. Sabotajcılar! Bu sebeple MK'ne (Sofya) sert bir telgraf çektim.

17 Ekim 1945.

- Evde çalıştım.

- **Malenkov, Beriya ve Mikoyan**'a

* Polonyalıların dili.

Jap[onya] konusunda (Molot[ov]'un projesiyle ilgili) bir öneri (kopya) gönderdim.

18 Ekim 1945.

- Evde çalıştım.

- Yanımda biriken değişik materyalleri düzene koymaları için **Mirov** ile **Ştern**'i davet ettim.

- Muhalefetin seçimleri[207] **boykot etmesiyle** ilgili olarak MK'ne (Sofya) talimat gönderdim.

19 Ekim 1945.

- Evde çalıştım.

- Vat[an] Cephesi'nin seçim kampanyasını açtığı **Sofya mitingini** radyodan dinledik.

20 Ekim 1945.

- Sofya'dan kurye (Krinitski) geldi. Trayço Kostov, Vılko, Tsola ve Kolarov'un mektuplarını, değişik gazete ve materyaller getirdi.

- Yugosl[avyalı] yoldaş **Pavliç**'i kabul ettim. Yugoslavya'daki durumu anlattı.

- **Grete Kaylzon** Berlin'den geldi ve **Pik** ile **Ulbriht**'ten haber ve belgeler getirdi.

- İsveç komün[istlerinin] gazetesi **Nyu Dag** muhabirlerinden **Mayerling**'i kabul ettim. Yugoslavya'ya gidiyor. Linderot'un talimatı üzerine, İsveç'teki durum hakkında bilgi verdi.

- **Mihaylov**'u (Komsomol) kabul ettim. Londra'da yapılacak uluslara[rası] gençlik konferansıyla ilgili konuları görüştük.

- **Erenburg**'un Bulgaristan hakkında Pravda için yazdığı etüdü gözden geçirdim. Düzelttiğim kimi verileri redaksiyona bildirdim.

21 Ekim 1945. Pazar.

- Bulgaristan'dan dönen şair **Surkov**'u ve buradaki Bulg[ar] subaylarını (general Popov, general Slavço Trınski, albay Georgiev ve albay Stoyanov'u), Sergeev'i, Boris Hristov'u ve Fridrih'i (Geminder) bize davet ettim. **Surkov** çok ilginç izlenimlerini anlattı ve Bulgar yazarlarının konferansı hakkında bilgi verdi. Gecenin geç vaktine kadar, içten bir hava içinde sohbet ettik.

22 Ekim 1945.

- Evde çalıştım.

- Özel telefon vasıtasıyla, Sofya'daki tuğgeneral Biryuzov ve **Bükreş**'teki tuğgen[eral] **Susaykov** ile görüştüm.

23 Ekim 1945.

- **Grete Kaylzon**'u kabul ettim. Pik ve Ulbriht'in gönderdiği Almanya'daki durum ve komünist partisinin faal[iyetleriyle] ilgili ayrıntılı raporu bana verdi.

- **Fridrih**'i kabul etti. Çekoslovakya hakkında bilgi verdi.

- **Kolarov** ile (YF vasıtasıyla) görüştüm. **Truman**'ın özel temsilcisi Etric ile Sofya'da yaptığı görüşme hakkında bilgi verdi.

- Sudoplatov (NKGB) Danimarka'da bulunan Larsen için tavs[iye] kâğıdı istedi.

24 Ekim 1945.

- Akşam **Kuhnev** Sofya'dan döndü. Benim kalacağım mekân, genel olarak, hazır.

- Bugün Sofya'dan kurye Adilov geldi. Postayı ve gazeteleri getirdi. MK, bir an önce Sofya'ya gelmemi istiyor.

- **Slavlar Komitesi**'nin sorunlarıyla ilgili olarak, tümgen[eral] **Gundorov** yanımda.

- İspanya, İtalya ve Fransa'nın sorunlarıyla ilgili olarak, **Ponomaryov** yanımda.

- **Varga, Macaristan**'daki son derece karmaşık durum hakkında bilgi verdi.

- Şubenin kimi sorunlarını **Malenkov** ile görüştüm.

25 Ekim 1945.

- **İzlandalı** komünist, bakan ve İzlanda Komünist Partisi Başkanı **Orgerson**'u kabul ettim. İzlanda'da ülkenin bağımsızlığını zedeleyen **Amerik[an] üsleri** (hava alanları vb.) kurulması konusunda partinin ve hükümetin tutumu ve bir de, kimi par[ti] sorunları hakkında görüşümü istedi. Ticaret işlerini görüşmek için yarın kendisini kabul etmesi konusunda **Mikoyan** ile anlaşmışlar.

- **Malenkov** benden ulusl[ararası] kadınlar kongresiyle ilgili sorunları ve Ant[ifaşist] Kad[ınlar] Komitesi'nin değişik konulardaki önerilerini gözden geçirmemi rica etti.

- **Bulg[ar] ordusunun** azaltılmasıyla ilgili tahminler hakkında **Molotov** ile telefonda görüştüm. Molotov ile yaptığı görüşme hakkında Mihalçev, Staynov'a kasıtlı bilgi vermiş.

- Özgür Almanya Ulu[sal] Komitesi'nin kendisini dağıtmasının prat[ikte] nasıl gerçekleşeceği konusunu görüşmek için **Kabulov** (NKVD) yanımda.

26 Ekim 1945.

- **Antifaşist Kadınlar Komitesi'nin sorunlarıyla ilgili** olarak toplantı düzenledim (Popova, Gagarina, Baranov, Şumeyko).

- Özg[ür] Almanya Ulu[sal] Komitesi sorununu görüşmek için **general Kabulov** geldi. Komitenin kendi kendini dağıtma kararına son şeklini verdik.

- Bulg[ar] Ekzarhı'nın İstanbul'daki Alemî Patrik'i ziyareti dolayısıyla, Karpov ile görüştüm ve **Balk[an] ülkelerine** yönelik kilise politikamızı daha somut düşünüp tespit etmemiz gerektiğini söyledim.

27 Ekim 1945.

- Dün Sofya'dan akademisyen **Derjavin** gelmiş. Oğlu yanımdaydı. Babasının bana teşekkür mektubunu getirdi ve büyük bir heyecanla, Bulgaristan izlenimlerini anlattı.

- Şubemizde ve özel enstitülerde çalışanlar arasından ödüllendirilmesi beklenenlerin listesini gözden geçirdim.

- Şubenin Kasım ve Aralık ayları için çalışma planını onayladım.

- Belçika ile ilgili birçok askıya alınan sorunu hallettim.

28 Ekim 1945. Pazar.

- **Kuratov** (kumand[an] olarak), Mara Polikarpovna **Yunina,** (ahçı) ve Marfuşa **Borisova,** Marfuşa (levazımcı) ile birlikte Sofya'ya gönderilmek üzere, eşyalarımızın bir kısmını hazırladım. Yarın sabah uçuyorlar.

- MK (Sofya) için postayı ve materyalleri kurye **Ulyanovski**'ye teslim ettim.

29 Ekim 1945.

- **Kuratov** vb. Bugün sabah uçmuşlar ve akşam Sofya'daymışlar.

- **Merkulov**, Sofya'daki yolculuk sırasındaki koruma ve güvenlik sorunlarını da halletmiş.

- Panyuşkin ve diğerleriyle meşguldüm. Yeniden kurulmakta olan **Japonya Komünist Partisi**'nin kimi önemli sorunlarını (**Okano** ile yapılacak görüşme vb.) hallettik.

- Bültenin gelecek sayısına alınacak yazılardan kimilerini gözden geçirdim.

- Şubenin Kasım ve Aralık çalışma **planını** son kez redakte ettim.

30 Ekim 1945.

- **Enformasyon Bürosu**'nu toplantıya çağırdım. **Bülten** için kimi materyalleri (**Mao Tse Dun** ile **Çan Kayşi** arasındaki görüşmeler ve Danimarka hakkında yazılar ve değişik belgeler) görüştük.

- Bulgar-Sovyet ekonomik ilişkilerinin olası perspektifleri konusunda **Mikoyan** ile uzun uzun sohbet ettik. "SSCB Bulgaristan'a, tarımı ve sanayii için gerekli ve önemli her şeyi verebilir. Bulgaristan bu bakımdan Amerika ve İngiltere ile özel ticaret anlaşmaları imzalamadan da yapabilir." 1) Varna'da bir tersane yapma; 2) yerinde maden çıkarma ve işleme ve 3) uranyum üretme konularında **Bulgar-Sovyet dostluğu** kurmanın tamamen mümkün olduğu konusunda mutabakata vardık. Kooperatifler kurarak yağ, kaşar peyniri vb. üretimini geliştirmek gerekir (kendi fabrikaları olmalı); **gül yağı** üretimi genişletilmemeli. Soya vb. teknik bitkiler üretilmeli. Bulgaristan ile SSCB arasında gelecekte imzalanacak bir ticaret anlaşmasının temellerini vb. görüştük.

31 Ekim 1945.

- **Molotov**'un yanında. Uluslararası durumu ve Balkanlardaki durumu konuştuk. Sov[yet] tarafı, İtalya, Finlandiya, Romanya, Bulgaristan ve Macaristan ile barış anlaşmaları hakkında bir konferans yapılmasını önerdi, ama bu konuda kesin kararı, barış şartlarını imzalayan üç devlet vermeli...

- **Malenkov** ve **Beriya** ile telefonda görüştüm.

- Fransa'ya gidecek olan İspanyol yoldaşlar **Vidielya** ile **Toboso**'yu (Falkon), İspanya ile ilgili sorunları görüşmek için kabul ettim.

- MOPR'u Faşizmin Kurbanlarına Halk Yardımı İçin Sovyet Derneği'ne dönüştürme sorununu, **Panyuşkin** ile birlikte hallettim.

- Hava şartları **uçuş** için uygun olursa, pazar günü (4 Kasım) **hareket etmem** için hazırlık yapılması talimatını verdim.

1 Kasım 1945.

- Evde çalıştım.

Uluslararası Kadınlar Konferansı ile ilgili sorunları (bu arada Sov[yet] heyetinin üye listesini) gözden geçirdim. Bu işlerin tamamıyla halledilmesi için Panyuşkin'e ve Baranov'a talimat verdim.

- Beraberimde Sofya'ya götürmem gereken materyalleri toplayıp gözden geçirdim.

2 Kasım 1945.

- Bulgaristan ile ilgili birçok acil işin halledilmesi için **Vişinski** ve **Dekanozov** ile konuştum.

- Bulg[ar] elçiliğinin basın ataşesi olarak Moskova'ya gelen Bulg[ar] yazarı **Hristo Radevski**'yi kabul ettim.

- **Boris Hristov**'u tic[aret] konusunda kabul ettim.

- Sergeev - ben gittikten sonra BİP ile ilgili çalışmaların nasıl yürütüleceği konusunda.

- Şubede birçok günlük işin **hesabını gördüm.**

3 Kasım 1945.

- **Stalin**'e gideceğimi, şükranlarımı vb. bildiren mektubu Soçi'ye gönderdim.

"Değerli Stalin yoldaş,

Milletvekili seçimleri sebebiyle Bulgaristan'a gitmeden önce, yıllarca doğ-

rudan sizin yönetiminizde çalışma ve sizden çok şeyler öğrenme olanağına sahip olduğum için ve bana gösterdiğiniz güven dolayısıyla size en içten şükranlarımı sunmak isterim.

Elbette, bundan böyle de sizin güveninize layık olmak için elden gelen her çabayı göstereceğim. Ama, bana gelecekte de sizin son derece gerekli ve değerli tavsiyelerinizden yararlanma olanağı vermenizi çok rica ederim.

Size bütün yüreğimle, büyük Sovyet vatanının ve tüm dünya emekçilerinin yararına, çok sağlık ve uzun ömür dilerim.

Size daima sadık

G. D[imitrov]

3 Kasım 1945."*

- Benim burada bulunmayacağım dönemde şubenin yapacağı işlerle ilgili olarak, yardımcılarımla (Panyuşkin, Baranov, Ponomaryov) toplantı yaptım.

- Molotov, Malenkov, Beriya, Merkulov, Vişinski, Dekanozov, Fitin ve diğerleriyle vedalaştım.

- Gecenin geç saatlerinde kalkıp, sabah erkenden (4 Kasım günü) yapacağım uçuşa hazırlandım.

4 Kasım 1945.

- Sabah erken (saat 8.30'da) uçağımız Vnukovo hava limanından hareket etti.

- **Gündüz saat 4'de** Sof[ya] havaalanına indik. **Biryuzov** [bizi] karşıladı. Hep birlikte Knyajevo'ya (general Jekov'un eski villası) gittik. **22 yıllık aradan sonra, yeniden Bulg[aristan] topraklarındayım.**

- Akşam, **Kostov, Yugov** ve **Çervenkov** yanımdaydı. Gelişimle ve Kimon Georgiev ve diğerleriyle yapacağım olası görüşmelerle ilgili sorunları tartıştık.

5 Kasım 1945.

- Yerleştik. Politbüro toplantısı. Kimi Zvenocular ile Petkovcular arasındaki (gizli!) görüşmeler sebebiyle bizim saflarda da belirli ölçüde endişe duyulduğunu; Kimon ve kimi bakanların istifa edeceği söylentileri olduğunu ve seçimler öncesinde adaylıktan vazgeçenler bulunduğunu vb. tespit ettim. Seçimlerin 18 Kasım günü şimdiki hükümet tarafından yapılacağına, hükümette değişikliklerin seçilecek olan Halk Meclisi'nce yapılacağına kesinlikle inanmak gerektiğini ve bizim tutumumuzun ne olduğunu vb. kamuoyu önünde bizzat açıklamam için ilk fırsatı kullanmayı kararlaştırdım..

6 Kasım 1945.

- Ek[im] Devrimi'nin 25-ci yıldönümü dolayısıyla Ha[lk] Tiyatrosu'nda tören.

K. Georgiev'in söylevi. Mih. Genovski'nin raporu. Sonunda salondakiler ısrarla benim konuşma yapmamı istiyor. Kabul etmek zorunda kaldım ve muhalefetin perde arkasından yürüttüğü entrikaları açıkça kınadım. Tiyatronun önünde toplanan halk alkışlıyordu.

7 Kasım 1945.

- VC'nin gazetelerinde **yayınlanan** dünkü konuşmam karşısında muhalefet kuduruyor.

- Per[nik] madencilerinin temsilcileri **Al. Milenov** ile **Ferd. Todorov**'u (eski aktiflerden) kabul ettim. Samimi bir sohbet oldu.

- Yığınla selamlama mesajı.

---

* Rusçadan çeviridir.

Gelmeye devam ediyor...

- Akşam, Sov[yet] ordu birlikleri komutanı Biryuzov'un kabul resmi. Muhalifler davet edilmemiş. Beni canı gönülden karşıladılar. **Etric,** Barns ve Bosuel de kendilerini takdim etti. Naipler, Kimon Georgiev, D. Velçev, Ekzarh vb. ile aynı masadaydım.

- Sokakta insan kalabalığı. Balkona çıkıp birkaç söz söyleyinceye kadar dağılmadı.

8 Kasım 1945.

- Rozi ile birlikte, Opılçenska sokağındaki büyüdüğüm evi ziyaret ettim.

- Ardından, mezarlığa, babamın kabrine gittik.

Todorço'nun mezarını ziyaret ettik. Blagoev'in ve Kirkov'un mezarlarını da.

- Akşam, Politbüro toplantısı. Gelişimden ve yaptığım konuşmadan sonraki durumu değerlendirdik. Vatan Cephesi'nin saflarında kendine güvenin, muhalefetin saflarında kargaşanın arttığı tespit edildi. Seçim toplantıları, Vatan Cephesi'nden yana büyük bir değişiklik olduğunu gösteriyor.

İçiş[leri] milisleriyle ordu ve istihbarat makamlarının ve parti yöneticilerinin, seçimlerin geçersiz olması için düşmanın seçim öncesinde ve seçim günü kargaşa ve kanlı olaylar yaratma girişimlerine karşı seferber olmalarını emrettik.

Basının yürüteceği kampanyayla ilgili talimat verdim.

9 Kasım 1945.

- **Naiplerin** Ordu Klübü'nde düzenlediği kabul resmi.

Rozi ile birlikte oradaydık.

- **Etric** ile uzun süre sohbet ettik. O halâ, Petkov ve diğerlerinin ayrılmasından sonra bugünkü hükümetin temsilî olmadığı ve 18 Kasım günü seçilecek Halk Meclisi'nin de temsilî bir meclis olarak kabul edilemeyeceği kanısında. Muhalefetin uyguladığı boykotun hata olduğunu ve Vat[an] Cephesi ile Petkovcular arasındaki ilişkilerin düzenlenmesini zorlaştırdığını kabul ediyor. Kendisine kesin olarak şunu söyledim ki, 1) seçimlerin tarihi (hiçbir surette ertelenemez!); 2) Halk Meclisi toplanıncaya kadar hükümette hiçbir değişiklik yapılamaz; 3) içişlerimize dışarıdan hiçbir şekilde müdahale edilemez. Bu hususların tartışma konusu yapılamayacağını vurguladım.

Yalnız Vat[an] Cephesi'nin Birleşik Devletler ve Büyük Britanya ile dostça, normal ilişkiler kurabilecek ve bu ilişkileri koruyabilecek durumda olduğunu vb. anlattım.

10 Kasım 1945.

- Politbüro toplantısı. Günlük olayları ve seçim mücadelesinin durumunu değerlendirdik. Konuşmacılarımızın yapacağı söylevlerle ilgili görüş alış verişi yaptık.

Bütün ülkede uyanıklığın artırılması için talimat verdim. Provokasyon ve çatışmaların önlenmesi için gerekli her şeyin seferber edilmesini istedim.

Ajitasyonda ve basında, muhalefetin etkisinde bulunan yerleşim merkezlerini ve aktif kişileri kazanmaya, elden geldiğince daha çok seçmenin seçimlere katılmasını sağlamaya önem verilmesi gerektiğini vurguladım.

18 Kasım seçimlerinin sonuçlarını daha iyi değerlendirmek için, seçmen sayısı ve geçen seçimlerde **oy kullanan-**

ların sayısı hakkında ist[atistik] hazırlanmasını emrettim.

- **Biryuzov** ve **Kirsanov** yanımda. Topladıkları bilgiye göre, yaptığım konuşmadan sonra ülkede halkın kendine güveni artmış, ortam daha elverişli duruma gelmiş.

- Akşam, YF vasıtasıyla Moskova ile bağlandım ve **Dekanozov** ile görüştüm. Bulgaristan ve seçimler konusunda seçilen rotada hiç bir değişik yapılmamalı. Onun kanısına göre, muhalefetin değişik gruplarına farklı yaklaşmak ve elden geldiğince daha çok yandaşını onun etkisinden kurtarmak gerekiyor.

- Deyli Uırkır muhabiri **Kokberi** ile sohbet ettik. Şimdilik demeç göndermemesini önerdim. Ona verdiğim demeci göndermeden önce, başka muhabirlere (Barkır - Royter vb.) demeç vermeyeceğimi söyledim

11 Kasım 1945. Pazar.

- Evde kaldık. Akşam naip **Pavlov** bana geldi. Naipler arasındaki ilişkileri ayrıntılarıyla anlattı. **Gane**'i, Vat[an] Cephesi'ne karşı güvensizlik ve hatta düşmanlık besleyen, muhalefete karşı sempati duyan ve Amerikalılarla ilişkisi bulunan, büyük bir zengin olarak niteledi. Son zamanlarda istifa etmeye ve böylece kriz yaratmaya hazırlanıyormuş. Ama, şimdi galiba biraz aklı başına geldiği için, daha barışçıl davranıyor. Boboşevski ise, tersine, kimi kararsız tutumlarına karşın, sadık davranmaya devam ediyor.

- **Çankov** da geldi. "Kayıplar"[208] hakkında, muhalefete karşı yazısını gözden geçirdim. Kimi düzeltmeler yaptım.

- Petkovcularla Giçevcilerin "birleşme"[209] ajitasyonuna karşı basında nasıl tepki göstermek gerektiği hakkında talimat verdim.

12 Kasım 1945.

- Amer[ikan] hü[kümetinin] seçimlerin ertelenmesinden yana olduğunu ve Sov[yet] hü[kümeti önünde bu konuda ısrar etmek için bizzat Moskova'ya gideceğini **Etric**'in Kimon'la paylaştığını, şifreli bir telgraf çekerek, Molotov'a bildirdim.

- Petkov ile Giçev arasındaki "birleşme" konusunda, **Genovski**'yi kabul ettim. Genovski, bu durumun, onların adamları ve Giçev ile ilişki halinde olanlar arasında tereddüt yaratmayacağına beni temin ediyordu. Hemen ciddi önlem almalarını ve iyimserliklerine pek güvenmemelerini tavsiye ettim.

13 Kasım 1945.

- Yapacağım konuşmanın hazırlıklarıyla uğraştım.

- Akşam, **Harizanov**'u (Zveno) kabul ettim. Adamlarının bir kısmı arasında ve özellikle kimi askeri çevrelerde tereddütler olduğunu anlattı.

- Yu[nanistan] Komünist Partisi MK'nin gönderdiği Yunanlı yoldaşı kabul ettim.

Partinin kongresi[210] hakkında kısa bir rapor yazmasını önerdim.

- Muhalefetçiler, bakanların, naiplerin, milletv[ekili] adaylarının istifa ettiği ve buna benzer birçok kışkırtıcı söylentiler yayıyor. Vat[an] Cephesi'ne karşı gerçek bir sinir savaşı, **psikolojik bir atak.**

14 Kasım 1945.

- Konuşmamın ana bölümlerinin hazırlıklarını tamamladım.

(Birçok materyali gözden geçirmem gerekti.)

15 Kasım 1945.

- Trayço ve Vılko'nun katılımıyla, konuşmamı son kez redakte ettim.

- Akşam, **Ha[lk] Tiya[trosu]**'nda (alanda, sokaklarda hoparlörler). Önce D. Velçev konuştu. Onun ardından, ben. Değişik örgütlerden, birçok madenci, demiryolu ve tram[vay] işçisi, köy ekibi, malûl ve partizandan sayısız tebrik mesajı.

Sıradışı **heyecan**. Tiyatro balkonuna çıkıp görünmem gerekti. Sel gibi akan yağmurun altında 3 saatten beri çok büyük bir insan kalabalığı. Hararetli alkışlar.

16 Kasım 1945.

- Seçim öncesinde ve seçimler sırasında asayiş ve düzeni sağlamak için son girişimler.

- Deyli Uırkır (Londra), Ümanite, Yugos[lav] gazetelerinden Borba, İsveç'in Nyu Dag ve İsviçre'nin Travay gazetesi muhabirlerini kabul ettim. Muhabirlerle bir süre sohbet ettim ve onlara durumu anlattım, bizim seçimlerle ilgili niyetlerimizi açıkladım.

17 Kasım 1945.

- Kimon'un yanında. Velçev, Staynov, Traykov ve Yugov da orada. Amer[ikan] notasına verilecek yanıtı görüştük. Seçimlerin **mutlaka** yapılacağını duyuran hük[ümet] açıklaması. Seçimlerin yapılacağı konusundaki bütün kuşkuları dağıtmak amacıyla Yugov'un dışında, bütün bakanların kendi seçim bölgelerine gitmelerini kararlaştırdık.

- Bizim Sovyet muhabirlerimizi (Polevoy, Tihonov, Yovçuk) kabul ettim. Muhabirlik işlerini ne yönde düzenlemeleri gerektiği konusunda tavsiyelerimi bildirdim.

- Akşam geç vakit dışişleri bakanlığından aradılar ve Amerik[an] temsilcisi Bans'ın hemen bu gece benimle görüşmek istediğini bildirdiler.

Görüşmeyi kabul etmedim ve muha[birlere] herhangi bir demeç vermeyi reddettim.

18 Kasım 1945. Seçim günü.

- Bundan 25 yıl önce oy kullandığım aynı **16. seç[im]** bölgesinde oyumu kullandım.

- **Trayço Kostov** ile birlikte iş[çi] semtlerinde seçim sandıklarını dolaştım.

Gittiğimiz her yerde seçmenler bizi çok sıcak karşıladı.

- Akşam, Kostov, Kolarov ve Çervenkov ile birlikte bizdeyiz.

Sonuçları öğrendik. Şimdilik bilinen genel sonuç çok iyi.

Seçimlerin Va[an] Cephesi'nde ve Rab[otniçesko] Delo'da nasıl yorumlanması gerektiği konusunda talimat verdim.

En önemlisi, seçimlerin tam asayiş içinde ve düzenli geçmesi. Hiçbir olay çıkmaması. **Bulgaristan**'da bu ilk kez oluyor.

- Paris'teki uluslararası kadınlar konferansına katılacak Bulg[ar] kadın heyetinin izleyeceği tutum ve yapacağı pratik işler hakkında **Tsola Dragoyçeva**'ya talimat verdim.

- Çekoslovak Rude Pravo muhabirini (Braytenfeld) kabul ettim.

19 Kasım 1945.

- Seçim sonuçları, ülkede ve uluslararası alandaki durumun perspektifleri gibi konularda, **Çekoslovakyalı** muhabirlerle uzunca bir görüşme yaptım.

- **Trayço, Vılko ve Yugov**'a halka yakacak, gıda vb. sağlamak, Sofya'da ve

di[ğer] şehirlerde temizlik işlerinin düzene koymak ve köylere yardım için emek ve kültür ekiplerini artırmak vb. amacıyla (basın, Vat[an] Cephesi] komiteleri, idarî makamlar ve özellikle parti vasıtasıyla) **etkin** bir çalışmaya geçilmesi için hemen önlem alınmasını önerdim. Ana slogan şu: **Üstün seçim başarısından sonra, şimdi halk yararına, yaratıcı ve etkin çalışma için, herkes iş başına!**

- Grip oldum!

20 Kasım 1945.

- Binbaşı **Raço Angelov** ile serbest Doçent **Maşkov** (dahiliyeci) yanımda. Gribin ağırlaşma olasılığına karşı acil önlemler alındı.

- Trayço, Kolarov ve Vılko yanımda. Birlikte birçok somut talimatı kaleme aldık.

Ha[lk] Meclisi'nde görev dağılımı ve meclise sunulacak kanun tasarıları vb. hakkında görüş alış-verişinde bulunduk.

- Kuryeyle Moskova'ya materyaller gönderdim.

- Molotov ile Malenkov'a şifreli mektup (40.000 ton mısır ve 30.000 ton buğday yardımı için dilekçe) gönderdim.

- **Kalinin**'e yetmişinci yaş günüyle ilgili tebrik telgrafı çektim.

21 Kasım 1945.

- Vılko ile birlikte MK'nin çağrısını RD'da yayınlanmak üzere redakte ettik.

- Kolarov'a, [Vatan Cephesi] Ulusal Komitesi'nin Bul[gar] halkına hitaben bir beyanname yayınlaması için bir öneri tasarısı hazırlamasını emrettim.

22 Kasım 1945.

- Politbüro'nun güncel konularda dört saatlik toplantısı. Acil önlemler alındı. Yerine getirilmelerinin denetimi düzenlendi.

- Akşam, **Yovçuk** yanımda. Yarın Moskova'ya gidiyor.

- Ordunun kurmay baş[kanı] **Kinov**'u kabul ettim.

23 Kasım 1945.

- **Kimon Georgiev, Dam. Velçev** ve **P. Staynov** ile (kaldığım villada) görüşme. Trayço, Yugov ve Vılko da katıldı. Ha[lk] Meclisi'nin açılışı ile ilgili sorunları (vade, açılış konuşması, yönetim, yasa tasarıları vb.) görüştük. Dostça bir ortamda görüş alış verişinde bulunduk.

- [Vatan Cephesi] Ulusal Komitesi'nin beyannamesini gözden geçirdim ve birçok düzeltme yaptım.

24 Kasım 1945.

- **Stef[an] Tonçev** ile görüşme. Trayço, Vasil, Vılko ve Yugov da katıldı. Tonçev Çift[çi] Birliği'ndeki durum ve bu partinin 27 Aralık günü yapılacak kongresi hakkında bilgi verdi.

Komünistler ile Çiftçiler arasında daha iyi bir işbirliği yapılması konusunda anlaştık.

- Bulgar[istan]'ın Polonya'daki dipl[omatik] temsilcisi Dr. Tagarov'u (gitmeden önce) kabul ettim. Onun misyonu ve Varşova'daki pratik çalışmaları hakkında sohbet ettik.

25 Kasım 1945. Pazar.

- **Knyajevo**'dan **Byalata Voda***... **Pernik**'e otomobil ile yolculuk ettik. O gün Pernik'de bulunan Terpeşev ile karşılaştık. Birlikte eve döndük. Vılko ile Lena evdeydi. Hep beraber öğle yemeği yedik. Güncel sorunlar üstüne uzun uzun sohbet ettik. Film izledik.

---

* Okunamayan bir kelime.

- Alekseev'den (Molotov) iki şifreli yazı geldi.

1) Bulg[ar] hük[ümetine] 30.000 ton mısır ile 20.000 ton buğday tahsis etme ricası kabul ediliyor;

2) "Güney komşumuza"* (benim önerim üzerine) 100.000 d[olarlık] ek yardım kararı alınmış.

- Ellinci yaş günü için **Mikoyan**'a tebrik telgrafı çektim.

26 Kasım 1945.

- Çift[çi] Birliği yönetimi (Obbov, Genovski, Dragnev, St. Tonçev) ile sohbet. Trayço, Vılko, Kolarov ve Çankov da katılıyor. Meclis**, Çift[çi] Birliği ve ilişkilerimiz ile ilgili konularda görüş alış verişinde bulunduk. Birçok konuda Çiftçilerin dördü de farklı görüşte. Yönetim çok zayıf!

- Sekreterliğimizin toplantısı.

27 Kasım 1945.

- Matbaacılar Birliği heyetini kabul ettim. İyi izlenim yaratıyor. Beni birliğin onur başkanı ilan eden matb[aacılar] kongresinin mesajını iletti. Heyetle uzun bir süre sohbet ettim. Mat[baa] işçileri örgütünün özel niteliğini ve dolayısıyla, basılan sözün **yalana** değil, **gerçeğe, zulme** değil, **özgürlüğe, faşizme** ve **gericiliğe** değil, **demokrasiye** hizmet etmesine yardımcı olmak gibi, özgün görevleri olduğunu anlattım.

28 Kasım 1945.

- Politbüro toplantısı (G. D[imitrov], Tr. K[ostov], V. Çerv[enkov], V. Kolarov, G. Damyanov):

1. Askeri sorunlar (gen. Kinov'un katılımıyla);

2. Örgütsel sorunlar (parti içinde kampanya: Hesap verme ve yeni yönetim seçimi);

3. Sekreterlik içinde iş bölümü ve daha etkin bir düzenleme;

4. Kolarov, Yugoslavya'nın ulu[sal] bayramıyla ilgili tö[ren] için konuşmasını okudu. Kimi önemli düzeltmeler yaptık.

- Makedonya'dan **Martulkov** durum hakkında bilgi verdi. Dil, kültür ve toplumsal yaşam alanlarında tehlikeli **Sırplaştırma** eğilimine işaret etti.

- **Moşetov** ve kurye (Adilov) Moskova'dan geri döndü. Moşetov Yunanlı yoldaşlar için 100.000 Amer[ikan] doları getirdi.

- SSCB Yük[sek] Sovyeti Prezidyumu'ndan aldığı görev üzerine **Moşetov** bana, 1941-1945 Anayurt Savaşı Emek Şeref **Madalyası** verdi.

- Yugosl[avyanın] ulusal bayramı ve Kur[ucu] Meclis'in açılışı dolayısıyla **mareşal Tito**'ya politik kutlama mesajı gönderdim.

"MAREŞAL TİTO,

Yugoslavya halklarının ulusal bayramı olan Yaytse'de demokratik Federatif Yugoslavya'nın ilan edilişinin tarihsel yıldönümü nedeniyle ve ayrıca Yugoslavya'nın yeni devlet yapısını belirleyecek olan Kurucu Meclis'in açılışı dolayısıyla en içten kardeşçe tebriklerimi sunarım.

Yugoslavya halklarının bu büyük bayramına Bulgar halkı da yürekten katılıyor. Halkımız, içten ve güçlü duyguları, ümitleri ve ortak çıkarları bakımından kendisini Yugoslavyalı kardeşleriy-

---

* Söz konusu olan, Yunanistan komünistleridir.
** Halk Meclisi.

le hiçbir zaman bu kadar yakın hissetmemiştir.

Halk Cephesi'nin Yugoslavya'da kazandığı parlak seçim başarısı ve Vatan Cephesi'nin Bulgaristan'daki 18 Kasım parlamento seçimlerinde sağladığı en az onun kadar parlak başarı, yalnız iki kardeş ülkedeki halk demokrasilerinin konumlarını güçlendirmekle kalmıyor, aynı zamanda iki halk arasındaki dostluğu ve Balkanlarda ve Avrupa'da kalıcı demokratik barış uğrundaki semereli işbirliğini daha da derinleştirip etkinleştiriyor.

Bu alanlarda aşılması gereken birçok güçlükler olduğunu bilmekteyiz. Yeni Yugoslavya'nın ve yeni Bulgaristan'ın başarılı, özgür, bağımsız ve güçlü olmalarını istemeyen, iki devlet arasındaki içten ve sağlıklı dostluktan rahatsız olan birçok açık ve gizli düşman var. Ülkelerimizdeki Büyük Bulgaristan ve Büyük Sırbistan şovenleri olduğu gibi, (bizde Petkov ve takımı, sizde Grol ve takımı olmak üzere) kötü niyetli muhalefet de, yeni Bulgaristan'ı ve yeni Yugoslavya'yı, kendileriyle barış ve işbirliği içinde yaşamak istediğimiz Batı demokrasileri önünde gözden düşürmek için elden geleni yapıyor, Yugoslavya Halk Cephesi ile Bulgaristan Vatan Cephesi'nin yaratıcı tarihsel davasını engellemek ve Bulgar halkı ile Yugoslav halkları arasında olduğu gibi, Güney Slav halkları ile büyük Rus halkı arasındaki işbirliğinde de pürüzler yaratmak için elden geleni ardına bırakmıyor.

İki kardeş halkın, yalnız onları ezen ve soyanların yararlandığı düşmanlık ve iç kavgalarla dolu karanlık ve utanç verici geçmişe döndürülmesine izin verilmemesi için, bu geçmişten yeterince ders çıkarılmış, azgın ortak düşmanımız haydut Alman faşizmine karşı şanlı Kızıl Ordu ile birlikte Anayurt Savaşı'nın cephelerinde yeterince halk kanı dökülmüştür.

Yugoslavya ve Bulgaristan halklarının, çabalarını birleştirerek, karşılaştığı bütün güçlükleri ve düşmanın bütün entrikalarını ve saldırılarını başarıyla göğüsleyebileceğine olan sarsılmaz inancımız, bugün her zamankinden daha büyüktür. Bu iki halkı yeniden birbirinden ayırabilecek bir güç yoktur ve olamaz. Bütün yüreğimle size, yeni demokratik Bulgaristan'ın değerli kardeşi ve sadık dostu yeni demokratik federe Yugoslavya yararına çok sağlık ve dinçlik dilerim.

Yiğit elinizi kuvvetle sıkarım.

28 Kasım 1945, Sofya."

29 Kasım 1945.

- **Sosyal d[emokrat] yöneticilerle** (Neykov, Bodurov, Mitovski, Bratanov, G. Popov) sohbet. Trayço, Kolarov, Çervenkov vb. katıldı.

Halk Meclisi ile ilgili temel konularda tam görüş birliği olduğu saptandı.

30 Kasım 1945.

- Bizim generaller (tümgen. **Lekarski,** tümgen. Toşev, general Trendafilov, gen. İliev, gen. Vrançev, gen. Popov) ile sohbet. Trayço, G. Damyanov ve Kolarov da katıl[dı].

Subay kadrosunun ruh haliyle ilgili ayrıntılı bilgi verildi. Subayların çoğunluğu arasında genellikle elverişsiz bir [hava] hakim. Yarınları için kendilerini henüz güvende hissetmiyorlarmış. Komünist subaylar ile diğer subaylar arasında görüş ayrılıkları vb.

Subay kadrosu arasında çalışmalar için kimi önlemleri görüştük. Bu konuda ayrıntılı bilgi ve talimatlar verdim.

- Ha[lk] Mahkemesi tarafından mahkum edilenlerden kimilerinin affedilmesi konusunda, bakan Neyçev'i kabul ettim.

- Sofya'ya gelişimle ilgili tebriklere yanıt olarak, basında teşekkür mesajı yayınladım. 3.500 kadar telgraf ve mektup (tebrik) gelmişti.

- **Yugoslavya** resmi törenle **Federatif Halk Cumhuriyeti** ilan edildi!

1 Aralık 1945.

- Yugoslavya KP merk[ez] organı Borba'ya demeç verdim.

- **Boyana**'yı (ve Çariçe Eleonora'nın mezarının bulunduğu kadim Boyana Manastırı'nı) ziyaret ettim. Pürüzsüz bir temizlik ve düzen.

Boyana'daki ilköğretim okulunu (ilk dört sınıf) gezdim. Öğretmen ve öğrencilerle sohbet ettim. Çok içten bir karşılama. Sağlıklı, uyanık, şen çocuklar. Okul çok iyi izlenim bırakıyor: Temizlik, düzen vb.

2 Aralık 1945.

- Yugosl[avya] elçisi Kovaçeviç'e **Tito** için şu mektubu verdim:

"Sayın dostum Tito,

Her şeyden önce seni Yugoslavya'nın **federatif cumhuriyet** ilan edilmesi, bu tarihsel olay dolayısıyla bizzat kutlamak isterim. Bu olayın, Bulgaristan'ın politik gelişmesi üzerinde ne kadar büyük etki yaptığını tahmin bile edemezsin. Bu olay Bulgaristan'ı da **halk cumhuriyeti** yapma görevimizi son derece kolaylaştırıyor.

Bizde Halk Meclisi, **bu ruhta** Anayasa değişikliği yapmak üzere Büyük Halk Meclisi'ni toplamak için karar alacak. Bulgaristan'ın halk cumhuriyeti ilan edilmesine karşı, halk arasında ve Halk Meclisi'nde hiçbir ciddi tepki olmayacak. Sizdekinden daha zor olan bizdeki durum, seçimlerden sonra artık (anlaşılır sebeplerle) **hızla istikrar buluyor.** Vatan Cephesi (ve en başta partimiz), bütün güçlüklere karşın, ülkenin yönetimini elinde tutuyor. Bulgaristan'ın uluslararası durumu, elbette, Yugoslavya'nınkinden daha zor ve daha karmaşık, ama ben bu konudaki güçlüklerin de üstesinden geleceğimize, bir an bile kuşku duymadan, inanıyorum!

Benim görüşüme göre, şimdi biz, Bulgaristan ile Yugoslavya arasındaki (iki hükümet, iki parlamento, Yugoslavya Halk Cephesi ve Bulgaristan Vatan Cephesi ve elbette, Yugoslavya ve Bulgaristan komünist partileri arasındaki) kardeşlik bağlarını güçlendirmeli, daha geniş alanlara yaymalı ve derinleştirmeliyiz.

Her yola başvurarak, ülkelerimizdeki gerici grupları kullanan **dış gericiliğin** düşmanlık çabalarına ve bozguncu eylemlerine karşı alınması gereken **en iyi** tutumun ne olacağı konusunda, en yakın bir zamanda daha somut ve daha doğru bir görüş birliğine varmamız gerektiği görüşündeyim.

Bunun yanısıra, Yugoslavya ile Bulgaristan arasında birlik anlaşması konusunu yeniden ve daha somut görüşmeli ve bu son derece önemli adımı **ne zaman ve nasıl** atmamız gerektiği konusunu **büyük dostlarımıza*** danışmalı-

* SSCB yöneticileri söz konusudur.

yız. Bütün bu konularda **girişim sana**, dolayısıyla **Yugoslav tarafına** ait olmalı kanısındayım.

İlgili görüş ve düşüncelerini değerlendirip bildirmeni çok rica ederim.

Yanıtını bekler,

Kuvvetle elini sıkarım!

2 Aral. 1945, Sofya. Senin G. Dim[itrov]"*

- Yugosl[avya] elçisi **Kovaçeviç**'in Sof[ya] ilinden hamleci işçi ve köylülerle düzenlediği toplantıya katıldım. İnanılmaz bir **dostluk havası**. Konuşma yaptım.

- **Roza**, temiz şehir kampanyasında Bulina Livada mahallesindeki imeceye katıldı.

3 Aralık 1945.

- Gıda sanayii işçilerinin kongresinden bir heyeti kabul ettim. Turta, likör vb. sundular. Heyet üyeleriyle dostça sohbet ettim.

- Profesör **Balamezov**'u kabul ettim. **Anayasa hukukuyla** ilgili konferanslarını içeren üç ciltlik yapıtını bana hediye etti. Üniversite sorunları ve Bulg[ar] aydınları arasındaki çalışmalar konusunda kendisiyle uzun uzun sohbet ettim.

- Savaş bakanı **D. Velçev**'i kabul ettim. Damyanov ve Kostov da katıldı. Ordu reformu, subay kadrosunun ve ordudaki diğer personelin azaltılması ve askeri politikamızla ilgili bütün önemli konularda görüş birliğine vardık.

4 Aralık 1945.

- Politbüro'nun uzun süren bir toplantısı: Uluslar[arası] genç[lik] konferansı hakkında rapor; MK'ne sunulacak mali rapor; Bakanlar Kurulu'nun sorunları.

- **Af** konusunda **Neyçev** ile sohbet.

- Naip **Pavlov** ciddi şekilde hastalanmış.

- Yugoslav gazetelerinden Borba'ya verdiğim demecin R[abotniçesko] Delo'da yayınlanması için talimat verdim.

5 Aralık 1945.

- **Eylülcü çocuklar** heyetini kabul ettim.

Şarkı söylediler, şiir okudular, amatör sanatçılıktaki becerilerini sergilediler. Çocuklarla ve onların yöneticileriyle uzun uzun sohbet ettim. Harikulade çocuklar. Yaptıkları kimi eşyaları (kitap, resim ve albümleri) bana hediye ettiler.

- **Demiryolu işçileri ve denizciler kongresini** ziyaret ettim. Olağanüstü bir heyecan. Son derece duygusal bir karşılama. Bir konuşma yaptım ve işçi sınıfının, özellikle Demiryolu İşçileri Birliği'nin önünde duran görevlere parmak bastım.

6 Aralık 1945.

- **Politbüro** toplantısı. 1946 bütçesiyle ilgili olarak **Stefanov**'un hazırladığı mali durum raporu.

- Moskova'ya gidecek ticaret heyetindeki elemanlarımızın görevleri hakkında direktif verdim.

- Roza ile birlikte, **Kimon**'larda akşam yemeğinde. **Biryuzov** (ve karısı), **Kirsanov** (ve karısı), **Petko Staynov** (ve karısı) ve **Trayço Kostov** (ve karısı) da katıldı. Dostça bir ortam.

7 Aralık 1945.

- Sof[ya] Radyosu Müdürü **Lukanov**'u kabul ettim. Radyodaki çalışmalar hakkında ayrıntılı bilgi verdi. Politbüro için bir rapor ve ilgili somut öneri-

* Rusçadan çeviridir.

ler hazırlamasını önerdim.

- **Gener. Kopçev**'i kabul ettim. Yar[dımcı] komutanların ordudaki işlerinde görülen yetersizlikleri anlattı. Yard[ımcı] komutanların savaş bakanlığındaki konferansı hakkında bilgi verdi.

- Rems Mer[kez] Komitesi'ni (14 kişi) kabul ettim. Rems ve Bulgaristan'daki gençlik hareketinin sorunları hakkında uzun uzun sohbet ettim. Birçok somut tavsiyede bulundum. bu arada Londra'da yapılan Uluslararası Gençlik Konferansı'nın kararlarından yararlanmalarını tavsiye ettim.

- Genel İşçi Sendikaları Birliği MK'nden **Dragoy Koceykov**'u kabul ettim. Sendikaların durumu hakkında bilgi verdi.

8 Aralık 1945.

- **Sabah, Ha[lk] Tiyatrosu'nda** Sof[ya] Üniversitesi'nin töreni.

Eski rektör **Prof. Balamezov**'un çalışma raporu ve yeni rektör **Prof. Dr. Orahovats**'ın bilimsel konferansı.

- Öğleden sonra, **Gorna Banya**'da. Parti klü[bünü] de ziyaret ettim. Biz[im] hasta şairimiz **Nikolay Hrelkov** orada bir odada yatıyor. Uzunca süren bir sohbet.

- **Akşam bizde:** Amirleri **gen. Kozovski** ile savaş bakanlığındaki konferansa katılan yard[ımcı] komutanlar.

Katılanlar: Gen. Kozovski, gen. Atanasov, gen. Kopçev, albay Yonko Panov, albay Bılgaranov vb. Trayço ve Vılko da vardı. Birlikte akşam yemeği yedik ve onların işlerini konuştuk.

Ordudaki konumlarımızı güçlendirmek amacıyla, Zvenocularla işbirliği taktiği baş[ta] olmak üzere, kimi konularda yeni talimatlar verdim.

9 Aralık 1945.

- Rozi ile birlikte, Sov[yet] Torpedo takımıyla Bulg[ar] futbolcular arasında oynanan maçtaydık. Sonuç 6-3.

Akşam **Yugov** ve **Vılko** ile birlikte akşam yemeği yedik. Günlük çalışmalarımızla ilgili birçok pratik sorunu tartıştık.

10 Aralık 1945.

- Plenum ve Parlamento grubumuzun Halk Meclisi'ndeki çalışmalarıyla ilgili olarak **Sekreterliği** topladım.

- **Kimon Georgiev**'lerde. Hazır bulunanlar: D. Velçev ile P. Staynov; bizden: G. D[imitrov], Kolarov, Trayço ve Yugov. **Açılış konuşması** taslağını ve milletvekillerinin ant metni tasarısını redakte ettik. Ha[lk] Meclisi **İçtüz[üğü]**, meclisin açılış usulü ve ilk toplantı çalışmaları hakkında görüş birliği sağladık.

- **Dekanozov** (Moskova) ile görüştüm. Dışişleri bakanları toplantısının gündemini bildirdi. Bulgaristan hakkında: "Bulgaristan hükümetini tanıma şartları". Sov[yet] tarafının önermeye hazırlandığı **uzlaşma formülü** ile ilgili düşünce ve görüşlerimi kendisine bildirmemi rica etti.

11 Aralık 1945.

- Yugoslavya elçisi **Kovaçeviç**'i kabul ettim. **Tito**'dan bana (benim ona gönderdiğim mektuba yanıt olarak) bir mektup getirdi. Kendi sarayında yüz yüze görüşme öneriyor ve bunun tam bir gizlilik içinde tutulacağını temin ediyor.

"GEORGİ DİMİTROV'A

Değerli yoldaş,

29 Kasım Bayramı dolayısıyla ilettiğiniz tebrik ve dileklerden ötürü size yürekten teşekkür ederim.

Kazandığınız büyük seçim zaferine içtenlikle seviniyorum. Sizdeki muhalefetin haince girişimlerini ve ülkenizin demokrasi yolundaki normal gelişmesini önlemek için dış gericiliğin giriştiği ciddi denemeleri bizler endişeyle izledik. Ama, sizin sarsılmaz kararlılığınız, bu denemeleri boşa çıkardı. Uluslararası gericilik bugün son derece küstah ve saldırgan. Çünkü faşizmin uğradığı askeri yenilgiden sonra, kurtarabileceği ne varsa, kurtarmaya çalışıyor. Bu küstahlığın üstesinden, ancak küçük halkların koruyucusu Sovyetler Birliği'nin desteğine dayanarak, küçük halkların bizzat gösterdiği metanet ve kararlılıkla gelinebilir.

Bu yılın Mayıs ayında Almanya üzerinde elde edilen zaferden hemen sonrakine oranla bugün bizlerin barışa daha uzakta bulunduğumuzu, sanırım, kabul edeceksiniz. Uluslararası durum gerçekten son derece karmaşık ve herhangi bir provokatörün kıvılcımıyla yangın yerine dönüşebilecek inanılmayacak kadar çok ateş ocağı var. Kimi ülkelerde işçi hareketi yönetimlerinin olayların gidişatını kavrayamaması, kendi burjuvazilerinin kuyruğuna tutunmaları ya da örneğin, Balkan ülkelerindeki daha ileri hareketlerin yöntemlerini basmakalıp taklit etmeleri ve elbette, başarısız olmaları, başka bir endişe kaynağıdır.

Bulgaristan ile Yugoslavya arasında ilişkileri geliştirmek ve derinleştirmek gerektiği görüşünüzü ben onaylıyorum. Çünkü bu görüş, birçok sebepten dolayı ve özellikle dünyadaki durum nedeniyle çok önemlidir. Sizinle herhangi bir yerde buluşup, bu konuları ve kimi başka sorunları görüşmemiz, sanırım, iyi olur. Bunu olanaklı görüyorsanız, sizi konuğum olarak memnuniyetle ağırlarım ve bu tamamıyla gizli kalabilir. Eğer bana hemen bildirmek istediğiniz bir şey varsa, bunu elçi N. Kovaçeviç vasıtasıyla yapabilirsiniz.

Kuvvetle elinizi sıkarım

6 Aralık 1945 Y[osip] B[roz] T[ito]".*

- Bakanlar toplantısında görüşülen Bulg[aristan] konusunda **Molotov**'a ayrıntılı bir şifreli mektup gönderdim.

- Yapılacak olan **MK Plenumu** ile ilgili toplantı düzenledim. Katılanlar: **Trayço, Vılko** ve **Çankov**.

Gündeme, **Vılko**'nun rapor sunacağı **eğitim konusunu** da ekledik.

12 Aralık 1945,

- **MK** ve **parlamento grubunu ortak** toplantıya çağırdım.

Toplantı bütün gün sürdü. Dilediğimiz raporların konuları: 1) Seçimlerin değerlendirilmesi ve en güncel görevlerimiz; 2) çalışma raporlarının okunduğu ve yönetim ve denetim organlarının seçildiği toplantılar kampanyası; 3) eğitim işleri ve 4) parl[amento] grubunun iç düzenlemesi ve çalışmaları. Tartışmalar ideolojik ve pol[itik] düzey bakımından yeterli olmamakla birlikte, **ciddi ve tatmin ediciydi.**

Sonunda bir kapanış konuşması yaptım ve konuşma büyük bir heyecanla

* Mektup Sırp-Hırvat dilinde daktilo yazısı. Mektubun başındaki hitap ve sonundaki tarih ve imza, el yazısı. Sayfanın üst sol köşesine G. Dimitrov "11 Aralık 1945" tarihini ve kendi imzasını atmış.

karşılandı.

Parlamento grubunun yönetmeliği kabul edildi ve **grup bürosu** seçildi:

Başkan: **G. D[imitrov]**

Asbaşkanlar: **Kolarov, Kostov** ve **Dr. Paşov.**

Sekreterler: **Titko Çernokolev** ve **Katya Avramova.**

Üyeler: **Tsola Dragoyçeva, Peko Takov, Vlasi Vlaskovski, Taço Daskalov** ve ...

13 Aralık 1945.

- **Politbüro** toplantısı. İçiş[leri] bakanlığının (Mi[lli] Emniyet Müdürlüğü) ve partinin istihbarat çalışmaları, yani **dev[let] için ve parti için bilgi toplama** işleri.

Ayrıca, parlamentodaki çalışmalarımızla ilgili sorunlar.

Ha[lk] Meclisi'nin açılışıyla ilgili yürüyüşleri örgütleme işleri.

- **Ekzarh Stefan**'ı evde akşam yemeğine kabul ettim. Ha[lk] Meclisi'nde yapacağı açış **konuşmasının** içeriğine dikkatini çektim. Bu konuşmasında VC'nin politikasına ters düşen ya da kötü niyetli muhalefeti teşvik edecek bir şeye yer vermemesi gerektiğini kendisine söyledim. Yapacağı **konuşmanın** tam dediğim gibi olacağına resmen söz verdi.

- Naiplerin (Boboşevski ve V. Ganev) açış konuşmasında kabul edilemeyecek kimi değişiklikler önermesi üzerine, **Yugov ve Trayço** akşam geç vakit yanıma geldi.

Naiplerin açı[ış] konuşmasının içeriğine karışmaktan vazgeçmeleri için önlem aldık.

14 Aralık 1945.

- Moskova'dan kurye (Novak) geldi.

- Parl[amento] Grubu **Bürosu**'nu toplad ım.

- Bunun ardından, **diğer parlamento gruplarıyla** ortak toplantı düzenledim. Meclisin açılışı, meclis bürosu, parlam[ento] komisyonlarının kurulması vb. konuları görüştük. Bütün sorunlar oybirliğiyle karara bağlandı.

- Akşam, bizim Büro'nun toplantısına devam ettik.

15 Aralık 1945.

- **Ha[lk] Meclisi'nin açılışı.**

- Bizim parlamento grubunun **Büro** toplantısı.

- **Halk Meclisi**'nde: Açılış, resmi açış konuşması, Ekzarh'ın duası ve konuşması; geçici başkan (en yaşlı) **Yurd. Pekarev** (Çif[tçi] Birliği'nden); katılan 269 kişiden **263'ünün oyuyla** daimi başkan (Kolarov) seçimi; asbaşkanların seçimi: **G. Traykov** (ÇB) ve **Popzlatez** (Zveno) ... Dışarıda görkemli gösteri yürüyüşü!

- Kapanıştan sonra, bizim Büro'nun toplantısı.

- Akşam, Rozi ile birlikte, **Ordu Klübü**'nde Kışlık Yardım Kampanyası yararına düzenlenen çay partisinde.

16 Aralık 1945.

- **Vılko ve Lena ile birlikte, Boyana'yı ziyaret ettik.** Önemli sahnelerin çekimini Sov[yet] kameramanları (Katsman vb.) yaptı. Par[ti] Klübü'ndeydik ve Boyanalı parti ve Rems üyeleriyle sohbet ettim. Her yerde çok içten karşılanıyoruz.

- Akşam, Vılko, Lena ve çocuklarla birlikte, Stefan ve Magdalina bizdeler. Bulgar aktüalite filmleri izledik.

- Moskova'ya yapacağı ziyaretle ilgili olarak, akşam geç vakit **Kirsanov** yanımdaydı. Bakanlar toplantısı için oraya çağrılmış.

17 Aralık 1945.

- **VC Ulu[sal] Komite** toplantısı.

- Benim çalışma odamda toplantı: Trayço, Kolarov, Tsola Dragoyçeva, Titko Çernokolev.

Ulusal Komite'nin Ha[lk] Meclisi'nin açılışıyla ilgili **Bildirisini** redakte ettik. Parl[amento] grubunun çalışmaları konusunda: İç Yönetmelik vb.

18 Aralık 1945.

- **Trayço ve Vılko** ile günlük sorunları görüştük.

- Parlamentodaki resmi açış konuşmasıyla ilgili yanıt konuşmamı hazırladım.

- Hastalandım ve bu yüzden Ha[lk] Meclisi'nin iç yönetmeliği görüştüğü toplantısına katılmadım.

19 Aralık 1945.

- Evde kaldım. İyi değilim.

20 Aralık 1945.

*... Resmi açış konuşmasına yanıt komisyonunun toplantısına katıldım.

- Parlamentonun toplantısında.

Memurlara, devlet görevlilerine vb. bir defaya mahsus yardım kanunu tasarısı.

- Parlamento Grubu Bürosu'nun toplantısı.

21 Aralık 1945.

- İdari İşler Komisyonu'nun **yakacak** (kömür üre[timi] ve dağılımı) konusunda toplantısı.

- Meclis toplantısı.

Bir defaya mahsus yardım kanunu tasarısı ikinci oturumda kabul edildi.

Ha[lk] Meclisi'ne, iki ek asbaşkan ile iki sekreter seçimi.

- Akşam, demiryolları bakanı **St. Tonçev**'lerde konukluk. Karılarıyla birlikte **G. Dragnev, L. Kolarov, Genovski** ve bizden **Kolarov, Tr. Kostov, V. Çervenkov, Yugov** ve **Çankov** katıldı. Komünistler ile Çiftçiler arasında içten bir ortam...

- Doğum günü dolayısıyla **Stalin**'e tebrik telgrafı çektim.

22 Aralık 1945.

- Resmi açış konuşmasına yanıt söylevim üzerinde çalıştım.

- Politbüro toplantısı.

- Kömür sorunuyla ilgili **toplantı**.

23 Aralık 1945.

- YF'tan Stal[in] beni istedi. Şunu bildirdi:

"ABD dış[işleri] bak[anı] bana geldi ve Bulg[ar] hükümetinin tanınması için, muhalefetten temsilcilerin kabineye alınması yoluyla hükümette değişiklik [yapılmasını] önerdi. Ben kendisine, Bulgar hükümetinde herhangi bir değişikliğin, bana göre, **tartışma konusu edilemeyeceğini** söyledim. Yapılan seçimlerden sonra bu hükümetin Ha[lk] Meclisi'ne bağlı olduğuna ve Bulg[ar] hükümetini belirlemenin Ha[lk] Meclisi'nin işi olduğuna işaret ettim. Dedim ki, Bulgaristan'ın içişlerine müdahale etmeyi biz gereksiz buluyoruz. Muhalefet konusuna gelince, bilindiği üzere, **iyi niyetli** ve **kötü niyetli** muhalefet vardır. Bulgaristan'daki muhalefet **kötü niyetli.** Seçimleri boykot etti. Amerika'da da muhalefet var: Cumhuri[yetçiler]. Ama, seçimleri kaybettikten sonra onların lideri, sizin hükümeti destekleyeceğini bildirdi. Bulg[aristan'da] muhalefet bunun tersini yaptı. Sizde **kötü niyetli** muhalefet de var. Sizin hükümete bu muha-

* Asıl metinde üzeri çizilmiş: "sabah çalıştım".

lefetten temsilci alır mıydınız? (O, gülmeye başlıyor...) O halde, böyle bir şeyi Bulgarlardan niçin isteyelim? Görüşmemiz böylece sona erdi. Ama, Bulgaristan'ın bu sorununu bir çözüme bağlamak amacıyla muhal[efet] çevrelerinden bir ya da iki bakanı, muhalefetten koparak, kabineye alıp alamayacağınızı bir düşünün. Onlara önemsiz bir bakanlık verilebilir. Elbette, söz konusu olan, Petkov değil. Pek ünlü olmasa da, başka biri bulunabilir. Yoldaşlarınızla danışınız ve görüşünüzü bildiriniz. Yarın telefon etmenizi bekleyeceğim."

Bizimkileri (Trayço, Kolarov ve Vılko) ve daha sonra **Kimon**'u çağırdım. Konuyu görüştük ve böyle bir girişimin uygun olabileceği kanısına vardık. Olası adaylar üzerinde durduk: **Bumbarov** ve **Dr. Paşev.** Gerekli tetkiklerin yapılmasını emrettik.

Torpedo futbol takımı ile Bulg[ar] beden eğitimi ve spor yöneticilerine kabul resmi verdim. **Biryuzov** (ve karısı), Trayço, Kolarov ve Çervenkov da katıldı.

24 Aralık 1945.

- Konuşmamı tamamladım. Sekreterlikte görüştük. Kimi önemsiz itirazlardan sonra onaylandı.

- **Stal[in]** ile (Poskr[yobişev] vasıtasıyla) konuştum. Razı olduğumuzu bildirdim. Olası adayları bir an önce kendisine bildirmemi istedi.

25 Aralık 1945.

- Resmi açış konuşmasına yanıtla ilgili tartışmalara başlandı. Benden sonra: **Lyub. Kolarov** (Çift[çi] ve **Harizanov** (Zveno).

26 Aralık 1945.

- Resmi açılış konuşmasına yanıtla ilgili tartışmaların devamı.

- Parl[amento] Grubu Bürosu'nun toplantısı.

27 Aralık 1945.

- Resmi açılış konuşmasına yanıtla ilgili tartışmaların devamı.

- Moskova konferansı kararlarının[211] açıklanması.

- Biryuzov ile birlikte, Bakan[lar] Kurulu'nda, Kimon'un yanında: [Moskova konferansının] Bulgaristan ile ilgili kararı hakkında.

- Akşam, **P. Staynov**'larda (villada) akşam yemeğinde. Katılanlar: Karılarıyla birlikte Kimon, Velçev, Biryuzov, Çerepanov ve Kolarov (ve Rozi ile ben).

- Bunun öncesinde Politbüro toplantısı.

Moskova kararlarıyla ilgili gerekli talimatları verdim: Parl[amento] grubu ile basın için.

28 Aralık 1945.

- K. Georgiev, P. Staynov ve Yugov'un resmi açılış konuşmasına yanıtla ilgili söylevleri.

- Akşam, sosyal demokratlarla görüşme.

29 Aralık 1945.

- Resmi açılış konuşmasına yanıtın onaylanması.

Meclis toplantılarına 15 Ocak gününe kadar ara verildi

- Çiftçi Birliği'nin kongresi ve gösterileri.

Akşam, Çift[çi] Birliği'nin Bılgariya otelinin lokantasında Yugoslavya, Romanya ve Polonyalı yabancı heyetlere verdiği akşam yemeği.

- Birçok yıl[başı] tebrik mesajı yazdım (genel, kadınlara, gençlere, Eylülcü çocuklara vb. hitaben).

30 Aralık 1945. Pazar.

- Kovaçeviç ve karısı bizdeler. Kovaçeviç ve ben, Yugoslavya ile Bulgaristan arasındaki ilişkilerle ilgili birçok sorunu konuştuk.

- Kolarov ile karısı ve Çervenkov ile Lena da geldi.

- Moskova konferansının Bulgaristan ile ilgili kararını pratikte uygulama konusunda Stalin ile Molotov'a bir telgraf (şifreli) çektim.

31 Aralık 1945.

- Politbüro'yu toplantıya çağırdım. Moskova konferansının kararlarını yaşama geçirmek için alınacak önlemleri, Çiftçi Partisinin kongresi ve bizim bundan sonra uygulayacağımız taktik ile ilgili sorunları görüştük.

- **Yeni Yıl**'ı Kızıl Ordu Evi'nde, **Rusya ayarıyla** (saat 11'de) karşıladık.

- Sonra, Ordu Klübü'nde Yeni Yıl'ın **Bulgaristan saat ayarıyla** (**saat 12**'de) resmen karşılanmasına katıldık.

- Ardından, Vatan Cephesi Ulusal Komitesi'nin Yılbaşı töreni düzenlediği Bılgariya Oteli'ne gittik.

- Sonunda, parti MK çalışanları ve öğrencileri için parti okulunda düzenlenen Yeni Yıl'ı karşılama törenine de katıldık.

- Stalin, Molotov, Kalinin, Malenkov, Beriya, Mikoyan, Merkulov ve Şkiryatov'a ve ayrıca [SKP(b)] MK'ne bağlı şubemiz personeli için Panyuşkin - Baranov - Ponomaryov'a yılbaşı kutlama mesajları gönderdim.

- General Stoyçev'den (Vaşington), Slavlar Komitesi'nden (Moskova), Derjavin'den, Mihalçev'den ve başkalarından yeni yıl kutlama mesajları aldım. Hepsine yanıt gönderdim.

- Sovyet sporcularına (telgrafla yönelttikleri rica üzerine) kutlama mesajı gönderdim.

1 Ocak 1946.

- Evde geçirdik. Akşam akrabalarımız bizdeydi: Magdalina, Stefan, Lyubo, karısı, oğlu, kızı, Çervenkov ile Lena ve çocukları.

- Stalin'e, Molotov'a, Mikoyan'a, Beriya'ya, Malenkov'a, Merkulov'a, Şkiryatov'a vb. yılbaşı için kutl[ama] mesajları gönderdim.

2 Ocak 1946.

- Muhale[fet] gruplarıyla görüşmeler konusunu Bak[anlar] Kurulu'nun gündemine getirmesi için **Kimon** (Georgiev) ile görüşme.

Somut adımları belirledik: Çiftçi Birliği ve sosyal demokratlarla (muhalefet) ayrı görüşmeler yapılmalı.

- Politbüro toplantısı.

3 Ocak 1946.

- Demiryolları sorununu görüştük.

- Moskova'ya gidecek olan ticar[et] heyetindeki bizim grupla* danışma toplantısı.

- Gençlik konferansı konusunda **Ninko Stefanov** ile **Jivko Jivkov**'u (iki genç) kabul ettim.

4 Ocak 1946.

- Rab[otniçesko] Delo redaksiyonuyla danışma toplantısı.

- Çiftçi Birliği'nin sorunlarıyla ilgili olarak **Dragnev**'i özel bir sohbet için kabul ettim.

- Sosyal Dem[okrat] Parti MK (Neykov) ile ortak toplantı.

---

* Muhtemelen, ticaret heyetine alınan İP(k) üyeleri söz konusudur.

5 Ocak 1946.

- Muhalefet temsilcileriyle görüşmeler konusunda **Yugov ile Traykov**'u kabul ettim.

- Rabotniçesko Delo'nun Moskova kararı (bu dostça tavsiyenin gerçekleştirilmesi için bizim şartlarımız) hakkındaki başyazısında kimi düzeltmeler yaptım.

- **Yugov**, hük[ümet] heyetinin Petkov ve ayrıca Luçev ve Pastuhov ile yaptığı görüşmeler hakkında rapor sundu.

- **St[efan] Manev**'i kabul ettim. Kendisine daha büyük aktiflik gerektiren politik bir toplum işi verilmesini istiyor.

- **Zdr. Bıçvarova**'yı kabul ettim. 1923 yılında bu kadının evinde gizlenmiştim.

- Sofya'nın kurtuluşunun 67-ci yılı dolayısıyla Sof[ya] Belediyesi'nin verdiği resmi kabule katıldım. (Biryuzov, Çervenkov vb. de oradaydı.) Eski gönüllüler müfrezesinden **Krıstyu Dobrev** (91 yaşında) ile duygulu bir sohbet.

6 Ocak 1946.

- Muhalefet gruplarıyla görüşmeler sonuç vermedi. Hük[ümet] bildirisi yayımlandı. Moskova'ya bir heyet (Kimon, Staynov, Yugov) hazırlanıyor.

7 Ocak 1946.

- **Kimon, Staynov** ve **Yugov** Moskova'ya uçtu. Onlarla birlikte **R. Yul[ievna]** da gitti. Havaalanında uğurladım.

- Akşam, eşleriyle birlikte **Çankov** ve **Hristozov** yanımda.

- Harizanov (Zveno) ile etraflı bir sohbet.

8 Ocak 1946.

- **Vişinski** geldi. **Biryuzov**'un orada buluştuk. Muhalefete karşı alması gereken tutumu görüştük.

Gece **Lulçev**'i kabul etmiş. Sonuç yok.

9 Ocak 1946.

- **Vişinski** onuruna Yunion Klub'da kabul resmi.

- **Vişinski** Petkov ile sonuçsuz bir görüşme yapmış

- **Vişinski** naiplerle görüştü.

10 Ocak 1946.

- Heyet Moskova'dan döndü. **Vişinski** ile danışma toplantısı.

Stal[in] ve Molotov ile yapılan görüşme hakkında bilgi verdiler.

11 Ocak 1946.

- **Leo Kjitski** ile [VC] Ulu[sal] Komitesi'nin kabul resmine katıldım.

- Politbüro toplantısı. Yugov, Moskova görüşmeleri ve muhalefet konusunda belirlenen rota hakkında rapor sundu.

- **Viş[inski]** onuruna Ordu Klubü'nde kabul resmi.

- Vişinski'nin gidişi.

12 Ocak 1946.

- Sekreterlik toplantısı. MK'nin muhalefetle ve Moskova kararıyla ilgili çalışmaları için talimat verdim.

13 Ocak - 6 Şubat 1946.

- Bu **dönemde** birçok önemli olay not edilmedi.

7 Şubat 1946.

- Slavko Komar yönetimindeki Yugoslav gençlik heyetini kabul ettim.

- Kovaçeviç, Savaş sırasında Bul[gar] ordusunun işgaliyle ilgili sorunları düzenlemek [için] Yugoslav hükümetinin hazırladığı bir proje sundu. Bu proje **kabul edilemez.**

8 Şubat 1946.

- Roma[nya] ve Arn[avutluk] gençlik heyetlerini kabul ettim.

- Politbüro toplantısı.

9 Şubat 1946.

- Yunanistanlı yoldaşların, ger[ici]

kraliyet rejimine karşı silahlı ayaklanma yoluna gitmek mi, yoksa ha[lk] yığınlarını politik açıdan seferber etmek ve bununla uyum içinde kendini savunmaya hazırlanmak mı gerekiyor şeklindeki sorusuna, "Alekseev"den [Molotov'dan] yanıt geldi. İkinci şık tavsiye ediliyor.

- **Zvenocularla ortak toplantı.** Zvenocular: Kimon, Kulişev, Harizanov, Popzlatev ve Yurukov. Uzun bir sohbet. Şu konularda anlaştık: 1) İzgrev grubundan muhalifler ve belirli Zvenocular kesinlikle teşvik edilmeyecek; 2) muhalefetin sabotaj niteliğindeki eylemlerine karşı kararlı tutum; 3) tartışma konusu her sorun somut olarak ele alınıp halledilecek; 4) iki yönetim aralarında sürekli temas içinde olacak.

- **Dışi[şleri] bakanlığıyla ilgili par[ti] komisyonunun toplantısı.** Barış anlaşmasına hazırlık sorunları görüşüldü.

- **Bulgaristan-Polonya Derneği**'nin törenli toplantısına katıldım.

11 Şubat 1946.

- Sekreterlik toplantısı.

12 Şubat 1946.

- Polit[büro] toplantısı.

- Bu arada, Kolarov'un bütçeyle ilgili konuşması ele alın[dı].

- Akşam, Çiftçi Ppartisinden **Tonçev** ve **Dragnev** ile hükümetin yeni bileşimine ilişkin sorunlar görüşüldü.

13 Şubat 1946.

- **Trak[yalılar] teşkilatı** mer[kez] yönetim üyelerini kabul ettim. Trak[ya] konusunda şimdilik fazla ses çıkarmamalarını, buna karşılık, bü[yük] devletlerin üç bakanına Bulgaristan'daki Trak[yalı] göçmenlerin durumu hakkında özel bir bildiri göndermelerini tavsiye ettim.

- Benim başkanlığımda **dışişleri bakanlığıyla ilgili parla[mento] komisyonunun toplantısı.**

Dışişleri bakanlığının bütçesini görüştük.

Dün akşam Moskova'dan kurye geldi!

- Doğum günü dolayısıyla gönderdiğim kutlama mesajına Voroşilov teşekkür etti.

- **Ordudaki poli[tik] subaylarımızla sohbet.**

14 Şubat 1946.

- Mareşal **Tolbuhin** yanımda. Sofya'ya gayrı resmi ziyaret için gelmiş.

Bulgaristan'a yapabileceği yardımlar hakkında etraflıca konuştuk.

- **Molotov** telefon etti. Bulg[ar] elçiliğinde kimi **uygunsuz** işlerin açıklığa kavuşturulması için güvenilir bir adamımızı Moskova'ya göndermemizi istedi.

- Moskova'daki ticaret görüşmeleri ve bütçeyle ilgili kimi başka sorunlar hakkında Prof. **Stefanov** ile sohbet.

15 Şubat 1946.

- Parl[amento] grubu bürosunun toplantısı.

- **Çift[çilerin] yönetic[ileriyle]** görüşme.

- **Çankov ile Stefanov**'u Moskova'ya gönderdim.

16 Şubat 1946.

- Politbüro toplantısı.

17 Şubat 1946.

- Askeri okulda tören.

Okul öğrencilerileri ve yönet[icilerinden] başka ordu tümen generallerinin de katıldığı öğle yemeği sırasında Kimon Georgiev, Damyan Velçev ve ben birer konuşma yaptık.

18 Şubat 1946.

- **Kimon Georgiev**'lerde.

Birlikte öğle yemeği yedik. Damyan Velçev, Yugov ve Trayço Kostov da oradaydı.

Birçok konuda anlaştık.

19-28 Şubat 1946.

- 21 Şubat 1946: Ha[lk] Milisi konfe[ransında] ve kabul resminde söylevim.

- Tolbuhin'in Sofya gezisi.

Karşılama, kabul resmi, uğurlama.

- Kızıl Ordu'nun yıldönümünü kutlama.

- [Sofya] il par[ti] konferansında söylevim.

- Ha[lk] Mec[lisinin] hükümeti kurması için Molotov'dan direktif.

- Politbüro toplantısı.

1 Mart 1946.

- **Mirov** Moskova'ya gidiyor (2 Mart).

- Kirsanov'un makamında kabul resmi.

2 Mart 1946.

- Dragnev ile sohbet.

- Yugoslavyalı yoldaşlarla (Kolendiç ve Vokşiç) sohbet.

3 Mart 1946.

- Bulgaristan'ın kurt[uluş] bayramı.

Ha[lk] Tiyatrosu'nda törenli toplantı.

Tiyatronun dışında miting ve gösteri.

4 Mart 1946.

- Grip oldum.

- Evde çalıştım.

5 Mart 1946.

- Biryuzov, Kirsanov ve Çerepanov yanımda.

Mihalçev'in Sov[yet] düşmanı olarak Moskova'dan geri alınmasını isteyen Molotov'un notası.

- RD'ya Pastuhov'un tutuklanmasıyla ilgili bir yazı verdim.

6 Mart 1946.

- Trayço ve Yugov yanımda.

- Ul[usal] Komite'nin bildirisini redakte ettim (Çervenkov, Tsola ve Yugov yanımda).

7 Mart 1946.

- Sosyal d[emokratlarla] görüşme: Neykov, **K. Hr[istov]**, Mitovski ve G. Popov. Bizden Trayço, Damyanov, Çervenkov, Yugov ve Kolarov.

- Akşam, birçok konuda ve bu arada dışişleri bakanlığının dip[lomat] kadrosu ve çalışmaları hakkında.

- Moskova kararıyla ilgili son notu nedeniyle, **Molotov**'un Amer[ikan] hü[kümetine] notasının metni geldi.

8 Mart 1946.

- Dün[ya] Kadınlar Günü.

Kadınlar Briliği'ne gönderdiğim kutlama mesajı, Ha[lk] Tiyatrosu'nda okundu.

9 Mart 1946.

- Görme Özürlüler Enstitüsü'nden heyet.

Kr[asno] Selo'daki binalarının hastane için alınmamasını rica ediyorlar.

Günlük konularda **Trayço vb.**

10 Mart 1946.

- **Tagarov:** Polonya'daki işleri hakkında.

- **Pirat** (Leh kadın) RD muh[abiri] [olarak] Varşova'ya gidiyor.

11 Mart 1946.

- Politbüro toplantısı.

Yük[sek] Ekonomi Konseyi'nin ekonomik planı.

As. Pavlov vb. ile görüşme isteği (reddedildi).

- **Neykov** ile (Moskova'ya gitmeden önce) sohbet.

12 Mart 1946.

- **Mirov** Moskova'dan döndü ve posta ve enformasyon getirdi.

13 Mart 1946.

"D[imitrov]'a

Dışişleri Bakanı Staynov, Kirsanov ile bir sohbeti sırasında, Krıstyu Pastuhov'un tutuklanmasından duyduğu memnuniyetsizliği dile getirmiş. Staynov bu arada, hükümet içindeki sosyal demokratların da Pastuhov'un tutuklanmasından rahatsız olduklarını söylemiş. Pastuhov'u tutuklama emrini kimin verdiğini, lütfen, bildiriniz. Bu soru başvurusu, Dekanozov yoldaşın ricası üzerine yapılmıştır.

13 Mart 1946."*

15 Mart 1946.

- Alekseev'den (M[olotov]) telgraf:

"Dimitrov'a, Kostov'a.

Yeni Bulg[ar] hü[kümetinin] kurulacak olması dolayısıyla, dikkatinizi şu sorunlar üzerine çekeriz:

Bir. Bakanlıkların partiler arasındaki dağılımında değişiklik yapılmalı. Şimdiki duruma genel seçimlere kadar tahammül edilebilirdi, ama bakanlıkların partiler arasında nicel bakımdan bugünkü dağılımının seçim sonuçlarına ve partilerin parlamentodaki temsil durumuna artık uymadığı açıkça ortada. Güven duymadığımız Staynov'un yerine, İşçi Partisi aktifleri arasından ya da Obbov gibi, ona yakın çevrelerden yeni bir dışişleri bakanı getirilmelidir. Staynov'un dış ülkelerdeki adamları, SSCB ile ilişkilerin düşmanıdır. Bulgaristan'ın çıkarlarını zedeleyeceği için, bu duruma artık son verilmeli.

İki. Bir devlet bakanı yerine, biri komünist, iki başbakan yardımcısı olmalı. Yugoslavya, Çekoslovakya, Romanya ve Macaristan'da başbakan yardımcıları var.

Üç. Komünist bakan yardımcıları olmalı. Bakanların komünistlerden olduğu bakanlıklarda bakan yardımcıları diğer partilerden olursa, kötü olmaz.

Dört. Adalet bakanlığını Zvenoculara verebilirsiniz, ama maliye bakanlığı komünistlerin elinde olmalı.

Acele cevap bekliyoruz.

Alekseev."**

16-20 Mart 1946.

- Genellikle bütçe sorunuyla ilgilendik.

- K. G[eorgiev] ile hükümetin istifası konusunu görüştük.

"Çok gizli.

Alekseev'e

Yeni hükümetin oluşumuyla ilgili tavsiyelerinizi aldık. Şunların yapılmasını tamamen olanaklı görüyoruz:

1. İki başbakan yardımcısının atanması, bunlardan birinin komünist olması.

2. Şu önemli bakanlıklara bakan yardımcılarının getirilmesi: İçişleri bakanlığı, dışişleri bakanlığı, maliye bakanlığı, adalet bakanlığı, tarım bakanlığı, bayındırlık bakanlığı, demiryolları bakanlığı, sanayi bakanlığı, elektrik enerji ve doğal kaynaklar bakanlığı (savaş bakanlığında bakan yardımcısı var).

3. Bakanlıkların dağılımında bizim parti ile Çiftçi Birliği yararına değişiklik yapılması. Kimon Georgiev ile yapılan ön görüşmede, bu üç konuda görüş birliğine vardık.

Staynov'un değiştirilmesine gelince,

---

* Rusçadan çeviridir.

** Rusçadan çeviridir.

bu konuda Kimon Georgiev'in dile getirdiği şöyle bir zorluk var: Zveno içindeki sağ grup ayrılıp muhalefete geçebilir. Bizim görüşümüze göre, başbakan dışişleri bakanlığını da üzerine almalı, yardımcısı ise komünist olmalı. Obbov dışişleri bakanlığı için uygun değil.

Adalet bakanlığı konusunda, sizin tavsiyenize uymaya çalışacağız.

Gelecek çarşamba günü, bütçe kesin olarak onaylandıktan ve gerekli hazırlıklar tamamlandıktan sonra hükümet istifa edecek. O zaman, Moskova kararı uyarınca ve Sovyet hükümetinin notasına uygun olarak başbakan, her iki muhalefet grubuna da, kendi adaylarını göstermelerini önerecek.

18 Mart 1946 D[imitrov], K[ostov]."*

"İvanov'a, Kostov'a,

Yanıtınızı aldık. Staynov'un dışişleri bakanı görevinden alınması şartıyla, önerilerinizi uygun görüyoruz. Maliye bakanının değiştirilmesi konusunda yanıt vermiyorsunuz. Oysa, bu değişiklik yapılmalı. Bulgar parlamentosunda partiler arasındaki güç dengesi, İşçi Partisi'ne dört ya da beş önemli bakanlığı alma hakkı veriyor. Sizlerin bu konuda gösterdiğiniz tevazu ve girişimsizliğinize hayret ediyoruz. Yugoslavya komünistleri sizden çok daha iyi ve daha atılgan davranıyor.

Drujkov, Alekseev.

19 Mart 1946."**

21 Mart 1946.

- Hükümet istifa etti.

- Ha[lk] Meclisi yeni başbakan olarak K. G[eorgiev]'i gösterdi.

22 Mart 1946.

- Ben ve Trayço naiplerin yanındayız. Yeni hü[kümetin] oluşumu konusundaki görüşümüzü açıkladım.

- Parlamen[to] grubu toplantısı.

Hükümetin istifasıyla ilgili söylevim. (Söylev pazar günü yayınlanacak.)

23 Mart 1946.

- Kimon yanımda. VC'ndeki değişik partilerle ve çift[çi] ve sosyal d[emokrat] muhalefetin temsilcileriyle görüşmelerin nasıl yürütüleceğini kararlaştırdık.

- Politbüro toplantısı. Planımızı belirledik.

- **Obbov** ve **Dragnev** ile sohbet.

24 Mart 1946.

- Söylevim V[atan] C[ephesi] gazetesinde yayınlandı.

- Bizim toplantımız.

- Bosuel, Amer[ikan] hü[kümetinin] görüşünü destekleyen İng[iliz] hükümetinin notasını[212] bildirdi.

25 Mart 1946.

- **Kimon,** VC partileriyle ve muh[alefet] temsilcileriyle yapılan görüşmeler hakkında bilgi verdi.

Muhalefetin yarın yanıt vermesini bekleyip, hemen yeni hükümeti oluşturmaya başlama konusunda anlaştık. Rotamız, bu sorunu geciktirmemek.

- Bakan için uygun olmayan **Genovski**'nin yeni hükümete katılmaması konusunda **Dragnev** ve **Tonçev** ile sohbet ettim.

26 Mart 1946.

- Muhalefet gruplarıyla görüşmelerle

---

* Rusçadan çeviridir.

** Rusçadan çeviridir.

ilgili **Kimon** ile sohbet.

- Yeni hükümet hakkındaki planımızla ilgili Politbüro toplantısı.

27 Mart 1946.

- **Barns,** Kimon'un ve naiplerin yanında.

Barns'ın muhalefet lehine açıklaması.

- **Kimon**'un muhalefetle son görüşmesi. Muhalefet kabulü olanaksız taleplerini bir kez daha ortaya koymuş.

28 Mart 1946.

- Muhalefet ile görüşmeler kesildi.

- **Kimon** ile birlikte, muhalefetle yapılan görüşmelerin gidişatı ve sonuçları hakkında resmi bildiri hazırladık.

- Yeni hükümeti yalnız VC partilerinden kurmaya başlaması için **Kimon** ile anlaştık.

- Molot[ov]'a şu şifreli yazıyı gönderdim:

"Yeni hükümeti kurma konusunda, Moskova kararı uyarınca, çiftçi ve sosyal demokrat muhalefet gruplarından temsilcilerin alınması için ciddi çaba harcadık. Petkov grubu olduğu gibi, Lulçev grubu da, yine kabulü tamamen olanaksız koşullar ileri sürdü: 1) Yeni hükümet kurulmadan, parlamento hemen dağıtılsın; 2) yeni hükümet 15 Temmuz tarihine kadar Halk Meclisi için seçimleri gerçekleştirsin; 3) içişleri bakanlığı komünistlerin elinden alınsın; 4) adalet bakanlığı Petkov grubuna verilsin; 5) Halk Mahkemesi'nin mahkum ettiği Muraviev kabinesine af çıkarılsın; 6) Cezaevlerinde ve kamplarda bulunan bütün politik mahkumlar serbest bırakılsın. Böylece, Moskova kararı bu defa da uygulanamadı. Kimon Georgiev yarın yalnız VC partilerinin temsilcilerini içine alacak hükümetini oluşturmaya başlıyor."*

- Akşam geç vakit telefondan Molot[ov]'u aradım. Ola[yların] gidişatını konuştuk. O ve St[alin] bizim rotamızı onayladı. Sov[yet] hü[kümetinden] bizim hük[ümeti] desteklemesini rica ettim.

- **Kirsanov** ve **Biryuzov** K. Georgiev'e gitmiş ve Sov[yet] hü[kümetinin], muhalefet tarafından ileri sürülen istekleri kabulü olanaksız istekler saydığını ve K. Georgiev'in tutumunu onayladığını bildirmiş.

"Dimitrov'a. Büyük dosttan** bildiriyorum:

"Üç bakanın kararına karşın, muhalefetin hükümete temsilci vermeyi reddettiğini dikkate alarak, şöyle bir politika izlemenizi tavsiye ediyoruz:

1. Muhalefi her fırsatta görmezlikten geliniz, muhalefetle artık hiçbir görüşmeye girmeyiniz.

2. Muhalefeti boğmak için iyi düşünülmüş ve iyi örgütlenmiş bir dizi önlem alınız.

3. Basında birçok açık imalarda bulunarak, Moskova danışma toplantısının Bulgaristan'la ilgili kararlarının suya düşmesinin suçlusu olarak Bulgarların kendisini gördüğünü Barns'ın anlamasını sağlayınız. Ona karşı protokol titizliğiyle ve soğuk davranın. İşbu yazıyı aldığınızı bildiriniz. Alekseev."***

---

* Rusçadan çeviridir.
** Y. V. Stalin söz konusudur.
*** Rusçadan çeviridir.

29 Mart 1946.

- Kimon ile birlikte yeni kabinenin ilk listesini hazırladık.

- Çiftçilerle ortak toplantı.

- Kabinenin başlıca üyelerini Molotov'a bildirdim.

30 Mart 1946.

- Par[ti] yönetiminden ayrı ayrı kişilerle özel görüşmeler.

- Partili Çiftçi bakanlar konusundaki iç sorunlarının halledilmesi için çift[çilerin] yönetimiyle ortak toplantı.

- Akşam, **Kimon**'la birlikte yeni hükümetin kesin listesini belirledik:

1. Başbakan - K. Georgiev;
2. Başbakan Yardımcısı ve Elektrik Enerji Bakanı - Tr. Kostov;
3. Başbakan Yardımcısı ve Tarım Bakanı - Al. Obbov;
4. Dışişleri Bakanı - G. Kulişev;
5. İçi[şleri] Bakanı - Ant. Yugov;
6. Adalet Bakanı - Lyuben Kolarov;
7. Ticaret Bakanı - D. Neykov;
8. Sanayi Bakanı - Hr. Lilkov;
9. Maliye Bakanı - İvan Stefanov;
10. Savaş Bakanı - D. Velçev;
11. Milli Sağlık Bakanı - R. Angelov;
12. Eğitim Bakanı - St. Kosturkov;
13. Enformasyon Bakanı - D. Kazasov;
14. Sosyal Politika Bakanı - G. Popov;
15. Bayındırlık Bak[anı] - Dragnev;
16. Demiryolları Bakanı - St. Tonçev;
17. Yük[sek] Ekonomi Konseyi Başkanı - D. Terpeşev.

- Gece naipler bu üyelerden oluşan yeni hükümet kararnamesini onayladı.

- Ha[lk] Meclisi'nden eve gece saat 3.30'da döndüm.

31 Mart 1946.

- **Tr. Kostov, Yugov ve Damyanov yanımda.** Hükümet açıklamasının hazırlanması için talimat verdim. Tr. Kostov'un bakan olması dolayısıyla **Neyçev**'in durumunu ve işini ve ayrıca, MK Sekreterliği'nin çalışmalarını belirledik.

- Akşam, Bılgariya ote[lindeki] **basın** mensupları için **kabul resmi.**

1 Nisan 1946.

- Hükümet açıklamasını gözden geçirdik ve birçok önemli düzeltme yaptık.

2 Nisan 1946.

- Zahariadis bizde. Seçimlerle ilgili olarak Yuninstan'daki durum ve partinin ve EAM'nin[213] durumu hakkında bilgi verdi.

Gelecekteki ilişkilerimiz ve işbirliği konusunda anlaştık.

- Parlam[ento] grubunu topladım. Yeni hükümetin kuruluşu, hükümetin yayınlayacağı açıklama ve bizim parl[amento] grubumuzun açıklaması hakkında bilgi verdim.

3 Nisan 1946.

- Yeni hükümet parlamento önünde. Açıklama. Güvenoyu alması.

- Ant[i-sovyet] yazılarından ötürü Yeşil Çif[tçi] Bayrağı'nı[214] durdurma kararı aldık.

5 Nisan 1946.

- Parlam[ento] grubundaki konuşmam: İki Ders.

Sonr[aki] günler.

- Polonya elçiliğinde kabul resmi.

- Kirsanov ve Biryuzov ile sohbet.

- BİP(komünistler) İl Sekreterleriyle toplantı ve benim kap[anış] konuşmam.

- Sekre[terlik'in] ve Politbüro'nun değişik toplantıları.

11 Nisan 1946.

- İng[iliz] işçi partili milletvekili **Con Mak**'ın Sofya'ya gelişi.

12 Nisan 1946.

- **Con Mak** ile sohbet.

- Con Mak'ın konuşma yaptığı (Ha[lk] Meclisi önündeki alanda) miting.

- İlin ekonomik planıyla ilgili olarak **Vrat[sa] heyetinin** Ha[lk] Meclisi'nde verdiği kabul resmi.

13 Nisan 1946.

- Parl[amento] Dış Bak[anlık] Komisyonu toplantısı.

- Biryuzov'un makamında kabul resmi. Katılanlar arasında **Barns** ve **Bosuel** de vardı. Bosuel ile uzunca bir sohbet.

14 Nisan 1946.

- Con Mak villada, yanımda. Son görüşmemiz. Yarın taşraya gidiyor.

Bana gönderdiği mektuba yanıt olarak **Galaher** için bir mektup verdim.

15 Nisan 1946.

- **Kovaçeviç** (oğluyla) yanımda.

Tito'nun Kovaçeviç vasıtasıyla ilettiği: 1) Bulgaristan'ın uluslararası alandaki durumu iyileşmeden önce, daha şimdiden Yugoslavya ile Bulgaristan arasında birlik anlaşmasının imzalanmasına geçilmesini uygun görmüyor; 2) Batıdaki topraklar sorunu, Pir[in] Makedonyası'nın federatif Makedonya'ya katılmasıyla birlikte çözülmeli. İki tarafı ilgilendiren bütün konularda özel bir görüşme öneriyor.

- **Genç[lik] konusunda** Politbüro toplantısı.

16 Nisan 1946.

- Parl[amento] Grubu Bürosu'nun toplantısı.

- Halk Meclisi'nde.

- Parlame[ntolararası] İlişkiler Grubu Bürosu ile Kopenhag'a gidecek heyetin[215] ortak toplantısı.

17 Nisan 1946.

- Parlam[ento] Dışişleri Komisyonu toplantısı.

Hükümetin barışın şartlarıyla ilgili açıklama taslağını gözden geçirdik.

- Akşam, Politbüro toplantısı.

- Akşam geç vakit, **par[ti] okulunu bitiren öğrencilerle** birlikte, okulda

Tebrik söylevi.

18 Nisan 1946.

- Kopenhag'a gidecek parl[amento] heyetiyle son toplantı.

19 Nisan 1946.

- Ha[lk] Meclisinin toplantılarına 7 Mayıs'a kadar ara verilmesi.

Ha[lk] İktidarını Koruma Kanunu'nda ve Basın Kanunu'nda değişiklikler kabul edildi.

- **Parlamento Grubu toplantısı.** Tatil günlerindeki çalışmaları için bizim milletvekillerine ayrıntılı talimat verdim.

19-26 Nisan 1946.

- Parlam[ento] dışişleri komisyonunun hükümet açıklamasıyla ilgili toplantısı.

- Kimon ve Kulişev ile, dışişleri bakanlığının işleriyle ilgili sohbet.

- Kopenhag'a gidecek parl[amento] heyetine talimat verdim.

- Kovaçeviç ile Yugosl[av]-Bulg[ar] ilişkileriyle ilgili sohbet.

27 Nisan 1946.

- Bulgariya'da büyük bir mayıs öncesi akşam*.

Benim söylevim.

28 Nisan 1946.

- Annemizin kemiklerinin Samokov'dan Sofya mezarlığına aktarılması.

Lina'larda birlikte öğle yemeği.

---

* Asıl metinde: "söylev".

29 Nisan 1946.

- Politbüro toplantısı.
- RD için bir yazı yazdım.

30 Nisan 1946.

- Genel İşçi Sendikaları Birliği'nin Halk Tiyatrosu'nda törenli toplantısı.

Selamlama konuşması.

- Mirov Moskova'ya gitti.
- 1 Mayıs için **Derjavin**'den telgraf aldım.

1 Mayıs 1946.

- Görkemli 1 Mayıs gösterisi.

2 Mayıs 1946.

- Biryuzov'la vedalaşmak için Sovyet elçiliğinde. (Çok içten bir ortamda akşam yemeği.)

3 Mayıs 1946.

- Bulgaristan'dan ayrılacak olan Biryuzov onuruna Ordu Klübü'nde verilen kabul resmi.

Biryuzov bana **zafer madalyası** verdi.

4 Mayıs 1946.

- Havaalanında.

Biryuzov'u uğurladık.

5 Mayıs 1946.

- Çamkoru'da.

6 Mayıs 1946.

- İsim günüm dolayısıyla Çamkoru'da, Çift[çilerin] yöneticileriyle dostça akşam yemeği.
- Çok sayıda teb[rik] telgrafı aldım.

7 Mayıs 1946.

- Evde geçirdim. 1 Mayıs günü güneşte yanan yüzümün tedavisi.
- Evde, **Drugan**'dan (Radomir ilçesi) bir heyeti kabul ettim. İsim günüm için canlı bir kuzu hediye etti.
- D. Blagoev'i (ölümünün 22-ci yılında) anma töreni.

8 Mayıs 1946.

- Kimon ile Kulişev yanımda.

Paris'te ele alınacak Bulg[aristan] sorununu[216] tartıştık.

Davet edilmemiz durumunda hazır olmak üzere, Bulgar heyetinin üyelerini belirledik.

- Sofya İl Par[ti] Konferansı'ndaki söylevimin çarpıtılması nedeniyle, Prof. Harold Laski'ye (Londra) bir telgraf çektim.

9 Mayıs 1946.

- **Zafer Günü** dolayısıyla düzenlenen askeri geçit resminde.
- Öğleden sonra, Yunak Stadı'nda. Kız[ıl] Ordu'nun "Berlin'i ele geçirmesi" vb. oyunlar.
- Akşam, Çeklerin düzenlediği kabul resminde: Büyükelçi **Kubka.**

10 Mayıs 1946.

- Yugos[lavya] **askeri heyetine** (gen. Nac yönet[iminde) öğle yemeği verdim. Kovaçeviç de oradaydı.

11 Mayıs 1946.

- Çiftçilerin yöneticileriyle (Obbov, Dragnev, Tonçev ve L. Kolarov) ile görüşme.
- Politbüro toplantısı.
- Akşam, **Kirsanov** ile **Çerepanov** yanımda.
- Ardından, **Kovaçeviç.**
- **Bulg[ar] teknisyenler** (lise düzeyi) kongresine selamlama yazısı hazırladım.

12 Mayıs 1946.

- Parl[amento] heyetini (havaalanında) karşılama.
- Akşam, teknisyenlerin verdiği yemekte. (Teknik kadroların görevleriyle ilgili söylevim.)

13 Mayıs 1946.

- **Neyçev** ile **Tsola,** parl[amento] heyetinin (Dobri, Trayço, Vılko ve Damyanov) çalışmaları hakkında bilgi verdi.

- Paris elçiliğimizin baş danışmanı olarak yaptığı işler hakkında As. Georgiev ile sohbet.

14 Mayıs 1946.

- **Kovaçeviç** ve Yug[oslavya] askeri heyeti yanımda. (İstekleri üzerine, fotoğraf çektirdik.)

15 Mayıs 1946.

- Kirsanov, Çerepanov ve biz, Kumbiliev'lerde, akşam yemeğinde.

Kimon Georgiev de vardı.

16 Mayıs 1946.

- Parl[amento] Dışişleri Komisyonu toplantısı. Kopenhag'dan dönen parl[amento] heyetinin raporu.

17 Mayıs 1946.

- Politbüro toplantısı.

Durum hakkında rapor. Milletvekillerinin çalışma ve davranışlarıyla ilgili tavsiyelerim.

18 Mayıs 1946.

- Sekreterlik toplantısı.

- **Nayden Nikolov**'un Moskova'ya gidecek olan karısı ile sohbet.

- Kolendiç yanımda.

Rayko Damyanov: Sen[dikalar] konusunda.

19 Mayıs 1946.

- Ziraat mühendislerinin kongresine selamlama mektubu gönderdim.

- Hamleci tekstil işçilerinin törenine katıldım.

Hamlecilerin madalyalarla ödüllendirilmesi.

Özlü ve ayr[ıntılı] bir konuşma yaptım.

- Öğleden sonra, Bankya'da.

- Akşam, **protestan papaz** Zyabkov'u kabul ettim.

20 Mayıs 1946.

- **Kimon** ve **Kulişev** ile görüşme.

- Politbüro toplantısı.

- Akşam, işlevlerini ve yetki sınırlarını belirlemek için Mil[li] Emniyet ile Milli İstihbarat yetkilileriyle toplantı.

Devlet düşmanı ve terörist gruplara karşı önlemler.

Dışarıdan karışıklık kışkırtılmasına karşı, sınırların korunması.

21 Mayıs 1946.

- Çiftçilerle toplantı.

22 Mayıs 1946.

- Demok[rat] gençlerin ul[usal] kongresine selamlama mesajı hazırladım.

- Kovaçeviç yanımda. Batı Yöreleri'ndeki nüfusla ilgili sorunları halletmek için Belgrad'a gidiyor.

- Sosyal dem[okratlarla] (G. Popov) toplantı.

23-28 Mayıs 1946.

- R[ila] Manastırı'ndaki tören[217].

Rus patriği.

- Demokr[at] gençliğin kongresi.

Selamlama konuşması yaptım.

Kongre komisyonuyla çalışma.

Demokrat Gençlik Ul[usal] Komitesi'nin Ordu Klübü'nde düzenlediği kabul resmine katıldım.

Rems heyetini kabul ettim.

Yaba[ncı] delegelerle sohbet.

29-30 Mayıs 1946.

- Mareşal Tolbuhin.

Onunla sohbet.

Kabul resmi vb.

Sov[yet] birliklerinin çekilmesiyle ilgili önlemler.

- Kolarov'un parl[amento] grubumuzun önünde okuduğu rapor.

31 Mayıs 1946.

- Dışişleri Komisyonu.

Kolarov'un raporu.

Yurtdışındaki kampanyamız için so-

mut öneriler.

1 Haziran 1946.

- Molotov'la, Tito'nun Moskova'da bulunacağı sırada benim de oraya gitmemi konuştuk.

2 Haziran 1946.

- **Pernik**'de. Hamleci maden işçilerinin tör[eni].

Konuşma yaptım.

3 Haziran 1946.

- Romanya Enformasyon Bakanı [Petre] Konstantinesku Yaş'ı, Kazasov ile birlikte kabul ettim.

- Molotov Moskova'ya gidebileceğimi bildiriyor.

4 Haziran 1946.

- Kolarov ve Kulişev ile birlikte, **Kimon**'larda.

Dışişleri bakanlarının Paris konferansıyla ilgili kimi somut sorunları görüştük.

Belgrad'daki özel öğretmen okulundan **147 Yugos[lav]** öğrenciyi kabul ettim.

- Politbüro toplantısı.

Benim Moskova'ya Kolarov ve Kostov ile birlikte gitmemi kararlaştırdık.

5 Haziran 1946.

- Sabah saat 4'de (Sof[ya] saatiyle) uçakla hareket ettik (Rozi ile birlikte) ve Moskova saatiyle saat 12'de Moskova'ya vardık.

Uçak yolculuğu iyi geçti.

Saat 1'de Meşçerino'daydık.

- Akşam, **Tito, Rankoviç** ve **Dr. Neşkoviç** (Sırbistan Başb[akanı]) yanımda.

- Bulgaristan ile Yugoslavya arasındaki ilişkileri tartıştık. İçten, yoldaşça bir ortam. Bu konularda Stalin ile birlikte ortak bir toplantı yapmayı kararlaştırdık.

6 Haziran 1946.

- Panyuşkin bana MK şubesindeki işler hakkında bilgi verdi.

- **Kuusinen.** Paris'te komün[ist] partilerinin ideolojik merkezini oluşturma konusunu konuştuk.

- **Biryuzov** yanımda. Bulg[ar] ordusundaki durumu, bu arada, D. Velçev'in tutumunu görüştük.

- **Sergeev ve Blagoeva** Bulg[aristan]'ın Moskova'daki işleri hakkında bilgi verdi.

- Akşam Kremlin'de. **Stalin ve Molotov.** Sıcak karşıladılar. Barış anlaşması, iç dur[um], cumhuriyet perspektifi (Büyük Ha[lk] Meclisi), ordunun durumu, halk milisi, Bulgaristan ile Yugoslavya arasında ekonomik işbirliği ve karşılıklı ilişkiler, SSCB ile birlik anlaşması vb. konularda uzun bir sohbet.

- Gece geç vakit Stalin'in villasında. Kahvaltı. Sabaha kadar (saat 7'ye kadar!) oturduk. Müttefiklere ve bu arada **D. Velçev**'e [karşı] uygulanacak taktik, başlıca konumuzdu.

Stalin, hareketlerimizde yeterince kararlı olmadığımız için eleştirdi.

İngilizlerin ve Amerika'nın, onların Bulgaristan'daki ajanlarının görüşlerine aldırmadan, daha kararlı bir rota izlememizi tavsiye etti ...

7 Haziran 1946.

- Yine Stalin'in yanında. Molotov, Jdanov, Beriya da [oradaydı]. Tito, Rankoviç ve Neşkoviç de öyle.

Yugoslavya ile ilişkilerimizi görüştük.

Görüş birliğine vardığımız konular: Birlik anlaşmasının imzalanması, barış anlaşması imzalanıncaya kadar ertelenmeli. Bulg[ar] ve Yugosl[av] dışişle[ri] bakanlıkları arasında çok sıkı işbirliği. Batı toprakları ve Pir[in] Makedonyası

konularında (Bulg[ar] ile Yugosl[av] MK'lerinin) ortak par[ti] komisyonu. Bu iki bölgeyle ilgili sorunların **birlikte** çözüme bağlanması. Gelecek seçimlerde Vat[an] Cephesi korunmalı. Yüzde 40 komünist, % 30 çiftçi, % 15 Zvenocu, % 10 sosyal dem[okrat] ve yüzde birkaç radikal temelinde anlaşmaya varılırsa, VC'nin ortak listeleri tercih edilmeli. Eğer bu sağlanamazsa, komünistler tek başına seçime katılmalı, ama onların **temel parti** olması için her şey yapılmalı. Birçok başka konuları da görüştük.

Sonra, birlikte akşam yemeği. **Son derece içten bir ortamda** sabaha kadar oturduk.

8 Haziran 1946.

- Moskova'dan uçakla saat 9'da hareket ettik. Yolculuk çok iyi geçti. Saat dörtte Sof[ya] havaalanına indik.

- Yugov, Damyanov, Çervenkov ve Kolarov yanımda.

Moskova'da yapılan işleri anlattım. Alınması gereken somut önlemleri tartıştık.

9 Haziran 1946.

- Lise öğrenimli teknisyenler kongresine selamlama mesajı.

10 Haziran 1946.

- Politbüro toplantısı.

- Akşam **Kimon** ve **Kulişev** yanımda. Kolarov da öyle. Dışişleri bakanlığının (bu arada, Bükreş elçiliğinin) sorunları. Kolarov, Harizanov ve diğerlerini dışişleri bakanları toplantısına katılmak üzere Paris'e uğurladık.

11 Haziran 1946.

- Politbüro toplantısı.

Yugoslavya ile anlaşma konusu.

- Kirsanov ile Çerepanov yanımda.

12 Haziran 1946.

- **Harizanov** Zveno'nun durumu ve subaylar arasındaki ortam hakkında bilgi verdi.

13 Haziran 1946.

- Mil[li] eğitim konularını görüşmek üzere, bakan Kosturkov yanımda.

- Akşam, Sov]yet] eğitmen Strudnikov ve Zalakis'in, Mil[li] Emniyet ve Ha[lk] Milisi hakkında verdiği bilgileri dinledim.

14 Haziran 1946.

- Politbüro toplantısı.

Durumu görüştük ve Zvenocular ve Çiftçilerle yapılacak görüşmeleri ele aldık.

- Akşam, Yugoslavyalılarda.

15 Haziran 1946.

- Politbüro toplantısı: Bakan[lar] Kurulu'ndaki çalışmalar; Kolarov'un Paris misyonu; ger[icilik] yuvalarına karşı önlemler; ordudaki durum vb.

- Dün[ya] kad[ınlar] bürosundaki çalışmalarıyla ilgili olarak, **Tsola** geldi.

16 Haziran 1946.

- Kolarov, Harizanov ve Tsola'nın yola çıkması.

- Halk Tiyatrosu'nda. Sabah, Stamboliyski'yi anma töreni. Obbov ile Çervenkov birer konuşma yaptı.

- Akşam Yugov, Çervenkov, Damyanov vb. yanımda.

17 Haziran 1946.

- **Yugov,** Mil[li] Emniyet ve Milis yöneticileri ile Rus eğitmenlerin ortak toplantısı.

Değişik servislerin eleştirel açıdan analiz edilmesi ve gerekli önlemler.

- Akşam Ha[lk] Tiyatrosu'nda. Evgeniy Onegin'i izledik. Rumyantsev'in sahneye koyuşu mükemmel.

- **D. Velçev** geldi ve **sadakat** andı içti: "Ben hiçbir zaman ihanet etmem!"

- Stokholm'e atanma olasılığıyla ilgili olarak Prof. **Dolapçiev** bana geldi.

18 Haziran 1946.

- Doğum günüm (64!).

Yanıma birçok heyet geldi.

Akşam, MK üyeleri, (karılarıyla) Kirsanov ve Çerepanov ile birlikte akşam yemeği.

Çok tebrik telgrafı ve mektubu aldım. 2.000'in üzerinde: Tito, Tolbuhin, naipler, Kimon Georgiev, Kulişev, Popov, gen. Toşev ve başka askerler, Yugosl[avya] elçisi Kovaçeviç, Çekosl[ovakya] elçisi Kubka, Belgrad elçimiz Todorov, Moskova elçisi Nikolov, ÇB Da[imi] Yönetim üyeleri, Radik[al] Parti ve başkalarından.

19 Haziran 1946.

- Prag elç[imiz] **Simov** yaptığı işleri anlattı ve Çekoslovak[ya]'daki durum hakkında bilgi verdi.

- Doğ[um] günüm dolayısıyla birkaç **heyeti daha** kabul ettim.

- Gece, **Kirsanov ile Çerepanov** yanımda.

Biryuzov'un Sofya'ya döneceğini ve Moskova'dan Bulg[ar] ordusundaki durumla ilgili yeni talimatlar getireceğini bildirdiler.

Konuyu Tolbuhin ile paylaştım. **21 Haziran 1946** tarihinde o da Sofya'da olacak.

20 Haziran 1946.

- Sekreterlik toplantısı.

21 Haziran 1946.

- Tolbuhin ve Biryuzov ile birlikte, orduda uygulanacak önmeleri konuştuk.

22 Haziran 1946.

- **Çiftçil[erin] yönetimiyle** ortak toplantı yaptık ve orduyla ilgili planımızı ve Zveno'daki gerici unsurlar konusunu görüştük.

- **Kimon Georgiev ve D. Velçev** ile sohbet (özlü ve ciddi görüşme oldu).

23 Haziran 1946.

- Kooperatifler kurultayına selamlama mesajı gönderdim.

- Ordu yönetimi ve denetimiyle ilgili yasa tasarısı hakkında. (G. Damyanov, Ferd. Kozovski ve V. Çervenkov.)

24 Haziran 1946.*

- Ordu yön[etimi] ve denetimiyle ilgili yasa tasarısı konusunu görüşmek üzere Tolbuhin ve Biryuzov yanımdalar.

- Kimon ve Kulişev ile sohbet.

26-28 Haziran 1946.

- Dragnev ve [L]. Kolarov ile Genovski, Tonçev ve Obbov arasındaki tartışmalar konusunda Çift[çilerden] iki milletvekili grubunun görüşlerini dinledim.

- Çift[çi] Birliği yönet[imi] ile iki ortak toplantı.

Ülkenin yaşadığı dönemin önemini dikkate alarak, uyum içinde çalışmalarını ısrarla tevsiye ettim.

29 Haziran 1946.

- Politbüro toplantısı.

Gericiliğe karşı atağa geçiş planımız.

Orduda tasfiye ve D. Velçev konusu.

30 Haziran 1946.

- Rahipleri kabul ettim.

- Ordu yöne[timi] ve denetimi yasa tasarısını son kez gözden geçirdim.

1 Temmuz 1946.

- Yugos[lavya]'ya gidecek genç[ler] ekibini kabul ettim.

---

* Asıl metinde yanlış: "Temmuz".

2 Temmuz 1946.

- Yasa tasa[rısının] Ha[lk] Meclisi'nde görüşülmesi.

M[illet]vekille[rinden] oluşacak hük[ümet] kom[isyonları] kurulması için önerim.

3 Temmuz 1946.

- Kovaçeviç yanımda. Dışişleri bakanlığıyla ilgili komisyonun toplantısı.

4 Temmuz 1946.

- Polonya elçisi Zalevski yanımda.

Dışiş[leri] bakanl[ığındaki] görevlilerin kötü tutumundan yakınıyor.

5 Temmuz 1946.

- Ha[lk] Tiyatrosu'nun sahnesinde Maked[on] Tiyatrosu.

- Meclis 23 Temmuz'a kadar tatil edildi.

- Parl[amento] grubunun toplantısı.

6 Temmuz 1946.

- Kimon ile Kulişev yanımda. (Damyan [Velçev'i] kurtarıyorlar.)

- Politbüro toplantısı.

7 Temmiz 1946.

- Beden Eğitimi Günü.

Yunak Stadı'nda.

Gereği üzere, selamlama mesajı gönderdim.

- Yugosl[avya] halk kurt[uluş] hareketinin yıldönümü dolayısıyla Tito'ya tebrik mesajı gönderdim.

8 Temmuz 1946.

- Yugosl[av] sporcularını ve Maked[on] Tiyatrosu temsilcilerini kabul ettim. Yugosl[avya] elçisi Kovaçeviç de hazır bulundu.

- Akşam PB toplantısı.

Ardından, Biryuzov ve Kirsanov ile sohbet. Orduda uygulanan tasfiye ve bununla ilgili önlemleri görüştük.

9 Temmuz 1946.

- **Trak[yalılar] Komitesi**'nden bir heyeti kabul ettim: [Nikola] Spirov, Nikola Hristov, Vılço Angelov, Petko Karabelkov, Panço İliev, Aleksandır Panayotov.

Paris barış konferansına Trak[yalılar] örgütünden bir heyet gönderilmesi konusu (ve Trak[yalıların] başka sorunları).

- Bakan **Popov**'u kabul ettim. Sosyal demokratların partimize sadakat beyannamesini sundu.

10 Temmuz 1946.

- **Kolarov** Paris'ten döndü. Paris'te yapılanlar hakkında hemen bilgi verdi.

- Roza'nın **doğum günü** dolayısıyla akşam bizde toplandık. Karılarıyla birlikte Lyubo ve Boris'ten başka, Yugov, Kostov, Kolarov, Terpeşev, Damyanov ve Çervenkov da vardı.

- **Kirsanov** ile sohbet. (Biryuzov gelmedi.)

11 Temmuz 1946.

- Kimon ile Kulişev yanımda. Kostov, Yugov ve Çervenkov da katıldı. Kolarov Paris'teki misyonu hakkında etraflı bir rapor sundu.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı. 180 subayın (birkaçı dışında) işine son verilmesini öngörün hük[ümet] komisyonunun ilk protokolü görüşülüp kabul edildi.

- Tsola Dragoyçeva döndü. Dün[ya] Kadınlar Federasyonu Yürütme Kurulu'nun çalışmaları hakkında bilgi verdi.

- Jivkov, Dışişleri bakanlığındaki tasfiyelerden sorumlu komisyonun çalışmaları hakkında rapor sundu.

- Kolarov'un basın açıklamasının metnini **son** kez **redakte** ettim.

12 Temmuz 1946.

- **Kolarov** Politbüro'ya bilgi verdi.

- **Kirsanov**'larda öğle yemeği (Kimon, Kulişev vb.).

- **Kovaçeviç** Yugosl[avya] hü[kümetinin] hazırladığı Bulg[ar] savaş suçluları listesini getirdi.

13 Temmuz 1946.

- PB toplantısı.

- Akşam Halk Tiyatrosu'nda.

- Fransa'nın ulu[sal] bayramı.

14 Temmuz 1946.

- Pazar. (Dinlendik.)

15 Temmuz 1946.

- Parl[amento] dışişleri komisyonunun Bak[anlar] Kurulu üyeleriyle ortak toplantısı.

Kolarov'un raporu.

- Par[ti] konferansı için somut öneriler.

16 Temmuz 1946.

- PB toplantısı.

Kararlar:

1) Parl[amento] 15 Eyl[ül]'e kadar çalışmaya devam etsin.

2) 9 Eylül günü cumhuriyet için halk oylaması yapılsın.

3) 27 Ekim günü Büyük Ha[lk] Meclisi seçimleri yapılsın.

Paris barış konferansı başlamadan önce, Ha[lk] Meclisi bunları karara bağlamalı.

- Kolarov'un doğum günü: 69 yaşında!

17 Temmuz 1946.

- Sov[yetler] Birliği'nin (gençlik) heyetini kabul ettim. Birçok tavsiyede bulundum.

- Parl[amento] dışişleri komisyonunun toplantısı.

- Kimon Georgiev'lerde. Kulişev, Kolarov, Kostov ve ben.

Halk oylaması ve Bü[yük] Hal[lk] Meclisi seçimleri konularında anlaştık.

18 Temmuz 1946.

- Politbüro toplantısı. Stefanov'un ülkenin ekonomik ve mali durumu hakkında raporu; halkın gıda sorunu ve vergilendirme konusu; halk oylaması ve Bü[yük] Halk Meclisi seçimleri için yasa tasarıları.

- **Damyanov** ordudaki tasfiye konusunu görüşmeye geldi.

19 Temmuz 1946.

- [VC] Ul[usal] Komitesi ile par[ti] yönetiminin ortak toplantısı.

Bizim önerilerimiz kabul edildi.

Benim başkanlığımda bir komisyon[218] seçildi.

- M[illi] Emniyet'in çalışmaları hakkında **Hristozov** ve **Diçev** ile sohbet.

20 Temmuz 1946.

Komisyon, halk oylaması ve seçimlerle ilgili yasa tasarılarını görüşüp onayladı.

- Bu önlemleri uygulama konusunda Politbüro toplantısı.

21 Temmuz 1946.

- Molotov'[a] Moskova kararının yerine getirilmesi için Bulgar hükümetine yeni bir ortak nota* verilmesinin uygun olmadığını vurgulayan şifreli bir yazı gönderdim.

Bulgaristan ile imzalanacak barış anlaşması tasarısının gönderilmesini de istedim.

- Parl[amento] grubunun toplantısı.

22 Temmuz 1946.

- Kolarov'un Barns ve Bevin ile yaptığı görüşmeler hakkında Ha[lk] Meclisi'ndeki açıklaması.

23 Temmuz 1946.

- [Halk Meclisi'nin toplantısı].

---

* Asıl metinde: "uyarı".

Cumhuriyet ve Büyük Ha[lk] Meclisi seçimleri hakkındaki yasalar.

Benim başkanlığımda komisyon seçildi.

- Ha[lk] Meclisi önünde miting.

24 Temmuz 1946.

- Politbüro toplantısı.

Yasaların ikinci celsede kabul edilmesi.

25 Temmuz 1946.

- Ha[lk] Meclisi'nin topl[antısı].

26 Temmuz 1946.

- Ha[lk] Meclisi'nin topl[antısı].

- Akşam K. Georgiev, Kulişev, Harizanov ve bizimkilerden Kolarov, Kostov ve Damyanov yanımdalar.

D. Velçev'in değiştirilmesi için ciddi bir görüşme.

27 Temmuz 1946.

- Politbüro toplantısı.

28 Temmuz 1946.

- Çamkoru'da.

Sarıgöl'deki Kral Sarayı'nda (Musala'ya giderken) Barns ile beklenmedik bir karşılaşma.

29 Temmuz 1946.

- **Harizanov ile Kolarov** Paris'e hareket etti.

- D. Velçev ve seç[im] kampanyası hazırlıklarıyla ilgili Politbüro toplntısı.

30 Temmuz 1946.

- Damyanov'u yeni bir savaş bakanıyla değiştirme gereğini **Kimon**'a anlattım.

- Biryuzov ve Kirsanov ile sohbet.

31 Temmuz 1946.

- Savaş bakanlığının ve ordunun sorunlarıyla ilgili olarak Lekarski ve Toşev yanımdalar.

- **Vrançev** ile gizli askeri birlikle ilgili açıklamalar hakkında konuştuk.

1 Ağustos 1946.

- Politbüro toplantısı.

- Yugov, Kostov ve Damyanov ile ayrı toplantı.

- Dışişleri bakanlığıyla ilgili Parl[amento] Komisyonu'nun toplantısı.

2 Ağustos 1946.

- **K. Georgiev** yanımda. Yugov, Kostov ve Damyanov da katılıyor. Damyan konusunda, savaş bakanlığının yönetimi ve ordu komutanlığı hakkında, gen. Stançev'in (İkinci Ordu) gen. As. Grekov ile değiştirilmesi vb. konularda Kimon ile sözleşme bağladık.

1. GENERAL KİRİL STANÇEV İkinci Ordu Komutanlığından alınıyor ve yerine general ASEN GREKOV getiriliyor. General Stançev, gizli bir askeri birlik oluşturmaktan hakkındaki soruşturma süresince ev hapsine alınıyor.

2. General Lekarski savaş bakanlığının ve ordu komutanlığının başına getiriliyor.

3. Savaş bakanlığından kalem müdürü general Gençev geçici olarak piyade müfettişliğine atanıyor.

4. Savaş Bakanı general Damyan Velçev Savaş Bakanlığı ile hiçbir ilişkide olmama şartıyla, hükümet heyeti Paris'ten dönünceye kadar istirahata çekiliyor ve ardından hemen yeni bir savaş bakanıyla değiştiriliyor.

Bakanlar Kurulu'nda Savaş Bakanına başbakan, onun gıyabında ise başbakan birinci yardımcısı vekalet ediyor.

5. Doğrudan general Lekarski'nin yönetiminde hemen savaş bakanlığının yeni baştan düzenlenmesine, işlerine son verilenlerin yerine yeni komutan ve askeri personel atamalarına ve ordu birliklerini güçlendirmeye yönelik önlemlerin

uygulanmasına geçiliyor.

6. Tasfiye uygulamasının gerekçe ve anlamını açıklama konusunda gerekli çalışmalar başlatılıyor.

7. Askeri birlikle ilgili soruşturma, en yakın zamanda tamamlanmak üzere, devam ediyor.

2 Ağustos 1946, Sofya.

İmza: 1) Kimon Georgiev

2) G. Dimitrov."

- **Yugov** ve **Hristozov**'un kimi milis ve par[ti] adamlarının keyfi hareketlerine karşı alınması gereken önlemler hakkındaki görüşleri.

3 Ağustos 1946.

- Gen. **Hr. Stoykov**, gen. **Bılgaranov** ve **G. Damyanov.** İki general arasındaki anlaşmazlığı giderdik.

- Samokov ilçesinden bir grup Eylülcü çocuk kabul ettim.

- Tsola Dragoyçeva Kadınlar Birliği dönem toplantısı için raporu ve toplantıda alınacak kararlar hakkında bilgi verdi.

4 Ağustos 1946. Pazar.

5 Ağustos 1946.

- Ha[lk] Kadınlar Birliği dönem toplantısındaki söylevim.

- Politbüro toplantısı.

6 Ağustos 1946.

- Ha[lk] Meclisi.

- MK Plenumuna hazırlık.

- Parl[amento] dışişleri komisyonunun toplantısı.

7 Ağustos 1946.

- Samokov'da çıkan Septemvr[iyçe] gazetesinden bir heyet.

- Rıjevo Konare (Fili[be] ili) G. D[imitrov] Tar[ım] Emek Kooperatifinden bir heyet.

8 Ağustos 1946.

- **Dün[ya] öğren[ciler] kongresine** katılmak için Prag'a gidecek Ha[lk] Öğ[renciler] Birliği heyeti.

- Paris barış konferansına katılacak **Bulg[ar] heyetinin** sorunlarıyla ilgili olarak Kimon Georgiev ve Kulişev yanımdalar.

9 Ağustos 1946.

- 10-cu genişletilmiş plenum.

- Dün[yada] ve ülk[edeki] durum hakkında raporum.

- Halk oylaması ve Bü[yük] Ha[lk] Meclisi seçimleri için kampanyayı uygulama planı hakkında Çervenkov'un raporu. Tartışılması.

- D. Velçev'in Varna'daki kuşku uya[ndırıcı] hareketleri konusunda gen. **Toşev** ve gen. **Vrançev** yanımda.

10 Ağustos 1946.

- Plenumun devamı.

- Parlamento 15 Eylül'e kadar tatilde.

11 Ağustos 1946.

- **Paris Konferansına katılacak heyet hareket etti.** Havaalanındaydım.

- Bulgaristan'dan kaçmaya hazırlandığı söylentileriyle ilgili olarak Damyan'a Varna'dan ayrılması için talimat verilmesi konusunda Kimon ile anlaştık.

12 Ağustos 1946.

- Eğitmenlerle sohbet.

- Sekreterlik toplantısı.

- İşine son verilmesi önerisiyle ilgili olarak üni[versite] rektörü **Sariliev**'i kabul ettim.

13 Ağustos 1946.

- Varna'dan (par[tiden]) bir heyeti kabul ettim.

Varna'daki çalşmaları hakkında etraflıca konuştuk.

- **Vera Zlatareva**'yı (Fransa dönüşü) kabul ettim.

- Oradaki Bulgarların çalışmalarıyla

ilgili değişik bilgiler verdi.

14 Ağustos 1946.

- Plenumda yaptığım konuşmayı RD'ya verdim.

- Derginin görevleriyle ilgili konuşmamı Filosofska Misıl'da basılması için T. P[avlov]'a verdim.

- Ben Moskova'dayken yapılacak işler hakkında PB toplantısı.

15 Ağustos 1946.

- Sabah erken Moskova'ya uçtuk. Kiev'e iniş ve **saat 1'de Meşçerino'daydık. Herşey yolundaydı.**

16 Ağustos 1946.

- Dinlendik ve yerleştik.

17 Ağustos 1946.

- Tedavi için yarı gizli olarak Moskova'ya geldiğimi Stal[in]'e yazdım.

- Bulg[ar] hü[kümetinin] Bulg[ar] Ha[lk] Bankası'nın **altınını** rehin bırakma karşılığı bir milyon dolarlık borç talebini de bir yazıyla ilettim. **Mitya**'nın kabrine ve şehirdeki konuta gittik.

18 Ağustos 1946. Pazar.

- Artur, Ela ve İlza bizdeler.

- Sov[yet] basınında plenumdaki konuşmamdan bir özet yayımlandı.

19 Ağustos 1946.

- Sergeev ile Bulgaristan'ın sorunlarını konuştuk.

- Laypsig Davası arşivini gözden geçirdim.

20 Ağustos 1946.

- Dr. Lipets: Dişlerim için.

- **Panyuşkin** yanımda: Şubenin sorunları hakkında.

21 Ağustos 1946.

- Sergeev ve gen. **P. İliev** (yarın Sofya'ya gidiyor).

Konsültasyon: Profesör Sokolov, Profesör Eyşteyn, Prof. Evdokimov, Dr. Mayorov ve Dr. Lipets.

Evdokimov ve **Lipets** alt dişlerimin birkaçını çektiler ve protez taktılar. Operasyon çok başarılı geçti.

22 Ağustos 1946.

- **Mirov** gelecekte ne iş yapacağını görüşmeye geldi. Bir aylığına izne çıkması ve 1 Eylül'den Aralık ayı sonuna kadar benimle birlikte, Sofya'da çalışması konusunda anlaştık.

23 Ağustos 1946.

- Ninko Stefanov (SSCB'deki genç[lik] heyeti) ile sohbet.

- MK'ne mektup gönderdim.

24 Ağustos 1946.

- Blagoeva ile (tedavisi ve Bulgaristan'a dönüşüyle ilgili) sohbet.

25 Ağustos 1946. Pazar.

- Felsefe konusunda son günlerde ve bugün çok şeyler okudum.

26 Ağustos 1946.

- Yine konsültasyon: Prof. Sokolov, Prof. Eyşteyn ve Dr. Mayorov.

Belirli bir iyileşme tespit ettiler.

27 Ağustos 1946.

- Güncel konularda Sofya'ya, MK'ne bir mektup yazdım.

- Yarın Sofya'ya bir kurye gidiyor.

- Vadedilen 18 binek otomobil ve on gezici sinema makinesi konusunda **Jdanov**'a bir mektup yazdım.

28 Ağustos 1946.

- Kurye vasıtasıyla Sofya'ya kimi materyaller gönderdim.

- Binek otolar (8 adet ZİM ve 2 adet ZİL 110 marka) tahsis edilmiş bile, ama bir hata sonucunda SKP(b) MK İdari Şubesi'nce el konulmuş. Gezici sinema makineleri sorununu da şu günlerde halletme sözü verildi

29 Ağustos 1946.

- Kurye Sofya'ya ulaşmış.

- Ponomaryov'u kabul ettim. Birçok "Moskova haberi" anlattı.

30 Ağustos 1946.

- Sergeev yanımda.

- Roza'nın akrabalarını bir yıl daha burada bırakmaya karar verdim.

31 Ağustos 1946.

- Dev[let Güvenlik] Bakanlığı daire başk[anlarından] Atanasenko yanımda. Sofya'ya dönüşüm (5 Eylül) hakkında anlaştık.

Sov[yet] korumalarım vb. hakkında da öyle.

- **Kurye döndü.**

- **Jdanov** telefon etti. Stalin Barviha'ya gitmemi öneriyor.

1 Eylül* 1946. Pazar.

- Dün Molotov birkaç günlüğüne Moskova'ya geldi.

2 Eylül 1946.

- Molotov ile konuştum. Şöyle diyor: "Herşey savaşmaya bağlı. Herşey Paris'de bitmiş olmayacak. Ardından gelecek olan önemli. Herşeye karşın, o iyimser."

Birlikte Stalin ile görüşmek için anlaştık.

- Akşam Stalin'in yanındaydım (Kremlin'de). Molotov, Jdanov, Beriya, Malenkov ve Mikoyan da oradaydı. Daha sonra Bulganin de katıldı.

Barns'ın Bulgar heyetine yaptığı muhalefet temsilcilerinin Bulgar sorununu görüşmek ve çözüme bağlamak için Paris'e çağrılması önerisiyle ilgili olarak Stalin, **Sovyet hükümetinin buna onay vermeyeceğini** bildirdi.

İngiltere ile Amerika'nın bugünkü Bulgar hükümeti döneminde Bulgaristan ile barış anlaşması imzalamayı reddetmesi durumunda SSCB ile ayrı bir anlaşma bağlanabilir mi, bağlanamaz mı sorusuna yanıt olarak Stal[in], işin oraya varacağını sanmadığını, çünkü **onların eninde sonunda barış anlaşması imzalamak zorunda olduklarını** söyledi.

(Molotov: Onlar Bulgaristan ile barış imzalamayı reddederse, biz de İtalya ile barış imzalamayı reddederiz. Barış imzalamak, bizden daha çok, onların işine geliyor.)

Eğ[er] Kimon istifa ederse, biz kendi başbakanımızı işbaşına getirebilir miyiz sorusuna **Stalin, bunun şimdi uygun görülmediğini,** uluslararası alanda Bulgaristan için yeni zorluklar yaratacağını belirterek yanıt verdi. Çiftçiler arasından, sizlerle birlikte dürüstçe çalışmaya hazır birinin getirilmesi daha iyi olur, dedi.

Ama, en iyisi, Zveno içindeki sağ kanada karşı kararlı bir tutum alması için Kimon üzerinde etki yapmanız ve sonuç olarak bu kanadın ayrılmasını, kendinin ise sizinle kalmasını sağlamanızdır, diye konuştu.

Yeni anayasa konusunda **Stal[in]** şu görüşleri dile getirdi: Sizin anayasanız **halkçı anayasa** olmalı; daha az ayrıntı içermeli; parlamenter halk cumhuriyeti devletinin anayasası olmalı; **emekçiler dışındaki** katmanları ürkütmeyin; sizin anayasanız Yugoslavya anayasasından daha sağda olmalı. (Kendisine gönder-

* 1 Eylül ile 9 Eylül arasındaki tüm notlarda tarih atılırken, ay olarak önce Ağustos yazılmış, daha sonra Eylül olarak değiştirilmiş.

diğim notları gözden geçirip, kendi notlarını bana göndermeyi vadetti.)

Bu bağlamda Stal[in] şöyle dedi: Sizin Bulgaristan'da bir **Leybır Parti**'ye (emek partisi) ihtiyacımız var. Kendi partinizi ve diğer emekçi partilerini (örneğin çiftçi partisini vb.) bu parti içinde birleştirin. **İşçi Partisi** olmasının, üstelik ona komünist partisi denmesinin bir yararı yoktur. Daha önceleri Marksçılar işçi sınıfını ayrı işçi partisinde birleştirmek zorundaydı. O zamanlar onlar muhalefetteydi. Sizler ise şimdi ülkenin yönetimine katılıyorsunuz. Sizin için gerekli olan, işçi sınıfını diğer emekçi katmanlarla **asgari** program temelinde birleştirmek. **Azami** programın zamanı da gelecek. **İşçi partisini** köylüler yabancı parti olarak görüyor, **emek partisini ise kendi partisi** olarak görecek. **Ben bunu yapmanızı çok tavsiye ederim.** Bulgaristan gibi bir ülke için uygun olan **emek partisi ya da işçi-köylü** partisidir. Bu bir **halk partisi** olacak. Sizi temin ederim ki, bununla hiçbir şey **kaybetmeyeceksiniz,** tersine, **yalnız kazançlı çıkacaksınız.** Ülkenin uluslararası alandaki durumu açısından da böyle bir şey görevlerinizi önemli ölçüde hafifletecek. Öz bakımından bu, komünist partisi olacak, ama daha geniş bir temel ve bugünkü aşamaya **uygun** bir **maske** kazanmış olacak. Bu, sizin sosyalizme **özel bir yoldan, yani proletarya diktatorası olmadan** geçişinizde yardımcı olacak. Bizim devrimimizden bu yana durum kökten değişti **ve bu nedenle şimdi yapılması gereken,** zamanında bambaşka bir durumda bulunan **Rus komünistlerini taklit etmek değil, başka yöntem ve biçimler uygulamaktır.**

Oportünistlikle suçlanırız diye korkmayın. Bu, hiç de oportünizm değil, Marksist öğretiyi günümüz koşullarında uygulamaktır.

Yugoslavların bize tepeden baktığını ve onların Sov[yetler] Birliği'nin Balkanlarda Yugoslavya'ya güvendiği, Bulgaristan'ı ise küçümsediği görüşünde olduklarını söylediğimizde **St[alin], bunun [hiç] doğru olmadığını belirterek, Yugoslavya ciddi bir devlet,** ama bizim kanımıza göre, Bulgaristan ile Yugoslavya bir devlet halinde birleşecek ve Balkanlarda bütünsel bir rol oynayacak, dedi.

Trakya konusunda St[alin] şunları söyledi: Bulgaristan'ın Trakya'yı istemesi, ona gelecek bakımından kimi konumlar sağlayacak. Bu gibi sorunların kesinlikle çözülmesi için bir savaş daha gerekli...

Yun[anistan] komünist partisinin taktiği konusunda **St[alin],** Yun[anlı] komünistlerin milletvekili seçimlerini boykot etmekle daha önce bir hata yaptıklarını söyleyerek, şöyle devam etti. Ona göre, "seçimler boykot edilebilir, ama bu ancak seçimlerin suya düşmesine yol açacaksa yapılır. Yoksa, boykot akıllıca bir şey değil."

Stal[in] Bulgar subaylarının SSCB'de değil, kendi ülkelerinde yetiştirilmesi görüşünü savundu ve şöyle devam etti: "Bu konuda bizdeki zorluklar daha çok. Kaldı ki, bizdeki eğitim Bulgar ordusu için pek uygun değil. Biz öğretmen, program gibi konularda yardımcı oluruz, ama ülkenizde kendi okullarınız olması daha iyi."

Stal[in] orduda Sovyet eğitici ve destekçilerin olmasını bizim için uygun

görmüyor. Ona göre, düşman bunu kullanacak ve zararı, yarardan daha büyük olacak. Kaldı ki, orduda destekçi ve eğiticilerin bulunması, çoğu kez kendi subaylarının bağımsız gelişmesini engelliyor. Stal[in] "dadısız eğitim görmeleri daha iyi olur", diyor.

Bulg[ar] ordusuna resmiyet dışında ve sessizce yardım etmek üzere kendi yönetiminde birkaç subayın seçilmesi için **Biryuzov**'a talimat verilmesini, yine de kabul etti.

X* ile sohbet.

1. Bulgarlarla barış anlaşması konusunda muhalefet temsilcilerinin Paris'e davet edilmesini Sovyet hükümeti kabul etmeyecek.

2. İngilizlerle Amerikalılar Bulgaristan ile (bugünkü Bulgar hükümeti döneminde) barış anlaşması imzalamayı reddederse, SSCB ile ayrı anlaşma imzalanacağına güvenebilir miyiz, şeklindeki soruya X. şu yanıtı verdi: Bu çok zor olur. Ama, işin oraya varacağını sanmıyorum. Çünkü onlar, eninde sonunda, barış anlaşmalarını imzalamak zorunda.

(Y. şunu ekledi: Onlar Bulgaristan ile barış anlaşması bağlamayı reddederse, Sovyetler Birliği de İtalya ile anlaşmaya gitmeyi reddedecek. Kaldı ki, barış anlaşmalarının imzalanması, Sovyetler Birliği'nden çok, onların işine geliyor!)

3. Bugünkü başbakanın istifa etmesi durumunda biz kendi adayımızı başbakanlığa yükseltebilir miyiz, şeklindeki soruya X. şu yanıtı verdi: Böyle bir şey hoşumuza gidecek olmasına karşın, bunu yapmanızı tavsiye etmem. Çünkü, bugünkü koşullarda böyle bir şey, Bulgaristan için uluslararası alanda yeni zorluklar yaratır. Şöyle ki, çiftçiler arasından, pek yetenekli olmasa bile, sizlerle birlikte dürüstçe çalışmaya hazır birinin adaylığını yükseltmek daha iyi olur.

Şimdiki başbakanın kalmasını sağlamanız; Zveno içindeki sağ kanada karşı, bu kanadın ayrılmasına, kendisinin ise sizinle kalmasına kadar varan çok daha kararlı tutum almasını sağlamak için gereken etkiyi göstermeniz çok daha iyi olur.

4. Yeni anayasa konusunda X. şu görüşü savundu: Sizin anayasanız **halkçı nitelikte** olmalı, yani parlamenter rejimli halk cumhuriyetinin anayasası olmalı. Fazla ayrıntıya gidilmemeli. Emekçiler dışındaki katmanları (sanayici, tüccar, toprak ağaları) ürkütmeyin. Sizin anayasanız Yugoslav anayasasından daha **sağda** olmalı. Yugoslavya anayasasında (son şeklini okumuş olmasam da) **beşgen yıldıza** vb. kadar varan, Sovyet anayasasını lüzumsuz yere taklit eden bölümler var.

5. Görüşme sırasında X. yeni bir sorunu gündeme getirdi ve şöyle dedi: Bulgaristan'da **Leybır Parti** (emek partisi ya da işçi-köylü partisi, ama emek partisi olması daha iyi) kurmalısınız. Sizin partinizle diğer emekçi parti ve gruplarını (örneğin çiftçi partisini) birleştirmelisiniz. Bir işçi partinizin, üste-

---

* Bu belgede, Dimitrov ile Stalin arasında (2 Eylül 1946) Kremlin'de yapılan konuşmaların içeriği, neredeyse aynen tekrar edilmektedir. Belge Sofya'ya göndermek üzere kaleme alınmıştır. Muhtemelen, bu sebepten dolayı Stalin ile Molotov'un isimleri "X" ve "Y" olarak değiştirilmiştir.

lik adında parantez içinde "komünist" sözünün yazılı olduğu bir işçi partinizin olması, sizin için uygun değil. İşçi partisini köylüler yabancı parti olarak görüyor, emek partisini ise kendi partisi olarak görecekler. Emek partisi kurmanızı ben size çok tavsiye ediyorum. Bugünkü aşamada Bulgaristan gibi bir ülke için uygun olan, emek partisidir. Öz bakımından bu, **komünist** partisi olacak, ama daha geniş bir temel ve günümüze daha **uygun** bir **maske** kazanılmış olacak. Ülkenizin uluslararası durumunu dikkate alırsak, bu sizin görevlerinizi önemli ölçüde hafifletebilir. Önceleri Marksistler işçi sınıfına özen göstermek ve ayrı bir işçi partisi kurmak durumundaydı. O zamanlar onlar muhalefetteydi. Siz ise şimdi ülkenin yönetimine katılıyorsunuz. Şimdi sizin işçi sınıfı ile diğer emekçi katmanları **asgari** program temelinde birleştirmeye ihtiyacınız var. **Azami** programın zamanı da gelecek. Bizim devrimimizden bu yana durum kökten değişti ve şimdi o zamanlar bambaşka bir ortamda bulunan Rus komünistlerini taklit etmek yerine, başka yöntem ve biçimler uygulamak gerekiyor. Siz sosyalizme doğru özel bir yolda, **proletarya diktatorası** olmadan ilerliyorsunuz. Sizi temin ederim ki, emek partisini kurmakla hiçbir şey kaybetmeyeceksiniz. Tersine, **yalnız kârlı çıkacaksınız!** Oportünistlikle suçlanırız, diye korkmayınız. Saçmalık! Bu, hiç de oportünistlik değildir, gerçekte Marksizmi günümüzün koşullarına göre uygulamaktır.

6. Yugoslav yoldaşların Bulgar komünistlerine tepeden baktığını ve Sovyetler Birliği'nin Balkanlarda Yugoslavya'ya güvendiği, Bulgaristan'ı ise küçümsediği kanısında olduklarını söylediğimizde, **X.** şöyle dedi: Hiç de öyle değil. Yugoslavya ciddi bir devlet, ama bize kalırsa, Bulgaristan ile Yugoslavya ortak bir devlet halinde birleşecek ve Balkanlarda önemli ve bütünsel bir rol oynayacak.

7. Trakya konusunda **X.** Bulgaristan'ın Batı Trakya'yı istemesinin, gelecek açısından Bulgarlara iyi bir konum kazandırdığını belirterek, şöyle devam etti: Bu gibi sorunlara kesin çözüm için yeni bir savaş gerekecek...

4 Eylül 1946.

2 nüsha."*

3 Eylül 1946.

- Japonya üzerinde zafer günü.

- Kulişev'in Paris'ten gönderdiği telg[rafın] bir kopyasını Molotov'a yolladım.

- Kimi Bulgar politik göçmenlerin serbest bırakılması ve Bulgaristan'a gönderilmesiyle ilgili olarak Beriya'ya bir mektup yazdım.

- Zinaida Gavrilovna bizde.

4 Eylül 1946.

- MK'de, **Jdanov**'un yanında. Uluslararası durumu konuştuk.

Jdanov: Stal[in] yakın bir zamanda savaş başlamasını olanaksız görüyor. Olayların gelişmesine o, son derece sakin bir gözle bakıyor. Bugünkü durumu analiz edecek ve **olup bitenleri biçim açısından** değil de, **öz bakımından** değerlendirecek olursak, bizim açımızdan rahatlıkla şunu söyleyebiliriz: Her şey yolunda. İngilizler ile Amer[ikalıların]

* Rusçadan çeviridir.

çıkardığı gürültü ve yeni savaş tehditleri, şantajdan başka bir şey değildir. Onların istediği, kendi işçileri önünde Sovyetler Birliği'ni gözden düşürmek. Ama bu, onların ülkelerindeki etkimizin oldukça büyük olduğunu gösteriyor. İngiltere ile Amerika arasındaki çelişkiler su yüzüne çıkacak. Amerika'daki sosyal çelişkiler giderek sertleşiyor. İngiltere'de Leyburistler İng[iliz] işçilerine sosyalizmi kurma konusundaki vaatlerinde o kadar ileriye gittiler ki, şimdi geri dönmekte güçlük çekiyorlar. Onlar yakın bir zamanda yalnız kendi burjuvazileriyle değil, Amerikan emperyalistleriyle de kapışacak. **Laski** heyetiyle birlikte yanımıza boşuna gelmedi. O sürekli kendisini ve Leyb[iristleri] temize çıkarmaya çalışıyor ve yaptıkları işlerle ilgili hesap veriyordu. Emperyalistler karşısında geri adım atmayacaklarını bildirdi. Onlar, kendilerine öz parlamentarizm yolunda ilerleyerek, sosyalizme ulaşacaklarmış. Stal[in] şunu belirtti: Biz Sov[yetlerin] izlediği yolu daha iyi buluyoruz. Ama, siz parlamentarizmi İngiltere için uygun buluyorsanız, bir deyeceğimiz yok. Belli ki, Laski'nin anlamak istediği, Moskova'nın İngiltere'yi Sovyetleştirme politikası izleyip izlemeyeceğiydi... Leyburistlerin çok zor duruma düşünce Sov[yetler] Birliği'nden belirli yardım görmenin zeminini hazırlamak istedikleri de ayrıca ortada...

D[ış] polit[ika] şubesinin birçok somut sorunu, D[ış] Komite'nin bağlantıları ve mekanları* konusunda Jdanov ile anlaştık.

5 Eylül 1946.

- Moskova'dan hareket ettik (uçak Moskova saatiyle saat 7.30'da kalktı ve Moskova saatiyle saat 1.30'da Sofya'ya indi).

Bizi havaalanında Yugov, Çervenkov, Damyanov vb. karşıladı.

- Bizim villada toplandık. Kampanyanın gidişatı konusunda bilgi aldım ve Moskova'da yaptığım görüşmeler hakkında bilgi verdim.

- Vakit geçirmeden işlerin içine girdim.

- **Rozi**'ye **telefon ettim.**

6 Eylül 1946.

- Çift[çilerin] merkez yönetimiyle ortak toplantı.

Obbov'un "istifası" ve Büyük Ha[lk] Meclisi seçimlerine katılım (ayrı par[ti] rengiyle ortak listeler) konuları ele alındı.

- **Çerepanov** ve **Leviçkin** yanımda.

7 Eylül 1946.

- Kampanyayla (en başta, seçimlerin pratikte örgütlenmesi, seçm[enlerin] en yüksek oranda oylamaya katılması) ile ilgili son talimatlar.

- **Kovaçeviç** yanımda. Stal[in] ile yapılan görüşme hakkında (Tito'ya bildirmesi için) bilgi verdim.

- **Kimon** Paris'te olan biterler[219] hakkında bilgi verdi. İyimser.

8 Eylül 1946.

- **Halk oylaması.**

- Oyumu Konyovitsa'da kullandım. Kostov, Yugov ve Çervenkov ile birlikte kimi seçim bürolarını gezdim. Büyük bir heyecan!

- Stefana Bakalova ile Lora Bakalova yanımdalar.

---

* Muhtemelen, Bulgaristan Komünist Partisi Dış Bürosu'nun Moskova'da kullandığı oda ve diğer mekanlar söz konusudur.

Laypsig Davası arşivinden bizzat Lora Bak[alova]'ya kimi belgeler verdim.

- Akşam, karılarıyla birlikte Yugov, Kostov ve Çervenkov ile Çankov ve G. Damyanov yanımda. Film izledik ve oylama sonuçlarıyla ilgili ön değerlendirmeler yaptık.

9 Eylül 1946.

- Ha[lk] Meclisi önündeki tribünde. Görkemli resmi geçit.

- Akşam: Politbüro toplantısı.

Faşon'u kabul ettik. Fransa'daki durumu etraflıca anlattı. Ben de ona bizdeki durumla ilgili bilgi verdim.

Daha sonra **Biryuzov** geldi. Birçok konuda (bu arada ordu ve sav[aş] bakanlığı hakkında) sohbet ettik

10 Eylül 1946.

- PB toplantısı.

- Kimon ile görüşme.

- Çiftçilerle ortak toplantı.

- Yaban[cı] sendika heyetlerine ve gazetecilere kabul resmi[220].

Benim söylevim.

11 Eylül 1946.

- Kolarov Paris'ten döndü.

- Leybir[ist] milletvekili **Zilyakıs** ile sohbet.

- Akşam **Biryuzov**'larda kabul resmi. Katılanlar: Kimon, Harizanov, Obbov, Genovski, Tonçev, Dragnev, L. Kolarov, Popzlatev, Stoilov (belediye başkanı), Bodurov, Mitovski ve bizimkilerden G. D[imitrov], Yugov, Terpeşev, Tsola, Georgi Damyanov, Tr. Kostov, ve V. Çervenkov.

12 Eylül 1946.

- Sosyal dem[okratlar] ile ortak toplantı.

- Halk oylaması sonuçlarının ilan edilmesi ve Büyük Halk Meclisi seçimleri için hazırlıklar hakkında bizim toplantımız.

13 Eylül 1946.

- Topçuboğaz'daki emek ekibi üyelerinden bir heyeti kabul ettim.

- Eski Kral ailesinin Kahire'ye gönderilmesi konusunda Kimon ile sohbet.

- Bizde, cumhuriyetin ilan edilmesiyle ilgili olarak verilecek ödüller konusunu görüştük.

14 Eylül 1946.

- Belgrad'a gidecek olan Kovaçeviç'e, Tito'ya iletmesi için, Moskova görüşmelerimle ilgili bilgi verdim.

15 Eylül 1946.

- Halk Cumhuriyeti'nin Halk Meclisi tarafından resmen ilan edilmesi.

- Akşam B[akanlar] Kurulu'nda kabul resmi.

16 Eylül 1946.

- Politbüro toplantısı.

17 Eylül 1946.

- Sekreterlerle günlük sorunların değerlendirilmesi.

18 Eylül 1946.

- Biryuzov'larda kabul resmi. Bizimkilerden başka, Kimon Georgiev, Harizanov, Obbov, Genovski, Dragnev, Kolarov, Tonçev, Stoilov, Bodurov ve G. Popov katılıyor.

19 Eylül 1946.

- Bizim komisyonun hazırladığı anayasa tasarısının görüşülmesi.

20 Eylül 1946.

- Ekonominin sorunlarıyla ilgili Politbüro toplantısı.

21 Eylül 1946.

- Mil[li Emniyet'in çalışmalarıyla ilgili olarak Yugov, Diçev ve Hristozov yanımdaydı.

22 Eylül 1946.

- Aday listelerinin ve seç[im] kampanyasıyla ilgili planın görüşüldüğü Politbüro toplantısı.

- **St. Blagoeva** geldi.

23 Eylül 1946.

- XI-ci Plenum toplantısı,

1) Ad[ay] listelerinin onaylanması.

2) Seç[im] kampanyasını uygulama planı.

3) Anay[asa] komisyonunun raporu.

24 Eylül 1946.

- Plenumun devamı ve kapanışı.

25 Eylül 1946.

- Plenum ve aldığı kararlarla ilgili bildiri yayınlanması konusunda Sekreterlik toplantısı.

Aday listelerinin kesinleşmesi.

- Akşam, dışişleri bakanlığının günlük işleri hakkında ve kimi başka konularda **Kimon** ile sohbet.

26 Eylül 1946.

- Şu Fran[sız] gazetecileri kabul ettim:

1) Nurneser* - Journaux de province Francais [Jurno Dö Provens Franse];

2) L. Parrot** - Ce Soir ve Les Lettres Françaises [Sö Suar ve Letr Fransez];

3) Diquelou*** - L'Humanité [L'ümanite];

4) Maison**** - Franc-Tirreur [Fran-Tirör];

5) Bedel***** - Libération [Liberasyon];

6) Bronberger****** - Figaro [Figaro].

- Gazetecilerle uzun bir sohbet.

- Halk Meclisi'nde.

- Parl[amento] grup bürolarıyla toplantı.

27 Eylül 1946.

- İngiliz muhafazakar milletvekili **Mod Ratklif**'i kabul ettim. Bulgaristan'a karşı hayli düşmanlık besliyor. Bulg[aristan]'da muhalefeti destekliyor.

- [VC] Ul[usal] Komitesi'nin parti yönetimiyle toplantısı.

Anayasa tasarısının görüşülmesi.

28 Eylül 1946.

- Parl[amento] grubunun MK ve [Sofya] İl Komitesi üye ve elemanlarıyla toplantısı. Benim konuşmam.

- Çekoslovakya elçisi Kubka ile Çekoslovakyalı (Çek ve Slovak) iki yazarı kabul ettim. Çekoslovak basını için demeç verdim.

29 Eylül 1946.

- Samokov'da (çocuk şöleni).

Meydanda konuşma yaptım.

- Sonra, Çamkoru'ya gittim.

- Akşam, Knyajevo'ya döndüm.

30 Eylül 1946.

- Ul[usal] Komite'de anayasa tasarısını görüştük.

- Politbüro toplantısı.

1 Ekim 1946.

- Anayasa [tasarısını] görüşmeye devam ettik.

- Kovaçeviç yanımda.

- Rahip Antoniy (Ekzarh'tan) yanımda.

- Aday listelerimizde so[n] düzeltmelerin yapıldığı Politbüro toplantısı.

2 Ekim 1946.

- Ulusl[ararası] öğrenci heyetini kabul ettim.

---

* Nürnöze.
** L. Parro.
*** Diklu.
**** Mezon.
***** Böde.
****** Bronberje.

- Barns'ın Başb[akan]'a gönderdiği mektup hakkında Kimon ile sohbet.

- Barns'ın Kimon ile sohbeti.

- Politbüro toplantısı.

- Yarın erkenden Moskova'ya uçabilmek için, bütün gece günlük işleri halletmekle uğraştım.

3 Ekim 1946.

- Saat 6.40'ta (Bulgaristan saatiyle) Sofya'dan uçakla hareket ettim.

- Saat 4.30'da (Moskova saatiyle) Moskova'ya vardım.

- Rozi ve Boyko ile hemen villaya doğru yola çıktık.

- Akşam, Büyük Ha[lk] Meclisi seçimleriyle ilgili olarak Amer[ikalılar] ile İngiliz[leri]n verdiği nota hakkında Stal[in] yoldaşa mektup yazdım. (Barns'ın mektubunun ve Barns ile Kim. Georgiev arasındaki konuşmanın kopyası).

4 Ekim 1946.

- Stalin yoldaşa yazdığım mektubun bir kopyasını Molotov'a gönderdim.

- Profesör Sokolov ile Profesör Eyşteyn yanımdalar.

- Doktor Lipets (dişlerim için) ve Trahman (boğazım için).

5 Ekim 1946.

- Mirov ile Sergeev yanımda.

- Vat[an] Cephesi'nin program metni (Temmuz 1942) hakkında Sofya'ya şifreli yazı gönderdim.

- Sofya'ya, Nürnberg Mahkemesi'nin[221] verdiği hüküm hakkında, bir demeç gönderdim.

6 Ekim 1946. Pazar.

- Par[is] konferansı ve Bul[gar] barış anlaşması hakkında **Molotov** ile konuştum. Bulg[ar] hükümetinin tutumunu doğru buluyor. Anlaşmanın Aralık ayından önce imzalanacağına inanmıyor. Ancak Ocak ayında.

7 Ekim 1946.

- Çiftçilere yardım (10 milyon Leva'ya kadar) konusunu **Jdanov** ile konuştum.

Olumlu kararın bir an önce alınmasını rica ettim.

- Ha[lk] Milisine silah konusunu **Bulganin** ile konuştum. Asgari bir miktarın ayrılıp Sofya'ya gönderilmesi için anlaştık.

Sofya'dan **kurye** geldi.

8 Ekim 1946.

- Panyuşkin yanımda. Almanya'daki (özellikle Sov[yet] bölgesindeki) durum hakkında bilgi verdi.

- MK'nin 200.000 Rublesini bozdurup Bulg[ar] Levası alma işini hallettim.

9 Ekim 1946.

- Halk Milisimize ask[eri] malzeme sağlama işini Bulganin ile hallettim.

10 Ekim 1946.

- Sergeev ile Boris Hristov yanımda.

Moskova'da çözüme bağlanması gereken günlük Bulg[ar] sorunlarını gözden geçirdik.

- MK'ne (Sofya) şu şifreli yazıyı gönderdim:

"Seçimlerden önceki son hafta içinde muhalefetin değişik entrikalara, dedikodulara ve sahteciliğe, efendilerinin ise yeni notalara başvurmaları beklenebilir. Muhalefet ve taraftarları, her çeşit provokasyonu deneyecek ve ülkede kargaşa yaratmak için her türden girişimde bulunacak. En büyük ihtimal kendi listelerini iptal etmeleri. Bütün bu durumlar için hazırlanmalıyız. İstihbaratımız son derece güçlü ve etkin hale getirilmeli. Muhalefetin manevraları, zararlı ve kışkırtıcı çaba ve niyetleri kamuoyu

önünde ve zamanında açığa vurulmalı. Muha[lif] gruplar birbirine karşı yönlendirilmeli. Muhal[efet] listelerinin geri alınması durumunda, kimi muhalefet adaylarının kalmasını sağlamak için çalışmalıyız."*

11 Ekim 1946.

- Sofya'ya şu kutlama mesajını gönderdim:

"Hainboğaz gençlik ekibine,

Görevini başarıyla yerine getirmesi dolayısıyla Hainboğaz gençlik ekibini yürekten kutlarım.

Genç halk cumhuriyetimiz yararına şanlı gençliğimizin Hainboğaz gençlik ekibinin harika örneğini izlemesini tüm yüreğimle dilerim."**

- Dünya Kadınlar Federasyonu Yürütme Kurulu'nun dönem toplantısına katılmak üzere Obbova geldi.

12 Ekim 1946.

- **Jdanov** ile konuştum. **Pazartesi** görüşmek üzere anlaştık.

- Ha[lk] Milisine ikiyüz motosiklet verilmesi konusunu Bulganin ile konuştum.

- **Mişakova**'yı kabul ettim. Yığınların gıda konusunda karşılaştığı zorlukları anlattı.

13 Ekim 1946. Pazar.

- Kuusinen ve karısı bizde, öğle yemeğinde.

- Akşam: Madam Koton, Mari Klod Vayan Kutürie, Dolores, Pauker ve Toboso.

Değişik ülkelerdeki durum ve Dün[ya] Kadınlar Federasyonu'nun çalışmaları hakkında uzun uzun sohbet ettik.

14 Ekim 1946.

- Dekanozov, Çiftçilere para yardımı (8 milyon Leva) sorununun olumlu sonuca bağlandığını bildirdi.

- **Jdanov**'un yanında. Uluslararası durum ve MK Dış Politika Şubesi'nin çalışmaları üstüne uzunca bir sohbet. Birçok kişisel (bu arada Mirov'un, Ştern'in ve Golubeva'nın) sorunu hallettim.

15 Ekim 1946.

- **Palgunov** (TASS) ile Bulgaristan için enformasyon konusunu konuştum.

- Nürnb[erg]'de verilen hükümler hakkındaki demecimi basma ve Bulgaristan'a ...*** söz verdi.

16 Ekim 1946.

- Nürnberg hükmüyle ilgili demeç basıldı.

17 Ekim 1946.

- Sofya'ya dönüş hazırlıkları.

18 Ekim 1946.

- Moskova saatiyle sabah saat 9.30'da uçakla hareket ettik. Mirov da (karısı ve kızıyla) bizimle birlikte. Uçak yakıt için Odesa'ya indi. Mosk[ova] saatiyle saat 6'da Sofya'daydık. Uçuş çok iyi geçti.

- Akşam, Vilko ve Lena bizdeydi.

Yokluğumda olup bitenler hakkında tezelden bilgi aldım.

19 Ekim 1946.

- Politbüro toplantısı. Seçim kampanyasını değerlendirdik. Son hafta içinde seçimle ilgili ajitasyon çalışmalarının daha atılgan olmasını ve ayrıca, kişisel ajitasyona azami ölçüde ağırlık verilmesini emrettik.

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Okunamayan kelimeler.

20 Ekim 1946. Pazar.

- Bütün gün seçim kampanyasının gidişatı hakkında bilgi geldi.

- Akşam, Vılko ile Lena bizdeler. Barımov ve Ana da öyle.

- Acil sorunlar dolayısıyla Kirsanov beni ziyaret etti.

21 Ekim 1946.

- Özel bir trenle (Rozi ve Boyko ile birlikte) saat 12'de Varna'ya hareket ettik. Yolculuğumuz iyi geçti. Seçim konuşmamı hazırladım.

22 Ekim 1946.

- Görkemli bir miting. Büyük bir söylev.

- Akşam Sofya'ya hareket ettik.

23 Ekim 1946.

- Sabah Mezdra'da. Büyük bir kalabalık (karşılayanlar). Kısa bir konuşma. Saat 12'de Sofya'ya geldik.

24 Ekim 1946.

- Politbüro toplantısı.

Seçim kampanyasının son günü için talimatlar verdim.

- Yarınki miting için konuşmamı hazırlıyorum.

25 Ekim 1946.

- Yağmur yağmasına karşın, 9 Eylül Alanı'nda eşi görülmemiş görkemli bir miting. Bir buçuk saat konuştum.

26 Ekim 1946.

- Seçim öncesinde son gergin gün.

Her şeyimizle seferberiz.

27 Ekim 1946.

- Seçimlerin yapılması.

Hiçbir ciddi olay çıkmadan.

Yaba[ncı] gazeteciler düzen ve asayiş olduğunu vurguluyor.

- Bütün gece ülkedeki sonuçlar hakkında bilgi geldi. (Kolarov, Kostov, Çankov, Yugov, Çervenkov, Damyanov vb. bizdeydi.)

28 Ekim 1946.

- Vat[an] Cephesi için parlak bir başarı (en başta da partimiz için: 2.270.000 oy, toplam 465 milletvekilinden 264'ü bizim). Muhalefet 1.199.000 oyla 101 milletvekili. Zveno, sosyal demokratlar ve radikaller için tam yıkım. Bizim Çiftçilerden 64 milletvekili.

- Vat[an] Cephesi'nin zaferi dolayısıyla tüm ülkede gösteri ve meşaleli yürüyüşler yapılıyor.

29 Ekim 1946.

- Politbüro toplantısı. İlk seçim sonuçlarıyla ilgili değerlendirme.

- Bu konuda RD'ya bir yazı verdim.

30 Ekim 1946.

- K. Georgiev ve Kulişev ile sohbet. Uğradıkları yenilgi ve milletvekili seçilmemeleri konusunda son derece üzgünler.

Onlar için ne gibi perspektifler olduğunu anlattım.

1 Kasım 1946.

- Yabancı gazetecilerle 4 1/2 saat süren sohbet. Sohbet sonunda herkes keyifli.

2 Kasım 1946.

- Politbüro toplantısı.

- Gelecekteki ortak görevlerimiz hakkında, Çiftçilerle toplantı.

- Aynı konuda sosyal demokratlarla toplantı.

3 Kasım 1946.

- Politbüro toplantısı: VC Ulu[sal] Komitesi'nin toplantısı hakkında; Büyük Ha[lk] Meclisi'nin açılışı ve ilgili görev bölümü, geleceğin hükümetini kurma konularında.

- Akşam, Yugov ve Roza ile birlikte, uçakla **Moskova**'ya devam etmek üzere, motorlu trenle Köstence'ye gittik.

4 Kasım 1946.

- Saat 11'de mareşal Tolbuhin'in uçağıyla Moskova'ya uçtuk. (Tolbuhin bizi bizzat karşıladı.)

Sabah saat 3'de **Harkov**'da[ydık]. Hava muhalefeti yüzünden özel bir trenle yolumuza devam ettik.

5 Kasım 1946.

- Saat 5'de **Moskova**'da.

- Saat 9'da **Jdanov**'un yanında (Stal[in] Soçi'de). Jdanov Stalin'e şu şifreli telgrafı çekmiş:

"Biryuzov ile Kirsanov'un gönderdiği şifreli yazıda belirtildiği üzere, Bulgar MK'nin görüşü doğrultusunda Dimitrov ve diğerleri, hükümeti kurma konusunda muhalefet temsilcileriyle görüşme yapmaktan tamamıyla vazgeçeceğe benziyor. Bunun esnek ve ihtiyatlı bir tutum olduğu söylenemez.

Elbette, muhalefetin katılmayacağı bir hükümet kurulmalı. Ama, muhalefet koalisyon hükümeti kurulması için VC ile görüşme önerisinde bulunursa, Vatan Cephesi'nin görüşmelere yanaşmaması, akıllıca bir tutum olmaz. Muhalefet koalisyon hükümeti önerisinde bulunmayabilir. Bu durumda, koalisyon hükümeti konusunu gündeme getirmeyi gerekli bile görmediği belirtilerek, suç muhalefetin üstüne yıkılabilir ve muhalefete boş verilebilir. Ama, eğer muhalefet koalisyon hükümeti için resmen öneriyle ortaya çıkarsa, görüşmelerden kaçmak, hiç de uygun olmaz. Görüşmeler öyle yürütülmeli ki, muhalefet görüşmeleri baltalamak zorunda bırakılmalı ve bunun suçu onun sırtına yıkılmalı. Bu nasıl yapılmalı? Bu pratik bir konu ve Bul[gar] MK bunun üstesinden başarıyla gelebilir.

Bütün en önemli bakanlıklar, elbette, İşçi Partisi'nin elinde olmalı. Müttefiklerini, yani Çiftçileri ve diğerlerini de geri itmemeli. Vatan Cephesi korunmalı. Şöyle bir tehlike var: Seçimleri kazanan İşçi Partisi, bu başarısından dolayı burnu havada, baş dönmesine yakalanıp, müttefiklerine ihtiyacı kalmadığı düşüncesine kapılabilir. Bu, son derece yanlış olur.

ABD'nin SSCB'yi de katarak, Bulgaristan'daki uygulamaları analiz işlerine karışma olasılığına gelince, biz Bulgaristan'ın içişlerine karışamayız gerekçesiyle, buna yanaşmayabiliriz."*

Hayli sohbet ettik.

6 Kasım 1946.

- Sabah erken **Vnukovo** havaalanından hareket ettik.

- Saat üçte **Sofya**'ya vardım.

- Saat 6'da parl[amento] grubumuzun toplantısı.

- Akşam Ha[lk] Tiyatrosu'nda Ek[im] Devrimi'nin 29-uncu yılını kutlama töreni.

7 Kasım 1946.

- Politbüro toplantısı.

- Saat 12'de **Büyük Ha[lk] Meclisi'nin açılışı.**

- Çekosl[ovakyalı] bakan İkrust Lauşman ile Kubka'yı kabul ettim.

- Akşam Kızıl Ordu komutanlığında kabul resmi.

8 Kasım 1946.

- Polonya elçimiz **Tagarov** yanımda.

- Dünya demokratik gençler günü dolayısıyla kutlama mesajı gönderdim.

* Rusçadan çeviridir.

9 Kasım 1946.

- Politbüro toplantısı.

- Kültür Ocakları Yüksek Konsey Yön[etim] Kurulu'nu kabul ettim. (Kültür oca[kları] kongresiyle ilgili uzun bir sohbet.)

10 Kasım 1946.

- Gençlik günü dolayısıyla Ha[lk] Tiyatrosu'nda.

11 Kasım 1946.

- G. D[imitrov] Ayakkabıcılar Kooperatifi'nden bir heyet kabul ettim.

- Yeni hükümet konusunda Çiftçiler Birliği Dai[mî] Komi[tesi] ile sohbet. (Bizim önerimiz: Sandalyesiz bir başbakan yardımcısı ile dört bakan.)

12 Kasım 1946.

- Öğleden önce parlame[nto] grubu toplantısı.

- Ha[lk] Meclisi toplantısı (iç tüz[ük] tartışmaları).

- Yeni hükümetin bileşimi konusunda Kimon Georgiev ve Kulişev ile sohbet. (Bizim önerimiz: Kimon başbakan yardımcısı ve dışiş[leri] bakanı, artı Sanayi Bakanlığı.)

13 Kasım 1946.

- HM toplantısı: İç tüzüğün tartışılmaya devam edilmesi ve ilk celsede onaylanması.

- Parl[amento] Grubu Bürosu'nun toplantısı.

- Şu yabancı gazetecileri kabul ettim:

1) Oto Şudel - Forverts, Bazel.

2) Domenik Desanti - Pari Aksiyon.

...*

3) Rober Korval - Lö Parizien Libere.

14 Kasım 1946.

- Hükümete katılımları konusunda sosyal demokratlar (Neykov, Bodurov vb.) ile sohbet. Benim önerdiğim başbakan yard[ımcısı] ve sosyal politika bakanlığı yerine, iki bakanlık talebinde ısrar ediyorlar.

- Politbüro toplantısı.

15 Kasım 1946.

- Ha[lk] Meclisi çoğunluğunun gıdanın toplanması ve güz ekimi konularında toplantısı.

- **Dragnev ve L. Kolarov,** tavsiyelerime göre hareket etmeye hazır olduklarını bildiriyor (?).

16 Kasım 1946.

- Tic[aret] ataşesi Silko'nun eşlik ettiği Danimarka elçisi **Birink**'i kabul ettim.

- Yapılacak MK Plenumu (18 Kasım) ile ilgili Politbüro toplantısı.

- Akşam Subay Evi'nde, konserdeyiz.

- Ardından, bizde, oyuncular (Antonov grubu), Biryuzov, Kursanov, Çerepanov ve karıları ile birlikte "dostça akşam yemeği".

Kolarov'un **Barns** ile sohbeti (muhalefete [karşı] alacağımız tutumla ilgili niyetlerimiz hakkında bilgi toplama).

17 Kasım 1946. Pazar.

- Uzun zamandan beri ilk kez Roza ve Boyko ile birlikte Vladaya'ya doğru gezintiye çıktık.

- Akşam, Vılko ile Lena bizde.

18 Kasım 1946.

- **MK XII-ci Plenumu.**

19 Kasım 1946.

- **BHM toplantısı.**

İç tüzük bütünüyle kabul edildi.

- Kimon ile yeni hükümet konusunda sohbet.

- Plenumun kararlarını uygulama ko-

* Okunamayan kelime.

nusunda Politbüro toplantısı.

- BHM toplantısı.

İç tüzükle ilgili iki önerim: Muhalefete iyi niyet gösterisi!

Tüzük son kez onaylandı.

20 Kasım 1946.

- Yeni hükümetin kuruluşu konusunda sosyal demokratlarla sohbet.

Başbakan yardımcılarının, sekreterlerin ve kvestorların seçimi.

- Milli Emniyet ve Halk Milisinin yeni baştan düzenlenmesi.

- **Gotvald**'a ellinci yaş gününü tebrik telgrafı.

21 Kasım 1946.

- **BHM toplan[tısı].**

Yunanistan'ın güney sınırıyla, tazminatlarla vb. ilgili talepleri hakkında karar.

Kimon Georgiev'in hükümetin istifasıyla ilgili açıklaması.

- Cumhuriyet başkanlığı yeni kabineyi kurma görevini bana verdi.

- **Savaş bakanı** konusunda general **Lekarski** ile general **Toşev**'i kabul ettim.

G. Damyanov'un atanmasını doğru buluyorlar.

- Yeni hükümetteki bakanları konusunda Çiftçilerle sohbet.

22 Kasım 1946.

- Partilerin temsilcileriyle yaptığım uzun süren nabız yoklamalarından sonra, yeni kabinenin kesin listesini hazırladım. Cumhuriyet Başkanlığındaydım. Kararnameler imzalandı ve yayımlanmak üzere teslim edildi.

"KARARNAME No ...

BULGARİSTAN HALK CUMHURİYETİ BAŞKANLIĞI

Bakanlar Kurulu Başkanı'nın Kasım 1946 tarih ve ... Nolu raporu esasında

HALK CUMHURİYETİ NAMINA:

Bay Georgi Dimitrov'u Bakanlar Kurulu Başkanı; bay Kimon Georgiev'i Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı ve Dışişleri ve Diyanet İşleri Bakanı; bay Aleksandır Obbov'u Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı ve Sandalyesiz Bakan; bay Trayço Kostov'u Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı ve Sandalyesiz Bakan; bay Georgi Popov'u Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı ve Sandalyesiz Bakan; bay Anton Yugov'u İçişleri Bakanı; bay Dr. Minço Neyçev'i Milli Eğitim Bakanı; bay Profesör Dr. İvan Stefanov'u Maliye Bakanı; bay Radi Naydenov'u Adalet Bakanı; korgeneral Georgi Damyanov'u Savaş Bakanı; bay Yordan Bojilov'u Ticaret ve İaşe Bakanı; bay Georgi Traykov'u Tarım ve Devlet Mülkleri Bakanı; bay Georgi Dragnev'i Kamu Binaları, Yollar ve Bayındırlık Bakanı; bay Stefan Tonçev'i Demiryolları, Posta ve Telgraf Bakanı; bay Dr. Raço Angelov'u Milli Sağlık Bakanı; bay Zdravko Mitovski'yi Sosyal Politika Bakanı; bay Dimo Kazasov'u Enformasyon ve Sanat Bakanı; bay mühendis Manol Sakelarov'u Elektrifikasyon, Doğal Zenginlikler ve Sular Bakanı; bay Hristo Lilkov'u Sanayi ve Zanaatlar Bakanı ve bay Dobri Terpeşev'i Yüksek Ekonomi Kurulu Başkanı atamayı KARARLAŞTIRMIŞTIR VE KARARLAŞTIRMAKTADIR.

İşbu kararnameyi uygulamakla Başbakan yükümlüdür.

Kararname ... Kasım 1946 tarihinde, Sofya'da kabul edilmiştir.

BAŞBAKAN:"

23 Kasım 1946.

- **Başb[akan] olarak** yaptığım ilk konuşmalar.

- Bak[anlar] Kurulu'nun ilk toplantısı.

Hük[ümet] bildirisinin ana hususlarını görüştük.

24 Kasım 1946.

- Halk Tiyatrosu'nda.

Bulgar-Sovyet Dernekleri Kongresi'nin açılışı.

- Bildiri üzerinde çalıştım.

25 Kasım 1946.

- Eski sarayda Bulgar-Sovyet dernekleri heyetlerine kabul resmi

26 Kasım 1946.

- Bakanlar Kurulu toplantısı.

Bildirinin metni görüşüldü ve ilke olarak kabul edildi.

- Akşam, Bulgar-Sov[yet] dernekleri kongresi dolayısıyla Sov[yet] elçiliğindeki kabul resminde.

27 Kasım 1946.

- Başb[akan] yardımcıları Kimon Georgiev, Obbov, Tr. Kostov ve G. Popov ile birlikte bildiriyi son kez redakte ettik.

28 Kasım 1946.

- Büyük Ha[lk] Meclisi'nde bildiriyi okudum.

- Akşam hükümeti Cumhuriyet Başkanlığına tanıttım.

- Sonra, Halk Tiyatrosu'nda Arnav[utluk] gecesi.

- Balakoviç ve karısı bizde.

29 Kasım 1946.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Ha[lk] Meclisi'nde bildirinin tartışılması.

- Parl[amento] grubunun toplantısı.

30 Kasım 1946.

- Dr. Orahovats'ı kabul ettim.

- Georgi Petrov.

- Ordu Klübü'nde: Yugoslavya'nın ulusal bayramı.

1 Aralık 1946.

- Bulg[ar] gazete sergisinde.

- Vrana Sarayı'nda.

2 Aralık 1946.

- Grip oldum.

- Bak[anlar] Kurulu'nu topladım.

3 Aralık 1946.

- İsviçre tic[aret] heyetini kabul ettim.

- Bazel'e gidecek siyon[istler] heyetini kabul ettim.

4 Aralık 1946.

- Ha[lk] Meclisi'nde yapacağı konuşmayla ilgili olarak Vasil yanımda.

- Stalin'den kut[lama] telg[rafı] aldım.

5 Aralık 1946.

- Belgrad'a gidecek Slav heyeti yanımda.

- Nayden Nikolov'u kabul ettim.

6 Aralık 1946.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Polonya elçisi Zalevski'yi kabul ettim.

- Bulg[aristan]'ın Türkiye elçisi Vırban Angelov'u da.

7 Aralık 1946.

- **Tolbuhin** ile **Biryuzov** yanımda.

- Öğrenci bayramı dolayısıyla kutlama mesajı gönderdim.

- Levski'den bir kadın heyetini kabul ettim.

8 Aralık 1946.

- **Kirsanov** Yunanlıların Bulgaristan'a karşı suçlamalarıyla ilgili bir yazı getirdi.

9 Aralık 1946.

- Filibe'deki Emek Ekip[leri]'nden bir heyeti kabul ettim. Değişik hediyeler sundu.

- Hük[ümet] açıklamasıyla ilgili tartışmaların sona erdirilmesi için Kimon, Yugov, Kolarov, Kostov, Damyanov ve

Terpeşev ile sohbet.

10 Aralık 1946.

- **Sakelarov**'un Ha[lk] Meclisi'nde konuşması (hü[kümetin] ekonomik politikası).

- **Yugosl[avya] elçisini kabul ettim.**

11 Aralık 1946.

- **K. Georgiev** ve **Ant. Yugov**'un Ha[lk] Meclisi'nde konuşmaları.

- Amerikalı muhabir ...* kabul ettim (Deyli Uırkır).

12 Aralık 1946.

- Yabancı muhabirlerle sohbet.

- Ha[lk] Tiyatrosu'nda Rostov Tiyatrosu'nun Durova oyununun temsili.

- Mareşal Tolbuhin ve Biryuzov ile Ha[lk] Tiyatrosu'nda oyuncularla akşam yemeği.

13 Aralık 1946.

- Hü[kümet] açıklamasının tartışıldığı BHM toplantısında yaptığım kapanış konuşması.

- Tütün üreticilerinin Yön[etim] Kurulu'nu kabul ettim.

- Peruştitsa'dan bir kadın heyetini de.

14 Aralık 1946.

- Yine hastalandım: Grip.

19 Aralık 1946.

- İtalyan elçisi Mameli'yi kabul ettim.

20 Aralık 1946.

- Anaya[sa] Komisyonu'nun çalışmalarını düzenleme konusunda Politbüro toplantısı.

- BHM toplantılarını 15 Ocak 1947 tarihine kadar erteledik.

21 Aralık 1946.

- 67-ci doğum günü dolayısıyla Stalin'e tebrik mesajı gönderdim.

22 Aralık 1946.

- Evde çalıştım.

23 Aralık 1946.**

24 Aralık 1946.

- Bakanl[ar] Kurulu toplantısı.

- Ekzarhı, gen. Marinova'yı ve kooperatiflerin Yönetim Kurulunu kabul ettim.

- Akşam Çamkoru'da.

25 Aralık 1946.

- Çamkoru'da. Kendimi iyi hissetmiyorum.

26 Aralık 1946.

27 Aralık 1946.

- Öğleden sonra yine Knyajevo'da.

28 Aralık 1946.

- Bak[anlar] Kurulu'nda kış yardımlarıyla ilgili bir gece.

29 Aralık 1946.

- Yılbaşı dolayısıyla bir çağrı yazdım.

- Ha[lk] Tiyatrosu'nda: Dev[let] politekniğinin ***4-cü yılı.

30 Aralık 1946.

- Bak[anlar] Kurulu adına Yılbaşı çağrısı yazdım.

- Stalin, Molotov ve Jdanov'a kutlama mesajı gönderdim.

31 Aralık 1946.

- Bak[anlar] Kurulu'nun salonlarında yılbaşıyla ilgili kabul resmi.

- Ardından,
Ordu Klubü'nde
Ha[lk] Kültür Evi'nde
Adalet Sarayı'nda ve
MK Parti Okulu'nda
Yeni Yılı karşılama törenlerine gittik.

---

* Okunamayan kelime.

** Not alınmadan tarih yazılmış.

*** G. Dimitrov muhtemelen politeknik okulunu kastediyor (TN).

- Saat 5'e kadar evde, koruma personeli ve başkalarıyla birlikte.

1 Ocak 1947.

- St[alin]'e, Molotov'a, Jdanov'a vb. kutlama mesajları gönderdim.

- Bak[anlar] Kurulu salonlarında hamleci maden işçileri, toplum ve kültür adamları onuruna kabul resmi.

- Sofya ve civarından **Eylülcü çocuklar** konuğumuz oldu.

2 Ocak 1947.

- Savaş baka[nlığı] komitesinin toplantısı.

- [İP(k)] il sekreterleriyle toplantı.

- Filibe'deki İzgrev Sabun Fabrikası'ndan bir heyet.

- Akşam bizde: Kızı ile Lyubomir, Magdalina ile Stefan, Vılko ile Lena (Yılbaşı dolayısıyla akrabalar sohbeti).

3 Ocak 1947.

- Bak[anlar] Kurulu'nun (tayın, Sofya'nın bayındırlık planı vb. konularda) toplantısı.

- Zanaatçılar Birliği heyeti.

- Pomak heyeti (Nevrokop yöresi: Razlog).

4 Ocak 1947.

- Politbüro toplantısı.

5 Ocak 1947.

- Dışişleri Komitesi.

(Komitenin Yunanlılarla ilgili çalışmaları hakkında Kimon'un raporu.)

- Politbüro toplantısı.

6 Ocak 1947.

- Pirin yöresinden [İP(k)] MK sekreterleriyle toplantı.

7 Ocak 1947.

- Çervenkov ile birlikte, Vrana'da.

8 Ocak 1947.

Vrana'da: Çervenkov'lar ve Todor Pavlov.

9 Ocak 1947.

- Yugoslavya elçiliği yöneticisi Mangovski'yi kabul ettim.

- Bakanlar Kurulu'nda.

D. Ganev ile J. Jivkov: Dışişleri Bakanlığı'nın sorunları hakkında.

- Yılb[aşı] telgrafıma Molotov'dan cevap geldi.

10 Ocak 1947.

- Evde çalıştım. Yine soğuk almışım.

Yılb[aşı] mesajıma Vişinski'den cevap geldi.

11 Ocak 1947.

- Yılb[aşı] mesajıma **Voroşilov**'dan cevap geldi.

- Tümgeneral Çerepanov'u kabul ettim.

12 Ocak 1947. Pazar.

...*

13 Ocak 1947.

- Politbüro toplantısı.

14 Ocak 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- İsim günü dolayısıyla Vasil'lerdeyiz.

15 Ocak 1947.

- Parlamento toplantıları başlıyor.

- Kirsanov'u kabul ettim.

16 Ocak 1947.

- Mlad[ejko] Zemedelsko Zname ve Seyaç'ın (muhalefetin gazeteleri) yasaklanması konusunda Sırbinski'nin soru önergesi.

Skandal niteliğinde engelleme taktiği[222].

17 Ocak 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

---

* Asıl metinde üstü çizilmiş: "Görev bölümü konusunda "seçilenlerin" toplantısı"

- Bütçe konusunda Politbüro toplantısı.
- General Çerepanov'u kabul ettim.

18 Ocak 1947.

- Dışişleri Komitesi'nin toplantısı.
- Askeri Komite'nin toplantısı.
- Bilimler Akademisi'nden Mihalçev ve Kazanciev'i kabul ettim.

19 Ocak 1947.

- Vrana'da.
- Akşam dostlarla akşam yemeği yedik ve film izledik. (Politbüro üyeleri, gen[erallerden] Lekarski, Toşev ve Kinov, diğerleri: Pavlov, R. Angelov, Neyçev ve karıları.)

20 Ocak 1947.

- Bak[anlar] Kurulu'nda.

General Marholov'u, Sarayın eski askeri levazım memuru Razsukanov'u kabul ettim.

Dr. Mihov'u da öyle.

- Dışişleri Komitesi'nin bizim Soruşturma Komisyonu[223] ile ilgili muhtıramızı görüşen toplantısı.

21 Ocak 1947.

- Es[ki] kraliyet mülklerinin yeni **levazımcısını** Bak[anlar] Kurulu'nda kabul ettim.
- Harizanov ile sohbet.
- Ha[lk] Meclisi'nde.
- Başkent gazetecilerini kabul ettim.
- Akşam, Sl[avyanska] Beseda'da **Lenin**'i an[ma] gecesi.
- Var[na] Üniversitesi'nden bir heyeti kabul ettim.

22 Ocak 1947.

- Bulgaristan'daki Katolik kilisesinin sorunlarıyla ilgili olarak Katolik Ekzarhı'nı kabul ettim.
- **Bukyovtsi**'den (Orya[hovo] ili) bir köylü heyetini kabul ettim.
- Dobruca'nın su tedariki ve Rusçuk teknik okulu (okulun kapatılmaması için dilekçe) konularında Rusçuk'tan bir heyeti de öyle.
- Halk Meclisi'nde.

23 Ocak 1947.

- Halk Meclisi'nde.
- Politbüro toplantısı.

24 Ocak 1947.

- Bakanlar Kurulu toplantısı.
- Akşam, **Kimon Georgiev**'lerde (Kulişev ve Harizanov), Trayço ve Vılko benimle birlikte. Partimiz ile Zveno arasındaki ilişkiler konusunda sohbet.
- Soruşturma Komisyonu üyesi olarak Atina'ya gitmekte olan **Lavrişçev** Sofya'ya geldi.
- Barış anlaşmasını imzalayacak heyeti belirledik: Kimon, Trayço ve Obbov.
- Atina'ya gidecek heyeti de belirledik: Kulişev, Ganev, gen. Popov, Andreyçin, Topençarov ve Konstantinov.

25 Ocak 1947.

- Dört büyük devletin dışişleri bakanlarına heyetin sunacağı çağrının metnini hazırladık.

4 Şubat 1947.

- Tarım Emek Kooperatifleri Ulusal Konferansı'ndaki söylevim.
- Demiryolu konusunda Razgrad'dan bir heyeti kabul ettim.

5 Şubat 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.
- Halk Meclisi'nde.

6 Şubat 1947.

- Dışişleri Bakanlığı'nda.

Başsekreter Altınkov'un raporu.

Ganovski'nin Belgrad'a, **Stankulov**'un Tiran'a, **Tsarvulanov**'un Şifreler ve Gizli Arşiv Müdürü atanmalarını hallettim.

Leviçkin'i (Sov[yet] elçiliği yöneticisi) kabul ettim.

Ganovski ile **Stankulov**'u kabul ettim.

Bakanlığın değişik müdürlüklerini gezdim.

7 Şubat 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Oryahovo yöresinden göçmen* heyetini kabul ettim.

- Politbüro toplantısı.

- Kızıl Haç'ın Ordu Klübü'nde hayır bal[osu].

8 Şubat 1947.

- Dışişleri Bakanlığı'nda.

- Ha[lk] Meclisi'nde.

- Barış anlaşmasının imzalanması için yürütülen kampanya ilgili Politbüro toplantısı.

- Harizanov'u kabul ettim.

9 Şubat 1947.

Vrana'da.

- Bizdeki seç[im] sistemini öğrenmeye gelen Macar yoldaşlar **Volf** (Farkaş) ve Kod'u kabul ettim.

- Akşam, Yugov'u kabul ettim.

- Ganovski'yi kabul ettim. Bükreş'e gidiyor. Petru Groza için kendisine bir mektup verdim.

- Akşam geç vakit, Paris'te bulunan Kim[on] Georgiev ile telefon görüşmesi yaptım.

10 Şubat 1947.

- Fran[sız] elçisi Paris'i kabul ettim.

- Barış anlaşmasının imzalanmasıyla ilgili miting ve gösteriler.

- Amer[ikan] ajansı Asoşieyted Pres'e barış anlaşmasıyla ilgili bir demeç verdim.

- Halk Tiyatrosu'nda Traviata. Başrolde Romenlerin mükemmel ses sanatçısı Floresku.

11 Şubat 1947.

- Tolington yanımda. Bulg[ar] hükümetini **hukuken** tanımak için İng[iliz] hükü[metince] alınan kararı bir notayla bildirdi.

Kendisiyle uzun süre sohbet ettim.

- **Lovça** ve **Vratsa**'dan heyetleri kabul ettim.

12 Şubat 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı. İng[iliz] hük[ümetinin] verdiği hukuken tanıma yazısına Bulg[ar] hükümetinin yanıtı onaylandı.

Birçok başka sorun ele alındı.

- Polonya'nın dipl[omatik] temsilcisi **Zalevski**'yi kabul ettim.

13 Şubat 1947.

- İngiliz notasını ve Büyük Britanya'nın kendisini tanıması konusunda Bulgar hükümetinin notasını basında ve radyoda yayınlattım.

- **Popzlatev**'i (gele[cekte] İsveç'te diplom[atik] temsilcimiz olacak) dışişleri bakanlığında kabul ettim.

BTA ve dışişleri bakanlığındaki diğer bölümlerin çalışmaları hakkında raporlar dinledim.

Jeço Obbov'u dışişleri bakanlığındaki görevinden aldım.

Dışişleri bakanlığı için uygun olmayan diğer görevlilerin işine son verilmesi için hazırlıkların yapılmasını emrettim.

- Akşam, ses ustası bayan Floresku'nun başrolde oynadığı Romen operasının Balkan'daki temsili.

---

* Oryahovo yöresine yerleşen göçmenler.

14 Şubat 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.
- Akşam, Polonya elçiliğinde. (Sınırlı bir çevrede: Biryuzov vb.)

15 Şubat 1947.

- Bak[anlar] Kurulu'nda.
- Çekosl[ovakya] heyeti. Bulg[ar] çocukları için verilen şekeri teslim aldım.
- Dışişleri Bakanlığında.
- Akşam, Ha[lk] Tiyatrosu'nda tiyatro oyuncusu **İv. Dimov**'un jübile töreni.

16 Şubat 1947.

- V. Levski Askeri Okulu'nda okulun isim gü[nü] töreni.

Askeri geçit resmi.

Askeri okul öğrencileriyle öğle yemeği.

- G. Pavlov'un (ressam cüce)
- 9 Eylül Alanı[nda] ortak ...*

17 Şubat 1947.

- Dışişleri Bakanlığı
- Politbüro toplantısı

18 Şubat 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.
- Dışişleri Bakanlığı'nda.

Büyükel[çilerden] Dr. Sarafov ile Dr. Levenson'u görevden aldım.

- Ha[lk] Meclisi'nde.
- Kolarov'larda.

19 Şubat 1947.

- Ha[lk] Meclisi.
- Dışişleri Bakanlığı.
- Heyetlerin kabul edilmesi.

20 Şubat 1947.

- Politbüro toplantısı.
- Dışişleri Bakanlığı.

21 Şubat 1947.

- Dışişleri Bakanlığı.
- Bak[anlar] Kur[ulu] toplantısı.

Almanya ile barış anlaşması konusunda Bulgaristan'ın dinlenmesi önerisi.

- Meclis toplantılarının 10 Mart'a kadar ertelenmesi.

22 Şubat 1947.

- Ekonomi planı.

23 Şubat 1947.

- Vrana'da.

24 Şubat 1947.

- [Sofya] il parti konferansında söylevim.
- Barış anlaşmasını imzalamakla yetkili heyetimizin karşılanması.

25 Şubat 1947.

- Dün konferansta kendimi üşüttüm.

Grip. Yüksek ateş.

26 Şubat 1947.

- Grip komplikasyona yolaçtı. Kulağım iltihaplandı.

27 Şubat 1947.

- Almanya'da cezaevinden serbest bırakılmamın ve Moskova'ya varmamın (27 Şubat 1934) yıldönümü.
- Grip kaynaklı komplikasyon artıyor.

[19 Mart 1947.]

19 Mart'a kadar Vrana'dan ayrılmadım.

Bu süre içinde evde çalıştım.

Bakanlar Kurulu iki kez burada [toplandı].

6 Mart: Para değişimi konusunda Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

12 Mart: Para değişimi ve kimi yabancı elçiliklerin tutumu konusunda basındaki açıklamalarım.

Vrana'da görüşmeler, sohbetler, kabul ve resepsiyonlar.

20 Mart 1947.

Knyajevo'da.

---

* Okunamayan kelime.

- Çift[çi] Birliği yöneticileriyle, bu parti içindeki kavgalar konusunda öğleye kadar, öğleden sonra ve gece saat 1'e kadar süren toplantı.

21 Mart 1947.

- Baka[nlar] Kurulu'nun hükümet salonunda toplantısı.

- Ganovski'yi kabul ettim. Ganovski vasıtasıyla **Tito**'ya gönderdiğim şu mektuba cevap getirdi:

"Sayın dostum Tito,

Bulgaristan'ın uluslararası alandaki durumu esas itibariyle artık halledilmiş bulunuyor. İleriye dönük ortak planlarımızı gerçekleştirme yolunda bir aşama olarak, dostluk ve yardımlaşmayı öngören birlik anlaşmasını imzalamak için somut hazırlıklara başlamamız gerekiyor. Bana kalırsa, bu konudaki girişim hakkı, elbette, Balkanlarda ...*Önde gelen devlet olarak, Yugoslavya'ya aittir.

Birlik anlaşması imzalanmadan önce, ekonomik alanda bir sözleşme bağlanmasını ben çok uygun buluyorum. Nitekim, Sofya'ya bir ekonomi heyetinin gönderilmesini daha önce sizlerden rica etmiştik. Ayrıca, özel bir kültür anlaşmasının bağlanması da, iyi olur, kanısındayım.

Bu konulardaki görüş ve somut önerilerinizi rica ederim.

Elçimiz Sava Ganovski yoldaş, Romanya'daki görevinde kendini kanıtlamış, tam parti adamı bir yoldaşımızdır. Ona, haklı olarak, tamamıyla güvenebilirsiniz. Sizin de Sofya'daki Yugoslavya elçiliğine uygun bir görevliyi resmen göndermekte biraz acele etmenizi çok isterdik.

Kardeş Yugoslavya'nın üstün başarılarını sevinçle izlemekteyiz. Bu başarılarınız Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ni kurma ve kalkındırma davasında Bulgar halkının çabalarına ivme kazandırıyor.

Kuvvetle elinizi sıkarım!

5 Mart 1947, Sofya."**

- Gen. **Marinov**'u kabul ettim.

22 Mart 1947.

- Bulg[aristan]'ın Prag elçisi **St. Simov**'u kabul ettim.

- Yugov ile Çervenkov yanımdalar. Taşra gezileriyle ilgili olarak kendilerine talimat verdim.

- **Akşam** Dün[ya] Genç[lik] Haftası dolayısıyla **Ha[lk] Tiyatrosu**'nda yapılan törende.

23 Mart 1947.

- Soruşturma Komisyonu'nun karşılanması ve Bulgaristan'da yapacağı çalışmalarla ilgili olarak albay Parmakov, Hristozov, Altınkov, Spasov, Topençarov, Grozev, N. Pavlov, P. Grigorov, Bançev ve Dr. Mevorah ile toplantı yaptım.

Her bakımdan gerekli talimatı verdim.

24 Mart 1947.

- Soruşturma Komisyonu konusunda **K. Georgiev** ile sohbet.

- Roma'ya diplomatik temsilci atanan **Bratanov**'u, Roma'ya hareket etmeden önce kabul ettim.

- Yugoslavya İşgüderi **Mangovski**'yi kabul ettim.

- **Kirsanov** ile **Biryuzov**'u kabul ettim.

- Akşam, **Fostır** ile birlikte akşam ye-

* Asıl metinde üstü çizilmiş söz: "başlıca".
** Rusçadan çeviridir.

meği yedik. Kolarov, Çankov, Çervenkov, Tr. Kostov vb. da oradaydı.

Soruşturma Komisyonu'nun bir kısmı, **Etric** başkanlığında Sofya'ya geldi.

25 Mart 1947.

- Halk Meclisi'nde.

26 Mart 1947.

- Yugoslavya ticaret heyetini kabul ettim.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

27 Mart 1947.

- Bütçe Komisyonu.

Eğitim için bütçe tasarısı.

- Halk Meclisi.

28 Mart 1947.

- K. Georgiev'in Soruşturma Komisyonuyla ilgili raporunu **Kulişev** ile birlikte dinledik. Komisyondaki çalışmaları için heyetimize direktif verdik.

29 Mart 1947.

- Politbüro toplantısı.

Rusçuk ilindeki durum.

Ajitasyon ve propaganda[nın] artırılması (T. Çernokolev ile birlikte).

Bir Mayıs'a hazırlık.

30 Mart 1947.

- 9 Eylül Alanı'nda

Emek ekiplerinin üyeleri ve sporcular.

- R. Yul[ievna]'nın yönettiği terzi ekibini ziyaret ettim.

- Öğleden sonra, verem hastası öğrenciler sanatoryumunda (Dr. Hacıivanov'un e[ski] san[atoryumu]).

- 25-ci Jübile yıldönümü dolayısıyla Ekzarh'a telgraf.

31 Mart - 7 Nisan 1947.

- Vilar ve di[ğer] Fr[ansız] milletvekillerini kabul ettim.

- **Popzlatev**'i kabul ettim.

- Bratanov.

- Ganovski.

- Büt[çe] Komisyonu'na katıldım.

- Meclis'te bütçenin görüşülmesi.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Ekzarh'ı kabul ettim.

- Bilimler Akademisi Yönetim Kurulu'nu kabul ettim.

- Politbüro toplantısı.

8 Nisan 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

97 yaşındaki Şipka kahramanı **Nalbantov**'u (Filibe) kabul ettim.

9 Nisan 1947.

- Bütçeler işini bitirdik.

- Meclisi bu yılın **7 Mayıs**'ına kadar tatil ettik.

10 Nisan 1947.

- Parlam[ento] grubu ile Politbüro'nun toplantısı.

Goço Grozev vb. Yunanlı yoldaşlara yardım konusunda yanımda.

11 Nisan 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

1946 ekonomik planlarının icrası konusunda, Vrat[sa] ilinden bir heyeti kabul ettim.

Moskova'ya gidecek tica[ret] heyetini kabul ettim.

12 Nisan 1947.

-[Ticaret] heyetinin yapacağı işler hakkında Yord[an] Bojilov ile son sohbet.

Görüşmelerde yardımcı olmaları dileğiyle Mikoyan, Jdanov ve Voznesenski'ye Bojilov vasıtasıyla birer mektup gönderdim.

13 Nisan 1947.

- Paskalya.

- Pomak gençler arasında askere alınmamak için kaçma olaylarıyla ilgili olarak Hristozov ile Yonko Panov yanımda.

- Akşam, Vılko ile Lena bizdeydi.

14 Nisan 1947.

- Opılçenska sokakta oturan Magdalina ve hasta Hristinka'yı (Roza ile) ziyaret ettik.

- Çervenkov ve Lena ile birlikte kenar mahallelerden Üçpınar ve Konyovitsa'yı gezdik ve her yerde çok iyi karşılandık.

15 Nisan 1947.

- Biryuzov yanımda.

- Bakanlar Kurulu'ndaydım.

16 Nisan 1947.

- Kirsanov ve Şlyukov.

- Bak[anlar] Kurulu'nda Slovakya'dan bir heyeti (eski partizanlar) kabul ettim.

17 Nisan 1947.

- Bulgar-Sovyet Dernekleri Birliği Yönetim Kurulu'nu kabul ettim. Beni birliğin onur başkanı ilan eden bir belge sundular.

18 Nisan 1947.

- Bakanlar Kurulu toplantısı.

Ekinlerin durumu ve alınan önlemler konusu ele alındı.

Fiyatların düşürülmesi.

- **Konstantinov**'u (SKP(b) MK şubesi) kabul ettim. Bulgaristan ile SSCB arasındaki kültürel ilişkilerle ilgili ileriye dönük çalışma planımızı anlattım.

19 Nisan 1947.

- Savunma Komitesi toplantısı.

(Milli Emniyetin bütçesini onayladık.)

- Çif[tçi] Birliği'ndeki (özellikle, yönetim içindeki) durumla ilgili olarak **G. Traykov**'u kabul ettim.

20 Nisan 1947. Pazar.

21 Nisan - 27 Nisan 1947.

- Politbüro toplantısı.

- Bak[anlar] Kurulu'nun iki oturumu.

- Ressamlar Birliği Yön[etim] Kurulu'nu kabul ettim.

- **Siyka** ile sohbet.

- Kirsanov ile Biryuzov'u kabul ettim.

28 Nisan 1947.

- Knyajevo'da [Bakanlar Kurulu] başkan yardımcılarıyla toplantı.

Hükümetin Bir Mayıs Çağrısı kabul edildi.

Sv[oboden] Den'i* bir ay kapatma kararı alındı.

29 Nisan 1947.

- Politbüro toplantısı.

- İngi[liz] muhafazakar milletvekili **Nilsın**'ı kabul ettim. Kendisiyle uzun süre sohbet ettim.

- Yurtdışı için hazırlanan resim sergisini gezdim. Zayıf. Tabloların seçimi konusunda özlü düzeltmeler önerdim.

30 Nisan 1947.

- Damyanov, Kinov, Yugov ve Tr. Kostov ile birlikte ordunun ve ha[lk] milisinin birçok sorununu hallettik.

Çift[çi] Birliği'ndeki durumla ilgili Politbüro toplantısı.

1 Mayıs 1947.

- Heyecan dolu, görkemli, 200.000 kişilik gösteri. 9 Eylül 1944'ten bu yana en büyük ve en iyi örgütlenen gösteri. Taşrada da durum çok iyi. Hiçbir olay çıkmadı.

- Akşam, bizde dostça akşam yemeği. Katılanlar: Biryuzov, Kirsanov, Çerepanov karılarıyla; Yugov, Çervenkov, Tr. Kostov, Kimon Georgiev karılarıyla; Kubka karısıyla; Tsola Dragoyçeva ve Barımov çifti.

---

* Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi (birleşik) (BRSDP(o) basın organı).

2 Mayıs 1947.

- Lyuben Kolarov'un cenaze töreni. Adalet Sarayı'nda saygı nöbeti.

Cenaze töreninin devlet hesabına yapılmasına izin verdim.

3 Mayıs 1947.

- Deyli Meyl öz[el] muhabiri Con Fişer'in sorularına cevapları hazırladım.

- Akşam, Ordu Klübü'nde Yugoslav-Bulgar dostluğuna adanmış Mayıs gecesi.

- Kimon, İng[iliz] elçisi **Beker**'in kendisini kabul etmemi dilediğini bildirdi. Pazartesi saat 12'yi belirledim.

4 Mayıs 1947.

- Deyli Meyl'in özel muhabiri **Con Fişer**'i kabul ettim. Uzun bir sohbet. Sorularına yazılı cevaplar verdim.

- Soruşturma Komisyonu Alt Komisyonu konusunda Vyaç[eslav] Mihayloviç ile YF vasıtasıyla konuştum. Yarın cevap ve tal[imat] vermeyi vaadetti.

5 Mayıs 1947.

- İngiltere'nin yeni politik temsilcisi **Beker**'i kabul ettim. Bulgaristan ile Büyük Britanya arasındaki ilişkiler konusunda kendisiyle uzun süre sohbet ettik.

6 Mayıs 1947.

- İsim günüm.

Tebrik etmek için çok sayıda heyet.

Karlıova ilçesinden 140 kadın.

Akşam, Vrana'da dostça akşam yemeği. Bakanlar, kimi toplum adamları ile Biryuzov, Çerepanov, Kirsanov ve Suçkov katıldı.

"6 Mayıs 1947.

Soruşturma Komisyonu'ndan bir yardımcı grubun Yunanistan'da kalması konusu 18 Nisan günü Güvenlik Konseyi'nde görüşülürken, Sovyet temsilcisi bu öneriye itiraz ediyordu. Ama çoğunluk öneriyi kabul etti. Bu durumda veto hakkını kullanmak istemeyen temsilcimiz, çekimser kaldı. Güvenlik Konseyi yardımcı grup kararı aldığına göre, bizim bu grubu katılmamız, bu grubun girişebileceği değişik oyunların önlenmesini kolaylaştırabileceği için biz Lavrişçev'e bu grubun boykot edilmemesi talimatını verdik.

Söz konusu grubun çalışmalarının düzeyini düşük tutmak amacıyla Lavrişçev'e şu konularda ısrar ederek, onun işlev ve yetkilerini sınırlamaya çalışma tavsiyesinde bulunduk:

a) Yardımcı grup tek tek her durumda yalnız komisyonun verdiği görev üzerine olayları araştırmalı ve bu araştırmalarının sonuçlarını komisyona bildirmeli;

b) Komisyonun görevine son verilmesiyle, yardımcı grubun çalışmaları da sona ermiş olmalı;

c) Selanik Yunanistan'ın Güney-Batı sınırından hayli uzak olduğu için, grubun merkezi olarak Atina seçilmeli.

Ama, komisyon bu önerileri reddetti. Komisyonun bu kararını Güvenlik Konseyi'nde istinaf etmek için bizim heyet yukarıdaki maddelerin her biriyle ilgili şartları tutanağa kaydettirdi.

Önerileriniz reddedilmiş olsa da, yukarıda sıralanan gerekçelerden dolayı biz bu grubu katılmayı uygun buluyoruz.

Bunun yanı sıra, Güvenlik Konseyi'ndeki temsilcimize biz, yardımcı grubun işlevleriyle ilgili komisyon kararını protesto etme, bu işlevlerin Madde a), b) ve c)'de belirtildiği şekilde sınırlandırılmasını talep etme talimatı verdik.

Yukarıda söz konusu edilen gerekçe-

ler nedeniyle biz Yugoslavya'nın yardımcı gruba katılmama kararını yanlış buluyoruz, ama bu şartlarda yardımcı grubun kendi topraklarına girmesine izin vermeme kararını doğru buluyoruz. Bu konuda Bulgar ve Arnavut hükümeti de benzer bir tutum almalı."*

7 Mayıs 1947.

- Meclis toplantılarına yeniden başlıyor.

8 Mayıs 1947.

- Bir Mayıs için gelen yabancı heyetleri kabul ettim.

9 Mayıs 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

10 Mayıs 1947.

- Londra, Vaşington vb. elçilikleri için adayları görüştük (Kimon Georgiev, Kolarov, Yugov).

- Damyanov ve Kinov ile askeri sorunları ele aldık.

11 Mayıs 1947. Pazar.

- Akrabalarımız bizdeler.

12 Mayıs 1947.

- Amer[ikan] elçiliğinin yöneticisi **Horner**'i kabul ettim.

13 Mayıs 1947.

- Prag'daki tic[ari] temsilcimiz **Marinov**'u kabul ettim.

- Prag'a gidecek ticaret heyetimizi kabul ettim.

- Emekliler Kongresi'nden bir heyeti kabul ettim.

14 Mayıs 1947.

- Sovyet elçiliğinde (kokteyl).

- Anayasa tasarısı metnindeki gerekçeler bölümünü bir kez daha gözden geçirdik.

- Bilimler Akademisi Yönetim Kurulu'nu kabul ettim.

- Mühendis ve mimarların bir heyetini kabul ettim.

15 Mayıs 1947.

- Gotvald'dan bir mektup ve kimi hediyeler geldi.

"Değerli Georgi Mihayloviç!

Bizim bakanlardan Ripki'nin heyeti vasıtasıyla gönderdiğin o harika hediyeleri alınca yürekten sevindim ve bundan ötürü sana içten teşekkür ederim.

Kuryemizin Sofya'ya gidişinden yararlanarak gönderdiklerimi, sana olan dostluk duygularımın bir ifadesi olarak kabul etmeni rica ederim. Vurgulamak isterim ki, bütün bu eşyalar Çek işçilerinin el hünerinin birer eseridir.

Buradaki Bir Mayıs törenlerine katılan Mihail Nikolov Mişev yoldaş artık oraya dönmüş olmalı. Umarım, Mayıs gösterimizin ne kadar görkemli olduğunu ve halkımızın senin büyük boy portrelerini taşıyıp "Dimitrov, Dimitrov!" diye nasıl haykırdığını da sana anlatmıştır. Ben eminim ki, birilerinin hoşuna gitsin ya da gitmesin, Slav dayanışması görüşü, halkımızın düşüncelerine derin kök salmış. Bu sebepten dolayı, biz dostluğumuzu derinleştirecek ve umarım, en yakın zamanda Çekoslovak-Bulgar anlaşması bu dostluğu daha da güçlendirecek.

Sana ve eşine içten selamlarımı sunar ve dostça elinizi sıkarım.

Çoraplar eşin için, onlarla biz sansasyon yarattık: Tıpkı Amerikan malı plastik çoraplar gibi, hatta daha iyi!

---

* Bu metin, G. Dimitrov'un Soruşturma Komisyonu Alt Komisyonu hakkındaki 4 Mayıs 1947 tarihli sorusuna Molotov'un verdiği yanıttır. Rusçadan çeviridir.

7 Mayıs 1947, Prag, Gotvald.*

Bulgaristan Başbakanı

Georgi Mihayloviç Dimitrov'a

Sofya."**

- Anayasa Komisyonu toplantısına katıldım.

Ganovski'den mektup: Yugoslavya hükümeti, Romanya hükümet heyetinin bu yılın Haziran ayında yapacağı ziyaretten önce, Mayıs ayı sonunda bizim hükümet heyetimizin Belgrad'a gitmesini önermiş.

16 Mayıs 1947.

- Dragnev ve Traykov ile, onların Yönet[im] Kurulu'nun işlerini görüştük.

17 Mayıs 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Fran[sız] kül[tür] ataş[esi] **Bablon**'u kabul ettim.

18 Mayıs 1947.

- Politbüro toplantısı.

19 Mayıs 1947.

- Matbaacılar kongresinde söylevim.

- **Al. Petrov**'un Akdeniz faunasıyla ilgili sergisi.

20 Mayıs 1947.

- Fran[sız] muh[abir] **Rigal** ile sohbet.

21 Mayıs 1947.

- Dragnev, Obbov ve Traykov ile sohbet.

22 Mayıs 1947.

- Politbüro topl[antısı].

23 Mayıs 1947.

Biryuzov, Kirsanov, Kostov, Çervenkov, Damyanov: Çif[tçi] Birliği'ndeki durum konusunda.

Yugosl[avya]'nın yeni elçisini kabul ettim.

"Molotov yoldaşa

Mikoyan yoldaşa

Bizim ihracat mallarımızı listeye almanızı ve talep ettiğimiz demir ve renkli metalleri, makine ve kamyonları önerdiğimiz miktarlarda tahsis etmenizi çok rica ederim. İki yıllık planı yerine getirmemiz için bu zorunludur. İthalat ve ihracat mallarında geçen yıl uygulanan fiyatların korunması, dileğimizdir. Aramızdaki ticaret, dünya piyasasındaki fiyat konjonktürüne bağlı olmamalı kanısındayız. Dış ticaretimizin en başta SSCB'ye doğru yönlendirilmesi bakımından, ABD'den Avrupa'ya navlun fiyata dahil edilmemeli. Ticaret kredisi, elektrifikasyonla ilgili şantiyeler ve yeni sanayi tesisleri konularındaki görüşümüzü kabul etmenizi, ayrıca rica ederim. Kardeş SSCB'nin bu yardımı olmadan ulusal ekonomiyi yönetip geliştirmek bizim için zor olacak, bu yapılmadan ise, demokratik halk iktidarını güçlendirmek mümkün olmayacak. Bizim ihtiyaçlarımız konusunda anlayış göstereceğinize ve bize yardımcı olacağınıza inancım kesindir.

G. Dimitrov.

Bütün bu sorunları çözüme bağlarken, lütfen, İngiltere'nin ve Amerika'nın yeni Bulgaristan üzerindeki ağır baskısını dikkate alınız."***

24 Mayıs 1947.

Kiril ve Metodiy.

Ha[lk] Meclisi önünde gösteri.

Öğleden önce **Biryuzov**'larda.

---

* İmza Latince el yazısı.

** Rusçadan çeviridir.

*** Rusçadan çeviridir.

25 Mayıs 1947.

- Dış politikayla ilgili birçok sorunu **Kimon** ile birlikte hallettik.

- Doğum günü dolayısıyla Tito'ya tebr[ik] telgrafı çektim.

- Pobornikov'u uğurlamak için villada öğle yemeği.

- **Biryuzov** yine Bulgaristan'dan ayrılıyor. Uzak Doğu'ya tayini çıkmış.

- Yugoslav yoldaşların gönderdiği dostluk ve yardımlaşma anlaşması taslağını aldım.

26 Mayıs 1947.

- Romanya Enformasyon Bakanı ve Sanat Bakanı ile diğer heyet üyeleri onuruna Bakanlar Kurulu'nda resepsiyon (öğle yemeği).

Bulgar-Romen dostluğu üstüne söylevim.

- Avusturya elçisini kabul ettim.

- **Beden Eğitimcileri Kongresi**'nden heyeti kabul ettim.

- Ülkenin bütün illerinden **Eylülcü çocuklar** heyetini de.

- **Pen Klüp kongresine** katılmak üzere Londra'ya gidecek olan kadın yazar **Dora Gabe**'yi de kabul ettim.

27 Mayıs 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Vitoşa'daki provokas[yon] olayıyla ilgili olarak, Ame[rikan] temsilcisi **Horner**'i kabul ettim.

- Halk Meclisi'nde.

Anayasa tartışmalarına başlandı. **Çervenkov**'un söylevi.

28 Mayıs 1947.

- Albay **Struman** ile Dr. **Bl. Angelov**'un yol[açtığı] Vitoşa'daki provokasyon konusunda gen. **Robıtsın** ile **Horner**'i (kendi talepleri üzerine) kabul ettim. Ciddi görüşmeler oldu. Sonuç: Generalin geri adım atması, Dr. Angelov'un tutuklanması.

- Roma ve İsviçre Ataşe Militerimiz sıfatıyla albay **Zaimov**'u kabul ettim.

29 Mayıs 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

30 Mayıs 1947.

- **Trayço**'nun Moskova'ya gidecek olmasıyla ilgili olarak, PB toplantısı.

31 Mayıs 1947.

- Çift[çilerin] tartışmalarıyla ilgili toplantı.

1 Haziran 1947.

- Trayço Moskova'ya gitti.

- **Branting** ve karısı bizdeler.

2 Haziran 1947.

- Çiftçilerin heyetini kabul ettim.

- Kirsanov ve Çerepanov yanımda.

3 Haziran 1947.

- İng[iliz] muhabir Con Fişer'e verdiğim demeç yayınlandı.

4 Haziran 1947.

- **Branting** ve karısıyla ikinci akşam yemeği.

5 Haziran 1947.

- **Boyko**'nun doğum günü. Sekreterlik bizde konuk.

- **Petkov'un milletvekilliğinin iptal edilmesi.**

6 Haziran 1947.

- Bakanlar Kurulu toplantısı.

7 Haziran 1947.

- **Beker** ve **Horner** art arda yanımdaydı. Petkov'un tutuklanması ve muh[alefet] gazetelerinin çıkmamasıyla ilgili açıklamalar.

8 Haziran 1947.

- Ümanite muh[abiri] **Rigal**'e verdiğim demeç yayınlandı.

- Öğleden sonra hipodromda: At yarışları.

9 Haziran 1947.

- Yugov, Damyanov, Çervenkov, Vrançev, Hristozov ve Ganev (Milli Emniyet): Davalar konusu.

- **Kirsanov** yanımda. SKP(b)'den Jdanov'un Fransa'daki durumda FKP ve demokrasi için elverişli olmayan beklenmedik değişiklikle[224] ilgili açıklama isteğiyle Torez'e bir mektup gönderdiğini bildirdi.

10 Haziran 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Ha[lk] Meclisi: N. Petkov'a Büyük Ha[lk] Meclisi üyesi olarak istifa dilekçelerini veren 23 kişinin milletvekilliklerinin **kaldırılması.***

- Dilekçeler Ada[let] Bak[anlığı] ile ilgili parl[amento] komisyonuna verildi.

11 Haziran 1947.

- Milli Emniyet'teki (ME) bizimkiler ile Sov[yet] danışmanlar N. P[etkov] davası hakkında.

- **23 milletvekili konusunun** görüşülmesi.

- BHM, milletvekilliklerini kaldırma kararı alıyor.

12 Haziran 1947.

- Tekstil Birliği (kadın ve erkek hamleciler) **heyetini kabul ettim.**

Uzunca bir sohbet: Özeti basına verildi.

- **Dr. Orahovats.** Diplom[atik] temsilcimiz olarak Londra'ya tayini hakkında.

- Albay **Sıbev.** Türkiye'de muavin ataşe militer.

13 Haziran 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Bulgar-Fransız Derneği Yön[etim] Kurulu'nu kabul ettim.

- Gen. Marinov'u kabul ettim.

- Cenevre başkonsolosumuzu kabul ettim.

14 Haziran 1947.

- Bakanlar Kurulu'nun hasılat, gıda ve tayın kararlarını redakte ettim.

- Ekonomi Komitesi ve Kültür Komitesi'nin birçok kararını onayladım.

- **Akşam Kirsanov'u kabul ettim.**

15 Haziran 1947.

- Petkov davasıyla ilgili toplantı.

- **Hipodrom**'da: At yarışları ve parşütle atlama denemeleri.

16 Haziran 1947.

- Politbüro toplantısı.

Muhalefete karşı taktik: İdeolojik ve politik atak.

17 Haziran 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

50-ci yaş gününde **Tr. Kostov**'u telefonla tebrik ettik.

- Petkov'a karşı davanın hazırlıklarıyla ilgili toplantı.

18 Haziran 1947. - 65-ci yaş günüm.

Bütün ülkeden heyetlerin kabul edilmesi.

Akşam, UK'nin Bakanlar Kurulu salonlarında düzenlediği kabul resmi.

9 Ey[lül] 1944'ten bu yana ilk kez bütün diplomatik temsilciler katıldı.

Binlerce tebrik telgrafı.

Stalin, Molotov, Tito, Groza, Gotvald, Tsirankeviç ve yurt dışından daha birçok kişiden tebrikler.

Cumhuriyet Baş[kanlığı]'nda bana Halk Cumhuriyeti Mad[alyası] Altın Yıldız ödülü verildi.

19 Haziran 1947.

- Birçok heyeti kabul ettim.

---

* Muhtemelen, konuyla ilgili ön görüşmeler söz konusudur.

- Halk Meclisi'nde.
- Politbüro toplantısı.

20 Haziran 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.
- Akşam: BHM **bu yılın 16 Eylül** gününe kadar tatil edildi.

21 Haziran 1947.

- Çekoslov[akya] dışişleri devl[et] sekr[eteri] Dr. **Klementis** ile **sohbet.**
- Çekoslov[akya] heyeti onuruna Bak[anlar] Kurulu'nda öğle yemeği.
- Akşam, Çekosl[ovakya] elçiliğinin Yunion Klub'da verdiği kabul resminde.

22 Haziran 1947.

- Berkovitsa **yatılı okulundan Eylülcü çocuklar** yöneticileri **Manov** ve eğitmenleriyle birlikte, burada (Vrana'da). Harika çocuklar! Amatör sanat hünerlerini (şarkı, dans vb.) gösterdiler.
- Akşam Vılko ve Lena bizde. Vılko ile gecenin geç saatlerine kadar par[ti] ve dev[let] işlerimizi konuştuk.

23 Haziran 1947.

- Bak[an] **Stefanov**'a **İtalya** ve **İsviçre**'deki yeni misyonu hakkında talimat verdim.
- 9 Eyl[ül] 1944'ten sonra toplumsal yaşamdan elini çeken eski karikatürcü ressam **Beşkov**'u kabul ettim. Yeteneğini ülkemiz yararına kullanma zamanının tam da şimdi olduğunu kendisine anlattım. **Haylazlığı, israfçılığı** ve **bürokratizmi** eleştiren karikatürlerine **mutlak bir gereksinim** duyulduğunu söyledim. Ağlamaya başladı, kendini ayarlamaya ve görevini yapmaya söz verdi.

24 Haziran 1947.

- Bakanlar Kurulu toplantısı.

25 Haziran 1947.

- Demiryolu işçileri ve denizciler kongresinde söylevim.
- Kirsanov ile sohbet.

26 Haziran 1947.

- Petkov Davası hakkında dostlarla* danışma görüşmesi.

27 Haziran 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

Sofya'da film stüdyosu kurma konusunda Sov[yet] uzm[anlarının] raporunu dinledik.

28 Haziran 1947.

- Sof[ya] okullarından Eylülcü çocukları kabul ettim.
- Ordu, sınır birlikleri ve inşaat bölükleri arasında malzeme ve mekan dağılımı konusunda Damyanov, Kinov, Panov, Bl. İvanov ve Yugov ile toplantı.
- Dostluk ve yardımlaşma anlaşması ile şahsi bir mektubu **Ganovski** vasıtasıyla **Tito**'ya gönderdim

29 Haziran 1947.

- Vrajdebna Havaalanı'nın iç hava ulaşımı ve sıhhiye havacılığına açılması.
- Akşam Polonya dışişleri bakanlığı polit[ik] daire müdürü **Olşevski**'yi kabul ettim.

30 Haziran 1947.

- Bakan Traykov, Gıda İhracat Dairesi Müdürü Naçev, Petko Kunin ile gıda toplama konusunda danışma toplantısı.

1 Temmuz 1947.

- Plenumlarıyla ilgili olarak Sosyal Demokrat Parti MK'ni kabul ettim.
- Akşam, Vılko ve Yugov. Muhal[efetteki] Çiftçilerin merkez yönetimi ile yapılan görüşmelerle ilgili bizim MK'nin hazırladığı açıklamayı redakte ettim.

---

* Muhtemelen, Sovyet temsilcileri ya da BÇHB yöneticilerinden söz edilmektedir.

2 Temmuz 1947.

- Muhalefet konusunda bizimkilerle toplantı.

3 Temmuz 1947.

- Eylülcü çocuklar bizde (Vrana'da).

4 Temmuz 1947.

- Bakanlar Kurulu toplantısı.

- Ekzarh bana yeni seçilen Slivne metropoliti Nikodim'i tanıttı.

5 Temmuz 1947.

- Yugosl[avyalı] Tsitsmil ve Braçeviç'i kabul ettim.

6 Temmuz 1947. Pazar.

- Stadyumda Bulgar ve Romen futbolcuların maçı.

7 Temmuz 1947.

- Politbüro toplantısı.

- Kimon Georgiev ile Selanik Altkomisyonu hakkında.

8 Temmuz 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

9 Temmuz 1947.

- Deyli Telegraf muhabiri Dauntır'ı kabul edip demeç verdim.

10 Temmuz 1947.

- Trayço Moskova'dan döndü ve rapor sundu.

- Bayan Tompsın ile oğluna Vrana'da samimi bir havada geçen akşam yemeği verdim. Kimon Georgiev, Yugov ve Çervenkov da katıldı.

11 Temmuz 1947.

- Vrana'da Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Halk Tiyatrosu'nda Tompsın onuruna düzenlenen törenli toplantıya katıldım.

- Kirsanov yanımda.

12 Temmuz 1947.

- Septemvriyçe gazetesinin şehir yönetimini kabul ettim.

- **Obbov**'un, Çiftçi[lerin] parlamento grubunda yaptığı teslimiyetçi söyleviyle ilgili olarak bakan **Traykov**'u kabul ettim.

- Çankov ile birçok günlük parti sorununu hallettik.

- Petru Groza ve beraberindeki bakanların karşılanması ve ağırlanması için yapılan hazırlıkları kontrol ettim. Bak[anlar] Kurulu'nda ve garda kalacakları mekan vb.

13 Temmuz 1947.

- Konukları karşılama töreni.

- Petru Groza'nın Bakanlar Kurulu'nda beni ziyareti ve benim de onu Bak[anlar] Kurulu'ndaki daire mekanlarında ziyaretim.

- Groza'nın yanı sıra, beraberindeki görevlilerle birlikte Tatarescu, Georgiu-Dej, Voytek ve Bondaraş da geldi.

- Öğleden sonra, **Groza** ile birlikte, Bulgar ve Yugoslav sporcular arasındaki bo[ks] maçında.

- Akşam, Yunion Klub'da konuklar onuruna Kimon Georgiev'in verdiği akşam yemeği.

14 Temmuz 1947.

- Vrana'da Groza ve meslektaşlarıyla öğle yemeği.

- ...*

- Bak[anlar] Kurulu'nda akşam yemeği (Dim[itrov] ve Groza'nın konuşmaları).

500 kişi katıldı.

---

* Asıl metinde üstü çizilen cümle: "Groza ile birlikte Yunak Stadı'nda Bulgar ve Yugoslav boksörlerinin maçında."

15 Temmuz 1947.

- Çamkoru'da (Bistritsa Sar[ayı]'nda). Romenlerle konferans.

Bütün sorunları açıklığa kavuşturduk.

Bildiri ve protokolü hazırlayacak komisyon.

- Akşam Roma[nya] elçiliğinde.

"BULGARİSTAN - ROMANYA ANLAŞMASI İÇİN ANA HUSUSLAR

1. İki dost ülke halkının yazgısına ve geleceğine ilişkin bütün konularda, iki halk yararına sıkı ve çok yönlü işbirliği.

2. Her iki ülke güvenlik ve bağımsızlığını güvence altına almak için gerekli bütün önlemleri alacaktır. İki ülkenin çıkarları ya da barış ve uluslararası işbirliğinin çıkarlarıyla ilgili bütün önemli uluslararası konularda taraflar aralarında danışacak ve Birleşmiş Milletler Örgütü'nün statüsü ruhunda hareket edecektir.

3. Taraflardan herhangi biri, işgal edilmek ya da toprağından bir parça koparılmak amacıyla üçüncü bir tarafın saldırısına uğrar ya da bağımsızlığı tehdit edilirse, anlaşmayı imzalamış diğer taraf saldırıya uğrayan tarafa elindeki bütün olanaklarla askeri ve her çeşit yardımı sağlayacaktır.

4. Her iki taraf da, diğer tarafa karşı yönelik hiçbir anlaşma bağlamama ve hiçbir harekete katılmama yükümlülüğünü üzerine alır.

5. İki taraf sıkı ekonomik işbirliği yapacak: Ekonomik planlarını uyumlaştıracak; uzun süreli mal mübadelesi anlaşması imzalayacak ve dış ticaret alanında uyumlu önlemleri öngören anlaşma bağlayacak; gümrük birliği ve etkin ekonomik, politik ve kültürel işbirliğine yönelik diğer önlemleri uygulamak üzere hazırlık anlaşması imzalayacaktır.

6. İşbu anlaşma, tarafların üçüncü taraflar karşısında üzerine aldığı yükümlülükleri etkilemez."

16 Temmuz 1947.

Bildirinin ve protokolün kabul edilmesi. Protokolün imzalanması.

- Cumhurb[aşkanının] Bak[anlar] Kurulu'nda verdiği öğle yemeği.

Groza'ya ve ona eşlik edenlere ödüllerinin verilmesi.

- Akşam garda uğurlama.

17 Temmuz 1947.

- Birçok kişiyi kabul ettim.

Korgen. Stoyçev ve Dimo Dimov; Belgrad ticari danışmanımız Taraşmanov ve Stokholm ticari danışmanımız Tanev.

18 Temmuz 1947.

- Vrana'da Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

Rom[anya] hükümeti ile sözleşmelerin onaylanması ve başka konular.

- 28 Temmuz günü Yugoslavya'yı ziyaret etme kararı aldık.

19 Temmuz 1947.

- N. Petkov davasıyla ilgili iddianame taslağını gözden geçirdik (Sov[yet] yoldaşlar, Kolarov, Yugov, Tr. Kostov, Hristozov, Vrançev ve Vlado Poptomov katıldı).

- Öğleden sonra, Ç[in] sendikaları başkanı Liu Ningi, Hindistan sendikaları başkanı Şripad Dange ve dünya send[ikalar] federasyonu üyesi Li Fupey'i kabul ettim.

20 Temmuz 1947.

Drujkov ile konuştum. 5 Ağustos*

* Asıl metinde yanlış: "5 Temmuz".

günü Moskova'da olmamı kararlaştırdık.

21 Temmuz 1947.

- Bistritsa'da.

22 Temmuz 1947.

- Polonya'nın ulus[al] bayramı.

Polonya elçiliğinde kabul resmi.

23 Temmuz 1947.

- Yugoslavya'ya gidecek heyet listesini ve orada ele alınacak sorunları görüştük*

- VC UK'nin Çift[çiler] muhalefetinin kararlarına karşı tutumu.

- Harman sorunları.

- **G. Traykov** ile **Dragnev** bana Daimi Komite'nin kararını anlattı. Komite, Obbov'un **tahammül edilmez tutumu** dolayısıyla, onun bundan sonraki kabine üyeliği konusunda üzerine sorumluluk alamaz.

24 Temmuz 1947.

- Yine Bistritsa'da.

Kirsanov'u kabul ettim. Çekoslovakya ile Fransa arasında hazırlanmakta olan anlaşmayla ilgili Moskova kaynaklı haberler iletti.

25 Temmuz 1947.

- Bakanlar Kurulu toplantısı.

Belgrad'a yapacağımız ziyaretle ilgili sorunları görüştük: 1) Dostluk ve yardımlaşma anlaşması tasarısı; 2) hudut düzenlemeleri; 3) demiryollarında, gümrüklerde ve pasaport uygulamalarında kolaylıklar; 4) yeni demiryolu hatları; 5) Dinar'ın ve Leva'nın kurları; 6) ekonomik yardımlaşma; 7) Milli Emniyet makamlarının ortak çalışmaları vb.

Bak[anlar] Kurulu tümünü **oybirliği ile** kabul etti.

Heyet üyeleri belirlendi: G. Dim[itrov], K. G[eorgiev], D. Terp[eşev], Yugov, Stefanov ve G. Traykov.

Rizospastis muhabirine **demeç** verdim.

26 Temmuz 1947.

- Yolculuk hazırlığı.

- Amerikan ...** muhabirini kabul ettim.

- General Çerepanov'u da kabul ettim.

- **Öğleden sonra** saat 5'te Belgrad'a hareket ettik.

Tsaribrod Garı'nda duygulu bir karşılama.

Bütün yol boyunca her yerde çok sayıda karşılamaya çıkanlar.

27 Temmuz 1947.

- Saat 10'da Belgrad'da.

Tito ile içten karşılaşma.

Onur Taburu, selam[lama] konuşmam.

Aleksandır'ın eski sarayına kadar sokaklar halkla dolu. Saraya yerleştik.

- Heyetimiz Yugosl[avyalı] dostlarımızla öğle yemeğinde.

- Akşam Tito'nun verdiği kabul resmi.

(Öğleden sonra Partsan köyünde.)

Bir fabrikayı gezdik.

28 Temmuz 1947.

- Cumhuriyet Prezidyumu'nda

Ribar bizim heyet üyelerine ödül veriyor.

- Prezidyum'un verdiği ve Tito'nun da katıldığı öğle yemeği.

Ribar'ın selamlama konuşması.

Benim cevabım.

- Akşam bizim elçilikte kabul resmi.

- Saat 11.30'da Zagreb'e har[eket].

---

* Muhtemelen, BİP(k) yönetiminin toplantısı söz konusu.

** Saturdey İvning Posı gazetesinin Avrupa redaktörü Demares Bes.

29 Temmuz 1947.

- Sabah saat 8'de Zagreb'de.

Hırvatistan hükümeti ve cumhurbaşkanı ile karşılaşma.

Bütün şehir resmi karşılamaya katılıyor.

Belgrad'daki merasimlerin aynısı.

- Yeni kurulmuş elektrikli motor ve malzeme fabrikasını gezdik.

- Hükümetin verdiği ve Prezidyum Başkanı **Nazor**'un katıldığı öğle yemeği.

Konuşmalar ve benim bunlara cevap olarak söylevim.

- Saat 3.30'da Lüblana'ya hareket ediyoruz, saat 7'de varıyoruz.

Belgrad'da ve Zagreb'deki gibi karşılamalar vb.

- Akşam **Bled**'de.

30 Temmuz 1947.

- Yapacağımız görüşmelerin usulü konusunda Tito ile anlaştık.

- Akşam iki heyetin **ilk oturumu**.

Yugosl[avya] tarafından Tito, Kardel, Cilas, Simiç ve Belber; bizim taraftan Dim[itrov], K. Georgiev, Yugov, Terpeşev, Stefanov, G. Traykov ve Ganovski.

Dostluk, işbirliği ve yardımlaşma anlaşmasının metnini tamamladık. Barış anlaşmasının onaylanmasından sonra, Belgrad'da imzalanacak, onay belgelerinin teatisi Sofya'da yapılacak.

Bütün diğer konularda anlaştık, somut önerileri sunma görevi değişik komisyonlara verildi.

Yugosl[avya] hük[ümeti] Bulgaristan'dan tazminat talebinde bulunmaktan vazgeçtiğini gerekçeleriyle birlikte açıklıyor.

31 Temmuz 1947.

- Değişik konulardaki komisyonlar çalışmalar yaptı. Yugov, Stefanov ve diğerleri, karılarımız ve Yugosl[avyalı] dostlarımızla birlikte Bohino gölüne gittik. Büyük bir şelaleyi aşarak, Sava nehri kaynağının bulunduğu yüksek kayalıklara ulaştık.

...*

1 Ağustos 1947.

- Mak[edonya] konusunda ortak bir çizgi izlemek için Tito ve Mak[edon] hük[ümetinin] baş[ıyla] anlaştık. Pir[in] bölgesinin Mak[edonya] Cumhuriyeti'ne doğrudan dahil edilmesi için çalışılmayacak.

- Konferansın ikinci ve son oturumu. Anlaşmanın, bildiri ile protokolün ve değişik sözleşmelerin kesin metinleri kabul edildi.

- Akşam, belgelerin imzalanması.

- Ardından, Tito'nun verdiği ortak akşam yemeği.

Tito'nun söylevi ve benim yanıt olarak yaptığım konuşma.

2 Ağustos 1947.

- Sabah saat 10.30'da Tito ve Kardel ile birlikte, otomobille Lüblana'ya gittik. Garda uğurlama töreni. Benim veda söylevim.

- Zagreb garında Hırvatistan hükümetiyle vedalaştık.

- Belgrad garında Sırbistan hükümetiyle vedalaştık.

- Belgrad ile Niş arasında, trende, Yugoslav ve yabancı muhabirlerle basın toplantısı yaptım.

---

* Asıl metinde üstü çizilmiş: "Akşam, Tito'nun Bled'deki Hükümet Evi'nde verdiği ortak akşam yemeği. Tito'nun söylevi ve benim söylevim."

3 Ağustos 1947.

- Sofya'ya saat 10'da vardık. Karşılama töreni. Bak[anlar] Kurulu'na kadar yolun iki yanı halkla dolu.

Bak[anlar] Kurulu balkonundan konfer[ans] kararları ve tarihsel önemi üzerine bir konuşma yaptım.

4 Ağustos 1947.

- Politbüro toplantısı.

1. Ülkedeki durum.

2. Petkov'a karşı dava.

3. Yugoslavya gezisi ve Bled konferansının kararları.

5 Ağustos 1947.

- Petkov'a karşı dava başlıyor.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

1. Sovyet maden uzmanlarının madencilik alanını rasyonalleştirme ve genişletme konusunda raporu.

2. Heyetin Bled konferansının kararlarıyla ilgili raporu.

Tümü oybirliğiyle onaylandı.

6 Ağustos 1947.

- Askeri konularda (Çerv[enkov]'un katılımıyla) toplantı.*

- Harman işlerindeki zorluklar.

- Partinin çalışmaları hakkında.

7 Ağustos 1947.

- Bakanlar ve Kol[arov] ile toplantı.

Moskova'ya gittiğimde görüşülecek konular hakkında.

Yurtdışındaki temsilciliklerimizin sorunları.

Londra elçiliği personel listesindeki boşluğun doldurulması.

- Bizim yoldaşlarla birlikte. Yokluğumda MK'nin yapacağı işler için son talimatlarımı verdim.

- Gün içinde **Kirsanov**'u kabul ettim.

- Sofya'daki Türk elçiliğinin eski ataşesi Suriye'ye nakli dolayısıyla beni ziyaret etti.

- Prof. **Andrey Nikolov** (heykeltıraş) ile sohbet.

- (Sabaha kadar yolculuk hazırlığı yaptık.)

8 Ağustos 1947.

- Saat 5'te (Bulg[ar] saatiyle) Moskova uçağına bindik. (İki mükemmel uçak.) Havaalanında: Kirsanov, Çerepanov, Tr. Kostov, Çankov, Yugov vb. Resmi olmayan uğurlama.

- Saat 12'de (Bulg[ar] saatiyle) ya da (Mosk[ova] saatiyle) saat 1'de **Moskova havaalanı'nda.**

Oradan, doğrudan Meşçerino'ya.

- **Saat 11'de (akşam)** villada, St[alin]'in yanında. Görüşmemize Karadeniz sınırımızın güvenliği [sorunuyla] başladık. Birkaç askeri bot daha vermeye hazır (toplam bir tümen). İyi bir askeri deniz üssü ve filosuna sahip olmamız için yardım edilebileceği kanısında. Gemileri kullanma eğitimi görmek için Odesa'ya denizci göndermeliyiz. Ordumuz ve sınır birlikleri için istediğimiz silahlar da verilebilir. Bulganin'i çağırdı ve bu konularda talimat verdi. Bütün bu sorunların somut çözümü için ordu genelkurmay başkanı ile askeri filo komutanını hemen Moskova'ya çağırma kararı aldık. Bulganin gen. Çerepanov vasıtasıyla Sofya'ya gereken emri verdi.

Bled konferansında alınan kararlarla ilgili olarak, anlaşma metni üzerinde görüş birliğine varıldığını açıklamanın hata olduğunu, kaldı ki, bu metnin yayın-

* Muhtemelen, Politbüro toplantısı söz konusu.

lanmadığını söyledi. **Süresiz** anlaşmadan söz edilmesini eleştirdi. Uluslararası ilişkilerde böyle bir şey olmadığını belirtti. Bütün bunların barış anlaşmalarının onaylanmasından önce yapılmasının hiç de uygun olmadığını kaydetti. Amerikalıların ve İngilizlerin bu olguyu Yunanistan'a ve Türkiye'ye askeri yardımları artırmak için kullanacağına işaret etti. Genel olarak "acele ettiniz, sinirlerinize hakim olamadınız. Boşuna yaygara. Özellikle, Bulgaristan'ın hâlâ İkinci [Dünya] Savaşı'nda uydu bir devlet sayıldığını dikkate alarak, bütün bunları sessizce yapabilirdiniz."

Bulgaristan ve Yugoslavya için **çözümleyici olan** iç tehlike değil, **dış tehlikedir...**

"SSCB'nin yardımına gelince, Bulgaristan'ın savaşta Hitler'den yana olması SSCB'yi zor duruma sokuyor ve biz **açıkça** yardım gösterirken, bu olguyu gözardı edemeyiz. Çoğu kez başka, dolaylı yollar aramak gerekiyor. Ama, yardım edeceğiz."

Azotlu gübre fabrikasının binası, ticaret anlaşması, Ruble'nin kuru, Bulgaristan'daki Alman işletmeleri vb. konularda sohbet ettik. Bulgaristan'daki Sovyet organlarının Bulgaristan'ın özel pol[itik] durumunu ve rolünü dikkate almadan, genellikle basit bir memur, bir daire görevlisi gibi hareket etmesinden yakındığımda, bu işlerin çoğundan haberi olmadığını ve bu gibi durumlarda doğrudan kendisine başvurmamı önerdi.

Özellikle Fransa ve İtalya'da olmak üzere, değişik komünist partilerinin durumunu ayrıntılı bir şekilde konuştuk. Fr[ansız] partisinin politikasını son derece yanlış buluyor. Yönetimin Amerikan kredileri olmadan Fransa'nın batacağı korkusunun kurbanı olduğunu söyledi. Şöyle devam etti: Komünistler hükümetten atılmayı beklemek, bundan da öte, hükümeti şartlı olarak destekleyeceklerini açıklamak yerine, Fransa'nın bağımsızlığının teslim edilmesine karşı oldukları gerekçesiyle, hükümetten ayrılmalıydı.

Başında Erkoli'nin bulunduğu İtal[yan] komünist partisine karşı da oldukça eleştirel bir tutum aldı.

Birçok konuda uzun uzun sohbet ettik. Ben oradayken, Bulganin ile kimi askeri sorunları ve ordunun yeni baştan düzenlenmesi konusunu görüştü. "Kazandığımız zaferle övünmekle yetinmeyip, savaşın değişik aşamalarında ve değişik harekatlar sırasında yaptığımız hataları titizlikle incelememiz de gerekir."

Mezelerimizi yudumlayıp ufak kadehlerimizi karşılıklı olarak şerefe kaldırarak, sabahın saat 5'ine kadar oturduk ve yeniden görüşmek üzere yürekten vedalaştık.

"Hatalarının hesabını galipler de vermeli!" (Jukov ve diğerlerinin hatalarını kastediyor.)

9 Ağustos 1947.

- **Kinov** ve **Halaçev** geldi.

- Kinov ve Halaçev ile birlikte **Bulganin**'in yanında. Antonov (kurmaydan) ve Yumaşov (filodan) ve başkaları da hazır bulundu.

Ordumuzun, filomuzun, hudut birliklerimizin vb. nelere gereksinimi (silah, danışman vb.) olduğunu etraflıca görüştük.

10 Ağustos 1947. Pazar.

- İstirahat ettik.

11 Ağustos 1947.

- Çarşamba günü (14 Ağustos1947) Barviha'ya alınmam konusunda anlaştık.

- Akşam **Kinov** ve **Halaçev** yanımda. Orduyu, filoyu vb. silahlandırma konusundaki karar tasarısı hakkında bilgi verdiler. Her şey çok iyi gidiyor.

12 Ağustos 1947.

- **Drujkov**'a bizim ekonomik işlerimizle ilgili üç mektup gönderdim.

- Akşam **Drujkov**'un yanında. Sov[yet] hü[kümetinin] şu kararını gösterdi:

"SSCB
BAKANLAR KURULU
BAŞKANI
12 Ağustos 1947.
Moskova, Kremlin
DİMİTROV YOLDAŞA

Sovyet hükümeti, Yugoslavya ile Bulgaristan arasındaki süresiz pakt hakkındaki görüşünü kardeş Yugoslavya ve Bulgaristan cumhuriyetlerine duyurmayı görev bilir.

İki ülke hükümetinin barış anlaşması yürürlüğe girmeden ve Sovyet hükümetinin uyarılarına karşın bir pakt imzalamasını Sovyet hükümeti bir hata olarak değerlendiriyor. Sovyet hükümeti, iki hükümetin acele etmekle, Yugoslavya ve Bulgaristan'a karşı Yunanistan ve Türkiye'nin işlerine askeri müdahalelerini artırmaları için gerici İngiliz ve Amerikan unsurlarının eline lüzumsuz bir bahane verip, onların işlerini kolaylaştırdığı kanısındadır.

Elbette, Sovyetler Birliği'nin Yugoslavya ve Bulgaristan ile birlik bağları vardır. Çünkü, Yugoslavya ile formel birlik anlaşması, Bulgaristan ile ise fiili birlik içindedir, bu da formel birlik anlaşmasıyla eş anlamlıdır. Ancak, Sovyet hükümeti şu konuda uyarısını duyurmak zorundadır ki, Sovyet hükümetine danışılmadan dış politika alanında imzalanan son derece önemli paktlar konusunda üzerine sorumluluk alamaz.

SSCB Bakanlar Kurulu Baş[kanı]
Y. St[alin]."*

Askeri sorunları ve ek konuları görüşme işini yarına bıraktık.

13 Ağustos 1947.

- Belgrad'a şu şifreli telgrafı çektim: "Valter'e. Büyük dostumuzun açıklamasıyla ilgili olarak kabul etmeliyiz ki, anlaşma konusuna kendimizi fazla kaptırdık. Benim görüşüm şu ki, yaptığımız hatayı düzeltmek amacıyla, bu anlaşmayı iptal etmeli, uygun zamanı geldiğinde Sovyet dostlarımızla gerekli danışmalarda bulunup anlaşmayı imzalamalı ve resmen açıklamalıyız.

İvan."**

- **Akşam Kremlin**'de. Stalin ile bizim askeri ve ekonomik sorunlarımız görüşüldü. St[alin], Beriya, Malenkov, Jdanov, Voznesenski, Bulganin, Antonov, Yumaşov (filo) ve bizim taraftan (askeri konularda) Kinov ve Halaçev katıldı.

Silahlanmayla ve diğer askeri konularla ilgili önerilerin tamamı kabul edildi. Ödemeler, 5 yıl sonra başlayarak, 10 yıl içinde, **yarı** fiyatla yapılacak.

Ekonomik sorunlar:

1. Yolcu ve mal taşımacılığında uçak tarifelerinde indirim;

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çevirildir.

2. Sovyet kitap fiyatlarında önemli indirim;

3. Bizim öğrencilerin tüm masraflarının yarısının Sov[yet] hükümetince karşılanması.

Bulgaristan'ın eski Alman mülkleriyle ilgili borcu, Bulgaristan'daki sanayi işletmelerinin genişletilmesi için kullanılacak **toplam** 9 mil. Dolar ile ödenmeli.

Fabrikaların donatılması için öngörülen süre kısaltılabilir.

Partimizin elindeki mülkler, (bedava ya da çok küçük bir fiyatla) bize teslim edilmeli.

Görüş birliğine varılan anlaşmalar imzalanmalı.

14 Ağustos 1947.

- Sergeev ile B. Hristov geldi.

Kendilerini kabul ettim ve Sofya'da onlara verilen malumatı aldım.

- **Akşam geç vakit Barviha'ya yatırıldık.**

15 Ağustos 1947.

- **B. Hristov** Stalin ile vardığımız mutabakata göre formel olarak da halledilmesi gereken ekonomik ve teknik sorunlarla ilgili olarak Krutikov ve Merkulov ile yaptığı görüşmeler hakkında rapor sundu.

- **Zinaida Gav[rilovna]** Orconikidze bizde.

- Tsola Dragoyçeva da burada. (Barviha'da tedavisini tamamlıyor. Sürenin bir kez daha biraz uzatılması söz konusu.)

16 Ağustos 1947.

- Konsültasyon: Profesör **Vosvi**, Prof. **Egorov**, Prof. **Valedinski**, Prof. **Fronşteyn** ve doktor **Rijikov**. Karaciğerin büyüme gösterdiğini ve kötü durumda olduğunu; bağırsakların iyi çalışmadığını; kalpte yaşlılık sklerozu; bacaklarda şişkinlik vb. tespit ettiler. Tek sözle, en az iki ay ciddi tedavi görmesi gereken **gerçekten hasta** bir adam durumundayım.

Anlaştık: Tedavi 5 Eylül'e* kadar sürmeli; Sofya yolculuğu; 25 Eylül'e doğru geri dönüş ve 15 Ekim'e kadar yeniden tedavi.

Çok sıkı perhiz!

17 Ağustos 1947.

- **Baranov** yanımda. Öz[el] Şube'nin çalışmaları hakkında bilgi verdi.

Yönetici parti (yurt[dışı] partiler) kadroları için SSCB'de vb. okul açma fikri.

- **Tsola Dragoyçeva:** Kendi misyonu ve işi hakkında.

- Kinov ve Halaçev: Askeri konularda.

18 Ağustos 1947.

- **B. Hristov:** Sağlanan mutabakatlar hakkında.

- Kinov ve Halaçev (son talimatlar). Kostov için bir mektup verdim.

19 Ağustos 1947.

- **Kinov** ile **Halaçev** Sofya'ya uçtu.

20 Ağustos 1947.

- **Vişinski** Bulgaristan'ın barış anlaşmasını onaylaması gerektiğini bildirmesi için Vlasov'u göndermiş.

Bu konuda Kostov'a telgraf çektim.

- Tem[yiz] Mahkemesi'nin kararını beklemeden, Petkov'un birliğinin dağıtılmasını, Ha[lk] Meclisi'nin daha ilk oturumlarında onların milletvekilliklerini kaldırmasını önerdim.

21 Ağustos 1947.

- Bü[yük] Ha[lk] Meclisi'nin toplan-

---

* Asıl metinde yanlış. "Ağustos".

ması ve Petkov'un birliğinin dağıtılması konularında MK'ne birçok talimat gönderdim.

22 Ağustos 1947.

- B. Hristov: Sov[yet] hü[kümeti] ile varılan anlaşmalar hakkında.

23 Ağustos 1947.

- **Nayden Nikolov**, karısı ve Dragoyçeva bizdeler.

Dragoyçeva'nın Bulg[ar] kadınları hakkındaki yazısını gözden geçirdim.

- [SKP(b)] MK'den **Konstantinov** yanımda.

- Dün ve bugün MK'ne birçok öneri ve tavsiye yolladım.

24 Ağustos 1947.

- Mezarlıkta (Mitya'nın mezarı başında!).

- Grip oldum.

Şişe çektiler.

25 Ağustos 1947.

- Yataktaydım, birçok tedavi yöntemi uygulandı.

- **Büyük Ha[lk] Meclisi barış anlaşmasını onay[lamış].**

26 Ağustos 1947.

- Genişletilmiş konsültasyon: Profesörlerden Vovsi, Egorov, Valedinski, Haçaturov, Fronşteyn ve Dr. Rijikov. Sonuç: Bacaklardaki şişme yokolmuş, kalp güçlenmiş, karaciğer biraz küçülmüş. Ama, **bir buçuk ay** kesintisiz tedavi gerekiyor. Tedavinin kesilmesine **kesinlikle** karşılar.

- **Sofya'ya çekilen telgrafların (şifreli) bir bölümü:**

"Vladimirov'a.

Partinin şehir örgütlerini güçlendirmenin yanısıra, köy örgütlerimizi hızla güçlendirmeyi ve köyler için parti örgütü sekreteri, muhtar, tahsildar gibi kadroların yetiştirilmesini ben, önümüzdeki en yakın dönemde başlıca parti görevimiz olarak görüyorum. Köy örgütlerimizin yönetimlerini acilen gözden geçirmek, özel kurslar açmak, partinin politik eğitim çalışmalarını yoğunlaştırmak ve etkinleştirmek, köy için uygun propaganda kitapları hazırlamak ve daha birçok başka girişimde bulunmak gerekir. Bütün bunların yanı sıra, partinin orta köylüyü tamamen kazanabilmesi için Çiftçiler Birliği ile ilişkilerin yerel düzeyde halledilmesi gerekir. Unutulmamalı ki, köylü yığınları üzerinde yönetimimizi teminat altına almanın anahtarı budur. Bu yıl içinde tahılın toplanmasıyla köyde açılan yaranın küçümsenmesine hiçbir şekilde izin vermeyin.

Eldeki bütün yöntemler kullanılarak bu yara hızla tedavi edilmeli.

22 Ağustos 1947. İvanov."*

"Vladimirov'a.

Bu yıl Dokuz Eylül'ü kutlamanın taşıdığı büyük önem, partimiz, sendikalar, diğer toplum örgütleri ve Vatan Cephesi içindeki müttefiklerin olağanüstü çabalar harcamasını zorunlu kılıyor. Bütün olanaklar tüm ülke çapında seferber edilmeli. Bu yıl gösteri ve yürüyüşler, geçen yıla oranla çok daha görkemli olmalı. Halkın bizimle birlikte olduğunu, bizim iç, ekonomik ve dış politikamızı etkin bir şekilde desteklediğini ve dışarıdan gelecek tüm baskılara karşı kendi bağımsızlığı, Bulgaristan'ın egemenliği ve geleceği için var gücüyle savaşmaya kararlı olduğunu ortaya koyan kanıtları

* Rusçadan çeviridir.

ülke çapında ve yurt dışında en iyi şekilde sergilemeliyiz. Bu yıl Dokuz Eylül kutlamaları iç gericiliğe ve dış müdahalelere karşı yeni ve yıkıcı bir darbe olmalıdır. Ayrıca, halk iktidarının büyük başarılarını da açıkça ortaya koymak gerekir.

22 Ağustos 1947. İvanov."*

"Spiridonov'a, Vladimirov'a.

Verilen hükümle ilgili yurtdışındaki düşmanca kampanyaya karşı tepkimiz her bakımdan hemen etkinleştirilmeli, daha gerekçeli ve daha inandırıcı kılınmalı. Özellikle, Petkov'un Batı ile dostluğu yüzünden mahkum edildiği iddialarına karşı kesin tutum alınmalı. Petkov'dan başbakana kendi el yazısı ve kendi imzasıyla, suçunu bütünüyle kabul eden ve pişmanlığını belirten, bu arada yabancı danışmanlarla bağlarına işaret eden bir mektup almaya çalışmalıyız. Onun Lulçev ile ortak halk düşmanı eylemlerine, yani halk iktidarına karşı birleşik muhalefet olarak hareket ettiklerine parmak basılmalı ve mektubun kopyası bizde ve yurtdışında yayınlanmalı.

22 Ağustos 1947. İvanov."**

"Spiridonov'a, Vladimirov'a.

Bütün diğer unsurların yanı sıra, savaşa dahil bir ülke olarak yeni Bulgaristan'ın İngiltere ve Amerika tarafından tanınmamasından, tazminatların ağırlığından ve başka maddelerden Bulgar halkının duyduğu derin üzüntüye, onaylama kararında ağırlıkla işaret edilmesinin uygun olup olmayacağını görüşünüz. Bulgar halkının Sovyetler Birliği'ne ve Bulgaristan ile barış anlaşmasına daha adil şartlar getirilmesinden yana çıkan diğer heyetlere yürekten teşekkür ettiği de, ayrıca ifade edilmeli. Barış anlaşmasında yer alan ağır şartların yumuşatılmasını ummakta Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin tamamen haklı olduğu da vurgulanmalı.

22 Ağustos 1947. İvanov."***

"Spiridonov'a, Vladimirov'a.

Benim görüşüm şu ki, Petkov'un birliği, merkez yönetimi ve yerel şubeleri de dahil, bütünüyle dağıtılmalı. Onun gençlik birliği de dağıtılmalı. Burada yarı önlemlere yer yok. Ülkemizin iç politikasında bir sayfayı kapatmak ve bundan sonraki olumlu gelişimlerin yolunu açmak için bu sorun kökten halledilmeli. Yabancıların yaygarasından rahatsız olmayalım.

22 Ağustos 1947. İvanov."****

"Spiridonov'a, Vladimirov'a.

Dokuz Eylül için zamanında iki iyi belge hazırlamak gerekir. Biri, iki yıllık ekonomik planın yerine getirilmesinin sonuçları, diğeri de, hükümet bildirisinin yerine getirilmesinin sonuçları hakkında olmalı. Her iki belgede de olumlu ve olumsuz yanlara, başarılara ve yetersizliklere, bu arada, en önemli gelişmelerin en yakın zamanda görüleceğine işaret edilmeli. Bu belgelerle ilgili olarak basında, toplantı ve oturumlarda, sözlü ajitasyon alanında açıklayıcı bir kampanya başlatılmalı ve somut eleştiri ve özeleştiri yapılmalı. Bu işte en aktif

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.

katılımcı ve yönetici partimiz olmalı.

23 Ağustos 1947. İvanov."*

"Spiridonov'a.

Bugünkü aşama, Milli Emniyet, Halk Milisi, Hudut Kuvvetleri, merkezi ve yerel idare makamlarının gücünü ve savaş yeteneğini elden geldiğince artırmak için Yugov ve emrindeki görevlilerin, onların tamamını hızla gözden geçirmesini zorunlu kılıyor. Yedek milis güçlerinin örgüt düzeyine, eğitim ve işlevlerine daha büyük önem verilmeli. Hükümeti, devlet kuruluşlarını ve ülkedeki en önemli işletmeleri koruma işlerinin daha iyi düzenlenmesi özellikle önemlidir. İç gericiliğin ve dış düşmanlarımızın aşırı derecede öfkeli olduğu, titizlikle dikkate alınmalı.

23 Ağustos 1947. İvanov."**

"Spiridonov'a.

Yeni devlet bütçesini hazırlama çalışmalarına hız vermek için Stefanov'u ve emrindeki kurumu (Maliye bakanlığı) seferber ediniz. Bütçeyi düzenleme yöntemini kökten değiştirmek ve bütçenin yapısını devletin bugünkü gereksinimlerine göre ve halk devleti ruhuna uygun şekilde temelden iyileştirmek gerekiyor.

23 Ağustos 1947. İvanov."***

"Spiridonov'a, Vladimirov'a.

Başsekreter, müdür, müdür yardımcısı, şube şefi gibi en önemli yönetici devlet memurlarının günümüzdeki görevlerinin anlatılması ve aralarında gerekli bağların sağlanması için bir konferansın hazırlanması çok iyi olur. Bu tür konferanslar yerel düzeyde de yapılmalı. Yönetici durumundaki komünistlerin faaliyetleri arasındaki uyumsuzluğa son verilmesi son derece önemlidir.

23 Ağustos 1947. İvanov."****

26 Ağustos 1947. (Devam.)

- Selanik'teki Altkomisyonun bizim topraklarımızda dört "olayı" araştırma talebine Bulg[ar] hükümetinin vermesi gereken yanıt konusunu Vişinski'ye danıştım.

Benim görüşüme göre, **reddetmek** gerektiğini bildirdim. Viş[inski], Sov[yet] hükümetinin kanısına göre, Soruşturma Komisyonu'nun görevinin sona erdiğini vurguladı. Böyle bir cevabın doğru olacağını söyledi.

Sofya'ya şu şifreli telgrafı çektim:

"Spiridonov'a.

Selanik'teki Altkomisyona şu anlamda yanıt verilmelidir:

"Kendisine verilen materyali inceleyen Bulgar hükümeti, Yunan tarafının Bulgaristan'a karşı yönelttiği kaba ve kasıtlı suçlamaların söz konusu olduğu kanısına varmıştır. Bu sebepten dolayı Bulgar hükümeti bu suçlamalarla meşgul olmayı anlamsız bulmaktadır. Kaldı ki, Bulgar hükümetinin son verilmesi istemiyle Güvenlik Konseyi'ne ve Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu aracılığıyla bizzat Yunan hükümetine başvurmasına karşın, Yunan makamlarının hudutlarımızdaki gerçek ihlalleri konusunda, şimdiye kadar hiçbir şey yapılmamıştır. Selanik Altkomisyonu buna hiç ilgi göstermemiş ve bu konuda hiçbir girişimde bulunma-

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.

mıştır. Yunan hükümeti yararına ve Bulgaristan'ın çıkarları ve egemenliği zararına açıkça tek yanlı tutum aldığı bugünkü durumda Selanik Altkomisyonuna herhangi bir şekilde yardımcı olmayı, Bulgar hükümeti olanaksız bulmaktadır."

Bana kalırsa, anlam bakımından böyle bir yanıt gerekli diplomatik yöntemle Selanik'e yollanmalı ve elbette, hiçbir hükümet temsilcisi gönderilmemeli.

26 Ağustos 1947. İvanov."*

"Vladimirov'a.

Belyaev hiçbir emir almayacak. Sorun burada halledilecek. Size satılacak işletmelerin durum ve yerleri de belirtilen tam listesini Hristov'a gönderiniz.[225]

26 Ağustos 1947. İvanov."**

27 Ağustos 1947.

- Bir kuryeyi kimi mektup ve materyallerle Sofya'ya gönderdim. (Hükümete ve MK'ne birçok talimat.)

- Barış Anlaşması Madde 35'in (anlaşmanın uygulanmasının SSCB, Büyük Britanya ve Kuzey Amer[ika] Devletleri'nin diplomatik temsilcileri tarafından denetlenmesi) yerine getirilmesi konusunda Sov[yet] hü[kümetinin] görüşü için Vişinski'ye bir mektup gönderdim.

29 Ağustos 1947.

- "**Vladimirov**'a.

Yugoslavya askeri heyeti, hiçbir toplumsal etkinlikte bulunmadan, yalnız askeri yetkililerce karşılanmalı ve yerleştirilmeli.

İvanov."***

30 Ağustos 1947.

- Sov[yet] hü[kümet]inden takas temelinde **100.000** ton buğday almak gerektiğine dair Tr. Kostov'dan malumat geldi.

31 Ağustos 1947. Pazar.

- **Tsola** Soçi'ye uçtu.

- Sofya'dan haber: **N. P[etkov] temyiz dilekçesi vermiş.**

Macaristan'da **milletvekili** seçimleri.

1 Eylül 1947.

- "Spiridonov'a.

Vladimirov'a.

Leon Nikol ile Con Mak'a benden selam söyleyin. Ellerini dostça bizzat sıkamadığım için, üzgünüm.

İvanov."****

- **Stal[in] yoldaşa** şu mektubu (Jdanov ile Voznesenski'ye bir kopyasını) gönderdim:

"Son üç yıldır Bulgaristan'da mahsul, kuraklık yüzünden, olabildiğince elverişsiz. Bu yıl toplanan buğday, ortalama mahsulün yüzde 40'ını aşmayacak. **Üstelik, ordu için ayrılan yedek buğday miktarı, neredeyse tükenmiş durumda.** Bu yedeğin kısmen olsun yeniden tamamlanması ve kişi başına en azından ortalama 350 gramlık ekmek sağlanması için, dışarıdan en az 100.000 ton buğday ithal etmek gerekecek.

Halk arasında endişe büyüyor. Elbette, hükümete yeni zorluklar çıkarmak için, düşmanlarınız bu durumdan yararlanıyor. İngilizler ve Amerikalılar Bulgar halkını açlıktan yalnız Amerika'nın kurtaracağı iddiasıyla kapsamlı bir pro-

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.

paganda yürütüyor.

Bulgar hükümeti, ülkenin gıda konusundaki ağır durumunu kendi gücüyle hafifletmek için elden gelen bütün önlemleri alıyor. Ama, dışarıdan buğday ithal etmeden yapamayacağı, açıkça ortada.

Yukarıda dile getirilen hususları dikkate alan hükümetimiz, Sovyet hükümetinin bu yılın sonuna kadar takas temelinde bölümler halinde 100.000 ton buğday tahsis etmesi ricasıyla, size başvuruyor.

Eğer bu yardımı yapma olanağı varsa, halk arasında gerekli sükuneti sağlamak ve düşman propagandasını başarıyla göğüslemek için, Bulgar hükümeti en yakın zamanda olumlu yanıt verilmesini çok rica ediyor."*

2 Eylül 1947.

- Mide ve bağırsak röntgeni.

- B. Hristov askeri siparişler anlaşmasını getirdi.

3 Eylül 1947.

- Tr. Kostov'dan mektup aldım.

MK, Eylül ayı sonuna kadar tedaviye devam etmem gerektiği kanısında.

4 Eylül 1947.

- 8 Eylül günü Halk Tiyatrosu'ndaki tören hakkında Trayço'nun raporunu (tamamlanmamış ve taslak halinde) aldım.

5 Eylül 1947.

- Yine uzmanlar konsültasyonu (gelen sanatoryum müdürüyle birlikte, aynı profesörler).

Sağlık durumumda pek değişiklik yok.

6 Eylül 1947.

- **Vişinski**'den şu mektubu aldım:

"G. M. DİMİTROV yoldaşa.

27 Ağustos tarihli mektubunuza yanıt olarak şunu bildiriyorum ki, bizim kanımıza göre, Bulgaristan ile barış anlaşmasının 35-ci Maddesi (tıpkı diğer barış anlaşmalarının benzer maddeleri gibi) **herhangi bir kolektif kontrol organı kurulmasını değil, ama üç elçilik yöneticisinin uyumlu hareket etmesini, yani sorunların diplomatik yoldan halledilmesini öngörüyor.****

Bu yüzden Bulgar hükümeti her üç elçiliğin yöneticisiyle ayrı ayrı temas kurmak ve barış anlaşmasının uygulanması ve yorumlanmasıyla ilgili olarak ortaya çıkan her somut tartışmalı konuda onlara aynı zamanda bilgi vermek durumunda olacaktır.

Bahis konusu üç elçiliğin yöneticileri arasında, şu ya da bu sorunla ilgili görüş ayrılığı söz konusu olduğunda, Bulgar hükümeti SSCB temsilcisinin görüşü ya da tavsiyesini dikkate alarak, tek tek her durumda tutumunu kendi belirleyecektir.

5 Eylül 1947. (A. Vişinski)"***

7 Eylül 1947.

- Trayço'nun raporuyla ilgili ekteki tavsiyeleri ilettim.

"HEMEN SPİRİDONOV'A VERİLECEK.

Hükümet adına rapor hazırlandığı için, başbakanın şahsi başvurusuna fazla gerek yoktur ve böyle bir başvuru olmayacaktır.

---

* Rusçadan çeviridir.

** Kalın yazılar, G. Dimitrov tarafından altı çizilen metinlerdir.

*** Rusçadan çeviridir.

Rapor konusunda tavsiyelerim şöyle:

Bir. Dış politika bölümünde Fransa, İtalya, Belçika ve İsveç ile ilişkilerin giderek güçlenmesine de işaret edilmeli.

İki. Yugoslavya ile ilgili maddede, Bled'de hazırlanan anlaşmadan söz edilmemeli, yalnız Yugoslavya ile dostluk, işbirliği ve yardımlaşma anlaşmasının kesin olarak imzalanmasının beklendiği söylenmeli.

Üç. Sovyetler Birliği'nin yardımıyla ilgili maddede, Bulgar tahılının ihraç edildiğine dair iftira söylentilerinin tersine, bizim bu yıl da Sovyetlerden arpa vb. aldığımız özellikle belirtilmeli.

Dört. Çok sıkı tasarruf uygulamak ve her çeşit israfa karşı kararlı savaş yürütmek gerektiğine dair ve bizlerin her konuda her şeyden önce kendimize ve kendi kaynaklarımıza güvenmemiz gerektiğine dair özel bir paragraf eklenmeli.

Beş. Muhalefet hakkındaki bölümde, halk cumhuriyetinin ulusal bağımsızlığı ve devlet egemenliğinin karşısında yer alan sabotajcılar, bozguncular, casuslar ve hainlere halkımız ve onun halk iktidarı, toplumdaki mevkilerine bakmaksızın, hiçbir konuda merhamet gösteremez ve göstermeyecek. Sabotajcıları, bozguncuları, casusları ve hainleri egemen Bulgar adaletinin haklı ağır cezasından, hiçbir dış destek ve hiçbir dış tehdit kurtaramayacak.

Altı. Azınlıklarla ilgili bölümde, Türk basınının ve Türk hükümet makamlarının provokasyon ve iftira kampanyasında iddia edilenlerin tersine Vatan Cephesi'nin ve Vatan Cephesi hükümetinin Türk nüfusa ve Pomaklara* verdiği hizmetlere özellikle işaret edilmeli.

Yedi. Önümüzde duran en önemli görevleri belirlerken, birçok yeni saldırgan ve serüvencinin bulanık suda balık avlamaya çalıştığı bugünkü istikrarsız uluslararası genel durumda halkımız ve onun hükümeti için** en önemli görevin, yurdumuzun ulusal bağımsızlığı, devlet egemenliği ve güvenliğinin sarsılmaz bir şekilde güçlenmesi için çalışmak ve savaşmak olduğu, çünkü bu yapılmadan, ülkemizin yeniden yabancı emperyalist ve soyguncuların elinde oyuncak durumuna düşeceği, halkımızın ise politik adaletsizliğe ve esirce zorluklara katlanmak zorunda kalacağı açık ve kesin bir şekilde, özellikle vurgulanmalı. Bağımsızlığımızı göz bebeğimiz gibi koruma, hiçbir yabancının kendi evimize müdahale etmesine izin vermeme, halkımızın barışçıl emeği ve halk cumhuriyetimizin gelişmesi için eksiksiz özgürlük ve güvenlik ortamını sağlama sloganı, önümüzdeki dönemde her şeyin üstündeki slogan olmalı.

Raporun redakte edilmesi ve kimi düzeltmeler yapılması gerekiyor. Eğer şu ana kadar yapmadıysanız, bunu yapacağınızdan eminim.

7 Eylül 1947. İvanov.

Bu yazının kabul edildiğini ve Spiridonov'a verildiğini hemen bildirin."***

- Moskova'nın 800-cü yılı dolayısıyla ekteki mesajı İzvestiya'ya gönderdim.

"Büyük Sovyetler Birliği'nin güzel

---

* Asıl metinde, üstü çizili "Makedonlara" sözünün üzerine "Pomaklara" sözü yazılmış.

** "Halkımız ve onun hükümeti için" sözleri G. Dimitrov tarafından eklenmiştir.

*** Rusçadan çeviridir.

başkenti Moskova'nın 800-cü yılının törenle kutlanmasını Bulgar halkı sınırsız sevgi ve derin şükran duygularıyla karşılıyor. Halkımızın yazgısı Moskova ile kan bağlarıyla bağlıdır. Beş yüzyıllık Osmanlı esaretinden ulusal kurtuluşunu büyük kardeşi ulu Rus halkının elleriyle kazandığını halkımız hiçbir zaman unutmayacaktır. Faşizmin acımasız esaretinden kurtuluşunu Sovyet ordusunun ve onun dahi başkumandanı jeneralisim Yosif Visarionoviç Stalin'in özverili yardımına borçlu olduğunu Bulgaristan halkı hiçbir zaman aklından çıkarmayacaktır.

Moskova'nın ve onun etrafında kenetlenen Sovyet halklarının sevinç dolu bayramı, Sofya nüfusunun ve bütün Bulgaristan Halk Cumhuriyeti halkının yüreğinde coşkuyla yankılanıyor. Halkımız bu bayram dolayısıyla Sovyetler birliği halklarıyla sarsılmaz dostluk içinde yaşama ve çalışma kararlılığını bir kez daha dile getiriyor.

Barış ve demokrasinin güçlü dayanağı, küçük halkların sadık ve dürüst savunucusu, dünya çapında ilerlemenin, ilerici bilim ve kültürün merkezi ulu Moskova sonsuza dek yaşasın ve güçlensin.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Başkanı

G. DİMİTROV."*

8 Eylül 1947.

– 9 Eylül'ün üçüncü yılı [dolayısıyla] ekteki kutlama yazısını Sofya'ya gönderdim.

"Tarihsel Dokuz Eylül'ün şanlı üçüncü yılı dolayısıyla düzenlenen halk törenlerine ...** doğrudan katılma olanağım olmadığı için, değerli halk cumhuriyetimizin kurucusu bütün erkek, kadın ve gençlere, bilim, kültür ve sanat alanındaki bütün emekçilere, ülkemizin iç ve dış düşmanları karşısındaki koruyucusu halk ordusu ve halk milisi çalışanlarına en içten kardeş selamlarımı sunarım.

Büyük ulusal bayramımızı kutlar, halkımızın yenilmez Vatan Cephesi'nin yönetiminde elde ettiği büyük edinimleri sevinçle vurgular, hâlâ varolan yetersizlik ve kusurlarımızı açığa çıkarıp eleştirir ve önümüzde duran görevleri belirlerken bizler, bugünkü aşamada halkımız ve hükümetimiz için en büyük görevin, yurdumuzun ulusal bağımsızlığını ve devlet egemenliğini kalıcı bir şekilde temin etmek uğrunda tüm gücüyle savaşmak ve çalışmak olduğunu bilmek ve unutmamaktadır. Çünkü, bu yapılmazsa, ülkemiz yabancı emperyalistlerin ...*** ve içerdeki halk düşmanlarının elinde yine oyuncak olma, halkımız ise politik adaletsizliğe ve esirce zahmetlere katlanma tehlikesiyle karşı karşıya gelecektir. Değişik türden yeni saldırgan ve serüvencilerin küçük halklar aleyhine bulanık suda balık avlamaya çalıştığı bugünkü hâlâ istikrarsız uluslararası ortamda bizler, görevlerimizin başında son derece dikkatli, her zaman uyanık ve tetik olmak zorundayız. Bağımsızlığımızı gözbebeğimiz gibi koruma, hiçbir yabancının kendi evimize müdahale etmesine izin vermeme, halkımızın barışçı ve ya-

---

* Rusçadan çeviridir.

** G. Dimitrov asıl metinde şu sözlerin üstünü çizmiş: "sağlık durumum nedeniyle".

*** G. Dimitrov asıl metinde şu sözlerin üstünü çizmiş: "ve soyguncuların".

ratıcı emeği ve halk cumhuriyetimizin başarıyla gelişmesi için eksiksiz özgürlük ve güvenlik ortamını sağlama sloganı, önümüzdeki en yakın dönemde halkımız için her şeyin üstündeki savaş sloganı olmalıdır.

Halk cumhuriyetinin ulusal bağımsızlığı ve devlet egemenliğinin karşısında yer alan sabotajcılara, bozgunculara, casuslara ve hainlere halkımız ve onun meşru iktidarı, kendileri kim ve toplumdaki mevkileri ne olursa olsun, hiçbir konuda merhamet gösteremez ve göstermeyecektir. Yurdumuzun mezarını kazan sabotajcıları, bozguncuları, casusları ve hainleri, yalnız halka hizmet eden ve yalnız onun yüksek iradesini yerine getiren egemen Bulgar adaletinin acımasız, ama adil elinden hiçbir dış yardımın, hiçbir dış tehdidin kurtaramayacağını yurtta ve yurtdışında herkesin artık anlaması gerektiği zaman çoktan gelmiştir.*

Dokuz Eylül 1944'te başlayan büyük halk davasını gerçekleştirme yolunda aşmamız gereken zorlukları görmezlikten gelmiyoruz. Ama, bugün şunu hiç abartmadan ve açıkça söyleyebiliriz ki, halkımız ve ülkemiz için Dokuz Eylül'den bu yana yaşanan en zor dönem, artık geride kalmıştır. Sürekli güçlenen birliği, kahramanca emeği ve sarsılmaz dayanıklılığı** sayesinde bu en zor dönemi başarıyla aşan Bulgar halkı, gelecekteki güçlükleri de aynı başarıyla aşmak için gerekli gücü kendinde bulacaktır. Kaldı ki, o yalnız değildir. Her şeyden önce kendine güvenen halkımız, kardeş Slav halkları, en başta büyük Rus halkı ve kendini iki kez kurtaran ulu Sovyetler Birliği'nin şahsında olduğu gibi, dünyadaki diğer barışsever demokratik halklar ve ilerici toplum çevrelerinin şahsında da, sadık dostlara sahiptir.

İş alanında daha sebatlı, emek ve ekonomi alanında ve devlet işlerinde daha disiplinli, kendi evinin ve kendi yazgısının egemen sahibi olmanın kesin kararlılığı*** içinde bulunan halkımız ve onun Vatan Cephesi ve hükümeti, Dokuz Eylül'ün dördüncü yılına adımını, iyi geleceğine sarsılmaz bir inançla atıyor.

Yurdumuzun özgürlüğü ve mutluluğu uğrundaki savaşta şehit düşen yiğitlerin ruhu şad olsun!

Yaşasın ve güçlensin Bulgar halkının yazgısının yadsınmaz yöneticisi Vatan Cephesi!

Yaşasın Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin yaratıcıları ve kurucuları!

Yaşasın çalışkan, özgürlükçü ve yılmaz Bulgar halkı!

8 Eylül 1947, Moskova. Georgi Dimitrov."****

Çervenkov'a şu şifreli telgrafı çektim:

"Şunu hesaba katınız ki, danışma toplantısı (Polonya)[226] sona erecek. Top-

---

* "Gerektiği zaman çoktan gelmiştir"i G. Dimitrov, üstü çizili "gelmiştir"in üzerine yazmıştır.
** "Kahramanca emeği ve sarsılmaz dayanıklılığı" sözlerini G. Dimitrov el yazısıyla ilave etmiştir.
*** "İş alanında daha sebatlı, emek ve ekonomi alanında ve devlet işlerinde daha disiplinli, kendi evinin ve kendi yazgısının egemen sahibi olmanın kesin kararlılığı" sözlerini G. Dimitrov el yazısıyla ilave etmiştir.
**** Rusçadan çeviridir.

lantının yapıldığı ve katılanlar hakkında hiçbir açıklama yapılmamalı."*

9 Eylül 1947.

-Tarihsel Dokuz Eylül'ün üçüncü yılı.

Sofya'dan verilen bilgiye göre, katılanların sayısı ve coşkusu bakımından bu yılki gösteri, geçen yılkine oranla, daha iyiymiş.

10 Eylül 1947.

- **Trayço**'dan telgraf geldi (9 Eylül):

"9 Eylül dolayısıyla bütün Bakanlar Kurulu içten selamlarını sunar. Sofya ve tüm ülkedeki gösteriler iyi ve çok coşkulu geçti. Stalin'in tebriklerini büyük memnuniyetle kabul ettik."

- Çervenkov'dan (9 Eylül):

"Sofya'daki gösteri, geçen yılkinden daha görkemli ve çok daha düzenliydi. Tribünlerin önünden geçen yürüyüşçülerin hepsi, özellikle Sofya ili köylerinden gelen büyük sayıdaki temsilci çok coşkuluydu. Ulusal bağımsızlığı ve devlet egemenliğini savunma sloganları ağırlıktaydı."

- **Stal[in]**'den benim adıma gelen şu kutlama telgrafını aldım:

"Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ulusal bayramı ve Özgürlük Günü dolayısıyla sizi yürekten kutlarım. Size, Bulgar hükümetine ve kardeş Bulgar halkına genç demokratik cumhuriyetinizi kurma davasında yeni başarılar dilerim."**

11 Eylül 1947.

- **Slanski**'ye (Prag) şöy[le] bir telgraf çektim:

"Karımın kardeşi, Boskovitseli Artur Flayşman'ın ailesi yirmi ile yirmi beş Eylül günleri arasında Sovyet pasaportlarıyla Moskova'dan Çekoslovakya'ya dönüyor. Ailede yaşlı ve hasta bir kadın ile küçük bir çocuk da bulunduğu için, ailenin hududtan bir araçla alınıp yerleştirilmesi, Boskovitse'deki aile evinin boşaltılması ve Çekoslovakya vatandaşlıklarının yenilenmesi için elden gelen yardımın yapılmasını çok rica ederim. Varacakları tarih ve yer, zamanı gelince bildirilecek. Bu dostça iyiliğinizden ötürü size şimdiden teşekkür ederim. Golvald, Kopetski ve bütün arkadaşlara selamlar. İşbu telgrafı aldığımızı, lütfen, bildiriniz."***

Ekteki talimatları Sofya'ya gönderdim:

"**Bançev'e bildirilmeli!** (Vladimirov için.)

1. Yugoslavya ziyaretimiz hakkındaki aktüalite filminin gelip gelmediği ve eğer gelmediyse gelmesi için ne yapıldığı araştırılsın.

2. VC çevrelerinin dikkatini doğrudan yazı, rapor ve söylevleri içeren kitap[227] üzerine çekmek için, müttefiklerimizin gazete ve dergilerinde, bundan da öte, başka gazete ve dergilerde bu kitapla ilgili ciddi eleştiri yazıları (biçimsel övgüler değil) yayınlanması iyi olur. Bu yazılarda kitabın içeriğindeki en önemli hususlar ve onun halk cumhuriyetimizin politika, ekonomi, toplum ve kültür adamları için taşıdığı güncel önem vurgulanmalı. Bu yazıların daha önemlilerini Vl. Topençarov, Tr. Dobroslavski, Trifonov, D. Bodurov, V. Pavurciev, Obretenov, P. Kosturkov ve benzerleri yazabilir. Bu doğrultuda telkinler uygun

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.

bir şekilde yapılmalı.

3. T. Pavlov'un Moskova'daki felsefe tarihi konferansını bizim bilim ve felsefe kadrolarımıza tanıtma girişimini ele alması iyi olur. Bu bağlamda, Bulgar biliminin felsefe tarihi alanında ve bilimsel felsefe görüşlerindeki gelişme konusunda görevleri de belirlenmeli.

4. Sofya Radyosu Moskova'da genellikle işitilmiyor. Bu büyük kusurun ortadan kaldırılması için hangi somut önlemlerin alındığını Lukanov bizlere bildirsin.

Sov[yetler] Birliği'ni gezen bizim milletvekillerinin izlenimleri Rab[otniçesko] Delo ve Oteç[estven] Front gazetelerinde niçin bu kadar az yer alıyor?

11 Eylül 1947."

12 Eylül 1947.

- **Slanski**'den yanıt geldi: "Her şey yapılacak"*

- Çektiği telgrafa yanıt olarak, **Çervenkov**'a şu [mesajı] gönderdim:

"Berlin kongresine[228] gerçekten de bir delege, Almanca bilen, uygun bir politika adamı gönderilmeli. Bu amaç için hangi adayları düşündüğünüzü bildiriniz."**

13 Eylül 1947.

- Tedavide artık belirli bir iyileşme başladı, ama köklü bir değişme hâlâ yok.

14 Eylül 1947.

- Şu şifreli telgrafı aldım:

"Barış anlaşmaları, 16 Eylül günü yürürlüğe giriyor. Bulgaristan ve Yugoslavya hükümetleri şimdi dostluk ve yardımlaşma anlaşmasını gerçekleştirmeye başlayabilir kanısındayız.

Drujkov, Alekseev."***

- Moskova'ya gidecek heyet üyelerimiz konusunda Nayden Naydenov ile Sv. Kolev'i kabul ettim.

- Sofya'dan posta (Kostov, Kolarov vb. mektuplar) geldi.

15 Eylül 1947.

- **Spirid[onov]**'a şu şifreli telgrafları gönderdim:

"16 Eylül günü barış anlaşmaları yürürlüğe giriyor. Drujkov bana, Bulgaristan ile Yugoslavya arasındaki anlaşmanın gerçekleştirilmesine geçilebileceğini bildirdi. Ekim ayı ortalarına doğru gelecek Yugoslavya heyetinin karşılanması ve yerleştirilmesi için gerekli önlemleri zamanında alırız."****

"Benet'in Bulgaristan'da İngiltere'nin diplomatik temsilcisi olmasına onay verilmeli."*****

"Askeri Birlik davası artık başlatılmalı. Ne kadar daha sessiz geçerse, o kadar daha iyi olur. Ölüm cezalarına gerek yok. Velçev'in davadan önce rapor için çağrılması iyi olur."******

"Hükümlerin infazını hükümet ve Vatan Cephesi içindeki yerel müttefiklerimiz nasıl karşılayacak, hemen bildiriniz."*******

- Bu sayfaya ekli şifreli telgrafları da gönderdim:

"VLADİMİROV'A.

Berlin kongresine, Gavrilova'nın dışında, başka bir yoldaş daha gönderin. Örneğin, konuşma ve açıklamalarında çok ihtiyatlı olması için kendisine tali-

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.
***** Rusçadan çeviridir.
****** Rusçadan çeviridir.
******* Rusçadan çeviridir.

mat verildikten sonra, bir zamanların eski sosyalisti olarak Georgi Mihaylov olamaz mı?

15 Eylül 1947. İVANOV."*

"SPİRİDONOV'A.

Burov, Muşanov, Gubidelnikov ve benzerlerinin kapitalistler kliğine uygun bir darbe indirmek için sessizce hazırlıklara ciddiyetle başlamanız gerekiyor. Bu darbe, elbette, politik nitelikte olmalı, ama öncelikle ekonomik alanda gerçekleşmeli. Gericiliğin perde arkasındaki büyük destekçilerinin maddî temellerine güçlü bir darbe indirmenin zamanı gelmiştir.

15 Eylül 1947. İVANOV."**

"SPİRİDONOV'A.

Nakline devam edilmek üzere altı yüz vagon özel malın Odesa'da bekletildiğini Kinov'a bildiriniz. Eylül ayının sonuna kadar, bütün malın yüzde yetmişi gönderilecek. Bunların tamamen düzenli ve güvenilir bir şekilde teslim alınması için gerekli bütün önlemleri alsın.

15 Eylül 1947. İVANOV." ***

16 Eylül 1947.

- Ekteki talimatları YF vasıtasıyla bildirdim:

"1. Tr. Kostov, yaklaşık şu içerikte bir açıklamayı basına versin:" Başbakan G. Dimitrov, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ulusal bayramı 9 Eylül dolayısıyla kendisini ve onun şahsında hükümeti kutlayan bütün resmî ve özel kişilere ve kuruluşlara yürekten şükranlarını sunar.

2. İP(k) MK vasıtasıyla kendisine birkaç gün önce Felsefe Sorunları kitabının gönderildiğini T. Pavlov'a bildiriniz. Bu kitapta, Moskova felsefe konferansıyla ilgili bütün materyaller var.

3. Sovyet basınında Atom Enerjisi Üzerinde Kontrol Taraftarı İngiliz Bilim Adamları başlıklı bir belge yayınlandı. Bu belgenin özet halinde basına ve tamamının Novo Vreme dergisine verilmesi iyi olur.

15 Eylül 1947"

- Spiridonov'a şifreli telgraf çektim:

"Eğer Tsankov gerçekten de Amerikan bölgesinde tutuklandıysa, hükümetimiz onun bir Bulgar savaş suçlusu olarak teslim edilmesini kesin ve gerekçeli bir şekilde talep etmeli ve bu talep basına açıklanmalı."****

17 Eylül 1947.

- Petkov hakkında hükümle ilgili ekteki şifreli telgrafı Kostov ve Kolarov'a gönderdim.

"ACİL.

SPİRİDONOV'A, VENELİN'E.

İngilizler ve Amerikalılar müdahale edip ölüm cezasının kaldırılması talebinde ısrar ettiğine göre, bu sorun artık bizim için iç ve dış politika açısından özel bir önem kazanıyor ve bizim ilk niyetimizi değiştirmemizi gerektiriyor. Artık Bulgaristan'ın doğrudan egemenliği söz konusu ediliyor ve ülkedeki gericiliğin yeniden kışkırtılmasına fırsat veriliyor. Eğer verilen hüküm infaz edilmezse, bu husus ülkede ve yurtdışında dış müdahale karşısında teslimiyet olarak değerlendirilecek ve kuşkusuz, müdahalecileri yeni müdahaleye

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.

teşvik edecektir. Oysa, tam da şimdi, halk iktidarının temellerini sarsmak ve içişlerimize karışmak isteyen herkese kesin bir ders vermek gerekir. Hükmün infazı durumunda kaçınılmazlıkla ortaya çıkacak olumsuz sonuçlar, infaz edilmemesi durumunda ortaya çıkacak olanlardan çok daha az ve geçici olacaktır. Mahkûm hangi beyanda bulunursa bulunsun, hüküm infaz edilmeli. Bu konudaki her tereddüt, bugünkü iç ve uluslararası ortam bakımından, yalnız zarar verecektir. Uzun vadeli devlet çıkarlarını dikkate alarak, kararlılıkla hareket ediniz. [Sovyet] dostlarımızın görüşü de budur.

17 Eylül 1947. İVANOV."*

- Çervenkov ile Vlad[imir] Poptomov geldi. Yanımdaydılar.

- Sosyalist Birlik Partisi'nin Berlin kongresine daha önce belirlenen **Elena Gavrilova**'nın yerine, **Dramaliev**'i göndermesini Kostov'a bildirdik.

- Gündüz, Profesör Oçkin (cerrah) ile Kogan'ın (dahiliyeci) da davet edildiği konsültasyon yapıldı. Prof. Vovsi izne çıkmış.

Konsültasyona katılanlar adına Prof. Egorov, üç patolojik durumumdan söz etti:

1. Kalp-damar; 2. metabolizma (şek[er] hastalığı) ve 3. öd kesesi iltihabı.

Birinci ve ikincisi artık çok daha iyi. Üçüncüsü, yani en zoru, hâlâ ağır durumda. Daha en az bir ay tedavi etmek gerekecek.

Her gün penisilin iğnesi, istirahat vb. tavsiye ettiler.

(Her dört saate bir iğne yapılıyor!)

18 Eylül 1947.

- **Tsola**'yı kabul ettim (Soçi'den döndü). Dün[ya] Demokratik Kadınlar Federasyonu Yönetim Kurulu toplantısına katılmak üzere yarın Sovyet heyetiyle birlikte Stokholm'a uçuyor.

- **Bançev**'e, 20 Eylül günü Branting'e ş[u] telgrafı göndermesini söyledim:

"Altmışıncı yaş gününüz dolayısıyla en içten tebriklerimi sunarım. Barış, demokrasi ve uluslararası işbirliği davasına daha uzun yıllar başarılı hizmet vermenizi dilerim."

19 Eylül 1947.

- **Çervenkov** ile **[Pop]tomov**'un (yapılacak komünist danışma toplantısı için MK adına) raporundan bir özet çıkardım. Bu konuda uzun süre sohbet ettik.

- Sofya'ya (YF vasıtasıyla) ekteki yazıları ve ayrıca **Kostov** ile **Kolarov**'a Büyük Halk Meclisi'nin görev süresinin iki yıl daha uzatılması konusunda şifreli bir telgraf gönderdim.

"**Tr. Kostov yoldaşa.**

Aşağıdaki telgrafları gönderiniz:

"Stalin'e.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ulusal bayramı dolayısıyla ilettiğiniz dostça tebrik ve dileklerden ötürü size sıcak şükranlarımı sunarım. Sizi memnuniyetle temin ederim ki, kardeş Sovyetler Birliği ile birlikte halkımız, seçtiği kalıcı tek doğru kurtuluş yolundan şaşmadan ilerleyecektir.

G. Dimitrov."

"Tito'ya.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ulusal bayramı için gönderdiğiniz tebrik

* Rusçadan çeviridir.

ve dileklerden ötürü size yürekten teşekkür ederim. Halklarımızın saadeti için ve dünya barışı yararına Bulgar-Yugoslav dostluğu ebediyen yaşasın ve güçlensin.

G. Dimitrov."

"Gotvald'a.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ulusal bayramı dolayısıyla sunduğunuz tebrik ve dileklerinizden ötürü size samimiyetle teşekkür ederim. Tüm yüreğimle, Bulgaristan ve Çekoslovakya halkları arasındaki kardeşçe ilişkilerin, her iki halkın kalkınması için ve dünya barışı yararına daha da derinleşmesini dilerim.

G. Dimitrov."

"P. Groza'ya.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ulusal bayramı dolayısıyla gönderdiğiniz tebrik ve dileklerden ötürü size samimi şükranlarımı sunarım. Halkımız, demokratik Romen halkıyla dostluğunu her iki halkın saadeti için ve dünya barışı yararına her geçen gün daha da derinleştirme yolundan şaşmadan yürüyecektir.

G. Dimitrov."

"Tsirankeviç'e.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ulusal bayramı dolayısıyla sunduğunuz tebrik ve dileklerden ötürü size teşekkür ederim. Her yeni saldırıya ve yeni savaş kundakçılarına karşı Slavların dayanışması ebediyen yaşasın ve güçlensin.

G. Dimitrov."

"**Balçev**'e.

Kitaptan basına aktarılan alıntılar, çoğu kez doğru değil. Örn[eğin], başka halkların yüz yılda elde ettiğini, 10-20 yılda sağlayalım sloganında çoğu kez yüz yıl yerine, yüz yıllar deniyor! Aktarmalar kitap metninden aynen alınmalı ve hiçbir çarpıtmaya yer verilmemeli. Bu fikir, gerekli kişilere telkin edilmeli.

19 Eylül 1947."

"SPİRİDONOV'A, VENELİN'E.

Büyük Halk Meclisi'nin görev süresini 1949 yılının Ekim ayına kadar iki yıl daha uzatmak için yasa tasarısı artık hazırlanmalı. Başlıca gerekçeler: 1) Anayasa bütünüyle kabul edilmeli; 2) bugünkü mevzuat anayasa ruhunda ve temelinde değiştirilmeli; 3) bu süre içinde, yeni milletvekili seçimlerinden önce, il ve belediye meclisi seçimleri yapılmalı.

Aynı zamanda, yürürlükteki en önemli yasaların revizyonunu hazırlamak, birçok yasayı tek modele göre değiştirmek ve geçmişten kalma ve artık gereksiz ve hatta zararlı duruma gelmiş birçok yasanın iptal edilmesi için milletvekillerinden ve uzmanlardan oluşan bir komisyon kurulmalı. Bu konudaki kararınızı bildiriniz.

18 Eylül 1947. İVANOV."*

20 Eylül 1947.

- **Çerv[enkov]** ile **[Pop]tomov**, Avrupa ülkeleri komünist partilerinin danışma toplantısının yapılacağı yere uçtu.

- Cezanın infazıyla ilgili ekteki talimatı YF vasıtasıyla ilettim.

"**Şahsen Kostov yoldaşa verilecek.**

Mahkeme kararının infazı konusunda bizim basında olduğu gibi, yurtdışında bu sorunla ilgili açıklamalarda da savun-

* Rusçadan çeviridir.

ma tonu değil, atılgan bir ton kullanılmalı. Başlıca gerekçeler: Bulgaristan Halk Cumhuriyeti özel bir durumda, meşru müdafaa* durumunda bulunuyor. Ülkenin bağımsızlığı ve özgürlüğü, devlet egemenliği tehdit altındadır. Bulgaristan bağımsız varlığını sürdürme hakkını ve ulusunun iyi geleceğini savunuyor ve gelecekte de var gücüyle savunacaktır. Bulgaristan intikam ya da gaddarlık duygusundan değil, yüksek devlet çıkarlarından hareket ettiği için devlet darbesi hazırlamaktan bağımsız Bulgar adaletince mahkum edilenlere karşı bugünkü aşamada hiçbir şekilde alicenaplık gösteremez. Hükmün infazı, ülkesine ihanet eden herkese, bencil çıkarları ya da dışarıdan yapılan telkinler sebebiyle Bulgar halkının çok büyük değerli kurbanlar vererek ve seller gibi kan ve gözyaşı dökerek elde ettiği özgürlüğünün mezar kazıcısı olan herkese verilmesi gereken bir derstir. Ancak onun kötü niyetli düşmanları ya da halkımız gibi monarko-faşist diktatora koşullarında ve yabancı esareti altında yaşamayan yufka yürekli insanlar Bulgar adaletinin tutumunu pol[itik] rakiplere karşı intikam ve gaddarlığın ifadesi olarak görebilir.

Yurtdışındaki kötü niyetli kampanyayı püskürtmek ve hükmün infaz edilmesinin önemini yurt içinde anlatmak için gerekli bütün önlemleri, Venelin ve diğer yoldaşlarla birlikte görüşün.

Başta gelen toplumsal örgütler şehir ve köylerde düzenlenecek toplantılarda, ünlü toplum ve kültür adamları basında, konuyla ilgili olumlu tutumlarını dile getirmeli.

21 Eylül 1947."

21 Eylül 1947. Pazar.

- Mirov yanımda.

22 Eylül 1947.

- Rude Pravo redak[siyonunun] sorularına yanıt olarak, ektekini **YF** vasıtasıyla ilettim:

"Rude Pravo gazetesinin bana yöneltiği sorulara yanıt olarak şunları söyleyebilirim:

Bir. Tarih hiçbir zaman aynen tekrarlanmaz. Bildiğimiz gibi, 1938 Münih'i de öyle, elbette. Ama, benzer durumlar var. Bugünkü uluslararası durum, 1938'deki duruma benziyor. O zaman Münih'te Büyük Britanya ve Fransa adına Çemberleyn ile Daladie, Avusturya'nın ilhak edilmesini kabul ederek** ve Çekoslovakya Cumhuriyeti'ne ihanet ederek, Hitlerci saldırganları Sovyetler Birliği'ne karşı yöneltmeye çalıştılar. Savaşı başlatmak, Polonya'yı*** ve Fransa'yı ezmek, Büyük Britanya'ya ağır darbeler indirmek ve daha sonra Sovyetler Birliği'ne alçakça saldırmak için Hitler, ...**** İngiliz ve Fran[sız] hükümetlerinin bu utanç verici teslimiyetçiliğinden yararlandı. Ağır sorumluluğu Büyük Britanya ile Fransa'nın o zamanki yöneticilerine ait olan tarihsel Münih ihaneti Alman emperyalizminin dünya egemenliği kurmak için hazırlamakta olduğu genel savaşın önündeki

---

* "Meşru müdafaa durumunda" sözlerini G. Dimitrov elyazısı ile ilave etmiştir.

** "Kabul ederek" sözlerini G. Dimitrov, üstü çizilen "itiraf ettiler" sözlerinin üzerine yazmış.

*** "Polonya" sözünü G. Dimitrov sonradan eklemiş.

**** Asıl metinde "Münih Anlaşması"nın üstü çizilmiş. G. Dimitrov "İngiliz ve Fran[sız] hükümetlerinin bu utanç verici teslimiyetçiliğinden" sözlerini ilave etmiş.

alavere havuzunu açtı.

İki. En başta Sovyetler Birliği ve onun yenilmez ordusu sayesinde Hitler Almanyası'nın yenilgiye uğratılmasından sonra, şimdi dünya egemenliği için yeni bir saldırı savaşı hazırlanıyor. Fark şu ki, Münih anlaşması zamanında girişim Alman emperyalizminin elindeyken, bugün Amerikan emperyalistlerinin elinde [bulunuyor]. O zaman Büyük Britanya ve Fransa'nın resmi yöneticileri Hitler'e yardım ederken, bu devletlerin bugünkü yöneticileri Truman'a yardım etmek eğiliminde. 1938 yılından farklı olarak Alman emperyalistlerinin yerini şimdi Amerikan emperyalistleri almış bulunuyor. Ama, bugün de sonul amaç, büyük devletlerden birinin dünya halkları üzerinde egemenliğini kurmaktır.

Üç. Anti-komünizm, Hitler'in saldırganlığının, Alman emperyalizminin dünya egemenliği için başlattığı haçlı seferinin ardına gizlendiği bir duman perdesiydi. Bilindiği gibi, İkinci Dünya Savaşı'nda anti-komünizm yıkıcı bir yenilgiye uğradı. Komünizm ise yok edilmek şöyle dursun, kurtuluş savaşı sırasında kendi gerçek halkçı yaşam gücünü ortaya koydu ve etki ve önemini inanılmaz ölçüde genişletti, onun başta gelen mezar kazıcıları ise, kendileri mezara yuvarlandı*. Buna karşın, Amerikan emperyalizmi ve onun resmi temsilcileri bugün de anti-komünizmi duman perdesi olarak kullanıyor. Hitlercilerin iflas eden bu sloganından başka, yeni bir şey uyduracak durumda olmadıkları görülüyor.

Birleşmiş Milletler Örgütü ve onun temel ilkesi durumundaki barış ve uluslararası güvenlik sorunlarının çözümünde dört büyük devletin görüş birliği zorunluluğu, yeni dünya egemenliği heveslilerinin önünde ciddi bir engel oluşturuyor. Amerikan emperyalistlerinin Nü York'ta devam eden dönem toplantısında giriştiği bu örgütün temellerini sarsma denemeleri de buradan kaynaklanıyor.

Dört. Ancak, Münih anlaşması zamanındaki durum ile bugünkü durum arasında, yine de, önemli bir fark var.

Nedir bu fark?

Bu fark, en başta şundadır:

a) Zaferle sonuçlanan anti-hitlerist savaş sona erdiğinde Sovyetler Birliği, oynadığı kurtarıcı rol sebebiyle, uluslararası alanda çok büyük saygınlık ve etki kazanmış, çok büyük askeri deney elde etmiş ve kendi halkları arasında sarsılmaz bir birlik sağlamış durumdadır.

b) Şanlı Sovyet ordusu sayesinde birçok ülke faşist esaretten kurtuldu. Bu ülkelerin halkları yazgılarını kendi eline almayı başardı. Güney-Doğu Avrupa ülkelerinde halk demokrasileri yaratıldı ve giderek güç kazanıyor. Sovyetler Birliği başta olmak üzere bu halk demokrasileri, emperyalistlerin saldırıları karşısında ciddi bir engel ve barış için güvenilir bir destek oluşturuyor. Bu olgu, dünya çapında tarihsel bir önem taşıyor.

c) Sömürge ülkelerin halkları kendi emperyalist sömürgecilerine karşı ulusal kurtuluş savaşı başlattı. Bu savaşın kapsamı giderek genişliyor ve emperyalistlerin saldırgan savaş planlarını suya

* "Onun başta gelen mezar kazıcıları ise, kendileri mezara yuvarlandı" sözlerini G. Dimitrov ilave etmiştir.

düşürecek bir nitelik taşıyor.

d) Kapitalist ülkelerde işçi hareketi ve genel demokrasi hareketi, beş yıllık korkunç savaşın halklara verdiği acı dersler sonucunda, yeni ivme kazandı ve kendi ülkelerinde yeni, derin kökler saldı ve barışı savunma davasında giderek daha ciddi bir unsur haline gelir oldu.

e) Birçok ülkede komünistler, faşizme karşı yiğitçe ve özverili savaş yürüttükleri ve kendi halklarına sadakatla hizmet ettikleri için yalnız takdir edilmekle kalmayıp, kendi ülkelerinde yönetime de aktif bir şekilde katılıyor, kimi yerde ise bu yönetimin başında bulunuyor. Onlar faşizmin kalıntılarının ortadan kaldırılması, devletlerinin yeni baştan düzenlenmesi ve ulusal bağımsızlıkları ve devlet egemenliklerinin savunulması için gerçek demokratik ve ilerici güçleri ulusal cephelerde birleştirmeyi başardı. Deneyli, sarsılmaz barış savaşçıları olarak onlar, bu savaşın başını çekiyor ve onun güçlü sübjektif unsurlarından birini oluşturuyor.*

f) Son savaş, kapitalizmin çelişkilerini son derece sertleştirdi. Kapitalist sistemin iflasını, halk düşmanı niteliğini ve büyük Sovyet sosyalist cumhuriyetler devletinin savaş sırasında parlak bir şekilde ortaya koyduğu gibi; sosyalist toplum düzeninin kapitalizmden üstün olduğunu halklar giderek daha iyi anlıyor. Dünyanın dört bir yanında milyonlarca insan kendi kurtuluşlarının yalnız sosyalizmin zaferinde olduğunu artık açıkça görüyor.

Bütün bunlardan açıkça anlaşılıyor ki, dünyada barışın ve demokrasinin gücü bugün, Münih anlaşması dönemindekinden kıyaslanmayacak kadar daha büyüktür. Üstelik, bu güç her geçen gün artıyor, emperyalist gericiliğin ve üçüncü dünya savaşı kundakçılarının gücü ise, artmak şöyle dursun, tükenmeye mahkumdur.

Yakın geleceğin kuşakları için gerçek barışı sağlama uğrundaki bu tarihsel sürecin hız kazanması ve güçlenmesi, özgürlükçü ve barışsever halkların savaşına, işçi sınıfının, köylülerin ve halkçı aydınların savaşına, ayrıca demokratik ve ilerici güçleri birleştirici bir etmen olarak komünist partilerinin aktifliğine bağlı olacak.

Beş. Emperyalistler ve özellikle Amerikan emperyalistleri, savaş sonrasının güçlüklerinden ve ekonomik kriz tehlikesinden kurtuluş yolunu, elden geldiğince daha çok ülkeyi ekonomik ezgisi altına almakta ve her şeyden önce en etkin ve en güçlü barış savaşçısı olan Sovyetler Birliği'ne karşı yeni saldırı savaşı hazırlamakta arıyor. Amerikan emperyalistleri, satılmış yöneticileri olan halkları, dolarlarıyla ele geçirmeyi, bağımsızlığını satmak istemeyen halkları ise, atom bombasıyla korkutmayı umuyor. Amerikan emperyalistleri, dünya egemenliği kurmanın yolunu açmak için elden geleni yapıyor ve elbette, bunun yeni bir dünya savaşıyla olacağına inanıyor. Bu yüzden de, bir yandan faşist ve gerici rejimlere arka çıkıyor, Yunanistan ile Türkiye'ye moral destek ve askeri yardımda bulunuyor,

* "Bu savaşın başını çekiyor ve onun güçlü sübjektif unsurlarından birini oluşturuyor" sözlerini G. Dimitrov ilave ediyor.

öte yandan, Güney-Doğu Avrupa'daki yeni demokrasilere karşı düşmanca bir tutum alıyor. Bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde görülen anti-sovyet kampanya ve anti-komünist histeri* de buradan kaynaklanıyor.

Altı. Bu durumda, bütün demokratik halkların, bu arada Bulgar halkının yeri, elbette, emperyalist gericiliğe ve üçüncü dünya savaşı kundakçılarına karşı, büyük Sovyetler Birliği'nin başında bulunduğu barış ve demokrasi güçlerinin yanındadır. Hem de yalnız pasif bir unsur olarak değil, aktif eylem yürüten bir etmen olarak. Bunu zorunlu kılan, elbette, onların ortak ideolojik görüşleri değil, yüksek yaşamsal çıkarları, politik ve ekonomik bağımsızlıklarını, devlet egemenliklerini koruma gereğidir.

Günümüzün büyük tarihsel görevi, geçen dünya savaşı öncesinde sağlanamayanı elde etmek, yani, demokratik halkların ve devletlerin yeni savaş kundakçılarına ve savaşa karşı güçlü tek cephesini kurmak, uluslararası işbirliğini sağlamak ve başta Amerikalı kapitalist tekelciler olmak üzere, emperyalistlerin saldırı planlarını bozup suya düşürmektir. En önemli yöntem, hangi maskenin ardına gizlenirse gizlensin, bu korkunç planların içyüzünü halk yığınları önünde açığa vurmak, yeni savaş propagandasına kararlılıkla karşı çıkmak ve ulusların hak eşitliğine ve uluslararası işbirliğine dayanan kalıcı barışı sağlamak için bütün demokratik ve ilerici güçleri hızla seferber etmektir.

22 Eylül 1947, Moskova."

23 Eylül 1947.

- MK'ne şifreli telgraf çektim:

"Kundakçılar müfrezesinin bozguna uğratılması dolayısıyla Yugov, Panov ve hudut askerlerini yürekten kutlarım. Bu yönde kendilerine yeni başarılar dilerim. Huduttan kaçak geçişleri ve muhaliflerin ülkeden kaçış olanaklarını asgariye indirmek için hudutlarda elden gelen her şey yapılmalıdır."**

"Spiridonov'a.

Amerikan temsilcisine agreman vermekte acele etmeyin. Ama, Amerika'dan Mevorah için agreman isteyin. Amerika Mevorah'a agreman vermeye hazırsa, o zaman biz de önerdikleri temsilciye agreman veririz."***

- Spiridonov'dan aşa[ğıdaki] şifreli telgrafı aldım:

"Bugün, gece yarısı (22-23 Ey[lül]) **Petkov**'un cezası infaz edilecek. Yarından başlayarak, bütün ülkede, işletme ve köylerde toplantılar yapılarak, tasvip kararları alınacak. İl mahkemesinin gerekçesini yayınlayacağız. Fransızcaya ve İngilizceye çevirdikten sonra da, senin yazında sözünü ettiğin ifşa edici belge ile birlikte, dış ülkelerdeki elçiliklerimize göndereceğiz. Elçilikler, senin talimatlarına uygun basın toplantıları düzenleyecek. Mahkeme tutanakları stenografisinin en önemli bölümlerini Bulgarca ve Fransızca olarak basıyoruz."****

24 Eylül 1947.

- Şifreli telgraf çektim:

1. "Spiridonov'a.

** "Ve anti-komünist histeri" sözlerini G. Dimitrov ilave etmiştir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.

Eğer İngilizler ile Amerikalılar barış anlaşmasının uygulanması konusunda herhangi bir sorun yaratacak ve şu ya da bu iddiada bulunacak olursa, başbakan olmadan, hükümetin bu gibi konuları görüşmeyeceği ve karar almayacağı yanıtını vermeli, dolayısıyla onun dönmesini beklemek gerekeceğini söylemelisiniz. İv[anov]."*

2. "Spiridonov'a, Venelin'e.

Buradaki dostlarımızın kimi özlü notları elinize geçmeden, anayasa tasarısını ikinci celsede görüşmeye başlamazsanız, iyi olur. Bu notları size Vladimirov iletecek."**

- Vişinski, Lavrişçev, ...*** Gorkin ve başkalarının [anayasa] tasarısıyla ilgili notlarını aldım.

- Ekteki sorun ve ilgili talimatları YF vasıtasıyla gönderdim.

Bançev'e bildirilecek! (Tr. Kostov için.)

1. Yabancı basında Petkov'u savunmak için, Laypsig davasına ve Dimitrov'un beraatine dayanılıyor. Laypsig davası ile Petkov davası arasındaki esaslı farka işaret ederek, bu kaba sahteciliği uygun bir biçimde çürütmek gerekir. Eylül 1933 Laypsig Davası'nın on dördüncü yıldönümü dolayısıyla yapılabilir.

2. Sofya'da ve taşra şehirlerinde kışlık kömür ve odun temini için ne yapılıyor?

3. Belediyelere bağlı vb. sebze bahçeleri yapılması, işletmelerde, ailelerin özel bahçelerinde ve başta patates olmak üzere, sebze üretimi için elverişli her yerde halkın kendi tüketeceği sebze yetiştirilmesi için şimdiden hangi önlemleri aldınız?

4. Bakan Traykov, halkın beslenmesine önemli bir katkı olabilecek Sovyet kara buğdayının bizde yetiştirilmesi için önlem alıyor mu? Kara buğday genellikle hububat biçiminden sonra ekiliyor. Tohumu Sovyetler Birliği'nden sağlanabilir. Kara buğday üretimini bizde de halka tanıtmak ve yaygınlaştırmak gerekiyor.

5. Kitabımın satışı ve kullanılışı ne durumda? Kyulyovski düzeltilmiş ikinci ek baskıyı hazırlamalı. Kitap metninin tamamını titizlikle gözden geçirsin. İlave etmek gereken ne varsa, seçsin. Söylevler bölümündeki "alkışlar", "tasvip sesleri" ve "sevinç haykırışları" sözlerinin hepsini atsın. Altmış beşinci yıldönümü konusunda ne yapmış?

6. Gen. Blagoy İvanov için vize Kirsanov'a gönderildi. Tedavi için artık buraya gelebilir.

7. Sovyet dergilerinden Mirovoe Hozyaystvo i Mirovaya Politika'nın son sayısında Yunanistan hakkında iyi bir yazı yayınlandı. Geniş çapta kullanılmalı. Novo Vreme dergisinde aynen basılabilir.

8. Toprak Günü dolayısıyla, geçen yıl bu konuda yazdıklarımdan geniş bir özetin basına verilmesi iyi olur.

9. Stalin'e, Tito'ya ve Groza'ya gönderilen şükran telgraflarının metinleri yayınlanmalı. Gotvald'a ve Tsirankeviç'e de böyle şükran telgrafları çekildi-

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.

ği belirtilmeli.

10. Laypsig Davası'nda, 23 Eylül 1933 tarihinde yaptığım ilk konuşmanın, 1923 Eylül Ayaklanması'nın yıldönümü dolayısıyla basına verilmesi iyi olur.

11. Elemanlarımız Moskova'ya gelirken, her uygun durumda, gazete gönderin.

24 Eylül 1947."

25 Eylül 1947.

"Spiridonov'a, Venelin'e. Kimon Georgiev'in altmış beşinci yaş günü dolayısıyla ve halka ve cumhuriyete üstün hizmetlerinden ötürü Halk Cumhuriyeti Madalyası'yla ödüllendirilmesi için Bak[anlar] Kurulu'nun karar almasını öneriyorum. Doğum günü geçmiş olsa bile, bu yapılmalı. Ödüllendirilmesi sebebiyle, onun özgeçmişiyle ilgili bilgilerin yeralacağı ve Vatan Cephesi'nin önceki iki hükümetinin başı olarak verdiği hizmetlerin değerlendirileceği bir yazının basına verilmesi iyi olur."*

- Toprak günü ile ilgili kutlama mesajı gönderdim (metin ektedir).

"Genel Çiftçi Sendikaları Birliği'ne.

Toprak günü şenlikleri dolayısıyla kadın, erkek bütün köylü emekçileri, köylü gençliği candan kutlarım. Derin anlamı ve önemi bakımından bu gün, yalnız bir köylü bayramı değildir. Bu gün, gerçek bir halk bayramıdır. Halkın geçimini sağlamanın, ulusal sanayiye hammadde temin etmenin ve ülkenin sanayileşmesi ve elektrifikasyonu için son derece gerekli makinelerin satın alınması için döviz sağlamanın temel kaynağı topraktır ve çiftçinin emeğidir, geri kalmış tarımımızın gelişmesi ve modernleşmesidir.

Bütün halkımız adına Vat[an] Cephesi hükümeti, şimdiye kadar bu yönde sergilediği kahramanca emeği ve özverili çabalarından ötürü bütün toprak emekçilerine içten şükranlarını sunar. Köy ekonomisinin makineleşmesine olanak sağlayan, çiftçilerin ağır emek koşullarını hafifleten, köyümüzün maddi ve kültürel düzeyini yükselten tarım emek kooperatiflerinin gönüllülük temelinde kurulup gelişmesini selamlar. Bu büyük davanın başarısı, onun binlerce çiftçinin özel çıkarlarıyla doğru bir şekilde uyumlaştırılmasına bağlıdır. Toprak Günü kutlamaları, kuşku yok ki, bu yılki ekim planının başarıyla yerine getirilmesi ve beklenen mahsulün iyi olmasının sağlanması bakımından olumlu bir rol oynayacaktır. Halk ekonomisinin iki yıllık devlet planının yerine getirilmesi, ulusal bağımsızlığımızın güçlenmesi ve Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin savunma gücünün gereken düzeye yükseltilmesi de önemli ölçüde buna bağlıdır.

Ülkemizde şu sloganlar her köy evine girmeli:

Bir parça toprak bile ekilmeden bırakılmasın ve bu planlı, doğru ve kaliteli yapılsın!

Tembelliğe ve serseriliğe yer yok!

Sabotajcılara, kundakçılara ve hainlere ölüm!

Çalışkan ve dürüst çiftçi kadın ve erkeklere şan olsun!

25 Eylül 1947. Başbakan

G. Dimitrov."

---

* Rusçadan çeviridir.

26 Eylül 1947.

- İngiltere'nin protesto notasıyla ilgili olarak Kostov'a ekteki şifreli telgrafı gönderdim:

"SPİRİDONOV'A.

İngiliz hükümetinin protesto notasına serinkanlı ve gerekçeli yanıt verilmeli. Ama, tutarsız gerekçelere dayanan ve açıkça kasıtlı bir nota olarak, kesinlikle reddedilmeli. Petkov'un oynadığı gerçek rolün ve Bulgaristan'ın toplumsal ve politik yaşamındaki gerçek yerinin ne olduğu açıkça ortaya konmalı. Barış anlaşmasının ikinci maddesinin, devlet darbesiyle yasal halk iktidarını düşürmeye çalışanlarla ilgisi olmadığı, dördüncü maddesinin ise Bulgar hükümetini ülkede faşizmi hortlatmaya yönelik bütün olanakları ortadan kaldırmakla yükümlü kıldığı vurgulanmalı. Notada yeralan mahkemenin niteliği, muhakeme usulü ve sanıklarla tanıkların ifadeleriyle ilgili küstahça iddialar reddedilmeli. Bulgaristan gerçekte milyonlarca örgütlü işçi, köylü, zanaatçı, sanayici, tüccar ve aydın üyesi bulunan birbirinden bağımsız beş politik parti ile birçok toplumsal örgütten oluşan Vatan Cephesi tarafından yönetilirken, küçük bir azınlığın kendi iradesini dayattığı iddiaları da reddedilmeli. Bağımsız Bulgar adaleti halkın iradesini ve Halk Cumhuriyeti yasalarının gereğini şerefiyle yerine getirdi. Halk Petkov'a verilen cezayı onayladı. General Stançev'e gelince, o başka bir davayla ilgili olarak gözetim altına alındı ve bu yüzden onun Petkov davasına tanık olarak çağrılmasına hiç gerek yoktu. Bizim yanıt notamız Bulgar basınında yayımlanmalı, birer kopyası elçiliklerimize, bilgi olarak da ünlü yabancı toplum adamlarına gönderilmeli ve yurtdışında geniş çapta kullanılmalı.

Ne yapılacağını, bildiriniz.

26 Eylül 1947. İVANOV."*

27 Eylül 1947.

- **Konsültasyon** (profesörlerden Egorov, Kogan, Valedinski, Oçkin ve Fronşteyn, sanatoryumun müdürü Dr. Rijikov). Sonuç: Oldukça iyileşme var. Geriye, böbreklerin biraz daha iyileşmesi ve öd kesesindeki önemsiz iltihaba karşı önlem alınması kalıyor. Tedavi yaklaşık olarak 15 Ekim'e kadar sürecek.

"Spiridonov'a.

Askeri Birlik'e karşı dava[229] en kısa zamanda görülmeli. Almanya'ya karşı savaşa katılan gen. Stançev'in, hastalık derecesindeki kendini sevmişliği ve Bonapartçı eğilimleri nedeniyle daha sonra halk iktidarı düşmanlarının safına nasıl ve niçin geçtiği, inandırıcı bir şekilde açıklanmalı. Başka ülkelerin tarihlerinde de birçok benzer durum vardır. Bu bakımdan en tipik örneklerden birkaçına işaret edilmeli."**

"Çankov'a. Güneyli dostlarımız [Yunan partizanları] için en zorunlu işler buradan halledilıyor. Grozev, bizim olanaklarımız çerçevesinde verilebilecek ne varsa, versin."***

28 Eylül 1947. Pazar.

- Kremlin Hastanesi'nde, Boyko'nun yanında. Ameliyatı (apendisit) çok iyi geçti.

---

* Rusçadan çeviridir.

** Rusçadan çeviridir.

*** Rusçadan çeviridir.

29 Eylül 1947.

- Ekteki şifreli telgrafları Spiridonov'a gönderdim:

"SPİRİDONOV'A.

Mevorah hükümet adına, yaklaşık şu anlamda bir açıklama yapmalı: "Bulgar hükümetinin defalarca açıkladığı gibi, Bulgaristan BMÖ Tüzüğü'nün ilke ve hükümlerine uymaya hazırdır. Ama, kendisini doğrudan ilgilendiren konularda, gelecekte alınacak ve henüz bilmediği somut kararlarla ilgili peşin yükümlülükler alamaz. Karara varılmadan önce görüş ve düşüncelerine başvurulmadan alınan kararlarla ilgili peşin yükümlülükleri ise, Bulgaristan hiç üstlenemez. Kaldı ki, BMÖ'ne henüz kabul edilmediğine göre, Bulgaristan'ın BMÖ organlarının her kararını, özellikle de başta gelen BMÖ üyesi ülkelerin oybirliği olmadan alınan kararlarını mutlaka kabul etmesi hiç istenemez.

İVANOV."*

"SPİRİDONOV'A.

"Tedavim zor ve ağır gittiği için, maalesef, 20 Ekim'den önce dönemem. Çalışma planlarınızda bunu dikkate alın.

29 Eylül 1947. İVANOV."**

- Petkov konusunda Basın Toplantısı Açıklaması'nı redakte ettim.

- **Çervenkov** ile **Poptomov** Polonya'dan döndü.

- Tsola Stokholm'dan döndü.

30 Eylül 1947.

- **Mikoyan**'a (Bulg[ar] hü[kümeti] adına) 100.000 ton buğday verilmesi talebimizi gönderdim. Üç yıl içinde iade edilecek.

- **Çervenkov** ile **Pop[tomov]** komün[istlerin] Polonya'da yapılan danışma toplantısı ve aldığı kararlar hakkında bilgi verdi.

- **Tsola Dragoyçeva** Dün[ya] Demok[ratik] Kadınlar Federasyonu Yürütme Kurulu toplantısı (Stokholm) hakkında bilgi verdi.

- Ekteki yazıyı YF vasıtasıyla gönderdim:

"**Balçev**'e:

J. Jivkov'a şunu bildirin ki, TsKDM, eğer şu ana kadar göndermediyse, değişik ülkelerin gençlik örgütlerine ve gençlik basınına iletilmesi ricasıyla, Petkov hakkında ve onun örgütünün dağıtılması konusunda Dün[ya] Dem[okratik] Gençlik Federasyonu'na iyi gerekçelendirilmiş bir açıklama göndermeli. Bu arada, Danimarka Sos[yal] Demokrat P[arti], Muhafazakar P[arti] ve Radikal P[arti] gençlik örgütlerinin Petkov'un mahkum edilmesini protesto eden ortak bir bildiri yayınladığını dikkate almalı. Bildiride şöyle deniyor: "Bulgar muhalefet lideri Petkov'un idam edilmesini Danimarka gençliği nefretle karşılıyor. Herkesin kabul ettiği gibi, Petkov Alman zorbalığına karşı savaşanlar arasında yer almış biri olarak ve büyük bir köylü partisinin yöneticisi sıfatıyla, ülkenin kurtuluşundan sonra Bulg[ar] hükümetinin başbakan yardımcılığını yapmıştır. Faşist dönemde olduğu gibi, o her zaman diktatoranın ve zorbalığın her türüne karşı savaşmış ve bu sebepten dolayı, Bulgaristan'da halk ik-

---

* Rusçadan çeviridir.

** Rusçadan çeviridir.

tidarı üzerinde giderek artan komünist baskıya karşı muhalefetten yana tutum almak zorunda kalmıştır. Bütün demokratik ilkelere karşın, Petkov "faşist konspirasyon" gerekçesiyle ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bulgaristan'ın en özgürlükçü vatandaşlarından birinin idam edilmesiyle demokrasiye yapılan bu tecavüzü Danimarka gençliği, demokrasi adına protesto etmektedir.

30 Eylül 1947."

1 Ekim 1947.

- Komünistlerin Polonya'daki danışma toplantısında alınan kararların parti içinde iyi öğrenilmesi ve pratikte uygulanması için Çervenkov ile [Pop]tomov'a talimat verdim.

- Dış Ticaret Bakanlığı ile görüşmeler konusunda Boris Hristov ve mühendis Karacov yanıma geldi.

- Kostov'a, daha önce bana ilettiği malumatlı soruya yanıt olarak bir şifreli telgraf çektim. Amer[ika]'nın Yunayted Pres ajansına Petkov konusunda benden demeç verilmemesini tavsiye ettim.

"SPİRİDONOV'A.

Yunayted Pres ajansına benim özel demeç vermemi uygun bulmuyorum. Bulgar hükümetinin görüşü, İngiliz notasına verilecek yanıtta bulunmalı. Bu yanıt yayınlanacak ve ajans, eğer dilıyorsa, kendi gazetelerine bu yanıtı versin.

1 Ekim 1947. İVANOV."*

"SPİRİDONOV'A.

Velçev ile Yurukov'a, emirlerindeki elçiliklerin Petkov konusunun aydınlatılması için somut olarak neler yaptığı sorulursa, fena olmaz.

1 Ekim 1947. İVANOV."**

"SPİRİDONOV'A.

Çekoslovakların Sovyet dostlarla gerekli danışmanın yapılması önerisinin metnini Kirsanov vasıtasıyla Moskova'ya gönderin. Anlaşmanın Prag'da imzalanması konusuna gelince, bu ancak Yugoslavya'yla anlaşma yapıldıktan sonra ve herhalde Kasım ayından sonra olmalı.

1 Ekim 1947. İVANOV."***

"SPİRİDONOV'A.

Mikoyan Sovyet hükümetinin buğday alımı için Bulgaristan'a kredi açmaya hazır olduğunu bildirdi. Talebimiz öncelikle ele alınacak ve yakında bu buğday kredisinin şartlarıyla ilgili yanıt elimize geçecek.

1 Ekim 1947. İVANOV."****

2 Ekim 1947.

- **Çervenkov** ile **[Pop]tomov** sabah uçakla yola çıktılar ve gündüz saat 3'te Sofya'daymışlar.

- Tümgen[eral] **Stoyçev**'e spor bayramı dolayısıyla sporcuları kutlama mesajı gönderdim.

"Bançev'e bildirilecek.

Tümgen[eral] Stoyçev'e.

Bulgaristan sporunun halk bayramı dolayısıyla Vatan Cephesi sporcularına ve onların yöneticilerine, lütfen, en sıcak selamlarımı iletiniz. Halkımızın beden ve ruh gücünü artırma, gençlerimizin doğru bedensel, kültürel ve politik eğitimini geliştirme, onun emek sevgisini, vatana bağlılığını ve iç ve dış geri-

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.

ciliğe, uluslararası işbirliğini baltalayanlara ve yeni dünya savaşı kundakçılarına karşı genç halk cumhuriyetimizin özgürlük, bağımsızlık ve egemenliğini savunmaya hazırlık ve yetenek düzeyini yükseltme davasında kendilerine bütün yüreğimle daha büyük başarılar dilerim.

G. Dimitrov.

Basına, kitabın 325-inci sayfasında bulunan benim geçen yılki spor bayramıyla ilgili kutlama mesajımdan bir özet verin.

2 Ekim 1947."

- Petkov konusunda Bulg[ar] elçiliğinde basın toplantısı yapıldı.

3 Ekim 1947.

- **Pravda gazetesine demecim Sov[yet] basınında yayınlandı.**

"Vladimirov'a.

Venelin'in anılarının niçin tam da şimdi RD'da basıldığı, anlaşılır gibi değil. Kaldı ki, bu gibi şeyler tüm partiyi ilgilendiren önem taşıyor ve parti yönetiminin gerekli denetimi olmadan yayınlanmaları hiç uygun değil."*

"Spiridonov'a.

Petkov konusunda benim için bir açıklama tasarısı hazırlayın ve metinle ilgili görüşümü alın. Aydınlatıcı kampanya sürdürülmeli ve bütün ülkelerde etkinleştirilmeli. Tam da kötü niyetli kampanyanın gücünü biraz yitirdiği şu günlerde biz, yurtdışındaki iftiracılara karşı daha atılgan olmalı ve içyüzlerini açığa vurmalıyız."**

4 Ekim 1947.

- Çekoslovakya'ya gidecek olanları (Babuşka, Artur, Dora, Ela, İlza ve delikanlıyı) uğurladık.

- Bulg[ar] Kadınlar Birliği'nin kongresi (12 Ekim 1947) dolayısıyla selamlama mesajı gönderdim.

"Vatan Cephesi Bulgaristanının ekonomik, toplumsal, politik ve kültürel yaşamına kadınların ve genç kızların giderek daha aktif katılmasını halkımız içten bir sevinç ve onurla izliyor. Sevgili vatanımızın ekonomik gücünü artırmak, ulusal bağımsızlığını ve devlet egemenliğini güçlendirmek için yürütülen halk savaşının ön saflarında yer aldığı için, Bulgar kadınlarının anti-faşist ve demokratik birlik örgütü BHKB'ni, başarılarından ötürü özel bir memnuniyetle kutluyor.

Bu alanlarda elde edilen başarılar ne kadar büyük ve önemli olursa olsun, bu başarılar yine de yalnız iyi ve ümit verici bir başlangıçtır. Emekçi kadının bizde hak ettiği yeri alması ve hakkı olan rolü oynaması için, daha çok çalışmak, daha ısrarlı çabalar harcamak gerekiyor. Halkımızın, bu arada onun yarısını oluşturan kadın ve genç kızların yaşamakta olduğu bugünkü tarihsel aşamada her kendini beğenmişlik ve tafracılık, varolan zayıflıklara ve yetersizliklere, geçmişten kalma önyargılara ve yanılgılara karşı eleştirel olmayan her tutum, bizleri bekleyen görevlerin büyük önemini ve zorluğunu her küçümseme, son derece zararlı olur.

Şunu unutmayalım ki, ileri görüşlü kadınların aktiflik ve bilinç düzeyi sürekli artarken, on binlerce emekçi kadın, özellikle ev kadını, köylü kadın, Türk ve

---

* Rusçadan çeviridir.

** Rusçadan çeviridir.

Pomak vb. kadın, hâlâ maddi sefalet ve korkunç ruhsal karanlık içinde yaşıyor. Onlar, ülkemizi saran genel yükselişin, emek heyecanının dışında kalıyor. Gerçi, bu on* binlerce kadın, bizdeki bütün kadınlar gibi, tarihsel 9 Eylül ile sağlanan hak eşitliğini kazandı, ama onlar için bu hak eşitliği biçimsel düzeyde kaldı. Onlar, ne fiilen eşit haklı olabildi, ne de erkeklerle eşit olan bu haklarını gereği gibi kullanabiliyor ve ne de bu haktan kaynaklanan vatan görevlerini yerine getirebiliyor.

Halkımızın ve onun Vatan Cephesi'nin olduğu gibi, BHKB'nin de kadınlarla ilgili bugünkü ana görevi, kadınların ideolojik ve politik eğitim ve kültür düzeylerinin yükseltilmesi için aralıksız çalışmaktır. Çünkü, politik eğitim düzeyleri ne kadar daha yüksekse, Bulgaristan'ın iç ve ekonomik politika sorunlarını ne kadar daha iyi biliyor ve ülkenin uluslararası durumunu ve dünyadaki gelişmeleri ne kadar daha iyi anlıyorlarsa, doğa ve toplum hakkındaki sağlıklı bilimsel bilgileri ne kadar daha fazla ise, bütün halkla birlikte kadınlar, geçici ve kaçınılmaz yoksulluk ve zorlukları o kadar daha mertçe karşılayacak, Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşuna ve özellikle de iki yıllık ekonomik devlet planının yerine getirilmesine o kadar daha inançlı ve bilinçli katılacak, Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu üyesi Sovyet, Yugoslav ve diğer kadın kardeşleriyle birlikte, yeni savaş kundakçılarına karşı o kadar daha kararlı savaşacak ve nihayet, Halk Cumhuriyeti'nin birer dürüst vatandaşı ve ulusumuzun geleceği olan çocuklarının ilk eğitmeni birer anne olarak sahip oldukları hakları o kadar daha başarılı bir şekilde kullanıp görevlerini yerine getirebilecektir.

En önemli görevlerden biri, devlet ve toplum yaşamının, ekonomik ve kültürel yaşamın tüm alanlarında olduğu gibi, sosyal politika ve annelerle çocukları himaye politikası alanlarında da, azimli ve düzenli bir şekilde, yetenekli ve Halk Cumhuriyeti'ne sadık kadın kadrolar yetiştirmektir. Kaldı ki, son derece yetersiz olan bugünkü kadın kadroların bile, ihtisas düzeylerini sürekli artırmaya ihtiyacı vardır. Yeni aktif kadrolara ise ihtiyacımız çok büyüktür. Bugünkü kadroların ihtisas düzeyini yükseltmek ve yeni kadrolar yetiştirmek için alınan önlemlerin yanı sıra, dürüst ve gelişme yeteneği gösteren kadın ve genç kızları daha büyük bir cesaretle sorumlu görevlere yükseltmek, onların çalışma süreci içinde kendini geliştirmeye özen göstermeleri ve verilen görevleri başarıyla yerine getirebilmeleri için onlara yardımcı olmak, özellikle önemlidir.

Kadınlar ülke yönetimine, toplumsal, politik ve kültürel yaşama aktif bir şekilde katılmadan, gerçek demokrasi ve kalıcı ilerleme sağlanamayacağını, halkın esenliğe ulaşamayacağını ve Bulgar ulusunun kalkınamayacağını, Vatan Cephesi ve onun hükümeti iyi biliyor. Ama, bu bilinci Vatan Cephesi'nin bütün üyeleri ve en başta ülkemizdeki son köy evine kadar tüm emekçi kadınların çok iyi benimsemesi gerekiyor.

BHKB'nin II-ci Kongre delegelerini tüm kalbimle selamlarken, kesinlikle

* "On" sözü, üstü çizilen "yüz" sözünün üzerine yazılmış.

inanıyorum ki, kongre örgütün birliğini güçlendirmek ve bölücü kadın örgütlerinin kurulmasını önlemek için gerekli önlemleri alacak, şimdiye kadarki çalışmalarında gördüğü zayıflık ve yetersizlikleri ciddi bir şekilde özeleştiriye tabi tutacak, önündeki görevleri başarıyla yerine getirmek için şimdiye kadar edindiği deneylerden gerekli dersleri cesaretle çıkaracak ve böylece, kol ve kafa emekçisi Bulgar kadınını kendi iyiliği için ve çocukları yararına, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin gelişip kalkınması için daha aktif, her bakımdan daha gelişmiş ve yükselmiş duruma getirme yönünde yeni ve önemli bir adım atacaktır.

4 Ekim 1947. G. DİMİTROV."

5 Ekim 1947. Pazar.

- Komünistlerin Polonya danışma toplantısının belgeleri Pravda gazetesi[nde] yayınlandı.

Şimdilik bu bizim bütün dünyada korkunç bir gürültüyle patlayacak "atom bombamız". Amerikan emperyalistlerinin anti-komünist haçlı seferine karşı en iyi yanıtımız.

6 Ekim 1947.

- Kostov'dan şifreli telgraf aldım. Tito 20 ile 25 Ekim tarihleri arasında 3 gün için Sofya'yı ziyaret etmek niyetinde.

7 Ekim 1947.

- "Spiridonov'a. Sağlık durumum henüz pek iyi değil. Anlaşılan, tedavim düşündüğümden biraz daha uzun sürecek. Bu sebepten dolayı, Tito'dan ziyaretini Kasım ayına, örneğin, on beş ile yirmi beş Kasım günleri arasına ertelemesini rica etmek gerekecek. Bu, gerçekten de son derece uygunsuz ve tatsız bir şey, ama yine de şimdi önerilen tarihi kabul edip de benim gelememe durumumdan daha iyi."*

- Yunayted Pres'in Petkov hakkındaki hükme ilişkin sorularıyla ilgili demecin tasarısı için (ekteki) notlarımı Kostov'a gönderdim.

"**Kostov yoldaşa.**

Demeçteki sorular şöyle sıralanmalı:

1. Kimi Batılı çevreler, Petkov'un Bulgaristan'da muhalefetin başını çektiği için idam edildiğini ileri sürüyor. Bulgaristan'ın bu konuda görüşü nedir?

2. Davadan önce ve dava sırasında Petkov müdafaa avukatlarıyla özgürce ve düzenli bir şekilde görüşebiliyor muydu?

3. Petkov'a karşı yöneltilen suçu ağırlaştırıcı en önemli hususlar, size göre, hangileriydi.

4. Dünyanın değişik yerlerinden Petkov'u savunmak için yapılan başvuruları nasıl değerlendiriyorsunuz?

5. Bulgaristan'ın Petkov davası ışığında, barış anlaşmasının 2-ci maddesiyle ilgili tutumu nasıl formüle edilebilir?

6. Hükümet Petkov'un dağıtılan örgütüne karşı ek önlemler almayı düşünüyor mu ve genel olarak, muhalefete karşı tutumu nedir?

Tasarıda dile getirilen görüşler, yukarıdaki sıralanan sorular arasında mantıklı bir şekilde dağıtılmalı.

Birinci soruya verilecek yanıtta, mahkemenin sıradan bir mahkeme olduğu, heyet üyeleri özel olarak seçilmiş olağanüstü bir mahkeme olmadığı, davanın yasada öngörülen düzenlemeye hiçbir kısıtlama getirmeden, kamuya açık ola-

* Rusçadan çeviridir.

rak görüldüğü, özellikle vurgulanmalı.

İkinci soruya yanıt verilirken, diğer iki avukatın sosyal demokrat olduğunu söylemeye gerek yoktur. Tanıklar, yabancı muhabirler ve diğerleriyle ilgili ifadeler ve davanın yasal ve normal bir dava olduğuna ilişkin sözler, birinci soruya verilecek yanıta alınmalı.

Üçüncü soruya verilecek yanıtta şuna işaret edilmeli ki, Petkov devlet darbesini yandaşlarıyla birlikte, İngiltere ile Amerika'nın Bulgaristan'a doğrudan* olası müdahalesi ...** ortamında ya da Sovyet ordu birliklerinin Bulgar topraklarını terk etmesi durumu için hazırlamıştır.

Dördüncü sorunun yanıtında, dürüst insanların her şeyden önce Petkov'u anti-faşist, demokrat bir kişi ve Çiftçilerin önderi saydıkları için yanıldıklarına işaret edilmeli. Burada, Petkov'un aslında 9 Eylül'den önce ve sonra kim olduğu söylenmeli. Petkov'u teşvik eden yabancı*** temsilcinin isimleri verilmeli ve onların Petkov'un yazgısından büyük ölçüde sorumlu oldukları belirtilmeli. Petkov'un affı konusuna gelince, egemen Bulgar adaletinin çalışmalarına dıştan yapılan kabaca müdahaleden sonra bunun politik bakımdan tamamen**** olanaksız hale geldiği kaydedilmeli.

Yanıt, örneğin, şu görüşle bitmeli. Bütün bunlardan sonra, Petkov'un darbeci faaliyetlerinden kendi paylarına düşen sorumluluğu hisseden, vicdanlarının temiz olmadığı***** anlaşılan ve bütün objektif verilere karşın, himayelerine aldıkları kişiyi, onların Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ne karşı düşmanlığının yayıcısı bu kişiyi savunmaya kendilerini mecbur gören kimi yabancı çevrelerin Petkov hakkındaki hüküm konusunda niçin yaygara kopardıkları, açıkça ortada değil mi?

Beşinci soruya verilecek yanıtta, "faşist rejimi hortlatmayı amaçlayan" yerine, "faşist rejimi hortlatmak için yolu açmayı amaçlayan" olmalı.

Altıncı sorunun yanıtında, Bulgar halkının Petkov hakkındaki hükmü onayladığına işaret edilerek, ...****** parti ve toplum örgütlerinin, akademisyen ve profesörlerin vb. açıklamalarına somut olarak işaret edilmeli. "Bulgar hükümeti için ve şahsen benim için asıl önemli olan da işte budur. Emperyalist çevrelerin kendi özgürlükleri ve bağımsızlıkları uğrunda, halk demokrasisi ve devlet egemenliğinin kesin olarak yerleşmesi için savaşan halklara karşı saldırgan niyetlerini açıkça yansıtan dış ülkelerdeki düşmanca kampanya değildir çözümleyici olan."

Demeç taslağını, benim notlarım dikkate alınarak, büyük dikkatle, titizlikle ve yeni baştan redakte etmek gerekiyor. Bunu lütfen, gereken zamanı bularak,

---

* "Doğrudan" sözünü G. Dimitrov sonradan ilave etmiştir.
** "Yardım olarak" sözlerinin üstü çizilerek, "ortamında" sözü G. Dimitrov tarafından ilave edilmiştir.
*** "Yabancı" sözünü G. Dimitrov, üstü çizilen "dört" sözünün yerine ilave etmiştir.
**** "Politik bakımdan tamamen" sözlerini G. Dimitrov, üstü çizilen "daha da" sözlerinin yerine ilave etmiştir.
***** "Temiz olmayan" sözleri, üstü çizili "rahat olmayan" sözlerinin üzerine yazılmışır.
****** Üstü çizili: "Bütün"

kendin yap.

7 Ekim 1947."

"SORU 1*: Kimi Batılı çevreler Petkov'un Bulgaristan'da muhalefetin başını çektiği için idam edildiğini ileri sürüyor. Bulgaristan'ın bu konuda görüşü nedir?

YANIT: Sorunu böyle yorumlayanlar, bu arada Petkov'un görüşleri yüzünden mahkum edildiğini ileri süren İngiliz hükümeti ve ona bu şekilde bilgi verenler, anlaşılan, Sofya İl Mahkemesi'nin ilamını okuma zahmetine bile katlanmamışlar. Eğer bunu yapmış olsalardı, Petkov'un albay Marko İvanov ile albay Boris Gergov'u devletin yasal iktidarını silahlı darbe yoluyla devirmeyi amaçlayan faşist ideolojili gizli askeri örgüt Askeri Birlik'i kurmaya teşvik suçundan idama mahkum edildiğini bileceklerdi. Petkov ayrıca, yandaşlarını devletin meşru iktidarını baltalamak amacıyla terör eylemleri yapmaya teşvik ettiği ve Bulgar ordusunun savaş yeteneğini ve savaşkan ruhunu zedelemek, onu görevinden saptırmak, ordudaki disiplini zayıflatmak ve ordu saflarında karışıklık ve manevi kararsızlık yaratmak suçundan, daha hafif cezalara da mahkum edilmiştir. Bu suçlar sonucunda, şu ter[ör] eylemleri yapılmıştır:** Petkov, redaktörü bulunduğu gazete vasıtasıyla toplum içinde iktidara karşı güvensizlik ve huzursuzluk yaratmak amacıyla hareket etmek anlamına gelen iftiracı ve yalancı iddialar ileri sürme suçundan **beraat etti.** Şöyle ki, Petkov politik görüşlerinden ötürü değil, askeri komplo, terörist eylemler, ordu içinde bölücülük gibi, dünyanın bütün devletlerinde en ağır cezaların öngörüldüğü **somut suçlar** yüzünden mahkum olmuştur. Suç iddiaları kesin bir şekilde kanıtlanmıştır. Davaya, Bulgar kanunlarına uygun bir şekilde bakıldı.. Yargıtay ceza kararını onayladı.

SORU 4: Petkov'u savunmak için dünyanın değişik yerlerinde yapılan girişimler hakkında ne düşünüyorsunuz?

YANIT: Yurtdışındaki girişimler ikili bir nitelik taşıyor. Bu girişimlerin bir kısmı, gerçekte dürüst olan, ama yanlış bilgilendirilen, Batıdaki gerici basın vasıtasıyla örgütlü bir şekilde yayılan iftira ve yalan haberlerin etkisinde*** kalan kişilere aittir. Bunlar, az ya da çok, insani duygularla hareket eden insanlardır. Onları davada açıklanan gerçek verilerin ışığında aydınlatmak amacıyla hükümet mahkemede tutulan steno tutanaklarının Fransızca ve İngilizce metinlerini basılmak üzere hazırlatmış bulunmaktadır. Bulgaristan Halk Cumhuriyeti bugün, devlet darbesi hazırlama suçundan bağımsız Bulgar adaletince mahkum edilen kişilere karşı kesinlikle hoşgörü gösteremez ve bu, bir intikam ya da merhametsizlik gösterisi değil, vazgeçilmez bir devlet görevidir. Bağımsızlık, özgürlük ve devlet egemenliğinin değişik dış müdahalelerle tehdit edildiği günümüzde Bulgaristan, halkının bağımsız varlığını ve geleceğini var gücüyle savunmak zorundadır ve

---

* Soruların sıralamasını G. Dimitrov yapmıştır.

** Asıl metinde üstü çizili söz: "Tümü".

*** "Etkisinde" sözünü G. Dimitrov sonradan ilave ediyor.

savunacaktır. Bulgaristan son 25 yıl içinde bu gibi birçok askeri faşist darbe yaşamıştır. Mahkeme kararının uygulanması, bencil çıkarlarından ya da dışarıdan yapılan telkinler çerçevesinde hareket edip, nice değerli kurbanlar pahasına elde edilen özgürlüğü diri diri gömmek isteyenlere bir ders olmalıdır. Yalnız azılı düşmanlar ve monarko-faşist diktatörlüğün ve yabancı esaretinin kabusunu yaşamamış yufka yürekli insanlar, Bulgar adaletinin kararını politik düşmana karşı intikam ve merhametsizlik duygusunun ifadesi olarak görebilir. Petkov'un idam edilmesi, genç Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin dışarıdan destek gören gerici güçlerin faşist geçmişe dönüşü dayatma denemelerine karşı meşru müdafa hakkının ifadesidir.

Yurtdışındaki girişimlerin diğer kısmı ise, yeni, demokratik Bulgaristan'ın ve her tür ilericiliğin azılı düşmanı gerici kişi ve gruplara aittir. Onları ilgilendiren Petkov'un kaderi değildir. Onları ilgilendiren, Petkov davasını, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ne, SSCB'ye, bütün Doğu Avrupa halk demokrasilerine karşı, kendi ülkelerindeki komünistlere karşı kötü niyetli yeni bir iftira kampanyası için kullanmaktır. Tüm dünya gericilerinin Nikola Petkov'u himayeleri altına alması, işte bundandır.

Bu arada, mahkeme kararının okunmasından sonra cezaevinde yazdığı mektupta Nikola Petkov şöyle diyor: "Son iki yılki politik faaliyetlerimin tamamen yanlış olduğunu itiraf ediyorum ve içtenlikle pişmanlık duyuyorum. Benim bu faaliyetim, iç ve uluslararası gericiliğin işine yaradı. Açıkça savaşmaya cesareti olmayan iç gericilik benim faaliyetimin ardına gizleniyordu. Uluslararası emperyalist gericilik benim faaliyetimi Bulgaristan'ın ve onun tek koruyucusu SSCB'nin çıkarlarına karşı savaş için kullandı. Yürüttüğüm faaliyette bana emperyalist devletlerin temsilcileriyle yaptığım görüşmelerde cesaret ve inanç aşılanıyordu..."

Mektubunun bu bölümünde Nikola Petkov kendisini darbecilik yoluna iten yabancı devlet temsilcilerinin isimlerini tek tek sıralamaktadır. Gerekirse, bu mektuptan bir kopya da yayınlanabilir.

Nikola Petkov'un mahkum ve idam edilmesine karşı kimi ülkelerde niçin böyle çılgınca bir yaygara koparıldığı, şimdi daha iyi anlaşılmıyor mu?

SORU 5: Nikola Petkov'un mahkumiyeti ve idamı bağlamında Bulgaristan'ın barış anlaşmasının 2. Maddesiyle ilgili tutumu nedir?

YANIT: Anlaşmanın 2. Maddesinin amacının, her kim olursa olsun, askeri darbe ve terör eylemi düzenlemesine... hak tanımak olduğunu düşünmek, tam bir saçmalıktır. Böyle bir hakkı biz, hiç kimseye tanımayız. Kaldı ki, aynı anlaşmanın 4. Maddesi, Bulgar hükümetini, halkı demokratik haklarından mahrum bırakmayı amaçlayan örgütlere ve onların faaliyetlerine izin vermemekle yükümlü kılmaktadır. N. Petkov'un örgütü ise, barışçı, yasal yollardan, Bulgar halkının güvenini kazanarak iktidara gelme ümidini yitirince, dış silahlı müdahaleye yol açmak amacıyla askeri komplo, terör ve sabotaj eylemlerine yönelen, faşizmi **yeniden işbaşına getirmeyi** ve halkı demokratik haklarından mahrum bırakmayı hedefleyen tam da böyle bir örgüttür.

SORU 2 : Dava öncesinde ve dava sırasında N. Petkov'un müdafa avukatlarıyla düzenli ve özgürce görüşme olanakları var mıydı?

YANIT: N. Petkov'un devamlı ve iyi savunma avukatları olmadığı yolundaki tutarsız iddialara karşın, gerçek şu ki, en iyi Bulgar avukatlarından beş kişi onun savunma avukatıydı. (Bu avukatların dördü milletvekili.) Avukatların üçü, Petkov'un hem şahsi, hem de politik arkadaşları, diğer ikisi ise sosyal demokrat kişiler. Gericilerin yalanla dolu iddialarına karşı biz, onun savunma avukatlarından Dim. İliev'in tüm savunma ekibi adına yaptığı şu açıklamayı hatırlatıyoruz: "Ne N. Petkov'un kendisi, ne de savunma avukatı meslektaşlardan her hangi birisi, Petkov'u savunmak üzere davet edilip de, davaya katılması engellenen başka avukatlardan bir kez olsun söz etti, ne de böyle bir şey bahis konusu oldu. Savunma avukatları dava dosyasını bizzat inceleyip savunmaya ilişkin görüşlerini özgürce ifade edebiliyordu. Hiç kimse şahsen bana davaya gelip gelmemem konusunda imada dahi bulunmadı. Diğer savunma avutlarından da böyle bir şey duymadım. Sanığın görüşleri temelinde savunma görevimizi bildiğimiz en iyi şekilde yerine getirdik."

Petkov davasında hakim ve savcıların komünist olduğu ve bu yüzden mahkeme kararının geçerli olamayacağı iddiaları gülünç ve tutarsızdır. N. Petkov Sofya İl Mahkemesi'nde meşru bir mahkeme heyeti tarafından makum edildi. Yargıtay'da davaya başka beş hakim baktı. Daha sonra, dava Yargıtay savcısı, Adalet Bakanlığı ceza hukuku bölümü şefi ve Sofya İstinaf Mahkemesi başkanından oluşan Bakanlar Kurulu Af Komisyonu'ndan geçti. **Bütün bu yüksek Bulgar hakimleri, hiç istisnasız, Petkov'un suçlu olduğunu kabul ettiler ve onayladılar.**

Davayla ilişkisi olmayan kimi hususlar ve diğer tanıkların ifadeleriyle sabit görülen kimi durumlar hakkında fadeleri istenmiş olan ya da bizzat sanıkları suçlayabilecek tanıkların dışında, sanıkların gösterdiği bütün tanıklar mahkemede dinlendi. Bu uygulama dünyanın tüm uygar devletlerinde mahkemelerce kabul edilen bir yöntemdir.

Tek sözle, Yük[sek] İsti[naf] Mahkemesi'nin de tespit ettiği gibi, dava tamamen yasalara uygun ve normal geçti. Mahkeme tutanakları şunu gösteriyor ki, dünyada tüm mahkemelerde uygulandığı gibi, tanığın kendisini itham altında bırakacak hususlar dışında, Petkov'un açıklanmasını isteyip de, ilgili tanıkların dinlenmediği bir tek husus yoktur. Davada 23 ülkeden muhabir ve basın ataşesi hazır bulunmuştur.

SORU: N. Petkov'un suçunu en çok ağırlaştıran hususlar, sizce hangileriydi?

YANIT: Dava sırasında açıklanan en iğrenç husus, onun komplo ve sabotaj eylemlerinin Bulgaristan'ın içişlerine dışarıdan silahlı müdahaleye yolu açmaya yönelik olmasıdır. Nikola Petkov ve örgütünün ülkemizin özgürlük ve bağımsızlığı için tehlikeler yaratan yabancı ajanları olduğu kanıtlandı. Bütün sanıklar Petkov tarafından yanıltıldıklarını belirterek, Petkov'un dava sırasında kendi eylemlerinin sorumluluğunu üzerlerine yıkmasından duydukları derin nefreti dile getirdiler. Başka çirkin bir

husus da, ülkenin açlık tehlikesiyle yüz yüze olduğu bir dönemde bir köylü örgütünün sekreteri olarak Petkov'un, insanları, hükümetin buğdayı toplama girişimlerini sabote etmeye kışkırtmış olmasıdır.

SORU 6: Hükümet kapatılan BHÇB - Petkov partisine karşı ek önlem almayı düşünüyor mu ve genellikle muhalefete karşı tutumu nedir?

YANIT: Nikola Petkov'un örgütünün dağıtılmasının sebebi, onun komplo ve suç eylemlerine destek vermesiydi ve bunun bütün politik ve moral sorumluluğunu taşıyor olmasıydı. Bu örgüt N. Petkov'un eline, örgütün politikasını kimi yabancıların talimatlarına göre yönlendirmesine olanak veren sınırsız şeflik yetkileri vermişti. Petkov'un taraftarları bugün tam bir ideolojik ve politik çıkmaz içinde bocalamaktadır. Seçimlerde Petkov'a oy verenlerin ezici çoğunluğu, onun kendilerini hangi bataklığın içine ittiğini artık görmekte ve onun yandaşı olmaktan vazgeçmektedir.

Örneğin, Birlik'in eski Teşkilat Sekreteri Dimitır Stoyanov, yaptığı bir açıklamada, Petkov'dan ekonomik yaşamda sarsıntı yaratmak ve dış müdahaleye bahane yaratmak için ülkede kargaşa çıkarmak üzere köylüleri buğday ve tarım ürünlerini vermeme yoluyla ekonomik planı sabote etmeye kışkırtma emri aldığını itiraf ediyor. Müdahale konusunda Petkov'a dışarıdan söz verilmiş. Stoyanov şimdi Petkov'un faaliyetini zararlı, halk düşmanı, haince ve anti-sovyet eylem olarak mahkum ediyor.

Petkov'un Birlik'ine bağlı gençlik örgütü sekreteri Petır Sırbinski, gazetelerde yayınlanan açıklamasında, Nikola Petkov'un politikasını yabancılara jurnalcılık, suikast ve gizli faaliyetler politikası olarak kınıyor, bu politikanın Çiftçilerin politikası değil, ihanet ve düşmanlık politikası olduğunu belirtiyor.

Eski milletvekili Todora Koeva, N. Petkov'un bizdeki yabancı temsilcilerin emriyle giriştiği eylemlerin halk düşmanı, Slav düşmanı eylemler ve ihanet olduğunu söylüyor.

Buna benzer daha birçok açıklama var.

Genel olarak muhalefet konusuna gelince, biz muhalefetin varlığını ve çalışmalarını sürdürmesine karşı değiliz, yeter ki, yasanın çizdiği çerçeveyi aşan faaliyette bulunmasın ve **yabancıların ajanı** değil, **Bulgar** muhalefeti olsun.

(Bütün bunlar, senin notlarını da aldıktan sonra, son kez yeniden redakte edilecek.)*

8 Ekim 1947.

- Ekteki şifreli telgrafları Sofya'ya gönderdim.

"Çok gizli

SPİRİDONOV'A, VENELİN'E.

Sabotajcılara, kundakçılara, spekülatörlere, devlet ve kamu mülkiyetini ihlal edenlere olduğu gibi, casuslara ve ulusal hainlere karşı daha ağır cezalar getiren kimi yasaların çıkarılmasını gerekli buluyorum. Bu gibi davalar için, tek celse gibi, daha kısa ve daha hızlı muhakeme usulü kabul edilmeli. Ölüme mahkum edilen Petkov'un mal varlığına, bugünkü yasaya göre, el konulama-

* Tr. Kostov demeç taslağına el yazısıyla birkaç ilave yapmış.

ması, çok garip bir husus.

İVANOV."*

"SPİRİDONOV'A.

Çeklerin anlaşma taslağını Bulgar hükümetinin görüşeceği ve kendi önerilerini hazırlayacağı, onlara bildirilmeli. Anlaşmayı imzalama konusunda biz acele etmemeliyiz. Belki önce Romanya ile, sonra da Çekoslovakya ile anlaşma bağlayacağız.

8 Ekim 1947. İVANOV."**

9 Ekim 1947.

- Çeklerin önerdiği anlaşma taslağını, Sov[yet] hükümetine danışmak üzere, Molotov'a gönderdim.

"Spiridonov'a. Yugoslavya ile anlaşmanın şimdi yayınlanması, gerçekten, çok iyi olur. Bled'de mutabakata varılan anlaşma metninin iki hükümet tarafından onaylandığına dair bir bildiri yayınlanmalı. Onay belgelerinin değiş tokuşu, Tito'nun Kasım ayında yapacağı ziyaret sırasında olabilir."***

"Spiridonov'a. Anlaşma metni konusunda artık Romenlerle görüş birliği sağlamak gerekiyor. Romen heyetinin Sofya ziyareti sırasında verdiğimiz şemayı dikkate alarak kendi taslaklarını hazırlayıp bize sunmalarını rica etmemiz fena olmaz."****

10 Ekim 1947.

- **Konsültasyon** (hep önceki profesörler). Sonuç: Önemli iyileşme. **Öd kesesi** bakımından **[durum] hâlâ iyi değil.** Barviha'daki tedavi süresi 15 Ekim günü sona ermeli. Ardından, doktor denetimi, diyet vb. ile **iki hafta** villada. Sofya'ya dönme konusunda karar, ancak bundan sonra alınabilir.

Geminder Prag'dan bizimkilerin (Artur vb.) **9 Ekim günü Boskovitse**'ye vardıklarına dair bilgi verdi.

11 Ekim 1947.

- **YF** vasıtasıyla Trayço, Yugov ve Çervenkov ile konuştum. Hükümetin ve partinin önünde duran en önemli sorunlar hakkında bilgi verdiler. Kısa bir süre için Moskova'ya gelmesi konusunda Yugov ile anlaştık.

- Tr. Kostov'a ekteki şifreli telgrafları gönderdim.

"SPİRİDONOV'A.

Bana kalırsa, özel bankaların devletleştirilmesini ille de Sovyet Kredi Bankası'nın dağıtılması için sebep olarak görmek gerekmiyor. Bu banka özel banka değil, bir dost devletin bankasıdır ve Bulgar ve Sovyet hükümetleri arasındaki özel sözleşme temelinde varlığını sürdürebilir. Eğer İngiliz ve Amerikan hükümetleri de, barış anlaşmasına dayanarak bizde benzer bankalar açmak isterse, biz bu talebi reddetmenin yolunu buluruz.

11 Ekim 1947. İVANOV."*****

12 Ekim 1947.

- **Yugov, Kamenov** ve **Bradistilov**'un Moskova'ya gelmesine izin verilmesi için Molotov'a bir mektup gönderdim.

13 Ekim 1947.

- "Spiridonov'a. Sovyet hükümeti bi-

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.
***** Rusçadan çeviridir.

ze 1 Mayıs 1948 tarihine kadar 50.000 ton buğday verme kararı almış. Bizim rica ettiğimiz kredi yerine, satış söz konusu. İki hükümet arasında varılacak mutabakat uyarınca ödemeler tütün, meyve özü ve başka mallarla yapılacak. Hristov'u gerekli sözleşmenin bağlanması için somut görüşmeleri yürütmekle görevlendirdim."*

Ekteki iki şifreli telgrafı da gönderdim.

"Ç[OK] GİZLİ
VLADİRİMOV'A.

MK, komünistlerin danışma toplantısında alınan kararları, bizim görüşlerimiz, vardığımız sonuçlar ve görevlerimiz** temelinde gerekçelendirilmiş bir karar ile onaylamalı. Kararın kesin metni benimle görüşülerek, yayınlanmadan önce görüş birliği sağlanmalı.

İVANOV."***

"SPİRİDONOV'A.

Stançev'e idam cezası verilmeden geçilirse, iyi olur. Ben bunu mantıksız bulmuyorum, çünkü darbeye azmettiren ve darbeyi tertipleyen, en başta Petkov olmuş, Stançev ise bu işte yardımcı rol oynamıştır. Benim görüşümü dikkate alarak, verilecek ceza konusunu ciddiyetle görüşünüz.

13 Ekim 1947. İVANOV."****

14 Ekim 1947.

- Doktorların son muayene ve tavsiyeleri. Meşçerino'daki villada iki hafta kalmak, sonra da Sofya'ya gitmek niyetiyle, yarın Barviha'dan ayrılıyoruz.

- Günlük ticaret işleri hakkında B. Hristov'u kabul ettim.

15 Ekim 1947.

- Ekteki şifreli telgrafları MK'ne gönderdim.

"Ç[OK] GİZLİ
SPİRİDONOV'A, VLADİMİROV'A.

Sofya'da Sovyet kültür evi konusu, kesin çözüm talebiyle, gündeme getirildi. İki görüş oluşuyor. [SKP(b)] MK, bugünkü Sovyet Ordu Evi'ni Sovyet kültür evi olarak koruma taraftarı. Bulgar-Sovyet Dernekleri Birliği ile birlikte Sovyet Kültürel İlişkiler Derneği, ev sahibi olacak. Bu ev aynı zamanda Birlik'in çalışmaları için başlıca maddi kaynak görevini de görecek. Dışişleri Bakanlığı, bunun tersine, özel bir Sovyet kültür evi açmak yerine, Bulgaristan'daki ilgili örgütlere yardım etmenin daha iyi olacağı görüşünde. Ben şahsen birinci görüşü destekliyorum. Bu arada, Kirsanov birkaç kezdir Dışişleri Bakanlığı'na Trayço'nun şimdiki evin Bulgar öğrencilerine gerektiği için boşaltılmasında ısrar ettiğini bildirmiş. Orada bu soruna gerçekte nasıl bakıldığını, lütfen, hemen bana bildiriniz.

İVANOV."*****

"SPİRİDONOV'A.

Yıl sonuna kadar sorunu tamamıyla halletmek üzere, 1948 yılı ticaret sözleşmesi için mal ve fiyat listeleriyle ilgili görüşmelerin Kasım ayının ikinci yarısında başlatılmasını, Sovyet hükümeti-

---

* Rusçadan çeviridir.
** "Vardığımız sonuçlar ve görevlerimiz" sözleri G. Dimitrov tarafından ilave edilmiş.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.
***** Rusçadan çeviridir.

ne resmen öneriniz. Hazırlık işlerini bizim ticari temsilciliğimiz ile SSCB Dış Ticaret Bakanlığı yapabilir, daha sonra da, tam mutabakat sağlamak için buraya, iki ya da üç haftalığına, küçük bir heyet gönderilebilir.

15 Ekim 1947. İVANOV."*

"VLADİMİROV'A.

Petkov'un örgütünden aktiflerin yaptığı açıklamalar, yurtta ve yurtdışında geniş çapta kullanılmalı. Ama bu hiç de bu adamlara hemen herhangi bir faaliyet olanağı vereceğimiz anlamına gelmemeli. Yaptıkları açıklamalar, onların gerçek niyetlerini açıkça ortaya koyuyor."

15 Ekim 1947. İVANOV."**

"VLADİMİROV'A.

MK Plenumu'nun anayasa tasarısında yapılacak daha önce sözünü ettiğimiz başlıca değişiklikler konusunda karar alması iyi olur. Bu bizim Vatan Cephesi Ulusal Komitesi'ne ve Anayasa Komisyonu'na bir tür önerimiz.

15 Ekim 1947. İVANOV."***

"SPİRİDONOV'A, VLADİMİROV'A.

Askeri Birlik davasında, bu örgütün oynadığı rolün bağımsız bir rol olmayıp, muhalefet ile dış güçlerin darbe hazırlıkları içinde bir araç olduğunu göstermek, politik bakımdan son derece gereklidir. Buradan hareketle mantık güttüğümüzde ise, Stançev'e verilecek cezanın, Petkov'un cezasından farklı olacağı anlaşılabilir.

15 Ekim 1947. İVANOV."****

İki ay Barviha'da!

- Barviha ile vedalaştık: Prof. Valedinski, sanatoryumun müdürü Mironenko, Dr. Rijikov. Dün Dr. Trahman, Dr. Manyukova ve Prof. Preobrajenski ile [vedalaştık].

- **Akşam Meşçerino'da!**

16 Ekim 1947.

- Dün Yugov'a, ülkemize ve partimize yardım eden kimi Sovyet insanlarının, ekteki listeye göre, ödüllendirileceğini bildirdim.

Yurdumuza ve partimize özellikle büyük yardımda bulunan kimi Sovyet insanlarını nişan ve madalyalarla ödüllendirmek gerekiyor. Şimdilik şu kişiler ödüllendirilmeli:

Birinci derece (nişan):

1. Leonid Semyonoviç Baranov
2. Vasiliy Vasileviç Moşetov
3. Fyodor Trofimoviç Konstantinov
4. Yakov Tsodikoviç Mirov
5. Maksim Borisoviç Prudnikov
6. İvan Nikolaeviç Artemiev
7. Nikolay İvanoviç Şaronov
8. Prof. Pyotr İvanoviç Egorov
9. Prof. İvan Aleksandroviç Valedinski
10. Prof. Rihard Mihayloviç Fronşteyn
11. Prof. Boris Borisoviç Kogan
12. Prof. Aleksandr Nikolaeviç Bakulev
13. Prof. Miron Semyonoviç Vovsi
14. Prof. Fyodor Nikolaeviç Grinçar
15. Prof. Boris Sergeeviç Preobrajenski
16. Prof. Andrey Yosifoviç Haçaturov
17. Prof. Aleksey Dmitrieviç Oçkin
18. Prof. Dmitriy Aleksandroviç Burmin
19. Prof. Aleksandr İvanoviç Evdokimov

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.

20. Prof. Nikolay Naumoviç Terebinski
21. Prof. Aleksandr Kuzmiç Ribakov
22. Dr. Roman İsaeviç Rijikov
23. Dr. İvan Sergeeviç Mironenko
24. Dr. Maksim Saveleviç Lipets
25. Dr. Elena Lvovna Trahman
26. Dr. Gavril İvanoviç Mayorov
27. Dr. Nataliya Konstantinovna Manyukova
28. Dr. Yakov Markoviç Goldenberg

İkinci derece (madalyalar):

1. Sergey İliç Burunov
2. İvan Konstantinoviç Kalyuka
3. Fyodor Froloviç Beliçev
4. Sergey Aleksandroviç Belyaev
5. Nikolay Vasileviç Tyapkin
6. Vladimir Fyodoroviç Masanov
7. Mihail Aysaloviç Orlov
8. Mihail Maksimoviç Sisoev
9. Aleksandr İvanoviç Miheev
10. Evgeni Stepanoviç Buryaçenko
11. Leonid Vasileviç Gruzenski
12. Grigori Dmitreviç Petrov
13. Evgeni İvanoviç Smirnov
14. Galina Nikolaevna Velikolyud
15. Aleksandra Fadeevna Gureeva
16. Klavdiya Andreevna Yurasova
17. Nina Viktorovna Pokrovskaya
18. Vasiliy İvanoviç Sazonov
19. Elena Vasilevna Golubeva
20. Asya İsaevna Ştern
21. Pelagiya İvanovna Zelenova
22. Valentina Andreevna Anohina

15 Ekim 1947, Moskova."

- **Molotov** telefon edip, Sov[yet] hükümetinin Bulgar-Çekoslovak anlaşması konusunda bizim görüşümüzü, yani, yardımlaşmanın yalnız Alman saldırısına karşı değil, her saldırıya karşı geçerli olması görüşünü desteklediğini söyledi. Durumun artık büyük ölçüde değiştiğini belirtti. Önce Romanya, daha sonra da Çekoslovakya ile anlaşma imzalanmasına gelince, SSCB'nin buna bir itirazı olmayacak, dedi. Sovyet hükümetinin görüşüne göre, önce küçük ülkeler (Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Arnavutluk) arasında, daha sonra da bu ülkeler ile Sovyetler Birliği arasında anlaşmalar imzalanmalı. Aksi halde, küçük devletlerin Moskova'dan aldıkları talimat üzerine anlaşma bağladıkları ileri sürülecek.

- Ekteki şifreli telgrafları gönderdim:

"ACİL!

SPİRİDONOV'A.

Bulgar-Çekoslovak anlaşması konusunda Sovyet hükümeti bizim görüşümüzü destekliyor. Önceki anlaşmaların imzalandığı döneme oranla, durum büyük ölçüde değişmiş bulunuyor. Yardımlaşma artık yalnız Alman saldırısına karşı değil, her saldırıya karşı geçerli olmalı. Sovyet hükümetinin görüşüne göre, Çekoslovakya hükümeti Bulgaristan ile imzalayacağı anlaşmada bu görüşü kabul edecek. Bunu Sofya'dan ayrılmadan önce Needli yoldaşa bildiriniz ve o da bu bilgiyi Gotvald yoldaşa aktarsın.

16 Ekim 1947. İVANOV."*

"SPİRİDONOV'A, VLADİMİROV'A.

Drujba gazetesinin ve onun Türkçe baskısının yazgısı hakkında da karar almalıyız. Bana kalırsa, bu gazete gerekli ve yararlı. Bulgar-Sovyet Dernekleri Birliği organı yapılmalı. Görüşünüzü hemen bildiriniz.

Gazetenin düzenli çıkmasını sağla-

* Rusçadan çeviridir.

mak için, yerel kaynakların yanı sıra, Sovyet tarafından yaklaşık olarak hangi maddi yardıma (kağıt, para, personel) ihtiyaç olduğunu da bildiriniz.

16 Ekim 1947. İVANOV."*

- Konstantinov **yarın** Sofya'ya uçuyor. Jdanov'un Polonya'daki danışma toplantısına sunduğu raporun düzeltilmiş metnini MK'ne götürüyor.

Trayço'ya teslim etmesi için kendisine (Bulgar-Çekoslovak anlaşması, Romanya vb. ülkelerle anlaşma imzalanması; Mevorah'ın Bir[leşik] Devletler'de dipl[omatik] temsilci atanması vb. konularda) bir mektup verdim.

17 Ekim 1947.

- MK plenumunun karar [taslağı için] ilişikteki ilave ve değişiklikleri Sofya'ya iletilmek üzere teslim ettim.

"Karara yapılacak ilave ve değişiklikler.

1. 9 komün[ist] partisinin danışma toplantısının ve aldığı kararların emperyalist ve gerici çevrelerde uyandırdığı endişe ve isteri, bu toplantının ne kadar gerekli olduğunu ve ne kadar zamanında yapıldığını açıkça ortaya koyuyor.

Komün[ist] partilerinin gönüllü mutabakatıyla 1943 yılında kapatılan Komünist Enternasyonal'in sözde yeniden kurulmak istendiği, danışma toplantısına katılan değişik komünist partilerinin güya bağımsızlıklarını yitirdikleri ve başkalarının maşası durumuna geldikleri iddia edilen iftira kampanyası, suçüstü yakalanan saldırganların, yeni savaş kundakçılarının ve dünya egemenliği kurmak isteyenlerin acizliğini ve şaşkınlığını sergileyen ucuz bir provokasyondur.

2. İngiliz ve Amerikan emperyalistlerinin Bulgaristan'ın içişlerine müdahale ettiği, hain N. Petkov'a karşı dava sırasında da açıklandı. Bu dava konusunda, gerici dış basının yürüttüğü azılı kampanya, bir yandan Petkov'un kimlerin ajanı olduğunu ve onun gizli darbeci planlarının kimlerin çıkarlarına hizmet ettiğini gösteriyor, öte yandan, dış ülkelerdeki yayılmacı ve gerici çevrelerin ... istemediğini kesin bir şekilde ortaya koyuyor.

3. Bununla birlikte, en önemli görevlerden biri, emperyalistlerin, özellikle Birleşik Devletler'deki emperyalist tekellerin saldırgan plan ve eylemlerinin içyüzünü halk yığınları önünde sürekli ve somut olarak açığa vurmak, uluslararası olayları ve ayrı ayrı ülkelerde olduğu gibi, dünya çapında da iki kamp arasında, yani demokratik anti-emperyalist kamp ile anti-demokratik emperyalist kamp arasında, barış ve demokrasi kampı ile emperyalist gericilik ve savaş kampı arasında süregiden savaşı basında ve radyoda, toplantılar vasıtasıyla ve başka yöntemlerle en geniş ölçüde ve doğru yansıtıp anlatmaktır.

4. Ülkemizin iç ve uluslararası durumu, Vatan Cephesi'nin birlik ve gücünün daha da artmasını zorunlu kılıyor. Saldırgan emperyalist güçlere ve onların ajanlığını yapan iç gericiliğe karşı, Halk Cumhuriyeti'nin ulusal bağımsızlığını ve devlet egemenliğini savunma savaşını en başarılı bir şekilde yönetebilmek için Vatan Cephesi'nin, **bizdeki demokratik anti-emperyalist güçlerin**

* Rusçadan çeviridir.

toplumsal politik halkçı birlik örgütü durumuna yükselmesi gerekir.

5. Partinin girişimci ve yönetici rolünü ve Bulgar komünistlerinin büyük tarihsel sorumluluğunu dikkate alan MK'nin genişletilmiş plenumu, barış ve gerçek demokrasi davasının zaferi uğrunda ve emperyalist saldırıya karşı savaşan direniş hareketini tam zafere ulaştırmak için BİP(k)'nin emeğini ve gücünü esirgemeyeceğini, gereğinde kurban vermekten kaçınmayacağını duyurur.

6. "Özgürlüğünü, ulusal bağımsızlığını ve devlet egemenliğini göz bebeği gibi koruyacak olan halkımız, yeni savaş kundakçılarına karşı, barış için, demokrasi için ve faşizmin kökünün tamamen kazınması için savaşın bu cephesinde aktif ve etkin bir etmen olacaktır." (G. D[imitrov])

7. Yaşasın, yenilenmekte olan kudretli ve sarsılmaz Vat[an] Cephesi.

18 Ekim 1947, Moskova."

BİP(k) MK Genişletilmiş Plenumu'nun 14 Ekim 1947 tarihli oturumunda, 9 komünist partisinin Polonya danışma toplantısı hakkında alınan

KARAR [tasarısı].

BİP(k) MK Genişletilmiş Plenumu, 14 Ekim 1947 tarihli oturumunda, 9 kom[ünist] partisinin Polonya'da yapılan Enformasyon ve Danışma Toplantısına delege olarak katılan MK sekreterinin, toplantının çalışmaları ve kararları hakkındaki raporunu dinledikten sonra, şu kararı almıştır:

9 kom[ünist] partisinin Polonya'daki Enformasyon ve Danışma Toplantısı'nın yaptığı çalışmalardan, uluslararası durum değerlendirmesi ve çıkarılan sonuçlar konusunda, toplantıda sağlanan oybirliğinden duyduğu büyük memnuniyeti ve ayrıca, toplantıda kabul edilen Bildiriyi olduğu gibi, 9 kom[ünist] partisinin deney değiş tokuşu ve eylem eşgüdümü için, merkezi Belgrad'da bulunacak bir Enformasyon Bürosu oluşturma kararını da, tamamıyla onayladığını duyurur.*

BİP(k) MK Genişletilmiş Plenumu, 9 kom[ünist] partisinin Polonya'daki Enformasyon ve Danışma Toplantısı'nın düzenlenmesi için zamanında yaptığı yararlı girişim ve heyetlere gösterdiği konukseverlik dolayısıyla, kardeş Polonya İşçi Partisi'ni yürekten kutlar.

BİP(k) MK Genişletilmiş Plenumu, Enformasyon ve Danışma Toplantısı'nın Bildirisi'ndeki uluslararası durum değerlendirmesi ve çıkarılan sonuçların, ülkemizin uluslararası ve iç durumunca da tamamıyla doğrulandığını vurgular.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, Truman Doktrini'ne[230] ilk hedef olan ve giderek yayılmacı Amerikan emperyalist çevrelerinin üssü haline gelen iki devletle sınır bir ülkedir. Bu iki ülkede bugün, basın ve radyo vasıtasıyla, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ne ve diğer demokratik Balkan ülkelerine karşı kasıtlı bir iftira kampanyası yürütülmekte ve tüm yeni savaş kundakçılarına ayak uydurulmaktadır.

Barış konferansından başlayarak bugüne kadar Yunan monarko-faşistleri, Bulgar topraklarının önemli bir kısmını koparıp alma niyetlerini gizlemiyor. Yunan monarko-faşistlerinin güney sınırı-

* G. Dimitrov, hazırladığı İlave ve Düzeltmeler'in 1-ci maddesinin eklenmesi için not düşmüş.

mızda uyguladıkları ve bu ülkeyi sürekli tehlike ocağına çeviren provokasyonlar, onların ülkemize karşı saldırı planlarının kanıtıdır.

Yunanistan'ın yabancı ordu birliklerinin işgali altında bulunduğunu ve bu ülkenin politik yaşamında olduğu gibi, ekonomik yaşamında da baş amirin ve gerçek efendinin, Amerikan emperyalistlerinin temsilcileri olduğunu dikkate aldığımızda, Yunanistan'daki monarkofaşist çevrelerin bu davranışı, ülkemizin güvenliği, ulusal bağımsızlığı ve devlet egemenliği açısından çok daha büyük önem kazanıyor.

Amerikan emperyalist çevrelerinin ne pahasına olursa olsun, BMÖ'nün temel ilkelerini kabaca çiğneyerek, aslında kimsenin tehdit etmediği Yunan kuzey sınırlarını, sözde kontrol etmek için bir daimi Balkan komisyonu kurulması için harcadığı yoğun çabalar, aslında, bu uluslararası örgütün saygınlığını kullanarak, Bulgaristan'ın ve diğer demokratik Balkan ülkelerinin içişlerine karışmak için, bu çevrelerin her dediğini yapan bir aracı ele geçirmeyi amaçlamaktadır.*

N. Petkov'a karşı dava dolayısıyla kimi büyük devletlerin, Bulgaristan'ın içişlerine karışması ve ayrıca, kimi ülkelerde gerici basında azgınca bir kampanya yürütülmesi, bir yandan, N. Petkov'un kimlerin ajanı olduğunu ve onun gizli darbeci planlarının kimlerin çıkarlarına hizmet ettiğini ortaya koymakta, diğer yandan, yurtdışındaki belirli gerici ve yayılmacı çevrelerin gelecekte de bizim içişlerimize karışmaktan, bizdeki gerici güçleri halk düşmanı eylemlere kışkırtmaktan ve ülkemizde bu güçler arasından kendilerine ajan kazanmaktan vazgeçmek istemediklerini göstermektedir.**

BİP(k) MK Genişletilmiş Plenumu, bütün bunları dikkate alarak, parti yönetimlerinin ve parti üyelerinin köy ve kentlerde halkımızın uyanıklığını en yüksek düzeyde tutmak için yorulmak bilmeksizin çalışmakla yükümlü oldukları kanısına varmıştır.***

Halklar arasında barış ve işbirliği politikasını sürdüren Bulgar halkı, aynı zamanda ülkemizin toprak bütünlüğüne, bağımsızlık ve egemenliğine yönelik her saldırıya var gücüyle karşı koymaya da hazırdır. Halkımız hiçbir dış tehdit ve şantaja boyun eğmeyecek ve emperyalistlerin ülkemizin içişlerine karışmasına izin vermeyecektir.

Yurdumuzun iç ve uluslararası durumu, Vatan Cephesi'nin birlik ve gücünün daha da artmasını zorunlu kılmaktadır. Vatan Cephesi, demokratik güçlerin politik birlik örgütü durumuna gelmek ve ulusal bağımsızlık ve devlet egemenliğimizi savunma savaşında, saldırgan emperyalist güçlere ve onların ülkemizdeki ajanı iç gericiliğe karşı savaşta bütün sağlıklı yurtsever güçlerin

---

* Bu paragrafın yan tarafına G. Dimitrov bir soru işareti koymuş.

** G. Dimitrov "yayılmacı çevreler" ile "göstermektedir" sözleri arasındaki bölüm hariç, bu paragraftaki bütün diğer metnin üstünü çizerek, hazırlamış olduğu Karar Tasarısına İlave ve Düzeltmeler'in 2-ci maddesiyle değiştirilmesi için not düşmüş.

*** G. Dimitrov, bu paragrafın sonuna, hazırlamış olduğu Karar Tasarısına İlave ve Düzeltmeler'in 3-cü maddesinin eklenmesi için not düşmüş.

başına geçmek zorundadır.*

MK Plenumu şunu ilan etmektedir ki, halkımızın yaşamsal çıkarları, onun özgürlüğü ve demokrasi ve ilerleme yolunda gelişmesinin çıkarları, başında büyük Sovyetler Birliği'nin bulunduğu demokratik halkların ve dünyadaki bütün ilerici hareketlerin politikasıyla tamamen örtüşmektedir.

Halkımızın yeri, başında Sovyetler Birliği ile diğer demokratik halkların bulunduğu anti-emperyalist demokrasi cephesindedir. Yeni savaş kundakçılarına karşı barış için, demokrasi için ve faşizmin kökünü kazımak için savaşta halkımız bu cephenin "aktif ve etkin etmeni" (G. D[imitrov]) olacaktır ve bu bakımdan hiçbir kararsızlık ve hiçbir çekingenlik olamaz.**

"Barış yanlısı güçler o kadar çok ve kuvvetlidir ki, eğer barışı savunmakta ısrarlı ve azimli olur, cesur ve kararlı davranırsa, saldırganların planları tamamıyla suya düşecektir." (9 komünist partisinin danışma toplantısı bildirisinden.)

Kahrolsun, halkların özgürlüğünü ve ulusal bağımsızlığını tehdit eden emperyalist yayılmacılık!

Yaşasın, başında büyük Sovyetler Birliği'nin bulunduğu demokratik halkların uluslararası cephesi!***

Yaşasın ve güçlensin, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti!

17 Ekim 1947."

18 Ekim 1947.

- Ek[teki] şifr[eli telgrafları] gönderdim.

"SPİRİDONOV'A, VLADİMİROV'A.

Politbüro'nun Çervenkov yoldaşa raporunda yaptığı hatayı göstermesini öneriyorum. Vardığımız sonuçlar ve niyetimiz, sorun Vatan Cephesi Ulusal Komitesi'nde görüşülene kadar, kamuoyuna açıklanmamalıydı.

18 Ekim 1947. İVANOV."****

"SPİRİDONOV'A.

Drujkov bana ve Tito'ya, Yugoslavya ile anlaşmaya bir süre konulmasını tavsiye etti. Bu sürenin genellikle uygulanandan daha uzun olması iyi olur. Örneğin, 25 ya da 30 [yıl].

18 Ekim 1947. İVANOV."*****

- **Yugov** (karısı ve kızıyla birlikte), Kamenov ve Bradistilov geldi.

19 Ekim 1947.

- Akşam, **Yugov** ile birlikte, Bolşoy Tiyatro'da (Paris'in Alevi).

20 Ekim 1947.

- Yugov'a **Popov** (Moskova Belediye Baş[kanı]) ile bir görüşme ayarladım.

- Yugov'u kabul etmesi için Gorkin ile anlaştık.

- Molot[ov]'un bana gönderdiği Stalin yoldaşın Leybıristler heyetiyle Soçi'de yaptığı görüşmenin kaydını aldım.

---

* G. Dimitrov, bu paragrafın üstünü çizmiş ve Karar Tasarısına İlave ve Düzeltmeler'in 4-cü maddesiyle değiştirilmesi için not düşmüş.

** G. Dimitrov son cümlenin üstünü çizmiş ve Karar Tasarısına İlaveler ve Değişiklikler'in 6-cı maddesiyle değiştirilmesi için not düşmüş.

*** G. Dimitrov, bu cümleden sonra, Karar Tasarısına İlaveler ve Değişiklikler'in 7-ci maddesinin eklenmesi için not düşmüş.

**** Rusçadan çeviridir.

***** Rusçadan çeviridir.

- Şifreli bir telgraf çekerek, D. Velçev'in İsviçre'den geri çağrılmasını ve sekreter B. Popov'un elçiliği geçici olarak yönetmekle görevlendirilmesini önerdim.

- Ekteki şifreli telgrafları da gönderdim:

"SPİRİDONOV'A.

Damyan Velçev'in sürpriz yapma olasılığını önlemek için, davada yapılan açıklamalarla ilgili olarak kendisi hemen geri çağrılmalı ve sekreter Boris Popov elçiliği geçici olarak yönetmekle görevlendirilmeli. Bu, İsviçre hükümetine bildirilmeli ve basında ilan edilmeli. Kimon'un, yabancı basında herhangi bir açıklama yapmaması için Velçev'i uyarması da iyi olur.

20 Ekim 1947. İVANOV."*

"SPİRİDONOV'A.

Amerikanın sözlü notasına[231] verilecek yanıtta, ordu birliklerimizin barış anlaşmasının şartlarına göre yeni baştan düzenlenmekte olduğu ve bu süreç henüz tamamlanmadığı için, istenen bilgilerin verilemeyeceği belirtilmeli.

20 Ekim 1947. İVANOV."**

- Yugov Popov ile sohbette.

21 Ekim 1947.

- Akşam, Bolşoy Tiyatro'da (Yugov ile): Zoluşka.

22 Ekim 1947.

- Ekteki şifreli telgrafları gönderdim:

"SPİRİDONOV'A, VLADİMİROV'A.

Stalin'e kutlama mesajını sunmak üzere hükümet, Ulusal Komite ve en önemli yığın örgütlerinin temsilcilerinden ortak bir heyet oluşturulursa, iyi olur. Heyet, örneğin, hükümetten iki temsilci (belki Yugov ile Georgi Traykov), Ulusal Komite'den iki temsilci ve Genel İşçi Sendikaları, Genel Zanaatçı Sendikaları, gençlik, kadınlar, Bulgar-Sovyet Dernekleri Birliği ve Faşizme Karşı Savaşçılar Birliği'nden birer temsilciden oluşabilir. Oktobr Devrimi'nin otuzuncu yıldönümü kutlamaları dolayısıyla heyetin Moskova'ya gelmesine izin verilmesi için Kirsanov vasıtasıyla gerekeni yapınız. Kutlama mesajı uygun bir şekilde kaleme alınmalı.

22 Ekim 1947. İVANOV."***

"VLADİMİROV'A.

İşçi Gençler Birliği'nin tüzük taslağında herhangi bir değişiklik yapılıp yapılmadığını, lütfen, bildiriniz. Tüzük taslağında, Birlik'in programından söz ediliyor. Böyle bir program var mı? Eğer varsa, onun temel ilkelerini bana bildiriniz.

22 Ekim 1947. İVANOV."****

- **Yugov**'a Gorkin ve Abakumov ile görüşme ayarladım.

- Borunov döndü. Artur ile Elza'nın 9 Ek[im] günü Prag'a varmayı başardıklarını anlattı.

23 Ekim 1947.

- Ponomaryov'u (Sov[yet] İnformbüro Şe[fi]) kabul ettim. İşiyle ilgili birçok yeni şey anlattı.

- Akşam general **Gundorov**, akademisyen **Voznesenski** ve **Antonov** bizde. Slavlar Komitesi'nin toplantısıyla ilgili

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.

olarak yaptıkları Bulgaristan gezilerini (Gundorov ve Voznesenski) heyecanla anlattılar.

24 Ekim 1947.

- Vat[an] Cephesi Ulu[sal] Komitesi'nin bildirisiyle ilgili olarak ekteki şifreli yazıları gönderdim.

"VLADİMİROV'A.

Bildiri, son derece önemli bir belgedir. Bildirinin altında par[ti] yönetimleri* sekreterlerinin imzalarının yanısıra, üye bakanların, bu arada bizzat benim imzamın da bulunması uygun olur. Bildiri metni henüz elimize geçmedi.

24 Ekim 1947. İVANOV."**

"SPİRİDONOV'A, VLADİMİROV'A.

Benim ve Donço [Yugov]'un kanısına göre, Ulusal Komite'nin bildirisinde, ekonomide devlet sektörünü, halk sektörünü güçlendirme gereğinden, halk ekonomisinde denetimi etkinleştirme zorunluluğundan, planlı ekonomi ilkelerine ağırlık verme ve bu ilkelerin kapsamını genişletme çabalarından, halk ekonomisini kapitalist kâr ve şahsi zenginlik yığma amacıyla değil, halkın yaşamsal gereksinimlerini daha iyi karşılama, köy ve kent emekçilerinin maddi ve kültürel yaşam düzeyini yükseltme, Halk Cumhuriyeti'nin ekonomik ve savunma gücünü artırma ve emekçilerin her çeşit sömürüden kurtulma süreci önündeki engelleri kaldırma ve bu süreci hızlandırma amacıyla her bakımdan geliştirme gereğinden söz edilmelidir. Sosyalist gelişme yoluyla ilgili söylenmesi gereken diğer hususlar, kongrede ele alınacak programda söylenecek. Vatan Cephesi'nin kongresine kadar, özellikle köylü yığınlar arasında yapılması gereken daha birçok önemli iş var.

24 Ekim 1947. İVANOV."***

"SPİRİDONOV'A.

Velçev'in ne yapacağını beklemek ve gerekli önlemleri ancak bundan sonra almak, hiç de uygun görünmüyor. Ülkeye dönmeme ya da yurtdışında düşmanca açıklama ve eylemlerde bulunma durumunda kendisini bekleyen ağır sonuçlar, yani gıyabında aleyhine dava, hüküm ve mal varlığına el koyma gibi sonuçlar konusunda, en azından uyarılması gerekir.

24 Ekim 1947. İVANOV."****

25 Ekim 1947.

- Konsültasyon: Profesörlerden Valedinski, Oçkin ve Haçaturov, doktorlardan Mironenko, Rijikov ve Lipets. Sonuç: 1) Değişme yok; 2) tedaviye devam; 3) gelecek cumartesi günü genişletilmiş konsültasyon.

Profesör ve doktorlara Bulg[ar] ödüllerini, yani siv[il] hizmet madalyalarını verdim.

- Faşizme Karşı Savaşçılar Birliği'nin (26 Ekim günü başlayan) kongresine, ekteki selamlama mesajını gönderdim.*****

26 Ekim 1947.

- Ekteki üç şifreli yazıyı Sofya'ya gönderdim.

---

* Asıl metinde "Partı yönetimleri" yanlış, çünkü burada söz konusu olan, VC'ni oluşturan partilerin yönetimleridir.

** Rusçadan çeviridir.

*** Rusçadan çeviridir.

**** Rusçadan çeviridir.

***** Mesaj günlükte eksik.

"VLADİMİROV'A.

Gençliğin birliği konusundaki görüşünüzü onaylıyorum. Demokratik, antifaşist ve anti-emperyalist nitelikli ortak bir program temelinde demokratik gençliğin birlik örgütünü kurmak için gerekli koşullar artık tamamıyla oluşmuştur. İşçi Gençler Birliği RMS'in kongresinde bu konuda gerekli kararlar alınmalı, tüzük taslağı bu ruhta gözden geçirilmeli. Diğer gençlik örgütleri korunmakla birlikte, RMS'i güçlendirme ve onun kadrolarını genel gençlik birliğinin gerçek yönetici unsuru olarak yetiştirme ve ayrıca, Marksçı-Leninci ilkeler temelinde eğitim ve öğretim çalışmalarını sürdürme olanaklarını tamamen elinde tutma doğrultusunda bir rota izlenmeli.

İVANOV."*

"SPİRİDONOV'A.

Sovyet bölgesindeki Alman haber ajansı muhabirine, Bulgaristan'a giriş izni verilmeli.

İVANOV."**

"SPİRİDONOV'A.

Senin telgrafında adı geçen Amerikalı senatörlerin vize taleplerinin reddedilmesi doğru olur.

26 Ekim 1947. İVANOV."***

27 Ekim 1947.

- Ka'ya Avramova ve dört subayımız (Slavço Trınski dahil), Konstantinov ve B. Hristov ile birlikte, bizdeler.

K. Avr[amova] yarın uçakla Sofya'ya gidecek. Trayço ve Vılko'ya, birçok talimatı içeren birer mektup gönderdim.

- Akşam geç vakit **Biryuzov** bize geldi. Moskova'dan 11.000 kilometre uzakta, Pasifik Okyanusu kıyısında (**Kore'nin Sov[yet] bölgesinde**) Sov[yet] birliklerine komutanlık ettiği Uzak Doğu'dan çok ilginç şeyler anlattı.

- Ekteki şifreli telgrafı Sofya'ya gönderdim.

"VLADİMİROV'A

Faşizme Karşı Savaşçılar Birliği kongresine gönderdiğim selamlama mesajımın niçin kapanış öncesinde okunacağını anlayamadım. Sorunları tartışıp gerekli kararları almadan önce delegeler bu mesajı bilmek zorunda. Bu, biçimsel bir mesaj değil, politik bir hitaptır. Selamlama mesajımın hemen kongre divanına verilmesini ve daha bugün delegelere duyurulmasını öneriyorum.

27 Ekim 1947. İVANOV."****

- Yugov, Konstantinov'u, Kamenov'u ve Bradist[ilov]'u da beraberinde alarak, Minsk'e gitti.

28 Ekim 1947.

- Ekteki şifreli telgrafı gönderdim.

"VLADİMİROV'A.

Belgrad'a Poptomov'un gönderilmesini kabul ediyorum.

İki temsilcimizin İnformbüro'ya atanması konusundaki önerilerinizi bildiriniz.

28 Ekim 1947. İVANOV."*****

- Ek[teki] şifreli telgrafları da gönderdim.

"SPİRİDONOV'A.

Birlik anlaşmalarının imzalanması konusunda Sovyet hükümetinin bize bildirilen görüşünün şu olduğu Petru Groza'ya bildirilmeli:

1. Ülkelerimiz arasında birlik anlaş-

---

* Rusçadan çevirildi.
** Rusçadan çevirildi.
*** Rusçadan çevirildi.
**** Rusçadan çevirildi.
***** Rusçadan çevirildi.

maları, Sovyetler Birliği ile anlaşma bağlanmasından daha önce imzalanmalı;

2. Birlik anlaşmaları yalnız Almanya'nın saldırısına karşı değil, her saldırıya karşı karşılıklı* yardımı öngörmeli.

28 Ekim 1947. İVANOV."**

"SPİRİDONOV'A

[Sovyet] Güney Grup [Birlikleri] komutanının odun ve kömür talebi konusunda hiçbir şey yapılmamalı. Sovyet hükümeti konuyu gündeme getirirse, ne yapmak gerektiğini ve ne yapılabileceğini o zaman görüşürüz.

28 Ekim 1947. İVANOV."***

"VLADİMİROV'A.

Eğer iki kongre, İşçi Gençlik Birliği RMS ve Çiftçi Gençlik Birliği ZMS kongreleri, ortak bir resmi oturum düzenler ve bu oturumda Bulgaristan demokratik gençliğinin ortak örgütünün kurulmasını ve VC içindeki gençlik örgütlerinin varlığını koruması koşuluyla, bu örgütün ana görevlerinin belirlenmesini öngören ortak bir bildiri kabul edilirse, çok iyi olur.

28 Ekim 1947. İVANOV."****

- **Molotov** yoldaşa Enver Hoca'nın kültür sözleşmesi imzalamak ve Bulgaristan ile Arnavutluk arasında birlik anlaşması için görüşmelerde bulunmak üzere Sofya'ya gelme önerisiyle ilgili bir mektup gönderdim.

Molotov, Sovyet hükümetinin planlanan ziyarete karşı bir itirazı olmadığı yanıtını verdi.

29 Ekim 1947.

- Yapılan birçok hatayla ilgili notlarıma yanıt olarak Kostov'dan şu telgrafları aldım:

1. "Yine de geri dönebilir ya da en azından açıkça düşmanın tarafına geçmez umuduyla ve Georgiev'e nezaketten dolayı, Velçev'i pohpohluyorduk. Görevden alındığı haberi, gazetelerde yayınlandı. İzgrev gazetesi bugün Velçev'in içyüzünü, sonuna kadar olmasa da, açığa vuran bir yazı yayınladı. Petkov'un cezaevi mektuplarında Velçev hakkında yazdıklarını gazetelerde basabiliriz."

2. "Görev süresinin uzatılması konusunda bir anlaşmazlık oldu. Sorun parlamentoyla ilgili olduğu için ben bu işi Kolarov'a bıraktım, ama anlaşılan, o bunu unutmuş. Sonuncu gün Büro'dan telefon edildi ve görev süresinin yarın sona ereceği bildirildi ve yasa tasarısını tezelden hazırlamak gerekti. Kolarov da görev süresini iki yıl uzatma konusunu gündeme getirmeden tasarıyı imzalamış, Büro'da ise, bir oturumda, iki celsede kabul edilmesi gerektiği için, yasa tasarısının değiştirilmesi uygun görülmemiş."*****

- RMS ve ZMS kongresine ekteki selamlama mesajını gönderdim.******

30 Ekim 1947.

- Ekteki şifreli telgrafları Sofya'ya

---

* Üstü çizilen "olası" sözünün yerine G. Dimitrov "karşılıklı" sözünü yazmış.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** Rusçadan çeviridir.
***** Rusçadan çeviridir.
****** Mesaj eksik.

gönderdim.

"SPİRİDONOV'A.

SSCB Yüksek Sovyeti'nin kendi Prezidyumu var. Yüksek Sovyeti'nin her iki meclisinin toplantılarını yöneten kendi başkanı ve iki başkan yardımcısı var. Yüksek Sovyeti Prezidyumu, devletin yüksek idare organıdır ve Yüksek Sovyeti'in toplantı devreleri arasındaki dönemde, geniş haklara sahiptir. Prezidyum yasa tasarıları hazırlamıyor. Bu iş için, bizzat Yüksek Sovyeti'nin seçtiği özel bir yasa önerileri* komisyonu var.

Bizde de Halk Meclisi'nin başkan ve iki ya da üç başkan yardımcısıyla sekreterlerden oluşan kendi yönetimi olmalı. Halk Meclisi ayrıca, kendi organı, devlet yönetiminin yüksek organı olan Prezidyumu seçiyor. Bu Prezidyum, örneğin, başkan, iki ya da üç başkan yardımcısı ve sekreter dahil olmak üzere, on beş milletvekilinden oluşabilir. Bizim tasarıda öngörülen Cumhurbaşkanı'nın işlevini, kimi değişikliklerle ve düzeltmelerle, Halk Cumhuriyeti'nin yüksek devlet [organı] olan Halk Meclisi Prezidyumu üstlenecek.

Bunun dışında, anayasa Halk Meclisi'nin yılda iki toplantı devresi olmasını öngörmeli.

Kaldı ki, tasarının başka bölümlerinde de hayli önemli değişiklik ve düzeltmeler yapmamız gerekecek.

30 Ekim 1947. İVANOV."**

"SPİRİDONOV'A.

Macaristan'da istifçilere karşı işçi mahkemeleri kurulması için bir yasa kabul edildi. Bu yasayı alıp, etraflıca gözden geçirmeniz, sizin için de iyi olur.

31 Ekim 1947. İVANOV."***

31 Ekim 1947.

- Ekteki şifreli telgrafları Sofya'ya gönderdim:

"SPİRİDONOV'A.

Edindiğimiz kimi bilgilere göre, Doğu ülkelerinden "politik göçmenler", bu arada Gemeto****, bir toplantı için Londra'da biraraya geliyor. Bunun üzerinde durun ve onların içyüzünü ortaya çıkarmak için gerekli olan bütün olanaklı önlemleri alın."

31 Ekim 1947. İVANOV."*****

"SPİRİDONOV'A.

Eğer Topençarov hââ yurtdışındaysa, Velçev'in haince tutumuyla ilgili basın toplantısı için İsviçre'ye gitmesi iyi olur.

31 Ekim 1947. İVANOV."******

- Bulg[aristan] ile Yug[oslavya] arasındaki anlaşmaya "1 Ağustos, Bled" tarihinin atılması ve anlaşmayı imzalama töreni için bir kopya gönderilmesi konusunda Drujkov ve Alekseev ile anlaştık.

Konuyla ilgili bir sorusu üzerine bunu Spiridonov'a bildirdim.

1 Kasım 1947.

- Dün, RMS ve ZMS kongrelerini selamlama mesajımı, basın için gönderdim.

- Ekteki şifreli telgrafları Spiridonov'a ve Vladimirov'a gönderdim.

"VLADİMİROV'A.

Sovyet hükümeti ile bu konuda özel bir sözleşme imzalamadan, öğrencilerin buraya gelemeyeceği anlaşıldı. Bu du-

---

* Asıl metinde yanlış:"Tahminleri."
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.
**** G. M. Dimitrov.
***** Rusçadan çeviridir.
****** Rusçadan çeviridir.

rum, diğer ülkelerden öğrenciler için de geçerli. Sovyet hükümeti bu konuda kendi sözleşme tasarısını en yakın zamanda sunacak.

1 Kasım 1947. İVANOV."*

"SPİRİDONOV'A.

Enver Hoca başkanlığındaki heyetin Aralık ayında ziyarete gelmesi için onay verilmesini öneriyorum. Tam tarihi, Tito'nun Arnavutluk heyetinden önce yapılması gereken ziyaretine göre belirleyeceğiz. Genellikle, somut olanaklar dikkate alınarak, birlik anlaşmalarının imzalanmasıyla ilgili olarak heyetlerin kabul edilmesi ve bizim yapacağımız olası ziyaretler için bir plan hazırlanmalı. Lütfen, konu üzerinde düşünüp, kendi tasarınızı bildiriniz.

1 Kasım 1947. İVANOV."**

- G. Damyanov ile birlikte bir Bulg[ar] heyeti geldi.

2 Kasım 1947. Pazar.

- Yugov'larla Bolşoy Tiyatrosu'ndaydık.

Daha önce **Yugov, G. Traykov** ve **G. Damyanov** yanımdaydı. Moskova'da yapacakları görüşmeler için kendilerine talimat verdim.

3 Kasım 1947.

- T. K[ostov]'un gönderdiği Okt[obr] Devrimi dolayısıyla Stalin'e iletilecek kutlama mesajı tasarısında düzeltmeler yaptım.

"SSCB BAKANLAR KURULU BAŞKANI

jeneralisim Y. V. Stalin'e.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin otuzuncu yıldönümü dolayısıyla size ve sizin şahsınızda Sovyet hükümetine ve büyük Sovyet halkına, bütün Bulgar halkı ve Vatan Cephesi hükümeti adına en içten selamlarımızı sunarız.

Yeryüzünün altıda birinde üstün gelen Oktobr Sosyalist Devrimi, insanlığın gerçek demokrasiye ve sosyalizme giden yolunu açtı. Lenin'in ve Stalin'in dehasıyla yönetilen SSCB, otuz yıllık Sovyet iktidarı döneminde, durmadan ilerleyen ve halkı için mükemmel bir kültür ve esenlik yaratan ilerici ve güçlü bir sosyalist devlet haline geldi. Hitlercilerin korkunç savaş makinasını hurdaya çeviren Sovyet ordusu, yurdun özgürlük ve bağımsızlığını korudu ve insanlığı Hitlercilerin barbarlığından kurtardı. Demokratik, anti-emperyalist cephenin başını çeken Sovyetler Birliği bugün, savaş kundakçılarına ve yine dünya egemenliğine soyunanlara karşı barış, demokrasi ve ilerlemenin güvenilir dayanağıdır.

Bundan 30 yıl önce Oktobr Sosyalist Devrimini sevinçle selamlayan Bulgar halkı, kendi yazgısının büyük ve kardeş Sovyetler Birliği'nin yazgısıyla çok sıkı bir şekilde bağlı olduğunu, bugün her zamankinden daha iyi hissediyor. Sovyetler Birliği olmasaydı, Bulgar halkı bugün de Alman emperyalistlerinin ve onların ajanı Bulgar faşistlerinin kıskacında bulunacaktı. Sovyetler Birliği'nin barış konferansında verdiği destek olmasaydı, Bulgaristan parçalanmış ve en az eskileri kadar saldırgan diğer emperyalistlerin pençesine düşecekti. Sovyet halkının yardımı olmasaydı, Bulgar halkı savaş sonrasının zor kuraklık yılların-

* Rusçadan çevirdir.
** Rusçadan çevirdir.

da açlıktan kırılacak, ekonomisi tam yıkıma uğrayacaktı. Sovyetler Birliği olmasaydı, Güney-Doğu Avrupa halkları özgür ve bağımsız olmayacaktı.

İşte bu sebepten dolayı, 9 Eylül 1944'den sonra yaşamını halk demokrasisi temelinde kurmaya başlayan Bulgar halkı, emperyalist soyguncuların saldırılarına karşı barışı koruma savaşında ve komünist toplumu kurma davasında size, Stalin Yoldaş, Sovyet hükümetine ve bütün Sovyet halkına, tüm yüreğiyle yeni başarılar diler.

Yaşasın, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 30-cu yıldönümü!

Yaşasın, Oktobr'un eseri, barış ve güvenliğin, halkların özgürlük ve bağımsızlığının dayanağı, büyük Sovyetler Birliği!

Yaşasın, Sovyet halkının ve tüm ilerici insanlığın önderi, küçük ve ezilen tüm halkların dostu ve savunucusu, jeneralisim Stalin!

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Başbakanı

GEORGİ DİMİTROV

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Başbakan Yard[ımcısı]

TRAYÇO KOSTOV"*

Okt[obr] Devrimi dolayısıyla bir açıklama metni yazdım.

4 Kasım 1947.

- Pravda ve İzvestiya için açıklamayı son kez redakte ettim.

5 Kasım 1947.

- Açıklamamı Sofya'ya gönderdim.

- Yugov ve Damyanov ile birlikte, par[tinin] ve hük[ümetin] birçok sorununu görüştük.

6 Kasım 1947.

- Bolşoy Tiyatrosu'nda.

Molotov'un raporu.

Konser.

(Stal[in] **Soçi**'den gelmedi.)

7 Kasım 1947.

- Geçit resmi ve gösteri.

Rozi ve ben, hava kötü olduğu için, gitmedik.

- Molotov'un raporuyla birlikte, **benim** Okt[obr] Devrimi'yle ilgili **açıklamam** da, İzvestiya'da yayınlandı.

8 Kasım 1947.

- Pravda, benim [Oktobr devrimiyle ilgili] açıklamamı bastı.

- Sofya'ya şu şifreli telgrafı çektim.

"SPİRİDONOV'A, VLADİMİROV'A.

Politikacıların ve diğer hükümet düşmanı adamların yurtdışına kaçmasına izin verilmemesi için daha sıkı önlemler alınmasını öneriyorum.

OBBOV, NEYKOV ve VENELİN GANEV gibi kişiler, sıkı gözetime alınmalı.

Pasaport verilirken, özellikle içişleri bakanlığının** denetimi artırılmalı. Cezaevlerindeki düzenlemeler bu açıdan denetlenmeli. Bugünkü aşamada büyük önem taşıyan bu görevin yerine getirilmesinde parti, bu makamlara her bakımdan yardımcı olmak zorunda.

8 Kasım 1947. İVANOV***."****

Akşam Bolşoy Tiyatrosu'nda. Yeni opera: Büyük Dostluk.

---

* Rusçadan çeviridir.

** Asıl metinde: "Yerel bakanlık".

*** "İvanov" sözünü G. Dimitrov, üstü çizilen "Filipov"un üzerine yazmış.

**** Rusçadan çeviridir.

9 Kasım 1947.

- **Bulganin** ile G. Damyanov'u kabul etmesi, Kruglov ile de Yugov'u kabul etmesi için anlaştık.

- Akşam bizde büyük bir dostluk yemeği verdim. Katılanlar: Karısıyla birlikte **Torez**, karısıyla birlikte **Rakoşi**, kızıyla birlikte Prof. **Needli**, karısıyla birlikte **Kuusinen**, karısıyla birlikte Bulg[ar] el[çisi] **Nikolov**, gen. **Çerepanov**, gen. **Gundorov**, bizim bakanlardan **G. Damyanov, G. Traykov ve Yugov**, gen. **Marholev**, Dr. **Paşov**, - **Koceykov, Ts. Kiranova, Sv. Kolev, Boris Hristov**, Bul[gar] heyetinin diğer üyeleri vb.

11 Kasım 1947.

- Ekteki şifreli telgrafları Sofya'ya, bir tane de Prag'a gönderdim.

"SPİRİDONOV'A.

150 rakamına geçen yılki öğrenciler dahil değil. Bunlar yeni öğrenci. Bu yıl uzmanlık adayı olmayacak. Kaba taslak yapılan hesaplamalara göre, öğrenci başına yıllık masraf yaklaşık on beş bin Ruble olacak. Bu paranın yarısını, uygun bir kur üzerinden, bizim ödememiz gerekiyor. Söz konusu olan, öğrencilerin uçak biletleri ve koli ücretlerine uygulanan indirim. Böyle bir sözleşme, Yugoslavya'ya ve diğer kardeş ülkelere de önerilmiş ve onlar bunu kabul etmiş. Bu önemli işin uzayıp gitmemesi için, sözleşmeyi imzalamak zorunda olduğumuzu düşünüyorum. Sözleşmeyi imzalaması için, Yugov'a yetki vereceğim.

11 Kasım 1947. İVANOV."*

"SPİRİDONOV'A.

Yugoslavya heyetinin 30 Kasım günü gelip, üç ya da dört Aralık tarihine kadar kalması konusunda, Tito ile mutabakata varmanızı öneriyorum. Özel trenin Varna'ya kadar güzergahını belirleyin, Sofya'ya dönüş ise Filibe üzerinden olsun. Bütün bu yol boyunca Tito'nun portrelerinin ve Yugoslavya bayrağının yükseltilmesi için hazırlıklar zamanında yapılmalı. Kendisine şahsi bir hediye olarak Tito'nun portresinin işlendiği özel bir halının ve gereken bütün diğer şeylerin siparişi yapılsın.

11 Kasım 1947. İVANOV."**

"SLANSKİ'YE, FRİDRİH'E.

Lütfen, Gotvald yoldaşa, ailesine ve bütün arkadaşlara dostça selamlarımı iletin. Babuşka'nın sağlık durumunu ve Baskovitse'ye ve işe yerleştirilmeleri konusunda durumun ne olduğunu Artur'dan öğrenip bildirmenizi de rica ederim. Biz şu günlerde evimize dönüyoruz.

11 Kasım 1947. DİMİTROV'-LAR."***

- Hiç olmazsa **80.000** ton buğday vermeleri ricasıyla **Stalin**'e bir mektup (Molot[ov]'a ve Mik[oyan]'a birer kopya) gönderdim.

- Bulgaristan'da büyük ve orta boy sanayiin devletleştirilmesi konusunda **Molotov**'a bir mektup gönderdim.

- **Neyçev**'in oğlunun SSCB'de tedavi görmesine izin verilmesi için Suslov'a yazdım.

12 Kasım 1947.

- Yugov, Traykov ve Damyanov yanımda. Kendileriyle son sohbetimiz.

Yarın Sofya'ya uçuyorlar.

- Geçit inşaat işlerinin tamamlanması

---

* Rusçadan çeviridir.
** Rusçadan çeviridir.
*** Rusçadan çeviridir.

dolayısıyla **Hainboğaz** gençlik ekiplerine selamlama mesajı gönderdim.

13 Kasım 1947.

-**Yugov, Damyanov ve Traykov** uçtu.

- SKP(b) MK sekreteri **Kuznetsov**'un yanındaydım. Parti yönetiminde bugünkü iç düzenleme, Polit[büro], Sekreterlik, Teşkilatlanma Bürosu, şubeler ve parti heyetleri idaresinin işlevleri hakkında bilgi aldım.

- **16 ya da en geç 17 Kasım günü** yapacağımız yolculuğa hazırlık.

14 Kasım 1947.

- Son konsültasyon: Profesörlerden Egorov, Oçkin, Haçaturov ve Valedinski ile doktor Mironenko ve doktor Rijikov.

Sonuç:

Kalp damar sisteminde ve karaciğerde önemli bir iyileşme.

Öd kesesindeki kronik iltihap sürüyor.

Yapılması gereken: Ayarlı ve sıkı diyet, iş ve istirahati dengeleyen uzun bir tedavi uygulaması.

15 Kasım 1947.

- Molotov ile telefonda görüştüm.

- [SKP(b)] MK ile bağlantı sorunlarını hallettim.

- Hazırlık yaptık. Yarın Sofya'ya uçuyoruz.

16 Kasım 1947.

- Uçağımız sabah saat 8'de Moskova'dan kalktı. Yolculuk çok iyi geçti. Moskova saatiyle saat 4'de Sofya'ya vardık.

Kirsanov, Leviçkin, Yugov, Çervenkov ve diğerleri havaalanında.

- Akşam **Tr. Kostov** yanımda.

17 Kasım 1947.

- Akşam Tr. Kostov, Kolarov, Çervenkov, Yugov, Terpeşev, Çankov ve Tsola ile toplantı yaptık.

Önümüzdeki ilk dönemin çalışma planını belirledik. Anayasa, kabine değişiklikleri, devletleştirme, Yugoslavya, Romanya, Çekoslovakya, Polonya, Arnavutluk* ve Macaristan.

Vat[an] Cephesi'nin kongresi: 15 Ocak 1948.

Tito'yu karşılama programı.

18 Kasım 1947.

- Kirsanov'u kabul ettim.

- Halkçı öğrencilerin kongresine selamlama mesajı gönderdim.

19 Kasım 1947.

- Vılko, Çankov ve Yugov: Günlük sorunlar.

- Kirsanov'u kabul ettim. Kimi bilgiler verdi ve bu arada, Sov[yet] hükümetinin bana **ZİS 110 marka üç adet binek otomobil** hediye ettiğini bildirdi.

20 Kasım 1947.

- Tr. Kostov, Yugov, Kolarov ve Kimon ile Tito'nun ziyareti ve Yugosl[avya] heyetiyle görüşmeler için hazırlıkları görüştük.

21 Kasım 1947.

- Politbüro topl[antısı]. Vatan Cephesi'nin tüzük taslağını görüştük.

- Akşam Trayço, Kimon, Kolarov ve Yugov ile birlikte, Bulgaristan'ın Romanya, Çekoslovakya, Arnavutluk, Polonya ve Macaristan ile imzalayacağı anlaşmaların taslaklarını görüştük.

- **Tsitsmil**, Tito'nun hastalandığını ve düzelinceye kadar ziyaretin ertelendiğini bildirdi.

---

* Asıl metinde, Macaristan'ın yanısıra, bu ülkenin adının Rusçası olan "Vengriya" da yazılmış.

22 Kasım 1947.

- G. Damyanov, Kinov, Trayço ve Kolarov ile birlikte, Yunan birliklerinin topraklarımıza olası bir müdahalesine karşı önlemleri görüştük.

(Bizim birliklerin mevzi değiştirmesi, önemli mevzilerin güçlendirilmesi vb.)

23 Kasım 1947. Pazar.

- Daha önce çizilen program uyarınca, Tito ve heyetinin **pazartesi** akşamı Sofya'ya hareket edeceği ve **salı** sabahı varacağı Belgrad'dan bildirildi.

Her ilgili makama gerekli talimatı verdim.

Salı gününü tatil, gelecek **pazar** gününü ise, iş günü ilan ediyoruz.

24 Kasım 1947.

- Tito ve heyetini karşılama hazırlıkları.

- Bulgaristan ile SSCB arasında kültür ilişkilerini güçlendirme yönündeki çalışmalarla ilgili bir karar tasarısı hazırladım.

"Sofya'da Sovyet Kültür Evi açma konusunu yeniden görüşen BİP(k) MK, şunları öneriyor:

1. Sovyet Kültür Evi açılmasın. Şimdiye kadar Sovyet ordusu tarafından kullanılan Subay Evi, Bulgar-Sovyet Dostluk Evi'ne dönüştürülsün ve Birliğin Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ile SSCB arasındaki kültür ilişkilerini güçlendirme çalışmalarının yürütüldüğü bir merkez durumuna getirilsin.

2. Bu bina Bulgar Öğrenciler Birliği'ne ait olduğu için, bugün Sovyet mülkü olan eski Alman lisesinin binası, bu öğrenci örgütüne verilsin.

3. Drujba gazetesi, Bulgar-Sovyet Dernekleri Birliği'nin pazar günleri çıkan haftalık yayın organı durumuna getirilsin.

4. Sovyet Kültürel İlişkiler Derneği (VOKS) vasıtasıyla kitap, gezici sinema, Sovyet filmleri, Sovyet bilim adamı ve sahne oyuncuları ve başka kültür adamları göndererek Birliğe yardım edilmesi öngörülmeli.

5. Bulgar-Sovyet Dernekleri Birliği'nde VOKS'un bir temsilciliği açılmalı ve Birlik ile VOKS arasında çalışmaların uyumlu olmasını sağlamak ve gerekli dostça Sovyet yardımı ve denetimini temin etmek için bir grup Sovyet elemanı bulunmalı.

6. Bulgar-Sovyet Dostluk Evi'nin tüm faaliyetlerinin başarılı bir şekilde etkinleştirilmesi için VOKS vasıtasıyla 10 milyon leva yıllık tahsisat bağlanmalı.

24 Kasım 1947."

25 Kasım 1947.

- Tito başkanlığındaki heyetin karşılanması.

- Bak[anlar] Kurulu önünde görkemli bir miting.

- Tito'nun söylevi ve benim yanıt söylevim.

- Tito ile şahsi görüşme.

- Akşam Bak[anlar] Kurulu'nda kabul resmi.

- Ardından, Varna'ya yolculuk.

26 Kasım 1947.

- Geceyi **Kurilo** istasyonunda geçirdik.

- Sabah erken tren kalktı. Her yerde yığınsal coşkuyla karşılandık. Mezdra, Çerven Byag, Plevne, Gorna Oryahovitsa, Şumnu, Kaspiçan, Provadi ve Varna'da kısa süren mitingler. Akşam **Evksinograd**'da.

- Akşam yemeği.

27 Kasım 1947. Evksinograd.

- **Heyetlerin konferansı.**

- Bled'de sağlanan somut mutabakatların sonuçlarını ve yeni gelişmeleri görüştük.

- Dünyada ve özellikle Balkanlardaki durumla ilgili görüş değiş tokuşu.

- Bütün konularda tam görüş birliği.

- Öğleden sonra **birlik anlaşmasının imzalanması.**

- Akşam dostça akşam yemeği. Benim şerefe kadeh kaldırıp konuşmam. Tito'[nun] şerefe kadeh kaldırıp konuşması.

- Saat 12'de Tito'nun heyeti ve kimi bizim bakanlar Güney Bulgaristan'a gidiyor.

28 Kasım 1947.

- Uçakla 2 saat 10 dakika* içinde Sofya'dayız. Yolculuk çok iyi geçti.

- Akşam Yugosl[avya] heyetinin Ordu Klübü'nde verdiği kabul resmi.

- Garda uğurlama.

- [Akşam] saat 11.30'da Tito ve heyeti, Yugov ve bizim diğer görevlilerimizle birlikte ülkesine hareket etti.

29 Kasım 1947.

- Yugoslavya'nın ve Arnavutluk'un ulusal bayramları dolayısıyla kutlama mesajları gönderdim.

30 Kasım 1947. Pazar.

1 Aralık 1947.

- Kirsanov ve kimi Sov[yet] generalleri yanımda. 1 ile 12 Aralık[232] tarihleri arasında Sovyet askeri birliklerinin nakledilmesi konusunda anlaştık.

2 Aralık 1947.

- Anayasanın kesin metni, B[üyük] H[alk] Meclisi Prezidyumu Bürosu'nun üyeleri ve hükümet değişiklikleri konularında Politbüro toplantısı.

3 Aralık 1947.

- Bakanlar Kurulu toplantısı. 1948 bütçe önerilerini görüştük. Toplam 65 milyar Leva.

4 Aralık 1947.

- B[üyük] H[alk] Meclisi üçüncü celsede anayasayı onayladı.

Milletv[ekilleri] isim listesine göre oy kullanıp imza attı.

Lulçev'in milletvekilleri[233] de oy verip imza attı.

- Miting ve meşaleli yürüyüş.

5 Aralık 1947.

- Politbüro toplantısı.

BHM Bürosu, Prezidyumu ve hükümetteki görevlilerimizin tespiti.

6 Aralık 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı. Birçok yasa tasarısı görüşüldü.

7 Aralık 1947.

- Öğrenci bayramı. Halk Tiyatrosu'nda.

- Bakanlar Kurulu önünde gösteri yürüyüşü.

- Akşam, Kirsanov yanımda.

8 Aralık 1947.

- Faşizme Karşı Savaşçılar Birliği MK'nde görev bölümü.

- Yürütme Bürosu seçildi.

9 Aralık 1947.

- Hükümetin istifasını verdim.

- Yeni kabine listesinin kesin şekliyle ilgili Politbüro topl[antısı].

10 Aralık 1947.

- Parti MK toplantısı.

Yeni kabinenin listesi görüşülüp kesinleşti.

---

* Asıl metinde: "2.10 saat".

- Ha[lk] Meclisi'nde.

Oy birliğiyle yeni hükümeti kurma yetkili başbakan seçil[dim].

11 Aralık 1947.

- Bak[anlar] Kurulu'nun sorunlarıyla ilgili P[olitik] Büro toplantısı.

12 Aralık 1947.

- Yeni Bak[anlar] Kurulu'nun ilk oturumu.

- Görev bölümü (her üç hük[ümet] komitesine [yönetim] seçimi) ve [kimi] bakan yardımcıları).

12 Aralık 1947. (Devam)

- Akşam, parti yönetiminin örgüt işleri (PB üyelerinin azaltılması, Politbüro ve MK üyeleri arasında görev dağılımı vb.) ile ilgili Politbüro toplantısı.

13 Aralık 1947.

- Bak[anlar] Kurulu, bizim generaller ve başkalarının katılımıyla, ülkeden ayrılan Sov[yet] askeri birlik komutanlarından **tümgen[eral] Tsvetaev ve diğerleriyle** dostça akşam yemeği.

14 Aralık 1947. Pazar.

- Arn[avutluk] heyetine başkanlık eden Enver Hoca'nın gelişi.

- Dragoman'da ve Sofya'da karşılama.

- Bak[anlar] Kurulu önünde miting. Akşam, kabul resmi.

15 Aralık 1947.

- Arn[avutluk] heyetiyle birlikte **Filibe'ye (Kriçim)** yolculuk.

- Her yerde içten karşılama; özellikle Filibe'de.

- Öğleden sonra, Kriçim Sarayı'nda. İki heyet arasında ilk görüşme.

- Akşam sinemada, Bulg[ar] ve Arn[avutluk] filmleri.

16 Aralık 1947.

- İki heyetin konferansı.

Birlik Anlaşması, Kültür Sözleşmesi, **Ekon[omik]** İlişkiler Protokolü ve konferans kararları hakkında Bildiri görüşüldü ve onaylandı.

- Öğleden sonra anlaşmayı ve di[ğer] sözleşmeleri imzaladık.

- Akşam Sofya'ya döndük.

- H[alk] Tiyatrosu'nda (Maça Kızı, Bohemler, Ateş Dansözü'nden bölümler ve Bulg[ar] horonları) **gala temsili.**

17 Aralık 1947.

- Env[er] Hoca ve yoldaşlar Vrana'da, akşam yemeğinde.

İki ülkenin içiş[leri] b[akanlığı], mi[lli] emniyeti ve orduları arasındaki bağlarla ilgili somut sorunları görüştük.

18 Aralık 1947.

- **Enver Hoca**'yı garda uğurladık.

- Ardından, Politbüro toplantısı.

Devletleştirme projesini, cumhuriyet başsavcısı ve Yüksek Mahkeme sorunu ile yeni bakan yardımcısı adayları konusunu görüştük.

19 Aralık 1947.

- Ha[lk] Meclisi'nde.

- Kongreyle ilgili olarak gençlerin yöneticilerini kabul ettim.

- **Çerepanov** gidecek olduğu için verilen **akşam yemeği.**

- Çerep[anov] ve karısı, **Kirsanov** ve karısı, karılarıyla birlikte başdan[ışman] **Petruşev,** G. Damyanov, Kozovski, Tr. Kostov, Yugov, Kim. Georgiev.

20 Aralık 1947.

- Bilimler Komitesi vb. konularda **Yugov** ve **Çervenkov.**

- Gençlik kongresiyle ilgili materyalleri (tüzük, karar ve raporlar) gözden geçirdim.

- Yaş günü (68 yaş) dolayısıyla Stalin'e (teb[rik]) telgrafı çektim.

21 Aralık 1947.

- Sabah Balkan'da düzenlenen **Nikola Vaptsarov**'u anma törenine katıldım.

- Devletleştirme yasa tasa[rısının] düzeltilmiş metnini gözden geçirdim.

22 Aralık 1947. Gençlerin kongresinde.

- Politbüro toplantısı.

- Devletleştirme yasa tasarısı metnini son kez onayladık ve mecliste oylama usulünü belirledik.

- İşletmeleri zamanında üstlenmek için önlemler.

23 Aralık 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- [Devletleştirme] yasa tasarısı (oybirliğiyle) kabul edildi. Devletleştirmenin gerçekleştirilmesi için gerekli karamameler de öyle.

- Bankacılık alanında tekel yasa tas[arısı] da kabul edildi.

- Devl[etleştirme] yasa tasarısı Ha[lk] Meclisi'ne sunuldu ve yarının gündemine alındı.

- Bütün ülkede işletmeler hiç olaysız kontrol altına alındı.

- Ha[lk] Gençliği [Birliği] **Kur[ucu] Kongresi'nde**[234] konuşmam.*

24 Aralık 1947.

- Devletleştirme Yasası'nın[235] Ha[lk] Meclisi'nde kabul edilmesi.

- Akşam Politbüro toplantısı.

- Devletleştirmenin uygulanması için yeni önlemler.

Bak[anlar] Kurulu'nun sorunları (Bilimler Komitesi vb. için düzenlemeler; yeni bakan yardımcıları, Yüksek Mahkeme'nin bileşimi vb.).

25 Aralık 1947.

- Bankacılık Devletleştirme Yasası'nın Ha[lk] Meclisi'nde kabul edilmesi.

26 Aralık 1947.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

Bakan yardımcıları.

Bilimler Komitesi vb. tüzüğü.

Yük[sek] Mahkeme'nin bileşimi.

Romanya ile Anlaşma. Bükreş'e heyet: 14-16 Ocak.**

27 Aralık 1947.

- Politbüro toplantısı.

MK'nde değişiklikler.

Politbüro, Örgüt İşleri Bürosu, Sekreterlik, elemanlar.

MK'ne öneriler.

3 Oc[ak] 1948 tarihinde oturum.

"1. G. D[imitrov] -

2. V. K[olarov] -

3. Tr. K[ostov] -

4. Yugov -

5. Çervenkov -

6. Çankov -

7. G. Damyanov -

8. D. Terpeşev - (?)

9. Ts. Dragoyçeva - (?)

Adaylar:

R. Damyanov

T. Çernokolev

Sekreterler:

Şu[be] şefleri:

VC Ulu[sal] K[omite] sekreterleri

- Çankov -

- Tsola Dragoyçeva"***

Dev[let] Denetim komitelerinin tüzükleri.

---

* Konuşma 22 Aralık 1947 tarihinde yapılmıştır.

** Asıl metinde yanlış: "Aralık".

*** Sıralanan isimleri G. Dimitrov ayrı bir yaprağa yazmış.

Çif[tçi] Birliği'nin kongresi hakkında (Vılko, Dobri ve Yugov kongrenin çalışmalarını yakından izlesin).

Resmi Yılbaşı töreni düzenlenmesin.

28 Aralık 1947.

- Yunan yardım etkinlikleriyle ilgili toplantıda alınan kararı, basına verilmek üzere, gözden geçirdim!

29 Aralık 1947.

- Hükümetin Yılbaşı kutlama bildirisi metninin taslağını redakte ettim.

- **Çift[çi] Birliği**'nin kongresinde konuşma yaptım.

30 Aralık 1947.

- Politbüro toplantısı.

Par[ti] yönetiminde yapılacak değişikliklerle ilgili bütün somut önerileri belirledik.

Devlet Denetim Komisyonu tüzüğünün son şeklini onayladık.

MK toplantısı için gündemin belirlenmesi.

31 Aralık 1947.

- Yılbaşı dolayısıyla Bulg[ar] halkına hitaben hazırlanan hükümet bildirisini son kez redakte ettim.

- **Gotvald**'dan Yılbaşı tebrik mesajı aldım.

- Stalin, Tito, Gotvald, Groza, Tsirankeviç ve Dinyeş'e (Macaristan) kutlama mesajları gönderdim.

- İtalyan komünistlerinin kongresine katılmak üzere İtalya'ya gidecek olan VI. Poptomov'a talimat verdim.

- Akşam Vrana'da, koruma ve işletme görevlileri ve diğer personelle birlikte Yeni Yılı karşılama.

Dün Romanya kralı **tahttan çekilmiş.** Halk Cumhuriyeti ilan edilmiş.

1 Ocak 1948.

- Şehirden ve ildeki köy ve kasabalardan bir grup **Eylülcü çocuk** kabul ettim.

- Akşam bizde **akşam yemeği.** Katılanlar: Karılarıyla birlikte Tr. Kostov, Yugov, G. Damyanov, R. Damyanov, Raço Angelov, G. Çankov, D. Terpeşev, V. Çervenkov, Titko Çernokolev, Minço Neyçev, G. Traykov, K. Georgiev ve G. Kulişev. Güzel, içten bir ortam.

2 Ocak 1948.

- Politbüro toplantısı.

Stefanov'un bütçe raporu.

Hük[ümete] bağlı Ekonomik Komite'nin tüzüğü.

Mi[lli] eğitim bakan yardımcısı: Sl. Stoilov (radikallerden).

Başkent belediye başkanı: **Bradistilov.**

Devlet Planlama Komisyonu için yasa tas[arısı].

3 Ocak 1948.

- Zveno Ulusal Konferansı'nda konuştum. Konuşmam coşkuyla alkışlandı. Beni iyi karşılayıp, iyi uğurladılar.

- Kirsanov ile Şlyukov'u kabul ettim.

4 Ocak 1948.

- **MK toplantısı.**

Parti yöne[timinin] yeni baştan düzenlenmesi; Vat[an] Cephesi'nin program tas[lağı]; devlet bütçesi hakkında bilgi raporu; devletleştirme süreci hakkında bilgi raporu vb.

5 Ocak 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı:

Bütçe; ekon[omik] ve mali işler komitesi, iç[işleri], kültürel, sosyal sorunlar ve sağlık işleri komitelerinin tüzükleri; Dev[let] Planlama Komisyonu yasa tas[arısı] vb.

- Ha[lk] Meclisi'nde.

- Bak[anlar] Kurulu'nda.

- **V. Pavurciev**'in ölüm ilanı.

6 Ocak 1948.

- Pavurciev'in cenaze töreni.

- Budapeşte'deki Bulg[ar]-Mac[ar] Derneği'nin başkanını kabul ettim.

7 Ocak 1948.

- Noel.

8 Ocak 1948.

- Akrabalarla akşam yemeği.

- VC'nin program taslağını gözden geçirdim.

9 Ocak 1948.

- Ulu[sal] Komite'nin programla ilgili oturumu.

- Öğleden sonra Ha[lk] Meclisi'nde. Bütçenin özeti.

- Radyo ve basında yayınlanmak üzere, program taslağında düzeltmeler yaptım.

- **Kirsanov**'u kabul ettim (Moskova'ya izne gidiyor).

10 Ocak 1948.

- **Şubat ayı sonunda** yapacağımız Varşova gezisiyle ilgili olarak, Polonya temsilcisi Zalevski'yi kabul ettim.

- **Kirsanov**'u kabul ettim. Bulgaristan-Çekoslovakya birlik anlaşması konusunda Sov[yet] hükümetinin Çek hükümetine sunduğu yanıtı bana verdi.

Bu yanıt şöyle:

"Çekoslovakya - Bulgaristan yardımlaşma anlaşmasının metni konusunda, iki ülke arasında çıkan görüş ayrılıklarını[236] dikkate alan Sov[yet] hü[kümeti], Bulgar ve Çekoslovak tarafının olmak üzere, her iki tipten anlaşmanın da imzalanabilir olduğu görüşündedir. Hangi tipten anlaşmanın onlar için daha uygun olduğu konusunda kararı taraflar kendileri vermelidir.

Bulg[aristan] ve Çekosl[ovakya] hükümetleri görüş birliğine varamazsa, bütün olarak anlaşma konusu, bir süre ertelenebilir."*

- Bütçe Komisyonu'nda ve Ha[lk] Meclisi'nde. Muhalefetten **Koprinkov**'un konuşmasıyla ilgili söylevim.

- Yılbaşı kutlama mesajım için **Stalin**'den teş[ekkür] telgr[afı] aldım.

11 Ocak 1948. Pazar.

- Bütçe üzerinde çalışma.

- Akşam Çankov, Çervenkov ve [N.] Pavlov. Günlük sorunları görüştük.

12 Ocak 1948.

- Ha[lk] Meclisi'nde.

Bütçenin tarnamlanması.

BHM'nin çalışmalarına 1 Şubat 1948 tarihine kadar ara verildi.

- Akşam Bükreş'e gidecek heyetle görüşme.

- Hollanda elçisi Dozi'yi kabul ettim.

13 Ocak 1948.

- **Saat 11.30'da** özel bir trenle Rusçuk'a hareket ettik.

- Akşam saat 9'da Rusçuk'ta.

G. Dim[itrov] gemisinde akşam yemeği.

Geceyi gemide geçirdik.

14 Ocak 1948.

- Gemiyle **Gürgevo**'ya vardık (saat 10'da).

Karşılama, şeref kıtası ve miting.

- **Saat 12.30'da Bükreş'te.**

Gar önünde şeref kıtası**, karşılama ve miting.

- Romen - Bulgar Derneği'nde öğle yemeği.

---

* Rusçadan çeviridir.

** Asıl metinde yanlış: "Kurye".

- Akşam Rom[en] hükümetinin verdiği kabul resmi.

15 Ocak 1948.

- Konferansın ilk oturumu.

Anlaşmanın metni ve eko[nomik] işbirliği protokolü görüşüldü.

Bildiri.

- **Pauker**'lerde öğle yemeği (Groza ve diğerleri).

- Akşam Kalya Viktor[iey]'de konser.

- **Ganev**'lerde (Bulg[ar] elç[iliği]) akşam yemeği.

16 Ocak 1948.

- Konferansın ikinci oturumu.

Anlaşmanın ve Protokolün imzalanması.

Heyete ödül ve hediyeler verilmesi.

- Dışişleri Bakanlığı önündeki alanda miting.

- Ordu Klübü'nde verdiğimiz kabul resmi.

17 Ocak 1948.

- Bükreş'e hareket.

Uğurlama. Şer[ef] kıtası vb.

- Gürgevo'ya yolculuk.

Trende basın toplantısı.

- Saat ikide G. D[imitrov] gemisinde.

Pauker, Georgiu Dej ve Teohari ile birlikte öğle yemeği.

Onları gemiyle Gürgevo'ya geri götürüyoruz. Vedalaşma!

- **Rusçuk** garında karşılama.

Rusçuk'ta miting.

Heyete kabul resmi.

Gemide akşam yemeği.

18 Ocak 1948.

- Saat 1'de trenle Sofya'ya hareket.

- Saat 11'de Sof[ya] garında.

Karşılama.

Bak[anlar] Kurulu önünde miting.

- Saat 3'te Vrana'da.

19 Ocak 1948.

- Günlük sorunlar.

20 Ocak 1948.

- Politbüro toplantısı.

Romanya ziyar[etinin] değerlendirilmesi (olum[lu]).

Anlaşmanın ve Protokolün uygulanması için Bak[anlar] Kurulu'na öne[riler].

21 Ocak 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Akşam Republika Sineması'nda.

Lenin'i anma gecesi.

22 Ocak 1948.

- Pavlov, Bançev, Külovski ve Gançovski'nin raporları.

(Günü yarı aç geçirdim.)

23 Ocak 1948.

- Kendi partilerinin Yüksek Parti Kurulu hakkında D. Neykov, Bodurov ve Zdr. Mitovski yanımda.

Kurulu ziyaret etmemi rica ediyorlar.

Komünistler ile sosyal demokratların birleşmesi konusu.

-**Çervenkov** ile Vat[an] Cephesi kongresi için **hazırlık** çalışmaları hakkında.

- Akşam Ha[lk] Tiyatrosu'nda (Madam **Biterflay**, **Romen oyuncular**, mükemmel oyun).

24 Ocak 1948.

- Hük[ümete] bağlı milli savunma komitesinin toplantısı. (Milli Emniyet'in yapısı ve kadro sayısı ele alındı.)

- İtalyan Kom[ünist] Partisi'nin kongresi ve İnformbüro Redaksiyon Kurulu'nun Belgrad toplantısı hakkında Vlado Poptomov'un raporunu dinledik.

Hr. Halaçev'i (Rozov) kurula bizden üye seçtik.

Şu şifreli telgrafı aldım:

"İvanov'a.

Romanya'daki (Sofya) basın toplantısında yaptığımız konuşmanın, Yunanistan, Polonya, Çekoslovakya ve diğer halk demokrasili ülkelerin federasyonu ya da konfederasyonuyla ilgili bölümünün Moskovalı dostlar tarafından yeni demokrasi ülkelerine zarar veren, İngilizlerle Amerikanın bu ülkelere karşı savaşını kolaylaştıran işgüzarlık olarak nitelendiğini size bildirmeyi borç bilirim.

Müttefik ülkeler arasında, yani yardımlaşma anlaşması imzalamış ülkeler arasında gümrük birliği kurulması yönündeki açıklamanız [da], bu ülkelerle yardımlaşma anlaşması bağlamış ya da en yakın zamanda bağlayacak olan Sovyetler Birliği'nin de buna dahil olduğu şeklinde anlaşılabileceği için, aynı derecede dikkatsizce yapılmış zararlı bir açıklama sayılıyor.

Basın toplantısında böylesine aceleci ve düşüncesizce açıklamada bulunmaya sizi neyin zorlamış olabileceğini anlamak çok zor.*

24 Ocak 1948. Drujkov."**

Şu yanıt gönderildi:

"Drujkov'a.

Telgrafınızı aldığımı teyit ederim. Notlarınızı şükranla kabul ettim. Gereken sonucu çıkaracağım.

İvanov."***

25 Ocak - 3 Şubat 1948.

- Vat[an] Cephesi kongresinin[237] hazırlanıp yapılması.

Rapor, tüzük, program, Ulus[al] Kurul seçimi.

VC içindeki müttefiklerle mutabakat.

Bak[anlar] Kurulu'nda yapılan kabul resminde (2 Şubat) yabancı heyet üyeleriyle konuşmalar.

- Bizden bir heyetin, Yugoslavya'dan bir heyetle birlikte, Moskova'ya gayrı resmi bir ziyarette bulunması için davet aldım.

"A[cil].

Drujkov yoldaşa.

Moskova radyosu Pravda'nın haberini duyurduktan sonra, bizde ve yurtdışında, sözde Bulgaristan ve Sovyet hükümetleri arasında görüş ayrılıkları bulunduğunu, partimizin ve Vatan Cephesi hükümetinin uyguladığı politikanın Moskova tarafından onaylanmadığını ileri süren düşmanca söylentiler, büyük bir hızla yayılmaya başlandı. Vatan Cephesi kongresinin eşiğinde bulunduğumuz bugünkü aşamada ülkemiz için son derece zararlı olan bu söylentilerin önünü almak amacıyla biz, vakit yitirmeden, Pravda'nın haberini[238] belirli bir açıklamayla birlikte hemen yayınlayarak, Pravda'nın bu konudaki ana görüşünü paylaştığımızı vurguladık. Ülkemizde hiç kimsenin, hele hele benim, iç ya da dış politikamızda SKP(b)'nin görüşüne ters düşecek ve ortak davamıza zarar verecek bilinçli bir adım atmayacağına sizi temin etmeye gerek bile görmüyorum. Partimiz ile SKP(b) arasında, Bulg[ar] ve Sov[yet] hükümetleri arasında görüş ayrılığı bulunduğuna ilişkin en küçük imanın bile, ülkedeki ve yurtdışındaki azılı düşmanlarımızı teşvik etmekte ve halk arasında endişe ve güven-

---

* Bu şifreli telgraf, günlüğe ekli metne göre yayınlanıyor. Dimitrov telgrafı günlüğüne son cümle olmadan kaydetmiş.

** Rusçadan çeviridir.

*** Rusçadan çeviridir.

sizlik yaratabilecek nitelikte olduğunu dikkate almanızı, çok rica ederim. Yaptığım kimi başarısız açıklamalara gelince, sizin notlarınız ışığında ben bunlardan yeterince ders çıkardım ve sizi temin ederim ki, böyle bir dikkatsizliğe ve düşüncesizliğe bir daha düşmeyeceğim.

30 Ocak 1948. İvanov."[*]

4 Şubat 1948.

- [VC] Ulusal Konsey'inde görev bölümü ve Yürütme Komitesi seçimi.

- Yürütme Komitesi toplantısı. Yürütme Komitesi **Bürosu** (sekreterler ve üyeler) seçimi.

- Akşam Halk Tiyatrosu'nda (Boris Godunov operası).

- Tiyatrodan sonra, Vrana'da, bizim MK ile Sovyet ve Yugos[lav] heyetlerinin birlikte akşam yemeği.

5 Şubat 1948.

- [VC] kongresinin Bulg[ar] halkına Çağrısını redakte ettim.

6 Şubat 1948.

- Politbüro toplantısı.

Bak[anlar] Kurulu'nun sorunları (yasa tasarıları ve öneriler).

- **L[yudmil] Stoyanov**'a (altmışıncı yaş günü için) tebrik mesajı gönderdim.

7 Şubat 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Dış politika ve milli savunma komitesi toplantısı. (K. Georgiev de katıldı.)

- Çekoslovakyalı **Andre Simon**'u (Oto Kats) kabul ettim.

- Macaristan elçisini (bizim yoldaş) kabul ettim. Mac[ar] hükümeti adına değişik hediyeler sundu.

8 Şubat 1948.

- Edeb[iyat], san[at] ve bilim alanına girişinin otuz beşinci yılı dolayısıyla Akademisyen Prof. **Nikolay Raynov**'a kutlama mesajı gönderdim.

- Gizlice Moskova'ya gidiş hazırlıkları (G. D[imitrov], V. K[olarov], Tr. Kostov).

9 Şubat 1948.

- Bulgaristan saatiyle sabah saat 6.30'da **Moskova'ya uçtuk**.

(Ben, Roza, Kolarov, Tr. Kostov ve karısı, Yugov'un karısı, Dr. Simeonov, hemş[ire] ve Grıbçev (Mil[li] Emniyet)). Saat 3.30'da (Moskova saatiyle) Moskova'nın merkezi havalimanına vardık. (Odesa havaalanında 1/4 saat bekledik). Uçuş çok iyi geçti.

- Moskova'da **kış**, eksi 20 de[rece].

- Bizi Baranov, Konstantinov ve Antipov karşıladı.

- Meşçerino'da: Öğle yemeği. Akşam film izledik. İyice dinlendik.

10 Şubat 1948.

- **Kremlin**'de. Stalin, Molotov, Jdanov, Malenkov, Zorin.

Bizim taraftan: G. D[imitrov], V. K[olarov], Tr. K[ostov].

Yugoslav tarafından: Kardel, Cilas, Bakariç.

Bled anlaşması[239].

G. D[imitrov'un] demeci.

Yugoslavya ile Arnavutluk arasındaki ilişkiler.

Etraflıca bir sohbet. Eleştiri. Beliren görüş ayrılıklarını izah ettim. (Önemli bir bölümünü Tr. Kostov stenografi ile yazdı.)

Sonuç: Bulgaristan ile SSCB arasında, Yugoslavya ile SSCB arasında, iki tarafı ilgilendiren önemli uluslararası

[*] Rusçadan çeviridir.

konularda **Danışma Protokolü**.

"Ç[ok] Gizli.*

X**.: Bir yandan Sov[yet] hükümeti ile diğer yandan Bulgaristan ve Yugoslavya hükümeti arasında, en başta şu üç konuda ortaya çıkan ciddi görüş ayrılıkları vardır: Bulgar-Yugoslav anlaşması, Dimitrov yoldaşın demeci ve Arnavutluk'a Yugoslav birliklerinin girmesi.

1) Bulg[aristan] ile Yugoslavya arasındaki Bled anlaşması konusunda Dimitrov ile Tito yold[aşlara] zamanında bildirilen kimi notlarımız vardı. Barış anlaşması yürürlüğe girmeden ikili anlaşmanın, üstelik süresiz bir anlaşmanın imzalanmış olmasını, Sov[yet] hükümeti bir hata olarak görüyor. Bu aceleci tutumuyla iki hükümet, Yunanistan saldırılarını Bulgaristan'a ve Yugoslavya'ya karşı hızlandırmaları için İngiltere ve Amerika'daki ger[ici] unsurlara bahane yaratarak, onların işini kolaylaştırdı. Sov[yet] hükümeti, büyük politika alanında SSCB'ye danışmadan imzalanan anlaşmalarla ilgili sorumluluk üstlenemeyeceği uyarısını yapmak zorundadır.

Görüşümüzü kabul ediyorlardı, ama bize bildirmeden, bunun tersini yaptılar. İki devlet ve iki parti arasında ilişkileri bu yolla geliştirmek ve sorunları çözmek, doğru değildir ve onaylanamaz. Daha sonra, bu hatayı düzeltmek zorunda kalındı.

2) Bize kalırsa, Dimitrov yoldaş basın toplantılarına ve demeçlere bir ölçüde kendini kaptırıyor ve böylece, konuşulmaması gereken konularda kendisini kışkırtmaları için bahane yaratıyor. Biz bunu yanlış ve oldukça üzücü buluyoruz. Demeçte, hakkında hiç kimseyle görüş birliği sağlama denemesi bile yapılmayan ve bir hayli ileri giden bir plan açıklandı. Federasyon ya da konfederasyon, gümrük birliği konuları ortaya kondu ve buna Polonya, Çekoslovakya ve Yunanistan dahil edildi. Dimitrov yoldaş kendisine hiç kimse bu konularda yetki vermeden konuştu. Bu, öz bakımından yanlış ve taktik açıdan çok zararlıdır. Batı blokunu yaratanların işini kolaylaştırmaktadır. Biz bu olguya göz yumamayız. Bu nedenle parti açısından Dimitrov yoldaş, Drujkov yoldaş vasıtasıyla önceden uyarıldı: "Basın konferansındaki konuşmanız, onun özellikle federasyon ya da konfederasyon kurulmasıyla ilgili bölümü, yeni demokrasi ülkelerine zarar veren ve İngiltere ile Amerikanın işini kolaylaştıran kötü bir konuşma olarak niteleniyor. Gümrük birliğini savunan konuşmanız da zararlı ve dikkatsizce yapılmış bir konuşmadır. Çünkü, yakında bu ülkelerle yardımlaşma anlaşması bağlayacak olan SSCB de, buna dahil edilmektedir. Basın toplantısında sizi bu kadar düşüncesiz konuşmaya zorlayanın ne olduğunu anlamak zordur."

Polonyalı yoldaşlarla konuştuğumuzda, onlar şöyle dedi: "Biz bunun, sizin görüşünüz olduğunu sanmıştık." Dimitrov ya da Tito birçok ülke hakkında konuştuğunda, herkes bunu, herhalde SSCB'nin görüşüdür şeklinde anlıyor. Gerçekte ise Polonyalı yoldaşlar, Dimit-

* G. Dimitrov sohbet stenografisinin Tr. Kostov tarafından deşifre edilmiş el yazısı üzerinde çalışmış. G. Dimitrov'un notları, yani metnin sol yanındaki dikey çizgiler ve metinde yapılan bir düzeltme, ilgili sayfalara kaydedilmiştir.

** "X" harfi, üstü çizilen "M[olotov]"un üzerine yazılmıştır.

rov yoldaşın görüşüne karşı olduklarını ve bu görüşü yanlış bulduklarını söyledi.

Herkes, yani düşmanlarımız da, dostlarımız da, bunu bizim görüşümüz olarak algıladığı için, biz bu konuda tutum almak zorundaydık. Oysa biz bunu, son derece yanlış ve gelecekte izin verilemez bir davranış olarak görüyoruz. Dim[itrov]'un açıklaması bir işe yaramadı, tersine, işleri daha da karıştırdı. Bu açıklamadan, Sırbistan ile federasyon kurulmasını daha önce Almanya engellerken, şimdi buna SSCB engel oluyormuş gibi bir görüş ortaya çıkıyor.

D[imitrov]: Böyle bir niyetimiz yoktu.

S[talin]: Siz politikacısınız, yalnız kendi niyetlerinizi değil, yaptığınız konuşmaların yaratacağı sonuçları da düşünmek zorundasınız. Bizim, Bulgaristan ile Yugoslavya arasında gümrük birliği kurulmasına bir itirazımız yok, tam tersine.

M[olotov]: Çekoslovakya'da Beneş'in gazetesi şunu yazmakta hiç gecikmedi: Dimitrov komünistlerin planlarını açığa vurdu, şimdi Çek komünistleri cevap versin."

Öte yandan, Dimitrov yoldaşın bu görüşü, 9 kom[ünist] partisinin bildirisiyle çelişiyor.

S[talin]: Sizin demeciniz, 9 komünist partisinin konferansında konuşulandan farklı şeyler söylendiği için, dikkatleri iç sorunlardan başka yönlere çekiyor.

M[olotov]: Bütün bunları biz, gelecekte yer verilemez buluyoruz.

3) İngiltere ile Amerikanın himayesinde Yunanistan'ın girişebileceği herhangi bir saldırıyı önlemek için, Ocak ayı sonunda Arnavutluğa, Yunan-Arnavutluk hududuna bir Yugoslav tümeni sürüleceğini, tesadüfen öğrenmiş bulunuyoruz. Yugoslav yoldaşlar bizi önceden bu konuda uyarmadı. Tito'ya sorduğumuzda, haberi doğruladı: Hududun birlikte korunması için Yugoslavya Arnavutluk'ta askeri üs kuracakmış. Arnavutlar, bunun bizim rızamızla yapıldığından emin olduklarını söylemiş.

Buradan anlaşılıyor ki, Arnavutluk'taki durumu farklı değerlendiriyoruz. Bu da, yine göz yumulamaz farklardan biri. Bu konuları açıkça görüşmemiz, sizlerin durumu nasıl değerlendirdiğinizi anlamamız gerekir. Bizim kanımız şu ki, ileride böyle şeyler yapılmamalı. Varolan görüş ayrılıkları ortaya çıkarılmalı, şu ya da bu konuda görüşümüz farklı ise, ortaya konup tartışılmalı. Davamızın ve sözleşmelerimizin çıkarları, bu konularda danışılmadan hareket edilmemesini gerektiriyor.

Dim[itrov] yoldaş ileride bizleri de, kendisini de, bu gibi açıklamalardan kaynaklanacak tehlikelere sokmamalı.

Dim[itrov]: Bled konusunda daha önce açıkladığım gibi, biz Bled'de anlaşma imzalamadık, yalnızca Bulgaristan ile Yugoslavya arasında, gelecekte imzalanacak bir anlaşmanın metni üzerinde mutabakata vardık. Demeç konusunda ise ben, VC kongresinde özel bir açıklama yaptım ve bu arada, PB'nun yaptığı eleştirinin doğruluğunu vurguladım*. Ülkenin ekonomik gücünü ve sa-

* Bu ve bir önceki cümleyi G. Dimitrov yalnız şu şekilde kısmen anlaşılabilen asıl metnin üstüne yazmış: "D[imitrov]: Bled konusunda ben hatamı kabul ettim, ... demeç konusunda da öyle ...".

vunma yeteneğini artırmak için bizim diğer dost yeni demokrasi ülkelerinin işbirliğine ihtiyacımız var.

S[talin]: Yeni bir konuşma demek istediniz. Polonyalılar ve Çekler sizin federasyonunuza gülüyorlar. Bir sorun kendilerine, federasyon istiyorlar mı?

D[imitrov]: Bu zararlıydı ve öz bakımından yanlıştı. Yaptığım açıklama, sözlerimi bize ve SSCB'ye karşı kullanmak isteyebilecek çevrelere yönelikti. Aslında, şimdi* aramızda görüş ayrılığı yok. ...** Gelecekte bu gibi şeyler tekrarlanmayacak.

S[talin]: Birbirimizi anlamıyoruz, yani, aramızda görüş ayrılıkları var. Ama, siz bunun üstünü örtmeye çalışıyorsunuz.

M[olotov]: Ciddi görüş ayrılıkları söz konusu, ıvır zıvır değil.

S[talin]: Siz eski politikacısınız. Hangi hatadan söz ediyorsunuz? Sizde, belki farkına bile varmadığımız, başka bir yaklaşım var. Bu kadar sık demeç verilmez. Yeni bir şey söyleyip, bütün dünyayı şaşırtmak istiyorsunuz! Hâlâ Komintern genel sekreteriymişsiniz gibi konuşuyor, kom[ünist] gazetelere demeç veriyorsunuz. Balkanlarda yalnız blok değil, gümrük birliği bile bulunduğuna göre, Amerika Batı'da bir blok yaparsa, kim bilir ne yapmış olmayacağına kamuoyunu inandırmaya çalışan Amerika'daki gerici unsurların ekmeğine yağ sürüyorsunuz. Bugün Amerika'da, çetin bir seçim kampanyası yürütülüyor[240]. Orada nasıl bir hükümetin işbaşına geleceği, bizim için çok önemli. Çünkü Amerika, iyi silahlanmış güçlü bir devlet. Bu devletin hükümetinin başında aydınlar değil, bizden son derece nefret eden ve bize ...*** zarar vermek için fırsat kollayan gerçek para babaları bulunuyor. Eğer biz davranışlarımızla ilerici unsurların eline tutarlı gerekçeler verirsek, onlar seçimleri kaybedebilir. Ama, davranışlarımızla gericilerin ekmeğine yağ sürüyorsak, onlara yardım etmiş oluruz. Amerikan hükümeti seçimlerin eşiğinde bulunuyor ve sonuçlardan korkuyor. Ama, eğer hükümete yine o para babaları girerse, bunun suçu, bizim davranışımız yüzünden, önemli ölçüde bize ait olacak. Şöyle diyecekler: "Siz yalnız blok oluşturmakla kalmıyor, birçok devleti birleştiriyorsunuz. Ya kime karşı?" Böyle bir blok sizin neyinize? İlle de birleşecekseniz, bu konuda çıkardığınız gürültü niye? Siz ya deneysiz kişilersiniz, ya da kelebekler misali doğrudan alevlerin üzerine uçan Komsomolcu gençler gibi kendinizi kaptırıyorsunuz. Bütün bunlar sizin neyinize gerek? İngiltere'de, Amerika'da ve Fransa'daki düşmanlarımızın işini kolaylaştırmak da ne oluyor?

Ya da Arnavutluk konusunda. Yugoslavyalı yoldaşlar sorunu ne kolay çözüyor! Savaş sırasında üç müttefik devlet Arnavutluk'un bağımsızlığını ilan ettiler ve devletin bağımsızlığını destekleyeceklerini bildirdiler. Gericilik ile demokrasi arasındaki savaşın bütün düğüm noktaları arasında bizim en zayıf noktamız, Arnavutluk düğümüdür. Arnavutluk hâlâ BMÖ üyesi değil ve İngiltere ile

---

* "Şimdi" sözünü G. Dimitrov ilave etmiştir.
** Asıl metinde üstü çizilmiş: "Bu bir kapılmaydı."
*** Asıl metinde üstü çizilmiş: "kışkırt[an]".

Amerika onu tanımıyor. Bu konuda sorun açık duruyor. Bu kadar zayıf başka bir nokta yok. Uluslararası alanda hukuk açısından yalnız Arnavutluk savunmasız. Eğer Tito oraya bir tümen ya da yalnız bir alay sürerse, bu durum İngiltere'nin ve Amerika'nın dikkatinden kaçmayacak. Arnavutluk işgal edildi, diye hemen yaygara koparacaklar. Arnavutluk Yugoslavya'dan resmen yardım mı istedi, yoksa? İşte o zaman, İngiltereli ve Amerikalı o kahpeler, Arnavutluk'un bağımsızlığını savunan kişilerin rolünde görünecek. Aptalın dışında, hangi sağduyulu kişi çıkıp da, güvenli olmadığı açık olan bir cephe kurmaya kalkışacak? Şimdi yapılması gereken, Arnavutluk ordusunda düzeni güçlendirmek, bu orduya eğitmen ve silah sağlamaktır. Sonra, Arnavutluk saldırıya uğrarsa, yardım için Yugoslavya'ya başvurmalı. Aksi halde, Yugoslavya bağımsız bir ülkeyi işgal eden bir devlet olarak nitelenecek. Böyle bir durumda askeri bir müdahale, tamamen olanaklıdır. Amerikan gemileri, üsler, ne güne duruyor? Amerika için bu, en uygun ve en acil durum olacak. Savaşa gideceksen, cepheni kendine uygun bir şekilde kuracaksın, oysa burada sırtını Amerika'nın köteğine açık bırakıyorsun.

Bakınız, Çin'de nasıl bir savaş başladı. Orada tek askerimiz yok.

Arnavutlar Çinlilerden daha mı kötü? Eğitin, silahlandırın onları. O zaman kendilerini bizzat savunmayı başaracaklar. Bağımsızlıklarını kendileri korurlarsa, daha iyi olur. Görevi kolaylaşmış olsa bile, Amerika tek başına zor saldırır. Siz bu sorunları çok kolay çözüyorsunuz, oysa onlar çok karmaşık.

Eğer Yunanistan partizanları yenilirse, siz savaşa girişecek misiniz?

K[ardel]: Hayır.

S[talin]: Ben düşüncelerimde, partizanların ve düşmanlarının elindeki gücün analizinden hareket ediyorum. Son zamanlarda, partizanların başarısından kuşku duymaya başlıyorum. Partizanların zaferinden emin değilseniz, partizan hareketini dürmek gerekir. Amerikanlar ve İngilizler Akdeniz'e büyük ilgi duyuyor. Onlar Yunanistan'da bir üsleri olmasını istiyor ve orada dediklerinden çıkmayan hükümetin işbaşında kalmasını sağlamak için elden geleni yapacaklar. Bu, büyük bir uluslararası sorundur. Partizan hareketi dürülürse, size saldırmak için bahaneleri olmayacak. Sizlerin Yunanistan'da bir iç savaş hazırladığınız yolunda bir bahane olmadan, onların savaş başlatması, hiç de kolay değil.

Eğer partizanların zafer şansı olduğundan eminseniz, durum değişiyor. Ama, ben buna pek inanmıyorum.

D[imitrov]: Biz de burada fazla bilgi edinemiyoruz.

S[talin]: Bizden bilgi istemeye hakkınız var. Öyleyse, bütün önemli uluslararası konularda aramızda zorunlu danışma protokolü hazırlayalım.

D[imitrov]: Biz buna uyarız.

S[talin]: Bulgaristan ile anlaşmayı fazla ertelemeyeceğiz. Bu ayın 15'inde Macarlar burada olacak. Sonra Finlilere başvuracağız. Ardından da, size.

M[olotov]: Anlaşmalardan birinde*

* "Anlaşmalardan birinde" sözlerini Tr. Kostov, üstü çizilen "Dimitrov yoldaş konuşmalarında" sözlerinin üzerine yazmış.

vunma yeteneğini artırmak için bizim diğer dost yeni demokrasi ülkelerinin işbirliğine ihtiyacımız var.

S[talin]: Yeni bir konuşma demek istediniz. Polonyalılar ve Çekler sizin federasyonunuza gülüyorlar. Bir sorun kendilerine, federasyon istiyorlar mı?

D[imitrov]: Bu zararlıydı ve öz bakımından yanlıştı. Yaptığım açıklama, sözlerimi bize ve SSCB'ye karşı kullanmak isteyebilecek çevrelere yönelikti. Aslında, şimdi* aramızda görüş ayrılığı yok. ...** Gelecekte bu gibi şeyler tekrarlanmayacak.

S[talin]: Birbirimizi anlamıyoruz, yani, aramızda görüş ayrılıkları var. Ama, siz bunun üstünü örtmeye çalışıyorsunuz.

M[olotov]: Ciddi görüş ayrılıkları söz konusu, ıvır zıvır değil.

S[talin]: Siz eski politikacısınız. Hangi hatadan söz ediyorsunuz? Sizde, belki farkına bile varmadığınız, başka bir yaklaşım var. Bu kadar sık demeç verilmez. Yeni bir şey söyleyip, bütün dünyayı şaşırtmak istiyorsunuz! Hâlâ Komintern genel sekreteriymişsiniz gibi konuşuyor, kom[ünist] gazetelere demeç veriyorsunuz. Balkanlarda yalnız blok değil, gümrük birliği bile bulunduğuna göre, Amerika Batı'da bir blok yaparsa, kim bilir ne yapmış olmayacağına kamuoyunu inandırmaya çalışan Amerika'daki gerici unsurların ekmeğine yağ sürüyorsunuz. Bugün Amerika'da, çetin bir seçim kampanyası yürütülüyor[240]. Orada nasıl bir hükümetin işbaşına geleceği, bizim için çok önemli. Çünkü Amerika, iyi silahlanmış güçlü bir devlet. Bu devletin hükümetinin başında aydınlar değil, bizden son derece nefret eden ve bize ...*** zarar vermek için fırsat kollayan gerçek para babaları bulunuyor. Eğer biz davranışlarımızla ilerici unsurların eline tutarlı gerekçeler verirsek, onlar seçimleri kaybedebilir. Ama, davranışlarımızla gericilerin ekmeğine yağ sürüyorsak, onlara yardım etmiş oluruz. Amerikan hükümeti seçimlerin eşiğinde bulunuyor ve sonuçlardan korkuyor. Ama, eğer hükümete yine o para babaları girerse, bunun suçu, bizim davranışımız yüzünden, önemli ölçüde bize ait olacak. Şöyle diyecekler: "Siz yalnız blok oluşturmakla kalmıyor, birçok devleti birleştiriyorsunuz. Ya kime karşı?" Böyle bir blok sizin neyinize? İlle de birleşecekseniz, bu konuda çıkardığınız gürültü niye? Siz ya deneysiz kişilersiniz, ya da kelebekler misali doğrudan alevlerin üzerine uçan Komsomolcu gençler gibi kendinizi kaptırıyorsunuz. Bütün bunlar sizin neyinize gerek? İngiltere'de, Amerika'da ve Fransa'daki düşmanlarımızın işini kolaylaştırmak da ne oluyor?

Ya da Arnavutluk konusunda. Yugoslavyalı yoldaşlar sorunu ne kolay çözüyor! Savaş sırasında üç müttefik devlet Arnavutluk'un bağımsızlığını ilan ettiler ve devletin bağımsızlığını destekleyeceklerini bildirdiler. Gericilik ile demokrasi arasındaki savaşın bütün düğüm noktaları arasında bizim en zayıf noktamız, Arnavutluk düğümüdür. Arnavutluk hâlâ BMÖ üyesi değil ve İngiltere ile

---

* "Şimdi" sözünü G. Dimitrov ilave etmiştir.
** Asıl metinde üstü çizilmiş: "Bu bir kapılmaydı."
*** Asıl metinde üstü çizilmiş: "kışkırt[un]".

Amerika onu tanımıyor. Bu konuda sorun açık duruyor. Bu kadar zayıf başka bir nokta yok. Uluslararası alanda hukuk açısından yalnız Arnavutluk savunmasız. Eğer Tito oraya bir tümen ya da yalnız bir alay sürerse, bu durum İngiltere'nin ve Amerika'nın dikkatinden kaçmayacak. Arnavutluk işgal edildi, diye hemen yaygara koparacaklar. Arnavutluk Yugoslavya'dan resmen yardım mı istedi, yoksa? İşte o zaman, İngiltereli ve Amerikalı o kahpeler, Arnavutluk'un bağımsızlığını savunan kişilerin rolünde görünecek. Aptalın dışında, hangi sağduyulu kişi çıkıp da, güvenli olmadığı açık olan bir cephe kurmaya kalkışacak? Şimdi yapılması gereken, Arnavutluk ordusunda düzeni güçlendirmek, bu orduya eğitmen ve silah sağlamaktır. Sonra, Arnavutluk saldırıya uğrarsa, yardım için Yugoslavya'ya başvurmalı. Aksi halde, Yugoslavya bağımsız bir ülkeyi işgal eden bir devlet olarak nitelenecek. Böyle bir durumda askeri bir müdahale, tamamen olanaklıdır. Amerikan gemileri, üsler, ne güne duruyor? Amerika için bu, en uygun ve en acil durum olacak. Savaşa gideceksen, cepheni kendine uygun bir şekilde kuracaksın, oysa burada sırtını Amerika'nın köteğine açık bırakıyorsun.

Bakınız, Çin'de nasıl bir savaş başladı. Orada tek askerimiz yok.

Arnavutlar Çinlilerden daha mı kötü? Eğitin, silahlandırın onları. O zaman kendilerini bizzat savunmayı başaracaklar. Bağımsızlıklarını kendileri korurlarsa, daha iyi olur. Görevi kolaylaşmış olsa bile, Amerika tek başına zor saldırır. Siz bu sorunları çok kolay çözüyorsunuz, oysa onlar çok karmaşık.

Eğer Yunanistan partizanları yenilirse, siz savaşa girişecek misiniz?

K[ardel]: Hayır.

S[talin]: Ben düşüncelerimde, partizanların ve düşmanlarının elindeki gücün analizinden hareket ediyorum. Son zamanlarda, partizanların başarısından kuşku duymaya başlıyorum. Partizanların zaferinden emin değilseniz, partizan hareketini dürmek gerekir. Amerikanlar ve İngilizler Akdeniz'e büyük ilgi duyuyor. Onlar Yunanistan'da bir üsleri olmasını istiyor ve orada dediklerinden çıkmayan hükümetin işbaşında kalmasını sağlamak için elden geleni yapacaklar. Bu, büyük bir uluslararası sorundur. Partizan hareketi dürülürse, size saldırmak için bahaneleri olmayacak. Sizlerin Yunanistan'da bir iç savaş hazırladığınız yolunda bir bahane olmadan, onların savaş başlatması, hiç de kolay değil.

Eğer partizanların zafer şansı olduğundan eminseniz, durum değişiyor. Ama, ben buna pek inanmıyorum.

D[imitrov]: Biz de burada fazla bilgi edinemiyoruz.

S[talin]: Bizden bilgi istemeye hakkınız var. Öyleyse, bütün önemli uluslararası konularda aramızda zorunlu danışma protokolü hazırlayalım.

D[imitrov]: Biz buna uyarız.

S[talin]: Bulgaristan ile anlaşmayı fazla ertelemeyeceğiz. Bu ayın 15'inde Macarlar burada olacak. Sonra Finlilere başvuracağız. Ardından da, size.

M[olotov]: Anlaşmalardan birinde*

* "Anlaşmalardan birinde" sözlerini Tr. Kostov, üstü çizilen "Dimitrov yoldaş konuşmalarında" sözlerinin üzerine yazmış.

bütün saldırı ocaklarının söndürülmesinden söz ediliyor. Bunlar yalnız düşmanlarımızın eline yeni silah veren yaygaracı sözlerdir. Niçin diğer anlaşmalarda olandan fazla şeyler söylüyorsunuz? Önleyici savaş mı başlatacaksınız?

S[talin]: Bunlar, goşist heveslerdir.

M[olotov]: BMÖ'nün saldırıya karşı her girişimi desteklenmez. Onlar işi öyle çevirebilirler ki, girişim bize karşı yönlendirilir. Finlandiya ile çıkan olayda Milletler Cemiyeti bizi saldırgan ilan etmemiş miydi?[241]

Yugoslav yoldaşlar ise Arnavutluk'un bizden 5 bin ton yulaf satın almasına izin vermemiş ve yulaf aramak için Arnavutları ta Arjantin'e göndermiş!

S[talin]: Yugoslavyalılar, anlaşılan, Arnavutluk'u ellerinden çekip almamızdan korkuyor. Arnavutluk'u almalısınız, ama akıllıca.

Ekonomik planlarınızı karşılıklı uyumlaştırma kararıyla siz, hem kendi egemenliğinizi, hem de Romanya'nın egemenliğini kısıtlıyorsunuz. Yalnız üç federasyon olanaklıdır ve doğaldır: 1) Yugoslavya ile Bulgaristan; 2) Romanya ile Macaristan; 3) Polonya ile Çekoslovakya. İşte, bu federasyonlar olanaklı ve gerçekçidir. Bunlar arasında bir konfederasyon, uydurma bir şeydir.

Tr. [Kostov]: Bu, Bulgaristan ile Yugoslavya arasında federasyonu hızlandırma rotasına yönelebiliriz, şeklinde mi algılanmalı?

S[talin]: İsterseniz, bunu hemen yarın yapın. Bu doğaldır ve bizim bir itirazımız yok. Biz yalnızca Komsomolcu birleşme yöntemlerine karşıyız. Ülke kamuoyunun ve dış dünyanın kabul edebilmesi için, federasyonun hazırlığını yapmak gerekir.

K[ardel]: Bizim görüşümüz şu ki, en başta uluslararası sebeplerden dolayı, Bulgaristan ile de acele edilmemeli. Aksi halde, durumumuz zorlaşabilir.

S[talin]: Siz burada hata ediyorsunuz. Söz konusu üç ülkeyi, yani Bulgaristan, Yugoslavya ve Arnavutluk'u birleştirmekte gecikmemelisiniz. Ama, önce bu ülkelerin **milli meclisleri** karar almalı ve hükümeti birleşme konusunda görüşmelere başlamakla görevlendirmeli. Önce politik birleşmeyle başlanmalı ve ancak bundan sonra Arnavutluk'a askeri birlik gönderilmeli ki, saldırı bahanesi edilemesin. Bulgaristan ile barış anlaşması yokken federasyon yapmak, acelecilikti. Ama, şimdi Bulgaristan artık normal ve eşit haklı bir devlet. Bana kalırsa, sorunu daha fazla ertelemeyin, hatta elinizi tez tutmanız daha iyi olur. Eğer birleşmeyi milli meclisler vasıtasıyla yaparsanız, her şey yolunda olur. ...* Federasyon bütün sorunları çözüyor. Bulgarlar ile Yugoslavlar arasında, hem ırk ve hem de yaşam tarzı bakımından yakınlık çok büyük olduğu için, bu birleşmeyi herkes anlayacak. Federasyon kurulması durumunda, Arnavutluk da kazançlı çıkacak, çünkü neredeyse iki katına çıkmış bir nüfusu olan birleşik Arnavutluk yaratılmış olacak.

Bütün çabalar böyle doğal bir federasyon üzerinde yoğunlaştırılmalı: Onun ekonomisini geliştirin, ulusal kültürünüzü geliştirin, orduyu güçlendirin. Aksi halde, Polonya sizden medet umacak,

* Asıl metinde üstü çizili: "O zaman birçok sorun olacaktır."

siz Polonya'ya bel bağlayacaksınız ve ortaya hiçbir şey çıkmayacak. 9 komünist partisinin kararlarından sapmanıza hiç gerek yok.

M[olotov]: Eğer Dimitrov yoldaşın dediği gibi, saldırı ocaklarını söndürmek gerekiyorsa, söndürün, ama, bunu uluorta haykırmaya ne gerek var. Günümüzde insanlar artık her söze takılıp kalıyor.

Tr. [Kostov]: Bize göre, Yunanistan'da partizan hareketinin yenilgiye uğraması, diğer Balkan ülkeleri için çok ağır bir durum yaratacak.

S[talin]: Elbette, partizanları desteklemeliyiz. Ama, şu ya da bu ülkede partizan hareketinin perspektifi daralıyorsa, savaşı daha uygun zamanlara ertelemek daha iyi olur. Güçler dengesinde eksik olanı, nara atarak ya da ah vah çekerek takviye edemezsiniz. Güçleri ayık kafayla hesaplamalısınız. Eğer bu hesap belirli bir anda işlerin iyi gitmediğini gösteriyorsa, bunu kabul etmekten çekinmemeliyiz. Durumun elverişsiz olduğu başka dönemlerde de partizan hareketleri geri çekilmiştir. Bugün olmuyorsa, yarın olacaktır. Siz sorunu kesin şekilde ortaya koymaktan korkuyorsunuz. Dikkatiniz "manevi görev" üzerinde saplanıp kalıyor. Eğer üzerinize aldığınız yükü kaldıramayacaksanız, bunu kabul etmelisiniz. Manevi görev konusunda "kesin emir"den korkmayacaksınız. Bizde böyle "kesin emirler" yok. Bütün sorun, güçler dengesindedir. Senin için iyiyse, vuracaksın. İyi değilse, savaşa yanaşmayacaksın. Biz savaşı düşman istediğinde değil, bizim çıkarımıza uygunsa kabul ediyoruz.

K[ardel]: Partizanların başarı şansının ne olduğu, birkaç ay içinde belli olur.

S[talin]: Peki, bekleyin öyleyse. Belki siz haklısınızdır.

Ben Çinlilerin başarısından da şüphelenmiştim ve bu yüzden Çan Kayşi ile geçici olarak anlaşmalarını tavsiye etmiştim. Formel olarak onlar bizim görüşümüzü kabul ettiler, ama fiilen kendi tutumlarında ısrar edip, Çin halkının gücünü seferber etmeyi sürdürdüler. Ardından da sorunu açıkça ortaya koydular: Çarpışmaya devam edeceğiz, halk bizi destekliyor. Biz şöyle dedik: Peki, ihtiyacınız nedir? Nitekim, orada ortamın oldukça elverişli olduğu anlaşıldı. Onların haklı, bizim haksız olduğumuz ortaya çıktı. Belki bu defa da haksız çıkarız. Ama, biz harekete geçerken, emin olmak istiyoruz.

K[ostov]: Partizanların galip gelmesine Amerikalılar izin verir mi dersiniz?

S[talin]: Bu, onlara sorulmayacak. Zafer için gücün yeterliyse ve halkın gücünü kullanacak adamların varsa, savaş devam etmeli. Ama, Yunanistan'daki işten bir şey çıkmazsa, her şeyi kaybettik, diye de düşünülmemeli.

Komşu devletler general Markos hükümetini en son tanımalı. Bırakın, onu önce diğerleri, daha uzaklarda olanlar tanısın.

M[olotov]: Dimitrov yoldaşın Lulcev yanlısı muhalefete karşı konuşması da hataydı. Bunu şimdi düşmanlar geniş çapta kullanıyor. Buna ne gerek vardı?

D[imitrov]: Bu sözlerim daha çok iç gereksinime, yeniden başkaldırmayı denemelerini önleme gereğine dayanıyordu.

S[talin]: Muhalefetle, bırakın da, Yu-

gov konuşsun. O, bu işte becerikli.

K[ardel]: Biz, aramızda öz bakımından bir görüş ayrılığı olmadığını düşünüyoruz. Kimi hatalar söz konusu.

S[talin]. Kimi hatalar değil, bir sistem haline gelmiş durum söz konusu.

Çekoslovakya ile yapılacak anlaşmada, Çeklerin formülünün, yani Almanya ya da müttefiki başka bir ülke saldırırsa şeklindeki formülün dışına çıkmayın. Başka bir ülkenin saldırması tehlikesi varsa, o zaman karşılıklı danışma maddesi yürürlüğe girer.

Filistin'e göç etmeleri için Yahudilere yapılan yardım, 400 bin kişinin Filistin'e bırakılması için, BMÖ'nün aldığı karara dayanıyor. Yahudilerin istemlerine BMÖ olumlu bir yaklaşım gösteriyor. Şöyleki, İngilizlerin itiraz etmeye hiç hakları yok.

Tr. [Kostov]: Küçük ve geri kalmış bir ülke olmak, çok ağır bir şey. Eğer biz Balkan ülkeleri arasında ekonomik işbirliği konusunu, planlarımızı uyumlaştırma sorununu ortaya koyuyorsak, bunu ekonomik gelişmemizi hızlandırmak için birbirimize yardım etmek ...* zorunda olduğumuzdan ötürü yapıyoruz.

S[talin]: Yugoslavya ile gümrük birliği imzalayabilir, isterseniz, hatta birleşebilirsiniz. Ama, Romanya ile gümrük birliğinin ve planlarınızı uyumlaştırmanın size nasıl yardım edeceğini anlamıyorum. Romenler mallarını kendileri için uygun gördüklerine satacak."

"Çok gizli"**

ALEKSEEV*: İngiltere ile Amerika'nın himayesinde Yunanistan'ın girişebileceği her hangi bir saldırıyı önlemek için, Ocak ayı sonunda Arnavutluk'a, Yunan-Arnavutluk hududuna bir Yugoslav tümeni sürüleceğini, tesadüfen öğrenmiş bulunuyoruz. Yugoslav yoldaşlar bizi önceden bu konuda uyarmadı. Tito'ya sorduğumuzda, haberi doğruladı: Hududun birlikte korunması için Yugoslavya Arnavutluk'ta askeri üs kuracakmış. Arnavutlar bunun bizim rızamızla yapıldığından emin olduklarını söylemiş.

Buradan anlaşılıyor ki, Arnavutluk'taki durumu farklı değerlendiriyoruz. Bu da, göz yumulamaz farklardan biri. Bu konuları açıkça görüşmemiz, sizlerin durumu nasıl değerlendirdiğinizi anlamamız gerekiyor. Bizim kanımız şu ki, ileride böyle şeyler yapılmamalı. Varolan görüş ayrılıkları ortaya çıkarılmalı, şu ya da bu konuda görüşümüz farklı ise, ortaya konup tartışılmalı. Davamızın ve sözleşmelerimizin çıkarları, bu konularda danışılmadan hareket edilmemesini gerektiriyor.

DRUJKOV: Bugün Amerika'da, çetin bir seçim kampanyası yürütülüyor[240]. Orada nasıl bir hükümetin işbaşına geleceği, bizim için çok önemli. Çünkü Amerika, iyi silahlanmış güçlü bir devlet. Bu devletin hükümetinin başında aydınlar değil, bizden son derece nefret eden ve bize zarar vermek için fırsat kollayan gerçek para babaları bulu-

---

* Asıl metinde üstü çizilmiş: "İstiyoruz".

** Bu metin, Stalin ve Molotov'un ile Bulgaristan ve Yugoslavya heyetleri arasındaki konuşmaların stenografi yazısının kısaltılmış şeklidir ve muhtemelen parti içi bilgi için hazırlanmıştır. Kimi bölümlerin yeri değiştirilmiş ve G. Dimitrov'a karşı yapılan eleştiri atlanmıştır.

*** Bu belgede Molotov'un takma adı yanlış yazılmış: "Alekseev".

nuyor. Eğer biz davranışlarımızla ilerici unsurların eline tutarlı gerekçeler verirsek, onlar seçimleri kaybedebilir. Ama, davranışlarımızla gericilerin ekmeğine yağ sürüyorsak, onlara yardım etmiş oluruz. Amerikan hükümeti seçimlerin eşiğinde bulunuyor ve sonuçlardan korkuyor. Ama, eğer hükümete yine o para babaları girerse, bunun suçu, bizim davranışımız yüzünden, önemli ölçüde bize ait olacak. Şöyle diyecekler: "Siz yalnız blok oluşturmakla kalmıyor, birçok devleti birleştiriyorsunuz. Ya kime karşı?" Böyle bir blok sizin neyinize?

Ya da Arnavutluk konusunda. Yugoslavyalı yoldaşlar sorunu ne kolay çözüyor! Savaş sırasında üç müttefik devlet Arnavutluk'un bağımsızlığını ilan etti ve devletin bağımsızlığını destekleyeceklerini bildirdi. Gericilik ile demokrasi arasındaki savaşın bütün düğüm noktaları arasında bizim en zayıf noktamız, Arnavutluk düğümüdür. Arnavutluk hâlâ BMÖ üyesi değil ve İngiltere ile Amerika onu tanımıyor. Bu konuda sorun açık duruyor. Bu kadar zayıf başka bir nokta yok. Uluslararası alanda hukuk açısından yalnız Arnavutluk savunmasız. Eğer Tito oraya bir tümen ya da yalnız bir alay sürerse, bu durum İngiltere'nin ve Amerika'nın dikkatinden kaçmayacak. Arnavutluk işgal edildi, diye hemen yaygara koparacaklar. Arnavutluk Yugoslavya'dan resmen yardım mı istedi, yoksa? İşte o zaman, İngiltereli ve Amerikalı o kahpeler, Arnavutluk'un bağımsızlığını savunan kişilerin rolünde görünecek. Aptalın dışında, hangi sağduyulu kişi çıkıp da, güvenli olmadığı açık olan bir cephe kurmaya kalkışacak? Şimdi yapılması gereken, Arnavutluk ordusunda düzeni güçlendirmek, bu orduya eğitmen ve silah sağlamaktır. Sonra, Arnavutluk saldırıya uğrarsa, yardım için Yugoslavya'ya başvurmalı. Aksi halde, Yugoslavya bağımsız bir ülkeyi işgal eden bir devlet olarak nitelenecek. Böyle bir durumda askeri bir müdahale, tamamen olanaklıdır. Amerikan gemileri, üsler, ne güne duruyor? Amerika için bu, en uygun ve en acil durum olacak.

Savaşa gideceksen, cepheni kendine uygun bir şekilde kuracaksın, oysa burada sırtını Amerika'nın köteğine açık bırakıyorsun.

Bakınız, Çin'de nasıl bir savaş başladı. Orada tek askerimiz yok. Arnavutlar Çinlilerden daha mı kötü? Eğitin, silahlandırın onları. O zaman kendilerini bizzat savunmayı başaracaklar. Bağımsızlıklarını kendileri korurlarsa, daha iyi olur. Görevi kolaylaşmış olsa bile, Amerika tek başına zor saldırır. Siz bu sorunları çok kolay çözüyorsunuz, oysa onlar çok karmaşık.

Eğer Yunanistan partizanları yenilirse, siz savaşa girişecek misiniz? (U. [E. Kardel]: Hayır.)

Ben düşüncelerimde, partizanların ve düşmanlarının elindeki gücün analizinden hareket ediyorum. Son zamanlarda, partizanların başarısından kuşku duymaya başlıyorum. Partizanların zaferinden emin değilseniz, partizan hareketini dürmek gerekir. Amerikalılar ve İngilizler Akdeniz'e büyük ilgi duyuyor. Onlar Yunanistan'da bir üsleri olmasını istiyor ve orada dediklerinden çıkmayan hükümetin işbaşında kalmasını sağlamak için elden geleni yapacaklar. Bu, büyük bir uluslararası sorundur.

Partizan hareketi dürülürse, size saldırmak için bahaneleri olmayacak. Sizlerin Yunanistan'da bir iç savaş hazırladığınız yolunda bir bahane olmadan, onların savaş başlatması, hiç de kolay değil.

Eğer partizanların zafer şansı olduğundan eminseniz, durum değişiyor. Ama, ben buna pek inanmıyorum.

Bulgaristan ile anlaşmayı fazla ertelemeyeceğiz. Bu ayın 15'inde Macarlar burada olacak. Sonra Finlilere başvuracağız. Ardından da, size.

ALEKSEEV: Anlaşmalardan birinde bütün saldırı ocaklarının söndürülmesinden söz ediliyor. Bunlar yalnız düşmanlarımızın eline yeni silah veren yaygaracı sözlerdir. Niçin diğer anlaşmalarda olandan fazla şeyler söylüyorsunuz? Önleyici savaş mı başlatacaksınız?

DRUJKOV: Bunlar, goşist heveslerdir.

ALEKSEEV: BMÖ'nün saldırıya karşı her girişimi desteklenmez. Onlar işi öyle çevirebilirler ki, girişim bize karşı yönlendirilir. Finlandiya ile çıkan olayda Milletler Cemiyeti bizi saldırgan ilan etmemiş miydi?[241]

Yugoslav yoldaşlar ise Arnavutluğun bizden 5 bin ton yulaf satın almasına izin vermemiş ve yulaf aramak için Arnavutları ta Arjantin'e göndermiş!

DRUJKOV: Yugoslavyalılar, anlaşılan, Arnavutluk'u ellerinden çekip almamızdan korkuyor. Arnavutluk'u almalısınız, ama akıllıca.

Ekonomik planlarınızı karşılıklı uyumlaştırma kararıyla siz, hem kendi egemenliğinizi, hem de Romanya'nın egemenliğini kısıtlıyorsunuz.

Yalnız üç federasyon olanaklıdır ve doğaldır: 1) Yugoslavya ile Bulgaristan; 2) Romanya ile Macaristan; 3) Polonya ile Çekoslovakya. İşte, bu federasyonlar olanaklı ve gerçekçidir. Bunlar arasında bir konfederasyon, uydurma bir şeydir.

Tr. [Kostov]: Bu, Bulgaristan ile Yugoslavya arasında federasyonu hızlandırma rotasına yönelebiliriz şeklinde mi algılanmalı?

DRUJKOV: İsterseniz, bunu hemen yarın yapın. Bu doğaldır ve bizim bir itirazımız yok. Biz yalnızca komsomolcu birleşme yöntemlerine karşıyız. Ülke kamuoyunun ve dış dünyanın kabul edebilmesi için, federasyonun hazırlığını yapmak gerekir.

K[ardel]: Bizim görüşümüz şu ki, en başta uluslararası sebeplerden dolayı, Bulgaristan ile de acele edilmemeli. Aksi halde, durumumuz zorlaşabilir.

DRUJKOV: Siz burada hata ediyorsunuz. Söz konusu üç ülkeyi, yani Bulgaristan, Yugoslavya ve Arnavutluk'u birleştirmekte gecikmemelisiniz. Ama, önce bu ülkelerin **milli meclisleri** karar almalı ve hükümeti birleşme konusunda görüşmelere başlamakla görevlendirmeli. Önce politik birleşmeyle başlanmalı ve ancak bundan sonra Arnavutluk'a askeri birlik gönderilmeli ki, saldırı bahanesi edilemesin. Bulgaristan ile barış anlaşması yokken federasyon yapmak, acelecilikti. Ama, şimdi Bulgaristan artık normal ve eşit haklı bir devlet. Bana kalırsa, sorunu daha fazla ertelemeyin, hatta elinizi tez tutmanız daha iyi olur. Eğer birleşmeyi milli meclisler vasıtasıyla yaparsanız, her şey yolunda olur. Federasyon bütün sorunları çözüyor. Bulgarlar ile Yugoslavlar arasında, hem ırk ve hem de yaşam tarzı bakımından

yakınlık çok büyük olduğu için, bu birleşmeyi herkes anlayacak. Federasyon kurulması durumunda, Arnavutluk da kazançlı çıkacak, çünkü neredeyse iki katına çıkmış bir nüfusu olan birleşik Arnavutluk yaratılmış olacak.

Bütün çabalar böyle doğal bir federasyon üzerinde yoğunlaştırılmalı: Onun ekonomisini geliştirin, ulusal kültürünüzü geliştirin, orduyu güçlendirin. Aksi halde, Polonya sizden medet umacak, siz Polonya'ya bel bağlayacaksınız ve ortaya hiçbir şey çıkmayacak.

Tr. [Kostov]: Bize göre, Yunanistan'da partizan hareketinin yenilgiye uğraması, diğer Balkan ülkeleri için çok ağır bir durum yaratacak.

DRUJKOV: Elbette, partizanları desteklemeliyiz. Ama, şu ya da bu ülkede partizan hareketinin perspektifi daralıyorsa, savaşı daha uygun zamanlara ertelemek daha iyi olur. Güçler dengesinde eksik olanı, nara atarak ya da ah vah çekerek takviye edemezsiniz. Güçleri ayık kafayla hesaplamalısınız. Eğer bu hesap belirli bir anda işlerin iyi gitmediğini gösteriyorsa, bunu kabul etmekten çekinmemeliyiz. Durum elverişsiz olduğu başka dönemlerde de partizan hareketleri geri çekilmiştir. Bugün olmuyorsa, yarın olacaktır. Siz sorunu kesin şekilde ortaya koymaktan korkuyorsunuz. Dikkatiniz "manevi görev" üzerinde saplanıp kalıyor. Eğer üzerinize aldığımız yükü kaldıramayacaksanız, bunu kabul etmelisiniz. Manevi görev konusunda "kesin emir"den korkmayacaksınız. Bizde böyle "kesin emirler" yok. Bütün sorun, güçler dengesindedir. Senin için iyiyse, vuracaksın. İyi değilse, savaşa yanaşmayacaksın. Biz savaşı düşman istediğinde değil, bizim çıkarımıza uygunsa kabul ediyoruz.

K[ardel]: Partizanların başarı şansının ne olduğu, birkaç ay içinde belli olur.

DRUJKOV: Peki, bekleyin öyleyse. Belki siz haklısınızdır.

Ben Çinlilerin başarısından da şüphelenmiştim ve bu yüzden Çan Kayşi ile geçici olarak anlaşmalarını tavsiye etmiştim. Formel olarak onlar bizim görüşümüzü kabul ettiler, ama fiilen kendi tutumlarında ısrar edip, Çin halkının gücünü seferber etmeyi sürdürdüler. Ardından da sorunu açıkça ortaya koydular: Çarpışmaya devam edeceğiz, halk bizi destekliyor. Biz şöyle dedik: Peki, ihtiyacınız nedir? Nitekim, orada ortamın oldukça elverişli olduğu anlaşıldı. Onların haklı, bizim haksız olduğumuz ortaya çıktı. Belki bu defa da haksız çıkarız. Ama, biz harekete geçerken, emin olmak istiyoruz.

K[ostov]: Partizanların galip gelmesine Amerikalılar izin verir mi dersiniz?

DRUJKOV: Bu, onlara sorulmayacak. Zafer için gücün yeterliyse ve halkın gücünü kullanacak adamların varsa, savaş devam etmeli. Ama, Yunanistan'daki işten bir şey çıkmazsa, her şeyi kaybettik, diye de düşünülmemeli.

Komşu devletler general Markos hükümetini en son tanımalı. Bırakın, onu önce diğerleri, daha uzaklarda olanlar tanısın.

Kimi hatalar değil, bir sistem haline gelmiş durum söz konusu.

Çekoslovakya ile yapılacak anlaşmada, Çeklerin formülünün, yani Almanya ya da müttefiki başka bir ülke saldırırsa şeklindeki formülün dışına çıkmayın.

Başka bir ülkenin saldırması tehlikesi varsa, o zaman karşılıklı danışma maddesi yürürlüğe girer.

Filistin'e göç etmeleri için Yahudilere yapılan yardım, 400 bin kişinin Filistin'e bırakılması için, BMÖ'nün aldığı karara dayanıyor. Yahudilerin istemlerine BMÖ olumlu bir yaklaşım gösteriyor. Şöyle ki, İngilizlerin itiraz etmeye hiç hakları yok.

Tr. [Kostov]: Küçük ve geri kalmış bir ülke olmak, çok ağır bir şey. Eğer biz Balkan ülkeleri arasında ekonomik işbirliği konusunu, planlarımızı uyumlaştırma sorununu ortaya koyuyorsak, bunu ekonomik gelişmemizi hızlandırmak için birbirimize yardım etmek zorunda olduğumuzdan ötürü yapıyoruz.

Drujkov: Yugoslavya ile gümrük birliği imzalayabilir, isterseniz, hatta birleşebilirsiniz. Ama, Romanya ile gümrük birliğinin ve planlarınızı uyumlaştırmanın size nasıl yardım edeceğini, anlamıyorum. Romenler mallarını kendileri için uygun gördüklerine satacak."

11 Şubat 1948.

- Molotov'un yanında (Kremlin). Molotov ile karşılıklı Danışma Protokolü'nü imzaladık. Kimi ekonomik sorunlar, ordunun ve Ha[lk] Milisi ile radyo vericisi ve Sinema Merkezi'nin bazı sorunlarıyla ilgili ricalarımızı hatırlatan birçok notu Stalin'e (birer kopya Molotov'a) verdim.

- Daha önce, Meşçerino'da Yugoslavyalı yoldaşlarla öğle yemeği yedik.

Bulgaristan ile Yugoslavya'yı bir federasyon içinde bir an önce birleştirme konusunun Yugoslavya MK ve Bulgaristan MK tarafından hemen araştırılması için anlaştık.

12 Şubat 1948.

- Dönüş hazırlıkları.

- Kr. D[obrev] ve B. Hr[istov] ile Moskova'daki ticaret heyetinin çalışmalarını gözden geçirdik.

- **Konsültasyon:** Profesörlerden Vovsi, Egorov, Haçaturov ve Oçkin ile Dr. Rijikov ve bizim Dr. Simeonov.

Sonuç: Karaciğer ve öd kesesinin durumu iyi. İltihap hafiflemiş, kalp zayıflamış, metabolizma biraz kötüleşmiş, kanda şeker % 3'ün üstünde.

Tavsiye: Perhiz, istirahat, gezinti ve iki hafta izin.

13 Şubat 1948.

- Sabah (Mosk[ova] saatiyle) saat 8'de uçağımız **Vnukovo** havaalanından kalktı. Yolculuk iyi ve kesintisiz geçti. Moskova saatiyle saat 3.30'da Sofya'ya vardık.

- Ben yokken gelen kimi materyalleri gözden geçirdim.

14 Şubat 1948.

- Danışma toplantısı. Katılanlar: G. D[imitrov], V. K[olarov], Yugov, Çankov ve Çervenkov. Moskova görüşmeleri ve protokol hakkında rapor.

Sonuçların değerlendirmesini yaptık.

Yugoslavya ile birleşme konusunun Politbüro'da ele alınmasına karar verdik.

15 Şubat 1948. Pazar.

16 Şubat 1948.

- Başsavcı yanımda. Giçev davasıyla ilgili iddian[ame] **zamanından önce** yayınlandığı ve bu gibi hataların tekrarlanmaması için kendisini uyardım. Politik davalar önceden bizimle danışılacak.

- Titko, Dobri, Yugov: Özel tarım demirbaşlarının satın alınması için çıkarılacak yasa tasarısı hakkında.

- Republika [Sineması'nda] Emek

Ekipleri üyesi gençlerin toplantısı.

17 Şubat 1948.

- Politbüro.
- Bakanlar Kurulu.
- Leviçkin'i kabul ettim.
- Çankov: Devlet Denetim Kurulu konusunda.

18 Şubat 1948

- Politbüro.

Büyük tar[ım] demirbaşının satın alınmasıyla ilgili yasa tasarısı.

...*

19 Şubat 1948.

- Politbüro (Bak[anlar] Kurulu'nun yasa tas[arıları] ve kararları).
- Bakanlar Kurulu toplantısı.
- Ha[lk] Meclisi'nde: Büyük tarım demirbaşının satın alınmasıyla ilgili yasa tasarısı.

Ha[lk] Meclisi'nin toplantısı gelecek salı gününe ertelendi.

20 Şubat 1948.

- İnşaat tümenleri konusunda, general İvanov ile general Vinarov geldi.
- Kr[asnaya] Zvezda'ya Sovyet ordusunun 30-un[cu] yılıyla ilgili kısa bir yazı gönderdim.
- Türk uçakları hakkında Bildiri[242].

21 Şubat 1948.

- Politbüro toplantısı.
- Ha[lk] savunma ve iç politika komitesinin toplantısı.

22 Şubat 1948. Pazar.

- Harp Okulu'nda "Dimitrovcu" mezuniyet töreni.
- Sovyet re[sim] sergisini gezdim.
- Res[sam] Beşkov'un** sergisini de.

23 Şubat 1948.

- Sekreterlik toplantısı.
- Çekoslovakya'daki kriz[243].

24 Şubat 1948.

- Bakanlar Kurulu toplantısı.
- Halk Meclisi'nde.

Kolarov'un Türk uçaklarıyla ilgili sorusu ve alınan yanıt.

Radyo, sinemacılık vb. yasa tasarıları.

25 Şubat 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

Ha[lk] Meclisi, muhakeme usulü, kapalı mülkiyet devletleştirme vb. yasa tasarıları görüşüldü.

Türk hük[ümetine] nota.

26 Şubat 1948.

- Leviçkin ile yeni ataşe militer korgeneral Pavlov'u kabul ettim.
- Ha[lk] Meclisi'nde.
- Ha[lk] savunma ve iç politika komitesinin toplantısı.

27 Şubat 1948 - Almanya'da faş[istlerin] cezaevinden kurtuluşumun 14-cü yılı (27 Şubat 1934).

Yıldönümü basında anıldı.

- **Kirsanov**'u kabul ettim. SSCB dışişlerine atandı.

(Şu günlerde Sofya'dan ayrılıyor.)

- Arn[avutluğun] diplo[matik] temsilcisini kabul ettim.
- Akşam Ha[lk] Tiyatrosu'nda (Bohemler).

Mimi'yi Yugoslav **Nada Tonçiceva** oynadı.

- ORPS kongresi için materyalleri gözden geçirdim.

---

* Asıl metinde üstü çizili: "19 Şubat1948 - Republika'da Emek Ekiplerinden gençlerin toplantısı. Emek ekipleri hareketi hakkında rapor. Ekip üyesi gençlerin ödüllendirilmesi. Benim konuşmam.

** Asıl metinde: "Geskov".

28 Şubat 1948.

- ORPS kongresinde Rayko Damyanov'un yapacağı konuşmanın ve P. Kunin'in sunacağı raporun metinlerini gözden geçirdim. Kongre söylevimin temel hatlarını belirledim.

29 Şubat 1948.

- Akşam Kirsanov'un buradan ayrılması dolayısıyla Vrana'da dostça akşam yemeği. Bizim Politbüro'nun üyeleri ile Sov[yet] elçiliğinden yoldaşlar katıldı.

Sabah.

- ORPS kongresinin[244] açılışı. Damyanov'un raporu.

Öğleden sonra Kardeşlik Gömütü'ndeydik ve yabancı heyetler kongrede selamlama konuşmaları yaptı.

1 Mart 1948.

- Konuşmamın metnini redakte ettim.
- Kongre materyallerini kontrol ettim.

2 Mart 1948.

- Kongre'de. Konuşma yaptım. Tüzükte ve kongre kararlarında düzeltmeler yaptım.

ORPS'nin yeni yönetim listesini onayladım.

- **Akşam** Bak[anlar] Kurulu'nun balkonunda. Kongrenin sona ermesi ve Bulgaristan'ın yarın kutlanacak bayramı olan 70-ci kurtuluş yılı dolayısıyla görkemli ve coşkulu gösteri yürüyüşü.
- Daha sonra Ha[lk] Meclisi'nin değişik sorunlarını hallettim ve Ekonomik Komitesi'nin kararlarını onayladım.

3 Mart 1948.

Republika Tiyatrosu'nda.

Bulgaristan'ın kurtuluşunu kutlama töreni. Kolarov'un raporu.

- Akşam Bak[anlar] Kurulu'nda kabul resmi.

4 Mart 1948.

- Politbüro toplantısı.
- Ha[lk] Meclisi.

5 Mart 1948.

- Bakanlar Kurulu toplantısı.
- Öğleden sonra Ha[lk] Meclisi'nin toplantı döneminin kapanması.

6 Mart 1948.

- Sekreterlik toplantısı.

7 Mart 1948.

- Sporcular kongresi.

8 Mart 1948.

- Sendika Evi'nde.

Kadınlar Günü.

- Akşam bir grup kadın yönetici, Roza Yul[ievna]'nın konuğu olarak, bizde.

9 Mart 1948. Berlin'de tutuklanmamın 15-ci yılı!

- Politbüro toplantısı.
- **Molotov**'a (58-ci yaş günü) tebrik telgrafı.
- Akşam (Yugov ve Kolarov'un da katılımıyla) Sekreterlik toplantısı.

Moskova'ya gidecek heyet üyelerini belirledik.

- **Leviçkin** Sov[yet] hükümetinin 15 Mart için davetiyesini verdi!

10 Mart 1948.

- Yugov ve R. Yul[ievna] ile birlikte Gorubiyane köyü yakınındaki Çocuk Kenti şantiyesini gezdim.
- Savaş Bakanlığı'nda.

Şubeleri ve personeli denetledim.

11 Mart 1948.

- Politbüro toplantısı.

Heyetin Moskova'ya gidiş hazırlıkları.

12 Mart 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.
- Slivne'den bir işçi heyetini kabul ettim.

- Dışişleri Bakanlığı'nın toplantıya çağırdığı Bulg[ar] diplomatları ile karşılaşma.

13 Mart 1948.

- Ulu[sal] Konsey Yürütme Komitesi toplantısı.

- Savaş bakanlığında.

Daha sonra başka bir RO şefi ile değiştirilmek üzere, **Vrançev** (tedaviye).

- Heyetin son hazırlıkları. (Heyet için iki uçak geldi.)

14 Mart 1948.

- **Leviçkin** bizde.

Yarınki Moskova yolculuğuna hazırlık.

15 Mart 1948. Sofya - Moskova.

Saat 7'de (Bul[garistan] saatiyle) uçak kalktı.

Kiev Havaalanı'na indik.

[Akşam] (Mosk[ova] saatiyle) saat 6.20'de vardık.

Molotov, Vişinski vb. karşıladı (hazır bulunan dipl[omatlar] arasında İngiliz ve Amerikan temsilcileri yoktu).

Onur muhafız kıtası.

Selamlama sözlerim.

Saat **7.30'da** Meşçerino'da. (Yugov'un karısı ve Lena bizimle.)

Merkez havaalanına (Moskova) vardığımızda yaptığım konuşma:

"Değerli Moskova topraklarına ayak basar basmaz söylediğimiz ilk sözlerle bizler, Sovyetler Birliği halklarına ve en başta büyük Rus halkına Bulgaristan'ı iki kez yabancı esaretinden kurtardıkları için en derin minnet ve sınırsız şükranlarımızı sunarız.

Birincisinde, beş asırlık Türk esaretinden; ikincisinde, faşist Alman esaretinden.

Sovyet halkının geçmişte kendisine çok yardım ettiğini ve şimdi de özgürlüğünü, ulusal bağımsızlığını ve devlet egemenliğini koruması için büyük yardımda bulunduğunu halkımız hiçbir zaman unutmayacak.

Bulgar hükümet heyeti Moskova'ya egemen Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin temsilcisi olarak, Sovyetler Birliği hükümetiyle dostluk, işbirliği ve yardımlaşma anlaşması imzalamak üzere geldi.

Böyle bir anlaşma imzalamanın, her iki devletin de yararına olacağına biz kesinlikle inanıyoruz.

Bu anlaşma ülkelerimiz arasındaki dostluğu daha da güçlendirecek.

Büyük sosyalist devletin halklarıyla olan dostluğunu Bulgar halkı kendi özgürlüğünün, bağımsızlığının ve her bakımdan gelişmesinin başta gelen teminatı olarak görüyor.

Bulgar halkı adına, onun hükümeti adına, hükümet heyeti adına ve bizzat kendi adıma ben Sovyet halklarını, Sovyet hükümetini, değerli Moskovalıları ve bizzat Sovyet hükümet başkanı ve dahi önder ve öğretmen, jeneralisim Stalin'i yürekten selamlıyorum."*

16 Mart 1948.

- General **Y[onko] Panov**. Ha[lk] milisinin hudutlarla ilgili sorunları.

- **General Mihaylov**. Bul[gar] ordusunun sorunları.

- Akşama Bolşoy Tiyatrosu'nda (Ev[geniy] Onegin operası).

- **Saat 9'da,** anlaşma konusunda, **Stalin** ile sohbet.

---

* Rusçadan çeviridir.

17 Mart 1948.

- Lenin Mozolesi'nde.
- Lenin Müzesi'nde.
- Şvernik'i ziyarette.
- Akşam Molotov'un '**Spiridonov**'da verdiği kabul resmi.

Çok içten bir ortam.

- Daha sonra Bolşoy Tiyatrosu'nda: Bahçesaray Çeşmesi balesi.

18 Mart 1948.

- Bulgarların kabul resmi. **Molotov** ve başka Sovyet yoldaşlar katılıyor.
- Anlaşmanın **imzalanması**. Stalin hazır bulunuyor. Sonra, Stalin ve Molotov ile birlikte, kahvaltı ve ikram.

"Biraz önce Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği arasında imzalanan Dostluk, İşbirliği ve Yardımlaşma Anlaşması, Bulgar halkının büyük Rus halkı ve Sovyetler Birliği'nin diğer halklarıyla olan tarihsel kardeşlik bağlarını kopmaz bir şekilde güçlendiriyor.

Bu anlaşma halkımızın yaşamsal çıkarlarına tamamen uygundur ve en içten dileğini yansıtmaktadır. Bu anlaşmadaki hükümlerin yaşama geçirilmesi, halkımızın kendi davasının doğruluğuna olan inancını daha da artıracak ve Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin Balkanlarda barış ve demokrasinin sağlıklı bir unsuru olarak kuruluşu ve sosyalizm yolunda her bakımdan gelişmesi için harcadığı yaratıcı çabalarını iki katına çıkaracaktır.

Hiç kuşku yok ki, imzalanan bu anlaşma, Sovyetler Birliği ile Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler Örgütü'nün ilkeleri ruhunda kalıcı barışı ve normal uluslararası işbirliğini sağlama uğrundaki ortak çabalarına yeni ve değerli bir katkı olacaktır.

Bu münasebetle, Bulgar halkı ve onun hükümeti adına ben, halklarımız ve ülkelerimiz arasındaki kardeşçe ilişkilerin gelişmesi için yeni ve aydınlık perspektifler açan bu anlaşmanın imzalanması yolundaki çabalarından dolayı Sovyet hükümetine ve onun büyük başkanı Yosif Visarionoviç Stalin'e en içten şükranlarımı sunmayı, son derece zevkli bir görev bilirim."*

19 Mart 1948.

- Stalin Fabrikası'nda.
- Öğleden sonra, ordumuzun sorunlarıyla (silah, kadro vb.) ilgili olarak, **Bulganin**'in yanında.

Akşam, Kremlin'de (Stalin'in verdiği) yemek. Sov[yet] tarafından katılanlar: **Molotov, Jdanov, Beriya, Malenkov, Kaganoviç, Voznesenski, Mikoyan, Vişinski** ve başkaları.

20 Mart 1948.

- **Stalin**'in yanında (Kremlin). Molotov, Bulganin, Vasilevski, Antonov ve Mikoyan da oradaydı.

Bulg[ar] ordusu için taleplerimiz görüşüldü. En önemlileri onaylandı.

Ekonomik sorunlar, bu arada ticaret sözleşmesi de görüşüldü. Birçok soruna olumlu çözüm bulundu.

Bulgaristan'da yeni sanayi işletmeleri için 200 mil[yon] dolarlık kredi verilmesi için ilke kararı alındı.

21 Mart 1948.

- Akşam **Meşçerino**'da. Heyetimizin tamamı, akademisyen Derjavin, oğlu Prof. Derjavin, karısıyla birlikte Kirsa-

* Rusçadan çeviridir.

nov ve bir grup Bulg[ar] subayı ve öğrencisi.

İyi bir ortamda, gecenin geç vaktine kadar kaldık.

"LİSTE

21 Mart 1948 akşam yemeğine davet edilen konuklar:

1. Vasil Kolarov - eşiyle birlikte.
2. Trayço Kostov - eşiyle birlikte.
3. Kimon Georgiev - eşiyle birlikte.
4. Georgi Popov - Bakanlar Kur[ulu] Baş[kan] Yar[dımcısı].
5. Krıstyu Dobrev - Ticaret ve Tedarik Bakanı.
6. Petır Kamenov - Yer[el] Ekonomi ve Bayındırlık Bakanı.
7. Atanas Petrov - Büyük Ha[lk] Meclisi Prezidyumu üyesi.
8. Yonko Panov - İçişleri Bakanlığı Hudut Birlikleri Amiri.
9. İvan Mihaylov - Topçu Arni[ri].
10. Boris Simov* - Planlama Komisyonu Bakan Yardımcısı.
11. Tsone Tsonçev.
12. Petır Vutov - Dış[işleri] Bakanı Danışmanı.
13. Tsvyatko Bançev - Heyet Sekreteri.
14. Asen Evlogiev.
15. Lyubomir Jekov.
16. Nanço Parçev - profesör.
17. Georgi Georgiev - Yardımcı Doçent.
18. Dimitır Rusinov - öğrenci.
19. Georgi Cambaev - öğrenci.
20. Dako Dakovski - öğrenci.
Mariya Jelyazkova.
Stefan Tsvetkov.
21. Diko Dikov - Frunze Akademisi'nden albay.
22. Stoyan Nedelçev - Frunze Akademisi'nden albay.
23. Krum Radonov - Frunze Akademisi'nden yarbay.
24. Penyu Penev - Dzerjinski Akademisi'nden binbaşı.
25. Georgiy Kolaşov - Dzerjinski Akademisi'nden binbaşı.
26. Peyço Pençev - Stalin Akademisi'nden albay.
27. Krıstan Krıstanov - Stalin Akademisi'nden albay.
28. Dimitır Boraçev - Vıystrel Okulu'ndan albay.
29. Momekov - Vıystrel Okulu'ndan yarbay.
30. Kiril İliev -Hava[cılık] Akademisi'nden üsteğmen.
31. Ganev - albay.
32. Şikov - albay.
33. Nayden Nikolov - eşiyle birlikte, SSCB'deki elçimiz.
34. Aleksandır Puçinkov - ataşe militer.
35. Svetoslav Kolev- elçilikte görevli.
36. Boris Hristov - ticari temsilci.
37. Slavço Vasev - basın ataşesi.
38. Yanko Yanev - ataşe militer sekreteri.
39. Doktor Peev - elçilik sekreteri.
40. S. P. Kirsanov - eşiyle birlikte.
41. Koçetkov - eşiyle birlikte.
42. Kubaşkin.
43. Mirov.
44. E. V. Golubeva**
45. A. İ. Ştern.
46. Zelenova.

---

* 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20 ve 38 nolu isimler ile Mariya Jelyazkova isminin üstü çizilmiş.
** 44, 45, 46, 47 ve 48 nolu isimler sonradan eklenmiş, bunlardan 44, 45 ve 46 nolu isim ile "toplam 52 kişi" sözlerinin üstü ise çizilmiş.

47. Konstantinov.
48. Derjavin ve oğlu.
Toplam 52 kişi.

22 Mart 1948.

- **Mikoyan**'ın yanında. Ticaret sözleşmesi ve ekonomik işbirliği konularında tamamen anlaştık.

23 Mart 1948.

- Heyetin yarınki yolculuğu için hazırlıklar.
- Son sorunların halledilmesi.

24 Mart 1948.

- **Moskova - Sofya.**

"Bir hafta önce Sovyet halkının sadık dostları olarak Moskova'ya geldik.* Ülkelerimiz arasında imzalanan ve uluslararası barış ve güvenlik davasına değerli bir katkı niteliği taşıyan** tarihsel*** anlaşmayla daha da pekişen sarsılmaz Bulgar-Sovyet dostluğuna son derece derin bir inançla ayrılıyoruz.

Biz buradan Bulgar halkının gururla ve tamamen haklı olarak en iyi dostu saydığı Sovyet halkına, onun hükümetine, jeneralisim Yosif Visarionoviç Stalin'e ve onun şanlı iş arkadaşı Vyaçeslav Mihayloviç Molotov'a yürekten şükran duygularıyla ayrılıyoruz.

Halkımı iyi tanıdığım için Sovyet kardeşlerimizi temin ederim ki, halkımız sonuna kadar sadık dost**** kalacaktır. Gelecekte her ne olursa olsun, Bulgar halkı kurtarıcısı büyük kardeşini hiçbir zaman iğfal etmeyecektir.

Sovyet halkının yöneticileri ve temsilcileri arasında geçirdiğimiz ve Bulgar halkı için tarihsel nitelik kazanan şu birkaç gün, kalplerimizde silinmez anılar bırakıyor. Muazzam beş yıllık planı sarsılmaz kararlılık göstererek dört yılda yerine getirmekte olan Sovyet ülkesinde işçi sınıfının, köylülüğün ve aydınların gerçekleştirdiği büyük atılımı, sergilediği çalışma coşkusu ve yiğitliğini bizler, gerçek bir heyecanla izledik ve hissettik. Emperyalist ülkelerde yapay olarak azgınca savaş isterisi yaratılıp yayıldığı günümüzde, kendi gücüne inanan Sovyet halkı, küçük ya da büyük, bütün halkların gelişmesi için barışçı ve yaratıcı çalışmalarını sürdürüyor ve kalıcı, süregen barışın, semereli uluslararası işbirliğinin sağlanması uğrunda sürekli çaba harcıyor.*****

Yaşasın sevgili Moskova!******

Uluslararası barışın, sosyalizmin ve halklar arasında kardeşliğin kalesi Sovyetler Birliği, daha da gelişip güçlensin!"*******

Yaşasın, tüm ilerici insanlığın öncü-

---

* Bunun ardından G. Dimitrov tarafından üstü çizilen şu cümle geliyor: "Bugün ise ülkemize artık büyük sosyalizm ülkesinin müttefikleri olarak dönüyoruz":

** "Uluslararası barış ve güvenlik davasına değerli bir katkı niteliği taşıyan" metnini G. Dimitrov elyazısıyla ilave etmiştir.

*** "Tarihsel" sözünü G. Dimitrov, üstü çizilen "birlik" sözünün üzerine yazmış.

**** "Dost" sözünü G. Dimitrov, üstü çizilen "müttefik" sözünün üzerine yazmış.

***** G. Dimitrov düzeltme yapmadan önce bu cümlenin ilk bölümü söyleymiş: "Batı ülkelerinde, özellikle bugün emperyalizmin dayanağı olan devlette, yapay olarak azgınca savaş isterisi kışkırtılıyor!"

****** G. Dimitrov düzeltme yapmadan önce bu slogan söyleymiş: "Yaşasın, barış, demokrasi ve ilerlemenin en güçlü dayanağı, Moskova!"

******* "Uluslararası" ve "sosyalizmin" sözlerini G. Dimitrov elyazısıyla ilave etmiş.

sü, Sovyetler Birliği!

Sovyet halkının ve bütün dünya halklarının saadeti için, dahi önder ve öğretmen Yosif Visarionoviç Stalin, daha uzun yıllar yaşasın!*

- **Saat 9'da** (Mos[kova] saatiyle) uçak kalktı.

- Öğleden sonra (Bulg[aristan] saatiyle) saat 3.15'de Sofya'ya vardık.

- Görkemli karşılama.

9 Ey[lül] [Alanı]'nda miting.

Bak[anlar] Kurulu'nun balkonundan söylevim.

25 Mart 1948.

- Vılko, Yugov ve Çankov'a Yugosl[av] MK toplantısıyla (Troçkist ve anti-sovyet konuşmalar) ilgili belgeyi[245] tanıttım.

- **Savaş bakanlığında.**

26 Mart 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

Hük[ümet] heyetinden bilgi.

Dış poli[tika] sorunları.

Beslenme.

27 Mart 1948.

- Grip oldum.

39° ateş.

Acil kesin önlemler.

- Çervenkov yanımda.

28 Mart 1948.

- Ateşim düştü. Gribin ağırlaşması önlendi.

- Spor ve teknik birliği kongrelerini, bal[ıkçı] ve avcı[lar] birliği kongresini izliyorum.

- [Sofya] İl Par[ti] konferansı.

Birçok talimat verdim.

29 Mart 1948.

- **Çankov** Eski Zağra il par[ti] konferansı hakkında bil[gi] verdi. Değerlendirme: Olumlu.

- **Leviçkin**'i kabul ettim. Molotov'dan mektup getirdi: **Terpeşev**'in grubuna, iki ya da üç haftalığına Moskova'yı ziyaret etmesi (SSCB'nin planlama işlerindeki deneyini öğrenmesi) için izin veriliyor.

Partinin kullandığı mekanlar (Alm[an] mül[kü]). Kom[isyon] kuruldu: Leviçkin, Zaytsev, Pahomov.

- **Çervenkov** yanımda. [Bilim, sanat ve kültür] komitesinin çalışmaları hakkında sohbet.

30 Mart 1948.

- Ha[lk] Savunma ve D[ış] Politika Komisyonu toplantısı.

- Savaş bakanlığında.

- **Lenin,** (işi, yaşamı ve başka konularda haber, küçük yazı, etüt vb. ile) **işçilerin** basına katkısı hakkında.

Biz, **çalışan herkesin** mutluluğu için savaşıyoruz.

- **Asgari ölçüde toplantı!**

- Elden geldiğince **daha az komisyon!**

- **Tensikat**! Ama, **ne** ve **nasıl** yapılmalı?

"Bizde gelişigüzel tensikat yapma heveslilerinden geçilmiyor ve bu tensikatlar öyle bir felaket yaratıyor ki, ben hayatımda daha büyük felaket bilmiyordum."

(Lenin, 23 Aralık 1921.)

"Hükümet zanaatçılığı boğmak ve ortadan kaldırmak niyetinde değil, ama ortak ekonomik gelişmemize elden geldi-

* Heyetin Moskova'da uğurlanması sırasında G. Dimitrov'un yaptığı konuşma. Rusçadan çeviridir.

ğince daha büyük katkıda bulunmasını sağlamak için onu genel ekonomi planına dahil etmeyi, gelişmesine destek olmayı ve üretim kooperatiflerinde birleştirmeyi görev olarak benimsiyor." (Tito)

"Bugün bütün çalışmalarımızın, tüm politikanın en önemli, gerçekten de en önemli yanı insanları denetlemek, işin fiilen yapılıp yapılmadığını kontrol etmektir. Bu, birkaç aylık ya da bir yıllık değil, birkaç yıllık görevdir. Parti adına biz çalışmalarımız için neyin en önemli olduğunu resmen söylemek ve saflarımızı buna göre yeni baştan düzenlemek durumundayız." (Lenin)

- **Slav bilim adamlarının Moskova kongresi** (18 Nisan?).

Uygun bir heyet seçilsin!

Segnui il tuo corso, e lascia dir le genti!*

Kapital'in I-ci cildinin ilk baskısının giriş bölümünü **Marks, büyük Floransalının**** bu sözleriyle bitiriyor. (25 Temmuz 1873, Londra.)

"Benim diyalektik yöntemim Hegel'in yönteminden yalnız kökten farklı değil, onun tam tersidir. Hegel'e göre, onun fikir adı altında müstakil nesneye bile dönüştürdüğü düşünme süreci, bu nesnenin yalnız dış ifadesi olan gerçeğin yapıcısıdır (yaratıcısıdır). Benim için ise, tersine, fikir insanın kafasındaki aşılanmış ve işlenmiş maddeden başka bir şey değildir." (Marks, Kapital, Cilt 1, Baskı 2, Sonsöz, Londra, 24 Ocak 1873.)

"Diyalektiğin Hegel'in elinde uğradığı o sofilik, diyalektiğin genel hareket biçimlerinin yeterli ve bilinçli tablosunu ilk kez yine Hegel'in çizmesine engel olmadı. Hegel'de diyalektik başaşağıdır. Sofilik kabuğunun altındaki akılcı zerreyi ortaya çıkarmak için, onu ayaklarının üzerine koymak gerekiyor.

Her şeyin gerçek durumunun üstüne sis perdesi çekme olanağı verdiği için olacak ki, diyalektiğin sofilik biçimi Almanya'da çok moda olmuş. Akılcı biçimiyle diyalektik, burjuvazi ve onun doktrincileri ve ideologları arasında yalnız nefret ve dehşet yaratıyor. Çünkü, onun varolanı olumlu kavrama anlayışı, aynı zamanda varolanın reddini, onun kaçınılmaz yokoluşunu da içeriyor, hiçbir şeye tapmıyor ve özü bakımından eleştirel ve devrimci nitelik taşıyor." (Aynı kaynak.)

30 Mart 1948.

"Bütün ülkelerde burjuvazi, halkın kapitalistler ve büyük çiftlik sahipleri olmadan, tüccar ve toprak ağaları olmadan yapamayacağını ileri sürüyor. Ülkemizin işçi sınıfı, halkın sömürücüler olmadan da, pekala yapabileceğini pratikte kanıtladı. Bütün ülkelerde burjuvazi, işçi sınıfının eski burjuva düzenini yıkarken, eskisinin yerini alacak yeni bir şey yaratacak durumda olmadığını ileri sürüyor. Ülkemizin işçi sınıfı, yalnız eski düzeni yıkmaya değil, ne bunalıma ve ne de işsizliğe yer vermeyen yeni, daha iyi, sosyalist bir düzen kurmaya da tamamen yetenekli olduğunu pratikte kanıtladı.

Bütün ülkelerde burjuvazi, köylülüğün sosyalizm yoluna giremeyeceğini ileri sürüyor. Ülkemizin kolhozcu köy-

---

* Sen yolunu takip et, bırak insanlar istediğini konuşsun!
** Dante Aligieri.

5 Nisan 1948.

- Savaş bakanlığında ve Bak[anlar] Kurulu'nda.

6 Nisan 1948.

- Kadınlar plenumunda.

Yol gösterici söylev.

- Akşam, **Amerikan ordusunun** bayramı dolayısıyla, **Amer[ikan] elçiliğinde** verilen kabul resmi.

7 Nisan 1948.

- Yugov, Kolarov ve Vlado Poptomov'un katılımıyla Sekreterlik toplantısı.

Diğer sorunların yanısıra, Mol[otov] ile Stall[in]'in, Yugoslavya ile SSCB arasındaki ilişkiler konusunda Tito'nun ve Yugosl[av] MK'nin aldığı anti-sovyet tutumu sert bir şekilde kınayan yanıtı okundu ve tartışıldı.

8 Nisan 1948.

- İsrailli yoldaşımız **Jak Natan** ile birlikte, Filistin komünist partisi **sekreterini** kabul ettim.

- Savaş bakanlığında.

9 Nisan 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı (saat 11'den akşam saat 6'ya kadar).

Diğer sorunların yanısıra, (dostluk, işbirliği ve yardımlaşma anlaşmasını imzalamak üzere) Prag'a gidecek **heyet üyelerini belirledik.**

Gidiş (trenle) tarihi 19 Nisan.

24 Nisan'a kadar kalınacak.

Dönüşte, Belgrad'da bir gün kalınacak. En geç **29 Nisan** günü Sofya'da olunacak.

10 Nisan 1948.

- Jivkov ve bir tercüman ile birlikte, Dün[ya] Genç[lik] Federasyonu'nun kadın sekreteri **Kuhman**'ı kabul ettim.

11 Nisan 1948. Pazar.

- Günün tamamını Vrana'da geçirdim.

- Akşam, Vılko ve Lena bizde.

11 Nisan 1948.*

- Başında **Marşal**'ın bulunduğu ABD heyetinin katılımıyla Latin Amerika'da panamerikan konferansı yapılırken, **Kolimbiya**'da (Bogota) ger[ici] **Perets** hükümetine karşı ayaklanma haberi.

Konferansa ara veriliyor. Tehlikede bulunan heyetler birbirinden ayrı yerlerde tutuluyor.

Anti-amer[ikan] niteliği ortada olan bu ayaklanmanın sonucu ne olursa olsun, açık olan bir şey var: Bu, **Marşal ve Truman için korkunç bir kınama!**

Amer[ikan] emperyalistlerinin ayak bastığı her yerde, kargaşa, i[ç] savaş ve ayaklanmaların [baş gösterdiği], bir kez daha açıkça görülüyor!

Truman **doktrininin** ve Marşal **planının**[246] içyüzü iyice anlaşılıyor.

Forestal (ABD sav[unma] bakanı), **Royal** (sav[aş] bakanlığı) ve başkalarının **senato silahlı kuvvetler komisyonundaki** açıklamaları.

Çok ilginç ve önemli açıklamalar!

(TASS, 26 Mart 1948.)

Senato komisyonunda, Zorunlu Askerliğe Karşı Kadınlar Komitesi temsilcisi **bayan Stüart** bir konuşma yapmış.

Stüart şöyle demiş:

"Barış döneminde denizlerde serbest dolaşım hakkını diğer ülkeler kullanmıyormuş gibi, bizim sahillerimiz açıklarında gördükleri denizaltılar hakkında onlar, üstü örtülü şekilde konuşuyor. Bu denizaltılara düşmanca niyetler yüklü-

* Tekrarlanan 11 Nisan 1948 tarihli bu not, günlüğe eklenen ayrı bir yaprağa yazılmış.

yor ve yalnız kapalı oturumlarda açıklanabilecek verilerden dikkatle sözediyorlar. Bu kriz taktiğine ("psikolojik kriz"!) dramatik hava vererek, bizzat cumhurbaşkanı bile başvuruyordu.

...Bu yüzden, anlaşılan, Amerikan halkını kendi iradesine karşı, sözüm yabana önleyici savaşın, gerçekte ise **saldırı savaşının** içine sürüklemek için bizleri yavaş yavaş savaş raylarına oturtuyorlar. Ya da, askerlere Amerikan halkı üzerinde daha büyük kontrol yetkisi vermek için, bu durumdan yararlanıyorlar."*

12 Nisan 1948.

- Politbüro toplantısı.

13 Nisan 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Akşam, Vlado Poptomov'un katılımıyla Sekreterlik toplantısı (Pirin yöresi için direktifler).

14 Nisan 1948.

- Bak[anlar] Kurulu'nda, **Zalevski** (Pol[onya] tems[ilcisi]), **Tsitsmil ve Leviçkin**'i kabul ettim.

15 Nisan 1948.

- Politbüro toplantısı.

16 Nisan 1948.

- **Leviçkin**'i kabul ettim (onun vasıtasıyla, Bulg[ar] tüccar **Kulev**'in değerli eşyaları teslim alındı).

- Kurye Moskova'dan **Jdanov**'un gönderdiği Macar Politbürosu'nun Yugosl[avya] komünist partisi yönetimindeki (Molotov ile Stalin'in Tito'ya ve yoldaşlarına gönderdiği mektupla ilgili) durum hakkında kararını getirdi.

- Akşam, hazırlanan Zafere Doğru filmini gözden geçirdik. Filmin iyileştirilmesi için birçok öneride bulundum.

17 Nisan 1948.

- Politbüro toplantısı.

(Ana konu, Prag heyeti.)

18 Nisan 1948.

- Saat **11.40**'ta Prag'a hareket ettik.

- Akşam **Belgrad**'da (Topçudere).

- **Cilas** ve **Simiç** bizi trende ziyar[et] etti.

19 Nisan 1948.

- Sabah erken **Budapeşte**'de.

Hududa kadar bize **Rakoşi** eşlik etti.

- Saat 10'da Çekosl[ovakya] sınırında. **Parkan**. Karşılama töreni.

- **Bratislava**'da da öyle.

- **Brno** vb.

- Saat 7'de, **Prag**.

Görkemli karşılama töreni.

- Akşam, Prag'dan 15 km. uzaktaki (genellikle benzer heyetlerin kaldığı) **Zbroslav** Şatosu'nda.

20 Nisan 1948.

- **Gotvald**'ı (Bak[anlar] Kurulu'nda) ziyaret.

- **Kuru[cu] Meclis** Prezidyumu'nu ziyaret (cumh[urbaşkanı]** **Dr. David** Beneşovski).

- Gotvald'ın orada öğle yemeği.

- Kahramanlar şehitliğine çelenk koyduk.

21 Nisan 1948.

- Konfer[ansın] ilk oturumu. (Anlaşmanın metni konusunda uyum sağladık, ekonomik sorunlar komisyonu seçtik.)

- Akşam Gotvald'ın verdiği kabul resmi.

22 Nisan 1948.

- Prag Ratuşası'nda.***

---

* Rusçadan çeviridir.

** Kurucu Meclis Prezidyumu Başkanı.

*** Belediyesi'nde.

- Avia Fabrikası'nda.
- Gotvald'larda öğle yemeği.

23 Nisan 1948.

- Anlaşmanın imzalanması.
- Görkemli miting.
- Akşam, **balede** (Solovuşka).
- **Klementis**'in verdiği kabul resminde.

24 Nisan 1948.

- **Beneş**'in yanında, tarihi **Tabor şehri** (Prag'dan arabayla 2 saat) civarında.
- Prag'ın "Kremlin"ini gezdik.
- Genç amatör sanatçıların gösterisi.
- **Bulgarların** verdiği **kabul resmi**.

25 Nisan 1948.

- Konferansın ikinci oturumu.

Ekonomik, ticari, sosyal ve kültürel konulardaki özel sözleşmeler görüşülüp kabul edildi.

Konferans hakkında bildiri kabul edildi.

26 Nisan 1948.

- G. D[imitrov] Basımevi'ni ve G. D[imitrov] Alanı'nı ziyaret ettik.
- Amerikan İnterneyşınıl Nyuz Servis ajansına demeç.
- Çekoslovakya Telg[raf] Ajansı'na açıklamalar.

27 Nisan 1948.

-**Prag**'dan **saat 16.30'da** hareket ettik. Onur kıtası, alanda konuşmalar vb.
- Skalits - Boskovitse. Yulo, Artur ve İlza indi. Babuşka, Dora ve Ela gardalar.**
- Brno Büyük karşılama töreni. Benim söylevim.
- Birçok garda karşılama.
- **Bratislava**'da, gar önündeki alanda 20 bin kişilik miting.

Söylevim.

Onur kıtası.

- Şmidtke ve başkaları, sınıra kadar bizimle geliyor.
- **Parkan**. Büyük uğurlama töreni.
- Mac[aristan] topraklarına geçtik.

Rakoşi de geliyor. **Budapeşte**'ye kadar onunla sohbet.

28 Nisan 1948.

- **Belgrad**. Sabah saat 7.
- Tsaribrod. [Öğleden sonra] saat 3.
- Dragoman (söylev).
- Kostinbrod (söylev).
- **Sof[ya] garı.** Saat 5.

Yığınsal karşılama.

- Bak[anlar] Kurulu önündeki görkemli mitingde balkondan yaptığım konuşma!
- **Vrana.** Saat 7.

29 Nisan 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

Çekoslovakya ile imzalanan anlaşma ve sözl[eşmeler] hakkında rapor. Onay için Büyük Ha[lk] Mec[lisi] Prezidyumu'na sunma kararı.

Barajlarımızda yapılan jeolojik araştırmalar hakkında Sov[yet] mühendis **Mansalov**'un raporu.

- Akşam Vılko ile birlikte MK'nin parti üyelerine 1 Mayıs çağrısını redakte ettik.

30 Nisan 1948.

- Sov[yet] gen[eralleri] **Petruşevski ile Pavlov, Damyanov ve Kinov,** ordumuza ek olarak Sov[yet] silahı sağlanması konusunu görüşmek için yanımda.
- Akşam, başkent belediyesinde. Eylülcü çocuklar için **Çekoslovak otobüsünü** teslim ettim.

Bu münasebetle, **miting**.

---

* Dimitrov'un eşinin akrabaları.

- Ardından, **Sendi[ka]** Evi'**nde** hamlecileri ödüllendirdik.

1 Mayıs 1948.

- Ha[lk] Meclisi önünde geçit resmi.

- **Damyanov ve Bılgaranov**, Yedek Subay Okulu'ndaki olayı rapor etti (öğrencilerden birinin cebinde el bombası patlamış, öğrenci ölmüş, iki kişi ağır, 14 kişi de hafif yara[lanmış]).

- Paris'te 1890 1 Mayıs gösterisi.

Klemanso şöyle yazıyor:

"Bu gösteri ne anlama geliyor? Biz bu soruya tam da bu hareketi başlatanların verdiği anlam çerçevesinde yanıt verme cesaretini göstermek zorundayız. **İktidarı ele geçirmek isteyen dördüncü sosyal tabaka ayağa kalkıyor**. Buna karşı güç kullanacak olursanız, iç savaşın yolunu açarsınız. Ey, kötü kader! Parlamenter cumhuriyet ile monarşinin kaderinde, değişik yollardan geçip aynı yıkıma sürüklenmek mi var yoksa."

Kondorse (10 Ağustos 1792 devriminden sonra):

"Temel görev, halkla birlikte ve halk için hareket etmektir, yönetmektir. Halk devrimi yıllarında bu ilke, yasaları koruyabilecek tek ilkedir. Halktan kopan bütün partilerin sonu, kendini ve peşinden gidenleri yıkıma itmek olur."

"Değerli Dimitrov yoldaş,

Bütün dünya emekçilerinin mücadele bayramı ve sizin isim gününüz dolayısıyla ben ve benim küçük Eylülcü çocuğum size en içten selamlarımızı sunuyoruz. Özgür yurdumuzun değerini, ülkemizde sosyalizmi kurma çabalarımızı büyük bir coşkuyla, ustaca ve bilgece yöneten sizin, Dimitrov yoldaş, değerinizi ve bizim küçük ve genç cumhuriyetimizin mutlu geleceğe giden geniş yolda nice ilerlediğini, büyük ve çok eskilere uzanan maddi ve manevi kültüre sahip, ama eski, çürük kapitalist sistemde yaşayan Batılı ülkeleri hayli geride bıraktığını biz burada, yurtdışında daha fazla hissediyoruz.

Size yürekten sağlık ve esenlik dileriz.

Sizin Lora Bakalova.

1 Mayıs 1948, Paris."

2 Mayıs 1948.

- Günün tamamını evde geçirdik (aile ortamında).

3 Mayıs 1948.

- Yugov ve diğerlerinin katıldığı Sekreterlik toplantısı.

- G. Damyanov ile birlikte, Sovyet generalleri **Petruşevski** ve **Pavlov**. Sovyet askeri danışmanlarının maaşlarını kesin olarak belirledik, tedarik ve ev ihtiyacı sorunlarını hallettik.

4 Mayıs 1948.

- General **Mihaylov**'u kabul ettim. Ordumuza ek olarak silah sağlanması için Moskova'ya gidiyor.

- Emek Ekipleri hareketinin sorunlarıyla ilgili olarak Ha[lkçı] Genç[ler] Birliği heyetini kabul ettim.

- **Dev[let] Denetim'in konferansındaydım**. Yol gösterici söylev.

5 Mayıs 1948.

- Yugov, Çankov ve Çervenkov: Birçok günlük sorun.

Hristozov, gen. Panov vb.

6 Mayıs 1948. Hıdrellez.

- Politbüro toplantısı.

- **Vrana**'da, MK ve Va[tan] Cephesi Ulu[sal] Konsey üyeleri ve elemanlarıyla birlikte, öğle yemeği.

- **Knyajevo**'da.

Tebrikleri kabul ettim:

1) Eylülcü çocuklardan.

2) Dev[let] Tekeli'nden.

3) General Stoyçev'den.

4) General Lekarski ve diğerlerinden (Spor ve Teknik Birliği).

5) Köylülerden (bir kuzu hediye).

6) VI-cı Kız Lisesi korosundan vb.

- R. Yul[ievna] ile birlikte, isim günleri dolayısıyla gen. **Damyanov** ve G. **Çankov**'u ziyaret ettik.

- **Leviçkin**'den ve daha birçok kişiden tebrik mesajı aldım.

7 Mayıs 1948.

- **Bulgaristan-Çekosl[ovakya] anlaşması** onaylandı.

- Ha[lk] Savunma ve Dev[let] Güvenlik **Komitesi toplantısı**.

8 Mayıs 1948.

- Em[ek] Ekipleri hareketiyle ilgili olarak **gençlerin bir heyetini** ([J.] Jivkov, Kubadinski, Lalyu Gançev vb.) kabul ettim. 600.000 gen[cin] imzasıyla bir liste sundular.

- Rom[anya]'nın ulu[sal] bayramı dolayısıyla **Groza**'ya bir kut[lama] tel[grafı] çektim.

"Petru Groza yoldaş

Romanya Halk Cumhuriyeti Başbakanı, Bükreş.

Bulgaristan halkı, onun hükümeti ve şahsen kendi adıma size, Romanya hükümetine ve kardeş Romen halkına, 1877 yılında Romanya'nın Osmanlı İmparatorluğu'ndan bağımsızlığının ilan edildiği gün olan Romanya Halk Cumhuriyeti'nin ulusal bayramı dolayısıyla en içten tebriklerimi ve en iyi dileklerimi sunarım.

Büyük Rus halkının ve bizim halklarımızın utanç verici Osmanlı esaretine karşı kurtuluş savaşında birlikte döktüğü kanla yoğrulan ve şimdi de birleştirici dostluk, işbirliği ve yardımlaşma anlaşmalarıyla iyice pekişen eski savaşkan dostluğumuz, halklarımızın özgürlüğü, bağımsızlığı ve esenliği için ve kalıcı, demokratik dünya barışı yararına ebediyen gelişsin, derinleşsin ve güçlensin.

8 Mayıs 1948. G. Dimitrov."

- D. Ganev yanımda.

9 Mayıs 1948. Pazar.

- Barımov'lar bizde.

10 Mayıs 1948.

- SKP(b) MK'nin Yugoslavya Komünist Partisi'ne mektubunu (mükemmel bir Stalinci belge) görüştük.

- Bu konuda Molotov'a bizden bir mektup gönderdim:

"Alekseev yoldaşa.

SKP(b) MK'nin YKP Merkez Komitesi'ne yazdığı 4 Mayıs 1948 tarihli mektubu aldığımızı teyit ederim. Mektubu görüşen Politbüromuz, bu mükemmel Stalinci belgenin yalnız Yugoslavya Komünist Partisi'ni kendini beğenmiş, hastalık derecesinde hırslı ve düşüncesiz yöneticilerinin içine soktuğu çıkmazdan kurtarabilecek nitelikte olmakla kalmayıp, aynı zamanda, özellikle ilkeler bölümüyle, diğer komünist partileri, bu arada bizim partimiz için de son derece yararlı ve önemli bir belge olduğu kanısındadır. Bütün bu sorunun, Kominformbüronun önümüzdeki ilk toplantısında görüşülme önerinizi biz tamamıyla destekliyoruz. Çünkü, Yugoslav yöneticilerin yaptıklarından sonra bu, tek doğru yol olacaktır.

Bizim duyduğumuz endişe, elbette, şu ki, Tito ve dostları değişik bahanelerle böyle bir toplantıya katılmamanın yolunu arayacak ya da en azından, toplan-

tıyı elden geldiğince ertelemeye çalışacaktır. Bize kalırsa, bu durumda, mektubunuzun içeriği Yugoslavya Komünist Partisi aktiflerine duyurulmalı, belki, Yugoslavya Komünist Partisi yönetiminin tutumu, basında da eleştirilmeli.

10 Mayıs 1948. İvanov."*

11 Mayıs 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Bu arada, Sov[yet] Ordusu Anıtı konusunda heykeltıraş Andr[ey] Nikolov, Kir[il] Todorov ve diğerlerinin görüşlerini dinledim.

- Akşam, **Çek** ve **Bulgar** futbolcular arasında oynanan maça gittim (skor 2-2). Güçler eşitti.

12 Mayıs 1948.

- Blagoev'i anma akşamı (Dede'nin 24-cü ölüm yı[lı]). Kolarov'un raporu.

13 Mayıs 1948.

- Politbüro toplantısı.

Hesap verme ve seçim kampanyasının sonuçları.

SKP(b) MK'nin Yugosl[avya] Komünist Partisi MK'ne mektubundan çıkarılan dersler.

Polonya'ya gidecek hük[ümet] heyetini belirleme vb.

Sosyal demokratların İP(k) ile birleşmesi için gerekli koşullar.

14 Mayıs 1948.

- Katol[ik] **Ekzarhı**'nı, yardımcısını ve danışmanını kabul ettim.

Vatikan temsilcisi **Galoni**'yi de, yeni Rusçuk Kato[lik] Metropoliti ile birlikte, kabul ettim.

15 Mayıs 1948.

- Yugov ile birlikte (gizlice) Güney Bulgaristan'a doğru yola çıktık.

- **Kriçim**'de konakladık.

16 Mayıs 1948.

- Sabah Kriçim'den ayrıldıktan sonra, Filibe'den geçerek, Karlı[ova] Kaplıca'sına vardık ve geceyi orada geçirdik.

17 Mayıs 1948.

- Karlıova ve Sopot'tan geçtik.

- Sopot Silah Fabrikası'nı gezdik.

- Lıjene, Pirdop, Zlatitsa, Sarantsi ve Novoseltsi'den geçerek, gündüz saat 4'te Vrana'ya vardık.

18 Mayıs 1948.

- **Godar'ın** şerefine Vrana'da akşam yemeği verdim.

Katılanlar: Fr[ansız] büyükelçisi Paris ile karısı, Kolarov, Kimon Georgiev, Tr. Kostov, V. Çervenkov, G. Traykov, Dr. Neyçev, G. Kulişev, G. Popov, Zdr. Mitovski, Rada Todorova, Bodurov, Sl. Stoilov, G. Damyanov, T. Pavlov, Dramaliev, D. Terpeşev, [Todor] Vladigerov**, Katya Avramova, Kirsanova, El. Gavrilova, Sava Ganovski, Topençarov vb. Çoğu karısıyla birlikte.

Çok dostane bir ortam. **Godar** bizde gördüklerinden ve kendisine gösterilen sıcak konukseverlikten edindiği olumlu izlenimleri anlattı.

19 Mayıs 1948.

- Başdan[ışman] **Petruşevski**, sav[aş] bak[anı] gen. **Damyanov**, Sov[yet] ataşe milit[eri] gen. Pavlov ve bizim gen. Mihaylov.

Petruşevski ordumuzun durumu ve savaş yeteneği hakkındaki izlenimlerini ve vardığı sonuçları dile getirdi. Gelecekteki çalışmalarımız için değerli öne-

---

* Rusçadan çeviridir.

** "Vladigerov" soyadı tekrar edilmiş.

riler yaptı.

Gen. **Mihaylov** SSCB'den sağlanan yeni silahlar hakkında rapor sundu.

- Konstantinov geldi ve Kominform büro toplan[tısı] için SKP(b) MK'den davetiye getirdi.

20 Mayıs 1948.

- Politbüro toplantısı.

Tr. Kostov ile **Çervenkov**'u (İnformbüronun 8-9 Haziran topl[antısına]) delege seçtik.

Stela Blagoeva, Za Proçniy Mir, Za [Narodnuyu] Demokratiyu* gazetesi redaksiyonuna Bulg[ar] redaktör atandı.

21 Mayıs 1948.

- **Bak[anlar] Kurulu** toplantısı. Başta gelen sorunlar:

Zahire toplama programının hazırlanması;

Gelecek (beş yıllık) ekonomik plan.

22 Mayıs 1948.

- T[ıp] Fakültesi'nden **Dr. Orahovats** başkanlığında bir heyeti kabul ettim.

- Diyanet İşleri Müdürü **D. İliev**'in Bulg[ar] Orto[doks] Kilisesi'nin sorunlarıyla ilgili raporunu dinledim.

- Akşam, Kolarov'un da yanımda bulunduğu bir sırada, Ortodoks kiliseleri temsilcilerinin Moskova toplantısıyla ilgili olarak, **Ekzarh Stefan**'ı kabul ettim.

23 Mayıs 1948.

- **Bançev** ve **Külovski**'nin raporları.

- **V. Çervenkov**'la Ulu[sal] Konsey'in çalışmaları, Sofya'nın kurtuluşunun 70-ci yı[ldönümünü] ile Kiril ve Metodiy Günü'nü kutlama hazırlıklarını ele aldık.

- Akşam Ha[lk] Tiyatrosu'nda 70-ci yıldön[ümü] tör[eni].

24 Mayıs 1948.

- **Öğrencilerin** harika gösterisi!

- **Anaokulu Öğretmen** Yüksek Okulu heyetini kabul ettim.

- Akşam, **70-ci yıldö[nümü]** dolayısıyla Bak[anlar] Kurulu salonlarında kabul resmi.

Diplomatlar, hamleciler vb. ile, özellikle **Ruzvelt**'in damadıyla (Amerikalı gazeteci) sohbet.

- 56-cı yaş günü dolayısıyla **Tito**'ya teb[rik] telgrafı çektim.

25 Mayıs 1948.

- Yabancı heyetler ve Sof[ya] Beled[iyesi] yönetimiyle dostça öğle yemeği.

- Akşam: Kolarov, Yugov, Çervenkov, Çankov ve Tr. Kostov.

Yugoslav yoldaşların, İnformbüro toplantısına katılmayı reddettiğini bildiren SKP(b) MK mektubunu görüştük.

26 Mayıs 1948.

- Vat[an] Cep[hesi] Ulu[sal] Konseyi Yürütme Komitesi toplantısı.

- Akşam: Kolarov, Yugov, Tr. Kostov ve Dobrev.

Varşova ile ilgili sorunları görüştük.

27 Mayıs 1948.

- Varşova'ya gidecek heyetin hazırlıkları.

- **Stela Blagoeva**'ya Belgrad'da (İnformbüro redaksiyonunda) yapacağı işle ilgili **talimat verdim**.

28 Mayıs 1948.

- Saat **8'de** Varşova'ya uçtuk. **Saat 13**'ü birkaç dakika geçe oraya ulaştık.

Hükümetten temsilciler, toplum örgütlerinden bir heyet, ...** vb. karşıladı.

---

* İstikrarlı Barış İçin, Halk Demokrasisi İçin (T. N.)

** Okunamayan bir kelime.

Onur kıtası. Mikrofon önünde söylev. Eski **Belveder** Sarayı'na yerleştik.

- Bak[anlar] Kurulu'nda Başb[akan] ve bak[anlarla] görüşme oldu. Anlaşmanın metniyle ilgili tam görüş birliğine varıldı.

- Akşam, Başbak[an]'ın heyet şerefine verdiği kabul resmi. Amerika'nınki hariç, bütün diplomatlar katıldı.

29 Mayıs 1948.

- Meçhul Asker Anıtı'na çelenk koyduk.

- Cumhurbaşkanı Byerut'u ziyaret.

- Anlaşmanın Bak[anlar] Kurulu'nda imzalanması.

- **Varşova**'yı gezdik (korkunç yıkım sahneleri, yeniden kalkınma çabalarının coşkusu).

- Roma'da (büyük bir salon) **miting**. Tsirankeviç'in konuşması ve benim söylevim. Mitinge katılanların çoğunluğunu oluşturan aktifler, top[lum] örgütleri tem[silcileri] ve gençlerin keyfi yerinde.

- **Cumhurbaşkanı**'ndan akşam yemeği.

Dostluk havası.

30 Mayıs 1948.

Öğleden önce.

- Byerut'un cumhurbaşkanı sarayında (Varşova'dan 12 km.) Yugosl[avya] komünist partisindeki durum ve ekonomik işbirliğimiz hakkında Polonya Politbürosu (Gomulka, Byerut, Berman, Dombrovski, Mints) ile sohbet.

- Öğle yemeğini Byerut ile birlikte yedik.

Öğleden sonra.

- Byerut Belveder'de heyetimize ödül verdi.

- Daha sonra, bizim elçilikte ben, Polonya hükümet üyelerini Bulg[ar] nişanlarıyla ödüllendirdim.

- Polonyalı gençlerin heyetini, **Katovitse madencilerinin** heyetini ve **Polonya-Bulgaristan Derneği**'nin heyetini kabul ettim.

- Akşam, Bulgar elçisinin heyetimiz şerefine verdiği kabul resmi.

Katılanlar: Polonya bakanları, Polonyalı birçok politikacı ve toplum adamı, kordiploma[tik] ve Bulg[ar] topluluğu üyeleri (bu arada, Varşova'daki kimi Bulgar öğrenciler).

31 Mayıs 1948.

- Varşova civarındaki **traktör fabrikasını** gezdik.

- Ardından, Varşova Askeri Müzesi'ni gezdik.

- Akşam, bir Polonya haber filmini ve (Osvientsim Top[lama] Kampı'ndaki dehşet üstüne) Son Aşama filmini izledik.

- Polonya ajansının ve Yunayted Pres ajansının birçok sorusuna **yazılı yanıt verdim**.

1 Haziran 1948.

- Varşova Havaalanı'nda uğurlama. Onur kıtası vb.

Varşova'dan saat 12.40'da hareket ettik. Saat 5'de Vrajdebna'ya indik.

- Bak[anlar] Kurulu'nda. Alanda büyük bir miting. İmzalanan anlaşma, Varşova ziyareti ve Hr. Botev ve Bulgaristan'ın özgürlüğü için savaşta kurban düşenleri anma töreni hakkında bir saatlik söylevim.

2 Haziran 1948.

- Günlük sorunlar. Bançev, Pavlov ve Külyovski'nin raporları.

- Bulgar-Sov[yet] Dostluk **Parkı**'nda.

- Bak[anlar] Kurulu'nda.

3 Haziran 1948.

- Politbüro toplantısı (Polonya ile anlaşmalar ve başka sorunlar).

- Stela Blagoeva: İnformbüro organı hakkında.

4 Haziran 1948.

- Bak[anlar] Kurulu.

Anlaşmalar hakkında ve birçok başka konuda kararlar.

- Dış Politika ve Ha[lk] Savunma Komitesi.

5 Haziran 1948.

- Paris'teki yeni diplom[atik] temsilcimiz **Vladigerov**'u kabul ettim.

- Sofya'daki çocuk evlerinden çocuklar, R. Yul[ievna]'nın konuğu (Vrana).

- Akşam, Macar konuklar onuruna Bak[anlar] Kurulu'nda verdiğim kabul resmi.

- Yunanistan sorunlarını görüşmek üzere **Zahariadis** ile bir karşılaşma ayarlanması için talimat verdim.

- Aynı konuda Yugosl[avya] temsilcileriyle bizim temsilciler arasında görüşme yapılması için Yugoslavya KP MK'ne davetiye gönderdim.

6 Haziran 1948.

- Birçok materyali gözden geçirdim.

- St. Blagoeva'yı kabul ettim.

- **Mac[ar] konukları Bak[anlar] Kurulu'nda kabul ettim.**

7 Haziran 1948.

- **Leviçkin**'i kabul ettim. Moskova'nın verdiği görev üzerine, **Tuna Konferansı**'nın Sofya'da yapılmasına razı olup olmadığımızı sordu. Olumlu yanıt verdim. Yahudi devleti **İsrail**'i tanımakta acele etmeme görüşümüzü Moskova'nın kabul ettiğini bildirdi.

- Vrançev konusunda (bizim RO maskesi altındaki Amer[ikan] ajanları) toplantı.

8 Haziran 1948.

- **Sen[dika] Evi**'nde Belgrad Abraşeviç Kül[tür] Sanat Derneği'nin konseri.

9 Haziran 1948.

- Karadeniz kıyı savunmamız ve Varna ile Burgas limanlarının yeni baştan düzenlenmesi konusunda Sovyet deniz komisyonunun raporu. Rapor onaylandı.

- Bunun ardından, Damyanov ve Kinov ile birlikte Mil[li] Sav[unma] Bak[anlığı]'nın (özellikle hava kuvvetlerimiz ve onun gereksiz unsurlardan arındırılması ve yeni pilotlarımızın eğitilmesi konusunda) birçok sorununu gözden geçirdim.

10 Haziran 1948.

- **Bak[anlar] Kurulu'nda.**

Bul[garistan]-Pol[onya] anlaşmasının onaylanması.

- **Vılko'nun Za Proçnıy Mir, Za [Narodnuyu] Demokratiyu gazetesi için** yazısı.

Birçok düzeltme yaptım ve son bölümünü yeniden işlemesini önerdim.

11 Haziran 1948.

- **Jdanov**'dan haber geldi. İnformbüro topl[antısına] katılacak delegelerimizin, daha sonra toplantı yerine gitmek üzere, 18-19 Haziran'da Bükreş'te olması gerektiğini bildiriyor.

Tr. Kostov ile V. Çervenkov'un 19 Haziran günü Bükreş'te olacaklarını kendisine bildirdim.

- Bak[anlar] Kurulu'nda **Al. Obbov**'u kabul ettim.

Dr. **Tsankov**: İlahi[yat] Fakültesi.

Hristozov.

- Heykeltraş **Andrey Nikolov** ile birlikte öğle yemeği yedim (Vrana).

- **Akşam**, Yunanistan'daki durum ko-

nusunda, **Zahariadis** ile sohbet.

Savaşı sürdürmek için koşullar uygun.

Yardımı sürdürmemiz gerekiyor.

Yunanlı yoldaşlarla aramızdaki haberleşme ve canlı bağların etkinleştirilmesi için yapılması gerekenleri belirledik.

12 Haziran 1948.

- **PB toplantısı.**

1) Par[ti] yayınevinin 1948 yayın planı. Son kez onaylandı.

2) Dış[işleri] Bakanlığı Basın Genel Müdürlüğü'nde (müdürlüğün, BTA ve diğer servislerin görevleriyle ilgili) köklü ve yeni düzenlemeler.

3) Dış[işleri] Bakanlığı'nın sorunları.

13 Haziran 1948. Pazar.

- Vrana'da, Emek Ekipleri üyesi genç kız ve erkeklerin yanında. Genç üyelerin amatör sanat gösterisi. Mükemmel bir gençlik. Kaldıkları konutları vb. gezdim. Örnek olacak düzen ve temizlik. 20 Haziran'a kadar bir konut daha kurulmasını emrettim. Öğüt verici konuşma yaptım. Ekip üyesi gençler, özellikle de, her zaman olduğu gibi, genç kızlar arasında heyecan had safhada. Horon, oyun ve şarkıların sonu yok. Rusların dediği gibi, insanın gönlü şenleniyor.

- Halk Kooperatif Hastaneleri Birliği Kongresi için öneriyi gözden geçirdim.

- **Leviçkin**'i kabul ettim. Sov[yet] hü[kümetinin] Tuna antlaşması tasarısını verdi. Moskova Amerika'ya, İngiltere'ye ve Fransa'ya, [Tuna konferansının] tam oy hakkıyla konferansa katılacak Tuna boyu ülkelerinden birinde, 30 Temmuz günü biraraya gelmesini önermiş. (Avusturya istişari oy hakkıyla katılıyor.) Molotov bizim Tuna boyu ülkelerimizden (diplomat[ik]) temsilcilerin, Tuna konferansıyla ilgili konularda ortak görüşleri belirlemek üzere, 25 Haziran günü Moskova'da gizli bir toplantı yapmalarını öneriyor. Ülkemizin bu toplantıya katılmasını, hükümet adına kabul ettim.

Başka bir diplomatik göreve geçeceği için Sofya'dan ayrılacak olan Yugosl[avya] elçisi **Obrad Tsitsmil**'i de kabul ettim.

- Amer[ikan] ve İngiliz basınının bize ve Yugoslavya'ya karşı düşmanca kullandığı Maked[onya] Başbakanı **Kulişevski**'nin söylevi dolayısıyla, Pirin bölgesinin pa[rti] komitesine bir mektup hazırladım. Kulişevski'nin yaptığı açıklamaların haksız ve zararlı olduğunun anlatılmasını öneriyorum.

15 Haziran 1948.

- Gelirlerinin vergilendirilmesiyle ilgili olarak yazar, ressam, gazeteci ve bilim adamlarından oluşan bir heyet kabul ettim.

- Gen. Pavlov, Pik ile Grotevol'un 17 Haziran sa[bahı] uçakla Bükreş'ten Sofya'ya geleceğini bildirdi.

16 Haziran 1948.

- Politbüro toplantısı.

Beş yıllık halk ekon[omisi] planının ana hatları.

Ülkenin mali durumu.

Birçok başka sorun.

17 Haziran 1948.

- Politbüro toplantısı.

Yugoslavya konusundaki İnformbüro toplantısı için heyetimize direktifler.

- **Politbüro'da Pik ve Grotevol ile sohbet.**

Almanya'daki (özellikle Sovyet bölgesindeki) durum hakkında bilgi.

Almanya ile Bulgaristan arasında ti-

cari ilişkiler.

Pik'[e] Grete Kaylzon [da] refakat ediyor.

- **Trayço Kostov'un 51-ci yaş günü.**

18 Haziran 1948.

- **66-cı yaş günüm.**

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı (ekonomik planın haz[ırlanması]).

Teb[riklerini] sunmak için yabancı diplomatlar, bu arada **Amerikan** ve **İngiliz** elçileri Bak[anlar] Kurulu'na geldi.

- **Pik ve Grotevol** ile birlikte, bakanlarla öğle yemeği.

- Akşam, Vrana'da, bayrak yarışı heyeti, birçok başka heyet ve konuk. Sabahı ettik: Sanat topluluğu, film.

19 Haziran 1948.

- **Trayço ile Vılko** İnformbüro toplantısının yapılacağı yere ulaşmak üzere Bükreş'e gitti. Toplantıya katılımları ve bizim Yugoslavya konusundaki tutumumuzla ilgili direktifler hazırladık.

- Akşam, Ha[lk] Tiyatrosu'nda Trevoga* draması (Orl. Vasilev).

20 Haziran 1948.

- Spor bayramı.

Çok güzel bir gösteri yürüyüşü.

Öğleden önce, Yunak Stadı'nda (spor gösteri ve yarışları).

Akşam, bayram nedeniyle, Bak[anlar] Kurulu'nda.

21 Haziran 1948.

- Tomov davasıyla ilgili toplantı. Türk sınırındaki olay.

22 Haziran 1948.

- Varşova'da yapılacak dışişleri bakanları konferansına[247] gitmesi için **Kolarov**'u Kriçim'den çağırdım.

Yarın sabah uçakla hareket etmesini sağlamaları için gen. Zaimov ile albay Ganev'e talimat verdim.

23 Haziran 1948.

- Bak[anlar] Kurulu ekonomik ve iç kültür müsteşarlıklarının kararları hakkındaki raporları dinledim.

- Taşkınlarla ilgili gereken acil önlemlerin alınması için talimat verdim.

- Damyanov ve Dimov ile birlikte, e[mekli] general **Tomov** ve diğerlerine karşı davanın gidişatı ve sonucu üzerinde durduk.

24 Haziran 1948.

- Politbüro toplantısı.

İnşaat ve Yollar Bak[anlığı]'nın sorunları.

- Dün[ya] Kızıl Haç **temsilcisini** kabul ettim.

25 Haziran 1948.

- İnformbüronun Romanya'da yapılan toplantısına katılan Trayço ile Vılko geri döndü.

İnformbüronun Yugosl[avya] Kom[ünist] Partisi'ndeki durumla ilgili kararı hakkında Politbüro'da rapor sundular.

Pazar günü, il par[ti] sekreterlerinin de katılacağı MK Genişletilmiş Plenumu'nu toplama emri verildi.

- Pazartesi günü (plenumdan sonra), alınan kararı anlatmak için bütün ülkede parti aktifi toplantıları yapılmalı.

26 Haziran 1948.

- Plenuma hazırlık.

- Kolarov'un Varşova Konferansı hakkında Politbüro'da okuduğu rapor.

27 Haziran 1948.

- Plenum'un Vrana'da oturumu.

Trayço'nun raporu, tart[ışmalar], benim son konuşmam, İnformbüro kararı-

---

* Endişe (T.N.).

nın[248] onaylanması için oybirliğiyle alınan karar ve açıklayıcı çalışmalarla ilgili önlemler.

28 Haziran 1948.

- Ulus[al] Konsey Yürüt[me] Komitesi'nin Yugoslavya konusunda toplantısı.

29 Haziran 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

Kolarov'un Almanya konusundaki Varşova konferansı hakkında raporu.

Trayço'nun Yugoslavya'daki durumla ilgili verdiği bilgiler.

Günlük sorunlar.

- İnformbüronun kararı hakkında R[abotniçesko] Delo için başyazıyı kaleme aldım.

30 Haziran 1948.

- **Vitoşa** ve **Pançarevo** (çocuk kenti) Emek Ekipleri'nin yanında.

- Diplom[atik] temsilciler **Pelovski** (Belgrad) ve **Bratanov**'u (Brüksel) kabul ettim.

- Gün içinde stadyumda (Balk[an] ve Orta Avrupa basketbol maçları).

1 Temmuz 1948.

- Türkiye'ye kaçırılan Bulg[ar] yolcu uçağı[249] konusunda önlemler.

Türk hükümetine nota.

- **Lulçev**'in ve onun diğer gizli suç ortaklarının tutuklanması için emirname.

2 Temmuz 1948.

- Politbüro toplantısı.

- Yugosl[avya] yöneticilerine karşı tutumumuz hakkında Arna[vutluk] temsilcisi **Heba**'yı kabul ettim.

- Akşam, Milli Emniyet kursu öğrencilerinin yanında.

Mezun olan 44 öğrenciyi kutladım ve kendilerine öğütler verdim.

- Ulaşım alanında çalışanların büyük bir heyetini kabul ettim. Ulaşım işçilerinin **60.000** kişinin imzasını taşıyan **vaatnamesini** sundular.

- **Suslov**'dan şu acil şifreli telgraf geldi:

"5 Temmuz günü İnformbüro Sekreterliğinin Bükreş'te toplantısı olacak. Lütfen, Sekreterlik toplantısına katılacak temsilci temin edin ve ismini "Filipov" vasıtasıyla bize bildirin."

...* **D. Ganev**'i göndereceğimizi bildirdim.

3 Temmuz 1948.

- [BİP(k)] MK Sekreterliği: İnformbüro Sekreterliği toplantısı hakkında.

- Yarınki **Bulgar-Yugoslav maçında** olay çıkmasını önleyici önlemler.

- Bulgar-Yugosl[av] sınırında provokasyonları önleyici önlemler.

- **Borba gazetesine yanıt olarak Rabotniçesko Delo gazetesinde yayınlanacak yazıyı** son kez redakte ettim.

4 Temmuz 1948. Pazar.

- İnformbüro yanlılarına karşı baskıların başlatılması sonucunda bir Yugosl[av] yüzbaşının bizim makamlara teslim olduğu haberi. (Gerekli talimatı verdim.)

- Akşam Ha[lk] Tiyatrosu'nda (Momçil operası).

5 Temmuz 1948.

- **Leviçkin**'i kabul ettim. SKP(b) MK'nin dikkatimizi bir yolcu uçağının Türkiye'ye kaçırılması dolayısıyla bizim havacılarımız arasında **acilen tasfiye** yapılması gereği üzerine çektiğini bildiriyor. Uçağın bizim pilotlarımız tarafından değil, silahlı faşist bir grup ta-

---

* Asıl metinde üstü çizili: "Tr. Kostov".

rafından kaçırıldığını, bu olaydan önce pilotlar arasında tasfiye yapıldığını ve güvendiğimiz **700** pilotun eğitilmesi için önlem alındığını MK'ne anlatmasını Leviçkin'den rica ettim. **Sovyet pilotların** [bir] bölümünün, bizim pilotları eğitme çalışmalarında kullanılmasına olanak sağlayacağı için, Bulg[ar]-Sov[yet] Havacı[lık] Derneği'nin kurulmasına hız verilmesi gerekir.

- Akşam, **MK Plenumu** (11 Temmuz) kararları için **Sekreterlik** toplantısı.

6 Temmuz 1948.

- Günlük sorunlar.

- İnformbüro kararlarında yer alan partimiz hakkındaki sonuçlarla ilgili Politbüro toplantısına hazırlık.

7 Temmuz 1948.

- Politbüro toplantısında ele alınacak sonuçlarla ilgili Sekreterlik toplantısı.

8 Temmuz 1948.

- Politbüro toplantısı. İnformbüro kararındaki partimizle ilgili sonuçların tartışılması.

Bu konudaki Plenum karar tasarısının kabul edilmesi.

9 Temmuz 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

Bulg[ar]-Macar anlaşması hakkında. (Heyet 15-18 Temmuz tarihlerinde burada olacak.)

Birçok başka günlük sorun.

10 Temmuz 1948.

- Rozi'nin doğum günü, **sevinçli bir gün!**

- Plenum kararı ve raporu üzerinde çalıştım.

11 Temmuz 1948.

- Raporumu bitirdim.

- Plenumun değişik sorunlarıyla ilgili Sekreterlik toplantısı.

12-13 Temmuz 1948.

- **MK Plenumu**.

İnformbüro kararlarında partimiz hakkındaki sonuçlarla ilgili bir rapor sundum.

Plenumda, sonuçlar konusunda tam görüş birliği (MK üyelerinin yaptığı eleştiri ve özeleştiride ifadesini buldu).

Oybirliğiyle kabul edilen karar.

- **Leviçkin** bana, Sov[yet] hü[kümetinin] borcumuzun bir bölümünü affetmeyi, Bulg[aristan]'da kimi Sovyet işletmelerini Bulg[ar] hü[kümetine] teslim etmeyi ve Sofya'daki Alman Lisesi binasını bağışlamayı öngören kararını iletti.

14 Temmuz 1948.

- **Leviçkin Stalin'in Gotvald'a** mektubunun bir kopyasını verdi (Yugosl[avya] konusunda).

- Politbüro toplantısı.

Partimin MK kararlarını gerçekleştirme kararları.

Macaristan Cumhuriyeti ile anlaşma. Macar[istan] heyetini (Dinyeş, Rakoşi, Sakaşiç, Rakoy, Gabor vb.) karşılama ve ağırlama planı.

15 Temmuz 1948.

- **Macar[istan] heyetinin** gelişi.

Karşılama.

- İlk oturum. Anlaşma metninin kabul edilmesi.

- Vrana'da, samimi bir ortamda akşam yemeği.

16 Temmuz 1948.

- **Kolarov'un 71-ci doğum günü.**

- Anlaşmanın imzalanması.

- Kolarov'larda öğle yemeği.

- Akşam, büyük bir miting: Dinyeş, Rakoşi ve Dimitrov'un konuşmaları.

- Mitingten sonra, Bak[anlar] Kurulu salonlarında kabul resmi.

17 Temmuz 1948.

- **Çamkoru**'da (Bistritsa).

- Bulg[ar]-Mac[ar] görüşmelerinde ekonomik konulardaki ikinci oturum ve bildirinin kabul edilmesi.

- Akşam Ha[lk] Tiyatrosu'nda Macar heyeti onuruna özel ilk temsil.

- Ardından, Macarların Ordu Klübü'nde verdiği kabul resmi.

- **Saat 12'de** (gece yarısı) konukları garda resmen uğurladık.

18 Temmuz 1948. Pazar.

- SKP(b) MK'nin Yugoslavya MK'ne mektuplarından oluşan bir broşürden 3.000 nüshanın Yugoslavya'ya gönderilip dağıtılması için, **yukarıdan**, [SSCB'den] haber geldi.

Gereken somut hazırlıkların yapılmasını emrettik (Hristozov, N. Pavlov, Kaprielov).

19 Temmuz 1948.

- Günlük materyaller.

- Kolarov'un sorunları.

20 Temmuz 1948.

- Kolarov izne çıktı (Çekoslovakya'ya).

- **Öldürülen pilot Ganev ve Nedelçev'in cenaze töreni.**

- Leviçkin'i kabul ettim. (Moskova Ekzarhlığı'nın Patriklik'e yükseltilmesini olanaklı sayıyor.)

Çankov'un grubuna Moskova'ya gitme izni.

- Gen. Stançev, Bodurov ve G. Popov'u kabul ettim.

21 Temmuz 1948.

- Politbüro toplantısı.

22 Temmuz 1948.

- **Polonya Cumhuriyeti'nin ulu[sal] bayramı** dolayısıyla, Polonya elçiliğinde kabul resmi.

- **Tsirankeviç**'e kutla[ma] telgrafı çektim.

23 Temmuz 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

Ülkenin mali durumu hakkında rapor (orta derecede).

Kişi başına ekmek miktarının artırılması, halka gıda sağlamada sınıfsal yaklaşım vb.

24 Temmuz 1948.

- Politbüro toplantısı.

Pirin bölgesi (Yugoslav[ya] yöneticilerinin olası serüvenine karşı önlemler).

Kongre[250] hazırlığı (rapor sunacak ve hazır[lık] çalışmalarını yönetecek Kostov, Çervenkov ve Vl. Poptomov üçlüsünün belirlenmesi).

Plenum kararlarının onaylanması için örgü[tsel] önlemler.

-Roza, Boyko ve Fanya ile birlikte, **saat 6.15'te Evksinograd**'a hareket ettik.

25 Temmuz 1948.

- Bir arıza nedeniyle vagonumuzu Gorna Oryahovitsa'da bıraktık. Diğer (yed[ek]) vagona geçtik. Sabah saat 8'de **Evksinograd**'a vardık.

- Yugov ile karısı bizi Var[na] garında karşıladı.

- Yerleştik ve deniz kıyısında ve parkta gezdik.

"**MK'de Jekov'a** (acil!)

SKP(b) MK Sekreteri Jdanov ve Kuznetsov yoldaşlara.

Partimizin MK, SKP(b) MK'nin örgütsel çalışmalarının, özellikle kadro çalışmalarının temel yöntem ve biçimlerini öğrenmesi için Georgi Çankov yoldaşa (örgüt işleri sekreteri ve Politbüro üyesi) olanaklı her desteğin sağlanmasını rica eder. Yapılacak parti

kongresi açısından bu, bizim için çok yararlı olacaktır. Sovyet hükümetinin izniyle, 26 Temmuz günü Moskova'ya varacak ve Devlet Denetim Komisyonu Başkanı olarak, üç hafta orada kalacak.

25 Temmuz 1948 İvanov."

26 Temmuz 1948.

- **Yerleştik.** Burada insan iyice dinlenebilir.

27 Temmuz 1948.

- Evksinograd'da istirahatte bulunan Polonyalı ve Çekosl[ovakyalı] par[ti] aktifleriyle birlikte, **Yunanistan part[izan] sanat topluluğunu** sarayda kabul ettim. Yugov ve Ts. Dragoyçeva da katıldı. Samimiyet ortamında geçen harika bir akşam. Yunanlı iki genç kız ve bir oğlan çok güzel Yunan, Rus ve Bulg[ar] şarkıları söyledi.

Yugov ile birçok parti sorunumuzla ilgili sohbet ettik.

28 Temmuz 1948.

- Pravda'da Yugosl[av] kongresi[251] hakkında yazı: Düzmece kongre; tutuklu ve kovuşturulan komünistler; faşist uygulamalar, "Rankoviç"* metodları, yeniçeri yöntemleri vb.

- **Lena ve İrka** Evksinograd'a geldi.

- Sofya'dan enformasyon materyalleri geldi.

Donço [Yugov] ile birlikte gözden geçirdik.

29 Temmuz 1948.

- Yetmişinci yaş günü dolayısıyla, Elin Pelin'e tebriklerimi ilettim.

- **Tsirankeviç**'in karısıyla birlikte istirahat etmek için, 31 Temmuz günü Evksinograd'a geleceği haberini aldım.

- **Zapototski** de bizde istirahat etmek ricasında bulunmuş.

- Kendilerini beklediğimizi bildirmelerini emrettim.

30 Temmuz 1948.

- Roma'dan (Tarabanov'dan), katil pilot Mihalakev'in Cenova'ya vardığı haberi geldi. Anlaşılan, Türkler kaçmasına yardım etmiş. Nerede kaldığının tespit edilmesini **emrettim.**

- **Neni** bize gelmeye hazırlanıyormuş. 9 Eylül dolayısıyla, bizde bir süre kalıp dinlenmesi için, davet edilmesini tavsiye ettim.

31 Temmuz 1948.

- [**N.**] **Pavlov** Politbüro'nun protokollerini getirdi ve **lejyonerler davası** hakkında ve başka konularda bilgi verdi.

- Yetmişinci yaş günü dolayısıyla, Elin Pelin'e **kendi elimle** tebrik mektubu yazdım.

"Yazar Elin Pelin'e.

Şanımıza şan katan yetmişinci yaş gününüz dolayısıyla size, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti hükümeti adına ve kendi adıma en içten selamlarımı ve en iyi dileklerimi sunarım.

Sosyalizm yolunda öz halk cumhuriyetini kurarken halkımız, sizin jübilenizi yürekten şükran duygusuyla ve halk yararına yarattığınız ilerici sanatınıza derin gereksinim duygusuyla kutluyor.

Yetenekli kaleminizle yurdumuza daha uzun yıllar hizmet verebilmeniz için size bol bol sağlık, güç ve esenlik dileriz.

Kuvvetle elinizi sıkarım.

GEORGİ DİMİTROV

---

* YKP ve Yugoslavya yöneticilerinden içişleri bakanı Aleksandır Rankoviç'in adı.

1 Ağustos 1948. BULGARİSTAN HALK CUMHURİYETİ BAŞBAKANI."

- **Akşam, sinemada,** savaş sırasındaki **direniş hareketi hakkında bir İtalyan filmi.**

1 Ağustos 1948.

- **Balçık**'a kadar **yat** ile bir gezi. Eski Romen kraliçesinin sarayını ziyaret ettik.

Orada (değişik villa ve mekanlarda) istirahat eden gazeteci, sahne oyuncusu ve başka kültür adamlarına rastladık.

2 Ağustos 1948.

- Polonya Başbakanı **Tsirankeviç,** konuğumuz olarak, karısıyla birlikte istirahat etmek için Evksinograd'a geldi.

- Dün akşam Bulg[ar] belgeseli Zafer filmini izledik. Filmi iyileştirici kimi tavsiyelerde bulundum.

- Tuna Konferansı'nın[252] oturumu. **Vişinski**'nin mükemmel, gerekçeli söylevi.

- Yugosl[avya]'nın Bükreş büyükelçisi bugünkü Yugosl[av] yöneticilerine tepki olarak istifa etmiş. İnformbüronun kararını destekliyor.

3 Ağustos 1948.

- Polonyalı konuklarla birlikte öğle yemeği yedik.

- Akşam Sov[yetlerin] Üçüncü Darbe filmini izledik.

4 Ağustos 1948.

- Zafer filmiyle ilgili notlarımı bildirdim (Sofya).

- Bizde anlaşmayı onaylama işinin başbak[anın] ve dışişleri bakanının gıyabında yapılmasına nasıl bakacaklarını Macarlarla konuşup anlaması için Trayço'ya yazdım. İtirazları yoksa, onaylama işi en yakın zamanda halledilsin.

- Yugov ve Hristozov ile birlikte, Mi[lli] Emniyet'in birçok sorununu görüştük.

- **Yugov**'a, [BİP(k)] Varna İl Konferansı'na katılımıyla ilgili kimi tavsiyelerde bulundum.

- **Trayço**'ya Rozi'nin Boskovitse'de ağır hastalanan annesine 10.000 **Çekosl[ovak] Kronu** havale edilmesini emrettim.

5 Ağustos 1948.

- **Hollanda'daki direniş hareketi** hakkında bir İngiliz filmi izledik. (Almanlar için öngörülen, ama daha sonra bizzat Almanlara karşı kullanılan denizaltı yapımı).

6 Ağustos 1948.

- Rahatsızım. Akşam ateşim 37.5'ye çıktı. **Purpura** denen bir hastalık.

7 Ağustos 1948.

- Dr.**Raço Angelov** ile Dr.**Taşev geldi.** Karısıyla birilikte **Dr. Minço Neyçev** de geldi.

Bir Alman filmi (başarısız) izledik.

- V. Çervenkov Sosyal d[emokrat] parti ile bizim partinin birleşmesiyle ilgili bir öneri yaptı.

Buna ek olarak ben de, MK aday üyeliğine Zdr. Mitovski'nin, redaksiyon üyeliğine ise As. Neykov'un alınmasını önerdim.

- **Elin Pelin**'den şu mektubu aldım:

"Sayın Başbak[anım],

Dimitrov yoldaş,

Yetmişinci yaş günüm dolayısıyla, Halk Cumhuriyetimizin hükümeti adına ve kendi adınıza bana ilettiğiniz içten selam ve iyi dileklerden ötürü teşekkür ederim.

Hakkımda söylediğiniz iyi sözler, sizin davanıza ve yurdumuzun yeniden kalkınmasına yönelik her girişiminizde

sergilediğiniz zekanıza yüksek değer verdiğim için, beni derinden etkiliyor ve esin kaynağı oluyor.

Size yürekten teşekkür ederim.

7 Ağustos 1948. Elin Pelin."

8 Ağustos 1948.

- **Konsültasyon** için Moskova'dan Profesör **Valedinski** ve profesör **Grinçar** geldi.

- **Yudin**'den mektup aldım. Za Proçnıy Mir, [Za Narodnuyu] Demokratiyu için benden bir yazı istiyor.

- **Trayço**'dan Bak[anlar] Kurulu ve Politbüro'nun çalışmaları hakkında ayrıntılı bir mektup aldım. Tedarik konusunda ve planın uygulanmasıyla ilgili çok **ciddi** sorunlar.

9 Ağustos 1948.

- **Konsültasyon** (Profesör Valedinski ve profesör Grinçar, Dr. Raço Angelov, Prof. Taşev, Dr. Simeonov ve Prof. Boykikev).

İlk sonuç: Barviha'da iki aylık acil tedavi*. Başka bir şık üzerinde düşünmelerini önerdim: Şimdi Bulgaristan'da geçici tedavi, Aralık ayında ise Barviha'da tedavi.

- **Todor Petkov**'un 24-cü ölüm yılı dolayısıyla Vidin'e bir mektup gönderdim.

10 Ağustos 1948.

- İkinci konsültasyon.

Birkaç gün gözetimde kalmam gerekiyor.

Ateşim akşam **37.8** derece.

- Sofya'ya birçok talimat verdim.

11 Ağustos 1948.

- **Budevska**'nın teşek[kür] mektubuna yanıt gönderdim.

Sayın Adriana Budevska,

Teşekkür mektubunuza biraz geç yanıt verdiğim için özür dilerim. Biliyorsunuz ki, özgür emekçi halkımız, onun hükümeti ve şahsen ben, sizin yurda dönmenizi sevinçle bekliyoruz. Bizim tarafımızdan şimdiye kadar sizin için yapılanlar, öz halkınız ve yurdumuzun sanatına sizin verdiğiniz olağanüstü hizmetler karşısında halkımızın duyduğu şükranın yalnız mütevazı bir ifadesidir.

Bizim şimdi en içten dileğimiz, sağlığınıza ve çalışma yeteneğinize bir an önce yeniden kavuşmanızdır. Çünkü, genç ve yetenekli tiyatro kadrolarının doğru eğitilmesi için tiyatro sanatımızın sizin zengin deneyinize, annelere özgü şefkatinize ve özellikle hoşgörülü gönlünüze ihtiyacı vardır.

Sağlığınıza ve çalışma gücünüze yeniden kavuşmanız için olduğu gibi, Bulgaristan dışında bulunduğunuz dönemde sanat alanında, özellikle de tiyatro dalındaki gelişmeleri zamanında ve özlü bir şekilde öğrenmeniz için ve nihayet, ilerideki yaratıcı çalışmalarınıza en uygun yaşam koşullarının sağlanması için gerekli gördüğünüz her konuda, hiç sıkılmadan bakan Çervenkov'a (Bilim, Kültür ve Sanat Komitesi Başkanı) bizzat başvurmanızı rica ederim.

Elbette, bütün bu konularda gerekli saydığınız **her zaman** bizzat bana da başvurabilirsiniz.

Size bütün yüreğimle en iyi dileklerimi sunar, halk yararına girişimlerinizde büyük başarılar dilerim.

Kuvvetle elinizi sıkarım!

10 Ağustos 1948. G. Dimitrov."

---

* Asıl metinde:"Sonuç".

- 66-cı yaş günü dolayısıyla Kimon Georgiev'e kut[lama] telgrafı çektim.

"Başbakan Yardımcısı ve Elektrifikasyon ve Toprak Islah İşleri Bakanı

KİMON GEORGİEV

Altmış altıncı doğum gününüz dolayısıyla en içten tebriklerimi ve en iyi dileklerimi, lütfen, kabul ediniz. Genç Halk Cumhuriyetimizin kuruluşundaki büyük katkı ve hizmetlerinize verdiğim büyük değerden hareketle size güzel yurdumuzun hep birlikte, halkça sürdürülen gelişmesine aktif ve başarılı bir şekilde katılabilmeniz için yürekten sağlık, bol bol kuvvet ve gençlik dinçliği dilerim.

Dostça ve kuvvetle elinizi sıkarım!

11 Ağustos 1948. G. DİMİTROV

BULGARİSTAN HALK CUMHURİYETİ BAŞBAKANI."

- Sosyal d[emokrat] partiyle bizim partinin birleşmesi nedeniyle, Ha[lk] Tiyatrosu'nda yapılan resmi töreni radyodan dinledim.

12 Ağustos 1948.

- Yugov'un Var[na] şehir konferansında yaptığı konuşmanın metnini gözden geçirdim ve kimi yerlere gönderdim.

- Gün içinde ciddi bir **kalp bayginlığı**. Böyle bir şey ilk kez başıma geliyor. Profesörler çok telaşlı. Değişik özel önlemler. Akşam ateşim **38** dereceyi buldu.

13 Ağustos 1948.

- Yatakta tedavi.

- Macar başbakanı **Dinyeş** ile **Rakoşi**'nin eşleri (istirahate) konuk geldi.

- Ateşim yükselmeden günü geçirdim. Kendimi daha iyi hissediyorum.

14 Ağustos 1948.

- Durumum iyileşiyor.

Ateşim bütün gün normaldi.

- **Çervenkov** ve **G. Damyanov** (bugün ve yarın için) geldi.

Çervenkov MK'deki günlük işler hakkında bilgi verdi.

15 Ağustos 1948. Pazar.

- **Tsirankeviç** ile vedalaşmak için öğle yemeği. Yugov, Çervenkov, G. Damyanov, Minço Neyçev, Atanasov, Rakoşi'nin ve Dinyeş'in karıları, Tsola Dragoyçeva, Prof. Valedinski, Grinçar ve başkaları katılıyor.

- Saat dörtte **Tsirankeviç** ile Yugov'un ailesi (ve kendisi) Sofya'ya uçtu.

- Akşam **G. Damyanov** askeri manevralar hakkında bilgi verdi. Ailesiyle birlikte, trenle Sofya'ya gitti.

- Yeniden kötüleştim.

Ateşim 37.6 derece. Keyfim hiç yerinde değil

Leviçkin şu bilgileri vermiş:

"Sov[yetler] Birliği'nin Yugoslavya ile ticareti konusunda yanlış söylentiler yayıldığı için Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanlığı şunu beyan etmek durumundadır ki, Sov[yetler] Birliği, bütün diğer dost halk demokrasisi cumhuriyetleriyle olduğu gibi, Yugoslavya ile ticari ilişkilerinde de şimdiye kadar dostça bir politika uygulamış, yani Sovyetler Birliği'nin çıkarlarından çok Yugoslavya'nın çıkarlarını dikkate alarak, öncelikli kredi ve fiyat politikası uygulamıştır. Bugün Yugoslavya ile bu tür ilişkiler olanaksız hale gelmiştir. Çünkü Yugoslavya Sov[yetler] Birliği'ne karşı hiç de dostça olmayan bir tutum almakta. Kaldı ki, Yugoslavya'nın bugünkü yöneticileri Sov[yetler] Birliği'nin dostu sayılamaz.

Sov[yetler] Birliği hükümeti Yugoslavya ile ilişkilerinde, Norveç, İsveç,

Belçika gibi, dostluk anlaşması olmayan diğer ülkelere uyguladığı ticaret politikasını uygulayacak, yani Yugoslavya ile, bu ülkeye hiçbir özel üstünlük ve öncelik tanımaksızın, Sov[yetler] Birliği'nin ticari yararını dikkate alarak ticaret yapacaktır. Bu ilkenin dışında ticaret yapılmayacaktır."

16 Ağustos 1948.

- Çervenkov ile, Politbüro'daki genel durum ve özellikle par[ti] kongresi için hazırlıklarla ilgili durum ve çalışmalar hakkında ayrıntılı sohbet.

- Akşam Çerv[enkov], Lena, Volodya ve İrina Sofya'ya hareket ettiler.

- Sofya'daki kapa[tılan] Sov[yet] okulundan yedi genç kız ile iki erkek öğrencinin, ana-babalarının hesabına Moskova'da onuncu sınıfı bitirmelerine Politbüro'nun izin vermesini önerdim.

17 Ağustos 1948.

- Sofya'dan posta aldım. Birçok da kötü niyetli imzasız mektup. Ekonomik alandaki girişimlerimizden ve sınıf düşmanlarına karşı aldığımız önlemlerden etkilenenler arasındaki memnuniyetsizliğin giderek arttığı hissediliyor.

- Emekçi katmanlar arasındaki memnuniyetsizlik, her şeyden önce gıda ve mal tedarikiyle ilgili düzensizliklerden kaynaklanıyor.

- Tedavi için hemen Barviha'ya gitmektense, şimdilik burada kalarak gerekli rejimi uygulamanın daha uygun olacağı konusunda Sov[yet] profesörlerle anlaştık.

Çankov'dan şu mektubu aldım:

"Dün geldim. Bütün işleri bitirdim. Bize tam destek verdiler. Örgüt İşleri Bürosu'nun görevlerini de görüştük. Dr. Mehlis size özel selamlar gönderiyor. Aramızdaki eski dostluğu anımsattı."

- **Yugov**'dan Yunan sınırındaki endişe verici gelişmelerle ilgili rapor aldım.

Monarko-faşistlerin askeri birlikleri **Çakalarovo** köyü yakınlarındaki mevzilerimizi ele geçirmiş. Yunanlıların olası provokasyonlarını geri püskürtmek ve bizim topraklarımıza geçen Yunan birliklerini yoketmek için gerekli önlemler alındı.

"Başbakan

Georgi Dimitrov yoldaşa. Varna

1) Bu ayın 17'sinde, saat 11.35'de, Güney sınırımızın Gümülcine yönündeki **Çakalarovo** köyü mevkiinde monarko-faşistlerin bir piyade taburundan oluşan askeri birliği **1335** sayılı tepeyi ele geçirmiş. Bunun hemen ardından, yaklaşık iki taburluk başka askeri birlik Çakalarovo köyünün batısındaki **802, 791 ve 855 sayılı tepeleri** ele geçirmiş. Yunan topraklarından bir buçuk kilometre mesafede bulunan Ugorli köyüne **ağır topçu, siper havanı ve ağır mitralyöz birlikleri** yerleştirilmiş.

2) Yunan **birlikleri**, kaçırmak amacıyla, bizim **1335 ve 855** sayılı tepelerdeki hudut nöbetçilerine saldırmış. 1335 sayılı tepede uzunca bir çatışma olmuş ve bizimkiler son mermiye kadar savaşıp, yüz elli metre kadar topraklarımıza geri çekilmiş. **855 sayılı tepede de çarpışma olmuş**.

3) Monarko-faşistlerin ele geçirdiği bütün tepelerde, **elli metre kadar içerilerde ve 15 km. boyunca** bizim topraklarda bugün de onların küçük birlikleri bulunuyor.

4) Ugorli köyü civarındaki Yunan topçusu ve siper havancısı, bizim **terk edilen 8 nolu karakolumuzu** hedef alıp

imha etmiş. Karakol yakınında, bizim topraklarda, monarko-faşistlerin 50 kişilik bir grubu bulunuyor.

5) Toplanan istihbarattan anlaşılıyor ki, **Balaca köyü bölgesinde, Yunanistan topraklarında, 300 kadar partizan ile monarko-faşist birlikler** arasında sert çarpışmalar sürüyor. Söz konusu tepeleri ele geçirmekle monarko-faşist birliklerin, partizanların bizim topraklara doğru çekilmesini önlemeyi amaçladığı tahmin ediliyor. Ama biz, çok sayıda monarko-faşist askeri birliğin buralara sürülmesinin, **Kırcali hattı doğrultusunda** bir provokasyon amacı da güdebileceğini düşünüyoruz.

Koruma amaçlı şu önlemler alınmıştır:

a) Tr. Kostov, G. Damyanov, İv. Kinov ve Yon. Panov yoldaşların da görüşü alınarak, hudut bölgesinden manevra yetenekli bir bölük, Çorbaciysko'daki yedek hudut karakol birliği, Kırcali'den taşınabilir milis bölüğü ve Mestanlı topçu birliğinden bir batarya, destek olarak, Çakalarovo bölgesine gönderildi.

b) Kırcali ve Koşukavak taburlarına hazırol emri verildi.

c) Birkaç savaş uçağına hazırol emri verildi ve eğer yarın sabaha kadar Yunan birlikleri bizim topraklarda kalırsa, bombalanmaları emredildi.

d) Gece ve özellikle sabaha karşı uyanıklığın artırılması ve istihbaratın etkinleştirilmesi **emredildi**.

7) Destek güçlerimiz toplanıp konuşlandıktan sonra, topraklarımızda bulunan Yunan monarko-faşist birliklerin yok edilmesi emredildi.

Durumdaki her değişikliği Size bildireceğiz. Yarın Dışişleri Bakanlığı vasıtasıyla BMÖ'ne özel bir protesto notası göndereceğiz.

Yoldaş selamlarımı sunarım.

Yugov.

17 Ağustos 1948.

Sofya Saat 20.50'de kabul eden İgnatov."*

Aynı akşam **Yugov**'a şu talimatları yolladım:**

"**Yugov**'a

Aldığımız önlemlerin doğru olduğu görüşündeyim. Ek olarak, şunları öneriyorum:

1) Eğer mümkünse, bu olaylar hakkında hemen bu akşam (Leviçkin vasıtasıyla) Moskova'ya ayrıntılı bilgi verilmeli ve daha sonraki gelişmelerle ilgili düzenli bilgi gönderilmeli.

2) Yunan monarko-faşistlerinin bu operasyonlarını, İngiltere'nin ve Amerika'nın, bizi, ordu birliklerimizin partizanlarla birlikte hareket ettiği iddiasıyla, bize karşı bir müdahale için **kullanabileceği** silahlı bir çatışmanın içine sürüklemeyi amaçlayan, daha büyük bir provokasyonun bir başlangıcı olarak görmeliyiz.

3) Güvenlik Konseyi'ne nota, hemen yarın mutlaka gönderilmeli ve aynı zamanda Sov[yetler] Birliği, Büyük Britanya ve Birleşik Devletler ...*** elçiliklerine de sunulmalı.

4) Sınırlarımıza yapılan bu saldırının halk arasında paniğe yolaçmasını önlemek için gerekli bütün önlemler alınmalı.

---

* Metindeki kalın yazılı sözler, asıl metinde G. Dimitrov tarafından altı çizilmiş olanlardır.
** Günlükte bir sayfa boş bırakılmış, talimatlar ise ayrı yapraklara yazılmış.
*** Asıl metinde üstü çizilmiş: "Fransa".

5) Daha önce sözünü ettiğimiz tehlikeli asker ve diğer düşman unsurların etkisiz hale getirilmesine hız verilmeli.

17 Ağustos 1948. G. Dim[itrov].

Şunu da belirtmeliyim ki, hava kuvvetlerimizin harekete geçirilmesinden kaçınalım ve pek önemli sonuç sağlayamadan, Yunan topraklarında bulunan, bizimkilerden çok daha üstün Amerikan hava birliklerinin **bizim mevzileri bombalamasına** bahane yaratmayalım.

G. D[imitrov]."

18 Ağustos 1948.

- Hududumuza yapılan saldırıyla ilgili olarak, Politbüro'ya şu mektubu gönderdim:

"**Yugov yoldaşa** (Politbüro).

Yunanlıların son küstahça saldırısı, özel bir nitelik taşıyor. Monarko-faşistlerin birlikleri ilk kez bizim tepe mevzilerimizi ve hudut karakollarımızı ele geçiriyor. Bizim için bu, çok ciddi bir tehlike sinyalidir. Açık ki, bu operasyon İngilizlerle Amerikanların bize karşı hazırladığı müdahalenin bir parçasıdır. Ülke içindeki düşman unsurların aktifleşmiş olması, dış düşmanlarımızın planlarıyla sıkı bağ içindedir. Yugoslavya'da olup bitenler, hem içerideki ve hem de dışarıdaki düşmanlarımızı yüreklendirmektedir. Bulgaristan'a karşı bir saldırı durumunda onlar Yugoslavya'nın en azından pasif kalmasına güveniyor.

Yunan birliklerinin şimdi geri çekilmiş olmaları, bizi ne rahatlatmalı, ne de bu operasyonlara yalnız Yunan partizanlarına karşı savaş açısından giriştiklerine inandırmalı.

Bu gibi saldırılar hiç de istisna değildir. Bana kalırsa, tam tersine, biz bu tür saldırıları beklemeli ve uyanık olmalıyız. Aslında Yunanistan'daki Amerikan komutanlığıyla ve oradaki İngiliz ve Amerikan güçleriyle askeri çatışma anlamına gelecek olan, Yunanistan ile silahlı bir çatışmaya sürüklenmemize izin vermeden, bu saldırıları hızla püskürtmeye hazır olmalıyız.

Soğukkanlılığımızı tam anlamıyla koruyarak, halk arasında panik yaratılmasına izin vermeden, hızlı tempolarla:

1. Parti saflarını ve parti yönetimini MK [XVI]-cı Plenumu ruhunda etkinleştirmeli, aynı zamanda, en başta parti aktifinin dikkatini güneyden gelecek olası düşmanca eylemler açısından uyanık olma gereği üzerine çekmeli;

2. Orduya ve hudut askerlerine çeki düzen vermeli, ordu yönetimini güçlendirmeli ve değişik ordu yöneticileri arasındaki anlaşmazlıkları hızla ortadan kaldırmalı;

3. Ülkenin hiçbir yerinde tek etkin düşman yuvası bırakmamak için, ordu içindeki ve diğer düşman unsurları etkisiz hale getirme önlemlerinin uygulanmasına hız vermeli;

4. İşçi sınıfı, küçük ve orta köylülük ve diğer emekçiler arasında varolan ciddi memnuniyetsizliği titizlikle analiz edip, olanaklı ekonomik ve diğer önlemlerle bu memnuniyetsizliğin sebeplerini ve haklı memnuniyetsizliğe yolaçan düzensizlikleri, sübjektif etmene, yani bize bağlı olduğu ölçüde ve bu bakımdan birçok şey partiye bağlı olduğu için, hızla ortadan kaldırmalı;

5. Ulusal çapta toplumsal ve politik bir örgüt olarak Vatan Cephesi'nin varlığını sürdürmesi ve daha güçlü kılınması gereğini küçümseme ve hatta reddet-

me eğilimlerine son vermek için önlem almalıyız. Vatan Cephesi içindeki merkezkaç kuvvetlere ve partimiz içinde faşist ya da gerici olmayan belirli çevreleri yalıtmaya çalışan unsurlara güçlü bir darbe indirmeliyiz. Sınıf savaşının sertleştiği bugünkü koşullarda işçi sınıfının sosyalizme doğru ilerleme yolunda, kimileri geçici de olsa, müttefiklere çok büyük gereksinimi vardır. Yalıtılmaya yatkın çevre ve unsurları yalıtma gereksinimi vardır. Bunların yapılması, sömürücü kapitalist unsurlara, gericiliğe daha güçlü darbeler indirmesi için işçi sınıfına yardımcı olacaktır.

Beni ciddi şekilde rahatsız eden, partinin kimi öğelerinde ve hatta yönetici yoldaşlar arasında görülen bu konudaki ihmalci tutumdur. Kendi gücümüzü zarar verecek ölçüde küçümseyip, sınıf düşmanının gücünü aynı ölçüde abarttığımız şeklindeki doğru saptamamızdan, belirli durumlarda aynı ölçüde zararlı olan diğer uca, kimi parti aktiflerinin düşmanın gücünü küçümsemesine, denizi hiç de derin saymamasına geçiş, hiç de zor değildir. Bence bu tehlike, gerçek bir tehlikedir ve bu tehlikeye karşı ciddiyetle ve akıllıca tutum alınmalıdır.

6. MK kadroları, kongre beklenmeden, daha şimdiden güçlendirilmeli. Daha önce sözünü ettiğimiz önlemler, daha fazla ertelenmemeli. Aksi halde, ne yazık ki, yerimizde saymaya devam edeceğiz. Yönetici kadroların denetimine de, olanaklar ölçüsünde, hız verilmelidir.

18 Ağustos 1948. Selamlarımı sunarım.

Varna, G. Dimitrov."

- Prof. **Valedinski** ve Prof. **Grinçar** Sofya'ya hareket etti. Yerleştirilmeleri ve Moskova'ya gönderilmeleri için talimat verdim. Vardıkları **kesin sonuca göre**, sağlığımın düzelmesi için gereken her şey burada yapılabilir ve bu sebepten dolayı, Barviha'da özel bir tedavi uygulanmasına gerek yok.

- G. Dim[itrov] Barajı'nda çalışmış İng[iliz] vatandaşı Emek Ekibi üyelerini kabul ettim. Bizde yaşadıklarından ve gördüklerinden, heyecanla bahsediyorlar.

19 Ağustos 1948.

- Moskova'dan şu şifreli telgrafı aldım:

"Dimitrov yoldaşa.

İki aylığına izin ve tedavi için Barviha'ya gitmenizi ısrarla tavsiye eden doktorların ilettiği haberi aldık. Öyle hareket edip, tedaviyi ertelememenizi tavsiye ederiz. Selamlarımızı sunarız.

Drujkov, Alekseev."*

- "Drujkov ve Alekseev yoldaşlara.

Gösterdiğiniz ilgi ve saygıya, ilettiğiniz selamlara teşekkür ederim. Sağlık durumum uçakla yolculuk yapmama el verdiğinde, Barviha'da tedavi görmek üzere, hemen Moskova'ya geleceğim. En içten şükranlarımı ve yürekten selamlarımı sunarım.

21 Ağustos 1948. İvanov."**

"**[N.] Pavlov yoldaşa**

Bu şifreli telgrafı yukarıya*** gönderin. Prof. Valedinski'ye de duyurun.

G. D[imitrov]."****

---

* Rusçadan çeviridir.

** Yanıt, antetli kağıdın arka sayfasına yazılmış.

*** Moskova parti yönetimine.

**** Bu notu Dimitrov antetli telgraf kağıdına eklemiş.

20 Ağustos 1948.

- Çek[oslovakya] büyükelçisi **Kubka**'yı kabul ettim. Çekoslovakya elçiliğinde çalışanların tamamı değiştiriliyor.

- Emek Ekipleri üyesi Çekoslovakyalı bir grubu kabul ettim. Değişik konularda uzun süre sohbet ettik. Çok keyifliler ve Bulgaristan'dan iyi izlenimlerle ayrılıyorlar.

21 Ağustos 1948.

- **Çankov** geldi. Devlet denetimi konusunda Moskova'da öğrendikleri hakkında bilgi verdi.

- Arnavutluk ve Çekoslovak Emek Ekipleri üyelerinden iki grubu kabul ettim.

22 Ağustos 1948.

- MK kadrolarının çalışmalarını etkinleştirmek üzere, Çankov ile birlikte öneriler hazırladık.

"ÖNERİLER:

1. Politbüro daha şimdiden Yugov yoldaşı MK Sekreterliği'ne üye almalı ve bu kararın onaylanması için MK üyelerine yazılı öneri sunmalı.

MK Sekreteri sıfatıyla Yugov yoldaş, Sekreterliğin çalışmalarına katılım olarak, belediyelerin çalışmaları, özel mülklerimizin yönetimi, Politbüro üyelerinin korunması, özel tedarik işleri ve düşman unsurların etkisiz hale getirilmesiyle ilgili önlemleri uygulama işlerinin denetimiyle görevlendirilmeli.

2. Nikola Pavlov yoldaş, kendini tamamıyla Sekreterliğin ve Politbüro'nun ele alacağı sorunları hazırlama, Sekreterlik, Örgüt İşleri Bürosu ve Politbüro kararlarının zamanında yerine getirilmesini sağlama ve ayrıca, MK üyeleriyle sürekli bağlantıyı ve onlara düzenli olarak bilgi verilmesini sağlama işlerine verebilmesi için, Başbakan Özel Kalem Müdürü görevinden ve MK Mali İdare Şube Başkanlığı görevinden affedilmeli.

3. Başbakan Özel Kalem Müdürlüğüne Voynov yoldaş atanmalı.

4. Kominformbüro Sekreterliği üyesi D. Ganev yoldaş, Politbüro'nun çalışmalarına aktif bir şekilde katılmalı ve bu amaçla vaktinin daha büyük bölümünü Sofya'da geçirmeli. Bükreş'te bulunmadığı zaman onun işlerine geçici olarak, Stela Blagoeva yoldaş bakmalı.

5. Maslarov, Grudi Atanasov, Apostol Kolçev, Aleksandır Obretenov ve kimi başka uygun yoldaşlar, hiç gecikmeden MK'nin görevliler kadrosuna alınmalı.

6. En geç 15 Eylül'e kadar, Politbüro sekreterlerine ve üyelerine destek olacak uygun politik yardımcılar atanmalı.

7. Örgüt İşleri Bürosu'nun üye sayısı, 11-13 kişiye düşürülmeli. Sekreterlerin yanısıra, D. Diçev, Maslarov, Katya Avramova, Titko Çernokolev, Krıstyu Dobrev, Grudi Atanasov, Jivko Jivkov ve G. Tsankov (sendikalardan) da dahil edilmeli.

22 Ağustos 1948.

Yugov, Çankov ve Çervenkov yoldaşlar işlerinin daha büyük bölümünü, daha şimdiden, kendi bakan yardımcılarına aktarmalı.'"*

23 Ağustos 1948.

- Sekreterliğin Politbüro'ya sunmak

---

* "Öneriler"in daktilo yazısı metni üzerine G. Dimitrov, 6-cı maddeye "En geç 15 Eylül'e kadar" sözlerini eklemiş, 7-ci maddeye, A. Yugov'un adının üstü çizilerek, "G. Tsankov (sendikalardan)" sözleri ilave edilmiş; ayrıca son cümle de eklenmiş.

için hazırladığı birçok öneriyi onayladım.

- Kendimi biraz daha iyi hissediyorum. Ama, akşam üstü ateşim yükselmeye devam ediyor.

- **Budevska** bir aylık istirahat için Evksinograd'a geldi.

24 Ağustos 1948.

- Romanya Halk Cumhuriyeti'nin ulusal bayramı dolayısıyla **Petru Groza**'ya telgraf.

25 Ağustos 1948.

- Hristozov ile sohbet.

- Var[na] ..,* yöneti[cileriyle] de.

- **Çervenkov**'a ve **Vl. Poptomov**'a, RD'ya Yugos[lav] generali **Arso Yovanoviç**'in söyleviyle ilgili bir yazı verilmesini anımsattım.

26 Ağustos 1948.

- Uzun bir aradan sonra, sinemada bir saat vakit geçirdim.

- **Budevska** ile konuştum. 72 yaşına ve şimdiye kadar yaşadıklarına karşın, memnun, şen ve dinç.

- 29 Ağustos günü açılacak Filibe Fuarı'na telgraf çektim.

27 Ağustos 1948.

- Dinyeş'in ve Rakoşi'nin karıları ve Dinyeş'in onlara refakat eden akrabasıyla birlikte öğle yemeği yedik.

Bu akşam Sofya'ya gittiler.

- Berlin'de bulunan Kaylzon'un **Miessner**, Berlin, Reinickedorf-West, Berlinerstr. 49 adresinden gönderilen mektubunu aldım.

28 Ağustos 1948.

- Sofya'ya gidiyorum. Sağ[lık] durumum pek iyi değil. Ateşim 37 derecenin üstünde.

[Akşam] saat **7.45**'te Varna garından hareket ettik.

Rayko Damyanov da, karısı ve kızıyla birlikte, bizim trende yolculuk yapıyor.

Birlikte akşam yemeği yedik.

Sabah saat 8'de başarıyla Sofya'ya vardık.

29 Ağustos 1948.

- Pavlov ile Bançev günlük sorunlar hakkında bilgi verdi.

- Dinlendik. Durum ağır.

Ateşim yüksek.

30 Ağustos 1948.

- Konsültasyon: Prof. Taşev, Raço Angelov, Simeonov, Boykikev, Tanev.

- Öğleden sonra, Al[eksandrovska] Hastanesi'nde röntgen çekimi. Birinci Dah[iliye] Kliniği, Cer[rahi] Kliniği ve Röntgen Enstitüsü'nü ziyaret ettim. Profesörlerle, doktor ve hastalarla sohbet ettim.

- **Trayço ve Yugov** ile konuştum.

- Ha[lk] Meclisi'nin olağan[üstü] toplantı devresi açıldı.

31 Ağustos 1948.

- Gündüz saat 3'te **Jdanov** ölmüş. Korkunç, sarsıcı bir haber.

- Ha[lk] Meclisi'nde.

1 Eylül 1948.

- Sovyet elçiliği vasıtasıyla şahsen Stalin'e şu taziye telgrafını gönderdim:

"MOSKOVA - KREMLİN

STALİN YOLDAŞ'A

Bizim aziz dostumuz ve sizin sadık ve yetenekli iş arkadaşınız Jdanov yoldaşın zamansız ölümü karşısında derinden sarsılmış olarak size ve SKP(b) MK'ne en içten taziyelerimi sunarım. Büyük komünist ailemiz çok ağır bir

---

* Okunamayan bir söz.

kayba uğradı. Tüm gücünü, tükenmez enerjisini ve üstün yeteneklerini komünizmi kurma davasına adayan Andrey Aleksandroviç'in harika hayatı, Bulgar komünistlerine ve Bulgaristan Halk Cumhuriyeti emekçilerine örnek olacaktır.

Kuvvetle elinizi sıkarım.

1 Eylül 1948. Size Sadık:

DİMİTROV."

- Çankov ile Yugov, Sekreterliğin ve Politbüro'nun gündemiyle ilgili olarak, yanımda.

2 Eylül 1948.

- Bugün durum özellikle ağır. Ateşim akşam 38.4 dereceye yükseldi.

3 Eylül 1948.

- Stalin'e gönderdiğim taziye telgrafı Pravda'nın birinci sayfasında yayınlandı.

- **Kolarov**'un Ha[lk] Meclisi'ne sunulacak dış politika **raporunu** gözden geçirdim.

- Devir toplantısı (olağanü[stü]) kapandı.

4 Eylül 1948.

- Hükümetin konuğu olarak bizzat davet ettiğim **Prit**, karısıyla birlikte geldi.

- Muayene: **Karın tifosu tahmini**

5 Eylül 1948. Pazar.

- Yugov ile Çervenkov yanımda.

- Akşam: Magdalina, Stefan, Hristina bebeğiyle, Lena ve Vılko.

6 Eylül 1948.

- Çok ağır hastalık geçirmiş gibiyim.

Akşamları ateşim 37 dereceye çıkmaya devam ediyor.

7 Eylül 1948.

- Trayço'nun raporunu gözden geçirdim.

Baştaki genel bölümün atılmasını ve rapora günümüz aşamasına uygun ciddi bir nitelik kazandırılmasını önerdim.

8 Eylül 1948.

- Ha[lk] Tiyatrosu'nda (tör[enli] toplantı. Hükümet raporu: Trayço).

Kaşen'in ve Prit'in selamlama konuşmaları.

9 Eylül 1948.

- Bir Mayıs'ta yapılandan daha heyecanlı ve görkemli bir gösteri yürüyüşü.

Bütün ülkede gün olaysız ve telaşsız geçmiş.

- Akşam, büyük kabul resmi.

- Stalin'den kutlama telgrafı.

10 Eylül 1948.

- **Kaşen** ve **Prit** onuruna öğle yemeği verdim.

Bizim bakanlar ile MK üyelerinden başka, Sov[yet] elçiliğinden **Bodrov** ile **Leviçkin** ve Çekoslovakyalı konuklar katıldı.

Samimi bir dostluk havası.

Prit ve karısıyla İngiltere'deki ve İşçi Partisi içindeki durum hakkında uzun süre sohbet ettik.

11 Eylül 1948.

- Sinot üyeleri Ekzarh'ın istifasını kabul etmiş.

12 Eylül 1948. Pazar.

- Orta Avrupa Turnuvası'nın son yarışlarını izledim.

- Ekzarh'ın Kutsal Sinot'ta alınan kararı protesto eden mesajını ve şahsen bana gönderdiği mektubu aldım.

12 Eylül 1948, Sofya.

Pek sayın Georgi Mihayloviç,

Moskova'dan döndüğüm bu yılın 3 Ağustos gününden beri, büyük kardeşimizin ülkesinde duyup gördüğüm her şeyi ayrıntılarıyla ve kendi ağzımdan size anlatabilmek için harcadığım bütün

çabalar boşa çıktı. Son günlerde Kutsal Sinot ile aramızda çıkan sert tartışmalar ve onun bu tartışmalarla ilgili aldığı ve bana sizin de onayladığınız söylenen karar, istenen bir ziyaretçiniz olamayacağım ve genç Halk Cumhuriyeti'mizin kuruluşunda birlikte çalışabileceğiniz, içten olsa da, sizce uygun ve mütevazı bir zat sayılamayacağım hissini doğrular nitelikte. Benim bu hissim gerçeğe uygun çıkarsa, çok üzüleceğim. Çünkü, benim size karşı duyduğum sadakat ve bağlılık, yerel ve maddi çıkarlardan uzak inanç ve saygıya dayanıyor.

Kutsal sinot ile aramızdaki tartışmalar hakkında Sizin için çok kısa bir rapor ilave ediyorum ki, bu raporla Kutsal Sinot'un gayrı meşru kararını protesto ederek, ülkemizde azimle uyguladığınız ilerici demokrasinin onuru uğrunda yasal ve adil çözüm sağlanması için yetkilerinizi kullanmanızı rica ederim.

Bu raporla birlikte, Kilisemizin yapısıyla ilgili daha 1946 yılında ayrıntılı bir şekilde hazırladığım, ama seçimler ve hastalanmamız yüzünden, en başta hastalığımız yüzünden, proje halinde kalan bir öneri bulacaksınız.

Moskova'dan size selamlar getirdim, çoğu bugün de önemini koruyan kimi telkinleri ve izlenimlerimi iletmek isterdim, ama sizi ziyaret edip paylaşmak kısmet değilmiş.

Rusya'nın kalbinden alıp sizin ve sayın Roza Yulievna için ilave ettiğim en değerli şey, çiçek koymak üzere Patrik Aleksi Hazretlerinin bizleri götürdüğü mükemmel oğlunuzun gömüt anıtında çekilmiş iki fotoğraftır. Annesinin ve kardeşinin gömütlerinin de harika genç Mitya Dimitrov'un gömütü yakınında bulunduğu için Patrik Hazretleri, oraya sık sık uğruyormuş.

Patrik Hazretleri olduğu gibi, Georgi Grigorieviç Karpov da, sizden bana her zaman büyük heyecanla bahsetmişlerdir. Onlar en samimi selam ve dileklerini size iletmemi benden rica ettiler ve bana bağlı olmayan sebeplerden dolayı, ben bunu ancak şimdi yerine getiriyorum.

Derin sadakat duygularımı sunarım

Stefan

Sağlığımın son derece sarsılmış durumda olduğunu bildirmek isteğimden ötürü beni mazur görünüz. Size en iyi dileklerini gönderen Sovyet profesörü Kogan'ın Moskova'da tavsiye ettiği gibi, Karlovi Vari ve Frantişkovi Lazni'ye gitme çabalarım boşa çıktı ve belki de zorunlu bir ameliyat yüzünden, bu dünyadan yakın bir zamanda ayrılırsam, bunda şaşılacak bir şey olmayacak. Stokholm'de işlediği günahları affeden ve gönülden işbirliği için kendisine içtenlikle elini uzatan adamdan öcümü aldım diye, diyanet işleri müdürü beyefendi, bol bol sevinebilir.

+ Stefan"

13 Eylül 1948.

- Blagoeva: Za Traen Mir, [Za Narodna] Demokr[atsiya]* redaksiyonunun çalışmaları hakkında.

14 Eylül 1948.

- Kanser olan İv. Dimitrov için Prof. Oçkin geldi.

- Moskova'ya gitmemle ilgili olarak Politbüro toplantısı.

(Yunanistan ve Yugoslavya sorunları,

* İstikrarlı Barış İçin, Halk Demokrasisi İçin. Sovyet dergisinin Bulgarca adı (T.N.).

M[oskova]'da çözülmesi gereken bizim sorunlarımız ve ülk[edeki] durumla ilgili birçok başka sorun.)

Vedalaştık.

15 Eylül 1948.

- **Saat 5.30'da** (Bulg[aristan] saatiyle) **gizlice** Moskova'ya uçtuk.

Havaalanında: Yugov, Bodrov, Leviçkin ve [N]. Pavlov.

- [Öğleden sonra] s. 1.45'[te] (Bulg[aristan] saatiyle) vardık.

Havaalanında Moşetov ve başkaları.

- Kiev'de ara verdik (20 dak.).

16 Eylül 1948.

- Stalin Soçi'de.

- M[oskova]'ya vardığımızı Kolarov'a bildirdim.

Konsültasyon: Profesörlerden Vovsi, Egorov, Haçaturov, Valedinski, Gonçar ve Dr. Simeonov.

Sonuç:

Üç sorun:

1) Kalp damarı;

2) Öd kesesinde kronik iltihap;

3) Diyabet.

Üçü birbirine bağlı.

Önce kalbe dikkat edilmeli. En az altı hafta ile iki ay arasında tedavi ve istirahat gerekiyor.

17 Eylül 1948.

- Dinlendim.

18 Eylül 1948.

- Bugün de dinlendim.

19 Eylül 1948. Pazar.

- Akşam Barviha'da.

20 Eylül 1948.

- Prof. Valedinski, Dr. Rikşir, Dr. Simeonov.

İstirahat ve tedavi rejimi tayin ettiler.

- Hava yağmurlu.

- Durumum oldukça ağır.

21 Eylül 1948.

- **On beş yıl önce.**

(Laypsig Davası'nın başlangıcı.)

- Alm[anya] Sosya[list] Birlik Partisi bu nedenle bana selamlama mektubu gönderdi.

- Yağmurlu hava.

- Kendimi biraz daha iyi hissetsem de, durumum hâlâ ağır.

"Suret

Sayın Bakan yoldaş!

Hitlerci faşistler tarafından aleyhinde düzenlenen Laypsig davasının başlangıcının 15-ci yılı dolayısıyla Bulgaristan'ın devlet adamı Dimitrov yoldaşa selamlarımı ve en iyi dileklerimi iletmenizi ısrarla rica ederim. 21 Eylül 1933 tarihinde faşist Hitler hükümeti komünist partisinin önderi G. Dimitrov'u ve komünist partisini, Rayhstag'ı kundaklamakla suçlayarak, Dimitrov'a karşı dava başlattı.

Son derece metanetli ve yiğit, zafere kesinlikle inanan biri olarak G. Dimitrov, bu davada komünist partisinin gücünü ve haklılığını tüm dünyaya gösterdi ve onun onurunu savundu, Alman faşizminin alçakça provokasyon girişimlerinin ve amaçlarının içyüzünü açığa vurdu.

Bu davayı kazandıktan sonra G. Dimitrov, komünist partisinin ülkülerine kendini daha da çok verdi, Marks-Lenin-Stalin'in bayrağını daha da yükseltti.

G. Dimitrov'un şahsında dünya emekçileri komünizm uğrunda, Lenin-Stalin davası uğrunda yorulmaz bir savaşçıyı görüyor.

G. Dimitrov'un doğru politikası ve ustaca yönetimi sayesinde müttefikimiz Bulgaristan, savaş sonrası dönemin güç-

lüklerini aşarak, sosyalizm kuruculuğunu başarıyla bitiriyor ve şaşmadan komünizme doğru ilerliyor.

Sovyetler Birliği Bulgar halkının gücüne inanmaktadır ve kardeşlerine sosyalizm kuruculuğunda yardım etmeye ve halklar arasında barışın savunulması ve korunması için çok yönlü yardım ve destek sağlamaya her zaman hazırdır.

G. Dimitrov'a tüm yüreğimle uzun ömürler ve yurdu yararına daha uzun yıllar verimli çalışmalar dilerim.

Müttefikimiz Bulgar Slav halkına selamlar ve en iyi dileklerimi sunarım.
19 Eylül 1948.

Stepan Yosifoviç Morozov
Omsk şehri, Polkovaya Sok. 53
28 Eylül 1948. Suret aslına uygundur: Konstantinov."*

22 Eylül 1948.

- **Rakoşi** ile sohbet.

Macaristan'da rekolte çok iyi.

Sanayi hızla gelişiyor.

Halk demokrasisi ülkeleri arasında ekonomik işbirliği gerekiyor.

Dış ticarette eşgüdüm.

- Macaristan'da zengin köy ağalarını silahlı baskı altına almak gerekeceği düşünülmeli.

- Roza ilk radon banyosunu yaptı.

23 Eylül 1948.

- **15 yıl önce!**

- Laypsig mahkemesindeki ilk konuşmam. (Davada dönüşüm. İnisyatif benim elimde. Hücuma geçmemin başlangıcı. **Davalı iken davacı olmaya doğru.**)

- Toprak Günü dolayısıyla tebrikler gönderdim!

- İgnatov (YF) vasıtasıyla Sofya'dan devamlı bilgi alıyorum.

- PB'ya kimi talimatlar veriyor ve öneriler yapıyorum.

- Artık belirli hafiflik hissediyorum. Hava elveri[şli] olmasa da, kendimi giderek biraz daha iyi hissediyorum.

24 Eylül 1948.

- Eğer iyi hazırlandıysa, Lulçevcilere karşı davanın[253] ertelenmemesini MK'ne (Sofya) bildirdim. Bu davanın halledilmesi için en uygun zaman, şimdi.

- **Ponomaryov ve Mirov yanımda.** Birçok konuda bilgi verdiler.

- Bugünü oldukça hafif geçirdim. Ateşim 37 derecenin üstüne çıkmadı.

25 Eylül 1948.

- **Röntgen** muayenesi.

Midem iyi; bağırsak iltihabı; karaciğer ve öd kesesinin durumu kötü.

- Kirsanov yanımda. Eski Ekzarh ve Kutsal Sinodun durumu hakkında bilgi verdi.

- Yağmur!

26 Eylül 1948. Pazar.

- Violeta ile Fanya bizde.

- Yağmur! Kötü hava.

Buna karşın, kendimi oldukça iyi hissediyorum. Ateşim 37 dereceyi aşmadı.

27 Eylül 1948.

- Sofya'dan postayı aldım (Sek[reterliğin], Politbüro'nun ve Bak[anlar] Kurulu'nun kararları, daha birçok başka materyal, mektup, gazete, Ey[lül] Ayaklanması'nın 25-ci Yı[lı] kitabı, kimi yazılarını içeren G[eorgi] D[imitrov] Tek Cephe Hakkında kitabı vb.)

- Günüm iyice geçti. Ateşim yükselmedi. Hava iyileşiyor.

---

* Rusçadan çeviridir.

28 Eylül 1948.

- **B. Hristov** ile **Sv. Kolev** yanımda. Elçiliğin ve tic[ari] temsilciliğin çalışmaları hakkında bilgi verdiler.

- Sofya'dan gönderilen meyve ve sebzeleri aldık.

- Hava düzeliyor.

- Günü iyice geçirdim.

29 Eylül 1948.

- **Vılko**'dan mektup aldım. Mihaylovgrad'da düzenlenen törenler (Ey[lül] Ayaklanması'nın 25-ci Yılı) hakkında bilgi. Pek iyi örgütlenmemiş.

"29 Eylül 1948.

G. D[imitrov]*

Sayın abi,

İyi olduğuna seviniyorum. Şimdi en önemlisi, iyileşmen. Eğer gerekiyorsa, 15 Ekim'den sonra da kalabilirsin. Biz burada arabayı iyi kötü itiyoruz. Ama, Kolarov'un, herhalde en az 10-15 günlüğüne, Paris'e gidecek olması, beni endişelendiriyor. O, raporun 1923 - 9 Eylül 1944 bölümünü hazırlamayı üzerine almış, ben ise 9 Eylül 1944'ten sonraki bölümünü yükümlenmiştim. Yarın giderse, ne zaman çalışacak? Onun gitmesi için senin görüşün alındı mı? Onun gitmesi için ne PB, ne MK Sekreterliği karar aldı. Orada neler konuşacağı konusunda da ne PB'nun, ne Sekreterliğin kararı var. Yarın bir heyetimizin Paris'e gideceğini ben bugün Kulişev'den öğrendim. Böyle önemli heyetlerin gönderileceğini MK sekreterleri sokakta öğrenecektiyse, MK XVII-ci Plenumu'ndaki bütün o gürültü niyeydi aslında?

Dün Suslov yoldaş Tr. Kostov yoldaşı aramış ve bulunamayınca, beni çağırdılar. Suslov yoldaş telefonda, halk demokrasisi ülkelerinden çiftçi partileri aktiflerinin Sofya'da devam eden konferansı hakkında bilgi vermemi istedi. MK'nin bu konferanstan haberi olmadığını, böyle bir karar almadığını söylemek zorunda kaldığımda, MK'nin ve şahsen benim ne duruma düştüğümü bir düşün. Suslov yoldaş haklı olarak soruyordu: İnformbüro tek demokratik ve sosyalist cepheye ihaneti yüzünden Yugoslavya yöneticilerini mahkum etmişken, onların temsilcileri halk demokrasisi ülkelerinde sosyalizmi kurma yollarını eleştiren bir konferansa, hangi gerekçeyle katılıyor. Suslov yoldaş, bu olayın, spor konusundaki Balkan gençlik kurulu hikayesinin tekrarı olduğunu belirtti. Sonunda, "bana kalırsa, bu toplantının yapılması yanlıştı" dedi!

Bu toplantıyla ilgili olarak Moskova'ya önceden hiçbir şey sorulmadı. Halk Demokrasisi Ülkeleriyle Sovyetler Birliği Tarım ve Orman İşleri Aktifleri İşbirliği Enstitüsü'nün 2-9 Mayıs günleri Prag'da yapılan konferansında, bu enstitünün değişik komisyonlarının oturumlarını ayrı ayrı halk demokrasili ülkelerde yapabileceği kararlaştırılmış. Üretim emek kooperatifleri ve ormancılık konularında olmak üzere, bu komisyonlardan ikisinin toplantılarını Bulgaristan'da yapması kararı alınmış. **Otomatik olarak** da, ama (Tarım Bak[anlığı]'ndan) bizim girişimimizle, bu iki komisyon, Yugoslavya temsilcileriyle birlikte, 1948 yılının **Eylül** ayı sonunda, Sofya'da toplantıya çağrılıyor. Hiç kim-

* Tarih ve G. D. imzası soldaki boş alana yazılmış.

se konuyu ne PB'da **ne de Sekreterlikte** gündeme getiriyor. **Tiko Trayço ile anlaşıyor ve iş tamam sayılıyor!**

MK XVI-cı Plenumu'ndan gerçekten ders çıkarılmadığını ve kolektif çalışmanın ciddi şekilde aksadığını gösteren daha birçok olay var.

Şöyle ki, Sekreterlikte bu sorunları ciddiyetle konuşmamız gerekecek. Bay Vasil yarın Paris'e gidiyor. Hiçbir şey belli olmadığına, bizim sorunun nerede ve nasıl ele alınacağı, onun nasıl bir tutum alması gerektiği bilinmediğine göre, genelde gitmesi gerekiyor mu, gerekiyorsa, mutlaka yarın mı gitmeli? **Bunu o ve Trayço biliyor: PB yok, Sekreterlik yok, Başbakan yok ve MK Gen[el] Sekreteri yok** (çünkü, sanırım, onun gideceğini sana da bildirmemişler. **Eğer bildirdiyseler, senin görüşünü bize söylemeleri gerekirdi).**

Biraz önce Donço telefon etti. Çok öfkelenmiş. Onun da bir şeyden haberi yok. Heyetten kimilerine (Petsev) karşı ciddi itirazı var.

Vrotslav heyetimiz 10-11 Ekim günleri yola çıkacak. Heyete başkan seçildim.

Hızla iyileşip dinçleşmeni dilerim. Sana, Roza'ya ve Boyko'ya candan selamlar.

Öpücükler.

Sizin Vılko.

Lena ve İra'dan yürekten selamlar. Volodya'ya da selamlarımızı iletin."*

- Günüm iyice geçti.

- Eko[nomik] plan hakkındaki karar tasarısıyla ilgili notlarımı Sofya'ya bildirdim. (Tamamen başarısız.)

30 Eylül 1948.

- **Kolarov** Paris'e gitmiş. (Boşuna!) Tam da par[ti] kongresi için hazırlıklara aktif bir şekilde katılması gerektiği bir sırada ...

- **Rakoşi**, karısıyla birlikte, bizde. İki hafta için Soçi'ye gitmeye hazırlanıyor.

- **Dr. Simeonov** vasıtasıyla (yarın gidiyor!) **Vılko**'ya bir mektup gönderdim.

"Sevgili Vılko,

Mektubunu aldım.

Vasil'in Paris'e gitmesi, büyük bir hata. Buna hiç gerek yoktu. Çünkü Bulgaristan'ın BMÖ'ne kabul edilmesi konusunda bugün hiçbir olumlu çözüm şansı yok. Tam da şimdi, parti kongresi için hazırlıkları yoğunlaştırmamız gerektiği bir sırada Vasil'in burada bulunmaması, özellikle zararlı. Eğer konu bana danışılmış olsaydı, elbette, ben onun gitmesine kesinlikle karşı çıkacaktım. XVI-cı Plenum'un kesin kararlarına karşın, Sekreterliğin ya da Politbüro'nun kararı olmadan ve görüşü alınmadan Vasil'in gitmiş olması, endişe verici bir işarettir ve parti yönetiminde işleri tam düzene koymak istiyorsak, "birilerini yola getirmek" için gerçekten ciddi çaba harcamak gerektiğini ortaya koymaktadır. Şimdi artık geriye, [Kolarov]'un bir an önce Sofya'ya geri dönmesi için, karar almanız kalıyor.

Raporumun hazırlanması ve kongre gündeminin birinci maddesiyle ilgili karar tasarısının tamamlanması konularında endişeliyim. Tek başıma fazla bir şey yapamayacağım ortada. Durumum biraz daha iyi olsa da, doktorlar ancak 5-6 hafta sonra biraz olsun çalışabilecek durumda olacağım kanısında. Onlar sana-

* Kimi sözlerin altını Dimitrov çizmiş. (Burada, kalın yazı - TN.)

toryumda en azından iki ay tedavi görmem için ısrar ediyor.

Bu durumda, en büyük ümidim, elbette, sensin. Ama, senin de kendi raporunu hazırlaman gerekiyor ve ayrıca, yazdığım gibi, Varşova yolculuğun olacak.

Benim raporumla ilgili neler yapabildiğini ve bu konuda perspektifin ne olduğunu, lütfen, bana bildir. Beş yıllık ekonomik planla ilgili karar tasarısı hiç başarılı değil. Ne bu karışık ...*

- Bugün durumum ağırcaydı. Ama, ateşim bugün de yükselmedi. Anlaşılan, tedavide iyiye doğru yöneliş başlıyor. "İnşallah".

- **Smirnenski**'nin ölümünün 25-ci yılıyla ilgili bir açıklama gönderdim. Onun bizim, Bulgarların **Mayakovski**'si olduğunu belirttim!

1 Ekim 1948.

- **Konstantinov** yanımda. Bulgaristan hakkında yazdığı kitabı gözden geçirmem için, bana getirmiş.

- **Dr. Simeonov** başarıyla Sofya'ya ulaşmış. Vilko'ya mektubu vermiş.

2 Ekim 1948.

- Sofya'dan posta geldi (mektup ve gazeteler).

- Parti okulu yapılması için **Alman Lisesi** binasının (şimdi Sov[yet] malı) partimize verilmesi ricasıyla, **Malenkov**'a mektup gönderdim.

- Mişa ve Lyuba'nın mezarlarını ziyaret ettik. **Kaçalov**'un cenaze törenine rastgeldi.

- Hükümet Evi'nde **Rayzman**'ı (Zoya Kosmodemyanskaya filminin yazarı) kabul ettim. Ponomaryov ile birlikte bana, **Laypsig davasını ana konu** edinen yeni filminin hazırlıklarını anlattı.

- Yavaş yavaş iyileşiyorum.

Ateşim normal.

3 Ekim 1948. Pazar.

- Gezindik. Hava değişken.

Kendimde ağırlık hissettim. Ama, ateşim yükselmedi.

- Fanya günü bizde geçirdi.

4 Ekim 1948.

- Rakoşi ve karısı bizde.

- Vedalaştık. İki haftalığına Soçi'ye (Matsesta'ya) gidiyorlar.

Elektrikli ...** tedavi uygulaması yaptım.

- Ateşim normal.

5 Ekim 1948.

- Konsültasyon: **Profesörlerden Vovsi, Oçkin, Haçaturov, Fronşteyn, Valedinski ve Dr. Mironenko ile Dr. Rijikov.**

Sonuç:

1) Önemsiz, genel bir iyileşme.

2) Kalbe özel dikkat.

3) Sanator[yumda] tedavi bir, hatta bir buçuk ay daha uzatılacak.

Konsültasyon üyeleri, Barviha'da bu kadar kaldıktan sonra, yeterli derecede çalışabilir duruma geleceğimden emin.

- **Kuusinen** yanımda. Özellikle ha[lk] demokrasili ülkelerdeki durum üzerine sohbet ettik. O da benim gibi, bir yandan Sov[yetler] Birliği gibi güçlü bir destek, diğer yandan iş[çi] sınıfının ve onun komünist öncüsünün yönetici rolü sayesinde halk demokrasisinin, SSCB'de kaçınılmazlıkla zorunlu olduğunun tersine, proletarya diktatörlüğü olmadan da sos-

---

* Mektubun sonu eksik.

** Okunamayan metin.

yalizmin gerçekleşmesini sağlayabileceği tezini kabul etmeye yatkın.

6 Ekim 1948.

- YF vasıtasıyla Sofya'yı arayıp MK Sekreterliğiyle görüşebilmek için Hükümet Evi'ne gittim. Maalesef, görüşme yapılamadı (hat uzun süre arızalıydı). Par[ti] kongresinin iki hafta daha (5 Aral.) ertelenmesi ve Çervenkov ile Çankov'un karar tasarısıyla raporları konusunda görüş birliğine varmamız için Moskova'ya gelmeleri önerisiyle bir şifreli telgraf çektim.

"Kostov, Çervenkov, Çankov ve Yugov'a.

Dün konsültasyon vardı. Varılan sonuç: Artık belirli bir iyileşme var. En zayıf nokta, kalpteki ağır aksayış. Durumun tehlikeli ölçüde ağırlaşmasını önlemek ve yeterli derecede çalışabilmemi sağlamak için daha altı hafta sanatoryumda kalmam ve bu süre içinde akıl yorgunluğuna ve sinir gerginliğine yol açan işlerle uğraşmamam gerekiyor. Kongreyle ilgili kesin planları ve sunulacak raporları birlikte tartışmamız çok daha iyi olacağı için, şunu ısrarla rica ediyorum: Önce tarihi 21 Kasım'dan **beş Aralık** gününe ertelensin; ardından, parti örgütlerinin tartışmasına sunulacak ilk karar tasarılarını uyumlaştırmak üzere Çervenkov ile Çankov buraya gönderilsin. Cevabınızı bekliyorum.

İvanov."*

Kendimi daha iyi hissetsem de, durumum sürekli değişiyor. Ama, ateşim normal.

7 Ekim 1948.

- Kolarov'un Paris'ten gönderdiği haber. Bulgaristan'ın BMÖ'ne kabul edilmesi konusunda çözümün olumlu olmasını ümit ediyor. (Vişinski, Manuilski, Klementis ve Spaak ile konuşmuş.)

- Moşetov yanımda. Barviha'da bir Yunanlı (Yunanistan MK Politbüro üye[si], Rusos'un karısı) bulunduğunu bildirdi; benimle görüşmek isiyormuş.

Ateşim normal.

8 Ekim 1948.

- Sofya'dan posta. Trayço'dan mektup, birçok başka mektup, materyal, gazete vb.

- **Par[ti] kongresi 5 Aralık** gününe ertelendi.

- Ateşim normal!

9 Ekim 1948.

- **İlk kar.**

Hava yer yer güneşli.

Durumum değişken de olsa, kendimi iyice hissediyorum.

Ateşim normal!

10 Ekim 1948. Pazar.

- Üç haftadır sanatoryumda.

Fanya ile Volodya bizde.

Hava karlı ve yağmurlu!

Ateşim normal.

11 Ekim 1948.

- İvanka **Anton İvanova** ve kızının Bulgaristan'a dönüşü konusunda yardımcı olunması için **Suslov**'a yazdım.

- Prof. **Valedinski** muayene etti. Kalbimin ve metabolizmanın durumunda iyileşme olduğu kanısında. Prof. Oçkin'in bir itirazı olmazsa, asit karbonik banyosu tavsiye etmeyi düşünüyor.

Ateşim hâlâ normal.

Nefes darlığı hayli hafifledi.

---

* Rusçadan çeviridir.

12 Ekim 1948.

- Uzmanlarımıza vize verilmesi için **Molotov**'a yazdım.

- Prof. **Oçkin** asit karbonik banyosu hakkında.

- **İlk** asit karbonik banyomu yaptım.

- Sofya'dan posta (materyaller ve gazeteler) aldım.

13 Ekim 1948.

- Sekreterliğe şunu gönderdim:

"10 Ekim tarihli İzgrev'de kalın harflerle yazılmış bir başlık altında, bu yıl taş kömürü üretiminin, geçen yılın üretiminden **130.000** ton daha az olduğunu okudum. Bu haber beni şaşırttı. Ne olmuş bu kadar? Per[nik] madenciliği, bakanlık ve müdürlük için, ve elbette, nihayet partimiz için bu utanç verici olay nasıl izah edilebilir? Üretimdeki bu korkunç düşüşe karşı zamanında hemen etkin önlemler alınmamış mı? Politbüro (eğer yapmadıysa) sebepleri tam olarak ortaya çıkarıp sorumlulukları belirlemeli, sorumlu par[ti] yöneticilerine gerekli parti cezalarını vermeli ve hükümet düzeyinde zorunlu örgütsel ve diğer sonuçları çıkarmalıydı. Sorun o kadar önemli ki, Devlet Denetim Komisyonu Per[nik] maden ocaklarındaki işleri bir süre için daimi gözetime almalıydı."

- **Molotov ile** kimi sorunlarımızı **konuştum**.

- **Leviçkin** Moskova'ya geldi.

- Yunanlıya (buradaki soyadı Mihaylova) TASS ajansının Yunanistan haberlerini gönderdim.

- Sofya'dan haber:

Çervenkov Vrotslav'daki sergiye katılacak heyetin başkanı olarak Varşova'ya gitmiş.

14 Ekim 1948.

- Sofya'dan posta geldi (**tüzük taslağı**, Yugov'un raporu, başka materyaller, gazeteler ve Trayço'dan bir mektup).

Mektubun sonunda Tr. K[ostov] şunları yazıyor:

"Bütün yoldaşlar içten selamlarını sunuyor. Sana sağlık diliyor ve istirahatinin başarıyla sonuçlanmasını sabırsızlıkla bekliyor. İş çok, sorunlar karmaşık ve senin yokluğun ciddi ölçüde hissediliyor. Özellikle benim sırtımdaki yük çok ağır ve ben hata işleme korkusu içindeyim. Sana tekrar bol bol sağlık dilerim."

- Tüzük taslağıyla ilgili yaptığım ilk[esel] ve somut önerileri Politbüro kabul etti.

15 Ekim 1948.

- **Sofya'dan geleli bir ay oldu.**

- **Leviçkin** yanımda. (Bir ay için izne gelmiş.)

- Doğum günü dolayısıyla **Enver Hoca**'ya (Sofya vasıtasıyla) tebrik telgrafı çektim.

- Par[ti] örgütlerinde tartışılmak üzere, parti tüzüğü taslağının yayınlanabileceğini Sekreterliğe bildirdim.

- Ateşim normal düzeyini koruyor.

16 Ekim 1948.

- (Asit karbonikli üçüncü banyo.)

- MK'de (Suslov'un yanında).

Yunanlılara yaptıkları yardımın çok büyük olduğunu bildirdi. Çekoslovakya, Macaristan ve Polonya da yardımlarını artırmış.

M ...* Kırım'da tedavi görüyor. İyileşmiş. Yakında ülkesine dönüyor.

---

* Okunamayan isim.

Sofya'daki Alman Lisesinin partimize verilmesi ricamızı MK desteklemeye hazır. S[ovyet] hü[kümeti] 1948 yılı içinde partimize 50 cip daha verecek.

Basılmaya hazır **Politika Diplomasi**'ni ve politik ekonomi ders kitabını gösterdi.

[SKP(b)] MK Anton İvanov'un ailesine Bulgaristan'a dönüş izni vermiş.

Bir sonraki görüşmeyi ayarladık.

- Sanatoryuma **çok yorgun** döndüm.

Ateşim 37 derecenin üstüne çıktı. İki haftadır olmayan bir şey.

- PB üyesi Yunan[lı] yoldaşla (Rusos'un karısı) sohbet ettim. Burada [o] "**Mihaylova**".

17 Ekim 1948. Pazar. (Buradaki dördüncü Pazar günüm!)

- Fanya bizde.

- Elmaslar filmini izledik.

- Grip oldum.

Ateşim yükseldi.

18 Ekim 1948.

- Sofya'dan posta (materyaller, gazeteler). Kongre için belge ve rapor hazırlıklarıyla ilgili bir şey yok.

- Grip ağırlaşıyor.

- Ateşim **37 derecenin üstünde**. Benim için çok fazla ve ağrı verici.

19 Ekim 1948. (19 Eylül-19 Ekim: Barviha'da tam bir ay.)

- **Geceyi ağır geçirdim!**

- **Yatakta kalmam** tavsiye edildi.

- Prof. **Oçkin** muayene etti. Öğleden sonra ise, Prof. Preobrajenski ve Dr. Trahman. Preobrajenski "tam bir grip" dedi.

Yatakta kalmam, ayağa kalkmamam gerekiyor. Bende herşey ters gidiyor!

20 Ekim 1948.

- **Grip ağırlaşıyor!**

Kendimi kötü hissediyorum.

Ateşim yüksek.

- Sofya'dan gazeteler geldi.

21 Ekim 1948.

- **Rakoşi** Soçi'den döndü. Yarın Budapeşte'ye uçuyor. Bulgaristan ile Macaristan arasındaki politik ve ekonomik ilişkiler konusunda uzun süre sohbet ettik.

- **Lyudmil Stoyanov** için şu kutlama mesajını Sofya'ya gönderdim:

Altmışıncı yaş gününüzün ve edebiyat yaşamındaki 45-ci yılınızın kutlanması dolayısıyla şahsım ve hükümet adına size en içten dostça tebriklerimi sunarım. Edebiyat alanındaki yaratıcı yeteneğinizle ve halk yararına yürüttüğünüz toplumsal etkinliklerinizle daha uzun yıllar yurdumuza ve onun sosyalizm yolundaki kültürel yükseliş davasına hizmet edebilmeniz için size bütün yüreğimle bol bol sağlık dilerim."

Üroloji uzmanı **Şimçuk** (Prof. Rihard Mihayl[oviç] Fronşteyn'in asistanı) **dördüncü kez** prostat **masajı** yaptı. Grip sürüyor!

22 Ekim 1948.

- **Grip** beni ciddi şekilde zorlamaya devam ediyor.

- Prof. **Oçkin** muayene etti. Tespit ettiğine göre, grip, şansıma, karaciğeri ve öd kesesini (benim en tehlikeli organlarımı) etkilememiş.

- **Kolarov** Paris'ten Prag'a uçmuş. Cumartesi Sofya'da olacak.

- **Antonov** Ge[nel] Kurmay'ın Sov[yet] harp okullarına Bulg[ar] subayları gönderme talebimizi tamamıyla desteklediğini bildirdi. Stalin'in kararı bekleniyor.

23 Ekim 1948.

- **Kuusinen** yanımdaydı. Halk de-

mokrasisinin niteliği ve perspektifleri; halk demokrasili ülkelerde köylü sorunu; büyük köy ağaları ve toprağın milli-leştirilmesi sorunları ve başka konularda uzun süre sohbet ettik.

Proletarya diktatörlüğü konusuna gelince, halk demokrasili ülkelerdeki günümüz koşullarında bu sorun **başka türlü** ele alınıyor.

İşçi sınıfının doğrudan diktatörlüğü olmadan da kapitalizmden sosyalizme geçme olanağı var. Ama, bu yalnız bir **olanak** ve istenen bir olanak.

Bu yönde bir gelişme, güçlü bir sosyalist ülkenin varlığı (onun desteği, teknik, politik ve manevi yardımı, sosyalizm kuruculuğundaki zengin deneyimi) sayesinde; işçi sınıfının ve onun komün[ist] öncüsünün **yöneticilik rolünü** kazanmış olması sayesinde olanaklıdır.

Ama bu, proletarya diktatörlüğünü uygulama sorununun tamamen ortadan kalktığı anlamına gelmiyor. Toplumsal gelişmeyi sosyalizm yolunda yöneten işçi sınıfı, iç ve dış düşman güçler zorunlu kıldığı zaman, kapitalizmden sosyalizme geçiş için gerekli araç olarak, proletarya diktatörlüğüne başvurmaktan vazgeçmeyecek. (Ülkede büyük köy ağası ve kap[italist] özel kişilerin, dışarıdan emperyalistlerin baskısı!)

Proletarya diktatörlüğü tek başına bir amaç değil, sosyalizmi gerçekleştirmek için bir araçtır. Tek amaç sosyalizmdir. Araçlar değişik olabilir. Eğer **ha[lk] demokrasisi** yoluyla bu amaca ulaşmanın olanaksız olduğu anlaşılırsa, o zaman **proletarya diktatörlüğü devreye girer. Ama sosyalizm, öyle ya da böyle, gerçekleştirilmelidir.**

Sofya'dan posta geldi. (Kostov ve Yugov'dan mektuplar, PB'dan materyaller, ekonomik planla ilgili ka[rar], gazeteler vb.)

24 Ekim 1948. Pazar.

- **Grip** devam ediyor.

Ateşim 37.3 derece.

25 Ekim 1948.

- Konsültasyon: Profesörlerden **Vovsi, Valedinski, Haçaturov, Fronşteyn** ve **Markov** ile Dr. **Rijikov.**

Sonuç: Kaydedilen iyileşmeyi **grip** durdurmuş ve hatta belirli bir kötüleşme var. **20 Kasım'a kadar** Barviha'da uzun süre tedavi gerekiyor! Tedavi yöntemi belirlendi: **Penisilin** ve başka ilaçlar; daha çok kalori içeren gıda! Şimdiye kadar, **yaşam için zorunlu en düşük kalori miktarı** olan **2.000 kalori** alıyordum.

- Sofya'ya şu mektupları gönderdim: "**Kostov ve Terpeşev'e**

1. **Ekonomik plan için karar tasarısı hakkında.** Bana kalırsa, şimdilik karar tasarısında kimi özel düzeltmeler yapmak gerekmiyor. Gerekirse bile, bu düzeltmeler kongrede de yapılabilir. Metinde kimi imla hataları ve bazı ifade biçimleri düzeltildikten sonra, tasarı parti örgütlerinde tartışılabilir.

Fazla ileriye gitmekten, ülkenin gelişmesinde kaçınılmaz aşamaları atlamaktan ve beş yıllık ekonomik planla ülkede sosyalizmin kurulacağı hayalini yaratmaktan kaçınmamız, özellikle önemlidir.

Bugün bizler **sosyalizmin temellerini** atma, ülkemizde sosyalist toplumu kurmak için altyapıyı yaratma, gerekli koşulları hazırlama aşamasında bulunduğumuz gerçeğinden hareket etmeliyiz.

Beş yıllık ekonomik planı başarıyla

gerçekleştirmek ve kasaba ve köylerde sömürücü kapitalist unsurların direnç ve sabotajlarının üstesinden gelmek için ülkemizdeki bütün sağduyulu halk güçlerini ve tüm dürüst emekçileri örgütleme ve seferber etme davasında Vatan Cephesi'nin oynadığı önemli role, karar tasarısının sonuç bölümünde, mutlaka parmak basılmalıdır. Vatan Cephesi'ni küçümseme eğiliminin devam ettiğini, iç ve dış düşmanların onu çökertmek için haince çabalar harcadığını da dikkate aldığımızda, bunun önemi daha iyi anlaşılıyor.

2. **Çervenkov ve Kolarov'a.** Yakalandığım bir grip yüzünden, sağlık durumum geçici olarak kötüleşti. Herşey benim 15 Kasım'dan önce dönemeyeceğimi gösteriyor. Ne yazık ki, karar ve raporlar konusunda şimdilik bir şey yapacak durumda değilim. Par[ti] kongresi ve partimiz için son derece önemli olduğundan, sizden, hiç vakit yitirmeden, bu işe dört elle sarılmanızı, bütün dikkatinizi ona vermenizi, kimi günlük sorunları bir yana bırakmanızı ısrarla rica ediyorum. Çünkü zaman daralıyor, hem karar ve hem de raporlarla ilgili birçok sorunun ise titizlikle yeniden işlenmesi ve gözden geçirilmesi gerekiyor.

Bu konularda neler yapıldığını, lütfen, bana bildiriniz."

26 Ekim 1948

- [BİP(k)] MK'den (sorularıma yanıt olarak), kongrenin karar tasarısı konusunda olduğu gibi, ana gündem maddesi olan rapor konusunda da, şimdiye kadar bir şey yapılmadığı bildirildi!

Oktobr'un 31-ci yıldönümü dolayısıyla, Za Proçniy Mir, [Za Narodnuyu] Demokra[tiyu] için bir söylev metni dikte ettim.

27 Ekim 1948.

- Çift[çi] Birliği Yük[sek] Kurulu dolayısıyla Sofya'ya şu yazıyı gönderdim:

"**Sekreterlik**'e. Öyle görülüyor ki, Traykov Çift[çi] Birliği'ni bir tür sosyalist köylü partisine, üstelik daha sonra bizim partiye katılacak Marksçı-Leninci ideoloji sahibi bir partiye dönüştürmeyi düşünüyor. Bu, ...* yalnız bir ütopya değil, aynı zamanda, doğrudan zararlı bir görüştür. Bu görüşü gerçekleştirmek için atılacak her adım, yapacağı bütün diğer etkilerin yanısıra, özellikle bugünkü aşamada müttefikimiz Çiftçilerin zaten yeterli olmayan köydeki etkisinin hemen azalmasına yolaçacaktır. Ülkemiz koşullarında Çift[çi] Birliği'nin ayrı bir parti olarak, elbette, hiçbir geleceği yoktur. Ama, bugünkü aşamada tam da Çif[tçi] Birliği olarak o, çok yararlı rol oynayabilir. Çünkü, işçi sınıfının ve onun komünist öncüsünün yönetiminde, işçiler ile köylüler arasındaki savaş birliğinin güçlenmesi, köylerde ve kentlerde kapitalist unsurlara karşı, tar[ım] emek kooperatiflerinin gelişmesi, beş yıllık ekonomik planın yerine getirilmesi, yüz binlerce iş gücünün köyden sanayi ve inşaat alanlarına aktarılması, Çif[tçi] Birliği üyelerinin halk demokrasisi ve sosyalizm ruhunda politik açıdan aydınlanması vb. için çalışacaktır. Bir süre sonra Çif[tçi] Birliği zarnanını yaşamış olacak, onun ilerici ve dürüst kadroları ve sıradan üyeleri bizim partiye girecek, (parti saflarından tamamen ayrılacak olanların

* Asıl metinde üstü çizilmiş: "Her bakımdan".

dışındaki) üyelerinin diğer bir bölümü ise, Vatan Cephesi örgütlerinde çalışacaktır. O zaman, Çif[tçi] Birliği yerine, muhtemelen, artık doğrudan partimizin yönetiminde tarım emekçilerinin birliği çalışmaya devam edecektir. Bana kalırsa, Çif[tçi] Birliği için Traykov yönetimindeki perspektif, ancak bu olabilir, Marksçı-Leninci ideoloji sahibi sosyalist köylü partisi olmak değil.

Yük[sek] Kurul'da düşüncesiz ve zararlı konuşma ve kararlardan Traykov'u uzak tutun, onu koruyun. Okuyacağı raporda o, Birlik'i geçmişte egemen durumda bulunan büyük köy ağası gerici ve anti-komünist görüş ve unsurlardan tamamen arındırma gereği üzerinde ağırlıkla durmalı ve Birlik'in ülkemizde sosyalizmi kurma gereğini kabul eden köydeki müttefikimiz ve Vatan Cephesi üyesi olarak oynadığı rolden kaynaklanan bugünkü temel görevlerini gerekçelendirmelidir. Raporun ...* gözatma olanağı bulduğum bölümünün ortaya koyduğu gibi, yersiz ...** teorik açıklamalardan kaçınması, davamız için yararlı olacaktır."

- İnformbüro organı (Za Proçniy Mir, [Za Narodnuyu] Demokratiyu) için ekteki yazıyı gönderdim:

"Georgi Dimitrov.

Oktobr sosyalist devrimi insanlığın gerçek demokrasiye ve sosyalizme giden yolunu açtı.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi insanlık için gerçek demokrasiye, sosyalizme ulaşmanın, insanın insan tarafından sömürülmesine son vermenin yolunu açtı. Otuz bir yıllık Sovyet iktidarı döneminde SSCB, Lenin ve Stalin gibi dahilerin yönetiminde, durmadan komünizme doğru ilerleyen en gelişmiş, güçlü bir sosyalist devlet durumuna geldi.

Hitlerci savaş makinesini bozguna uğratan kahraman Sovyet ordusu, sosyalist anavatanın özgürlük ve bağımsızlığını savunmakla kalmayıp, insanlığı da faşist Töton barbarlığından kurtardı.

Demokratik, anti-emperyalist kampın başını çeken Sovyetler Birliği, bugün savaş kundakçılarına ve Amerikan emperyalistlerinin yeni dünya hegemonyası kurma çabalarına karşı barışın, demokrasinin ve ilerlemenin güvenilir desteğidir. Emperyalistlerin sinsice tertiplediği sürek avına ve alçakça iftiralarına yanıt olarak bütün dünyada milyonlarca insan, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 31-ci yılında, kalıcı demokratik barışı sağlamak için özverili ve akıllı bir savaş yürüten bu sosyalist ülkeye olan sınırsız sevgi ve bağlılığını sergileyecektir.

Dünya halkları ...*** ulu Stalin'in şu sözlerini iyi bilmekte ve hatırlamaktadır ki, emperyalistlerin yeni dünya savaşı başlatma isteği ile gerçek savaş tehlikesi arasında çok büyük mesafe vardır. İngiliz ve Amerikan emperyalistleri hiç de böyle bir savaşa gerçekten hazır oldukları için yaygara koparmıyor. Böyle bir yeni serüverin kendileri için nasıl sonuçlar doğurabileceğini onlar bizden de iyi biliyor. Bilindiği gibi, Birinci Dünya

---

* Asıl metinde üstü çizilmiş: "Şöyle bir".
** Asıl metinde üstü çizilmiş: "Üstelik şüphe uyandırıcı".
*** Asıl metinde üstü çizilmiş: "Tüm emekçilerin önderi ve öğretmeni".

Savaşı yeryüzünün altıda birinde emekçi halkın zaferiyle sona erdi. İkinci Dünya Savaşı birçok halk demokrasisi ülkesinin emperyalist sistemden kopmasını getirdi. Emperyalist efendilerin hiç kuşkusu olmasın ki, yeni bir dünya savaşı, eğer Uolstriyt kodamanları başlatmayı göze alırlarsa, onlar için çok daha büyük, belki de kesin yıkımla, yani tüm kapitalist sistemin tamamen ortadan kalkmasıyla son bulacaktır.

Ömürleri tükenmekte olan emperyalistler de bunu hissetmektedir. Buna karşın onlar her yerde, çok yakın bir savaş tehlikesinden bahsetmektedir.

Sovyetler Birliği barışın korunması ve güçlenmesi için, tartışmalı uluslararası sorunların barışçı yoldan halledilmesi için elden gelen çabayı gösterirken, nükleer silahların yasaklanmasını ve beş büyük devletin silah indirimine gitmesini ve halklar için barış ve güvenliğin korunmasına yönelik başka önlemler önerirken, barış, demokrasi ve sosyalizm güçlerinin büyümesi karşısında hayvani bir korku yaşayan kendini kaybetmiş emperyalistler, bizzat ya da uydularının yardımıyla, devamlı savaş propagandası yapmakta, savaş hazırlığına girişmekte, halkları atom bombasıyla tehdit etmekte ve dikta yöntemlerine boyun eğmek istemeyen milyonlarca barış yanlısı insanı atom silahıyla yoketme olanaklarıyla, tıpkı uluslararası haydutlar gibi, hayasızca övünmektedir. Anlaşılan, bu emperyalistler, savaş tehlikesi durumunu korumaya, suyu bulandırmaya ve savaş sanayicileri ve sermaye tekelleri için, bir Bulgar atasözünde dendiği gibi, "bulanık suda balık avlamaya" ihtiyaç duymaktadır.

Ama, barışın suyunu daha fazla bulandıramayacaklardır. Çünkü dünyada büyük bir Sovyetler Birliği ve giderek güç kazanan dünya barış ve demokrasi kampı vardır.

Dünyanın geleceği, yeryüzündeki demokratik, anti-emperyalist güçlerin birliğine ...*, onların barış ve güvenlik, gerçek demokrasi ve sosyalizm uğrundaki savaş kararlılığına bağlıdır. SSCB etrafında daha sıkı kenetlenen dünya işçi sınıfı ve emekçileri, savaş kundakçılarının haince planlarını ve entrikalarını boşa çıkaracak ve yeni bir kanlı kırımı önleyecek güçtedir.

Halklar için barışın ve özgürlüğün güvencesi, Sovyetler Birliği'nin artan gücü ve uluslararası saygınlığıdır. Sovyetler Birliği olmadan, halklar için özgürlük ve bağımsızlığın da olmadığı ve olamayacağı, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hiçbir zaman bugünkü kadar açık olmamıştır.

Kendi halklarını halk demokrasisini geliştirmenin ve sosyalizm kuruculuğunun kurtarıcı yolundan, Sovyetler Birliği ile sarsılmaz dostluk ve onun başını çektiği barış, demokrasi ve sosyalizm kampıyla sıkı işbirliği yolundan saptırmayı, ancak kendi halkının çıkarlarına bilinçli olarak ihanet edenler, ümitsiz serüvenciler ve gözlerini kibir bürümüş körler deneyebilir.

Halk demokrasisi ülkelerinin emekçileri ve yeryüzündeki bütün dürüst insanlar, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 31-ci yıldönümünü kutlarken,

* Asıl metinde üstü çizilmiş: "Ve halkların beraberliğine".

gözlerini büyük bir şükran duygusuyla Lenin-Stalin'in o Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin zaferini, güçlü Sovyet devletinin kurulmasını, yeryüzünün altıda birinde sosyalist toplumun ve şerefli Sovyet ordusunun yaratılmasını sağlayan, birçok Avrupa halkını faşizmin esaretinden kurtaran ve böylece onlara bir daha geri dönmemek üzere yeni hayatı kurma olanağı veren, ulu partisine doğru çeviriyor.

Oktobr sosyalist devrimini bundan otuz bir yıl önce içten bir sevinçle selamlayan Bulgaristan halkı, kendi yazgısının büyük kardeşi Sovyetler Birliği'nin yazgısıyla sıkı sıkıya bağlı olduğunu bugün her zamankinden daha iyi hissediyor.

Sovyetler Birliği olmasaydı, Bulgar halkı bugün hâlâ Alman emperyalistlerinin ve onların ajanı Bulgar faşistlerinin kıskacında bulunacaktı.

Sovyetler Birliği'nin desteği olmasaydı, Bulgaristan bugün parçalanmış ve en azından Hitlerci haydutlar kadar küstah, saldırgan ve acımasız diğer emperyalistlerin pençesine düşmüş olacaktı.

Sovyet halkının içten yardımı olmasaydı, halkımız ağır kuraklık yıllarında açlıktan kırılıyor olacaktı. Ekonomimiz ise bugün bile çöküş ve bunalımın burgacında boğuluyor olacaktı.

Sovyetler Birliği olmasaydı, Güney-Doğu Avrupa halklarının özgürlük ve bağımsızlığından, halk demokrasisi ve sosyalizm yolunda sere serpe gelişmesinden söz bile edilemeyecekti.

İşçi sınıfının ve onun komünist öncüsünün yönetiminde ...* yeni hayatını kurmakta olan Bulgar halkı, düşmanlarına karşı nasıl savaşacağını ve nasıl zafer kazanacağını, özgürlük ve bağımsızlığını savunma ve ülkede sosyalizmi kurma yolunda her türden engel ve zorlukları nasıl aşacağını, şükran borcu duyduğu yiğit Sovyet halkından ve büyük Bolşevik partisinden öğreniyor. Sovyetler Birliği'nde sosyalist toplumu kurma savaşında elde edilen o son derece zengin deneyi ne kadar daha çok ve ne kadar daha iyi kullanırsa, kendisi ve gelecek kuşaklar için özgür, kültür düzeyi yüksek ve mutlu hayatı o kadar daha tez ve o kadar daha büyük başarıyla sağlayacağına, halkımız kesinlikle inanıyor.

Yaşasın, tüm ilerici insanlığın yol göstericisi ve esin kaynağı, ilk sosyalist devletin yaratıcısı, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi!

Yaşasın, kalıcı barış, gerçek demokrasi ve sosyalizm için savaşan bütün komünistlerin ve tüm insanların değişmez öğretmeni ve örnek kaynağı Lenin-Stalin'in ulu partisi!

Dahi önder ve öğretmen Yosif Visarionoviç Stalin'e yürekten selamlar!"**

28 Ekim 1948.

- Otuzuncu yılı dolayısıyla Sovyet Komsomolu'na (Sofya üzerinden) **kutlama mesajı** gönderdim.

"Moskova

Leninci komünist gençler birliğini, otuzuncu yıldönümü dolayısıyla, yürekten kutlarım. Lenin-Stalin partisinin yönetiminde Leninci Komsomol, Sovyet gençliğinin güçlü bir örgütü durumuna

* Asıl metinde üstü çizilmiş: "Diğer halk demokrasisi ülkelerinde olduğu gibi,".
** Rusçadan çeviridir.

geldi. Büyük kurtuluş savaşı sırasındaki efsaneler yaratan kahramanlık örnekleriyle, sosyalizm kuruculuğuna özverili katılımıyla ve yeni dünya savaşı kundakçılarına karşı, kalıcı demokratik barış uğrundaki yiğitçe savaşıyla Sovyet gençliği, tüm dünyada demokratik ve ilerici gençliğin içten sempatisini kazandı ve dünya demokratik gençlik hareketinin en ön saflarında haklı yerini aldı. Leninci Komsomol, özellikle halk demokrasisi ülkelerindeki gençlere, bu arada Bulgar gençliğine mükemmel bir örnek oluyor. Onun zengin deneyinden bu gençler, savaşta dayanıklı, özverili ve kararlı olmayı, sosyalizmi kurmayı öğreniyor.

Leninci Komsomola, tüm yüreğimle, ulu sosyalist anavatan ve komünizm davası yararına, yeni başarı ve zaferler dilerim.

G. Dimitrov."*

- **Stalin**'in [BMÖ] Gen[el] Kurul toplantısı, Berlin sorunu ve savaş tehlikesi konularındaki demeci radyoda yayınlandı.

- **Grip** geçiyor, ama izlerini hâlâ hissediyorum.

Halsizlik. Ateşim değişiklik gösteriyor.

29 Ekim 1948.

- **Kuusinen** yanımda. Kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde halk demokrasisinin niteliği ve perspektifleriyle ilgili önemli il[kesel] sorunları Stalin'in dikkatine nasıl sunacağımızı konuştuk.

- **Daktilo Udalova** (...** Konstantinova) bu konularda Stalin'e bir mektup taslağı yazdı.

- **Grip** yeniden **azdı.** Ateşim 37.4 derece.

30 Ekm 1948.

- Rusların dediği gibi, "şansım yaver gitmiyor". **Prof. Oçkin, gribin** etkisiyle karaciğerimde ve öd kesemde kötüleşme olduğunu tespit etti. İltihap yenilenebilir.

- **Birkaç gün yat[akta] kalmam** tavsiye edildi.

31 Ekim 1948. Pazar.

- Vaktimin çoğu yatakta geçiyor. Gribin bıraktığı izler derin. Korkunç bitkinlik ve halsizlik.

- Fanya ile Volodya bizdeydi.

1 Kasım 1948.

- Sofya'dan posta geldi (Trayço'dan mektup, PB ve Sekreterlik protokolleri, başka materyaller, gazeteler).

- Halk demokrasisiyle ilgili kimi ilk[esel] görüşlerimiz hakkındaki mektubun metnini redakte ettim.

- **Prof. Oçkin** biraz iyileşme tespit etti, ama Cuma gününe kadar **yatakta** kalmamı tavsiye etti.

2 Kasım 1948.

- Stalin'e mektubu son kez redakte ettim ve Soçi'ye gönderilmek üzere [SKP(b)] MK'ne ilettim. (Mektup ektedir!)

"Y. V. Stalin yoldaşa

Değerli Yosif Visarionoviç,

Bu yılın Aralık ayı başında ülkemiz komünist partisinin kongresi yapılacak. Bu bağlamda, kimi ilkesel sorun ve görüşlerimizin doğruluğunu kontrol etmek bizim için son derece önemli. Bu sebep-

---

* Rusçadan çeviridir.
** Okunamayan bir kelime.

le, Bulgaristan komünist partisi MK'nin verdiği görev üzerine, burada dile getirilen konulardaki görüşlerimizle tanışmanız ve partimizin gelecekteki zor ve karmaşık çalışmalarında doğru yönü bulması için yardım etmeniz ricasıyla size başvuruyorum.

I. HALK DEMOKRASİSİ DEVLETİNİN NİTELİĞİ SORUNU.

Halk demokrasisi ve demokratik halk devleti, faşist Almanya'nın güçlerinin bozguna uğratılması sonucunda, Sovyetler Birliği'nin İkinci Dünya Savaşı'ndaki tarihsel zaferi ve işçi sınıfının yönetiminde halk yığınlarının ulusal özgürlük ve bağımsızlık uğrundaki savaşı sonucunda, dolayısıyla Güney-Doğu Avrupa'da birçok ülkenin emperyalist sistemden ayrılması sonucunda ortaya çıktı. Halk demokrasisi devletinin niteliğini, onun en önemli dört özelliği tanımlıyor:

1. Halk demokrasisi devleti, halkın büyük çoğunluğunu oluşturan emekçilerin, işçi sınıfının yönetici rol oynadığı iktidarıdır.

Bu, en başta, kapitalistlerin ve büyük toprak ağalarının iktidarının yıkıldığı ve işçi sınıfının yönetiminde köy ve kent emekçilerinin iktidarının kurulduğu, çağdaş toplumun en ileri sınıfı olarak işçi sınıfının devlette ve toplumsal yaşamda yönetici rol oynadığı; ikincisi, sömürücü unsurlara karşı, kapitalist düzenin ve burjuva egemenliğinin hortlatılmasına yönelik bütün deneme ve eğilimlere karşı emekçilerin yürüttüğü savaşta devletin bir araç olarak kullanıldığı anlamına geliyor.

2. Halk demokrasisi devleti, Sovyetler Birliği ile işbirliği ve dostluk içindedir.

Ülkemizin emperyalizmin zincirlerinden kurtuluşu ve halk demokrasisi devletinin yaratılması, nasıl faşist Almanya'ya ve müttefiklerine karşı savaşta Sovyetler Birliği'nin yardımı ve kurtarıcı misyonu sayesinde mümkün olduysa, halk demokrasimizin bundan sonraki gelişmesi de, ülkemiz ile büyük Sovyet devleti arasındaki yakın ilişkilerin ve dürüst işbirliği, yardımlaşma ve dostluğun korunmasını ve güçlenmesini gerektiriyor. Sovyetler Birliği ile işbirliğini zayıflatma yönündeki her eğilim, ülkemizde halk demokrasisinin doğrudan temellerini hedef almaktadır.

3. Halk demokrasisi devleti, demokratik, anti-emperyalist cepheye aittir.

Halk demokrasisi ülkelerinin her biri bağımsızlığını, egemenliğini ve emperyalist güçlerin saldırısı karşısında güvenliğini, ancak başında ulu Sovyet devletinin bulunduğu bütünsel demokratik, anti-emperyalist cepheye katılımıyla sağlayabilir.

4. Halk demokrasisi devleti, ülkenin sosyalizm yolundaki gelişmesini sağlamakla yükümlü bir geçiş dönemi devletidir.

Bu da, kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin iktidarı yıkılmış ve mülkleri halkın malı haline getirilmiş olmakla birlikte, kapitalizmin ekonomik köklerinin henüz kazınmamış olduğu, kapitalist unsurların kapitalist esareti hortlatma çabası içinde varlığını sürdürdüğü ve geliştiği anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, sosyalizme doğru ilerlememiz, ancak tamamen ortadan kaldırmak amacıyla kapitalist unsurlara karşı uzlaşmaz

sınıf savaşı yürütmekle mümkün olacaktır.

Halk demokrasisi devleti, ancak sosyalizm yolundan şaşmadan ilerleyerek güçlenebilir, tarihsel görevini ancak böyle yerine getirebilir. Halk demokrasisi, sömürücü sınıflara karşı savaşını durdurmuş, kapitalist unsurları baskı altına alıp safdışı etmeye son vermiş olsaydı, onlar er ya da geç üstün gelecek ve yalnız halk demokrasisinin temellerini sarsmakla kalmayıp, onu kesin yıkıma sürükleyecekti.

II. HALK DEMOKRASİSİ VE SOVYET REJİMİ SORUNU.

Biz bu işi şöyle anlıyoruz: Saldırgan faşist devletlerin askeri yenilgiye uğradığı koşullarda, kapitalizmin genel bunalımının hızla derinleştiği, Sovyetler Birliği'nin gücünde büyük artış olduğu ve SSCB ve halk demokrasisi ülkeleriyle sıkı işbirliği yapıldığı koşullarda, ülkemiz için olduğu gibi, diğer halk demokrasisi ülkeleri için de, Sovyet rejimi kurmadan, halk demokrasisi rejimi vasıtasıyla ve SSCB'nin ve halk demokrasisi ülkelerinin desteği sayesinde bu rejimin gelişip güçlenmesi yoluyla, kapitalizmden sosyalizme geçişi sağlama olanağı ortaya çıktı.

İşçi sınıfının yönetiminde emekçilerin egemenliğini gerçekleştiren halk demokrasisi rejimi, deneyin de gösterdiği gibi, kapitalist unsurların ortadan kaldırılması ve sosyalist ekonominin örgütlenmesi bakımından proletarya diktatörlüğünün işlevlerini başarıyla yerine getirebilir ve getirmelidir. Devrilen kapitalistlerin ve büyük çiftlik sahiplerinin direncini kırabilir, onların sermayenin iktidarını yeniden işbaşına getirme denemelerini bastırabilir, boşa çıkarabilir. Kamu mülkiyeti ve planlı ekonomi temelinde sanayiin kurulmasını sağlayabilir. Biz, halk demokrasisi rejiminin kent küçük burjuvazisi ile orta halli köylülerin kararsızlığını giderebilecek, köydeki kapitalist unsurların giderilmesini ve başlıca emekçi yığınların sosyalizme geçiş uğrundaki çözümleyici savaş için işçi sınıfı etrafında birleşmesini sağlayabilecek durumda olmasını umuyoruz.

Kapitalist unsurları halk ekonomisinden atmaya yönelik bu politikayı uygularken, halk demokrasisi rejimi, elbette, değişecektir. Devletin ve toplumsal yaşamın bütün alanlarında işçi sınıfının yönetici konumlarını sürekli güçlendirmek gerekecektir. Köy ağaları ve onların yardımcılarıyla savaşın sertleştiği dönemde işçi sınıfının köylerdeki güvenilir müttefiki olabilecek bütün unsurları birleştirmek gerekecektir. Sınıf düşmanlarını sınırlarına ve ortadan kaldırma savaşında bir araç olarak halk demokrasisi rejimini güçlendirmek ve etkinleştirmek gerekecektir.

III. GÜNÜMÜZ AŞAMASINDAKİ TEMEL GÖREV SORUNU.

Bizim kanımıza göre, halk demokrasisi ülkeleri, bu arada bizim ülkemiz, sosyalizme giden yola artık ayak basmış durumdadır. Ama, onlar hâlâ bu yola iyice yerleşmek için dış ve iç düşmana karşı savaş halinde bulunmaktadır. Bizler bugün sosyalizmi kurmak için gerekli koşulları yaratmak, ülkemizde geleceğin sosyalist toplumunun ekonomik ve kültürel temellerini atmak için çalışmaktayız.

Bize göre, bugünkü aşamada halk demokrasisinin, dolayısıyla işçi sınıfının

ve onun başında bulunan komünist partisinin temel görevi de budur.

Bu genel görev, birçok ayrı ayrı önemli görevi kapsamaktadır ve bunlar arasında, aşağıdaki görevler, kanımızca, çözümleyici nitelik taşıyor:

a) Başında komünist partisi olmak üzere, işçi sınıfının devlet yaşamının, ekonomik, toplumsal, politik ve kültürel yaşamın bütün alanlarındaki yönetici konumunu sürekli güçlendirmek.

b) İşçi sınıfının yönetiminde, işçi sınıfı ile emekçi köylülerin birliğini güçlendirmek.

c) Halk ekonomisindeki kamu sektörünü, bu arada ağır endüstriyi hızlı tempolarla geliştirmek (sanayi işletmeleri, bankalar, sigorta şirketleri ve büyük iç ve dış ticaret bizde artık devletleştirilmiş bulunuyor).

d) Köydeki kapitalist unsurları sınırlama, sonra da defedip ortadan kaldırmaya yönelik sürekli bir politika uygulayarak, köy ekonomisini bu unsurlardan arındırmanın koşullarını yaratmak.

e) Üretim kooperatiflerini başlıca köylü yığınları arasında her bakımdan yaygınlaştırıp geliştirmek: küçük ve orta köylülere MTİ* hizmetleri, tarım makineleri, kredi, borç tohum vb. biçiminde devlet yardımı sağlamak, böylece onların işçi sınıfıyla ittifaka ilgisini artırmak, onları köy ekonomisini birlikte işletmenin öncelikleri hakkında somut örneklerle ikna etmek ve kapitalist unsurlarla uzlaşmazlık ruhunda eğitmek.

Bizim görüşümüze göre, emekçi köylülerin ezici çoğunluğu hiç de hazır olmadığı için, pratik bir görev olarak toprağı devletleştirme sorununu gündeme getirmek için bugün zaman henüz erkendir. Biz ümit ediyoruz ki, fakir ve orta köylüleri adım adım tarım emek kooperatiflerine çekme yoluyla, toprak alımı, satımı ve kiralanmasını yasaklayarak, toprak mülkiyetini 10-15 hektarla sınırlayıp, konuyla ilgili ve gerekli politik ve eğitsel çalışmalar yürüterek, onları toprağın devletleştirilmesine hızla hazırlayabileceğiz.

IV. ENTERNASYONALİZM HAKKINDA.

Hangi maskeyi takarsa taksın, milliyetçilik komünizmin düşmanıdır. Milliyetçi Tito grubunun Yugoslavya'daki anti-komünist uygulamaları, bunu açıkça gösteriyor. Bu yüzden, milliyetçiliğe karşı savaş, komünistlerin başta gelen görevidir.

Milliyetçiliğin her şekline karşı savaşırken biz, ülkemizin emekçilerini proletarya enternasyonalizmi ve yurduna bağlılık, yani yurtseverlik ruhunda eğitmek zorundayız.

Proletarya enternasyonalizmi ve yurduna bağlılık ruhunda eğitmek, her şeyden önce, uluslararası gericiliğin ve emperyalizmin saldırgan güçlerinin taarruzlarına karşı savaşta halk demokrasisi ülkelerinin büyük Sovyetler Birliği ile sıkıca kenetlenmiş tek cephesinin çözümleyici önem taşıdığı bilincini geliştirip güçlendirmek demektir. Halkımızın bütün geleceği, bir yandan, Sovyetler Birliği'nin gücüne, öte yandan, emperyalist saldırı durumunda halkımızın ortak savaşta görevini şerefle yerine getirme hazırlığına ve yeteneğine bağlıdır.

---

* Makine ve Traktör İstasyonu.

Bundan başka, proletarya enternasyonalizmi ruhunda eğitmek, bütün ülkelerden komünist partileri arasındaki tam birliğin ve Sovyet Komünist Partisi (bolşevikler)'in oynadığı yönetici rolün çok önemli olduğu bilincini geliştirip güçlendirmektir. Komünist Enternasyonal olmasa da, Marksizm-Leninizm'in bütünsel teorisi vardır, bütün komünist partilerinin politikasında aynı amaca yöneliş vardır, dünya işçi hareketinin öncü partisi olarak Lenin-Stalin'in ulu partisi vardır.

Partinin, işçi sınıfının, emekçi köylülüğün, bütün çalışan aydınların bu ruhta eğitilmesi için usanmadan ve açıkça çalışma gereğini biz, bütün başarılarımızın en önemli koşulu olarak görmekteyiz.

Ülkemizin sosyalizm yolunda gelişmesini, Vatan Cephesi üyesi bütün parti ve örgütler destekliyor. Vatan Cephesi son kongresinde bunu programına aldı. İlginç hususlardan biri şu ki, Çiftçi Birliği'nin yöneticileri bile, köylüler arasında sosyalizm yararına ve işçi sınıfının yönetici rolünün tanınması yönünde aydınlatıcı çalışmalar yürütüyor. Biz şunu unutmuyoruz ki, Çiftçi Birliği üyelerinden birçoğu bu rotayı içten ve inanarak kabul etmiyor, ama, kimsenin açıkça karşı çıkmaya cesaret edememesi, emekçi yığınlar arasında, izlediğimiz genel hat açısından elverişli bir hava olduğunu gösteriyor.

Partimiz adına size, pek sayın Yosif Visarionoviç, en sıcak selamlarımı ve sizin her zaman partimize ve ülkemize seve seve verdiğiniz pek değerli öğütler, değerli yardım için en derin şükranlarımı sunarım.

2-3 Kasım 1948. Sizin G. Dimitrov."*

2 Kasım 1948. [Devam.]

- **ABD'de cumhurbaşkanı seçimleri.**

3 Kasım 1948.

- Amer[ika]'daki seçimlerin sonuçları henüz kesin olarak bilinmiyor!

- Çervenkov, Çankov, Hristozov, Ganev, Zadgorski, Penev ve Dr. Simonov'un Oktobr bayramı için Moskova'ya girişlerine izin verilmesini istedim.

4 Kasım 1948.

- Vatan Cephesi Ulusal Konseyi adına Sofya'dan Stalin'e gönderilecek kutlama mesajının metni konusunda bizimkiler görüşümü aldı.

"Jeneralisim Stalin'e
Kremlin, Moskova.
Değerli Yosif Visarionoviç,

Bulgaristan Vatan Cephesi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin otuz birinci yılı dolayısıyla size ve sizin şahsınızda Sovyet hükümetine ve SKP(b) MK'ne en içten selamlarını iletir, ulu Sovyet ülkesinin kuruculuğunda yeni parlak zaferler ve başarılar diler.

Faşist canavarın pençesinden kurtulmak ve ulusal bağımsızlığını, ulusal egemenliğini korumak için büyük Sovyetler Birliği'nden gördüğü sonucu belirleyici yardımları, Bulgar halkı hiçbir zaman unutmayacaktır. Kendi anavatanında sosyalizmi kurmak için olmazsa olmaz koşul olan ve almaya devam ettiği kardeşçe yardımdan ötürü, özel olarak teşekkür etmektedir.

* Stalin'e gönderilen halk demokrasisinin niteliği ile ilgili materyal Bulgarcaya çevrilmiş olarak korunmuştur.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin otuz birinci yıldönümünde biz, barış ve demokrasi uğrundaki savaş bayrağını daha da yükseltmekte ve başında Sovyetler Birliği olmak üzere, demokrasi kampının savaşkan birliği ve kararlı savaşı sayesinde, dünya egemenliği iddiasında bulunanların planlarını suya düşürmenin olanaklı olduğuna inanmaktayız.

Bütün kalbimizle size, değerli Yosif Visarionoviç, tüm dünyanın emekçilerini sevindirip mutlu edecek bol sağlık ve uzun ömürler dileriz.

Yaşasın, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin dünya çapındaki tarihsel davası.

Yaşasın, halklar arasında barışın kudretli ve yenilmez dayanağı, büyük Sovyetler Birliği.

Yaşasın, bütün ilerici insanlığın önderi, ulu Stalin.

VC UK

Başkan:

Başsekreter:

1

2

Sekreterler:

3

4

Kongrenin 1-ci maddesiyle ilgili gerekli materyalleri henüz hazırlamadıkları için, Çervenkov ile Çankov'un 10 - 12 Ekim'den önce gelemeyecekleri bildirildi.

5 Kasım 1948.

- **Amer[ikan] seçimlerinin** sonuçları yayınlandı.

Oy kullananlar	- **44.603.000**
Truman'a	- **22.288.000**
Dyui	- **20.240.000**
Uolas	- **1.030.000**

Konsültasyon:

Profesörlerden **Oçkin, Haçaturov, Markov ve Valedinski** ile Dr. **Rijikov.**

Sonuç: Durumum, gribe yakalanmadan öncesindeki gibi (15.10), kalp-damar sistemi bir hayli zayıflamış. İş, istirahat ve yemek konusunda sıkı rejim gerekli. **4 saatlik** arayla, günde en çok **7 saat** iş.

Müsaade edilen: Yarından itibaren dışarıya çıkacağım; doktor tavsiyelerine uymak koşuluyla, 10 Kasım günü villaya gideceğim; 15 Kasım'da **konsültasyon** ve ancak bundan sonra Sofya'ya yolculuk.

- Stalin'e (halk demokrasisinin niteliği ve gelişmesiyle ilgili) yazdığım mektubun bir kopyasını **Molotov**'a gönderdim.

"**V. M. Molotov** yoldaş'a

Değerli Vyaçeslav Mihayloviç,

Bulgaristan Komünist Partisi MK'nin bana verdiği görev üzerine, şu günlerde Stalin yoldaşa, halk demokrasisinin ve halk demokrasisi devletinin kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemindeki niteliği ve gelişmesiyle ilgili kimi ilkesel sorunlar hakkında, ekte bulunan bir mektup gönderdim.

Siz son derece meşgulsünüz, ama yine de, bu konulardaki görüşlerinizi öğrenmeyi ve gerekli öğütlerin verilmesi için yardımcı olmayı, lütfen, bizden esirgememenizi çok rica ederim. En içten selamlarımı ve en iyi dileklerimi sunarım.

5 Kasım 1948. Sizin G. Dim[itrov]."*

Bugün Moskova Radyosu, Oktobr

* Rusçadan çeviridir.

devrimi dolayısıyla Za Proçniy Mir,[Za Narodnuyu] Demokratiyu gazetesinde çıkan yazımı ikinci kez yayınladı.

5 Kasım 1945 - 5 Kasım 1948. - Bulgaristan'a döneli üç yıl oldu.

Bu konuda, Rab[otniçesko] Delo'da **başyazı.**

6 Kasım 1948.

- Bolşoy Tiyatrosu'ndaki töreni radyodan izledim.

Molotov'un raporu.

- **Kr. Dobrev** başkanlığında bir tic[aret] heyeti geldi.

- Bir de, milli eğitim bakanlığından **Dramaliev** başkanlığında heyet.

- Sofya'dan posta geldi, gazeteler.

- **15 Ek[im]**'den (grip olduğum günden) bu yana **ilk kez** evden çıkıp, parkta yarım saatlik bir gezinti yaptım.

7 Kasım 1948.

- Askeri geçit resmi ve gösteri.

Rozi ile Boyko Kız[ı] Meydan'daydı.

- **Violetka ve Fanya** bizde.

- Daha iyiceyim, ama çalışırken **zorlanıyorum.**

Ateşim normal.

- Kalp zayıflığı kendini hayli hissettiriyor.

- Hava yağmurlu.

8 Kasım 1948.

- 1949 yılı ticaret görüşmeleriyle ilgili olarak, **Kr. Dobrev** yanımda. Ana sorun, 40 milyon dolar tutarında **mal kredisi** almak.

- **Çervenkov** ile **Çankov**'un yarın uçakla Moskova'ya gelmesi bekleniyor.

- Bugün hava güzel. Bir saat parkta gezdik.

Kendimi iyice hissetsem de, **üstümde hâlâ halsizlik var.**

9 Kasım 1948.

- Çervenkov ve Çankov'un uçağı, hava muhalefeti yüzünden, Odesa'ya inmiş.

- Bizim Mil[li] Emniyet'ten **Hristozov** ve diğerlerinin Bulg[ar] Mi[lli] Emniyeti'nin kimi sorunlarını **Abakumov** yoldaşa danışmalarına izin verilmesi için, **Malenkov** yoldaşa yazdım.

"G. M. MALENKOV yoldaşa

Oktobr törenlerine katılma izni olan, ama kötü hava yüzünden geciken Bulgar yoldaşlar Rusi Hristozov (içişleri bakan yardımcısı), G. Ganev, D. Zagorski ve B. Penev (Milli emniyette yetkili görevliler), 10 Kasım günü Moskova'ya geliyor.

Bulgaristan Komünist Partisi ve Yugov yoldaş (içişleri bakanı), Bulgaristan Milli Emniyet teşkilatının daha iyi ve daha etkin çalışabilmesi için bu yoldaşların birçok konuyu Abakumov yoldaşa danışmalarına olanak sağlanmasını rica ediyor.

Ben ise kendi adıma, SKP(b) MK Sekreterliğinden bu ricaya olumlu yanıt verilmesini çok rica ederim. Çünkü, özellikle bugünkü dönemde sınıf düşmanlarıyla ve ülkedeki İngiliz, Amerikan ve diğer ajanlara karşı başarılı savaş yürütebilmek için, Sovyet organlarının zengin deneyinden yararlanmaya son derece büyük ihtiyacımız vardır.

9 Kasım 1948. Yol[daş] selamlarımı sunarım."*

- **Barviha'dan ayrıldık. (19 Eylül'den 9 Kasım'a kadar** oradaydık.)

Meşçerino'ya akşam saat 10.30'da

---

* Rusçadan çeviridir.

vardık.

Sağlık durumum çok değişken.

Ateşim yeniden yükseldi.

10 Kasım 1948.

- **Çervenkov ve Çankov** geldi. Kongre için raporu (ve kararları) burada hazırlama konusunda anlaştık.

- Marksist-Leninist eğitim ve ideoloj[ik] cephedeki savaşla ilgili karar tasarısını gözden geçirdim ve yaptığım düzeltmeleri (Sofya'ya bildirilmek üzere) verdim.

11 Kasım 1948.

- Çervenkov ile Çankov, çalışabilmek için, şehirdeki (Hükümet Evi'nde) konuta yerleşti.

- Kendimi hâlâ iyi hissetmiyorum.

- **Dr. Simeonov** sağlık durumumu **Ekim ayı başındakinden** (gribin sonucu olarak) daha kötü buldu.

12 Kasım 1948.

- Hâlâ büyük bir halsizlik ve bitkinlik. Anlaşılan, gribin sonuçları etkisini sürdürüyor. Eski gücüme kavuşmam son derece ağır gidiyor.

13 Kasım 1948.

- 10 yıl vadeli 40 milyon dolarlık mal kredisi ricasıyla Stalin, Molotov ve Mikoyan'a bir mektup gönderdim. Ticaret görüşmeleriyle ilgili olarak Kr. Dobrev yanımdaydı.

14 Kasım 1948. Pazar.

- Çervenkov ile Çankov yanımda. Bulgaristan'ın birçok günlük sorununu, özel olarak, yapılacak parti kongresi konusunu görüştük. Gündemin birinci maddesiyle (MK raporu) ilgili karar tasa[rısının] önceden yayınlanmaması konusunda anlaştık.

15 Kasım 1948.

- Trayço'ya ilkesel sorunlarla ilgili bir mektup ve Stalin'e bu mektubun bir kopyasını gönderdim.

Trayço'nun hazırlayıp gönderdiği parti programı tasarısını aldım.

"Değerli Trayço,

1. Krıstyu sana Stalin, Molotov ve Mikoyan yoldaşlara gönderdiğimiz mal kredisiyle ilgili mektubun bir kopyasını verecek. Ne yazık ki, üçünden hiç biri şu an Moskova'da değil ve bu yüzden bu zor sorunu onlarla şahsen görüşemedik. Ama, YF vasıtasıyla görüşmeyi başardığım Molotov, ricamızın yerine getirilmesi için tüm olanakları ciddi bir şekilde araştıracaklarını ve bu bakımdan elden gelen her şeyi yapmaya hazır olduklarını temin etti.

2. Stalin'e gönderdiğim ekteki mektuptan da anlayacağın gibi, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde halk demokrasisinin ve halk demokrasisi devletinin niteliği, gelişmesi ve perspektifleriyle ilgili kimi ilkesel sorunları ortaya koydum. Henüz bir yanıt yok, ama biliniyor ki, Stalin mektubu zamanında almış ve görmesi gereken günlük sorunlar dosyasına koymuş.

3. Sana daha önce bildirdiğim gibi, SKP(b) MK yeni programını hazırlıyor. Şöyle bir göz atma fırsatı bulduğum Jdanov'un başkanlığında bir heyetin hazırladığı (şimdilik kimseye verilmeyen) ilk taslaktan anlaşılıyor ki, özellikle kapitalizmin bunalımı, sosyalizmin zaferi ve uluslararası durumla ilgili genel bölümde birçok sorun, yeni açıdan ve çok daha derinlemesine ele alınıyor. SKP(b)'nin gelecek yıl yapılacak kongrede kabul edilecek yeni programıyla temel konularda her hangi bir biçimde çelişebilecek tutum almamız uygun olmaz. Bu se-

beple, bizim program taslağını bekletmemiz, kongrede ise programı hazırlayacak komisyonla ilgili öneriyi görüşmekle, işlenmesi gereken sorunları ve komisyonun hazırlık çalışmalarını belirlemekle yetinmemiz iyi olur.

4. Çervenkov ile Çankov rapor üzerinde çalışıyor. Ama, görülüyor ki, maalesef hem hükümette, hem MK'de senin sırtına çok ağır bir yük bindirilmiş olsa da, yardım etmen gerekecek.

5. Benim tedavim hiç başarılı olmadı. Tam da biraz kendime gelmeye başlamışken, kötü bir gribe yakalandım. Üç hafta yatakta kaldım. Ancak birkaç günden beri açık havaya çıkabiliyorum. Ama, grip beni öyle sarsmış ki, hâlâ ciddi bir şekilde çalışabilecek durumda değilim. Umudum, kongreyle ilgili gerginliğe dayanabilmek için, önümüzdeki on gün içinde çalışma yeteneğime şu ya da bu ölçüde yeniden kavuşabilmekte. Havanın durumuna göre, cumartesi ya da pazar günü Sofya'da olmaya hazırlanıyorum.

Sana ve bütün yoldaşlara bol bol yürekten selamlar sunarım.

G. Dim[itrov]."

16 Kasım 1948.

- YF'sı kullanarak, Yugov ile görüştüm. Trayço'ya mektubu ve Stal[in]'e mektubu (kopyasını) almışlar.

Par[ti] kongresi için yoğun hazırlık yapılıyor.

- **Hristozov** ve **Ganev** için **Abakumov** ile görüşme ayarladım.

- Hrist[ozov] ve Ganev akşam yemeğini bizde yedi.

17 Kasım 1948.

- Konsültasyon: Profesörlerden Oçkin, Valedinski, Markov ile Dr. Rijikov, Dr. Şimçuk, Dr. Mironenko, Dr. Simeonov ve Prof. Taşev.

Sonuç: **Gerginlik yaratacak hiçbir işe girmemeli; günde en çok** 7 saat çalışmalı ve bunu 4 saatlik aralarla yapmalı; sıkı perhiz uygulamalıyım.

Tek sözle, sınırlı çalışma yeteneği; kalbimin tehlikeli oyunları.

18 Kasım 1948.

- Emperyalist bir saldırı durumunda ordumuzun Sovyet ordusuyla yapacağı harekat birliği konusunda **Bulganin**'e bir mektup gönderdim.

- **Çervenkov** hastalandı. Krem[lin] Hastanesi'ne yatırıldı.

- **Çankov** ile **Hristozov** yanımda.

Hristozov ve yoldaşı yarın Sofya'ya uçuyor.

- Sofya'dan postayı aldım: Kolarov'un rapor için materyalleri geldi.

19 Kasım 1948.

- **Çankov** yanımda.

Çervenkov Krem[lin] Hastanesi'nde. (Kendini daha iyi hissediyormuş.)

- **Ponomaryov** telefon etti. Suslov, gitmeden önce benimle görüşmek istiyormuş. Yarın sabah saat 3.30 için anlaştık.

- Pazar günü yapacağım yolculuk için hazırlık hızla ilerliyor.

20 Kasım 1948.

- Şehirdeki konutta **Çankov** ile **Çervenkov** (doktor Çerv[enkov]'un uçakla yolculuk yapabileceği sonucuna varmış).

- Üçümüz MK'de, **Suslov**'un yanındaydık. Dikkatimizi **diyanet** kanunu tasarısının üzerine çekti.

Devletin kilise işlerine kabaca karışmasını öngördüğü için, zararlı bir kanun tasarısı.

Başka konuları da görüştük.

- **Poskryobişev**'e (Yalta) telefon et-

tim. Halk demokrasisi ve proletarya diktatörlüğüyle ilgili sorularımı içeren mektubu Stalin'e anımsatmasını rica ettim.

21 Kasım 1948. Pazar.

- Mer[kez] havaalanından (Bulg[ar] saatiyle) saat **8.40**'ta uçağımız kalktı.

- Bükreş'te. (Bulgaristan'daki kötü hava şartları yüzünden, devam etmemize Moskova izin vermedi.)

Kraliçenin eski sarayında konakladık.

Kişinevski, Pauker ve başkaları yanımızda.

22 Kasım 1948.

- Bük[reş] havaalanından (Bulg[aristan] saatiyle) saat 12'de uçağımız kalktı. Moskova, Graf İgnatievo'daki Bul[gar] havaalanına iniş yapmamızı emretti. Uçuşa devam etmek olanaksızdı.

- Otomobil ile, akşam **Vrana**'da.

- Tr. Kostov, Yugov, Ganev, Vılko ve Çankov bizdeler.

23 Kasım 1948.

- **Gotvald**'ın 52-ci yaş günü. MK adına ve kendi adıma, kutlama mesajı gönderdim.

- Dr. **Raço Angelov**, Dr. **Simeonov** ve Prof. **Boykikev.**

Durumumu yeterli buldular. Bugün ve yarın istirahat etmemi tavsiye ettiler.

Kalp bölgesinde ağrı hissediyorum. Perişanım!

24 Kasım 1948.

- Vılko ile rapor ve kongre için çalışmalar hakkında.

25 Kasım 1948.

- Politbüro toplantısı.

Günlük sorunlar; kong[reye] hazırlık.

Enformasyon sundum.

Kongrenin 5 Aralık yerine, **18 Ara[lık]**'ta başlaması kararı.

26 Kasım 1948.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı (hükümet salonunda).

Rapor (dış politika hakkında Kolarov'dan).

D. Ganev'in Ha[lk] Meclisi tarafından dış ticaret bakanı seçilmesi kararı.

Askeri Ceza Kanunu.

Posta ve Telgraf Kanunu.

Gorna Oryahovitsa Şeker Fabrikasının açılışı.

27 Kasım 1948.

- **Sekreterlik toplantısı.**

- Rapor üzerinde çalıştım. (Zorlanıyorum, çok tez yoruluyorum.)

28 Masım 1948. Pazar.

- Vılko ve Lena (İra ile birlikte) bizde.

29 Kasım 1948.

- Vılko ile rapor üzerinde çalıştım.

30 Kasım 1948.

- Kongre için kimi materyalleri gözden geçirdim.

1 Aralık 1948.

- Tr. K[ostov], V. K[olarov] ve V. Ç[ervenkov] yanımda. Hangi sorunların özlü bir şekilde görüşülmesi, hangi görüşlerin kesin olarak formüle edilmesi gerektiği konusunda anlaştık.

- Ağustos ayından bu yana ilk kez Ha[lk] Meclisi'nde.

Anlaşılan, gericilik D[imitrov]'un ağır hasta olduğu ve hatta öldüğü, ama hükümetin bunu gizlediğine dair söylentiler yaydığı için de, sevinç ve coşkuyla karşılandım.

- Akşam YF vasıtasıyla (Knyajevo'dan) Kremlin (**Loginov**) ile konuştum. **Stal[in]** ile **Molotov**'un yarın Moskova'ya döneceğini ve ortaya koyduğumuz sorunları görüşmek için oraya gideceğimiz tarihin hemen belirleneceğini

bildirdi.

- Abakumov ile YF'ı Knyajivo'dan Vrana'ya aktarma konusunu konuştum. Hemen bu akşam bunun için Sofya'ya emir vereceğine söz verdi.

2 Aralık 1948.

- **Kongre sorunları** üzerinde çalıştık (Kolarov, Kostov ve Çervenkov).

3 Aralık 1948.

- Çalışmamızı sürdürdük.

4 Aralık 1948.

- Politbüro'nun beş yıl[lık] ekonomik planla ilgili toplantısı.

- Bak[anlar] Kurulu'nun plan ve vb. sorunlarla ilgili toplantısı.

- Moskova'ya gideceğimiz uçak geldi.

- Yarınki yolculuk için hazırlık.

5 Aralık 1948.

- Yoğun sis yüzünden ancak öğleden sonra Moskova'ya hareket edebildik.

- Geceyi **Bükreş**'te geçirdik (Georgiu-Dej ve Teohari Corcesku).

6 Aralık 1948.

- Bükreş'ten (Sofya saatiyle) saat 7.30'da hareket ettik. Moskova'ya (Sofya saatiyle) saat **3.15**'te vardık. Uçuş iyi geçti.

- Akşam **Stalin**'in yanında (villada). Vardığımızda, Byerut, Minis ve Berman da oradaydı. Akşam yemeğini Stalin ve Molotov ile birlikte yedik. Stalin, ha[lk] demokrasisi, proletarya dikt[atörlüğü] ve kimi diğer ilkesel sorunlarla ilgili mektubumda yaptığı önemli düzeltmeleri duyurdu.

(Trayço bu sohbetteki konuşmaları stenogr[afi] ile kaleme aldı.

"**Çok gizli.** 5 nüs[hadır].

Marksist düşüncenin tarihinde proletarya diktatörlüğünün iki olasılığı ya da iki biçimi ön plana çıktı. Proletarya diktatörlüğü olmadan, kapitalizmden sosyalizme geçileme yeceğini biz bir aksiyom sayıyoruz. Ama, proletarya diktatörlüğünün iki biçimi vardır: Bu biçimlerden biri, demokratik cumhuriyettir ki, Marks ve Engels bunu Paris Komünü'nde sezmiş ve proletaryanın ağırlıkta olacağı demokratik cumhuriyetin, proletarya diktatörlüğünün en iyi biçimi olduğunu, ama Amerika'da ya da İsviçre'deki gibi demokratik cumhuriyet değil, işçi sınıfının büyük bir ağırlığa sahip olacağı bir cumhuriyetin söz konusu olduğunu belirtmişti. Daha sonra Lenin, proletarya diktatörlüğünün bizdeki koşullarda amaca daha uygun ve daha elverişli Sovyet biçimini buldu. Proletaryanın iktidarı iç ayaklanmayla ele geçirdiği koşullarda, ki ayaklanma başladığında, her şeyi yıkar, yani bizim Rusya koşullarında, Sovyet biçimi en uygundu. İşçi sınıfının iktidarı iç ayaklanmayla değil de, dış yardımla, Sovyet ordusunun yardımıyla, yani pek fazla çaba göstermeden, kolay ele geçirdiği sizdeki koşullarda ise, Marks ve Engels'in sözünü ettiği biçime, **yani halk demokrasili parlamento biçimine** dönerek, Sovyet biçimi olmadan da geçilebilir. Bizim görüşümüz şu ki, siz Sovyet rejimi olmadan da yapabilirsiniz. Kapitalizmden sosyalizme geçişi gerçekleştirmek için sizin için halk demokrasisi rejimi yeterlidir. Ama, bu rejim proletarya diktatörlüğünün işlevlerini yerine getirecektir.

Biz kulakların* ve burjuvazinin se-

* Rusya'da köy ağası, zengin köylü (ÇN).

çimlere katılma hakkını elinden aldık. Bizde yalnız emekçilerin seçme ve seçilme hakkı vardı. İki milyon kulağın kuzeye göçürülmesi gerekti ve **kulakları sınıf olarak ortadan kaldırdıktan sonra, herkese seçme ve seçilme hakkı verdik.** Müdahale sırasında kapitalistler ve pomeşçikler* 4 yıl boyunca bize karşı çarpıştı. Sizde ise **adeta kaçtılar ve savaşsız teslim oldular**. Bizim size bugün yardım ettiğimiz gibi, bize o zaman yardım edecek başka bir devlet yoktu. Bu yüzden, bizim işçi sınıfının ve emekçilerin iktidarını başka biçimde örgütlememiz gerekiyordu. Siz Sovyet rejimi olmadan da yapabilirsiniz. Ama, sizde varolan rejim, proletarya diktatörlüğünün işlevlerini yapıyor. **Uyuşmaz sınıfların bulunduğu, iktidarın ise işçilerle emekçilerin elinde olduğu yerde, diktatörlük olmadan olmaz.** Ama siz, düşmanı yasalar temelinde de vurabilirsiniz. Sizde bugün hâlâ **iç savaş unsurları var**. Sizde artık proletarya diktatörlüğü olmadığını, ancak sömürücü sınıfları ortadan kaldırdıktan sonra ilan edebilirsiniz.

İşçi sınıfının ağırlıkta olacağı demokratik cumhuriyeti Marks ve Engels, proletarya diktatörlüğünün en uygun biçimi sayıyor. **Bizde** ise **parlamentarizm değil, işçi, köylü ve asker delegelerin Sovyetleri, emekçi olmayan kimsenin giremediği Sovyetler belirdi**. Sovyet biçiminin iyi yanı şu ki, sorunu hızla; kanla ama hızla çözüyor. Siz ise, kapitalistleriniz hemen teslim olduğu için, bunsuz da yapabilirsiniz. Tek sözle, siz şanslı çıktınız ve bunun suçlusu biziz, bunu itiraf ediyoruz.

Uyuşmaz sınıflar varoldukça, proletarya diktatörlüğü de olacak. Ama onun sizdeki biçimi, bizdekinden farklı olacak. Sizde Sovyet rejimi olmadan da geçilebilir. **Proletarya diktatörlüğünün hem sınıfların ortadan kaldırılması**, hem de sosyalizmin kurulması **anlamındaki temel işlevlerini, halk demokrasisi rejimi yerine getirebilir**. Halk demokrasisi ve Sovyet rejimi, proletarya diktatörlüğünün iki biçimidir."**

Sofya'daki Sovyet temsilcilerinin doğrudan ilgili makamlardan Bulgaristan'ın ekonomisiyle ilgili [bilgi alma] istemini reddettiği için, Stalin **Trayço**'yu çok sert eleştirdi. O bunu Tito olayıyla eş anlamlı olarak niteledi. "Tito ile çatışmamız tam da bununla başlamıştı" dedi.

Komünistler arasında "yalansız, kibirsiz" dostluk ve işbirliği olmalıydı. Bu olay üzerinde uzun süre konuştu. Stalin (Molotov da öyle) ciddi bir şekilde, **Trayço**'nun kurnazlık ve hilecilik yapmasından şüpheleniyor ve bu bağlamda Yugov (?) hakkında da kimi şüpheleri var. Bu, partiniz için son derece ağır bir durumdu.

... Sabaha kadar kaldık. Stalin çok dinç ve şendi. Konuklarına ziyafet çekiyordu. Gramofona değişik plaklar koyuyor, şakalaşıyor ve dans ediyordu.

Başka ciddi sorunları ele almak için, yarın yeniden görüşmeyi kararlaştırdık.

7 Aralık 1948.

- **Kremlin**'de. Stalin, Molotov, Beriya, Malenkov, Voznesenski, Bulganin,

---

* Rusya'da köy ağası, zengin köylü (ÇN).

** Kimi sözlerin altını G. Dimitrov çizmiştir.

Kaganoviç ve Kosigin. (Bizler tam gitmek üzereyken, bir İtal[yan] heyetiyle görüşmesi olduğu için geciken Mikoyan da geldi.)

Bizim ekon[omik] sorunlarımızla ilgili sohbet ettik. 1949 yılı için istediğimiz 40 milyon dolarlık **mal** kredisi hakkında Stalin, Çek heyetiyle de yapılacak görüşmelerden sonra, SSCB'nin her ha[lk] demokrasisi ülkesine **ne kadar** mal kredisi verebileceğini belirleyeceklerini ve bizim payımıza ne düşeceğini 14-15 Aralık tarihine kadar bize bildireceklerini söyledi.

Ordumuz konusunda ise, aldığımız kararları uygun buluyor:

Genel ordu mevcudu artırılacak ve dolayısıyla, her tümenin asker sayısı yükseltilecek;

İki yeni piyade tümeni oluşturulacak.

İki ya da hatta üç tank tümeniyle bir avcı ve bir de hava savunma filomuz olmalı görüşünde.

Süvari sınıfına gelince, süv[ari] tümenine gerek olmadığı kanısında.

Havaalanları gerekli ve bu konuda yardıma hazırlar.

Bir savaş durumunda ordumuzun görevi, düşmanı durdurmak. Ana darbeyi ise Sov[yet] ordusu vuracak.

Şimdilik, ülkemize karşı (özellikle Türkiye'den gelecek) kısmi bir saldırıyı hemen göğüsleyebilmek için ne gerekiyorsa, elimizde o bulunmalı.

Yakın bir gelecekte bu sorunlar, bizim askeri temsilcilerimizle birlikte, ayrıntılarıyla planlanacak.

Birçok başka sorunu da görüştük.

8 Aralık 1948.

- Sabah (M[oskova] saatiyle) **saat 6.30**'da Moskova merkez havaalanından hareket ettik.

- **Köstence**'ye iniş yaptık.

- Yoğun sis yüzünden Sofya uçağı kabul edemiyordu. Öğleden sonra (M[oskova] saatiyle) **saat 4.30**'da Graf İgnatievo'ya indik. Akşam (M[oskova] saa[tiyle]) **saat 8.30**'da otomobille Vrana'ya ulaştık. Yolda Yugov ile Sov[yet] elçisi Bodrov'a rastladık.

9 Aralık 1948.

- PB toplantısı.

Moskova görüşmesi hakkında rapor. Trayço'nun hatasının eleştirisi. SSCB ile ilişkilerimizde beliren güvensizliği ortadan kaldırmak için önlemler.

Kongre hazırlıkları.

10 Aralık 1948.

- Sekreterliğin kongre hazırlıklarıyla ilgili toplantısı.

11 Aralık 1948.

- Rapor üzerinde çalıştım.

12 Aralık 1948.

- Ha[lk] Tiyatrosu'nda. Evg[eniy] Onegin'in **yeni** sahnelenmesi.

13 Aralık 1948.

- Rapor üzerinde çalışma.

14 Aralık 1948.

- Rapor üzerinde çalışma.

- Kongreyle ilgili birçok sorunu hallettim.

15 Aralık 1948.

- Politbüro'nun kongre sorunlarıyla ilgili toplantısı.

16 Aralık 1948.

- Raporu ve kongre için diğer materyalleri tamamladık.

17 Aralık 1948.

- Kongrenin açılışı ve çalışmalarının gidişatı konusunda.

- Suslov ile Yudin; SKP(b) del[egeleri] (Konstant[inov] ve Zelenova) geldi.

18 Aralık 1948.

- Kongrenin açılış töreni. Görev bölümü. Yabancı delegelerin selamlama konuşmaları.

19 Aralık 1948.

- Öğleden önce ve öğleden sonra, benim raporum (altı saat).

20 Aralık 1948.

- Kontr[ol] Kom[isyonu] ve Yet[ki] Denetleme Kom[isyonu]'nun raporları.
- **Çervenkov**'un raporu.

21 Aralık 1948.

- Tartışmalar.

22 Aralık 1948.

- Tartışmaların devamı.

23 Aralık 1948.

- **Terpeşev**'in raporu.

Tartışmalar.

24 Aralık 1948.

- Tartışmaların devamı.
- **Çankov**'un raporu.

Çank[ov]'un raporunun tartışılması.

25 Aralık 1948.

- **Tr. Kostov**'un raporu.
- Benim değerl[endirme] söylevim.
- Kararların ve tüzüğün oylanması.
- Progr[am] Hazırlık Komisyonu seçimi.
- MK ve Kon[trol] Komisyonu seçimi.

Oy kullanan delege sayısı 942.*

BKP MK ÜYELERİ

1. Anton Yugov
2. Acen Grekov
3. Blagoy İvanov
4. Boris Kopçev
5. Boris Taskov
6. Boyan Bılgaranov
7. Vasil Kolarov
8. Vasil Markov
9. Vladimir Poptomov
10. Vılko Çervenkov
11. Georgi Damyanov
12. Georgi Dimitrov
13. Georgi Kostov
14. Georgi Popov
15. Georgi Tsankov
16. Georgi Çankov
17. Grudi Atanasov
18. Goço Grozev
19. Dimitır Ganev
20. Dimitır Dimov
21. Dimo Diçev
22. Dobri Bodurov
23. Dobri Terpeşev
24. Enço Staykov
25. İvan Dimitrov
26. İvan Kinov
27. İvan Maslarov
28. İvan Raykov
29. Katya Avramova
30. Kiril Dramaliev
31. Krıstyu Dobrev
32. Lambo Teolov
33. Dr. Minço Neyçev
34. Nikola Bulkanciev
35. Nikola Pavlov
36. Pelo Pelovski
37. Petko Kunin
38. Radenko Vidinski
39. Rayko Damyanov
40. Ruben Levi
41. Rusi Hristozov
42. Titko Çernokolev
43. Todor Jivkov
44. Todor Prahov
45. Trayço Kostov
46. Tsola Dragoyçeva
47. Şteryu Atanasov

* G. Dimitrov'un liste üzerine elyazısıyla yaptığı ilave.

BKP MK ADAY ÜYELERİ
1. Aleksandır Milenov
2. Apostol Kolçev
3. Atanas Dimitrov
4. Vasil Topalski
5. Vyara Naçeva
6. Vılko Goçev
7. Danço Dimitrov
8. Demir Yanev
9. Diko Dikov
10. Dimitır Bratanov
11. Elena Gavrilova
12. Jivko Jivkov
13. İvan Bıçvarov
14. İliya Boyaciev
15. Yonko Panov
16. Krıstyu Stoyçev
17. Lyuben Gerasimov
18. Minço Minçev
19. Mişo Nikolov
20. Nikola Yanev
21. Ninko Stefanov
22. Peko Takov
23. Petır Semerciev
24. Petko Bılgaranov
25. Slavço Trınski
26. Stanka Tsekova
27. Stela Blagoeva
28. Stoyan Karacov

MERKEZ KONTROL KOMİSYONU
1. Georgi Ganev
2. Dobri Aleksiev
3. İzrael Mayer
4. İvan Paşov
5. Yordanka Kaprielova
6. Yordan Katranciev
7. Karlo Lukanov
8. Kunka Apostolova
9. Mara Atanasova
10. Petır Panayotov
11. Stoyan Sülemezov
12. Stoyan Popov
13. Todor İv. Naydenov
14. Tsvetana Kiranova
15. Yanko Petkov

- Gece yarısından sonra saat **12.30**'da kongrenin kapanışı.

- Bu arada, iki akşam, Sov[yet] ve başka delegelerle bizdeydik.

- Buradan ayrılmadan önce, yabancı delegelerle sohbetler.

26 Aralık 1948. Pazar.

- **Suslov**, Konstantinov ve Zelenova ile birlikte, Moskova'ya uçtu.

- **Yudin** (ve baş[kaları]) Bükreş'e.

27 Aralık 1948.

- **MK'nin Birinci Plenumu.**

Kongre kararlarını gerçekleştirme konusu.

MK (Politbüro, Örgüt İşleri Bürosu, Sekreterlik) içinde görev dağılımı.

Köylü Şubesi.

28 Aralık 1948.

- Politbüro'nun ekonomik planla ilgili toplantısı.

- Bakanlar Kurulu.

- Ha[lk] Meclisi'nin (beş yı[llık] ekonomik plan) toplantısı.

29 Aralık 1948.

- Viyana'ya dönecek **Rozner** (Lang) ve diğer Avust[uryalı] delegeyi birlikte kabul ettim.

- Moskova elçiliğimizde Başmüşavir olarak (özellikle Sov[yet] öğretim kurumlarında ve askeri okullarda eğitim gören öğrencilerimiz yararına) yapacağı işler hakkında, **Tsarvulanov**'a talimat verdim.

30 Aralık 1948.

- **Politbüro**'nun 1949 devlet bütçesiyle ilgili toplantısı.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

1949 bütçesi.

Kömür ve odun (başkentte ısınma) sorunu.

- **Trayço** ve **Yugov** ile birlikte, Yunanlı **Leonidis** yoldaşı da (Politbüro üyesi) kabul ettim.

Leonidis bize **Markos**'un görevden uzaklaştırılması, **Zahariadis** yönetiminde askeri bir konseyin kurulması ve Yunanistan'da oluşan durum hakkında bilgi verdi. Perspektif **olumlu**. Gelecekte yapacağımız **somut** yardım konusunda anlaştık.

31 Aralık 1948.

- **Neyçev**'in **yılbaşı** kutlama mesajını redakte ettim.

- **Çankov**. Sekreterliğin ve PB'un çalışmaları hakkında.

- **Moskova** ile görüştüm (Poskryobişev ve diğerleri). Önümüzdeki Yeni Yıl için tebrikler.

- **Suslov**'un Barviha'da dinlenmeye gittiği anlaşıldı.

- **Yeni Yılı mesai arkadaşlarımızla birlikte, Vrana'da** karşıladık.

Çervenkov ile Lena da bizde.

- **Yugov, Çankov, Trayço** vb. Kriçim'de: Yeni Yıl tebriklerini ilettiler.

1 Ocak 1949.*

- Eylülcü çocukları temsilen bir grup (yöneticileriyle birlikte) **bizde konuk**.

- **Vılko, Lena, Stefan, Hristina** ve kocası ile birlikte ("ailece!") öğle yemeği yedik.

2 Ocak 1949.

- Moskova'dan, SSCB ile ha[lk] demokrasileri temsilcilerinin ekonomik işbirliği konusunda danışma toplantısı yapacağı bildirildi.

Kolarov, Terpeşev ve Yugov'u gönderme kararı aldık.

- **Sofya'ya gerekli kömürü sağlamak için yeni ve sıkı önlemler aldım.**

3 Ocak 1949.

- Heyetimizin Moskova'daki görevleri konusunda, **Kolarov**'un makamında toplantı (Tr. K.[ostov], V. Ç[ervenkov], G. Ç[ankov], Yugov, Terpeşev ve ben).

4 Ocak 1949.

- Bu sabah heyetimiz uçakla yola çıktı.

Aynı gün öğleden sonra başarıyla varmış.

- Politbüro'nun bütçe konusunda toplantısı.

- Ha[lk] Meclisi'nde bütçeyi görüştük.

5 Ocak 1949.

- Bütçenin son kez görüşülüp kabul edilmesi.

Ha[lk] Meclisi'nin toplantı döneminin kapanışıyla ilgili konuşmam.

6 Ocak 1949.

- Politbüro'nun benim salonda (Vrana) toplantısı.

7 Ocak 1949.

- **Noel.**

- Ha[lk] Meclisi'nde tören: **Hr. Botev'in 100-üncü doğum yıldönümü.**

Kunka Yugova bizde, öğle yemeğinde.

8 Ocak 1949.

Kalofer'de (doğduğu yer) Botev kutlaması.

Hükümet heyeti: Dr. Neyçev, Çervenkov ve Dramaliev.

9 Ocak 1949. Pazar.

- Stefan ve Stefço'nun isim günü dolayısıyla, Roza ve Boyko ile birlikte, Opılçenska'da.

---

* 1949 yılı notları ayrı yapraklara yazılmış.

Ardından, mezarlığa gittik. Annemizin kabrini ziyaret ettik ...*

10 Ocak 1949.

- Sekreterlik toplantısı.

- Vasil, Yugov ve Terpeşev Moskova'dan döndü.

(Vasil hastalandı.)

- Yugov bizde (Çankov ve Çervenkov ile birlikte).

Danışma toplantısı hakkında bilgi verdi.

11 Ocak 1949.

- Güney Afr[ikalı] delege **Dao**'yu (Güney Afr[ika] Kom[ünist] Partisi MK üyesi) kabul ettim.

12 Ocak 1949.

- Çif[tçi] Birliği Daimi Komitesi ile ortak toplantı. Çif[tçilerden]: G. Traykov, Radi Naydenov, Klisurski, Kamenov, Yanev, Tonçev, Popivanov ve N. Georgiev. Bizimkilerden: G. D[imitrov], V. Çervenkov, Yugov ve Tr. Kostov.

Çif[tçi] Birliği'nin günümüz aşamasındaki rolü ve görevleri hakkındaki görüşümüzü anlattık: Tar[ım] emek kooperatifleri, ekinin toplanması, ekim kampanyası, kulak öğelerine karşı savaş ve emek[çi] köylülere sosyalizmi kurtuluş yolu olarak anlatmak vb.

Dai[mi] Komite başkanı olarak G. Traykov'a güveniyor, **St. Tonçev**'in fraksiy[oncu] tutumunu kınıyoruz.

Toplantının sonuçlarından çok memnun halde ayrıldılar (elbette, St. Tonçev'in dışında, ama o bile razı olduğunu söyledi!).

13 Ocak 1949.

- Politbüro toplantısı.

- Sekreterlik toplantısı.

- Bükreş'e Lenin hakkında bir yazı gönderdim (Za Proçniy Mir, Za Nar[odnuyu] Demokratiyu için).

14 Ocak 1949.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

- Kolarov'u ziyaret (hâlâ yatakta, ama daha iyice).

- Çekoslovakya elçisi Şimenoviç'i kabul ettim.

- Akşam **Çervenkov**'larda (Pançarevo'da). İsim günü nedeniyle, dostça bir akşam yemeği. Yugov ve karısı, Çankov da öyle, Lukanov ve Ruben Levi de öyle, Elena Gavrilova, sahne sanatçıları Taseva ile Zorka Yordanova ve Sovyet yönetmenler Sokovnik ile Lukinin.

15 Ocak 1949.

- Sekreterlik toplantısı.

- **Apostol Kolçev** ile (MK işç[isi)] ve **Kumbileev**'i (Vat[an] Cephesi U[lusal] Konseyi iş[çisi]) kabul ettim.

Apostol Kolçev'i Sekreterlik ve Politbüro işleri için politik yardımcı atadım.

16 Ocak 1949. Pazar.

- Za Proçniy Mir, Za Narodnuyu Demokratiyu'nun **Lenin** sayısı geldi (benim yazımı[254] da basmışlar).

17 Ocak 1949.

- Sekreterlik toplantısı.

18 Ocak 1949.

- Kolarov'larda (hasta) Politbüro toplantısı. **SSCB ile halk demokrasisi devletleri arasında Ekonomik Yardımlaşma Konseyi**'nin kuruluşuyla ilgili Moskova danışma toplantısı hakkında heyetimizin (Kolarov, Terpeşev ve Yugov) raporu.

Trayço'nun SSCB ile ilişkilerimiz ko-

---

* Okunamayan söz.

nusundaki hata ve tutumunun görüşülmesi.

Bak[anlar] Kurulu toplantısı. Moskova danışma toplantısının **Ekonomik İşbirliği Konseyi** kurma kararının onaylanması.

Devlet Planlama Komisyonu Asbaşkanı **Şabanski** daimi büroya bizden üye atandı.

"Çok gizli.

SSCB İLE HALK DEMOKRASİSİ ÜLKELERİ ARASINDA SIKI İŞBİRLİĞİ İÇİN.

1. Halk demokrasisi ülkeleriyle SSCB arasındaki ekonomik ilişkiler, yeni tipten ilişkilerdir ve kapitalist ülkeler arasındaki ilişkilerden ilkesel bakımdan ayrılmaktadır. Bu ilişkiler çok ciddi çıkar ortaklığına ve karşılıklı dayanışmaya dayanmakta ve bunun sonucunda SSCB, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya ve Çekoslovakya arasında bağlanan ikili anlaşmalar temelindeki ekonomik ilişkiler alanında, büyük başarılar sağlanmıştır. Bu başarılar, mal mübadelesindeki büyük artışta ve birçok yeni ekonomik işbirliği biçimlerinin ortaya çıkmasında ifadesini buluyor. Söz konusu ekonomik ilişkilerin kurulmasıyla ve özellikle Sovyetler Birliği tarafından dostça yardımlaşma politikasının uygulanması sayesinde, halk demokrasisi ülkeleri ulusal ekonomik gelişmelerini hızlandırma ve sosyalizme doğru gelişme yoluna girme olanağına kavuştu.

Ama, halk demokrasisi ülkeleri ile Sovyetler Birliği arasındaki ekonomik ilişkilerde elde edilen büyük başarılara karşın, bu devletlerin ekonomik politikalarını, özellikle diğer ülkelerle ticari ilişkileri açısından uyumlaştırmak için sürekli bağların bulunmaması, onların ekonomik çıkarlarını zedeliyor ve nesnel olarak, Amerikan ve İngiliz kapitalist tekellerinin bu uyumsuzluktan kendi çıkarları için yararlanmasına yardım ediyor. Bu durum, özellikle Kuzey Amerika Birleşik Devletlerinin Marşal Planı vasıtasıyla Batı Avrupa ülkelerinin ekonomik politikasını etkileyip Sovyetler Birliği'nin ve yeni demokrasi ülkelerinin çıkarlarına karşı yönlendirdiği günümüzde, çok açık bir şekilde görülüyor.

Yeni demokrasi ülkeleriyle SSCB'nin ekonomik uygulamaları arasında bir koordinasyonun bulunmaması, özellikle ayrı ayrı sanayi dalları arasında gereksiz bir paralellik yaratarak, bu ülkelerin ekonomilerinde en önemli alanların gelişmesini etkiliyor.

2. Halk demokrasisi ülkeleriyle SSCB arasında sıkı ekonomik ilişkiler kurulması, özellikle de, onların dış pazarlarda eşgüdümlü faaliyet göstermesi ve ekonomik çalışmaları uyumlaştırmak amacıyla aralarında daimi bağlantılar bulunması için, bu ülkeler arasındaki ikili anlaşmaların yanı sıra, çok taraflı sözleşmeler de imzalanmalıdır. Bu tür ekonomik işbirliğine gidilmesi halk demokrasisi ülkelerinde sanayileşmeye ve sosyalizm kuruculuğuna, dolayısıyla bütün demokrasi kampının güçlenmesine hizmet edecektir.

3. Yukarıda belirtilen amaçlara ulaşmak için, bütün üye ülkelerden temsilcilerin hak eşitliği temelinde katılımıyla, daimi Ekonomik Yardımlaşma Konseyi kurulmaktadır.

4. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin başlıca görevleri şunlardır:

a) Üye devletler arasında ekonomik

ilişki planları hazırlamak, üretim alanında uzmanlaşma ve kooperatifleşme temelinde bu ülkelerin ekonomik planları arasında uyumlaşmayı gerçekleştirmek;

b) Üye devletlerin ekonomik ilişkileri için büyük önem taşıyan malların ithalat ve ihracat planlarını uyumlaştırmak;

c) Üye devletlerin ekonomik ilişkilerinin gelişmesiyle ilgisi bulunan ulaşımı ve transit taşımacılığı geliştirme planlarını uyumlaştırmak;

d) Doğal felaket durumunda ve kapitalist devletlerin üye ülkelere karşı ayrımcı uygulamaya girişmesi durumunda yardım önlemleri hazırlamak;

e) Çok taraflı kliring ve döviz kurlarına ilişkin sorunları araştırıp çözümler hazırlamak;

f) En elverişli koşullarla gerçekleştirilen (masraflar vb. konularda) bilimsel teknik işbirliğini ve teknik deney değişimini geliştirmek için önlemler hazırlamak;

g) Belirlenen ekonomik işbirliği planlarının ve önlemlerinin nasıl uygulandığını denetlemek.

5. **Her üye ülkenin Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nce ele alınan şu ya da bu konunun kendisini ilgilendirip ilgilendirmediğini duyurma hakkına sahip olması koşuluyla**, Konseyin kararları ancak ilgili ülkenin rızası temelinde alınmaktadır.*

6. Konseyin organı olarak daimi bir bürosu vardır ve bu büro konsey toplantıları üzerinde çalışmaktadır. Büroda her üye ülkeden bir temsilci bulunmaktadır.

Konseyin teknik işlerine bakacak küçük bir teknik ekip kurulacak ve ekibin başında konsey tarafından seçilen bir sekreter bulunacaktır.

Büronun merkezi Moskova'da bulunacaktır.

7. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin kurucusu devletler: Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya, SSCB ve Çekoslovakya'dır.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi açık bir kuruluştur ve yukarıda adı geçen ülkelerin ekonomik işbirliğine katılmak isteyen başka Avrupa devletleri de üye olabilir.

Yeni üye kabulünde konsey yetkilidir ve bu konudaki kararları konsey üyesi ülkelerin hükümetlerince onaylanmaktadır.

EKONOMİK YARDIMLAŞMA KONSEYİNİN BİLEŞİMİ VE ÇALIŞMA DÜZENİ.

1. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nde her üye ülkeden ikişer temsilci bulunmaktadır. Bu temsilcilerin, kendi hükümetlerince gerekli bulunan sayıda, danışmanı olabilir.

2. Konseyin olağan toplantıları üç ayda bir, olağanüstü toplantıları ise, konsey üyesi herhangi bir devletin önerisi üzerine yapılacaktır.

3. Bir sonraki olağan toplantının yapılacağı yer ve tarihle ilgili karar konsey tarafından alınmakta, toplantılar arasındaki dönemlerde ise, konsey üyesi devletler arasında varılan mutabakatla sağlanmaktadır.

4. Konsey toplantılarıyla ilgili hiz-

* Kimi sözlerin altını Dimitrov çizmiş ve 5-ci maddenin karşısındaki boş alana soru işareti koymuş.

metler ve masraflar, toplantının yapıldığı ülkenin hükümetine, katılan heyetlerin ağırlanma harçları ise, ilgili devlete aittir.

5. Konsey bürosuyla ilgili masraflar, konsey tarafından belirlenen usule göre, konsey üyesi devletlerce karşılanmaktadır."

19 Ocak 1949.

- Sekreterlik toplantısı.

Zahariadis Yunanistan'daki durum hakkında bilgi verdi.

Perspektifler kötü değil.

General **Petruşevski**'nin ordumuz hakkında raporu. Somut öneriler.

- Ask[eri] hastanede yatan ümitsiz hasta **İv. Dimitrov**'un yanında.

20 Ocak 1949.

- Sekreterlik toplantısı.

- **Tr. Kostov**, karısıyla birlikte, (tedavi ve istirahat için) Moskova'ya gitti.

21 Ocak 1949.

- Ha[lk] Tiyatrosu'nda.

Lenin gecesi.

Poptomov'un raporu.

- Mısır'a gidecek Çek uçaklarına geçiş izni verilmeyeceğini, Çekosl[ovakya] elçisi **Şimenoviç**'e bildirdim.

- **İv. Dimitrov** ölmüş.

22 Ocak 1949.

- Sekreterlik toplantısı: İv. Stefanov, D. Terpeşev, Yugov, Kr. Dobrev ve P. Kunin.

Sov[yet] hü[kümetinin] bize hibe ettiği (eskiden Almanların sahip olduğu) mülklerle ilgili sözleşmeyi onayladık.

- Bu sözleşmeyi imzalamak üzere **Dekanozov** geldi.

- **MK'de, İv. D[imitrov]**'un naşı başında (Politbüro üyeleriyle birlikte) şeref nöbeti.

- Daha sonra, Bançev ve başkalarının raporlarını dinledim.

23 Ocak 1949. Pazar.

- Bizde akşam yemeği: Karısıyla birlikte **Bodrov**, karısı ve Violeta ile birlikte **Yugov, Ganev** ve karısı, **karısı ve İrka ile birlikte** Çervenkov.

- Ardından **film**.

- **Bodrov**, 25 Ocak günü yayınlanmak üzere, **[Ekonomik] Yardımlaşma Konseyi** kuruluş bildirisinin metnini verdi.

24 Ocak 1949.

- **Prot[estan] ruhanilerine** karşı (casusluktan) davayla ilgili olarak, Bak[anlar] Kurulu'nda toplantı. Yugov, Neyçev, Çankov, Hristozov, Timev (adalet bak[anı] yard[ımcısı]), **Vl. Georgiev** (başs[avcı]) ve **Vl. Poptomov**.

- **İv. Stefanov** ve **D. Terpeşev** ile birlikte, bir Sov[yet] mülkünün (eski Al[man] mül[kü]) Bulgaristan'a devriyle ilgili sözleşmenin imzalanması konusunda, **Dekanozov**'u kabul ettim.

- **Mevorah**'ı kabul ettim. (Oğluna, Vaşington'dan annesini getirtme izni verdim.)

- Bulg[ar]-Sov[yet] derneklerine dahil edilmesi* ve kongreye katılması konusunda **Todor Pavlov**'u, Çervenkov ile birlikte kabul ettim.

Aldığı tutumu, özellikle proletarya diktatörlüğü konusunda, parti kongresinde yaptığı özden hatalı konuşmayı sert bir şekilde eleştirdim.

Hatasını kabul ediyor, kamuoyu önünde özeleştiri yapmaya hazır, bu

* Asıl metinde: "Katılımı"

olaydan ve MK kararından ...* ders çıkarıyor.

25 Ocak 1949.

- Sekreterlik toplantısı.

26 Ocak 1949.

- Ekonomi Odası'nın kararını gözden geçirdim.

27 Ocak 1949.

- Politbüro toplantısı.

Ordudaki poli[tik] çalışmalar hakkında. Bılgaranov, Kinov ve D. Diçev de hazır bulunuyor.

28 Ocak 1949.

- Bak[anlar] Kurulu toplantısı.

29 Ocak 1949.

- Ciddi bir nöbet: Bağırsak iltihabı (ateşim 39 derece).

- Bulg[ar]-Sov[yet] d[erneklerinin] kongre senaryosunu gözden geçirdim.

30 Ocak 1949. Pazar.

- Bulg[ar]-Sov[yet] derneklerinin Ha[lk] Tiyatrosu'ndaki kongresinin açılışı.

Yalnız başlangıcına katıldım.

31 Ocak 1949.

- Kongrenin devamı ve kapanışı.

- Öd kesesi yeni ve ağır bir nöbete yol açtı. (İltihap süreci.)

Konsültasyon: Raço Angelov, Prof. Puhlev, Dr. Simeonov ve bir üroloji uzmanı.

Penisilin, sülfatiazol vb. tavsiye ettiler.

1 Şubat 1949.

- Yatak odamda Sekreterlik toplantısı.

BHM olağan toplantı döneminin açılışı.

2 Şubat 1949.

- Yatakta tedavi tavsiyesi.

Durumda ağırlaşma tehlikesi.

3 Şubat 1949.

- Çankov ve Yugov yanımda.

- Politbüro toplantısı.

4 Şubat 1949.

- Çervenkov ve Çankov.

[VC] Ulu[sal] Konseyi'nin raporu ve kararları.

5 Şubat 1949.

- Ulu[sal] Konsey toplantısı. (Katılamadım.)

- Kolarov, Çankov ve Yugov, Türkiye ile sorunlar hakkında.

Ankara'daki yeni dipl[omatik] temsilcimiz **Çobanov** için talimat.

- Konsültasyon (Taşev de katıl[dı]).

6 Şubat 1949.

- İlti[hap] sürecinin durumu ağırlaştırma tehlikesi atlatıldı.

Durum iyileşiyor.

---

* Asıl metinde üstü çizili: "İyi".

NOTLAR

199. "Gemeciler", BHÇB'nin liderlerinden Gemeto olarak bilinen G. M. Dimitrov'un yandaşlarıdır.

200. Müttefik Devletler Denetim Komisyonu, Bulgaristan ile imzalanan barış anlaşmasının uygulanmasını denetleyen ve SSCB, Büyük Britanya ve ABD temsilcilerinden oluşan denetim organıdır. MDDK'nın başkanı mareşal F. İ. Tolbubin'dir. Amerikan bölümünün başında general D. Keyn, İngiliz bölümünün başında da general U. Oksli bulunuyor. Komisyon kurulduğu zaman tespit edilen üye sayısı (SSCB'den 270, ABD'den 110 ve Büyük Britanya'dan 60 kişi), daha sonra azaltıldı. Komisyonun çalışmalarında ağırlık SSCB temsilcilerine ait. Komisyonun çalışmalarına 1947 yılının Eylül ayında son verildi.

201. SSCB, ABD ve Büyük Britanya liderleri Y. Stalin, H. Truman ve U. Çörçil' (28 Temmuz'dan itibaren K. Atli'nin) katıldığı Potsdam (Berlin) konferansı (17 Temmuz - 2 Ağustos 1945). Hitler Almanyasının teslim olmasından sonra Almanya sorunu, yani, işgal rejimi, hudutlar ve etki bölgeleri, silahsızlandırma ve Nazizmi tasfiye etme ve başka konularda müttefik devletlerin görüş ve tutumlarını düzenliyor.

202. Burada söz konusu olan, Japon işgal ordusundan askerlerin katıldığı Savaşa Karşı Birlik adındaki örgüttür. Örgütün merkezi Yanan şehrindedir. Başkanı ise, Japonya KP liderlerinden Sandzo Nosaka'dır.

203. Bulgaristan'da 26 Ağustos 1945 tarihinde yapılması kararlaştırılan parlamento seçimleri.

204. Emek Ekipleri, şehirlerden işçi ve memurların ücretsiz hizmet (tarım araç, gereç ve makinalarının tamiri, sağlık taramaları vb.) vermesi suretiyle Bulgar köyüne yardım etmek için 1947'de başlayan kapsamlı bir yığın hareketidir.

205. Büyük Britanya, Çin, ABD, SSCB ve Fransanın katıldığı Dışişleri Bakanları Konseyi, Potsdam Konferansı'nda alınan br karar üzerine kuruluyor. Konseyin ama görevi, Hitler Almanya'sının müttefikleriyle barış görüşmelerini hazırlamaktır. 1949'da Konsey kaldırılıyor.

206. Büyük Britanya, Çin, ABD, SSCB ve Fransanın katıldığı Dışişleri Bakanları Konferansı (11 Eylül 1945-2Ekim 1945, Londra). Konferansta Almanya'nın müttefiği Bulgaristan, İtalya, Romanya, Macaristan ve Finlandiya ile barış anlaşmaları konusunu ele alıyor ve başarısız oluyor. Yalnız Finlandiya ve İtalya ile anlaşmaların hazırlanmasıyla ilgili belirli bir elirleme kaydediliyor.

207. Bulgaristan'da, 1945 yılının Ağustos ayında ertelenen parlamento seçimleri, aynı yılın 18 Kasım günü yapılıyor. Muhalefet seçimleri boykot ediyor ve bu yüzden parlamentoda temsil edilemiyor. Halk Meclisi tamamıyla komünistlerin ağırlıkta bulunduğu Vatan Cephesi'nin temsilcilerinden oluşuyor.

208. Söz konusu olan, haklarında dava açılmadan ve hüküm verilmeden, 9 Eylül 1944 tarihine yakın ve daha sonraki günlerde ortadan kaldırılan politikacı, asker ve başka vatandaşlardır.

209. BHÇB lideri N. Petkov ile D. Giçev taraftarı Petkövçular ve Giçevciler. Birbirinin politik rakibi olsalar da, N. Petkov ile D. Giçev, 4 Eylül 1945 tarihinde, komünist partisine ve Vatan Cephesi hükümetine karşı savaşmak için birleşiyor.

210. Söz konusu olan, Yunanistan Komünist Partisi'nin Ekim 1945'de, Atina'da yapılan VII-ci kongresidir.

211. SSCB, ABD ve Büyük Britanya dışişleri bakanlarının (16-26 Aralık 1945)

Moskova konferansında (danışma toplantısı) Avrupa'nın ve dünyanın savaş sonrası düzeninin önemli sorunları görüşüldü. Bulgaristan'daki politik durumun normalleşmesi için konferansta, iki muhalefet temsilcisinin yeni Bulgar hükümetine alınması önerildi. Vatan Cephesi üyesi partiler ile muhalefet partilerin ve müttefik devletlerin görüş ayrılıkları sebebiyle bu karar gerçekleştirilmeden kaldı.

212. Söz konusu olan, Moskova kararlarına göre, Bulgar hükümetine iki muhalefet temsilcisinin alınması görüşünün farklı yorumlanmasıdır. SSCB, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın (Şubat 1946) açıklamasındaki yorumlamaya, muhalefetin çıkarlarına uygun anlayış olarak değerlendirerek karşı çıkıyor.

213. EAM - YKP'nin girişimiyle, Hitlercilerin işgaline karşı savaş için 1941'de kurulan Yunanistan Ulusal Kurtuluş Cephesi. Ülkenin kurtuluşundan sonra (1945'de) EAM sol partiler blokuna (komünist partisi, çiftçi partisi, demokrat parti vb.) dönüştü. 1947 yılında bu blok yasa dışı ilan edildi.

214. Söz konusu olan, N. Petkov BHÇB'nin yayın organı Çiftçi Halk Bayrağı'dır.

215. V. Kolarov'un başkanlığındaki Bulgar parlamento heyeti, Parlamentolararası İlişkiler Birliği'nin kongresine (Mayıs 1946, Kopenhag) katılıyor ve sonra Paris'i de ziyaret ediyor. Her iki başkentte de Bulgar parlamento üyeleri, hazırlanan barış anlaşmasıyla ilgili olarak ülkenin ulusal çıkarlarını savunuyor: Bulgaristan'ın anti-faşist saygınlığı, Ege Denizi'ne çıkış talebi, Yunanistan'ın Bulgar-Yunan sınırının değiştirilmesi talebinin reddi vb.

216. Almanya'nın eski müttefikleriyle barış anlaşmalarını görüşecek olan Paris Barış Konferansı'nda (29 Temmuz - 15 Ekim 1946) Bulgaristan ile imzalanacak barış anlaşmasının ele alınacak olması, söz konusu. Bulgar heyeti (K. Georgiev, V. Kolarov, G. Kulişev vb.) Bulgar hükümetinin Bulgaristan ile imzalanacak anlaşmada öngörülen değişiklik önerilerini sunuyor. Yunanistan'ın Bulgar - Yunan sınırlarında değişiklik talebi, konferansta çok sert tartışmalara konu oluyor. SSCB, Ukrayna, Beyaz Rusya, Polonya, Çekoslovakya ve Yugoslavya temsilcileri Bulgaristan'ı destekliyor. Dışişleri Bakanları Konseyi'nin Nü-York toplantısında (Aralık 1946) anlaşmanın metnine son şekli veriliyor ve anlaşma 10 Mart 1947'de imzalanıp, 15 Eylül 1947 tarihinde yürürlüğe giriyor.

217. Aziz İvan Rilski, ölümünün 1000-ci yılında 1946'da Rila Manastırı'nda bir törenle anıldı.

218. Söz konusu olan, G. Dimitrov'un başkanlığında kurulan ve cumhuriyet için halk oylaması ile BHM seçimlerinin hazırlanması ve yapılmasından sorumlu komisyondur.

219. Barış anlaşmasında yapılacak değişiklik ve ilavelerle ilgili Bulgar önerilerini sunan Bulgaristan heyetinin Paris'teki çalışmaları hakkında bilgi

220. 9 Eylül 1944'ün ikinci yıldönümünü kutlama törenine katılanlar için veriler kabul resminden söz edilmektedir.

221. Hitler Almanyası'nın İkinci Dünya Savaşı yıllarında ağır savaş suçları işlemiş yüksek makam sahibi ordu ve devlet adamlarına karşı dava (20 Kasım 1945 - 1 Ekim 1946, Nürnberg). Aralarında Göring, Ribentrop ve Borman da olmak üzere, 12 kişi ölüme mahkum oldu.

222. G. Dimitrov'un parlamentoda yaptığı konuşmada (16 Ocak 1947), Halk Meclisi'nin muhalefetin tutumu karşısındaki sabrının tükenmek üzere olduğunu söylemesi üzerine, muhalefet milletvekillerinin gösterdiği tepki.

223. Yunanistan'daki durumla ilgili Soruşturma Komisyonu, Yunanistan hükümetinin Arnavutluk, Bulgaristan ve Yugoslavya'yı Yunanistan'daki iç savaşa müdahale etmekle suçlamasına karşı yanıt olarak Güvenlik Konseyi tarafından (Aralık 1946'da) kuruldu. Komisyonun araştırmaları pek önem taşımıyor

224. Fransa'da savaş sonrasının ilk üç hükümetini oluşturan üç partili koalisyondaki (sosyalist, komünist ve cumhuriyet halk partileri) bunalım söz konusudur. 5 Mayıs 1947 tarihinde FKP koalisyondan ayrılıyor, bakanlarını çekiyor ve muhalefete geçiyor. Sovyet yönetimi bunu bir hata olarak niteleyip eleştiriyor.

225. SSCB'nin mülkiyetine geçen Bulgaristan'daki Alman mülklerinin bir kısmıyla ilgili sorunların halledilmesi söz konusudur.

226. Bulgaristan, İtalya, Polonya, Romanya, SSCB, Macaristan, Fransa, Çekoslovakya ve Yugoslavya olmak üzere 9 Avrupa ülkesinden komünist partileri temsilcilerinin danışma toplantısı (1947 Eylül sonu). Toplantıda, komünist partilerinin enformasyon, deney değiş tokuşu ve eylemde eşgüdüm merkezi olarak Komünist Enformasyon Bürosu'nun (Kominformbüro) oluşturulması kararlaştırılıyor. Yönetim merkezi olarak Belgrad, YKP ile ilişkilerin kesilmesinden sonra da, Bükreş seçiliyor. Kalıcı Barış ve Halk Demokrasisi İçin gazetesi Kominformbüro'nun basın organı oluyor. 1956 yılında Kominformbüro, dağılma kararı alıyor.

227. Georgi Dimitrov. Doğumundan 65 Yıl Sonra başlıklı belgesel kitap söz konusudur.

228. ASBP İkinci Kongresi'nde (Eylül 1947, Berlin), Almanya'nın geleceğiyle ilgili parti politikası ile ekonomik kalkınmanın sağlanması ve politik düzenin güçlenmesi için görevler belirleniyor.

229. Askeri Birlik'e karşı dava (39 sanık) 8 Ekim günü başlayıp, aynı ayın sonunda bitiyor. Dava sonucunda bir kişiye müebbet hapis, bir kişiye 15 yıl hapis cezası olmak üzere, değişik cezalar kesiliyor.

230. Truman Doktrini. ABD'nin Başkan H. Truman tarafından Kongre'de ilan edilen ve yasalaşan bir dış politika programıdır. Komünizmin Avrupa'da ve dünyada giderek artan etkisine ve baskısına karşı koyabilmek için çok yönlü (politik, mali ve ekonomik, askeri vb.) önlemleri öngörüyor.

231. Muhtemelen, söz konusu olan, ABD hükümetinin Bulgar hükümetinden barış anlaşmasının imzalanmasından sonra Bulgar ordusunun asker sayısı ve bulunduğu yer hakkında istediği bilgidir.

232. Sovyet birliklerinin Bulgaristan'dan geri çekilmesi söz konusudur. Barış anlaşmasına göre, anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonraki üç aylık dönem içinde Sovyet birlikleri Bulgaristan'dan çekilmek zorundaydı.

233. Muhalefette bulunan ve Kosta Lulçev'in yönettiği Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi (birleşik) milletvekilleri.

234. Kurucu Kongre'de (21-22 Aralık 1947) Vatan Cephesi üyesi partilerin gençlik örgütleri Halk Gençliği Birliği (SNM) adı altında birleşiyor ve G. Dimitrov'un ölümünden sonra bu isme Dimitrovcu, daha sonra da Komünist sözleri ekleniyor.

235. HM'de kabul edilen (24 Aralık 1947) Özel Sanayi ve Maden İşletmelerini Devletleştirme Yasası ile Bulgaristan'da büyük, orta boy sanayi işletmeleriyle, küçük sanayi işletmelerinin büyük bir bölümü devletleştiriliyor. 9 Eylül 1944'de başlayan devletleştirme sürecindeki en önemli adım bu yasayla atılıyor.

236. Bulgaristan ile Çekoslovakya arasında birlik anlaşması tasarılarında (Bulgar ve Çekoslovak taraflarının), her şeyden önce, dışarıdan gelecek bir saldırı durumundaki ilişkiler konusunda görüş ayrılığı beliriyor. Çekoslovakya'nın hazırladığı tasarıda Almanya'dan gelecek olası bir saldırı dikkate alınırken, Bulgaristan'ın tasarısında yabancı saldırısından söz ediliyor. SSCB'nin yardımıyla görüş ayrılıkları gideriliyor.

237. VC İkinci Kongresi'nde (2-3 Şubat 1948, Sofya) örgütün kuruluş şekli ve program ilkelerinde önemli değişiklikler yapılıyor. Kabul edilen tüzük ile örgüt yapısındaki koalisyon içinde tam eşitlilik unsurları kaldırılıyor ve örgüt bütünsel bir toplumsal politik yapı biçimini

alıyor, onaylanan program ise sosyalizmin kuruluşunu VC için amaç haline getiriyor.

238. G. Dimitrov'un Romanya'daki basın toplantısında (17 Ocak 1948) dile getirdiği ve halk demokrasili ülkelerin federasyonda birleşmesi ve gümrük birliği kurması gerektiği görüşüne Sovyet hükümetinin Pravda gazetesi vasıtasıyla duyurduğu eleştirel bakış açısı söz konusudur.

239. BHC ile YFHC arasındaki dostluk, işbirliği ve yardımlaşma anlaşması, Bulgaristan hükümet heyetinin Yugoslavya gezisi sırasında (30 Temmuz - 1 Ağustos 1947), Bled'de hazırlandı ve Yugoslavya hükümet heyetinin Bulgaristan gezisi sırasında (27 Kasım 1947), Evksinograd'da imzalandı.

240. ABD Cumhurbaşkanı seçim kampanyası söz konusudur. Kasım 1948'de yapılan bu seçimleri, o zamana kadarki Demokrat Parti'li cumhurbaşkanı H. Truman kazandı.

241. Sovyet birliklerinin Finlandiya'ya girişiyle başlayan ve Moskova'da iki ülke arasında anlaşma imzalanarak sona eren Sovyet-Finlandiya savaşı (Kasım 1939-Mart 1940) kastediliyor.

242. İki Türk uçağının Bulgaristan hava sahasını ihlal etmesi söz konusu. Halk Meclisi olayı görüşüyor, Bulgar hükümeti ise Türkiye'ye protesto notası sunuyor.

243. Şubat 1948'de Çekoslovakya'da derin politik kriz patlak veriyor. O zamana kadar tek cephe için yeralan ve hükümet ortağı olan iki temel politik grubun (burjuva demokratik ve komünist) arası açılıyor. Burjuva demokratik partilerin temsilcileri hükümetten ayrılıyor. İstikrarı sarsan bu tutuma komünist partisi grev ve gösterilerle yanıt veriyor. Cumhurbaşkanı E. Benes'in başbakan Gotvald'dan hükümette açılan boşlukları doldurmasını isteyip olaya müdahale etmesi, bunalımın çatışmaya dönüşmesi önlüyor. Komünistlerin ağırlığı daha da artıyor.

244. ORPS'nin (Genel İşçi Sendikaları) İkinci Kongresi (29 Şubat - 3 Mart 1948, Sofya) sendikaların etkisindeki artışı ve yığınlaşma sürecindeki yükselişi ortaya koyuyor, sendikaların İki Yıllık Ekonomik Plan'ın yerine getirilmesinde oynayacağı rol belirleniyor.

245. SKP(b) yönetiminin YKP MK Plenumu (1 Mart 1948) hakkındaki değerlendirmedir. YKP yönetimi bu Plenumda, SKP(b), YKP ve BIP(k) arasında, 10 Şubat 1948'de, Moskova'da yapılan üçlü görüşmede Stalin ile Molotov'un Yugoslavya yönetimine yönelttiği eleştiriyi kabul etmiyor.

246. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, ABD'nin yardımıyla Avrupa'yı yeniden kalkındırma planı. Bu yardım fikrini, gerekçeleriyle birlikte, ABD Dışişleri Bakanı C. Marşal öneriyor. Büyük Britanya, ABD, SSCB ve Fransa dışişleri bakanlarının Paris konferansında (Haziran-Temmuz 1948) konu görüşülürken, SSCB temsilcisi planı reddediyor. 1948 - 1951 döneminde gerçekleştirilen Marşal Planı uyarınca ABD 16 Avrupa ülkesine yardım olarak toplam 17 milyar Dolar veriyor.

247. Avrupa'daki halk demokrasisi ülkeleriyle SSCB dışişleri bakanlarının Varşova Konferansı (23-24 Temmuz 1948), Büyük Britanya, ABD ve Fransa temsilcilerinin Londra'da yapılan (7 Haziran 1948) konferansına bir yanıt olarak düzenlendi. Londra Konferansı'nda Batı Alman topraklarının politik ve ekonomik statüsünün belirlenmesi bakımından önemli kararlar alınıyor. Varşova Konferansı'na katılanlar, Batılı müttefiklerin kararlarını Yalta ve Potsdam anlaşmalarını çiğneyen tek taraflı ve bu nedenle yasal temeli olmayan kararlar olarak niteliyor ve bu konuda başka görüşlerin gerekçelerini hazırlıyor: Almanya'nın silahsızlandırılması ve Nazilikten arındırılması sürecinin devamı, geçici bir hükümet kurularak, ülkenin bütünlüğünün korunması tezini savunuyor.

248. Söz konusu olan, İnformbüro'nun 1948 yılı Haziran ayının ikinci yarışında yapı-

lan Bükreş toplantısında kabul edilen YKP'ndaki Durum başlıklı karardır. Bu kararda, Yugoslavya komünistlerinin kendi parti ve ülkelerinin sorunlarını tek başına çözme denemeleri Marksizm-Leninizm'den sapma olarak niteleniyor ve sert bir şekilde eleştiriliyor.

249. Haziran 1948'deki uçuşu sırasında bir Bulgar yolcu uçağı silah kullanılarak Türkiye'ye kaçırılıyor. Uçağı kaçıran Mihalakev pilot Nedelçev'i ve BHC BK Hava Ulaşımı Müdürlüğü yöneticisi Boris Ganev'i öldürüyor.

250. BKP Beşinci Kongresi (18-25 Aralık 1948) söz konusudur. Kongre, çeyrek yüz yıllık bir aradan sonra toplanmıştır (IV-cü Kongre 1922'de yapılmıştır) ve partinin iktidar partisi olduğu ve egemen ideolojik ve politik güç olduğu koşullarda toplanan ilk genel parti forumudur. G. Dimitrov'un okuduğu politik rapor, beş yıllık ekonomik plan raporu, Marksçı-Leninci eğitim raporu, yeni yönetim organlarının seçimi, partinin çehresini ve gelecek çalışmalarını belirliyor.

251. YKP Beşinci Kongresi (21-27 Temmuz 1948, Belgrad) yeni bir parti programı kabul ediyor ve Informbüro'nun Bükreş Konferansı'nda alınan YKP'deki Durum kararında kendisine yöneltilen eleştirileri reddediyor.

252. Avusturya dışındaki Tuna ülkelerinin Belgrad konferansı (Temmuz-Ağustos 1948) Tuna gemi ulaşımını düzenleyen bir Antlaşma hazırlıyor.

253. Muhalefetteki BISDP(birleşik) liderleri ile diğer 8 yöneticisine karşı dava (6-15 Kasım 1948), Bulgaristan'da muhalefeti yoketmek için yürütülen politik davalar zincirinin son halkasıydı.

254. G. Dimitrov'un, Leninizmin Büyük ve Yenilmez Bayrağı Altında başlıklı yazısı söz konusu.

DİZİN

A

ABACİEV, PETİR (1900-1956) Bulgaristan KP militanı, SSCB'de mülteci (1925-1944). ***Cilt II***, s.393.

ABAKUMOV, KONSTANTİN MATVEEVİÇ (1905) - SKP(b) aktifi, 1938 - 1939 yıllarında KEYK kadrosunda çalıştı. ***Cilt I***, s.246.

ABAKUMOV, VİKTOR SEMYONOVİÇ (1894-1954) - 1946'da SSCB Devlet Güvenlik Bakanı oldu. ***Cilt III***, s.161, 244, 246, 248.

ABRAMOV, ALEKSANDR LAZAREVİÇ (1895-1938) - KEYK İrtibat Bürosu Şefi (1926-1935) ve Şef Yardımcısı (1935-1936). ***Cilt I***, s.149, 205.

ABRAŞEVİÇ, KOSTA (1879-1898) Sırp şairi. ***Cilt III***, s.207.

ADALİS, Bak: EFRON, ADELİNA EFİMOVNA.

ADAMHAYT, T. - KE üstüne bir kitabın yazarı. ***Cilt I***, s.200, 206.

ADAMİÇ, LUİS - Laypsig Davası'nın 10.yılında G. Dimitrov'u tebrik eden beyannameye (22 Aralık 1943) imzasını koyan ABD toplum ve kültür adamlarından biri. ***Cilt II***, s.326.

ADAMOV - KEYK kuryesi. ***Cilt III***, s.45.

ADELHAYD, Bak: KRÜGER, ADELHAYD.

ADERMAN, PAUL - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104.

ADİLOV - KEYK'in İran'daki irtibat noktası şefinin yardımcısı. ***Cilt II***, s.146.

ADİLOV - Kurye. ***Cilt II***, s.146; ***Cilt III***, s.10, 32, 51, 59.

ADLER, FRİDRİH (1879-1960) - Avusturya'nın sosyal-demokrat lideri, Viyana Enternasyonali (1921-1923) ve Sosyalist İşçi Enternasyonali (SİE) sekreteri (1923 - 1940). ***Cilt I***, s.172, 207; ***Cilt II***, s.27, 28.

ADRİAHİN - Bakanlar Kurulu'nun Soçi'deki istirahat evleri müdürü (1940). ***Cilt II***, s.23, 31.

AEROVA, MARİYA EVTİMOVNA - ABD KP militanı kadın, 1941 yılında partiyi KEYK'de temsil etti. ***Cilt II***, s.48, 75, 112.

AFANASİEV - Bak: ATANASOV, GAVRİL.

AFANASİEV - Uçak mühendisi. ***Cilt II***, s.161, 378.

AFANASİEV'LER - Sovyet pilotlar. ***Cilt III***, s.20.

AGRANOV, YAKOV SAULOVİÇ (1893-1938) - SSCB İçişleri Halk Komiseri Yardımcısı (İçişleri Bakan Yardımcısı), NKVD (İçişleri Bakanlığı) tarafından öldürülüyor. ***Cilt I***, 155.

AHOO - Finlandiya KP militanı, 1924'den itibaren KEYK kadrosunda. ***Cilt II***, s.148, 149, 204.

AKERMAN, ANTON (1905-1973) - Gerçek adı Evgeni Haniş, 1927'den itibaren Almanya KP aktifi, 1935'den itibaren MK üyesi, SSCB'de mülteci (1934-1945), KEYK personeli (1938-1943), 1945'de Almanya'ya döndü. ***Cilt II***, s.40, 62, 103, 113, 124, 126, 127, 128, 130, 135, 155, 156, 158, 164, 176, 187, 188, 193, 196, 197, 198, 216, 222, 231, 244, 270, 271, 293, 303, 311, 319, 374, 376, 382, 425, 435, 439; ***Cilt III***, s.11, 12.

AKSYONOV, K. Y. - 1941'den itibaren KEYK personeli. ***Cilt II***, s.62.

ALAR, PİER - Bak: ÇERETİ CULİO.

ALBADA, PİTER YAKOBUS - Marius van der Lübe'nin arkadaşı, Laypsig davasında G. Dimitrov tanıklık etmesini istedi, Hollanda reddetti. ***Cilt I***, s.108, 109.

ALBERTİ, RAFAEL (1902) - Cumhuriyetten yana İspanya'da iç savaşa katıldı. ***Cilt I***, s.168, 170.

ALBREHT, HERBREHT - Rayhstag'da Nazi milletvekili, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110.

ALDER, VİLİ - Raystag görevlisi, Lapsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

ALEKOV, YANKO - Bulgaristan Maliye Bakanlığı'nda görevli. ***Cilt II***, s.432.

ALEKSANDIR I (1777-1825) - 1801 yılında tahta çıkan Rusya İmparatoru. ***Cilt III***, s.20.

ALEKSANDIR I KARAGEORGİE- VİÇ (1888-1931) - 1921 yılından tahta çıkan Yugoslavya Kralı. ***Cilt III***, s.117.

ALEKSANDROV, GEORGİY FYODOROVİÇ (1908-1961) - 1939'a kadar KEYK yayınevi şefi, Bulgaristan KP MK Propaganda ve Ajitasyon Şubesi şefi (1940-1947). ***Cilt I***, s.181, 182, 207, 211, 227; ***Cilt II***, s.41, 44, 52, 104, 122, 126, 133, 137, 139, 140, 143, 145, 146, 151, 154, 167, 191, 194, 221, 223, 253, 261, 262, 265, 273, 275; ***Cilt III***, s.15, 22, 25.

ALEKSANDROVİÇ, YAKUB - Polonya İP militanı. ***Cilt II***, s.132, 328; ***Cilt III***, s.155, 223.

ALEKSANDROVSKAYA - SSCB kadın hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.13.

ALEKSEEV - Bak: Molotov, Vyaçeslav Mihayloviç.

ALEKSEEV, NİKOLAY ALEKSANDROVİÇ (1873-1972) - İçişleri Bakanlığı (NKVD) görevlisi, 1942 yılında KEYK Parti Okulu Personel Şube Şefi görevine atandı. ***Cilt II***, s.136.

ALFEROV - SSCB M. F. Frunze Harp Politik Akademisinde albay. ***Cilt II***, s.64.

ALFRED - ***Cilt II***, s.221.

ALFREDO - Bak: TOLİATİ, PALMİRO.

ALİGİERİ, DANTE (1265-1321) - İtalyan şairi. ***Cilt III***, s.197.

ALİHANOV, GEVOTİ S. (1897-1938) - Ermenistan KP kurucularından, KEYK Personel Şubesi şefi (Aralık 1936-Mayıs 1937), Stalin'in baskılarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.163, 172.

ALMİ - KEYK'in desteğiyle faaliyet yürüten Arnavut devrimcisi. ***Cilt I***, s.182.

ALPARİ, GÜLA [YULİUS] - KEYK'in Rundşau ve İmprekor yayınlarının sorumlu redaktörü. ***Cilt I***, s.106, 172, 173, 187, 207, 223, 225, 226, 227, 233, 235.

ALTINOV, İVAN (1892-1972) - Bulgar hukukçusu ve diplomatı, Dışişleri Bakanlığı Politik İşler Müdürü (1938-1944) ve Başsekreteri (1944-1948). ***Cilt III***, s.103, 106.

ALVİRDA - Danimarka KP militanı. ***Cilt II***, s.19.

ALYONİN - Albay, Kızıl Ordu Donanma İstihbarat Daire Şef Yardımcısı, daha sonra Daire şefi. ***Cilt II***, s.102, 217, 220, 234, 237, 254.

AMADEZİ, LUİCİ [LOVERA, RAMOLO] (1904) - İtalyan İPK yöneticilerinden biri, İnoradio İtalyan Bölümü'nde redaktör, daha sonra başredaktör (1938-1944), 1940'da kurulan İKP Dış Büro üyesi, 1945'de İtalya'ya döndü ve MK Sekreterliği'nde çalıştı, 1948'den itibaren İKP MK üyesi. ***Cilt II***, s.130, 390.

AMİNCANOVA - Özbekistan MOPR Başkanı. ***Cilt II***, s.297.

AMORETİ, CUZEPE [NERİ, ALDO] (1902-1941) - İtalyan KP militanı, MK üyesi (1935-1938), Sovyet İnoradio İtalyan Bölümü'nde redaktör (1938-1940), 1940 yılında KEYK tarafından İKP Dış Büro temsilcisi olarak ABD'ye gönderildi, Şubat 1941'de Japonya'da yolda öldü. ***Cilt II***, s.38, 40, 53, 59.

ANA - Lyubomir Barımov'un eşi. ***Cilt III***, s.96.

ANDERS, VLADİSLAV (1892-1954) - general, SSCB'deki Polonya Ordusu Başkomutanı. ***Cilt II***, s.168.

ANDERSON-NEKSÖ, MARTİN (1896-1954) - Danimarkalı yazar, anti-faşist. ***Cilt I***, s.165, 168, 240.

ANDONOV, DELÇO - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.30.

ANDRE - Bak: MARTİ, ANDRE.

ANDREEV - Bak: MASLARİÇ, BOJİDAR

ANDREEV - SKP(b) MK Personel Şubesi'nden. ***Cilt III***, s.22.

ANDREEV, ANDREY ANDREEVİÇ (1895-1971) - 1920'den itibaren SKP(b) MK üyesi, Politbüro üyesi (1932-1952), MK Sekreteri (1935-1946), Parti Kontrol Komisyonu Başkanı (1939-1952), Tarım Bakanı (1943-1946), Başbakan Yardımcısı (1946-1953). ***Cilt I***, s.153, 161, 164, 167, 168, 174, 183, 227, 228, 229, 239, 241, 242, 248; ***Cilt II***, s.10, 13, 14, 32, 49, 52, 57, 62, 63, 72, 93, 95, 107, 117, 118, 120, 124, 132, 135, 139, 170, 182, 186, 190, 192, 197, 204, 219, 238, 255, 274, 275, 419.

ANDREEV, M. S. - KEYK Personel Şubesi şefi (Nisan 1938-Ocak 1939). ***Cilt I***, s.183, 221.

ANDREY MİHAYLOVİÇ - SSCB'de sanatoryum müdürü. ***Cilt I***, s.155.

ANDVORD, ROLF - Norveç'in Moskova büyükelçisi. ***Cilt II***, s.223.

ANELİZE - Bak: KRÜGER, ANELİZE.

ANGELOV, BLAGOY - Bulgar doktor. ***Cilt III***, s.112.

ANGELOV, BOJAN (1873-1958) - Bulgar edebiyat tarihçisi ve folklorcu. ***Cilt II***, s.182.

ANGELOV, RAÇO (1873-1956) - doktor, Bulgaristan KP aktifi, Sağlık Bakanı (1944-1946), 1947'den itibaren Halk Meclisi Divan üyesi. ***Cilt II***, s.182, 382; ***Cilt III***, s.48, 58, 75, 99, 103, 174, 214, 222, 247, 258.

ANGELOV, SLAVÇO VELEV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.48.

ANGELOV, VILÇO -Bulgar toplum adamı. ***Cilt III***, s.82.

ANGELOV, VIRBAN (1887-1974) - hukukçu, Bulgaristan KP aktifi, Bulgaristan'ın Türkiye Büyükelçisi (1944-1949). ***Cilt III***, s.100.

ANGERMAN, YOSİF (1922-1945) - Avusturya KP üyesi, 1934 Viyana ayaklanmasına aktif bir şekilde katıldı, Çekoslovakya'ya ve SSCB'ye göç etti, KEYK ve NKVD'ye çalıştı, 1938 yılında Fransa'daki Avusturyalı mülteciler arasında çalıştı, 1940-1941 yıllarında Dahau toplama kampında, serbest bırakıldı, orduya alındı, Kızıl Ordu'dan yana geçti (1942), KEYK'de çalışıyor, illegal parti militanı olarak Avusturya'da öldürüldü. ***Cilt II***, s.249, 250.

ANİ - Bak: KRÜGER, ANİ.

ANOHİNA, VALENTİNA ANDREEVNA - SKP(b) MK Uluslararası Enformasyon Bürosu elemanı. ***Cilt III***, s.156.

ANTİKAYNEN, TOYVO (1898-1941) - Finlandiya KP kurucu ve yöneticilerinden biri, 1923 yılından itibaren MK üyesi, 1925 yılından itibaren Politbüro üyesi, 1935 yılından itibaren KEYK üyesi, 1940 yılından itibaren partisinin KEYK temsilcisi, 4 Ekim 1940 tarihinde bir uçak kazasında öldü. ***Cilt II***, s.21, 27, 32, 49, 50, 54, 56, 58, 106, 109, 111, 113, 114.

ANTİPOV, ALEKSANDIR İVANOVİÇ (1913) - SKP(b) üyesi, Şubat 1941'den itibaren Komünist Gençlik Enternasyonali kadrosunda, Eylül 1942'den itibaren KEYK Okulu Müdür Öğretim Yardımcısı, 1949'dan itibaren Kominformbüro (Komünist ve İşçi partilerinin enformasyon bürosu - Komünist Enformasyon Bürosu) kadrolu personeli. ***Cilt I***, s.163, 174; ***Cilt II***, s.45, 178, 200, 211, 212; ***Cilt III***, s.8, 11, 48, 178.

ANTON - Bak: ANTON, FRANSİSKO.

ANTON - Bak: İVANOV, ANTON.

ANTON - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi elemanı. ***Cilt II***, s.101.

ANTON, FRANSİSKO [ANTON; LUİS] (1909-1976) - İspanya KP militanı, 1937 yılından itibaren MK üyesi ve PB aday üyesi, 1945'den itibaren Politbüro üyesi, Fransa'da 1939-1940) ve Meksika'da (1943-1944) parti görevi yaptı, 1940'tan 1943'e kadar KEYK'de çalıştı. ***Cilt I***,

s.178, 180, 181, 182, 183, 207; ***Cilt II***, s.16, 42, 63, 75, 94, 98, 110, 141, 142, 144, 178, 213, 216, 217, 219, 220, 223, 237, 260, 265, 275, 278, 298, 299, 304, 305, 307, 309, 354, 458, 373.

ANTONESKU, YON (1882-1946) - Romen generali, Başbakan (1940-1944). Halk Mahkemesi tarafından idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.252, 306.

ANTONİNA - Hemşire. ***Cilt II***, s.373.

ANTONİY - Bulgar rahip. ***Cilt III***, s.93.

ANTONOV - Bir Sovyet sanatçı grubu yöneticisi. ***Cilt III***, s.98.

ANTONOV - Bulgar Stanke Dimitrov-Marek grubu üyesi, grupla 1944 yılında gizlice SSCB'den Bulgaristan'a geçerken uçak kazasında öldü. ***Cilt II***, s.378.

ANTONOV - Komünist gençlik militanı. ***Cilt II***, s.148.

ANTONOV, ALEKSANDIR İNOKENTİEVİÇ (1896-1962) - Kızıl Ordu Genel Kurmay Başkanı (1945-1946). ***Cilt III***, s.15, 120, 121, 161, 193, 232.

ANTONOV, İVAN - Bulgaristan Sivil Seferberlik Müdürü. ***Cilt II***, s.390, 391.

ANTONOV, VASİLİY GRİGORİEVİÇ (1882) - Sovyet komünisti, 1934 yılından itibaren KEYK Yabancı Dillerde Neşriyat Evi'nde çalıştı. ***Cilt II***, s.122.

ANTOŞİN - Üçüncü Ukrayna cephesinde Politik İşler Dairesi subayı. ***Cilt II***, s.384.

ANTSELOVİÇ, NAUM MARKOVİÇ (1888-1952) - Sovyet parti ve devlet adamı, sendikacı. ***Cilt III***, s.5.

ANUŞİN - SKP(b) Ufa İl Komitesi Sekreteri. ***Cilt II***, s.120.

APELT, RUDOLF (1900-1955) - Çekoslovakya ve Almanya komünist partileri militanı, KEYK kadrosunda çalıştı (1933-1943), İnoradio ve SKP(b) MK Uluslararası Enformasyon Şubesi'ne bağlı Enstitü 205'de çalıştı (1943-1945). Çekoslovakya'da (1945-1946) ve Doğu Almanya'da (1946-1949) parti görevinde bulundu. ***Cilt I***, s.171, 198, 199, 209, 219, 220, 221, 224, 227; ***Cilt II***, s.8, 40, 43, 46, 54, 58, 63, 64, 178, 410.

APOSTOL, G. - Romen sendika lideri. ***Cilt II***, s.413, 415.

"APOSTOL" - Kime ait olduğu anlaşılamayan takma isim. ***Cilt I***, s.243.

ARARANOV - NKVT (İç Ticaret Bakanlığı) görevlisi. ***Cilt II***, s.434.

ARENDZEE, MARTA - Alman kadın yazar. ***Cilt II***, s.105, 231.

ARENS, VİLHELM - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.105.

ARMAN - 30'lu yılların sonlarında Fransa KP Personel Şubesi elemanı. ***Cilt I***, s.181.

ARNAUDOV, MİHAİL (1878-1978) - Bulgar bilim adamı, edebiyatçı, folklorcu, etnografya uzmanı, akademisyen, Milli Eğitim Bakanı (1 Haziran - 1 Eylül 1944). Halk Mahkemesi tarafından mahkum edildi. ***Cilt II***, s.364.

ARNDT - Bak: MEVİS, KARL.

ARNİM, AHİM FON - Alman profesörü, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104.

ARNOLD, EMİL (1897) - SKP(b) militanı, "Paralel Merkez" denen gruba karşı açılan davada 10 yıl hapis cezasına çarptırıldı (1937). ***Cilt I***, s.165.

ARNOT, ROBİN PEYC (1891) - Büyük Britanya KP kurucularından, MK üyesi (1924-1938), partinin KEYK'deki temsilcisi (1936-1938). ***Cilt I***, s.155, 163, 171, 173.

ARTAMASOV - Sovyet hava kuvvetlerinde subay. ***Cilt II***, 128.

ARTEMİEV, İVAN NİKOLAEVİÇ - Bulgaristan ve BKP ile bağları olan Sovyet vatandaşı, Bulgaristan nişanı ile ödüllendirilmesi önerildi (1947). ***Cilt III***, s.155.

ARTUR - Bak: FLAYŞMAN, ARTUR.

ARTUR - Makedon hareketi militanı. ***Cilt I***, s.243.

ARTYOMOV - Sovyet generali, SKP(b) MK Uluslararası Enformasyon Şubesine bağlı Enstitü 100 Müdür Yardımcısı. ***Cilt***

II, s.384, 396, 400, 401, 417, 423, 438.

ARTYUHİN - Sovyet sendikacı. ***Cilt II***, s.430.

ARTYUHİNA, ALEKSANDRA VASİLEVNA (1889) - SKP(b) aktifi kadın, MK aday üyesi (1924-1925) ve MK üyesi (1925-1930), Merkez Kontrol Komisyonu üyesi (1930-1934), daha sonra sendikalarda ve ekonomi alanında çalıştı. ***Cilt I***, s.157.

ASEVERDO - Şili KP Politbüro üyesi, milletvekili. ***Cilt II***, s.48.

ASLANYAN, ONİK OHANASOV - Bulgaristan'da iplik ve dokuma fabrikası müdürü. ***Cilt II***, s.417.

ASTAHOV, FYODOR ALEKSEEVİÇ (1892-1966) - Sovyet mareşali (1944), Sivil Havacılık Genel Müdürü (1942-1947), aynı zamanda Hava Kuvvetleri Komutan Yardımcısı (1942-1943) ve Uzun Menzilli Hava Filosu Komutanı (1943-1944). ***Cilt II***, s.203, 206.

ATANASENKO - SSCB Devlet Güvenlik Bakanlığı'nda daire şefi. ***Cilt III***, s.87.

ATANASOV, GAVRİL - SSCB'de Bulgar mülteci. ***CiltII***, s.389, 393, 427.

ATANASOV, GRUDİ (1909-1991) - IX. Askeri Harekat Mangası Komutanı (1943-1944), Bulgaristan KP Varna İl Komitesi Sekreteri (1944-1947). ***Cilt III***, s.216, 221, 251.

ATANASOV, ŞTERYU [GEORGİEV, ŞTERYU] (1902-1967) - Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de mülteci, BKP MK üyesi (1941-1962), KEYK personeli, Bulgar ordusunda general. ***Cilt I***, 230; ***Cilt II***, 17, 83, 94, 99, 103, 106, 108, 111, 128, 129, 145, 149, 232, 236, 246, 286, 300, 311, 320, 322, 340, 367, 369, 374; ***Cilt III***, s.13, 44, 45, 63.

ATLİ, KLEMENT (1883-1967) - İngiltere İşçi Partisi lideri (1935-1955), Başbakan (1945-1951) ve aynı zamanda Savunma Bakanı (1945-1946). ***Cilt I***, s.190.

AVERBAH - 1934 yılında KEYK personeli. ***Cilt I***, s.146, 147.

AVRAMOV, RUBEN [LEVİ, RUBEN; MİHAYLOV, RUBEN; RUBEN] (1900-1986) - Bulgaristan KP aktifi, 1925'ten itibaren SSCB'de mülteci, BKP Dış Bürosu'nda ve KEYK'de çalışıyor, İspanya'da Enternasyonal Tugaylarına katılıyor, Komintern Okulu Müdür Yardımcısı (1939-1944),BKP MK üyesi (1948-1970). ***Cilt I***, s.239, 240; ***Cilt II***, s.375, 386, 417; ***Cilt III***, s.251, 254.

AVRAMOVA, EKATERİNA (1907-1993) - Bulgaristan KP militanı bayan, BKP MK üyesi (1945-1963). ***Cilt III***, s.65, 163, 204, 221.

AYNŞTAYN, ALBERT (1879-1955) - Alman fizikçi, özel izafiyet teorisinin kurucusu, 1933 yılından itibaren Alman Faşizminin Kurbanlarını Uluslararası Savunma Komitesi Onur Başkanı.***Cilt I***, s.79, ***Cilt II***,s.326

AYRAPETYAN, MİHAYL E. - Sovyet tarihçi. ***Cilt II***,s.330

B

B. D. - Kime ait olduğu anlaşılamayan isim. ***Cilt I***, s.145.

BABLON - Sofya'da Fransa Kültür Ataşesi. ***Cilt III***, s.111.

BABÖF, GRAKH (1760-1797) - Komünist-ütopist, Büyük Fransız Devrimi militanı. ***Cilt I***, s.206.

BABUŞKA - Bak: DİMİTROVA, PARAŞKEVA

BADAEV, ALEKSEY EGOROVİÇ (1883-1951) - SKP(b) militanı, MK üyesi (1925-1951). ***Cilt II***, s.13.

BADALYAN, AVETİK EGİŞEVİÇ (1908) - Sovyet komünisti, KEYK kadrosunda (1939-1943), daha sonra NKVD'de (İçişleri Bakanlığı) görevli. ***Cilt II***, s.141, 144, 202, 267, 351.

BADOLİO, PİETRO (1871-1956) - İtalyan mareşali, Habeşistan Viskralı (1936-1937), İtalya Başbakanı (1943-1944). ***Cilt II***, s.342, 343, 363.

BAGİNSKİ - Polonya'da Hitlercilerin işgalinde bulunan topraklarda savaşan Halk

Ordusu'na katılan (1944) Polonyalı. ***Cilt II***, s.328.

BAGRYANOV, İVAN (1891-1945) - Kral Ferdinand ve Kral III Boris'in yaveri, Tarım ve Devlet Arazi Bakanı (1938-1941), Bulgaristan Başbakanı (1 Haziran-1 Eylül 1944), Halk Mahkemesi tarafından idam cezasına çarptırıldı. ***Cilt II***, s.363, 364, 365, 366, 372, 377.

BAHNEV, YULİY (1904-1977) - Profesör, Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de mülteci (1923-1945), SSCB Anayurt Savaşı'na katıldı. ***Cilt III***, s.15, 20.

BAKALOVA, LORA (1908-1980) - Bulgar doktor, Georgi Bakalov'un kızı, BKP militanı. ***Cilt III***, s.91, 202.

BAKALOVA, STEFANA - Georgi Bakalov'un eşi. ***Cilt III***, s.91.

BAKALOVİÇ - Sovyet müzisyeni. ***Cilt II***, s.326; ***Cilt III***, s.100.

BAKARİÇ, VLADİMİR (1912) - Yugoslavya politikacısı, Hırvatistan Başbakanı (1945-1953), 1948'den itibaren YKP MK üyesi. ***Cilt III***, s.178.

BAKAŞOVA - Sovyet Sendikalar Merkez Konseyi görevlisi. ***Cilt III***, s.5, 8.

BAKİR - Filistinli komünist. ***Cilt II***, s.42.

BAKULEV, ALEKSANDIR NİKOLAEVİÇ (1890-1967) - Sovyet cerrahı, profesör. ***Cilt III***, s.155.

BALAMEZOV, STEFAN (1883-1960) - Bulgar hukukçu, akademisyen, Sofya Üniversitesi Rektörü (1929-1930, 1944-1945). ***Cilt III***, s.62, 63.

BANÇEV, TSVYATKO - Georgi Dimitrov'un özel sekreteri. ***Cilt III***, s.106, 131, 134, 140, 144, 176, 194, 205, 206, 222, 257.

BANERT, BRUNO - Tüccar, 1927-1928 yıllarında Kızıl Yardım'da çalıştı, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

BARANETO - İspanya KP MK üyesi. ***Cilt I***, s.225.

BARANOV, LEONİD SEMYONOVİÇ (1909) - SKP(b) MK Uluslararası Enformasyon Şubesi (OMİ) şef yardımcısı (1943-1946), daha sonra SKP(b) MK Dış Politika Şubesi şef yardımcısı, Kominformbüro (Komünist Enformasyon Bürosu) Kalem Müdürü. ***Cilt II***, s.178, 199, 203, 238, 281, 283, 335, 336, 337, 338, 344, 347, 349, 350, 351, 354, 356, 360, 361, 364, 366, 370, 371, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 381, 382, 385, 390, 394, 395, 396, 398, 402, 412, 414, 416, 419, 422, 427, 428, 430, 433, 435, 437, 439; ***Cilt III***, s.18, 19, 20, 21, 23, 25, 39, 41, 42, 47, 49, 52, 53, 54, 68, 122, 155, 178.

BARBÜS, ANRİ (1873-1935) - Fransız yazar ve toplum adamı, FKP üyesi, Dünya Savaşa ve Faşizme Karşı Mücadele Komitesi Başkanı, Komintern VII. Kongre delegesi. ***Cilt I***, s.79, 104, 129, 130, 140.

BARIMOV'LAR - Stefan Barımov'un ailesi. ***Cilt III***, s.203

BARIMOV, LYUBOMİR STEFANOV [LYUBOMİR, LYUBÇO] (1914-1944) - Georgi Dimitrov'un yeğeni, İşçi Gençler Birliği (Rems) ve BKP militanı, KEYK kadrosundan (1942-1943),1935'ten itibaren Komintern'in Uluslararası Lenin Okulu'nda okudu, partizan tabur politik komiseriyken öldürüldü. ***Cilt I***, s.92, 120; ***Cilt II***, s.128, 285, 362.

BARIMOV, STEFAN HRİSTOV [STEFAN] (1877-1955) - Georgi Dimitrov'un kızkardeşi Magdalina'nın kocası, matbaa işçisi. ***Cilt I***, s.94, 129, 137, 140, 142; ***Cilt III***, s.65, 96.

BARIMOVA, HRİSTİNA [HRİSTİNA] - Magdalına ile Stefan Barımov'un kızı. ***Cilt II***, s.362, 412, 424; ***Cilt III***, s.223, 253.

BARIMOVA, MAGDALİNA [LİNA, MAGDALİNA] (1884-1971 - Georgi Dimitrov'un kızkardeşi, BKP militanı, Laypsig davası sırasında sanık komünistleri savunmak için uluslararası kampanyaya katıldı. ***Cilt I***, s.80, 85, 87, 88, 89, 93, 94, 97, 100, 110, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 129, 130, 135, 136, 137, 138, 140, 143, 144, 146, 147; ***Cilt II***, s.75, 105, 285, 362; ***Cilt III***, s. 65, 68, 102, 108, 223.

BARİO, MARTİNES - İspanya Cumhuriyetçiler Birliği partisinin lideri. ***Cilt I***, s.249; ***Cilt II***, s.14, 323.

BARKIR - Royter'in Sofya muhabiri. ***Cilt III***, s.56.

BARNİTSKE, ALBERT - ticaret temsilcisi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

BARNS, MEYNARD - Sofya'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonunda ABD'nin politik temsilcisi. ***Cilt III***, s.47, 55, 74, 76, 83, 84, 87, 94, 98.

BARSKİ - Komintern elemanı. ***Cilt I***, s.167.

BARSKİ, EDVARD - Sovyet doktoru. ***Cilt I***, s.151, 156, 184, 185, 202, 206, 218, 225, 228, 230, 231, 239, 242, 245, 246.

BARSOV - Sovyet sanatçısı. ***Cilt II***, s.437.

BARSOVA, VALERİYA VLADİMİROVNA (1892-1967) - Bolşoy Tiyatrosu'nda solist kadın. ***Cilt II***, s.13.

BARTALİNİ - Fransa KP üyesi. ***Cilt I***, s.247.

BARTOŞEVİÇ (1917-1943) - Polonyalı komünist kadın, SSCB'de mülteci (1939-1943), KEYK kadrosundan (1942-194), Mayıs 1943'te illegal çalışma için Polonya'ya gönderildi, orada da öldürüldü. ***Cilt II***, s.278, 287 319.

BARTS, OTO - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.111.

BASKAKOV, S. - SKP(b) MK görevlisi. ***Cilt II***, s.343, 350, 351, 354, 364, 367, 369, 372, 374, 376, 396, 398, 402, 428, 433; ***Cilt III***, s.17, 28, 36, 41, 49.

BAŞMAKOV, M. Z. (1902) - KEYK kadrosundan. ***Cilt II***, s.137.**BAVZ** - Kızıl Ordu İstihbarat Da'resi'nde yarbay. ***Cilt II***, s.129.

BATALOV - KEYK kadrosundan. ***Cilt II***, s.179.

BAUER, OTO (1882,1938) - Avusturya Marksizmi'nin ideologu, Viyana Enternasyonali'nin ve Sosyalist İşçi Enternasyonali'nin kurucu ve liderlerinden, 1934 yılında Çekoslovakya'ya, daha sonra Fransa'ya göç etti. ***Cilt I***, s.130.

BAUH, ROBERT - Rayhstag Yangını Soruşturma Komisyonu Ağır Suçlar Danışmanı. ***Cilt I***, s.75.

BAUMGART, GERTRUD - Rayhstag'ta stenocu kadın , Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106, 109.

BAYDUKOV, GEORGİY FİLİPOVİÇ (1907) - General, SSCB Kahramanı, Anayurt Savaşı sırasında hava kuvvetlerinde değişik komutanlık görevlerinde bulundu, Sivil Havacılık Genel Müdürü (1947-1949). ***Cilt I***, s.183, ***Cilt II***, s.13.

BAYER, ANA - Alman işçi kadın, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.112.

BAYMLER, HANS (1895-1936) - Alman komünisti, 1936'dan itibaren AKP MK üyesi, İspanya'da Enternasyonal Tugayların örgütleyicilerinden biri (interbrigadist), orada ölüyor. ***Cilt I***, s.157.

BEDNİ, DAMYAN (1883-1945) - Sovyet şairi, SKP(b)'den, ardından da Sovyet Yazarlar Birliği'nden ihraç edildi. ***Cilt II***, s.16, 48.

BEHER, MAKS - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

BEHER, YOHARES ROBERT (1891-1958) - Alman yazar, AKP üyesi. ***Cilt II***, s.142, 158, 168, 176, 219, 225, 255.

BEKER - Alman komünisti, KEYK kadrosundan. ***Cilt II***, s.41, 374.

BEKER - Büyük Britanya'nın Sofya Büyükelçisi. 109, 112.

BEKYAROV, ANTON (1902-1942) SSCB'de Bulgar mülteci, 1941 yılında Tsvyatko Radoynov'un grubuyla gizlice Bulgaristan'a gönderildi. ***Cilt II***, s.219.

BEL, TOMAS (1882-1940) - Büyük Britanya KP MK PB üyesi (1920-1929), 1930'dan itibaren SSCB Dostları Birliği başkanı, MOPR aktifi (1936-1939). ***Cilt I***, s.246.

BELBER - Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti devlet ve toplum adamı. ***Cilt III***, s.118.

BELİÇEV, FYODOR FROLOVİÇ - Bulga-

ristan ile bağları bulunan Sovyet vatandaşı, Bulgar nişanı için önerildi (1947). ***Cilt III***, s.156.

BELİNSKİ, VİSARİON GRİGORİEVİÇ (1811-1848) -Rus edebiyat eleştirmeni, devrimci demokrat. ***Cilt I***, s.148.

BELKİNA - Sovyet gazetecisi. ***Cilt III***, s.25, 27.

BELOV - Bak: DAMYANOV, GEORGİ PIRVANOV.

BELOVA, ROZA -Bak: DAMYANOVA ROZA.

BELUGİN - Sovyet doktoru. ***Cilt I***, s.144.

BELYAEV, SERGEY ALEKSANDROVİÇ - SKP(b) MK görevlisi, İkinci Dünya Savaşı sırasında İsviçre'de Sovyet Yurttaş İade Komisyonu başkanı. ***Cilt II***, s.128; ***Cilt III***, s.12, 21, 125, 156.

BENDRİK - Sovyet Mejdunarodnaya Kniga Yayınevi'nin Sofya temsilcisi. ***Cilt II***, s.418.

BENEŞ, EDUARD (1884-1948) - Çekoslovakya Dışişleri Bakanı (1918-1935), Cumhurbaşkanı (1935-1938), 1940'dan sonra sürgün Cumhurbaşkanı, 1946-1948 döneminde Çekoslovakya Cumhurbaşkanı. ***Cilt I***, s.190, 192, 199; ***Cilt II***, s.93, 179, 248, 303, 319, 322, 323, 410, 422, 430, 434; ***Cilt III***, s.201.

BENEŞOVSKİ, DAVİD - Çekoslovakya Kurucu Meclis Divanı Başkanı. ***Cilt III***, s.200.

BENET - İngiliz diplomat. ***Cilt III***, s.132.

BENET, ROUS - Laypsig Davası'nın 10.yılında G. Dimitrov'u selamlama beyannamesine imza koyan (22 Aralık 1943) ABD toplum ve kültür adamlarından biri. ***Cilt II***, s.326.

BENET, UİLYAM - Şair, Laypsig Davası'nın 10.yılında G. Dimitrov'u selamlama beyannamesine imza koyan (22 Aralık 1943) ABD toplum ve kültür adamlarından biri. ***Cilt II***, s.326.

BENİEŞ, MOİS İSAK (1907-1976) - Bulgar sanatçı, yönetmen. ***Cilt III***, s.50.

BENKOVSKİ - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.416.

BENO - Bak: FLAYŞMAN, BENO.

BENOA - Bak: FRAŞON, BENOA.

BERDİÇEV - Sovyet vatandaşı. ***Cilt I***, s.143.

BEREONÇİNİ, KARLO - İtalyan komünisti. SSCB'de mülteci. ***Cilt II***, s.242.

BERGER - Macar komünisti, SSCB'de mülteci. ***Cilt II***, s.297.

BERGSON, ANRİ (1859-1941) - Fransız filozof. ***Cilt I***, s.115.

BERİYA, LAVRENTİY PAVLOVİÇ (1899-1953) - 1934'ten itibaren SKP- (b) MK üyesi, 1939'dan sonra PB a- day üyesi, 1946'dan itibaren Politbüro üyesi, İçişleri Halk Komiseri (İçişleri Bakanı) (1938-1945), aynı zamanda Devlet Güvenlik Genel Komiseri (1938-1953), Başbakan Birinci Yardımcısı (1941-1953). ***Cilt I***, s.146, 163, 167, 218, 220, 221, 227, 229, 234, 241; ***Cilt II***, s.10, 13, 22, 26, 32, 34, 84, 87, 90, 91, 95, 99, 107, 133, 144, 151, 155, 159, 167, 255, 291, 300, 398, 419, 421, 436; ***Cilt III***, s.50, 53, 54, 58, 68, 79, 87, 90, 121, 193, 249.

BERLİOZ, JOANİ - (1892-1965) - Fransız komünisti, Profintern (Kızıl Sendikalar Enternasyonali) ve Komintern (Komünist Enternasyonal) militanı, İmprekor dergisinin Fransızca baskısının redaktörü. ***Cilt II***, s.284.

BERMAN, YAKUB (1901-1984) - KEYK Basın Şubesi elemanı (1941-1943), SKP(b) MK Uluslararası Enformasyon Şubesi'ne bağlı 205 Nolu Enstitü'de Polonya redaksiyonu üyesi, Polonya komünistlerinin Moskova Merkez Bürosu üyesi (1944), Polonya İşçi Partisi MK PB üyesi (1944-1948), Polonya Ulusal Kurtuluş Komitesi üyesi (1944-1945), Polonya Birleşik İşçi Partisi MK PB üyesi (1948-1957), Kominformbüro'nun (Komünist Enformasyon Bürosu) çalışmalarına katıldı. ***Cilt II***, s.326, 328, 333, 334; ***Cilt III***, s.206, 248.

BERNADET - Bak: KATANEO, BERNA-

DET.

BERNARD - Komintern'in Amsterdam'daki irtibat noktasından. ***Cilt II***, s.91.

BERNŞTAYN, RUDOLF (1896) - Almanya KP militanı, K.Libknecht Evi Müdürü, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110.

BERON, EMİL (1896-1966) - Kuruluşundan itibaren (1921) Fransa KP militanı, Komintern'in IV-cü Kongre'sine katılıyor (1922), 1926'dan itibaren MK üyesi, 1938'de Halk Cephesi politikasına karşı çıktı ve Münih Anlaşmasını kabul etti, Peten hükümetini destekledi (1940). ***Cilt I***, s.227.

BERTA - Portekizli kadın, Barselona'dan (İspanya Cumhuriyeti) Portekizce radyo yayınlarını örgütledi. ***Cilt I***, s.182.

BERTRAN -1938'den itibaren KELK kadrosunda. ***Cilt I***, s.204.

BES, DEMARES - Amerikalı gazeteci, Saturdey İvning Post gazetesinin Avrupa redaktörü. ***Cilt III***, s.117.

BEŞKOV, İLİYA (1901-1958) - Bulgar ressam. ***Cilt III***, s.114, 190.

BEVİN, IRNST (1881-1951) - İngiltere İşçi Partisi liderlerinden, Büyük Britanya Dışişleri Bakanı (1945-1951). ***Cilt III***, s.30, 83.

BEVZ, ALEKSEY SEMYONOVİÇ - KEYK Arşiv Şefi (1938-1942). ***Cilt II***, s.46, 65.

BEZEMAKER - Hollanda KP militanı. ***Cilt I***, s.211, 219, 220, 221, 222, 250.

BEZRUÇENKO - Sovyet doktoru. ***Cilt II***, s.67.

BIÇVAROVA, ZDRAVKA - 1923 yılında Georgi Dimitrov'a yataklık eden Bulgar kadın. ***Cilt III***, s.69.

BIK, TİM (1891-1973) - Kanada KP'-nin kurucularından, 1922'de MK üyesi oldu, 1929-1943 döneminde genel sekreter, KEYK üyesi (1935-1943). İlerici İşçi Partisi genel sekreteri (1943-1959). ***Cilt I***, s.213, 216, 219.

BILGARANOV, BOYAN (1896-1972) - Bulgaristan KP ve Komintern militanı, 1937'den itibaren MK üyesi, Bulgaristan partizan hareketinin kurucularından, Bulgar ordusundan general. ***Cilt III***, s.63, 85, 202, 251, 252, 258.

BİLİT - muhtemelen ABD'nin Moskova büyükelçisi Uilyam Bilit (1933-1936). ***Cilt I***, s.129.

BIRNS, CEYMS - ABD Devlet Sekreteri (dışişleri bakanı). ***Cilt III***, s.74, 76, 83, 84, 87, 94, 98.

BİANKO, VİNÇENTSO (1898-1980) - 1931'den itibaren İtalya KP üyesi, İspanya'da Enternasyonal Tugayda savaştı, İKP'ni KEYK'de temsil etti (1940-1943). ***Cilt II***, s.38, 59, 178, 231, 242, 244, 257, 259, 270, 279, 289, 312, 331, 333.

BİHOVSKİ -KEYK kadrosundan. ***Cilt II***, s.151.

BİLEN, İSMAİL [MARAT, BOSTANCI] (1902-1983) - Türkiye KP aktifi, MK Sekreteri (1927-1929; 1936-1937), 1935 yılından itibaren PB üyesi, KEYK'de TKP temsilcisi (1937-1943). ***Cilt I***, s.235. ***Cilt II***, s.41, 71, 276, 294, 310, 312, 435, 440.

BİLİG - Polonya komünisti. ***Cilt II***, s.334.

BİNEBYU, DIGLAS - İngiliz avukat, Laypsig Davasında Yargılananları Savunma Komitesi Sekreteri. ***Cilt I***, s.125, 170.

BİNGE, PAUL (1887) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.102

BİNTS, KARL - İsviçre'nin başkenti Bern'de dişçi. ***Cilt I***, s.118, 119, 121, 122, 129.

BİRİNK - Danimarka'nın Sofya büyükelçisi. ***Cilt III***, s.98.

BİRK, FRANTS EDVARDOVİÇ - Bak: KARDEL, EDVARD.

BİRYUKOV - Kızıl Ordu Askeri Konsey üyesi. ***Cilt II***, s.45.

BİRYUZOV, SERGEY SEMYONOVİÇ (1904-1964) - Sovyet mareşali, Ekim 1944'ten itibaren Bulgaristan Halk Ordusu'nda askeri danışman, Güney grubu Sovyet birlikleri başkomutan yardımcısı

ve Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu (MDDK) başkan yardımcısı (1945-1947). ***Cilt II***, s.340, 419; ***Cilt III***, s.5, 6, 10, 16, 22, 25, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 39, 45, 47, 48, 50, 51, 54, 55, 56, 62, 67, 69, 71, 74, 75, 76, 77, 79, 81, 82, 84, 87, 92, 95, 98, 100, 101, 105, 106, 108, 109, 111, 112, 163.

BİSMARK, OTO FON (1815-1898) - Almanya Başbakanı, ülkeyi birleştiren devlet adamı. ***Cilt I***, s.105.

BİVIRBRUK, UYLYAM MAKSUEL (1879-1964) - İngiltere Muhafazakar Partî aktifi, Bakan (1940-1943), mühür muhafız lordu. ***Cilt II***, s.169.

BLAGOEV, DİMİTİR [DYADOTO] (1856-1924) - Bulgaristan Sosyal-Demokrat Partisi, Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi ve BKP'nin kurucusu ve yöneticisi. ***Cilt I***, s.140; ***Cilt II***, s.35; ***Cilt III***, s.7, 55, 77, 204.

BLAGOEVA'LAR - Dimitir Blagoev'in kızları Stela ve Nataşa. ***Cilt II***, s.7, 11, 12, 20, 41, 42, 58, 75, 84.

BLAGOEVA, NATALİYA DİMİTROVA [NATAŞA] - Dimitir Blagoev'in kızı, 1926'dan itibaren SSCB'de mülteci, KEYK kadrosundan. ***Cilt I***, 246, ***Cilt II***, 8, 20, 58, 75, 84, 94, 95, 102, 110, 113, 149, 285, 303, 309.

BLAGOEVA, STELA DİMİTROVA [STELA] (1887-1954) - Dimitir Blagoev'in kızı, 1926'dan itibaren SSCB'de mülteci, 1927'den sonra KEYK'in değişik şubelerinde uzman raportör, 1943'ten itibaren BİP Dış Bürosu elemanı, Moskova'da Slavlar Komitesi'nin kuruluşuna (1941) ve çalışmalarına katıldı, 1946'da Bulgaristan'a dönüyor, 1949 yılına kadar Bulgaristan Slav Komitesi Başkan Yardımcısı, Bulgaristan'ın SSCB büyükelçisi (1949-1954). ***Cilt I***, s.130, 135, 137, 140, 142, 144, 145, 162, 172, 183, 200, 222, 239, 240, 244, 246; ***Cilt II***, s.7, 8, 11, 12, 20, 36, 41, 42, 52, 53, 55, 58, 63, 71, 75, 80, 84, 98, 113, 126, 136, 141, 147, 149, 153, 157, 160, 162, 172, 181, 187, 190, 193, 194, 202, 203, 204, 209, 211, 215, 217, 218, 220, 222, 225, 254, 267, 277, 284, 285, 309, 340, 354, 358, 362, 377, 389, 395, 409; ***Cilt III***, s.5, 7, 13, 18, 21, 24, 25, 27, 29, 32, 79, 86, 93, 205, 207, 221, 224, 252.

BLASTİRAS - Brezilya KP militanı. ***Cilt II***, s.40.

BLEH, LEO - Müzisyen. ***Cilt II***, s.53.

BLİNDERMAN - NKVD (İçişleri Bakanlığı) memuru. ***Cilt II***, s.112, 116, 123.

BLİNOV, ALEKSANDIR SEMYONOVİÇ (1906) - Yüksek mühendis, 1937'den itibaren KEYK İrtibat Bürosu elemanı. ***Cilt II***, s.79, 104, 118, 133, 146, 148, 150, 152, 170, 179, 268, 270, 335, 376.

BLİZNAKOV - SSCB Donanma İstihbarat memuru. ***Cilt II***, s.240, 379.

BLOK, JAN RİŞAR (1884-1947) - Fransa Yazarlar Birliği Sekreteri, SSCB'de mülteci (1941-1945), KEYK'in Hitlercilere karşı radyo propaganda çalışmalarına katılıyor. ***Cilt II***, s.81, 99, 139, 141, 178, 253, 271, 396.

BLUM, KLARA - Kadın yazar. ***Cilt II***, s.282.

BLUM, LEO (19872-1950) - Fransa Sosyalist Partisi lideri, Fransa Başbakanı (1936-1937; 1946-1947). ***Cilt I***, s.153, 157, 160, 202, 214; ***Cilt II***, s.148.

BLÜR - Amerikan komünisti. ***Cilt I***, s.179.

BLÜHER, VASİLİY KONSTANTİNOVİÇ (1889-1938) - Mareşal, 1934' ten itibaren SKP(b) MK aday üyesi, Stalin'in baskılarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.161.

BO GU (1907-1946) -1925'ten itibaren Çin KP üyesi, ÇKP MK Genel Sekreteri (1934-1935), 1935'ten sonra KEYK aday üyesi, 1941'den 1945'e kadar Sinhua Telgraf Ajansı'nı yönetti. ***Cilt I***, s.229.

BOBOŞEVSKİ, TSVYATKO (1884-1952) - Bulgar bakan (1923-1930), naip (1944-1946). ***Cilt II***, s.382. ***Cilt III***, s.6, 56, 65.

BOBROVSKAYA, TSİTSİLİYA SAMOYLOVSKAYA (1876-1960) - Sovyet komünisti, KEYK kadrosunda çalıştı (1928-1940). ***Cilt II***, s.172.

BOÇKOV, - Sovyet parti militanı ve devlet adamı. ***Cilt II***, s.52.

BODRİDZE - Gürcistan sanatçısı. ***Cilt II***, s.437.

BODUNKOV, N. V. - Sovyet sanayi kooperatif hareketi militanı. ***Cilt III***, s.14.

BODUROV, DOBRİ (1875-1959) - Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi (BSDİP) MK Politik İşler Sekreteri (1948), Vatan Cephesi Ulusal Komitesi sekreteri, BKP MK üyesi (1948-1959). ***Cilt III***, s.60, 92, 98, 131, 176, 204, 212, 251.

BOEV, HRİSTOV [PETAŞEV] (1895-1968) - Bulgaristan KP ve Komintern militanı, Sovyet istihbaratçısı (1923-1945), 1945'ten itibaren Georgi Dimitrov'un kalem müdürü, Bulgaristan'ın Londra büyükelçiliğinde müşavir (1947-1949). ***Cilt II***, s.98, 373; CiltIII, s.10.

BOGDANOV - MOPR SSCB başkanı. ***Cilt I***, s.224, 229, 248; ***Cilt II***, s.41, 44, 49, 58, 62, 74, 93, 134, 153.

BOGDANOV - Sovyet sanatçısı. ***Cilt II***, s.437.

BOGDANOV, İVAN BORİSOVİÇ - Bak: İVANOV, ANTON.

BOGDANOVA, İVANKA - Bak: İVANOVA, İVANKA.

BOGOMOLOV, ALEKSANDR EFREMOVİÇ (1900-1969) - Dışişleri Bakanlığı (NKİD) genel sekreteri (1939-1940), Fransa'da müşavir ve büyükelçi (1940-1941), Londra'da (1941-1943) ve Paris'te (1944-1950) büyükelçi. ***Cilt II***, s.82, 249, 251, 352.

BOGOMOLOV, DMİTRİY VASİLEVİÇ (1890-1937) - 1920'den itibaren Sovyet diplomatı, Çin'de büyükelçi (1933-1936), Stalin'in baskılarına kurban gidiyor. ***Cilt I***, s.158, 168, 173.

BOGOMOLOVA - KEYK kadrosundan çalışıyor. ***Cilt II***, s.286.

BOGUN, PAUL (1893) - Teknisyen, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104, 105.

BOJİLOV, DOBRİ (1884-1945) - Bulgaristan Halk Bankası Müdürü (1935-1939), Maliye Bakanı (1938-1943), Başbakan (1943-1944), Halk Mahkemesi tarafından idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.158, 361, 364.

BOJİLOV, YORDAN DİMİTROV (1883-1955) - Ticaret Bakanı (1947-1948), Bulgaristan'ın Avusturya büyükelçisi (1949-1951). ***Cilt III***, s.99, 107.

BOJİNOV - Bak: DİMİTRİEV, K.

BOKOV - Moskova'daki V. İ. Lenin Askeri Politik Akademisi'nde görevli. ***Cilt II***, s.61.

BOLİTOV - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.201.

BOLİVARE İspanya komünisti, milletvekili. ***Cilt I***, s.153.

BOLKOVİÇ, ZLATEK - Laypsig Davası'nın 10.yılında G.Dimitrov'u selamlayan bildirgeyi (22 Aralık 1943) imzalayan ABD toplum ve kültür adamlarından. ***Cilt II***, s.326.

BOLOTNER, M. M. - doktor, SSCB'de Oktobr'un Onuncu Yılı Sanatoryumu müdürü. ***Cilt I***, s.98, 118, 146.

BOLŞAKOV - Albay, sonra general, Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi'nde şube şefi, KEYK'in aktif yardımcı elemanlarından. ***Cilt II***, s.126, 172, 182, 187, 189, 191, 195, 209, 229, 254, 269, 300, 310, 328, 342.

BOLŞAKOV, A. V. - KEYK militanı, KEYK Birinci Şubesi'nde uzman raportör. ***Cilt II***, s.43, 130, 246.

BONDARAŞ, EMİL - Romen politikacı, RKP MK PB üyesi, P. Groza hükümetinde bakan. ***Cilt III***, s.115.

BONE, JORJ - Fransa dışişleri bakanı. ***Cilt I***, s.188, 190, 191, 192.

BONHÖFER, KARL (1868-1948) - Alman profesör, nöroloji uzmanı, Laypsig davasında bilirkişi. ***Cilt I***, s.114.

BONİ - İtalyan komünisti. ***Cilt I***, s.167.

BONT, FLORİMON (1890-1977) - Ümanite gazetesinin Moskova muhabiri, FKP

militanı. ***Cilt I***, s.128.

BORETSKİ - SKP(b) MK Uluslar arası Enformasyon Şubesi (UEŞ) elemanı. ***Cilt II***, s.381.

BORHERD - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.112.

BORHOVSKİ, İGNASTİ [BUREK] (1907-1970) - Polonya KP militanı İspanya'da interbrigadist (Enternasyonal Tugay üyesi), SSCB'de mülteci (1941-1943). ***Cilt II***, s.328.

BORİL, PYOTR SEMYONOVİÇ [DRAGANOV, YORDAN] (1902) - Bulgaristan ve Romanya komünist partileri militanı, İspanya'da Enternasyonal Tugaylara katıldı (interbrigadist), Temmuz 1939'dan itibaren KEYK Personel Şubesi'nde uzman. ***Cilt II***, s.128, 349, 390.

BORİS - Bak: DİMİTROV, BORİS.

BORİS III (1894-1943) - 1918'den sonraki Bulgar kralı. ***Cilt I***, s.141, 167; ***Cilt II***, s.37, 43, 44, 48, 88, 313.

BORİSENKO, K. İ. - Sovyet şoförü. ***Cilt I***, s.155.

BORİSOVA, MARFUŞA - G. Dimitrov'un Sofya'daki evinde hizmetli. ***Cilt III***, s.52.

BORUNOV - Artur Flayşman ile İlza Libling'in Prag'a yolculuğuyla görevli Sovyet memuru. ***Cilt III***, s.161.

BOSEV, PAVEL RADOEV - Bulgar fabrikatör. ***Cilt II***, 417.

BOSİK - KEYK'in Polikliniğinde doktor. ***Cilt II***, s.270.

BOSUEL, HAUZTAUN - Bulgaristan'daki MDDK'da (Müttefik Devletler Denetim Komisyonu) Büyük Britanya temsilcisi. ***Cilt III***, s.55, 73, 76.

BOTEV, HRİSTO (1848-1876) - Bulgar gazeteci, şair ve devrimci. ***Cilt II***, s.202, 361.

BOYAN - SKP(b) Sivastopol Bölge Komitesi sekreteri. ***Cilt I***, s.147, 148, 149.

BOYDEV, VASİL GANEV (1893-1980) - general, Bulgaristan hava kuvvetleri komutanı (1939-1941), Beşinci Ordu Komutanı (1943-1944). ***Cilt II***, s.21.

BOYKİKEV, SVETOSLAV (1901-1985), Bulgar doktor, profesör. ***Cilt III***, s.215, 222, 247.

BOYKO - Bak: DİMİTROV, BOYKO.

BOYKO - Moskova'daki Yugoslav radyo redaksiyonu üyesi. ***Cilt II***, s.258.

BOYKOV - Yugoslav komünisti, SSCB'de mülteci, NKVD'de (İçişleri Bakanlığı) çalıştı. ***Cilt II***, s.271.

BÖDE - Fransız gazeteci. ***Cilt III***, s.93.

BRADEL, VİLİ (1901-1964) - Alman yazar anti-faşist, İspanya'da Enternasyonal Tugay üyesi (interbrigadist), SSCB'de mülteci (1937-1945), KEYK Yabancı Dillerde Neşriyat Evi ve Kızıl Ordu Politik İşler Dairesi (KOPİD) yardımcı elemanı, Özgür Almanya Ulusal Komite üyesi. ***Cilt II***, s.158, 168, 185, 219, 440.

BRADİSTİLOV, DOBRİ (1910) - Bulgar iktisatçı ve toplum adamı, Sofya belediye başkanı. ***Cilt III***, s.153, 150, 174, 198.

BRAGİNSKİ, YOSİF SAMUİLOVİÇ (1905) - KOPİD (Kızıl Ordu Politik İşler Dairesi) subayı, KEYK'in aktif yardımcı elemanı. ***Cilt II***, s.158, 393, 400, 410, 416, 417, 419, 420, 435, 440; ***Cilt III***, s.7, 9, 34.

BRAND, FRANTS - Almanya'da illegal Kızıl Muharipler Birliği militanı, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

BRANDON, OTAVİO (1886) - Brezilya KP MK üyesi (1923-1945), SSCB'de mülteci (1931-1946), KEYK kadrosunda çalıştı (1931-1933; 1936-1943). ***Cilt II***, s.256.

BRANTİNG, GEORG (1887-1965) - İsveç hukukçusu, sosyal-demokrat, Rayhstag yangınının nedenlerini araştırmak için kurulan uluslararası komisyonun üyesi, İsveç-Bulgar Cemiyeti Başkanı. ***Cilt I***, s.99; ***Cilt II***, s.175; ***Cilt III***, s.112, 134.

BRAŞEVİÇ - Yugoslavyalı. ***Cilt III***, s.115.

BRAŞVİTS, RUDOLF (1900) - polis komiseri, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109.

BRATANOV, DİMİTIR (1909-1996) - Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi mi-

litanı, Vatan Cephesi Ulusal Komitesi üyesi, 1947'den sonra diplomaside çalıştı, 1948'den itibaren BKP MK aday üyesi. ***Cilt III***, s.60, 106, 107, 210, 252.

BRAUDE - Sovyet doktoru. ***Cilt II***, s.43.

BRAUDIR, IRL (1891-1973) - Komintern Enternasyonal Kontrol Komisyonu üyesi (1924-1928), Profintern (Kızıl Sendika Enternasyonali) militanı (1927-1928), ABD KP MK genel sekreteri (1930-1944), KEYK üyesi (1935-1943), 1938'den sonra KEYK'in tüm Amerika ülkeleri için temsilcisi, 1944'de partinin kendini feshettiğini ilan etti, yeniden kurulan ABD KP tarafından 1946'da partiden ihraç edildi. ***Cilt I***, s.169, 171, 172, 192, 194, 201, 202, 203, 205, 207, 208, 209, 211, 224, 226; ***Cilt II***, s.40, 48, 52, 53, 60, 65, 168, 197, 201, 245, 283, 299, 336, 344, 345, 346, 353.

BRAUHİÇ, VALTER FON (1881-1948) - Alman feldmareşal, 1938'den 1942'ye kadar Üçüncü Rayh'ın Kara Kuvvetleri Başkomutanı. ***Cilt II***, s.136.

BRAYTENFELD - Rude Pravo gazetesi muhabiri. ***Cilt III***, s.57.

BREDLİ, BENJAMİN - Büyük Britanya PK militanı, 1935'ten sonra KEYK aday üyesi. ***Cilt II***, s.295.

BREDLİ, OMAR NELSIN (1893-1981) - General - ABD. ***Cilt II***, s.206.

BRENDL - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.105.

BRİGODNOV - Sovyet sinemacı. ***Cilt II***, s.390.

BRİL - Yüksek mühendis, KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.133.

BRİSTİÇER - Polonya İşçi Partisi militanı kadın, CiltII, s.334.

BRİZİNA - Sovyet tıp görevlisi. ***Cilt II***, s.23.

BROMBERG - Norveç KP militanı, Komintern ile irtibat noktası yöneticisi. ***Cilt II***, s.313.

BRONBERJE - Fransız Figaro gazetesinin muhabiri. ***Cilt III***, s.93.

BRONER, KURT - ticaret memuru, mahkum, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.115.

BRONKOVSKİ, BRONİSLAV (1894-1937) - 1930'dan itibaren Polonya KP MK PB üyesi, 1933'ten sonra KEYK'de PKP temsilcisi, KEYK Prezidyumu üyesi, SSCB'de öldürüldü. ***Cilt I***, s.162.

BROZİG, MAKS - polis komiseri, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.115.

BRUK - Ressam. ***Cilt II***, s.326.

BRUKER, LUİ DÖ (1870-1951) - Belçika İP lideri, SİE başkanı (1936-1939). ***Cilt I***, s.161, 172, 192, 194, 207.

BRUKS,VAN VİK (1886-1942) - Amerikan edebiyat eleştirmeni. ***Cilt II***, s.326.

BRUN, YULİAN (1886-1942) - Polonya KP MK (1923) ve PB (1931) üyesi, 1924'ten itibaren MOPR YK üyesi, KEYK kadrosu (1941-1942). ***Cilt II***, s.100.

BRUSİLOV, ALEKSEY ALEKSEEVİÇ (1853-1923) - Rus kumandan, süvari generali. ***Cilt II***, s.279.

BRÜNİNG, HENRİH (1885-1970) - Almanya başbakanı (1930-1932), 1934'ten sonra ABD'de mülteci (1952'ye kadar. ***Cilt I***, s.112, 113; ***Cilt II***, s.134.

BRYUŞKOV - Sovyet sanatçısı. ***Cilt II***, s.437.

BUBNOV, ANDREY SERGEEVİÇ (1883-1940) - SKP(b) MK üyesi, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti (RSFSC) Eğitim Halk Komiseri (Eğitim Bakanı) (1929-1937), Stalinci baskılara kurban gitti. ***Cilt I***, s.161.

BUDEVSKİ, ADRİANA (1878-1955) - Bulgar tiyatro oyuncusu kadın, Arjantin'e göç etti, 1948'de Bulgaristan'a döndü. ***Cilt III***, s.215, 222.

BUDYONİ, SEMYON MİHAYLOVİÇ (1883-1973) - Sovyet mareşali (1935), 1934'te SKP(b) MK aday üyesi, 1939'dan itibaren MK üyesi, Ağustos 1940'tan sonra savunma bakanı birinci yardımcısı, de-

çişik cephelerde yüksek kademelerde komutanlık yaptı (1941-1943), 1943'ten itibaren Kızıl Ordu süvari komutanı. ***Cilt I***, s.138, 161, 174, 180, 218; ***Cilt II***, s.10, 13, 15, 32, 48, 100, 284.

BUHARİN, NİKOLAY İVANOVİÇ (1888-1938) - 1922'de SKP(b) MK PB aday üyesi oldu ve 1924-1929 yıllarında PB üyeliğinde bulundu. Komintern yöneticilerinden (1919-1929), İzvestiya gazetesi başredaktörü (1933-1937). 1937'de partiden ihraç edildi ve 1938'de düzmece bir davada idama mahkum edildi. ***Cilt I***, s.138, 158, 163, 167, 175.

BUKATİN - KEYK kadrosundan. ***Cilt II***, s.252, 254.

BULAN - NKGB (Devlet Güvenlik Bakanlığı) görevlisi. ***Cilt II***, s.379.

BULG, - Adı açıklanamayan Sovyet subayı. ***Cilt I***, s.143.

BULGANİN, NİKOLAY ALEKSANDROVİÇ (1895-1975) - SKP(b) MK üyesi (1934-1961), SSCB Halk Komiserleri Kurulu Başkan Yardımcısı (başbakan yardımcısı) (1938-1941), Savunma Halk Komiseri Yardımcısı (savunma bakanı yardımcısı) (1944-1947), 1947'den itibaren mareşal, 1948'den sonra PB üyesi. ***Cilt I***, s.174, 183, 218; ***Cilt II***, s.13, 22, 388, 419, 437, 439; ***Cilt III***, s.32 87, 94, 95, 119, 120, 121, 168, 193, 246, 249.

BULGANİNA - Moskova'da, Georgi Dimitrov ailesinin yakını. ***Cilt II***, s.418.

BUMBAROV, BORİS (1896) - BHÇB (Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği) militanı. Vatan Cephesi'nin ilk hükümetinde bakan (1944-1945), 1945'ten sonra muhalif durumda. ***Cilt II***, s.382; ***Cilt III***, s.67.

BUNGE,VALTER (1886) - Polis komiseri, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

BUREK - Bak: BORHOVSKİ, İGNATSİ.

BURGİN, YULİUS (1906-1973) - Moskova'daki Polonya radyosunda başredaktör (1941-1942). ***Cilt II***, s.109, 141.

BURKA - SSCB'de Romen mülteci. ***Cilt II***, s.176, 201, 297.

BURKOV, TİHOMİR (1912-1987) - Bulgar diş hekimi, profesör. ***Cilt III***, s.11

BURMİN, DMİTRİY ALEKSANDROVİÇ - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt I***, s.128, 144; ***Cilt II***, s.336, 340, 342, 344, 347, 351, 357, 360, 423, 433, 435; ***Cilt III***, s.39, 155.

BURMİSTENKO, MİHAİL AYEKSEEVİÇ (1902-1941) - SKP(b) aktifi, 1939'dan itibaren MK üyesi, Ukrayna KP(b) MK ikinci sekreteri (1938-1941). ***Cilt II***, s.56.

BUROV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.20.

BUROV, ATANAS (1875-1954) - Bulgar bankacı, politikacı ve devlet adamı, değişik hükümetlerde bakan (1911-1913; 1919-1920; 1926-1931; 1944), 9 Eylül 1944'ten sonra kavuşturuldu. ***Cilt II***, s.381; ***Cilt III***, s.133.

BURTAŞ - Romanya KP yönetim üyesi. ***Cilt II***, s.78.

BURTSEV - SKP(b) Rostokino (Moskova) bölge komitesinden. ***Cilt II***, s.174.

BURTSEV, M. İ. - KOPİD subayı. ***Cilt II***, s.123, 124, 156, 158, 204, 262, 371, 388, 440; ***Cilt III***, 11, 12, 36.

BURUNOV, SERGEY İLİÇ - Bulgaristan ile bağları bulunan Sovyet vatandaşı, Georgi Dimitrov tarafından Bulgaristan nişanı için aday gösterildi. ***Cilt III***, s.156.

BURYAÇENKO, EVGENİY STEPANOVİÇ - Georgi Dimitrov'un Bulgar nişanı için önerdiği Sovyet vatandaşı. ***Cili III***, s.156.

BUSALOV - Sovyet doktoru, Barviha sanatoryumu müdürü, Kremlin Sıhhiye İdaresi müdürü. ***Cilt I***, s.216, 231, 234, 239; ***Cilt II*** s.15, 22, 35, 38, 64, 132, 154, 228, 232, 238, 242, 246, 247, 261, 301, 316, 327, 328, 335, 336, 357, 369, 370, 403.

BUSO - Fransa KP militanı. ***Cilt I***, s.245.

BUŞEVİÇ - Sovyet donanmasında subay. ***Cilt II***, s.185, 250.

BUTENKO - NKVD (İçişleri Bakanlığı) görevlisi. CiltII, s.109.

BÜVERT, KARL (1903) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.103.

BUZİNSKİ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.273.

BUZNİKOV - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.277.

BÜLOV, BERNHARD (1846-1929) - prens, Almanya Rayh Başbakanı ve Prusya Başbakanı (1900-1909). ***Cilt II***, s.330.

BÜNGER, VİLHELM (1870-1937) - Rayhstag'ın kundaklanması davasına bakan Almanya Rayh Mahkemesi IV-cü Ceza Heyeti Başkanı. CiltI, s.111.

BYERUT, BOLESLAV (1892- 1956) - Polonya KP ve 1942'de kurulan Polonya İP yöneticilerinden, Krayova Rada Narodova Başkanı (1944-1947), Polonya Cumhurbaşkanı (1947-1952), 1948'den itibaren PBİP MK PB üyesi. ***Cilt II***, s.378, 438; ***Cilt III***, s.206, 248.

BYUROVİN - Sovyet devlet memuru. ***Cilt II***, s.406.

C

CAGUA - Filistin komünisti, SSCB'de yapılan Arapça radyo yayınlarında çalıştı. ***Cilt II***, s.284.

CAKOV - Bulgar ressam, SSCB'de mülteci. ***Cilt III***, s.11, 14, 26, 27, 28.

CİLAS, MİLOVAN (1911) - YFHC politikacısı ve devlet adamı. ***Cilt II***, s.294, 354, 358, 360, 361, 417, 437; ***Cilt III***, s.118, 178, 200.

CİLMOR, EDİ - Asoşieyted Pres muhabiri. ***Cilt II***, s.360.

CİROV - Bulgaristan İşçi Partisi aktifi. ***Cilt II***, s.278.

CONSIN - ***Cilt I***, s.151.

CORCESKU, TEOHARİ [TEOHARİ] - Romen devlet adamı. ***Cilt III***, s.176, 248,

CURJEVİÇ - SSCB'deki Yugoslav radyosu redaksiyon üyesi. ***Cilt II***, s.258.

CUROV, DOBRİ (1916) - Bulgaristan KP aktifi, partizan hareketinin örgütleyicilerinden biri, 1944'ten sonra İçişleri Bakanlığı'nda, 1945'ten itibaren Bulgaristan Halk Ordusu'nda çalıştı. ***Cilt III***, s.30.

Ç

ÇADAEV - Kuybişev şehrinde yönetici. ***Cilt II***, s.129, 193.

ÇAKALOV, LYUBOMİR (1886-1963) - Bulgar matematikçi, akademisyen, Sofya Üniversitesi rektörü (1943-1944), Bulgaristan Bilimler Akademisi Kasadarı (1939-1947). ***Cilt III***, s.18.

ÇAKMAK - Mareşal, Türk ordusunun Kurmay Başkanı. ***Cilt II***, s.190.

ÇAN KAYŞİ (1887-1975) - 1926'dan itibaren Gomindın Merkez Yürütme Komitesi Başkanı, Çin Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Başbakanı ve Silahlı Kuvvetler Başkomutanı (1927-1949), 1949'da Gomindan kalıntılarıyla Tayvan adasına kaçtı. ***Cilt I***, s.158, 159, 162, 168, 171, 176, 238; ***Cilt II***, s.35, 46, 47, 51, 57, 59, 84, 136, 154, 182, 183, 234, 246, 247, 261, 340, 352, 353, 374; ***Cilt III***, s.30, 53, 184, 188.

ÇANKOV, GEORGİ (1909) - BKGB MK Sekreteri (1933-1934; 1935-1938), KİM'de BKGB temsilcisi (1934-1935), Komintern VII. Kongre delegesi (1935), 1943'ten itibaren BuKP MK üyesi, PB üyesi (1944-1957), Devlet Kontrol Komisyonu Başkanı (1948-1949). ***Cilt III***, s.10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 26, 56, 59, 64, 66, 69, 70, 92, 96, 107, 115, 119, 142, 169, 173, 174, 175, 189, 190, 196, 202, 203, 205, 212, 217, 221, 223, 230, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 251, 253, 254, 257, 258.

ÇARKVİANİ - Gürcistan KP(b) MK sekreteri. ***Cilt II***, s.128, 137, 155.

ÇAVDAR - Bak: DRAGOYÇEV, ÇAVDAR.

ÇAYKOVSKİ, PYOTR İLİÇ (1840-1893) - Rus bestecisi. ***Cilt II***, s.21, 50, 53.

ÇEÇYOTKİNA, OLGA İVANOVNA (1909) - SKP(b) aktifi kadın, KİM YK'da SLKGB MK heyeti üyesi (1937-1941), aynı zamanda KEYK elemanı, 1941'den itibaren Moskova'da çıkan değişik dergilerde redaktör ve muhabirlik etti, Sovyet

Kadınlar Komitesi üyesi (1941-1980). ***Cilt I***, s.222; ***Cilt II***, s.45, 132, 286, 287, 313; ***Cilt III***, s.11, 25, 42.

ÇEHOV, ANTON PAVLOVİÇ (1860-1904) - Rus yazarı. ***Cilt I***, s.242, 245; ***Cilt II***, s.279.

ÇEKA, PEDRO (1910-1942) - İsKP aktifi, 1932'den itibaren MK üyesi, 1935'ten itibaren MK sekreteri ve PB üyesi, İspanya Cumhuriyeti'nin yenilgisinden sonra (1939) Fransa'ya ve SSCB'ye iltica etti, KEYK'in Meksika'da özel görevlerini yaptı. ***Cilt I***, s.235, 236, 240, 241; ***Cilt II***, s.53, 201, 204.

ÇELPANOV, GEORGİY İVANOVİÇ (1862-1936) - Sovyet psikolog ve filozofu. ***Cilt II***, s.16.

ÇEMBIRLEYN, NEVİL (1869-1940) - İngiliz politikacısı, Muhafazakar Parti Başkanı (1930-1931), 1922 ile 1940 yılları arasında değişik hükümetlerde bakan, başbakan (1937-1940). ***Cilt I***, s.185, 186, 189, 190, 191, 192, 194, 196, 197, 199, 203, 213, 214; ***Cilt II***, s.6, 9, 54; ***Cilt III***, s.136.

ÇEMODANOV, VASİLİY T. (1903-1937) - SKP(b) aktifi, KİM Yürütme Komitesi Genel Sekreteri (1930-1937), KEYK ve KEYK Prezidyumu üyesi (1931-1935), Komintern VII. Kongre delegesi (1935), Stalin'in baskılarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.146, 173.

ÇERENİN - ***Cilt I***, s.137.

ÇEREPANOV, ALEKSANDIR İVANOVİÇ (1895-1984) - Sovyet generali, Çin'de devrimci Guançjou hükümetinin askeri danışmanı (1923-1927), Çin'de Nankin hükümetinin askeri başdanışmanı (1938-1939), Bulgaristan'da MDDK Yardımcı Başkan (1944), Başkan Yardımcısı (1945-1947) ve Başkanı (1947-1948), Bulgaristan Halk Ordusu Başdanışmanı (1947-1948). ***Cilt III***, s.67, 71, 77, 78, 80, 81, 91, 98, 102, 103, 108, 109, 112, 117, 119, 168, 172.

ÇERETİ, CULİO [ALAR, PİER] (1903-1985) - İtKP ve FrKP aktifi, İtKP kurucularından, 1932'den itibaren FrKP üyesi, İspanya Cumhuriyeti'ne Uluslararası Yardım Komitesi Başkanı (1936-1939), Frans Navigasyon şirketi müdürü, KEYK raportörü (1940-1943), 1945'te İtalya'ya döndü, 1946'da milletvekili, 1948'den itibaren İtKP MK üyesi. ***Cilt II***, s.23, 41, 64, 78; ***Cilt III***, s.23.

ÇERKEZOV - Bak: KİNOV, İVAN.

ÇERNİDO - Romen subayı, SSCB'de savaş tutsağı. ***Cilt II***, s.245.

ÇERNİN - Fransız gazetecisi, *Entransijan* gazetesi muhabiri. ***Cilt I***, s.137.

ÇERNİŞEV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt III***, s.13.

ÇERNİŞEVSKİ, NİKOLAY GAVRİLOVİÇ (1828-1889) - Rus yazarı. ***Cilt I***, s.148.

ÇERNOKOLEV, TİTKO (1910-1965) - 1938'den itibaren BuKP aktifi, Bulgaristan İGB MK üyesi, BuKP MK'da destekçi (1939-1943), BuİP MK delegesi (1943-1944), İGB MK sekreteri (1944-1945), BuKP MK üyesi (1944-1949), BuİP(k) MK kadrolu elemanı (1945-1949), tarım bakanı yardımcısı (1948-1950). ***Cilt II***, s.405, 416, 418, 419, 420, 422, 424, 428; ***Cilt III***, s.65, 66, 107, 173, 174, 221, 251.

ÇERNOOKOV, DONKO - Bak: KOSTOV, TRAYÇO.

ÇERNOVİÇ, MİLOVAN - Yugoslavya KP aktifi. ***Cilt II***, s.149.

ÇERNYAVSKİ - Sovyet İnoradio'sunda Fransa redaksiyonu başkanı. ***Cilt II***, s.130.

ÇERVENKOV, VILKO [VLADİMİROV] (1900-1980) - G. Dimitrov'un kızkardeşi Elena Dimitrova'nın kocası, BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1925-1944), KEYK kadrolu elemanı (1928-1943), Batılı Ulusal Azınlıklar Komünist Üniversitesi'ne bağlı okulun müdürü (1937-1938), 1937'de Uluslararası Lenin Okulu'nun müdürü, KEYK Okullar Genel Müdürü (1938-1941), BuKP MK DB üyesi ve Hristo Botev Radyosu Başredaktörü, BuİP(k) PB üyesi ve MK sekreteri (1944-1949), Bilim, Sanat ve Kültür Müsteşarlığı Başkanı (1947-1949). ***Cilt I***, s.5, 12, 14, 15, 26, 84, 87, 94, 95, 102, 104, 108, 110,

112, 120, 128, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 141, 142, 143, 162, 168, 178, 184, 188, 195, 240, 246, 247, 248, 250; ***Cilt II***, s.128, 136, 139, 143, 147, 149, 153, 160, 164, 166, 174, 181, 183, 187, 193, 195, 198, 201, 212, 216, 218, 225, 232, 237, 238, 243, 246, 250, 256, 258, 264, 266, 271, 179, 282, 297, 304, 313, 314, 316, 318, 319, 320, 325, 330, 331, 334, 335, 337, 338, 340, 342, 343, 347, 352, 354, 356, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 366, 369, 370, 371, 372, 373, 375, 376, 377, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 389, 390, 392, 398, 402, 404, 405, 416, 424, 425, 428, 433, 436, 440; ***Cilt III***, s.20, 21, 26, 32, 44, 51, 54, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 77, 80, 81, 82, 85, 91, 92, 95, 96, 98, 102, 103, 106, 107, 108, 111, 112, 113, 114, 115, 130, 131, 132, 134, 143, 44, 153, 160, 163, 169, 172, 173, 174, 175, 176, 189, 196, 199, 201, 202, 204, 205, 207, 209, 212, 214, 215, 216, 217, 221, 222, 223, 227, 228, 229, 230, 231, 234, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 251, 253, 254, 257, 258.

ÇERVENKOV, VLADİMİR [VOVA; VOVOÇKA; VOLODYA] (1929-1965) - Vılko Çervenkov ile Elena Dimitrova'nın oğlu. ***Cilt II***, s.93, 136, 139; ***Cilt III***, s.217, 228, 230, 238.

ÇERVENKOVA, İRİNA [İRA; İRKA; İROÇKA] (1931) - Vılko Çervenkov ile Elena Dimitrova'nın kızı. ***Cilt I***, s.184; ***Cilt II***, s.43, 93, 136, 139, 153, 282, 424; ***Cilt III***, s.213, 228, 247, 257.

ÇEŞMECİEV, GRİGOR (1879-1945) - Bulgaristan SDİP aktifi, milletvekili(1919-1934), 1943'te VC UK üyesi, sosyal politika bakanı (1944-1945), 1945'te istifa ediyor. ***Cilt II***, s.382; ***Cilt III***, s.29.

ÇİN YUN Şİ PİN] (1905) - ÇiKP aktifi, 1931'den itibaren MK üyesi, PB ve MK Sekreterliği üyesi (1934-1969), KEYK'te ÇiKP temsilciliği üyesi (1935-1937). ***Cilt I***, s.229;

ÇİJOV, B. İ. - Sovyet sanayi kooperatifleri hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14.

ÇİKALİKOVA, EKATERİNA KİRYAKOVA - Vasil Tanev'in eşi. Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110.

ÇJAN ÇUN - Çin generali, Gomindan aktifi, Çan Kayşi'nin güvendiği kişilerden, Moskova'da şahsi temsilcisi (1937). ***Cilt II***, s.47.

ÇJAN GOTAO (1897-1979) - Çin Komünist Partisi kurucu ve yöneticilerinden, MK üyesi (belirli aralıklarla 1922-1938), PB üyesi (1925-1927; 19928-1938), partinin KEYK'teki temsilcisi (1928-1938), KEYK aday üyesi (1928-1935), KEYK üyesi (1935-1938), Hudut Bölgesi hükümetinde başbakan (1936-1938), 1938'de partiden ihraç edildi, 1949'dan sonra Honkong'a yerleşti. ***Cilt I***, s.171.

ÇJAN SÜELYAN (1901)- Mançurya valisi (1928-1931), Gomindan birliklerinin başkomutan yardımcısı (1931-1936), Sian olaylarından (1939) sonra cezaevinde (1936-1946), 1946'dan sonra Tayvan'da ev hapsinde. ***Cilt I***, s.159.

ÇJIN Lİ - Bak: JIN BİŞI.

ÇJOU ENLAY (1898-1976) - Çin KP aktifi, MK üyesi (1927-1976), PB aday üyesi (1927), PB üyesi (1928-1976), KEYK aday üyesi (1928-1935), KEYK üyesi (1935-1943), KEYK'te ÇiKP temsilciliğini yönetiyor (1930). 1933'ten itibaren MK Sekreterliği üyesi, MK Askeri Konsey üyesi (1934-1935), ÇiKP'nin Çan Kayşi hükümetindeki temsilciliğinin yöneticisi (1937-1943). ***Cilt I***, s.229; ***Cilt II***, s.59, 83, 84, 182, 183, 324, 332.

ÇJU DI (1886-1976) - ÇiKP aktifi, 1930'dan itibaren MK üyesi, 1931'den sonra PB üyesi ve Çin Kızıl Ordusu Devrimci Askeri Kurul Başkanı, MK sekreteri (1945-1956). ***Cilt II***, s.56.

ÇKALOV, VALERİY POVLOVİÇ (1904-1938) - SSCB Hava Kuvvetleri Bilimsel Araştırma Enstitüsü deneyci pilot (1930-1937), SSCB Kahramanı. ***Cilt I***, s.183, 223; ***Cilt II***, s.13, 62.

ÇKALOVA - V. P. Çkalov'un eşi. ***Cilt II***, s.13, 160.

ÇOBANOV, YORDAN (1905-1965) -

BuKP, FrKP (1925-1932) ve İsviçre KP (1932-1933) aktifi, XXVI Halk Meclisi ve Büyük Halk Meclisi Başkanlık Divanı sekreteri (1945-1948), Türkiye'de Büyükelçi (1948-1954). ***Cilt III***, s.258.

ÇOÇOOLU, STOYO NİDİLÇEV [NEDELÇEV, STOYAN] (1908-1987) - BuKP üyesi, SSCB'de politik mülteci(1936-1941), Hristo Botev Partizan Müfrezesi ve Georgi Dimitrov Partizan Tugayı komutanı, Anayurt Savaşı'na katıldı, Bulgaristan Halk Ordusu'nda yüksek komutanlık görevlerinde bulundu. ***Cilt II***, s.438, 439; ***Cilt III***, s.7, 11, 13, 194, 212.

ÇOLAKOV, STANÇO (1900-1981) - Bulgar iktisatçı, profesör, eğitim (1944-1945) ve maliye (1945-1946) bakanı. ***Cilt II***, s.382.

ÇOLAKOV, TODOR - Bulgar sendikacı. ***Cilt II***, s.415, 417, 418, 430.

ÇÖRÇİL, UİNSTİN (1874-1965) - İngiliz politikacısı ve devlet adamı, Muhafazakar Parti lideri (1940-1955), değişik hükümetlerde bakan (1908-1940), başbakan ve savunma bakanı (1940-1945). ***Cilt I***, s.214; ***Cilt II***, s.85, 134, 169, 181, 182, 205, 206, 208, 209, 210, 257, 336, 390, 428.

ÇUBAR, VLAS YAKOVLEVİÇ (1891-1939) - SKP(b) aktifi, 1922'den itibaren MK üyesi, Ukrayna SSC Başbakanı ve UkKP(b) PB üyesi (1923-1934), SKP(b) MK PB aday üyesi (1926-1935) ve 1935'ten sonra PB üyesi, SSCB başbakan yardımcısı (1934-1938), NKVD tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.174.

ÇUGUNOV, A. Y. - SSCB sanayi kooperatifleri hareketi aktifi. ***Cilt II***, s.14.

ÇUHLOV - Kızıl Ordu'da tümen komiseri. ***Cilt II***, s.218.

ÇUYKOV, VASİLİY İVANOVİÇ (1900-1982) - Sovyet generali, SSCB'nin Çin'de ataşe militeri (1940-1942), Almanya'daki Sovyet Askeri Birlikler komitanı birinci yardımcısı (1946-1949). ***Cilt II***, s.152, 157.

ÇYOKİNA - SSCB kadın hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.23, 25.

D

D'ONOFRİO, EDUARDO [FİMEN, EDO; EDO] (1901) - İtalyan Komünist Partisi aktifi, İspanya'da interbrigadist (1936-1939), İKP'nin KEYK temsilcisi (1939-1940), SSCB'deki İtalyan savaş tutsakları arasında çalıştı (1943-1944), İKP Yönetimi üyesi (1946-1956). ***Cilt II***, s.370.

D. - Muhtemelen DÜKLO, JAK. ***Cilt II***, s.82.

DALADİE, EDUARD (1884-1970) - Fransız bakan (1924-1940 - kısa aralarla), başbakan (1933; 1934; 1938-1940), milletvekili (1946-1958). ***Cilt I***, s.186, 188, 190, 191, 192, 194, 196, 202, 204, 214; ***Cilt II***, s.5, 148.

DALEM, FRANTS (1892) -1928'de Almanya KP MK PB üyesi, KEYK'in İspanya'daki temsilcilerinden (1936 -1937), KEYK aday üyesi (1935-1943), 1938'de AKP MK Paris Sekreterliği yöneticisi. ***Cilt I***, s.193; ***Cilt II***, s.60; ***Cilt III***, s.13.

DALİDA - Fransa KP aktifi. ***Cilt II***, s.8.

DAMYANOV, ATANAS [A. D. İVANOV] (1899-1941) - SSCB'de Bulgar politik mülteci 1941'de uçakla gizlice Bulgaristan'a geçirildi, orada öldü. ***Cilt II***, s.98.

DAMYANOV, GEORGİ PIRVANOV [BELOV] (1892-1958) - Bulgaristan KP militanı, SSCB'de politik mülteci, BKP Dış Büro üyesi (1937-1944), KEYK Personel Şubesi şefi (1937-1938,1942-1943), Bulgaristan'a döndü (1944), BKP MK Askeri Şube şefi (1944-1946) savaş bakanı (1946-1950), BKP MK PB üyesi (1945-1958). ***Cilt I***, s.153, 158, 178, 183, 221, 248; ***Cilt II***, s.11, 22, 59, 76, 121, 134, 136, 138, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 152, 153, 157, 158, 162, 164, 170, 174, 181, 186, 194, 195, 197, 204, 215, 217, 218, 222, 225, 227, 230, 231, 237, 238, 240, 242, 143, 245, 251, 254, 256, 257, 258, 259, 261, 262, 265, 271, 275, 277, 279, 280, 282, 290, 297, 299, 300, 303, 304, 305, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 316, 322, 235, 331, 334, 335, 338, 340, 342, 343, 347, 349, 351, 352, 356, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 366, 368, 369, 370, 371, 372,

373, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 383, 384, 385, 386, 387, 394, 398; ***Cilt III***, s.22, 26, 59, 60, 62, 71, 75, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 91, 92, 96, 99, 100, 108, 110, 111, 113, 114, 166, 167, 169, 170, 172, 173, 174, 191, 201, 202, 203, 204, 207, 209, 214, 218, 249.

DAMYANOV, RAYKO [R. D. RAYKOV] (1903)-Bulgaristan KP militanı, SSCB'de politik mülteci, BKP MK üyesi (1935-1966), İspanya'da interbrigadist (1938-1939), 1940'da Bulgaristan'a döndü, politik mahkum, 1943'te kaçıp partizan oluyor, PB üyesi (1945-1962), Genel İşçi Sendikaları Birliği Merkez Kurulu Başkanı (1945-1950). ***Cilt II***, s.418, 419, 420, 422; CiltIII, s.78, 173, 174, 191, 204, 222, 251.

DAMYANOVA, ROZA [BELOVA, ROZA] (1921-1994) - Georgi Damyanov'un kızı. ***Cilt III***, s.46.

DANÇO - Bak: DİMİTROV, DANÇO.

DANGE, ŞRİPAD ARMİT (1899) - Hindistan Sendikalar Federasyonu Başkanı. ***Cilt III***, s.116.

DANİEL, JORJ (1911) - Fransa KP aktifi, SSCB'de mülteci, 1941'de KEKY tarafından Fransa'ya gönderildi. ***Cilt I***, s.190; ***Cilt II***, s.114, 115, 123, 124, 127.

DANİLİN, Sovyet sendika aktifi.DANİLOV, SLKGB aktifi. ***Cilt II***, s.428.

DANİLOV, Novoe Vremya dergisinde görevli gazeteci. ***Cilt II***, s.433; ***Cilt III***, s.7, 8, 19.

DANİLOVİÇ, KEYK personeli. ***Cilt II***, s.75, 225.

DANİŞEVSKİ, TADEUŞ (1904-1969) - Polonyalı komünist, KEYK raportörü (1929-1930; 1032-1935), KEYK personeli (1940-1943), PBİP MK üyesi (1948-1968). ***Cilt II***, s.334.

DANOVSKİ, BOYAN İVANOV (1899-1976) - Bulgar dram yazarı, yönetmen, tiyatro uzmanı. ***Cilt I***, s.122, 123, 125, 131.

DANTON, JORJ JAK (1759-1794) - Büyük Fransız Devrimi aktifi. ***Cilt I***, s.85.

DAO - Güney Afrika KP MK üyesi. ***Cilt III***, s.254.

DARİAG, E - DARLAN, JAN LUİ (1881-1942) - Fransız amirali, "Vişi" hükümetinde başbakan yardımcısı. ***Cilt II***, s.245.

DARNAR, Ümanite gazetesi redaktörü. ***Cilt I***, s.241; ***Cilt II***, s.206.

DASKALOV, İVAN (1904-1987) - Bulgar subayı. CiltII, s.433.

DASKALOV, TAÇO (1898-1964) - Bulgar avukat, İP MK üyesi (1930-1935) ve 1937'den sonra, BHM'de milletvekili. ***Cilt I***, s.178; ***Cilt III***, s.65.

DAŞEVSKİ - KEYK personeli. ***Cilt II***, s.159.

DAUNTIR - Deyli Telegraf muhabiri. ***Cilt III***, s.115.

DAVİD, FRANTS (1900) - Avusturyalı komünist, cerrah, SSCB'de mülteci, savaştan sonra Viyana'ya döndü. ***Cilt II***, s.372, 388; ***Cilt III***, s.200.

DAVİDOV - NKVD generali, 1943'ten sonra SKP(b) MK Uluslararası Enformasyon Şubesi'ne bağlı Enstitü 100'ün müdürü. CiltII, s.419, 423.

DAVİDOV, İLYA YULEVİÇ (1917-1996) - Sovyet askeri doktoru, Todor Pavlov'un kızının eşi, Bulgaristan'da Müttefik Devletler Denetim Komisyonu'na hizmet veren Tıp Merkezi müdürü (1945-1947). ***Cilt II***, 438, 440; CiltIII, s.19, 20.

DE FRUTOS - Arjantin KP aktifi, KEYK'in Latin Amerika temsilcisi (1943). ***Cilt II***, s.280.

DE VİNER, Hollanda KP aktifi. ***Cilt I***, s.158.

DEA, MARSEL - Fransız politikacı. ***Cilt II***, s.53.

DEBORİN, GRİGORİY A. - Sovyet tarihçi. ***Cilt II***, s.330.

DEÇEV, ALEKSANDIR (1920) - pilot, telsiz-telgrafçı, SSCB'de mülteci, Kasım 1944'te Bulgaristan'a döndü. Bulgaristan Halk Ordusu'nda general. ***Cilt III***, s.400.

DEÇEV, STEFAN (1891-1941) - Bulgar avukat, BKP üyesi, Laypsig davasında sanık komünistleri savunmak için yürütülen uluslararası kampanyaya katıldı. ***Cilt I***, s.95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 106, 107, 109, 111, 113.

DEDOV - KEYK ekonomik işler dairesinde görevli. ***Cilt II***, s.305.

DEKANOZOV, VLADİMİR GEORGİEVİÇ (+1953) - NKVD Dış İstihbarat Dairesi şefi (1938-1940), dışişleri bakanı yardımcısı, SSCB'nin Almanya elçisi (1940-1941), Stalin'in güvendiği kişilerinden. ***Cilt I***, s.229; ***Cilt II***, s.13, 36, 194, 206, 233, 245, 259, 260, 261, 283, 284, 285, 339, 351, 385, 424, 436; ***Cilt III***, s.53, 54, 56, 63, 72, 95, 257.

DEKO - Fransa KP aktifi, partinin KEYK'teki delegesi. ***Cilt I***, s.225.

DEKSTER, TOM HENRİ (1901) - Büyük Britanya KP üyesi, KEYK personeli. ***Cilt II***, s.75, 278.

DEL BARİO - Kataloniya Birleşik Sosyalist Partisi aktifi. ***Cilt I***, s.249; ***Cilt II***, 14.

DELİKADO - İspanya KP aktifi. ***Cilt I***, s.240.

DELİNG - Çekoslovakya KP aktifi. ***Cilt I***, s.232.

DEMYAN - Bak: BEDNİ, DEMYAN.

DENEV, SIBİ DİMİTROV (1900-1941) - 1933'ten itibaren Bulgaristan KP MK Sekreteri, parti MK'nin İspanya KP MK temsilcisi (1936-1939), KEYK personeli (1939-1941) ***Cilt II***, s.91.

DENGEL, FİLİP (1882-1948) - Almanya KP aktifi, PB üyesi ve MK Sekreteri (1926-1941), KEYK üyesi (1928-1935), KEYK sorumlu görevlisi (1932-1935), Komintern Enternasyonal Kontrol Komisyonu (EKK) üyesi (1935-1941), Almanya KP'nin KEYK temsilcisi (1936-1938), Komunistiçeskiy İnternatsiyonal (Komünist Enternasyonnal) dergisinin redaksiyon üyesi (1938-1941). ***Cilt I***, s.219; CiltII, s.40, 157.

DENİS, YUDJİN [RAYEN, TİM] (1904-1961) - 1938'den itibaren ABD KP Ulusal Komitesi üyesi, UK Genel Sekreteri (1946-1957). ***Cilt II***, s.63, 64, 65, 71, 83, 87, 110.

DENŞEL, YOHANES (1882) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

DERJANSKİ, ANGEL (1895-1964) - BHÇB Pladne aktifi, milletvekili, bakan (1944-1945), 1945'ten itibaren muhalefete geçti. ***Cilt II***, s.382; ***Cilt III***, s.20, 29.

DERJAVİN, KONSTANTİN NİKOLAEVİÇ (1903-1956) - Sovyet edebiyatçısı, profesör, akademisyen N. S. Derjavin'in oğlu. ***Cilt III***, s.193.

DERJAVİN, NİKOLAY SEVASTYANOVİÇ (1877-1953) - Sovyet Slavcılık uzmanı, akademisyen. ***Cilt II***, s.180, 182, 185, 186, 215, 226, 395; ***Cilt III***, s.11, 39, 52, 68, 77, 193, 195.

DERKS, OLGA - AKP'nin Rahytsag'daki parlamento grubu stenocusu, Laypsig davasında tanık kadın. ***Cilt I***, s.106.

DESANTİ, DOMİNİK - Fransız gazeteci kadın. ***Cilt III***, s.98.

DETKOV, NİKOLAY VASİLEVİÇ (1905) - KEYK Yabancı Dillerde Neşriyat Evi Müdür Yardımcısı. ***Cilt II***, s.63.

DİN FA [FAN LİN] (1906-1946) - Çin KP aktifi, 1930'da MK üyesi ve 1934'te PB aday üyesi oldu, partinin KEYK temsilciliği üyesi (1935-1937), 1938'den itibaren Yanan'daki parti okulu müdürü, uçak kazasında öldü. ***Cilt I***, s.159, 159, 173, 210, 211.

DİT, RACANİ PALM (1896-1974) - Büyük Britanya KP MK PB üyesi, KEYK aday üyesi (1935-1943) KP YK başkan yardımcısı (1943-1961). ***Cilt I***, s.155; ***Cilt II***, s.295.

Dİ VİTORİO, CUZEPE [NİKOLETİ, MARİO] (1892-1957) - İtalyan Komünist Partisi aktifi, 1930'dan itibaren MK üyesi, 1947'den itibaren İtalyan Genel Emek Konfederasyonu Genel Sekreteri, Dünya Sendikalar Federasyonu Başkan Yardımcısı (1945-1949) ve Başkanı (1949-1957). ***Cilt I***, s.157; ***Cilt II***, s.368; ***Cilt III***, s.26,

29.

DİAS, HOSE [PEPE] (1895-1942) - İspanya KP MK Genel Sekreteri (1932-1942), KEYK üyesi (1935-1942), KEYK Sekreterlik üyesi (1939-1942) ***Cilt I***, s.181, 183, 208, 210, 211, 217, 227, 228, 230, 233, 234; 235, 239, 240, 245, 246, 248, 249; ***Cilt II***, s.8, 11, 13, 14, 21, 22, 27, 34, 41, 52, 53, 58, 84, 91, 92, 93, 101, 128, 154, 155, 162, 165, 278, 321.

DİÇEV, DİMO (1902-1982) - Bulgaristan KP aktifi, İspanya'da interbrigadist (1936-1939), Milli Emniyet Genel Müdürü (1947-1949), MK Personel Şefi, (1947-1949). ***Cilt III***, s.83, 92, 221, 251, 258.

DİDRO, DENİ (1713-1783) - Fransız filozofu. ***Cilt I***, s.185.

DİEGO, MENDOR - İspanya KP aktifi. ***Cilt I***, s.240.

DİKLU - Ümanite muhabiri. ***Cilt III***, s.93.

DİKOV, DİKO (1910-1986) - Bulgaristan KP aktifi, XII-ci Askeri Bölge Komutanı (1943-1944), BKP MK aday üyesi (1945-1954), Bulgaristan Halk Ordusunda değişik komutanlık görevlerinde bulundu. ***Cilt III***, s.194, 250.

DİLS, RUDOLF - Almanya bakanlık müşaviri, Prusya Gestapo şefi. ***Cilt I***, s.127, 128, 129, 137.

DİMANOVİÇ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt I***, s.244.

DİMİTRENKO -KEYK'in Moskova'daki Lüks Oteli'nin müdürü. ***Cilt II***, s.162.

DİMİTRİEV, K [BOJİNOV] - Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de mülteci. ***Cilt II***, s.159, 213

DİMİTRİEV, K [BOJİNOV] - Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de mülteci. ***Cilt II***, s.159, 213.

DİMİTROV - Bulgar subayı. ***Cilt II***, s.416, 440.

DİMİTROV, ATANAS - Bulgaristan KP aktifi. ***Cilt III***, s.252.

DİMİTROV, BONYU [PETROVSKİ] - Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de mülteci, 9 Eylül 1944'ten sonra ülkesine döndü. ***Cilt II***, s.402, 417, 432, 438.

DİMİTROV, BORİS - Georgi Dimitrov'un erkek kardeşi. ***Cilt III***, s.82.

DİMİTROV, BOYKO [BOYKO] (1941) - Georgi Dimitrov'un evlâtlığı. ***Cilt III***, s.94, 96, 98, 112, 142, 198, 212, 228, 244, 253.

DİMİTROV, DANÇO (1911-1991) - Bulgaristan İşçi Gençler Birliği, Genel Halk Öğrenciler Birliği, İşçi Partisi ve Komünist Partisi aktifi, 9 Eylül 1944'ten sonra Ulaşım Bakanı, BİP(k) MK aday üyesi. ***Cilt II***, s.439; ***Cilt III***, s.5, 8, 10, 12, 16, 17, 26, 252.

DİMİTROV, DİMİTIR [MİTYA] (1936-1943) - Georgi Dimitrov'un oğlu. ***Cilt I***, s.151, 152, 171, 173, 184, 240, 242; ***Cilt II***, s.15, 15, 27, 43, 52, 69, 90, 93, 94, 99, 100, 102, 104, 105, 109, 110, 121, 153, 177, 179, 247, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 292, 293, 298, 299, 301, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 320, 322, 328, 334, 342, 346, 358, 360, 371, 435; ***Cilt III***, s.86, 123, 198, 224.

DİMİTROV, DOBRİN - Bulgar pilot, SSCB'de mülteci, 1945'te Bulgaristan'a dönüyor. ***Cilt II***, s.436.

DİMİTROV, GEORGİ MİHOV [GEMETO] (1903-1972) - BHÇB Pladne lideri, merkezi önce Kudüs'te, daha sonra Kahire'de bulunan Bulgar Milli Mülteciler Komitesi Başkanı (1941-1944), BHÇB Başsekreteri (1944-1945), 1945'ten sonra ABD'de mülteci olarak Bulgar milli komitesinin başında bulundu, gıyabında müebbet hapis cezasına mahkum edildi (1946). ***Cilt III***, s.10, 162.

DİMİTROV, GEORGİ [GEORGİ MİHAYLOVİÇ; JORJ; İVAN; İVANOV; HELMUT; YAN] (1882-1949) - Komintern Batı Avrupa Bürosu Başkanı (1929-1933), Laypsig Davası kahramanı (1933), 1934'ten itibaren KEYK Başkanı, Komintern Genel Sekreteri (1935-1943), Uluslararası Enformasyon Şubesi - OMİ başkanı

(1943-1945), Bulgaristan Başbakanı (1946-1949), BKP MK Genel Sekreteri (1948-1949). ***Cilt I***, s. 83, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 114, 116, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 149, 161, 162, 163, 167, 171, 174, 175, 180, 181, 183, 205, 206, 213, 218 219, 221, 222, 223, 224, 226, 227, 234, 235, 236, 237, 238, 241, 243, 248; ***Cilt II***, s. 5, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 21, 22, 29, 30, 32, 35, 36, 39, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 72, 74, 75, 78, 85, 100, 105, 123, 125, 138, 143, 149, 151, 162, 169, 184, 185, 194, 214, 225, 226, 235, 241, 244, 249, 250, 251, 265, 275, 285, 287, 289, 290, 291, 294, 295, 299, 300, 301, 308, 309, 313, 314, 317, 318, 321, 326, 332, 338, 339, 341, 352, 354, 359, 362, 363, 366, 371, 375, 385, 391, 392, 397, 405, 406, 409, 412, 416, 431, 427, 430, 438; ***Cilt III***, s.30, 31, 34, 36, 37, 38, 44, 46, 54, 58, 59, 62, 63, 65, 72, 73, 74, 85, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 110, 111, 115, 117, 118, 129, 130, 133, 134, 135, 140, 141, 145, 147, 158, 160, 173, 175, 176, 178, 179, 180, 181, 182, 184, 188, 189, 190, 200, 201, 202, 203, 211, 214, 215, 216, 217, 219, 220, 223, 224, 225, 226, 227, 235, 238, 240, 242, 243, 246, 251, 254, 257.

DİMİTROV, İVAN (1901-1949) - Bulgaristan KP aktifi, 1937'den itibaren MK üyesi. ***Cilt III***, s.224, 251, 257.

DİMİTROV, LİBKNEHT (1922) - Argir Dimitrov'un oğlu. ***Cilt III***, s.14

DİMİTROV, LYUBEN [LYUBO; LYUBOMİR] - Georgi Dimitrov'un erkek kardeşi. ***Cilt I***, s.92; ***Cilt II***, s.285; ***Cilt III***, s.66, 82, 102.

DİMİTROV, MİHAİL (1881-1966) - Bulgar tarihçi, akademisyen. ***Cilt III***, s.14, 18.

DİMİTROV, SAŞO JEKOV - Bulgar mülteci, telsizci. ***Cilt II***, s.359; ***Cilt III***, s.212.

DİMİTROV, STANKE [DİMİTROV, STEFAN; MAREK] (1889-1944) - Bulgaristan KP(dar sosyalistler) Örgüt İşleri Sekreteri (1923-1925), KEYK personeli (1925-1935), BKP MK Sekreteri (1935-1937). 1937 ile 1943 yılları arasında KEYK ve BKP MK Dış Bürosu'nda çalıştı. Bulgaristan'a giderken uçak kazasında ölüyor. ***Cilt I***, s.153, 172, 178, 183, 192, 199, 200, 217; ***Cilt II***, s.12, 65, 71, 76, 110, 111, 131, 137, 153, 164, 168, 209, 239, 294, 313, 314, 315, 317, 318, 332, 338, 340, 342, 343, 347, 349, 352, 356, 357, 358, 359, 360, 366, 367, 372, 373, 375, 377, 378.

DİMİTROV, STEFAN, Bak: DİMİTROV, STANKE.

DİMİTROV, TEODOR. ***Cilt I***, s.111.

DİMİTROV, TODOR [TODORÇO] (1896-1925) - Georgi Dimitrov'un erkek kardeşi, BKP aktifi, 1925'te öldürüldü. ***Cilt III***, s.55.

DİMİTROVA, ANKA - Bulgaristan KP aktifi kadın, SSCB'de mülteci. Temmuz 1943'ten sonra Georgi Dimitrov'un Uluslararası Enformasyon Şubesi'ndeki sekreterliğinde destekçi, 1945 yılında Bulgaristan'a döndü. ***Cilt III***, s.13.

DİMİTROVA, ELENA [ELENA MİHAYLOVNA; LENA] (1902-1974) - Georgi Dimitrov'un kızkardeşi, BKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1925-1945), KEYK ve OMİ personeli (1937-1943), 1945'ten itibaren BİP(k) MK üyesi, Merkez Parti Okulu Müdürü (1945-1949). ***Cilt I***, s.79, 96, 99, 100, 101, 114, 115, 228, 131, 132, 135, 136, 137, 142, 143, 162, 240, 246, 247, 248, 250; ***Cilt II***, s.7, 12, 14, 15, 26, 84, 87, 88, 89, 94, 95, 102, 104, 106, 108, 110, 112, 113, 120, 133, 136, 164, 166, 174, 177, 183, 187, 192, 193, 196, 198, 201, 212, 216, 218, 246, 250, 256, 265, 277, 278, 279, 319, 330, 331, 338, 340, 347, 359, 364, 370, 377, 396, 402, 412, 415, 424, 425, 436; ***Cilt III***, s.58, 65, 68, 95, 96, 98, 102, 107, 108, 114, 192, 199, 213, 217, 223, 228, 247, 253.

DİMİTROVA, FANYA [FANİ; FANİÇKA; FANYA] (1932-1985) - Van Min'in kızı. Georgi Dimitrov 1937'de evlâtlık edindi, 1947-1948'de Bulgaristan'da yaşadı, geri kalan zamanlarda SSCB'de bulundu. ***Cilt I***, s.240; ***Cilt II***, s.43, 56, 90, 93, 96, 101,

123, 153, 218, 282, 323, 326, 327, 334, 364, 418, 424; ***Cilt III***, s.212, 226, 229, 230, 232, 238, 244.

DİMİTROVA, LYUBA [LYUBA] (1880-1933) - G. Dimitrov'un ilk eşi (1906-1933). Sırbistanlı şair, BKP ve SKP(b) aktifi. ***Cilt I***, s.92, 117, 130, 132, 141, 142, 219; ***Cilt II***, s.34, 293; ***Cilt III***, s.229.

DİMİTROVA, PARAŞKEVA [BABUŞKA] (1861-1944) - Georgi Dimitrov'un annesi. ***Cilt I***, s.137, 138, 142, 147; ***Cilt II***, s.110, 228.

DİMİTROVA, ROZA [ROZA; ROZİ; ROZA YULİEVNA; FLAYŞMAN, ROZA] (1896-1958) - Georgi Dimitrov'un ikinci eşi, Avusturya doğumlu, Avusturya KP üyesi, Georgi Dimitrov ile birlikte SSCB (1934-1945) ve Bulgaristan'da (1945-1949) yaşadı, toplum işlerine aktif bir şekilde katıldı. ***Cilt I***, s. 99, 100, 109, 115, 120, 121, 122, 129, 130, 135, 137, 140, 142, 143, 144, 145, 147, 150, 151, 152, 156, 162, 164, 190, 205, 227, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245; ***Cilt II***, s.17, 23, 26, 31, 38, 53, 54, 60, 61, 68, 83, 84, 90, 91, 94, 95, 96, 97, 100, 101, 102, 112, 113, 116, 123, 166, 168, 192, 196, 247, 248, 272, 273, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 293, 297, 198, 299, 301, 303, 305, 306, 307, 307, 307, 311, 321, 328, 358, 369, 373, 377, 378, 379, 385, 396, 418, 423, 424, 426, 428, 435, 438; ***Cilt III***, s.6, 18, 20, 34, 29, 40, 45, 50, 55, 62, 63, 65, 67, 79, 82, 87, 91, 94, 96, 98, 104, 108, 167, 178, 191, 198, 211, 212, 214, 224, 226, 228, 244, 252.

DİMOV, DİMİTIR (1903-1968) - Bulgar parti aktifi ve devlet adamı. ***Cilt III***, s.251.

DİMOV, DİMO - ***Cilt III***, s.116, 209.

DİMOV, İVAN (1857-1965) - Bulgar artisti. ***Cilt III***, s.105.

DİNKOV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.420.

DİNYEŞ, LAYOŞ - Macar politikacı ve devlet adamı, başbakan (1948). ***Cilt III***, s.174, 211, 216, 222.

DİTBENDER, VALTER - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.111.

DİTMAN, OTO (1905) - Macaristan KP ve Çekoslovakya KP aktifi. 1935'ten itibaren Çekoslovakya Komünist Gençler Birliği'nin Komünist Gençler Enternasyonali Yürütme Komitesi'nde temsilcisi, Macaristan KP DB üyesi (1939-1940), 1940'ta KEYK tarafından Macaristan'a gönderildi. ***Cilt II***, s.14, 39, 40.

DİTRİH, HUGO - Laypsig davasında sorgu hakimi. ***Cilt I***, s.99, 100.

DİTRİH, J. (1890-1943) - Almanya KP'nin Moskova temsilciliği üyesi. ***Cilt II***, s.153.

DMİTRİY İLİÇ - Bak: ULYANOV, DMİTRİY İLİÇ.

DMİTRİY ZAHARİÇ - Bak: MANUİLSKİ, DMİTRİY ZAHAROVİÇ.

DMİTRİY ZAHAROVİÇ - Bak: MANUİLSKİ, DMİTRİY ZAHAROVİÇ.

DOBREV, GEORGİ MİHAYLOV [JELEZOV; MİHAYLOV, GEORGİ] - 1893-1966) - Bulgaristan KP aktifi, İspanya'da iç savaşa katıldı, 9 Eylül 1944'ten sonra Bulgaristan'da idari işlerde ve kültür kurumlarında sorumlu görevlerde bulundu. ***Cilt II***, s.133, 159; ***Cilt III***, s.133.

DOBREV, KRISTYU - Bulgaristan'da 1878 savaşı gönüllüsü gazi. ***Cilt III***, s.69.

DOBREV, KRİSTYU [KRISTYU] (1903-1976) -Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1925-1944), Batılı Ulusal Azınlıklar Komünist Üniversitesi'nde ve KEYK'in Kuşnarenkovo'daki okulunda öğretim üyesi (1941-1943), Ticaret Bakanı (1947-1950), BKP MK aday üyesi (1045-1948) ve MK üyesi (1948-1950). ***Cilt II***, s.194, 205, 221, 244, 245, 251, 257; ***Cilt III***, s.213, 225, 388, 417.

DOBRİ - Bak: TERPEŞEV, DOBRİ.

DOBROHOTOVA - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt II***, s.272, 273.

DOBROLYUBOV, NİKOLAY ALEKSANDROVİÇ (1836-1861) - Rus edebiyat eleştirmeni ve devrimci. ***Cilt I***, s.148.

DOBROSLAVSKA, TRAYÇO (1903-1964) - Bulgar gazeteci, Zveno aktifi, Halk Sağlık Bakanı (1947-1950). ***Cilt III***, s.131.

DOBROVOLSKAYA - Ciltİ, s.144.

DOD, MARTA - Uylyam Dod'un kızı. ***Cilt III***, s.47.

DOD, UYLYAM (1869-1960) - tarihçi ve diplomat, ABD'nin Almanya'da diplomatik temsilcisi.

DOKTOR - Bak: İSAKOV, NAİM.

DOLANSKİ, YAROMİR - Çekoslovakya KP aktifi. ***Cilt II***, s.38; ***Cilt III***, s.25.

DOLAPÇİEV, BLAGOVEST (1905-1974) - Bulgar matematikçi, Sofya Üniversitesi'nde öğretim üyesi profesör. ***Cilt III***, s.18, 81.

DOLG. - KEYK çalışanlarından birinin açıklanamayan adı. ***Cilt I***, s.224.

DOLORES - Bak: İBARURİ, DOLORES.

DOMBEK - Garson, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.112.

DOMBROVSKİ, YUZEF - Polonya Birleşik İşçi Partisi MK PB üyesi. ***Cilt III***, s.206.

DONA, Bak: UUDMAN, DOROTİ.

DONÇA - Romen komünist, SSCB'de mülteci. ***Cilt II***, s.148.

DONÇO - Bak: YUGOV, ANTON.

DORA - Bak: LİBLİNG, DORA.

DORÇEV, GEORGİ LİLOV (1873-1960) - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.58, 438.

DORİO, JAK (1898-1945) - Fransız KP, Komünist Gençlik Enternasyonali ve KEYK aktifi (1924-1934), 1934'te partiden ihraç ediliyor, faşizm yanlısı Fransa Halk Partisi'nin lideri (1936-1940). ***Cilt I***, s.82, 83, 84, 142.

DOTSA, CUZEPE [FURİNİ] - İtalyan KP MK üyesi. ***Cilt II***, s.183.

DOVEROV- Mejdunarodnaya Kniga'nın Sofya temsilcisi. ***Cilt III***, s.47.

DOYCAŞVİLİ, GEORGİY NİLOLAEVİÇ (1902) - Sovyet komünisti, KEYK çalışanlarından (1939-1941). ***Cilt II***, s.43, 60, 71.

DOZİ - Hollanda'nın Sofya büyükelçisi. ***Cilt III***, s.175.

DRAGANOV - Boris Stefanov'un oğlu.***Cilt II***, s.53.

DRAGANOV, İVAN - Bak: STEFANOV, BORİS.

DRAGANOV, SAVA [EMİLYOV, A. İ.] (1904) - 1929'da Avusturya KP üyesi oluyor, 1935'ten sonra KEYK personeli ve Romanya KP'nin KEYK temsilcisi. ***Cilt II***, s.435.

DRAGANOV, YORDAN - Bak: BORİL, PYOTR SEMYONOVİÇ.

DRAGNEV, GEORGİ (1886-1955) - BHÇB Daimi Komitesi aktifi (1944-1947), Bayındırlık Bakanı (1945-1947). ***Cilt III***, s.59, 66, 68, 70, 71, 73, 75, 77, 81, 92, 98, 99, 111, 117.

DRAGOYÇEV, ÇAVDAR [ÇAVDAR] (1925) - Tsola Dragoyçeva'nın oğlu, 1930-1945 döneminde SSCB'de yaşadı. ***Cilt II***, s. 42; ***Cilt III***, s.26, 45, 47.

DRAGOYÇEVA, TSOLA [SONYA;TSVETANOV; TSOLA (1898-1994) - Bulgaristan KP aktifi, Komintern Uluslararası Lenin Okulu'nda okudu (1935-1936), KEYK'e bağlı Uluslararası Kadınlar Birliği'nde görevli (1935-1936), 1937'den itibaren İP MK üyesi, BKP MK PB üyesi (1940-1948), VC UK Başsekreteri (1944-1948). ***Cilt II***, s.78, 390, 398, 418, 419, 420, 424, 428; ***Cilt III***, s.26, 45, 57, 65, 66, 82, 85, 108, 122, 123, 143, 173, 213, 216, 251.

DRAGUN - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi'nde subay. ***Cilt II***, s.101, 123.

DRAMALİEV, KİRİL (1892-1961) - Bulgaristan KP militanı, 1942'den itibaren VC UK üyesi, 1947'den sonra BİP(k) MK üyesi, Milli Eğitim Bakanı (1947-1952). ***Cilt II***, s.348; ***Cilt III***, s.134, 204, 244, 251, 253.

DRAVİÇ, SALAY - SSCB'deki Yugoslav radyosunda yorumcu. ***Cilt II***, s.143, 276

DRAYSLER - *Cilt II*, s.52.

DREKSEL, PAUL - Almanya KP aktifi, Laypsig davasında tanık. *Cilt I*, s.113.

DRİNOV, MARİN (1838-1906) Bulgar tarihçi, akademisyen, Bulgaristan Bilimler Akademisi kurucularından. *Cilt II*, s.329.

DRONŞKEVİÇ, PYOTR (1910-1943) - Polonyalı komünist, Komintern okullarında iki kez öğrenim gördü (1933-1935; 1941), 1942'de KEYK tarafından gizlice Polonya'ya gönderildi. *Cilt II*, s.170.

DRÖŞER, ERNST (1892) - Alman gazeteci, nasyonal sosyalist. *Cilt I*, s.106, 110, 113, 115.

DRUJKOV - Bak: STALİN, YOSİF VİSARİONOVİÇ.

DUBAN - Bak: Not- 111, 252, 309, 332.

DUMANYAY - NKVD görevlisi. *Cilt II*, s.22.

DUN BİU (1886-1975) - Çin KP kurucularından, ÇKP'nin merkezi Çuntsin'de bulunan Çin Ulusal Politik Daimi Komitesi temsilcisi, 1945'ten itibaren ÇKP PB üyesi ve Devlet İdari İşler Kurulu Başkan Yardımcısı. *Cilt II*, s.352.

DURDEEV - KEYK aktifi. *Cilt II*, s.163.

DUŞENKİN - Sovyet doktor. *Cilt II*, s.246, 247, 327, 329.

DÜKLO, JAK (1896-1975) - Fransız KP MK üyesi (1926-1975), KEYK personeli (1930-1931), Belçika, Almanya ve İspanya'da KEYK'in verdiği özel görevleri yerine getirdi, PB üyesi (1931-1975), MK Sekreteri (1931-1964), KEYK üyesi (1935-1943), Fransa Kurucu Meclis Başkan Yardımcısı (1945-1946). *Cilt I*, s.207, 230, 248; *Cilt II*, s.42, 55, 64, 82, 97, 103, 135, 145, 176, 182, 201, 205, 206, 208, 236, 245, 289, 323, 357; *Cilt III*, s.46, 47.

DÜPÜİ - Bak: RAMET, ARTUR.

DÜRAK -Fransız KP aktifi. *Cilt I*, s.170.

DÜSTERBERG, TEODOR - Çelik Mihver ikinci başkanı. *Cilt I*, s.79, 112.

DÜSTERHÖFT -Laypsig davasında tanık. *Cilt I*, s.111.

DVİNSKİ - Bir Rostovlu. *Cilt II*, s.107.

DYADOTO - Bak: DİMİTIR BLAGDEV.

DYAKOV, ALEKSEY MİHAYLOVİÇ (1896) - Sovyet Hindoloji uzmanı, KEYK raportörü ve İnoradio Hindistan redaksiyonu elemanı. *Cilt II*, s.174.

DYUGMECİEV, LYUBEN (1882-1967) - Avukat, Bulgaristan KP aktifi, milletvekili (1940-1941). *Cilt I*, s.117.

DYUİ, TOMAS - Nü York valisi, 1948 seçimlerinde Cumhuriyetçi Partinin cumhurbaşkanı adayı. *Cilt III*, s.243.

DZERJİNSKAYA, SOFİYA SİGİZMUNDOVNA (1882-1968) - F. E. Dzerjinski'nin eşi, KEYK personeli (1937-1943), daha sonra OMİ'ye bağlı Enstitü 205 görevlisi. CiltII, s.42, 151, 152, 271, 275, 279, 285, 299, 301.

DZODZE, KOÇA - Arnavutluk KP aktifi, bakan (1944-1948), 1949'da idama mahkum oldu. *Cilt III*, s.17.

E

E TİN (1896-1946) - Çin generali, ÇKP'nin Dördüncü Yeni Ordu Komutanı, uçak kazasında öldü. *Cilt II*, s.48, 247.

EBERLAYN, HUGO (1887-1944) - Almanya KMP kurucularından, 1921'den itibaren MK üyesi, KEYK üyesi (1921-1922), Komintern Enternasyonal Kontrol Komisyonu üyesi (1935-1937), Stalin'in baskılarına kurban gitti. *Cilt I*, s.109, 152.

EBERT, FRİDRİH (1871-1925) - Almanya SDP lideri, Almanya Cumhurbaşkanı (1919-1925). *Cilt I*, s.105.

EDO - Bak: D'ONOFRİO, EDUARDO.

EFRON, ADELİNA EFİMOVNA [ADALİS] (1900) - Sovyet şairi kadın. *Cilt II*, s.326.

EGENŞTEYN - *Cilt II*, s.96.

EGOROV - KEYK İrtibat Bürosu elemanı. *Cilt II*, s.79, 150, 376.

EGOROV, ALEKSANDIR İLİÇ (1883-1939) - Sovyet askeri uzmanı, mareşal,

1935'ten itibaren Kızıl Ordu Genel Kurmay Başkanı, 1937-1938 döneminde SSCB Savunma Bakanı Birinci Yardımcısı, 1934'ten itibaren SKP(b) MK aday üyesi, Stalin'in baskılarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.161, 162, 174.

EGOROV, PYOTR İVANOVİÇ - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt III***, s.122, 123, 134, 142, 155, 169, 189, 225.

EJOV, NİKOLAY İVANOVİÇ (1895-1940) - SKP(b) aktifi, 1934'ten itibaren MK üyesi, MK Sekreteri ve MK Personel Şubesi Başkanı (1935-1938), PB aday üyesi (1937-1939), İçişleri bakanı (1936-1938), 1938'den itibaren nehir ulaşım bakanı, 1939'da tutuklanıp kurşuna dizildi. ***Cilt I***, s.151, 156, 157, 161, 164, 167, 168, 172, 174, 193, 218, 219, 220, 221; ***Cilt II***, s.19.

EJOVA - SSCB Anti-faşist Kadınlar Komitesi aktifi. ***Cilt III***, s.10, 13, 21, 22.

ELA - Bak: SPİGLOVA, ELA.

ELENA - Bak: KARASTOYANOVA, ELENA.

ELENA MİHAYLOVA - Bak: DİMİTROVA, ELENA.

ELEONORA (1860-1917) - Bulgar Kraliçesi, Kral Ferdinand'ın ikinci eşi. ***Cilt III***, s.61.

ELİN PELİN (1877-1949) - Bulgar yazarı. ***Cilt III***, s.213, 214, 15.

ELSTER, ERİH -Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

EMELYAN MİHAYLOVİÇ - Bak: YAROSLAVSKİ, EMELYAN MİHAYLOVİÇ.

EMELYANOVA, NİNA - Sovyet piyanist kadın. ***Cilt III***, s.25.

EMİLYOV, A. İ. - Bak: DRAGANOV, SAVA.

ENEV, PETKO (1889-1925) - Bulgaristan KP Yüksek Parti Kurulu üyesi (1919-1923). CiltIII, s.29.

ENGELS, FRİDRİH (1820-1895) - Alman filozof, Marksizmin diğer kurucusu, Birinci ve İkinci Enternasyonal yöneticilerinden biri. ***Cilt I***, s.237; ***Cilt II***, s.369; ***Cilt III***, s.248, 249.

ENKE - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109.

EPŞTEYN - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi görevlisi. ***Cilt II***, s.219.

ERENBURT, İLYA GRİGORİEVİÇ (1891-1967) - Sovyet yazar ve gazeteci. ***Cilt III***, s.51

ERİKSON, U. - İsveç KP aktifi, Komintern Üçüncü Kongresi'nde delege (1921), Bulgaristan'da da KEYK'in kimi özel görevlerini yaptı. CiltII, s.27, 35, 39.

ERİO, EDUARD (1872-1957) - Fransız bakan (kimi aralıklarla 1916-1936), BAŞBAKAN (1924-1926), Millet Meclisi başkanı (1947-1954). ***Cilt I***, s.226; ***Cilt II***, s.440.

ERKOLİ - Bak: TOLİATİ, PALMİRO.

ERMETE, MARİO - Bak: NOVELA, AGOSTİNO.

ERNANDES, HESUS (1907) - İspanya KP MK üyesi (1931-1943), PB üyesi (1932-1943), İspanya Cumhuriyeti'nde bakan (1936-1939), İKP'nin KEYK temsilcisi (1939-1943), 1943'te KEYK tarafından Meksika'ya gönderildi, 1945 yılında partiden ihraç edildi. ***Cilt I***, s.234, 240, 241, 248, 249; ***Cilt II***, s.8, 10, 39, 40, 42, 63, 75, 122, 131, 190, 197, 204, 213, 217, 219, 220, 221, 222, 223, 237, 252, 259, 260, 274, 275, 281, 296, 297, 298, 304, 305, 307, 309, 354, 358, 373.

EROLDİ, JULİEN (1900) - 1937'den itibaren Fransız KP MK aday üyesi, partinin KEYK temsilcisi (1939), MK üyesi (1945-1949), Fransa Kurucu Meclisi'nde ve Millet Meclisi'nde milletvekili. ***Cilt I***, s.233, 235, 245, 250.

ERPENBEK, FRİTS (1897-1975) - Almanya KP aktifi, KEYK personeli (1941-1943), OMİ'yi bağlı Enstitü 99 (1944-1945) ve Enstitü 205 personeli. ***Cilt II***, s.188.

ERŞOV - NKVD görevlisi. ***Cilt I***, s.179.

ERT, ADOLF (1902) - Almanya Anti-ko-

münist Birlikler Genel İttifakı aktifi, anti-komünist kitap yazarı, Anti-komintern dergisini çıkardı. ***Cilt I***, s.113.

ERUKİMOVİÇ - ***Cilt I***, s.167.

ERUSALİMSKİ, AKRADİY SAMSONOVİÇ (1901-1965) - Sovyet tarihçi, SSCB Bilimler Akademisi'nde (1925-1941), Kızıl Profesörlük Enstitüsü'nde (1930-1932), Yüksek Diplomasi Okulu'nda (1939-1941) ve Moskova Üniversitesi'nde (1944-1956) çalışıyor. ***Cilt II***, s.158, 382, 388, 395, 397, 404.

ERUŞEVİÇ - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt II***, s.367.

ESİKOV - MK Uluslararası Enformasyon Şubesi (OMİ) görevlisi. CiltII, s.403.

ESKOBAR, ANDREAS (1903) - Şili KP Merkez Kontrol Komisyonu üyesi. ***Cilt II***, s.66, 74.

ETRİC, MARK - Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu'nda ABD temsilcisi. ***Cilt III***, s.51, 55, 56, 107.

EVANGELİSTA, KRİSANTO (1888-1942) - 1928'den itibaren Kızıl Sendika Enternasyonali (Profintern) Merkez Konseyi üyesi, Filipinler KP kurucusu ve MK Genel Sekreteri (1930-1937), parti başkanı (1938-1942). ***Cilt I***, s.226, 228.

EVDOKİMOV, ALEKSANDIR İVANOVİÇ (1883) - Sovyet diş doktoru, profesör. ***Cilt I***, s.156; ***Cilt II***, s.229, 230, 232, 238; ***Cilt III***, s.86, 155.

EVERGUD - Ressam. ***Cilt II***, s.326.

EVSEEV - KEYK İdari İşler Dairesi şefi. ***Cilt I***, s.221.

EVSEEV - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi subayı. ***Cilt II***, s.108.

EYKİYA, ARMAS (1904-1965) - Finlandiya komünisti, Komünist Gençlik Enternasyonali YK raportörü (1938). Finlandiya "Halk Hükümeti" üyesi (1939-1940), Kareliya-Fin parlamentosunda milletvekili (1940-1941), Kızıl Ordu Politik İşler Dairesi elemanı (1941-1942), KEYK Finlandiya redaksiyonu sorumlusu (1942-1943), 1947'de Finlandiya'ya döndü. ***Cilt II***, s.148, 149, 164, 243, 244, 247, 248.

EYŞTEYN - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt III***, s.86, 94.

F

"F"... - Açıklanamayan bir isim. ***Cilt I***, s.161.

FADEEV, ALEKSANDIR ALEKSANDROVİÇ (1901-1956) - Sovyet yazarı, SKP(b) MK üyesi (1939-1956), SSCB Yazarlar Birliği Genel Sekreteri (1946-1954). ***Cilt II***, s.13, 104.

FAJON, ETİEN (1906-1992) - FrKP aktifi, MK aday üyesi (1932-1945), milletvekili (1936-1940), FrKP'nin Cezayir yönetimi üyesi (1943-1945), MK aday üyesi (1945-1947) ve 1947'den itibaren PB üyesi, milletvekili (1945-1958), *Ümanite* gazetesi başredaktörü (1948-1950). ***Cilt II***, s.284.

FALİN - Yüksek mühendis, KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.121, 171.

FALKON, İREN [TOBOSO, E.] - İspanyol komünisti, Dolores İbaruri'nin KEYK'te sekreteri ve tercümanı, OMİ'ye bağlı Enstitü 205 elemanı. ***Cilt I***, s.236; ***Cilt II***, s.14, 21, 120, 155, 178, 396, 423; ***Cilt III***, s.53, 95.

FAN, LİN - Bak: DİN FA.

FANİ - Bak: DİMİTROVA, FANYA.

FANİÇKA - Bak: DİMİTROVA, FANYA.

FANYA - Bak: DİMİTROVA, FANYA.

FARKAŞ, MİHAL [VOLF, MİHAL] (1904-1965) - Macaristan, Çekoslovakya ve uluslararası komünist hareketi aktifi, KEYK Prezidyumu aday üyesi (1935-1943), KİM Genel Sekreteri (1939-1943), MaKP PB üyesi (1945-1953). ***Cilt I***, s.103, 112, 183, 184, 206, 222; ***Cilt II***, s.62, 135, 143, 147, 148, 158, 163, 170, 188, 200, 211, 221, 222, 246, 249, 252, 256, 264, 286, 289, 306, 308, 311, 391, 393; ***Cilt III***, s.104.

FASBENDER, HANS (1887) - G. Dimitrov'a gizli konut sağlayan Alman, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.90, 109.

FAYERÇAYLD - Profesör. ***Cilt II***, s.326.

FAYERŞTAYN - KEYK telsiz telgrafçı okulu mezunu Romen komünisti kadın. ***Cilt I***, s.94, 102, 109, 160, 176, 297.

FEDİÇKİN - NKVD'de şube şefi yardımcısı. ***Cilt II***, s.251.

FEDORENKO, YAKOV NİKOLAEVİÇ (1896-1947) - Sovyet mareşali, Sovyet ordusunun tank ve motorize birlikler komutanı (1942-1947), aynı zamanda savunma bakanı yardımcısı (1941-1943). ***Cilt II***, s.426.

FEDOSEEV, PYOTR NİKOLAEVİÇ (1908) - Sovyet filozofu, 1941'den sonra OMİ Enformasyon Bürosu elemanı. ***Cilt II***, s.63, 405, 417; ***Cilt III***, s.13, 17, 50.

FEDOTOV - NKVD elemanı. ***Cilt II***, s.111, 313.

FEDOTOV - SLKGB aktifi. ***Cilt III***, s.8.

FELDMAN - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt I***, s.239, 245; ***Cilt II***, s.273.

FELDMAN, ERİKA - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

FELİKS, HERMAN - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

FERDİ - Bak: HÜSNÜ, ŞEFİK MEHMED.

FERDİ - ***Cilt I***, s.114.

FERGÜSİN, EYTKAN - Büyük Britanya KP aktifi, Komintern Batı Avrupa Bürosu üyesi. ***Cilt I***, s.155.

FERİ - Bak: NEGARVİLE, ÇELESTİNO.

FERİDOV - Bak: HÜSEYİN MEHMED [FERİDOV].

FERSTEG, A. T. İ. - Hollandalı, Esperantocu. ***Cilt I***, s.122.

"FİLİPOV" - Açıklanamayan takma isim. ***Cilt III***, s.210.

FİLİPOV - Sovyet Radyo Başmüsteşar Yardımcısı. ***Cilt III***, s.40.

FİLOV, BOGDAN (1883-1945) - Bulgar bilim adamı ve politikacı, Bulgaristan Bilimler Akademisi Başkanı (1937-1944), eğitim bakanı (1938-1940), başbakan (1940-1943), Naipler Kurulu üyesi (1943-1944). Halk Mahkemesi tarafından idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.37, 43, 158, 313, 314.

FİMEN, EDO - Bak: D'ONOFRİO, EDUARDO.

FİNDER, PAVEL (1904-1944) - Polonya (1928-1937), Avusturya (1922-1924) ve Fransız (1924-1928) komünist hareketi aktifi, PolKP'nın Berlin temsilcisi (1928-1929), 1941 yılında SKP(b) üyesi, MOPR'da kadrolu eleman (1941). Polonya İşçi Partisi'nin kurucu üyesi, 1942'den itibaren PolİP MK Sekreteri, Nazilerce kurşuna dizildi. ***Cilt II***, s.90, 103, 115, 128, 129, 132, 252, 266, 276, 289, 319.

FİNG - Yüksek mühendis, mucit. ***Cilt II***, s.144.

FİNKENŞTAYN, LEON - PolİP aktifi. ***Cilt III***, s.34.

FİRLİNGER, ZDENEK (1891-1976) - Çekoslovakyalı politikacı ve diplomat, sırasıyla Hollanda, Romanya, ABD, İsviçre, Avusturya (1922-1936) ve SSCB'de (1937-1945) büyükelçi, başbakan (1945-1946), başbakan yardımcısı (1946-1953), Çekoslovakya SDP Başkanı (1945-1948), 1948'den sonra ÇeKP MK üyesi ve MK Prezidyumu üyesi. ***Cilt II***, s.106, 218, 322, 434.

FİRŞAU, MARTA -Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.111.

FİŞER - Avustralyalı gazeteci yazar, komünist. ***Cilt II***, s.224.

FİŞER, CON - *Deyli Meyl* muhabiri. ***Cilt III***, s.109, 112.

FİŞER, ERNST [VİDEN, PİTİR] (1899-1972) - Avusturya KP aktifi, KEYK Propaganda ve Ajitasyon Şubesi elemanı (1934-1938), *Komünist Enternasyonal* dergisi sorumlu redaktörü (1938-1943), 1945'te Avusturya'ya döndü, MK PB üyesi (1945-1969). ***Cilt I***, s.165, 169; ***Cilt II***, s.39, 102, 116, 133, 136, 138, 140, 143, 158, 162, 168, 186, 187, 196, 197, 216, 227, 262, 280, 303, 309, 317, 340, 356, 359, 366, 397, 417, 435, 436, 438; ***Cilt III***, s.21.

FİŞER, KURT - AJKP aktifi, KEYK elema-

m. ***Cilt II***, s.280.

FİŞER, LUİS - İspanya cumhuriyetçi ordusuna gönüllü toplanmasına aktif bir biçimde katıldı. ***Cilt I***, s.162.

FİTİN, PAVEL MİHAYLOVİÇ - NKVD generali, NKVD Beşinci (istihbarat) Şube Amiri, daha sonra NKGB Beşinci Daire Genel Müdürü. ***Cilt II***, s.57, 79, 92, 96, 97, 100, 115, 116, 122, 124, 127, 131, 136, 143, 144, 145, 150, 157, 158, 172, 175, 181, 198, 205, 218, 221, 226, 232, 236, 241, 248, 267, 271, 287, 300, 308, 312, 319, 328, 337, 340, 341, 347, 348, 352, 373, 402, 424; ***Cilt III***, s.54.

FLAYŞMAN – Henrieta Flayşman ailesi. ***Cilt II***, s.83.

FLAYŞMAN, ARTUR [ARTUR] - Roza Dimitrova'nın kardeşi, KEYK kütüphanecisi (1943), Çekoslovakya KP üyesi. ***Cilt I***, s.163, 227, 244; ***Cilt II***, s.14, 39, 42, 53, 54, 61, 75, 83, 87, 91, 94, 95, 97, 102, 104, 106, 108, 110, 116, 128, 267, 268, 277, 279, 340, 367, 370, 371, 377, 379, 412; ***Cilt III***, s.86, 131, 145, 153, 161, 168, 201.

FLAYŞMAN, BENO [BENO] - Roza Dimitrova'nın kardeşi. ***Cilt I***, s.244, 247, 250; ***Cilt II***, s.7, 12, 14, 15, 16, 18, 39, 83, 87.

FLAYŞMAN, HENRİETA [BABUŞKA] - Roza Dimitrova'nın annesi. ***Cilt I***, s.244; ***Cilt II***, s.40, 83, 110, 228, 274, 279, 334, 344; ***Cilt III***, s.145, 168, 201.

FLAYŞMAN, HERTA [HERTİ] - Beno Flayşman'ın eşi. ***Cilt I***, s.244, 250; ***Cilt II***, s.7, 14, 15, 16, 18, 222.

FLAYŞMAN, ROZA - Bak: DİMİTROVA, ROZA.

FLAYŞMAN, YULO [YULO] - Roza Dimitrova'nın kardeşi. ***Cilt II***, s.379; ***Cilt III***, s.201.

FLORESKU - Romen opera sanatçısı kadın. ***Cilt III***, s.104, 197.

FLORİN, VİLHELM (1894-1944) - AİKP aktifi, MK üyesi (1924-1944), PB üyesi (1929-1944), SSCB'de politik mülteci (1935-1944), KEYK üyesi (1931-1943), KEYK Prezidyumu aday üyesi (1931-1935) ve tam üyesi (1935-1943), KEYK Sekreteri (1935-1943), Özgür Almanya UK üyesi (1943-1944). ***Cilt I***, s.154, 163, 219, 220, 221, 224, 228, 229, 231, 232; ***Cilt II***, s.17, 40, 49, 50, 58, 61, 62, 120, 133, 138, 143, 147, 158, 164, 168, 177, 187, 188, 196, 197, 204, 216, 231, 249, 259, 271, 311, 319, 335, 340, 370, 371.

FLÖTER, HANS HAYNRİH (1910) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.103.

FOGT, PAUL (1877) - Rayh adli sorgu hakimi, Rayhstag'ın kundaklanmasıyla ilgili önsoruşturmayı yönetiyor, Laypsig davasında tanık.

FORESTAL, CEYMS - ABD devlet adamı ve politikacı. ***Cilt III***, s.199.

FORİN - Romanya KP MK sekreteri. ***Cilt II***, s.134.

FORNALSKA, MALGOJATA (1902-1944) - Polonya komünist hareketi aktifi kadın, Komintern ve Krestintern elemanı (1926-1934), KEYK okullarında iki kez eğitim gördü (1928-1930; 1941-1942), PolİP'nin kuruluşuna katıldı, MK üyesi (1942-1943), Gestapo tarafından kurşuna dizildi. ***Cilt II***, s.170, 251.

FORŞON - Romanya KP aktifi. ***Cilt II***, s.39, 40.

FORTUŞENKO - SSCB iletişim bakan yardımcısı. ***Cilt II***, s.129, 130, 131, 137, 221.

FOS - Finlandiya KP aktifi, 1943'te KEYK Personel Şubesi raportörü. ***Cilt II***, s.266, 380.

FOSTIR, UYLYAM (1881-1961) - ABD KP aktifi, 1921'den itibaren MK üyesi, 1924'ten sonra PB üyesi, Profintern Yürütme Bürosu üyesi (1921-1937), KEYK üyesi (1924-1943), MK Başkanı (1929-1938), KEYK Prezidyumu üyesi (1935-1943), partinin UK üyesi (1938-1944; 1945-1957). ***Cilt I***, s.168, 171; ***Cilt II***, s.336, 344, 346; ***Cilt III***, s.106.

FOYHTVANGER, LİON (1884-1958) - Alman yazarı, anti-faşist. ***Cilt I***, s.160, 163, 165.

FRANK - ***Cilt I***, s.187.

FRANK, HANS (1900-1946) - Alman Hukuk Akademisi Başkanı, Rayhstag'da Nazi milletvekili, Hitlercilerin işgalindeki Polonya valisi. ***Cilt I***, s.96.

FRANKO, FRANSİSKO (1892-1975) - İspanya Cumhuriyeti'ne karşı hareketinin yöneticisi (1936), İspanya diktatörü (1939-1975), jeneralisim ve İspanya'nın ömür boyu devlet başkanı. ***Cilt I***, s.170, 179, 181, 182; ***Cilt II***, s.197, 218, 281, 308, 343.

FRANTS - Bak: HÜNEKE, VİLİ.

FRAŞON, BENOA (1893-1975) - FrKP aktifi, MK üyesi (1926-1975), PB üyesi (1926-1936), MK sekreteri (1928-1932), KEYK adaya üyesi (1928-1943), Fransa Genel Emek Konfederasyonu Başkanı, 1945'te Dünya Sendikalar Federasyonu Başkan Yardımcısı, işgaldışı bölgelerde direniş hareketinin örgütleyicisi. ***Cilt II***, s.418, 419; ***Cilt III***, s.46, 92.

FRAY, KURT (1902-1945) - Rayhstag'da nasyonal sosyalist milletvekili, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

FRAYERŞTAYN - Romanyalı. ***Cilt II***, s.201.

FRAYND, YANOY - AİKP aktifi. ***Cilt II***, s.203.

FRAYND, YANOY - Alman komünisti, 1942'de KEYK tarafından Düseldorf'a aktarılıyor. ***Cilt II***, s.203.

FRİD, OYGEN [KLEMAN] (1900-1943) - Çekosl. KP aktifi, MK üyesi (1923-1929), PB üyesi (1928-1929), FrKP'nin Paris ve Brüksel yönetiminde Komintern temsilcisi (1931-1939), KEYK Batı Avrupa Bürosu yöneticisi (1939-1943), Gestapo tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.152, 154, 155, 230, 233, 235, 238, 241, 246; ***Cilt II***, s.55, 91, 124, 201.

FRİDRİH - Bak: GEMİNDER, BEDRJİH.

FRİK, VILHELM (1877-1946) - Alman Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi'nin Rayhstag milletvekili, Rayh içişleri bakanı. ***Cilt I***, s.121, 123, 125.

FRİNOVSKİ, MİHAİL - Sovyet güvenlik organlarının başta gelen yöneticilerinden - Genel Politik Daire (1937'ye kadar), içişleri bakan yardımcısı (1937-1938), NKVD tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.174, 218.

FRİTS - Bak: HEKERT, FRİTS.

FROMONT - FrKP aktifi. ***Cilt II***, s.115, 123, 127.

FRONŞTEYN, RİHARD MİHAYLOVİÇ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt I***, s.242; ***Cilt II***, s.15, 22, 31, 38, 68, 227, 247, 316, 317, 320, 321, 322, 324, 325, 327, 328, 329, 330, 334, 335, 336, 340, 342, 344, 347, 351, 357, 360, 369, 423, 433, 435; ***Cilt III***, s.39, 122, 123, 142, 155, 229, 232, 233.

FROSAR, LUİ (1889-1946) - FrSP Genel Sekreteri (1918-1920); FrKP kurucularından, KEYK üyesi (1922), Sosyalist Parti üyesi (1924-1935), milletvekili (1928-1940), değişik hükümetlerde bakan (1936-1940), İkinci Dünya Savaşı sonunda politikadan ayrıldı. ***Cilt II***, s.69.

FUKS-KAYLZON, MARGARETE [KAYLZON, GRETE] (1905) - AİKP aktifi kadın, Komintern'in Berlin'deki Batı Avrupa Bürosu elemanı (1929-1933), harbe ve faşizme karşı dünya savaş komitesinin Paris aktifi, AİKP Dış Yönetim elemanı, İkinci Dünya Savaşı sırasında KEYK elemanı, 1945'te AİKP MK Kadro Şubesi Başkanı. ***Cilt II***, s.204, 403; ***Cili III***, s.9, 51, 209, 222.

FUNK, KURT - Bak: VENER, HERBERT.

FURİNİ - Bak: DOTSA, CUZEPE.

FURNACİEVA, NADEJDA - Bulgar tütün işçisi. ***Cilt III***, s.5.

FÜRNBERG, FRİDL (1902-1978) - Avusturya KP aktifi, MK üyesi (1924-1978), KİM Yürüyesi (1926-1932), MK Sekreterliği üyesi (1932-1936), 1933'ten itibaren PB üyesi, partinin KEYK temsilcisi (1937-1943), 1945'ten Avusturya KP Genel Sekreteri. ***Cilt I***, s.164, 169, 224, 233, 245, 247; ***Cilt II***, s.43, 46, 50, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 75, 103, 105, 121, 128, 130, 131, 133, 139, 140, 155, 156, 157, 158, 160, 161, 164, 168, 172, 177, 187, 187,

188, 198, 201, 203, 211, 219, 230, 232, 234, 235, 240, 243, 244, 246, 262, 268, 272, 273, 275, 276, 283, 285, 289, 291, 293, 294, 296, 299, 303, 306, 309, 315, 317, 333, 335, 340, 344, 359, 366, 374, 388.

FÜRPAS - Avusturya KP aktifi. ***Cilt II***, s.378.

FYODOROV - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.182.

FYODOROV - KEYK radyoculuk okulunda sorumlu eleman. ***Cilt II***, s.141.

FYODOROV - Romen komünisti, 1943'te SSCB'den Romanya'ya aktarıldı. ***Cilt II***, s.297, 300.

FYODOROV - SKP(b) MK elemanı. ***Cilt II***, s.112.

FYODOROV, EVGENİY KONSTANTİNOVİÇ (1910-1981) - Sovyet jeofizik uzmanı, SSCB Kahramanı, SSCB Hidrometeoroloji Genel Müdürü (1938-1947). ***Cilt II***, s.219.

FYODOROVA - SSCB anti-faşist kadınlar komitesi aktifi. ***Cilt III***, s.22, 47.

FYOSTERLİNG, PAUL (1899-1949) - AİKP aktifi, KİM YK elemanı (1924-1927), İspanya'da interbrigadist (1937-1939), KEYK Personel Şubesi raportörü (1939-1943), OMİ'de ve özel enstitülerde eleman (1943-1949), 1949'da Almanya'ya döndü. ***Cilt II***, s.40, 61, 112, 128, 139, 140, 146, 201, 212, 259, 279.

G

G. - Kime ait olduğu anlaşılamayan ismin ilk harfi. ***Cilt I***, s.188.

G. M. [GEORGİ MİHAYLOVİÇ] - Bak: DİMİTROV, GEORGİ MİHAYLOV.

GABE, DORA (1888-1983) Bulgar şaire. ***Cilt III***, s.112.

GABOR, ANDOR (1884-1953) - Macar yazar, anti-faşist, KEYK'e bağlı SSCB Yabancı İşçiler Derneği Yayınevi elemanı. ***Cilt II***, s.400, 403; CiltIII, s.211.

GABROVSKİ, PETİR (1898-1945) - Bulgarlığı İlerletme Savaşçısı adındaki sağcı örgütün lideri (1936-1937), Demiryolları ve PTT Bakanı (1939-1940), İçişleri ve Halk Sağlığı Bakanı (1940-1943). ***Cilt II***, s.158, 348.

GACELOV - Bulgar generali. ***Cilt III***, s.13.

GAGARİNA - SSCB Anti-faşist Kadınlar Komitesi militanı. ***Cilt II***, s.15, 23, 24, 25, 47, 52.

GAGİTİN - SSCB'de MOPR militanı. ***Cilt II***, s.134.

GALAHER, LEO - Amerikalı avukat, Laypsig davasında Georgi Dimitrov'un savunma avukatlarına aktif destek verdi. Ciltl, s.99, 100, 102, 104, 120, 121, 123; ***Cilt III***, s.76.

GALAHER, UİLYAM (1881-1965) - 1921'den itibaren Büyük Britanya KP MK ve PB üyesi, KEYK üyesi ve KEYK Prezidyumu aday üyesi (1935-1943), milletvekili (1935-1950), partinin Yürütme Komitesi üyesi (1943-1956). ***Cilt I***, s.155; ***Cilt II***, s.295.

GALAN, HOSE [HOROŞEV, MARK İVANOVİÇ] - İspanyol subay. ***Cilt II***, s.149.

GALE, RAYNHOLD - Rayhstag İdare Müdürü, gizli müşavir, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.105.

GALEGO, HAVİER - Bak: GAROTA HASUS.

GALEN - Kont. ***Cilt II***, s.145.

GALKİN, - Vatikan'ın Sofya temsilcisi. ***Cilt II***, s.176, 274, 287.

GALUG - Hollanda Komünist Partisi militanı. ***Cilt II***, s.201.

GAMARNİK, YAN BORİSOVİÇ (1894-1937) - Sovyet mareşali, 1927'den itibaren SKP(b) MK üyesi, 1930'dan sonra Savunma Bakanı Yardımcısı ve Kızıl Ordu Politik İşler Dairesi şefi, SSCB'deki yığınsal baskı ortamında intihar etti. ***Cilt I***, s.161, 162.

GAMLEN, MORİS GÜSTAV (1872-1958) - Fransız orgeneral, Genel Kurmay Başkanı (1931-1935; 1938-1939). ***Cilt I***, s.140.

GANÇEV, İVAN Bulgar tramvay sürücüsü.

Cilt III, s.5.

GANÇEV, LALYU (1914-1981) - Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği (BHÇB) militanı, Çiftçi Gençler Birliği Politik Sekreteri (1945-1947), 1947'den itibaren Halk Gençlik Birliği MK Sekreteri ve BHÇB Daimi Komite üyesi. ***Cilt III***, s.203.

GANÇO - Bak: GENOV, GAVRİL.

GANÇOVSKİ, NEDELÇO (1920-1983) - Georgi Dimitrov'un sekreteri. ***Cilt III***, s.176.

GANEV, BORİS RADEV (1902-1948) - Bulgar generali, SSCB'de politik mülteci, Hava Ulaşım Bakanı (1947-1948). ***Cilt III***, s.193, 209, 212.

GANEV, DİMİTİR (1898-1964) - DRO MK Sekreteri ve aynı zamanda Romanya KP MK ve MK Sekreterliği üyesi (1934-1940), 1942'den itibaren BİP MK PB üyesi, 9 Eylül 1944'ten sonra partinin ve devletin üst kademelerinde değişik görevlerde bulundu; BKP MK şube şefi, Enformasyon Bürosu Sekreterliği üyesi, bakan. ***Cilt II***, s.385, 387, 388, 389; ***Cilt III***, s.102, 103, 167, 176, 203, 210, 221, 242, 247, 251, 257.

GANEV, GEORGİ STEFANOV (1902-1972) - Bulgaristan KP militanı, 9 Eylül 1944'ten sonra İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Devlet Denetim Müsteşarlığı'nda değişik yüksek görevlerde bulundu, 1948'den itibaren BKP Merkez Kontrol Komisyonu üyesi. ***Cilt III***, s.113, 244, 246.

GANEV, VENELİN YORDANOV (1880-1966) - Bulgar hukukçu, profesör, Radikal Parti militanı, Naipler Kurulu üyesi (1944-1946). CiltII, s.382; ***Cilt III***, s.6, 65.

GANOVSKİ, SAVA (1897-19939) - Bulgaristan KP militanı, bilim ve toplum adamı, basın müdürü (1944-1945), Bükreş'te ve Belgrad'da büyükelçi. ***Cilt II***, s.430; ***Cilt III***, s.103, 104, 106, 107, 111, 114, 204.

GARO, ROJE - 1941'den itibaren önce Özgür Fransa Ulusal Komitesi'nin, daha sonra De Gol'ün başkanlığındaki Fransız UK'nin Moskova'daki politik temsilcisi. ***Cilt II***, s.202, 204, 205, 208, 210, 211, 214, 219, 220, 253, 264, 267, 434.

GAROTA, HESUS [GALEGO, HAVİER] - 1929'dan itibaren İspanya KP MK üyesi, İkinci Dünya Savaşı yıllarında SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.305, 360, 426.

GAST (1897) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109.

GATSENKO - Hırvatistan komünisti. ***Cilt II***, s.17.

GAUS - Alman-Sovyet paktını imzalayan (23 Ağustos 1939) Alman heyetinin üyesi. ***Cilt II***, s.250.

GAVRİL, Bak: GEORGİEV, GAVRİL.

GAVRİLOVA, ELENA (1915) - Bulgaristan'da İşçi Gençler Birliği MK ve BKP MK üyesi. ***Cilt III***, s.132, 134, 204, 252, 254.

GAVRİLOVİÇ - SSCB'de Yugoslav mülteci. ***Cilt II***, s.97.

GAVRİYSKİ - Bulgar dil bilgini. ***Cilt I***, s.84.

GAY, Y. - Yazar, anti-faşist, KEYK'e bağlı SSCB Yabancı İşçiler Yayınevi elemanı. ***Cilt III***, s.44.

GAYKİS - Sovyet diplomatı. ***Cilt II***, s.167.

GEBHARD, FRANTS - Avusturya komünisti, SSCB'de mülteci. ***Cilt II***, s.283.

GELDER, BAREND VAN DER - Hollandalı. ***Cilt I***, s.111, 121, 122, 123, 127, 129, 132.

GELŞTEYN - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt I***, s.231.

GEMETO - Bak: DİMİTROV, GEORGİ MİHOV.

GEMİNDER, BEDRJİH [FRİDRİH] (1901-1952) - Çekoslovakya KP üyesi, uzun yıllar parti görevlisi, KEYK Basın ve Propaganda Şubesi şef yardımcısı (1938-1939), KEYK Basın Şubesi şefi (1939-1943), SKP(b) MK Uluslararası Enformasyon Şubesi'ne bağlı Enstitü 205 Müdürü (1943-1946), Çekoslovakya KP MK Sekreteri (1945-1951). ***Cilt I***, s.113, 184, 188,

191, 198, 199, 206, 219, 233; ***Cilt II***, s.8, 22, 24, 30, 43, 50, 56, 60, 61, 62, 63, 64, 84, 98, 101, 105, 107, 109, 110, 111, 113, 114, 121, 132, 135, 140, 141, 142, 143, 144, 147, 150, 152, 153, 160, 164, 166, 167, 168, 170, 172, 177, 181, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 195, 197, 198, 199, 200, 204, 210, 211, 212, 214, 217, 221, 222, 227, 228, 231, 234, 235, 237, 242, 243, 244, 246, 248, 250, 251, 253, 256, 257, 258, 259, 261, 262, 263, 264, 264, 266, 267, 268, 270, 272, 273, 275, 276, 278, 282, 283, 285, 291, 294, 296, 302, 303, 305, 307, 309, 311, 312, 315, 317, 323, 335, 340, 344, 367, 371, 374, 376, 379, 396, 400, 403, 423, 437; ***Cilt III***, s.19, 23, 48, 51, 153.

GENÇEV - Bulgar general, 1945 yılında Savunma Bakanlığı Kalem Müdürü. ***Cilt III***, s.84.

GENÇEV, İVAN [KARAİVANOV; ŞPİNER] (1889-1960) - Bulgaristan KP ve Yugoslavya KP militanı, Çin'de (1926; 1931; 1936), Fransa'da (1936), İran'da (1942), Irak'ta ve başka ülkelerde Komintern'in verdiği önemli görevleri yerine getirdi, 1944 yılında Bulgaristan'a döndü, 1945'de Yugoslavya'ya göç etti ve Yugoslavya vatandaşı oldu, YKP MK üyesi (1945-1960). ***Cilt I***, s.171, 171; ***Cilt II***, s.112, 222, 243, 245, 262, 269, 370, 389.

GENDİN - KEYK Uzakdoğu bağlantı görevlisi. ***Cilt I***, s.192, 198, 199, 201, 210, 211.

GENOV, GAVREL [GANÇO; TSONEV, G] (1892-1934) - Bulgaristan KP militanı, partinin Dış Büro üyesi (1925-1926), 1927'den itibaren Komünist Enternasyonal ve Köylü Enternasyonali kadrosunda çalıştı. ***Cilt I***, s.123, 134; ***Cilt II***, s.330.

GENOVSKİ, MİHAİL (1903-1996) -Bulgar hukukçu, gazeteci, profesör, BÇHB Daimi Komitesi üyesi (1944-1948). ***Cilt III***, s.54, 56, 59, 66, 73, 81, 92.

GEORGİ MİHAYLOVİÇ - Bak: DİMİTROV, GEORGİ MİHAYLOV.

GEORGİEV - Bak: ATANASOV, ŞTERYU.

GEORGİEV - Bulgar papaz. ***Cilt III***, s.18.

GEORGİEV -Bulgar, SSCB'de mülteci. ***Cilt II***, s.428.

GEORGİEV, ASEN - Paris'teki Bulgaristan Elçiliği'nde Birinci Müşavir. ***Cilt III***, s.78.

GEORGİEV, GAVRİL (1870-1917) - Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi (dar sosyalistler) yöneticilerinden. ***Cilt II***, s.35.

GEORGİEV, GEORGİ - Bulgar, yardımcı doçent. ***Cilt III***, s.194.

GEORGİEV, KİMON [KİMON] (1882-1969) - Bulgaristan'da Askeri Birlik, Demokratik Birlik, Zveno Politika Çevresi ve Vatan Cephesi'nin yöneticilerinden, Bakan (1926-1928), Başbakan (1934-1935; 1944-1946), Dışişleri Bakanı (1946-1947). ***Cilt II***, s.400, 419, 420, 421, 422; ***Cilt III***, s.32, 33, 34, 47, 54, 55, 56, 57, 58, 62, 63, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 87, 91, 92, 93, 94, 98, 99, 100, 102, 108, 109, 110, 112, 115, 141, 161, 169, 194, 204, 216.

GEORGİEV, KRUM İLİEV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.48, 51.

GEORGİEV, NİKOLAY(1906-1987) - Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği militanı, 1948'den itibaren BHÇB Daimi Komitesi üyesi Sekreteri. ***Cilt III***, s.254.

GEORGİEV, PETİR (1902-1984) -Bulgar pilot.

GEORGİEV, PETKO GAVRİLOV - Bulgaristan'da fabrika müdürü. ***Cilt II***, s.417.

GEORGİEV, ŞTERYU -Bak: ATANASOV, ŞTERYU.

GEORGİEV, VL. - Bulgaristan Başsavcısı. ***Cilt III***, s.257.

GEORGİEV, ZDRAVKO VELEV (1914-1986) - Bulgaristan KP militanı, anti-faşist hareketi örgütleyenlerden, 1947 yılında SSCB'de M. V. Frunze Harp Akademisi'ni bitirdi. ***Cilt III***, s.30, 46.

GEORGİU-DEJ, GEORGE (1901-1965) - 1934'ten itibaren Romanya KP MK üyesi, yurtsever güçlerin 23 Ağustos 1944 ayaklanmasının yöneticilerinden, 1945'ten iti-

baren RKP MK Genel Sekreteri ve Başbakan Birinci Yardımcısı. ***Cilt II***, s.413, 415; ***Cilt III***, s.34, 39, 115, 176, 248.

GERASİMOV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt III***, s.10.

GERASİMOV, LYUBEN - Bulgaristan KP militanı. ***Cilt III***, s.252.

GERGOV, BORİS - Bulgar subayı, 9 Eylül 1944 olaylarına katılanlardan, Savaş Bakanlığında görevli, Nikola Petkov'a ve Askeri Birlik'e karşı davalarda mahkum edildi (1947). ***Cilt III***, s.149.

GERİKE - Telgraf Birliği Müdürü, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104, 110.

GERİŞ - KEYK elemanı. ***Cilt I***, s.156.

GERMANOV - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesinden subay. ***Cilt II***, s.183.

GERMİNOV - SSCB Sinemacılık Müsteşarlığından memur. ***Cilt III***, s.35.

GERTNER, FRİTS - Fölkischer Beobachter (Fölkişer Beobahter) gazetesi Yazışleri Müdürü (Başredaktör), Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110.

GERYO, ERNYO [PEDRO, GERÖ, ERNÖ] (1898-1980) - Macar komünisti, 1924'ten itibaren KEYK kadrosunda çalışıyor ve değişik ülkelerde Komintern'in verdiği görevleri yaptı, KEYK'te MKP temsilcisi, 1943-1944 yıllarında Uluslararası Enformasyon Şubesi'nin Brüksel merkezli Batı Avrupa komünist partileriyle bağlantı görevlisi, MKP MK PB üyesi (1945-1956). ***Cilt I***, s.162, 219, 220, 225, 231, 249; ***Cilt II***, s.12, 14, 15, 27, 39, 40, 59, 67, 70, 71, 75, 120, 136, 140, 147, 162, 187, 198, 210, 222, 234, 256, 264, 269, 273, 284, 293, 299, 301, 303, 351, 374, 378, 388, 391, 393, 399, 400, 402; ***Cilt III***, s.9, 14, 26, 27, 28.

GILIBOV, DİMİTIR (1899-1990) - Moskova'daki Bulgar politik temsilciliğinde görevli. ***Cilt III***, s.27.

GIRLANOV, TODOR DİMOV (1899-1990) - SSCB'de Bulgar mülteci, 1941'de Bulgaristan'a gizli geçiş yapan Tsvyatko Radoynov grubunun üyesi, daha sonra SSCB'ye dönüyor. ***Cilt II***, s.219.

GİBONS - İngiliz Daily Worker gazetesi muhabiri. ***Cilt II***, s.260, 285.

GİÇEV, DİMİTIR (1893-1964) - Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği - Vrabça 1 partisinin lideri, bakan (1931-1934; 1944), Halk Mahkemesi tarafından mahkum edildi, 1948 yılında müebbet hapse mahkum oldu. CiltII, s.314; ***Cilt III***, s.56, 189.

GİFER, YOZEF - Almanya KP militanı, Ağustos 1944'de SSCB'de gizlice Almanya'ya geçişi sağlarıdı. ***Cilt II***, s.377.

GİLEVİÇ - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.359.

GİLMAN, ABRAM YOSİFOVİÇ (1899) - Sovyet komünisti, 1940-1942 yıllarında KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.56, 78, 147, 149.

GİNGOLD, YAKOB - Yüksek mühendis, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109.

GİPTNER, RİHARD [MAGNUS, RİHARD] (1901-1972) - Almanya KP militanı, Komünist Gençlik Enternasyonali Yürütme Komitesi Sekreteri (1924-1928), KEYK Batı Avrupa Bürosu Sekreteri (1928-1933), 1933'ten itibaren Savaşa ve Faşizme Karşı Dünya Savaş Komitesi Başkanı, Uluslararası İşçi Yardımı örgütünün sekreteri (1933-1935), KEYK personeli (1935-1943). ***Cilt I***, s.163, 164, 226; ***Cilt II***, s.22, 23, 64, 133, 147, 178, 374.

GİRGİNOV, ALEKSANDIR (1879-1953) - Bulgaristan'da Demokrat Parti liderlerinden, Bakan (1931-1934; 1944), muhalif faaliyet nedeniyle kovuşturuldu. ***Cilt II***, s.88, 329.

GLAUBAUF, FRİTS (1901-1975) - Avusturyalı komünist, Komünist Gençlik Enternasyonali Yürütme Komitesi kadrosunda çalıştı (1923-1930), KEYK'in Latin Amerika temsilcisi (1930-1935), KEYK kadrosunda (1935-1936; 1937-1943), bu arada KEYK'in Fransa temsilcisi (1936-1937), Uluslararası Enformasyon Şubesine bağlı Supres Telgraf Ajansı müdürü (1943-1945), 1945'ten itibaren Avusturya gazetesi Volkssttirnme'nin redaktörü. ***Cilt I***, s.231; CiltII, s.75, 122, 130, 131, 155.

156, 260, 303, 306, 351, 371, 423; ***Cilt III***, s.19, 48.

GLAVNİÇKA, YOSİF - Çek Zlin şehrindeki Bata Fabrikasının müdürü. ***Cilt II***, s.38.

GLAZER - Alman komünisti, Ağustos 1944'de SSCB'den gizlice Almanya'ya geçişi sağlanıyor. ***Cilt II***, s.377.

GLİNKO - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt I***, s.148, 149, 155.

GOGOL, NİKOLAY VASİLEVİÇ (1809-1852) - Rus yazarı. CiltII, s.279.

GOL, ŞARL DÖ [DE GOL] (1890-1970) - Fransız generali, Fransa Direniş Hareketinin yöneticisi (1940-1944), başbakan (1944-1946). ***Cilt II***, s.64, 82, 86, 92, 97, 202, 204, 205, 208, 209, 211, 248, 249, 253, 259, 264, 272, 274, 294, 344, 358, 395, 399, 402.

GOLAN - Arjantin'de İspanyol mülteci. CiltII, s.223.

GOLANTS, VİKTOR - Yayınevi sahibi, Londra. ***Cilt I***, s.243.

GOLDENBERG, YAKOV MARKOVİÇ - Sovyet doktoru. ***Cilt III***, s.156.

GOLDSTROM - Telsiz telgrafçı kız. ***Cilt II***, s.288.

GOLDŞLYAG - SSCB'de Polonyalı mülteci. ***Cilt II***, s.170.

GOLİK - Avusturyalı komünist, 1942'de KEYK tarafından SSCB'deki savaş tutsakları arasında çalışmaya gönderildi. ***Cilt II***, s.213.

GOLİK - Slovakyalı komünist, parti işlerinde çalışması için 1943 yılında KEYK tarafından Çekoslovakya'ya gönderildi. ***Cilt II***, s.281.

GOLİKOV, FİLİP İVANOBİÇ (1900-1980) -Sovyet generali, Genel Kurmay Başkan Yardımcısı ve İstihbarat Dairesi şefi (1940-1941), 1943'ten itibaren Savunma Bakanı Yardımcısı. ***Cilt II***, s.35, 45, 55, 57, 60, 71, 103, 111.

GOLOVANOV, ALEKSANDIR EVGENİEVİÇ (1904-1975) - 1941 yılında hava tümen komutanı, uzun menzilli hava kuvvetleri kumandanı (1942-1948), 1944'te Sovyet hava mareşali oldu. ***Cilt II***, s.220, 292.

GOLPERİN - Moskova Belediyesi İnşaat Dairesi şefi. ***Cilt I***, s.224.

GOLUBENKO [GOLUBOV] - SSCB Devlet Güvenlik Bakanlığı görevlisi, Bulgaristan İçişleri Bakanlığı'nda destekçi eğitmen. ***Cilt III***, s.39, 46.

GOLUBEVA, ELENA VASİLEVNA (1899-1982) - Sovyet komünisti kadın, KEYK kadrosundan (1931-1943), SKP(b) MK Uluslararası Enformasyon Şubesi sorumlu sekreteri (1943-1947), daha sonra SKP(b) MK Dış Politika Şubesi'nde uzman. ***Cilt II***, s.281, 308; ***Cilt III***, s.95, 156, 194.

GOLUBOV - Bak: GOLUBENKO.

GOLUBTSOV - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.71, 76.

GOLVALD, KLEMENT (1896-1953) - Çekoslovakya KP militanı, 1925 yılından itibaren MK üyesi, 1926'dan sonra PB üyesi, MK genel sekreteri (1929-1945), KEY Prezidyumu üyesi (1928-1943), KEYK sekreteri (1935-1943), Çekoslovakya KP başkanı (1945-1953), Çekoslovakya Cumhurbaşkanı (1948-1953). ***Cilt I***, s.152, 155, 165, 171, 172, 173, 181, 183, 186, 196, 198, 199, 201, 209, 210, 211, 219, 220, 221, 222, 224, 226, 227, 230, 231, 232, 233, 235, 246; ***Cilt II***, s.12, 14, 15, 32, 35, 40, 41, 47, 49, 50, 58, 59, 60, 62, 63, 67, 71, 80, 82, 106, 112, 113, 121, 128, 133, 147, 152, 178, 179, 245, 248, 250, 251, 262, 290, 291, 303, 311, 319, 322, 323, 331, 333, 340, 368, 377, 378, 379, 410, 422, 430, 434, 435; ***Cilt III***, s.16, 25, 99, 110, 111, 113, 131, 135, 140, 156, 168, 174, 200, 201, 211, 247.

GOMULKA, VLADİSLAV [VATSLAV, VESLAV] (1905-1982) - Polonya KP militanı, 20-li - 30-lu yıllarda Kızıl Sendika Enternasyonali ve Komintern, 1942'den itibaren PİP MK sekreteri, 1944'ten sonra partinin yöneticisi ve başbakan yardımcısı, PİP MK genel sekreteri (1945-1948), daha sonra iktidardan uzaklaştırıldı. ***Cilt II***, s.252, 278, 438; ***Cilt III***, s.5, 206.

GONSALES, BENTO [KEYROS, ANTONİO] (1902-1942) - Portekiz KP genel sekreteri (1928-1935), KEYK elemanı. ***Cilt I***, s.182.

GONSALES, PENYA -İspanya Sosyalist İşçi Partisi başkanı. ***Cilt I***, s.178.

GOPNER, SERAFİMA İLİNİÇNA (1880-1966) - Komintern'in tüm kongrelerinde Ukrayna KP(b) delegesi kadın, KEYK aday üyesi (1928-1943), KEYK Sekreterliği'nde çalıştı (1928-1938). ***Cilt I***, s.170.

GORANOV -Bak: ZAHARİEV, ZAHARİ.

GORBATOV - Sovyet komutan. ***Cilt II***, s.102.

GORKİ, MAKSİM (1868-1936) - Rus ve Sovyet yazarı. ***Cilt I***, s.138, 148, 216.

GORKİN, ALEKSANDIR FYODOROVİÇ (1897-1988) - SKP(b) militanı, SSCB Yüksek Şura Prezidyumu sekreteri (1938-1957), 1939'dan itibaren SKP(b) MK aday üyesi. ***Cilt II***, s.13.

GORKİN, MİLAN (1904-1938) - Yugoslavya KP üyesi, 1923'ten itibaren KEYK kadrosunda, Komintern Enternasyonal Kontrol Komisyonu üyesi (1928-1935), YKP politik sekreteri (1934-1937), KEYK aday üyesi (1935-1938), Stalinci baskıların kurbanı oldu. ***Cilt I***, s.155.

GORON - Yüksek mühendis, İnoradio elemanı. ***Cilt II***, s.130, 131.

GOROV - Bak: ORMANOV, BRANİMİ.

GOROV - Bak: ORMANOV, İVAN.

GOSTEV, SİMEON - Bulgar demiryolu işçisi. ***Cilt III***, s.5.

GOSTREN, İNGA - 1943'te KEYK'in gizlice Finlandiya'ya geçirdiği kadın. ***Cilt II***, s.266.

GOŞEVA - SSCB Kahramanı kadın. CiltIII, s.15.

GOTSERİDZE - SLKGB (Komsomol) militanı. ***Cilt III***, s.8.

GOULOZ, DANİEL (1901) - Hollanda KP militanı, MK üyesi (1930-1938), PB üyesi (1932-1935), İkinci Dünya Savaşı yıllarında KEYK'in Kuzey ve Batı Avrupa ile bağlantı merkezini yönetti, savaştan sonra partiden ayrıldı. ***Cilt I***, s.190, 208, 211, 215; ***Cilt II***, s.141, 221.

GOVORKOV - Sovyet sanayiindeki kooperatif hareketi militanı. ***Cilt I***, s.23.

GOVOYAGA - KEYK'in İspanya'daki delegesi (1937). ***Cilt I***, s.170.

GÖBELS, YOZEF (1897-1945) - Almanya'da Nazi partisinin liderlerinden, Laypsig davasında tanık, bakan (1933-1945). ***Cilt I***, s.76, 109, 152.

GÖRİNG, HERMAN (1893-1946) - Alman feldmareşal, Almanya'da Nazi partisinin liderlerinden, Prusya'da bakan ve başbakan (1933-1945), Almanya Hava Ulaşım bakanı, Laypsig davasında tanık, Nürnberg Mahkemesi tarafından mahkum edildi, intihar etti. ***Cilt I***, s.104, 108, 110, 115, 129, 243; ***Cilt II***, s.163, 229.

GÖRKE - Almanya'da Nazi partisinin üyesi. ***Cilt I***, s.78.

GRABNER - Polonyalı, SSCB Kahramanı. ***Cilt II***, s.335.

GRAMÇEV, ANGEL - Bulgaristan KP militanı, SSCB'de politik mülteci, Bulgaristan'a dönüyor, BKP MK kadrosunda çalıştı. ***Cilt II***, s.422.

GRAMŞİ, ANTONİO (1891-1937) - İtalyan KP militanı, partinin KEYK'teki temsilcisi (1922-1923), 1924'ten itibaren MK genel sekreteri, KEYK Prezidyumu üyesi. CiltII, s.92.

GRANATKİN, VALENTİN ALEKSANDROVİÇ (1908) - Sovyet spor uzmanı. ***Cilt III***, s.49.

GRAVE, HUGO - Kadın berberi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110, 114.

GRAYNER, FERDİNAND - Alman komünist, 1944'de SSCB'den gizlice Almanya'ya geçiriliyor. CiltII, s.377.

GREKOV, ASEN [NİLOV] (1893-1954) - Bulgaristan KP militanı, SSCB'de politik mülteci (1926-1944), MK üyesi (1945-1954), Bulgar ordusunda general. ***Cilt II***, s.389; ***Cilt III***, s.84, 251.

GRENE, FERNAN - Fransa KP MK üyesi, milletvekili, Uluslararası SSCB Dostları Komitesi genel sekreteri, 1943'ten itibaren partinin Londra'daki Fransa Ulusal Komitesi'nde temsilcisi, daha sonra Cezayir'de parti temsilcisi, Geçici Hükümette bakan (1944). ***Cilt I***, s.220, 250; ***Cilt II***, s.259, 272, 274.

GRIBÇEV, DİMİTIR STOYANOV (1914-1968) - Bulgaristan'da Milli Emniyet görevlisi. ***Cilt III***, s.178.

GRİEKO, RUCERO [ROSİ] (1893-1955) - İtalyan KP'nin kurucularından, KEYK aday üyesi (1929-1935), KEYK üyesi ve KEYK Prezidyumu aday üyesi (1935-1943). İKP'nin KEYK'te temsilcisi (1928-1937), 1944'te İtalya'ya döndü. ***Cilt II***, s.35.

GRİGORİEV - Bulgar papaz. CiltIII, s.19.

GRİGORİEV - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi subayı. ***Cilt II***, s.95, 101, 166, 176, 202.

GRİGOROV, PETIR İVANOV (1891-1962) - Bulgar avukat, BKP üyesi. Laypsig'te yargılanan komünistleri savunan uluslararası kampanyaya katıldı. ***Cilt I***, s.99, 100, 101, 102, 104, 106, 113, 117; ***Cilt III***, s.106.

GRİL, TEODOR - İsviçre'de Avusturyalı mülteci. ***Cilt I***, s.141.

GRİNAR - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.288.

GRİNÇAR, FYODOR NİKOLAEVİÇ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt III***, s.155, 215, 216, 218.

GRİNUD - Büyük Britanya İşçi Partisi militanı. ***Cilt I***, s.190.

GRİZODUBOVA, VALENTİNA STEPANOVNA (1910-1993) - SSCB Kahramanı Pilot (1938), Sovyet Anti-faşist Kadınlar Komitesi başkanı (1941-1945). CiltI, s.201; ***Cilt II***, s.13; ***Cilt III***, s.22.

GROL, MİLAN (1876-1952) - Yugoslav politikacı, sürgündeki (Londra) Kral Hükümeti üyesi, Yugoslavya Geçici Hükümeti başbakan yardımcısı (1945). ***Cilt II***, s.430; ***Cilt III***, s.60.

GROMADKO - Şkoda Fabrikaları genel müdürü. ***Cilt II***, s.38.

GROMOV - Bak: POPTOMOV, VLADİMİR.

GROMOV - SLKGB (Komsomol) MK sekreteri. ***Cilt II***, s.45.

GROMOV, MİHAİL MİHAYLOVİÇ (1889-1985) - Sovyet hava kuvvetlerinde general, SSCB Kahramanı. ***Cilt II***, s.13.

GROMOZDKİN - SSCB'nin Sofya elçiliğinde görevli. ***Cilt II***, s.164.

GROOT, PAUL DE (1899-1986) - 1930'dan itibaren Hollanda KP Sekreterliği üyesi, genel sekreter (1946-1962). ***Cilt I***, s.158.

GROPER, UİLYAM (1897-1977) - Amerikalı ressam. ***Cilt II***, s.326.

GROŞ - Moskova'da basılan bir Polonya gazetesinin redaksiyon sekreteri. ***Cilt II***, s.270.

GROTE, OTO - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.111, 112, 114.

GROTEVOL, OTO (1894) - Almanya Sosyal Demokrat Parti militanı, Rahystag'da milletvekili, (1925-1933), Almanya Birleşik Sosyalist Partisi başkanlarından (1946-1949). ***Cilt III***, s.208, 209.

GROZA, PETRU (1884-1958) - Romen politikacı, anti-faşist, başbakan yardımcısı (1944-1945) ve başbakan (1945-1952). ***Cilt III***, s.34, 104, 113, 115, 116, 135, 140, 163, 174, 176, 203, 222.

GROZDANOV - Bir BKP militanının takma adı. ***Cilt I***, s.153, 178.

GROZEV, GOÇO (1900-1966) - Bulgaristan KP militanı, 1936'dan itibaren MK üyesi ve 1945'ten itibaren PB aday üyesi. 1948'den sonra Vatan Cephesi Ulusal Komitesi sekreteri. ***Cilt III***, s.106, 107, 142, 251.

GRUDEV, GRUDİ FİLİPOV (1895-1941) - SSCB'de Bulgar mülteci, 1941'de paraşütle Bulgaristan'a iniyor ve orada öldürülüyor. ***Cilt II***, s.98.

GRUDEV, PAVEL (1879-1945) - III-cü Boris Kral Sarayı'nda görevli (1920-1943),

Mayıs 1940'ta Kraliyet Kalem Müdürü, 1941'de kralın özel kalem müdürü, Halk Mahkemesince idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.21.

GRUDOV, GEORGİ TODOROV - Bulgaristan KP militanı, SSCB'de mülteci, Mayıs 1941'de Bulgaristan'a döndü. ***Cilt III***, s.440.

GRUNVALD, ERİH - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

GRUŞÇİK - SKP(b) Lvov (Ukrayna) İl Komitesi sekreteri. ***Cilt II***, s.56.

GRUŞÇİNSKİ, YAN (1913-1944) - 1939'dan itibaren SSCB'de Polonyalı mülteci, KEYK tarafından eğitilip 1942'de gizlice Polonya'ya geçirildi ve orada öldürüldü. ***Cilt II***, s.170.

GRUŞKA, ZDENEK (1889) - Çekoslovakya KP militanı, 1924'ten itibaren PB üyesi, ÇKP'nin KEYK'te temsilcisi (1934-1943), SSCB'de kurulan Çekoslovak tank tugay politik komiseri (1943-1945), 1945'te ülkesine döndü. ***Cilt II***, s.7

GRUZİNSKİ, LEONİD VASİLEVİÇ - Georgi Dimitrov tarafından Bulgar nişanı verilmesi önerilen Sovyet vatandaşı. ***Cilt III***, s.156.

GUBİDELNİKOV, GEORGİ (1884-1957) - Bulgar avukat ve banker, Bulgaristan Ticaret Bankası genel müdürü (1933-1947). ***Cilt III***, s.133.

GUDAR - Polonya İşçi Partisi militanı. ***Cilt II***, s.251.

GUDİMOVİÇ - NKVD görevlisi. ***Cilt II***, s.97.

GULST - NKVD görevlisi. ***Cilt II***, s.35.

GULYAEV, PANTALEYMON VASİLEVİÇ (1903) - Sovyet komünisti, KEYK Personel Şubesi şefi (Mayıs 1939-Ekim 1941), KEYK Parti Yedekler Grubu yöneticisi (1942-1943). ***Cilt I***, s.240, 244, 247, 248; ***Cilt II***, s.17, 40, 43, 46, 50, 51, 55, 58, 59, 60, 61, 63, 65, 67, 69, 70, 71, 72, 78, 82, 83, 99, 100, 101, 109, 113, 117, 121, 124, 126, 131, 132, 137, 138, 147, 150, 151, 152, 157, 164, 167, 181, 187, 195, 200, 203, 208, 210, 219, 224, 229, 237, 240, 257, 257, 263, 282, 293, 312, 334, 368, 402, 409, 419, 423; ***Cilt III***, s.7, 11, 15, 19, 28.

GUNDOROV, ALEKSANDIR SEMYONOVİÇ (1895-1973) - Sovyet generali, Moskova'daki Slavlar Komitesi başkanı (1941-1947). ***Cilt II***, s.361, 382, 422, 427, 433; ***Cilt III***, s.13, 39, 41, 51, 161, 162, 168.

GUREEVA, ALEKSANDRA FADEEVNA - Georgi Dimitrov'un Bulgar nişanı verilmesini önerdiği Sovyet vatandaşı kadın. ***Cilt III***, s.156.

GURİN - SSCB'de Bulgar politik mülteci. ***Cilt I***, s.199, 200.

GUSEVA - SLKGB MK elemanı. ***Cilt II***, s.439; ***Cilt III***, s.5.

GUTMAN, YOZEF - Çekoslovakya KP aktifi. ***Cilt I***, s.118.

GÜMYUŞEV, JEÇO PETROV [GÜMÜŞEV] (1898-1944) - 1924'den itibaren Bulgaristan KP militanı, SSCB'de politik mülteci, İspanya'da Enternasyonal Tugay üyesi (1936-1939), gizlice Yugoslavya'ya geçerken uçak kazasında öldü. ***Cilt II***, s.238, 331, 333.

GÜYO, FERNANDA - Raymon Güyo'nun eşi. ***Cilt II***, s.269, 303.

GÜYO, RAYMON (1903-1986) - 1928'den itibaren Fransa KP MK üyesi, Komünist Gençlik Enternasyonali genel sekreteri (1935-1939), KEYK üyesi ve KEYK Prezidyumu aday üyesi (1935-1943), FKP MK PB üyesi (1945-1972). ***Cilt I***, s.173, 177, 183, 186, 190, 191, 202, 249; ***Cilt II***, s.5, 41, 45, 53, 89, 91, 92, 101, 115, 123, 127, 176, 343, 357, 433.

H

HACİİNANOV - Bulgar doktor, Vladaya civarında özel sanatoryum sahibi. ***Cilt III***, s.107.

HACİKOSTOV - Bulgar spor uzmanı. ***Cilt III***, s.28, 32.

HAÇATUROV, ANDREY YOSİFOVİÇ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.227,

246, 247, 277, 288, 322; ***Cilt III***, s.123, 155, 162, 169, 189, 225, 229, 233, 243.

HAÇATURYAN - Ermenistan KP(b) üyesi. ***Cilt II***, s.264.

HAGBERG, HİLDİNG (1899) - İsveç KP aktifi, MK üyesi (1930-1964), PB üyesi (1933-1964), Komintern VII Kongre delegesi (1935), *Nya Dag* gazetesi politik redaktörü (1943-1945). ***Cilt I***, s.216.

HAGEFELD - ***Cilt I***, s.108.

HALAÇEV, HRİSTO [ROZOV] (1885-1952) - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1926-1948), SSMK'de eğitmen (1932-1940), TASS haber ajansında redaktör (1943-1944), Sofya'daki MDDK danışmanı, Kominformbüro yayın organı Za Traen Mir, Za Narodna Demokratsiya (Kalıcı Barış ve Halk Demokrasisi İçin) gazetesi redaksiyonunda partinin temsilcisi, 1948'den sonra Partizdat Müdürü. ***Cilt II***, s.390; ***Cilt III***, s.6, 120, 121, 122, 176..

HALPERİ, LYUSİ - SSCB'de politik mülteci Fransız kadın. ***Cilt II***, s.115.

HANEMAN, ERİH - işçi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

HARDİ, CORC (1884) - Profintern Yürütme Bürosu üyesi (1928-1930), Çin (1927-1930), İngiltere ve Almanya (1930-1931), Güney Afrika ve başka ülkelerde sendika hareketlerine yardım etti. ***Cilt II***, s.169.

HARİMAN, UİLYAM AVİRİL (1891) - ABD politikacısı, F. D. Ruzvelt'in danışmanı ve Büyük Britanya'da ve SSCB'de özel temsilcisi (1941-1942), ABD'nin Moskova Büyükelçisi (1943-1946). ***Cilt II***, s.208, 209, 226; ***Cilt III***, s.50.

HARİMONENK - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi subayı. ***Cilt II***, s.108.

HARİZANOV, İVAN (1885-1947) - Politik Çevre-Zveno aktifi, VC ÜK üyesi (1943-1944), 1944'ten itibaren Yüksek Ekonomi Odası Başkanı, 1947'de Uluslararası Ticaret Odası Asbaşkanı. ***Cilt II***, s.333; ***Cilt III***, s.56, 67, 69, 70, 80, 84, 92, 103, 104.

HARLANOV - Aşçı. ***Cilt I***, s.155.

HARTMAN, VİLA - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.77, 106.

HARTUNG, ANA (1890) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107

HAŞTUROV - SSCB'nin Yunanistan elçisi. ***Cilt I***, s.230.

HATAUEY - Amerikan komünisti. ***Cilt I***, s.154.

HATUNTSEVA - OMİ'de G. Dimitrov'un sekreteri. ***Cilt II***, s.308; ***Cilt III***, s.6.

HAUS, SRİSTİYAN - Laypsig Davası'nın 10. yılı dolayısıyla G. Dimitrov'u kutlama bildirisini imzalayan (22 Aralık 1943) ABD kültür ve toplam adamlarından biri. ***Cilt II***, s.326.

HAVİNSON - TASS memuru. ***Cilt II***, s.104, 109, 116, 120, 121, 138, 139, 140, 141, 145, 147, 148, 150, 151, 152, 154, 156, 191, 221, 153, 264, 332.

HAYDRİH, KURT - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109.

HAYDRİH, RAYNHARD (1904-1942) - Bohemya ve Moravya Rayh Protektoro Valisi. ***Cilt II***, s.172, 177.

HAYMAN, MEÇİSLAV (1908-1943) - Polonya KP aktifi, SSCB Yulian Marhlevski Batılı Ulusal Azınlıklar Komünist Üniversitesi mezunu (1936), PolİP örgütleyicilerinden (1941-1943), Naziler tarafından öldürüldü. ***Cilt II***, s.170.

HAYNES, EDMUND (1897-1934) - Rayhstag'da Nazi milletvekili, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104.

HAYNONEN - Finlandiya KP aktifi. ***Cilt II***, s.380.

HAYTA, BRUNO - garson, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

HAYZİG, HELMUT (1902-1954) - Berlin Polis Müdürlüğü Cinayet Masası komiseri, Rayhstag yangınıyla ilgili komisyonda çalıştı. ***Cilt II***, s.75, 92, 105, 111.

HEBA - Arnavut. ***Cilt III***, s.198, 210.

HEBRANG, ANDRİYA -Hırvatistan KP sekreteri, Yugoslavya KP PB üyesi, Kominformbüro'nun bildirisiyle dayanışma-

sından dolayı Tito'nun baskısına uğradı. ***Cilt II***, s.416, 417, 420, 422, 430.

HEDLER - KEYK Alman radyosu elemanı. ***Cilt II***, s.230, 231, 232.

HEGEL, GEORG (1770-1831) - Alman filozofu. ***Cilt I***, s.90; ***Cilt III***, s.197.

HEKERT, FRİTS (1884-1936) - AİKP'nin kurucularından, 1919'dan itibaren MK üyesi, 1920'de milletvekili, Profintern'in kurucularından ve 1920'den itibaren Yürütme Bürosu'nun üyesi, KEYK aday üyesi (1928-1935), KEYK üyesi ve KEYK Prezidyumu aday üyesi (1935-1936). ***Cilt I***, s.114, 115, 141, 145; ***Cilt II***, s.122.

HELDORF, VOLF HAYNRİH FON (1896-1944) - SA Berlin yöneticisi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104, 108.

HELER, HÜGO - ressam. ***Cilt II***, s.326.

HELER, RAYNHOLD (1885) - Polis cinayet masası danışmanı, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.112, 124, 125, 127, 128.

HELFAND - Komintern'in radyoculuk okulu müdürü, KEYK Batı Avrupa raportörü. ***Cilt II***, s.40, 43, 59, 71, 179 211, 246, 287.

HELFAND - SSCB Karadeniz Filosu pilotu. ***Cilt II***, s.112.

HELMAN, LİLİAN - Amerikalı dramaturg. ***Cilt II***, s.326.

HELMER, YOHAN (1902) - garson, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110.

HELMUT - Bak: DİMİTROV, GEORGİ.

HENDERSON - ABD'de sendikacı. ***Cilt II***, s.326.

HENLAYN, KONRAD (1898-1945) - Çekoslovakyalı politikacı, Alman asıllı, Sudet Alman Partisi'nin kurucusu (1933), 1938'de faşist partinin Sudet bölgesi valisi, 1939'dan sonra Bohemya ve Moravya protektora komiseri, intihar etti. ***Cilt I***, s.187, 188, 204.

HENRİETA - Bak: FLAYŞMAN, HENRİETA.

HERNŞTADT, RUDOLF - AIKP aktifi, Berliner Tageblat gazetesi başredaktörü, 1930'dan sonra SSCB Kızıl Ordu subayı. ***Cilt II***, s.440.

HERTA - Bak: FLAYŞMAN, HERTA.

HERTİ - Bak: FLAYŞMAN, HERTA.

HERTS, PAUL (1888-1961) - yazar, ASDP aktifi, Rayhstag'da milletvekili, Londra karşı-dava tanığı. ***Cilt I***, s.77, 112.

HERTSENŞTEYN - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi subayı. ***Cilt II***, s.108.

HES, RUDOLF (1894-1987) - Nasyonal sosyalist, 1925'ten itibaren Hitler'in özel sekreteri, 1933'ten itibaren Hitler'in yardımcısı, 1941'de İngiltere'ye kaçtı, Nürnberg Askeri Mahkemesi'nde müebbet hapse mahkum edildi (1946). ***Cilt I***, s.165.

HEYMO, MAUNO (1894-1937) - uzun yıllar KEYK elemanı, KEYK'in değişik ülkelerde özel görevlerini yapıyor. ***Cilt I***, s.151.

HEYS, ARTIR GARFİYLD - Laypsig davasında G. Dimitrov'un savunmasına yardımcı olan Amerikalı avukat. ***Cilt I***, s.98.

HİL, KORDEL (1871-1956) - ABD dışişleri bakanı (1933-1944). ***Cilt II***, s.245.

HİRST, FANİ - Laypsig Davası'nın 10-cu yılında G. Dimitrov'u kutlama bildirisine imza atan ABD kültür ve toplum aktifi kadın. ***Cilt II***, s.326.

HİNÇUK, LEV MİHAYLOVİÇ (1868-1944) - SKP(b) aktifi, SSCB'nin Almanya'da diplomatik temsilcisi (1930-1934), RFSSC İç Ticaret Bakanı (1934-1937), baskıya uğruyor. ***Cilt I***, s.129.

HİNDENBURG, PAUL FON (1847-1933) - Alman feldmareşali, Vaymar Cumhuriyeti Devlet Başkanı (1925-1933), Çelik Miğfer Onur Başkanı. ***Cilt I***, s.78.

HİNTSE, VİLİ - Laypsig davasında tanıklık eden eski mahkum. ***Cilt I***, s.105, 106.

HİORLA, LUİS - İsKP PB üyesi, 1940'ta İspanyol mülteciler arasında çalışmak üzere KEYK tarafından Amerika'ya gönderildi. ***Cilt II***, s.14.

HİRAL, HOSE (1879-1963) - İspanya'da daha sonra Cumhuriyetçi Sol Parti'ye dö-

nüşen Cumhuriyetçi Hareket Partisi'nin kurucularından (1930), cumhuriyetçi hükümet başbakanı (1936), dışişleri bakanı (1937-1938), sürgündeki İspanyol hükümetinde başbakan (1945-1947). ***Cilt I***, s.152.

HİRŞ, VERNER [PETER] (1899) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.112, 114, 115.

HİSKE, OTO - AİKP üyesi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.114.

HİTLER, ADOLF (1889-1945) - Nasyonal Sosyalist Alman Partisi'nin kurucu üyesi ve yöneticisi (1921'den itibaren), başbakan (["Reichskanzler"]1933-1945), 1934'ten itibaren devlet başkanı ("Führer"), intihar etti. ***Cilt I***, s.78, 114, 126, 127, 160, 185, 186, 189, 190, 192, 194, 196, 199, 203, 214; ***Cilt II***, s.5, 13, 49, 85, 92, 98, 99, 102, 103, 114, 156, 158, 159, 160, 162, 163, 169, 178, 180, 181, 188, 200, 205, 206, 207, 208, 215, 216, 217, 218, 225, 228, 229, 233, 235, 236, 237, 245, 251, 258, 268, 271, 294, 300, 306, 313, 314, 315, 343, 344, 347, 355, 365, 366, 373, 421, 423, 432; ***Cilt III***, s.16, 120, 136.

HOCA, ENVER (1908-1985) - Arnavutluk KP aktifi, 1941'den itibaren MK üyesi, partinin genel sekreteri (1943-1948), Arnavutluk Ulusal Kurtuluş Cephesi Başkanı (1942-1945), başbakan (1944-1954), Arnavutluk Emek Partisi Genel Sekreteri (1948-1954). ***Cilt III***, s.164, 166, 172, 231.

HODOROVSKİ - ***Cilt I***, s.149, 150.

HODOV - SKP(b) MK Kalem Dairesi elemanı. ***Cilt II***, s.300.

HOFMAN - Sovyet *Krasnaya Zvezda* (Kızıl Yıldız) gazetesi muhabiri. ***Cilt II***, s.144; ***Cilt III***, s.10, 29.

HOFMAN, ARTUR - AİKP aktifi, Ağustos 1944'te SSCB'den Almanya'ya aktarıldı. ***Cilt II***, s.377.

HOFMAYER - İsviçre KP aktifi, İtalya'da KEYK temsilcisi (1926). ***Cilt I***, s.230, 231.

HOLDAG - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104.

HOLFELD, YOHANES - Alman bilim adamı, tarihçi. ***Cilt I***, s.86.

HOLKUNEN - Sovyet İnoradio'sunda Finlandiya redaksiyonu yöneticisi ve KEYK Finlandiya radyo redaksiyonu üyesi. ***Cilt II***, s.178, 184, 244, 265.

HOLMİN - ***Cilt II***, s.256.

HOLOPOVA, A. P. - Sovyet kadın hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14, 25.

HOMAN, PAUL - Alman cinayet masası komiseri, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

HONER - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107

HONER, FRANTS (1893-1964) - Avusturya KP MK üyesi (1927 'den itibaren), KEYK'te kadrolu eleman (1939-1943), Yugoslavya Halk Kurtuluş Ordusu içinde hareket eden Avusturya Özgürlük Taburu'nun kurucularından (1944-1945) Avusturya Geçici Hükümeti İçişleri Bakanı (1945), Avusturya KP Başkan Yardımcısı (1945-1951). ***Cilt I***, s.169; ***Cilt II***, s.359, 366, 367.

HONİNA, ERİHAY - ***Cilt II***, s.46.

HORNEMAN, VİLHELM - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

HORNER - A|BD Sofya Büyükelçilik İşgüderi. ***Cilt III***, s.110, 112.

HORNER - Büyük Britanya KP aktifi. ***Cilt I***, s.155.

HORST - Yazar. ***Cilt II***, s.326.

HORTİ, MİKLOŞ (1868-1957) - kontramiral, Macaristan naibi (1920-1944), Batı Almanya'ya (1944-1949) ve ardından Portekiz'e iltica etti. ***Cilt I***, s.190; ***Cilt II***, s.212, 309.

HOUMAN - İsveç KP aktifi. ***Cilt II***, s.19.

HÖFT - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

HÖRNLE, EDVİN (1883-1952) - AİKP aktifi, SSCB'de politik mülteci, KEYK'e bağlı savaş tutsakları arasında çalışma ko-

misyonu üyesi (1943). ***Cilt III***, s.9.

HRAPÇENKO, MİHAİL BORİSOVİÇ (1904-1986) - edebiyatçı, Sovyet hükümetine bağlı Sanat Müsteşarlığı yöneticisi (1939-1948). ***Cilt II***, s.390, 434.

HRELKOV, NİKOLAY (1894-1950) - Bulgar şairi, BuKP üyesi, Viyana'da MK DB ve MOPR elemanı (1925-1927). ***Cilt III***, s.63.

HRİSTİNA - Bak: BARİMOVA, HRİSTİNA.

HRİSTİNKA - Bak: BARİMOVA, HRİSTİNA

HRİSTO - Bak: KABAKÇİEV, HRİSTO.

HRİSTOV, BORİS - Bulgaristan'ın Moskova ticari müşaviri. ***Cilt II***, s.406, 409, 410, 412, 413, 415, 416, 417, 418, 420, 422, 425, 427, 428, 430, 431, 432, 433, 434, 439; ***Cilt III***, s.5, 7, 8, 11, 13, 19, 20, 23, 27, 28, 34, 36, 40, 42, 44, 45, 49, 50, 51, 53, 82, 94, 122, 123, 126, 127, 144, 154, 163, 168, 194, 227.

HRİSTOV, K. - BSDİP aktifi. ***Cilt III***, s.71.

HRİSTOV, NİKOLA - Bulgaristan Trakyalılar Komitesi aktifi. ***Cilt III***, s.82.

HRİSTOZOV, RUSİ - BuKP aktifi, 1944'ten sonra Halk Milisi Müdürü, İçişleri Bakanı Yardımcısı ve İçişleri Bakanı, 1948'den itibaren BuKP MK üyesi. ***Cilt III***, s.69, 83, 85, 92, 106, 107, 113, 116, 202, 207, 212, 214, 222, 242, 244, 246, 251, 257.

HRULYOV, ANDREY VASİLEVİÇ (1892-1962) - general, savunma bakanı yardımcısı (1941-1945), aynı zamanda yollar ve iletişim bakanı (1942-1943), SSCB silahlı kuvvetler bakanı yardımcısı (1945-1951). ***Cilt II***, s.261; ***Cilt III***, s.32.

HRUŞÇOV, NİKİTA SERGEEVİÇ (1894-1971) - SKP(b) aktifi, 1934'ten itibaren MK üyesi, SKP(b) Moskova Şehir Teşkilatı Birinci Sekreteri (1935-1938), 1938'de PB aday üyesi, 1939'dan itibaren PB üyesi, Ukrayna SKP(b) MK Birinci Sekreteri ve Ukrayna SSC Başbakanı (1944-1947). ***Cilt I***, s.161, 162, 167, 174, 175; ***Cilt II***, s.13, 32, 55, 92, 100, 280, 356, 359.

HU TZUNAN - General, Şinsi Eyalet Valisi, Çin iç savaşı sırasında Gomindan Ordusu Kuzey-Batı Cephesi Komutanı (1946-1949). ***Cilt II***, s.352.

HUARES - İsKP aktifi, KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.124.

HUBİTSOV - AlSDP Rayhstag grubu yardımcı elemanı, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

HUGENBERG, ALFRED (1865-1951) - Hitler hükümetinde bakan (1933). ***Cilt I***, s.112, 113.

HUPERT, HUGO (1902-1982) - Avusturyalı yazar ve tercüman, SSCB'de politik mülteci (1928-1945). ***Cilt II***, s.54.

HÜNEKE, VİLİ [FRANTS] - AlKP aktifi. ***Cilt I***, s.111, 113, 129; ***Cilt II***, s.

HÜSEYİN, MEHMED [FERİDOV] - KEYK'te Türkiye KP MK delegesi (1941). ***Cilt II***, s.69, 71, 229.

HÜSNÜ, ŞEFİK MEHMED [FERDİ] - Türkiye KP aktifi, Komintern VII Kongre delegesi (1935), KEYK'te TKP temsilcisi (1935-1937). ***Cilt I***, s.172.

HVAN - Kore KP aktifi, KEYK parti okulunda öğrenci. ***Cilt II***, s.145.

HVOSTOV - Sovyet albayı, OMİ elemanı. ***Cilt II***, s.423.

HVOSTOV, VLADİMİR MİHAYLOVİÇ (1905-1972) - Moskova Üniversitesi'nde yeni tarih ve uluslararası ilişkiler profesörü (1941), 1943'ten itibaren SKP(b) üyesi, OMİ elemanı (1944-1945), 1946'dan sonra bilim alanında ve diplomaside çalıştı. ***Cilt II***, s.412, 417, 426, 435, 436; ***Cilt III***, s.7, 9, 15, 27.

HYUGESIN - Türkiye'de Büyük Britanya Büyükelçisi. ***Cilt II***, s.190.

İ

İBARURİ, DOLORES [DOLORES] (1895-1991) - İspanya KP militanı, 1930'dan itibaren MK üyesi, PB üyesi (1932-1981), MK Sekreteri (1932-1942), KEYK aday

üyesi (1935-1943), KEYK Sekreteri (1939-1943), İKP Genel Sekreteri (1942-1960), SSCB'de politik mülteci kadın. ***Cilt I***, s.182, 208, 234, 235, 236, 239, 240, 245, 248, 249; ***Cilt II***, s.8, 13, 14, 19, 21, 39, 40, 41, 42, 48, 49, 52, 54, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 68, 74, 75, 94, 95, 96, 98, 101, 105, 110, 120, 132, 141, 144, 149, 152, 154, 155, 178, 201, 213, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 228, 234, 267, 271, 272, 273, 277, 278, 281, 283, 288, 289, 290, 291, 296, 298, 302, 304, 305, 307, 308, 321, 323, 354, 358, 360, 373, 376, 383, 384, 388, 393, 396, 410, 415, 419, 426; ***Cilt III***, s.19, 33, 49, 95.

İBARURİ, RUBEN [RUBEN] (1920-1942) - Dolores İbaruri'nin oğlu, İspanya'da iç savaşa ve Alman-Sovyet savaşına katıldı, cephede öldürüldü. ***Cilt II***, s.223, 226, 321.

İBSEN, HENRİH (1828-1906) - Norveçli dram yazarı. ***Cilt I***, s.115.

İDİN, ANTONİ (1897-1977) - İngiltere Muhafazakar Partisinden politikacı, milletvekili (1923-1957), bakan (1935-1938; 1939-1945). ***Cilt II***, s.205, 218, 390.

İGNATOŞVİLİ, Sovyet Devlet Güvenlik komiseri. ***Cilt II***, s.91, 358.

İGNATOV, KİRİL (1913-1994) - Bulgar doktor, BKP aktifi, partizan hareketine ve Anavatan Savaşına katıldı, Savunma Bakanlığında yüksek görevlerde bulundu (1945-1949). ***Cilt III***, s.218, 226.

İKONNİKOV - Bir Sovyet sanatçı grubu yöneticisi. ***Cilt II***, s.419, 439.

İLİÇ - Bak: LENİN, VLADİMİR İLİÇ.

İLİÇOV, İ. - Sovyet generali, Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi şefi. ***Cilt II***, s.103, 132, 219, 220, 243, 300, 311, 319, 322, 324, 328, 332, 334, 339, 342, 344, 346, 352, 372; ***Cilt III***, s.44.

İLİEV, D. - Bulgar diplomatı. ***Cilt II***, s.427, 428; ***Cilt III***, s.205.

İLİEV, DİMİTİR - Bulgar avukat. ***Cilt III***, s.151.

İLİEV, KİRİL - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.194.

İLİEV, KRUM - Bak: GEORGİEV, KRUM İLİEV.

İLİEV, PANÇO - Trakyalılar örgütü aktifi. ***Cilt III***, s.82.

İLİEV, PETİR (1910) - Bulgaristan KP aktifi, MK Merkez Askeri Komisyonu (1941-1944) ve Halk Kurtuluş İsyan Ordusu (NOVA) Genel Kurmay üyesi (1944), SSCB'de ataşe müliter (1946). ***Cilt III***, s.60, 86.

İLZA - Bak: LİBLİNG, İLZA.

İLZE - Bak: LİBLİNG İLZA.

İMREDİ, B. - Mayıs 1938'de Macaristan Başbakanı oldu. ***Cilt I***, s.190.

İNGER - Sürgündeki Çekoslovakya hükümetinde savaş bakanı. ***Cilt II***, s.192.

İNKPİN, ALBERT (1884-1944) - Büyük Britanya KP kurucu üyesi, 1930'dan sonra Dünya SSCB'nin Dostları Derneği genel sekreteri. ***Cilt I***, s.162.

İNÖNÜ, İSMET (1884-1979) - Türkiye Başbakanı (1923-1924; 1925-1937), CHP lideri, Türkiye Cumhurbaşkanı (1939-1950). ***Cilt II***, s.190.

İRA - Bak: ÇERVENKOVA, İRİNA.

İREÇEK, KONSTANTİN (1856-1918) - Çek tarihçi, Bulgar aydınlıkçı, bakan. ***Cilt II***, s.329.

İRKA - Bak: ÇERVENKOVA, İRİNA.

İRMA - Bak: TELMAN, İRMA.

İROÇKA - Bak: ÇERVENKOVA, İRİNA.

İSAKOV, NAİM [DOKTOR] (1876-1932) - Bulgaristan KP MK üyesi, partinin dış temsilciliğinde, BKF ve MOPR'da çalıştı. ***Cilt I***, s.132.

İSAKOVA, NASTYA - Naim İsakov'un eşi. ***Cilt I***, s.132.

İSKROV, PETİR (1891-1938) - Bulgaristan KP yöneticilerinden, Komintern EKK üyesi (1928-1935), BKP'nin KEYK temsilcisi (1929-1934), Stalin'in baskı uygulamalarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.129, 136, 137, 141, 143.

İŞÇENKO - Sovyet Genel Kurmay Akade-

misi'nden bir subay. ***Cilt II***, s.65.

İVAN - Bak: DİMİTROV, GEORGİ.

İVANOV - Bak: DİMİTROV, GEORGİ.

İVANOV - Başkırdıstan SSC Başbakan Yardımcısı. ***Cilt II***, s.134.

İVANOV - Bulgar mühendisi, SSCB'de mülteci, 1945'te Bulgaristan'a döndü. ***Cilt III***, s.5.

İVANOV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.26.

İVANOV - KEYK'e bağlı Radyoculuk Okulu yöneticilerinden. ***Cilt II***, s.179.

İVANOV - SLKGB (Komsomol) aktifi. ***Cilt III***, s.11, 18, 47.

İVANOV - Sovyet doktor. ***Cilt I***, s.149, 150, 155.

İVANOV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.98, 103, 238.

İVANOV, ANTON [ANTON; BOGDANOV; İVAN BORİSOVİÇ; LUKA] (1884-1942) - Bulgaristan KP aktifi, 1922'de MK üyesi, 1925'ten itibaren SSCB'de mülteci olarak BKP Dış Bürosu ve KEYK'de çalıştı, KEYK'in Fransa ve İspanya'ya gönderdiği özel delege, BKP DB Sekreteri (1935-1938), BKP iç yönetimin başında bulundu (1941-1942). ***Cilt I***, s.128, 129, 137, 140, 153, 183, 187, 192, 194, 199, 200, 224, 245, 248; ***Cilt II***, s.12, 23, 27, 30, 40, 41, 42, 79, 96, 98, 103, 106, 122, 136, 144, 150, 151, 159, 172, 199, 202, 206, 373, 374; ***Cilt III***, s.232.

İVANOV, BLAGOY (1898-1951) - BKP ve SKP(b) militanı, İspanya'da interbrigadist, (1937-1939), 1944'te BİP MK ve Kurtuluş ordusu genel kurmay üyesi, 1944'ten sonra Bulgaristan savunma bakanı yardımcısı. ***Cilt II***, s.420; ***Cilt III***, s.114, 140, 190, 251.

İVANOV, GENÇO DİMİTROV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.48.

İVANOV, İVAN ALEKSEEVİÇ (1906-1948) - SSCB'nin Moğolistan elçisi (1939-1947). ***Cilt II***, s.248, 406.

İVANOV, MARKO - Bulgar albayı, 9 Eylül 1944 olaylarına katılıyor, Savaş Bakanlığı görevlisi, Nikola Petkov davasında 15 yıl hapse mahkum oldu (1947), Askeri Birlik aleyhindeki davada da (1947) sanıklar arasında. ***Cilt III***, s.149.

İVANOV, PYOTR VASİLEVİÇ - ***Cilt I***, s.146.

İVANOV, RADİL (1899-1961) - Bulgar telsizci, SSCB'de politik mülteci, Yugoslavya üzerinden Bulgaristan'a döndü (1944). ***Cilt II***, s.359, 388.

İVANOV, STAMAT (1896-1968) - Bulgaristan KP MK PB üyesi (1935-1937), 1938-1939 döneminde SSCB'de tedavi gördü. ***Cilt I***, s.153.

İVANOV, SVETOSLAV KOTSEV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.48.

İVANOV, TSEKO -SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.425, 436.

İVANOV, VILÇO (1880-1925) - 1924'te Bulgaristan KP(d.s.) MK üyesi. ***Cilt III***, s.20.

İVANOVA - SLKGB ve Moskova Anti-faşistler Komitesi aktifi kadın. ***Cilt III***, s.8.

İVANOVA, İVANKA [BOGDANOVA, İVANKA] - Anton İvanov'un eşi. CiltII, s.202, 437; ***Cilt III***, s.230.

İVANOVA, TATYANA PETROVNA (1905) - Sovyet komünist kadın, KEYK Personel şubesi elemanı (1940-1943), daha sonra SKP(b) MK yardımcı elemanı. ***Cilt II***, s.54, 62, 63, 110, 141, 146, 174, 186, 204, 218, 225, 227, 230, 262, 267, 268, 284, 307.

İVANOVOVİÇ - Bak: YOVANOVİÇ, ARSO.

İVANYUK - Romanya KP aktifi, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.176, 200, 212, 283, 297.

İZRAELİT - Sovyet doktor. ***Cilt I***, s.156, 184.

İZVORSKİ, İVAN DENEV (1908) - SSCB'de Bulgar politik mülteci.

J

JAK - Bak: DÜKLO, JAK.

JAN - Bak: TOREZ, MORİS.

JANET - Bak: TOREZ, JANET VERMERJ.

JDANOV, ANDREY ALEKSANDROVİÇ (1896-1948) - SKP(b) aktifi, 1930'dan itibaren MK üyesi, 1934'ten sonra MK Sekreteri, BP aday üyesi (1935'ten itibaren) ve PB üyesi (1939'dan itibaren). ***Cilt I***, s.138, 164, 168, 228, 231, 232, 236; ***Cilt II***, s.5, 8, 9, 10, 21, 41, 44, 45, 48, 49, 52, 55, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 69, 70, 71, 72, 80, 184, 185, 290, 418, 440.

JDANOV, Soçi'de NKVD görevlisi. ***Cilt II***, s.31.

JDANOV, YURİY ANDREEVİÇ [YURİY ANDREEVİÇ] (1919) - Andrey Jdanov'un oğlu ve Stalin'in kızı Svetlana'nın kocası, Georgi Dimitrov'un SKP(b) MK yardımcısı elemanı. ***Cilt II***, s.305, 308, 310, 311, 312, 314, 315, 316, 320, 335.

JEBRAK, ANTON ROMANOVİÇ (1901-1965) - Sovyet genetikçi, akademisyen. ***Cilt II***, s.427, 433.

JEKOV - Bak: DİMİTROV, SAŞO JEKOV.

JEKOV, LYUBOMİR - ***Cilt III***, s.194, 212.

JEKOV, NİKOLA (1864-1948) - Bulgar emekli general. ***Cilt III***, s.54.

JELEZOV - Bak: DOBREV, GEORGİ MİHAYLOV.

JELEZOV - Mühendis, KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.131.

JELTOV, ALEKSEY SERGEEVİÇ (1904-1991) - Sovyet generali, Üçüncü Ukrayna Cephesi Askeri Kurul üyesi, Avusturya'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu üyesi (1945-1950). ***Cilt III***, s.9, 17, 19.

JELYAZKOVA, MARİYA - ***Cilt III***, s.194.

JELYAZOV - SSCB Halk Eğitim Bakanlığı Edebiyat Genel Müdürlüğü görevlisi. ***Cilt II***, s.132.

JEMÇUJİNA - V. M. Molotov'un eşi. ***Cilt II***, s.13, 55.

JİN BİŞİ [ÇJİN LİJ] (1904-1950) - Çin KP aktifi, 1931' den sonra PB üyesi ve ÇKP'nin KEYK temsilcisi (1938-1940), 1945'te MK Sekreteri seçildi. ***Cilt I***, s.229, 240; ***Cilt II***, s.15, 17.

JİD, ANDRE (1869-1951) - Fransız yazarı, 1947 Nobel Ödülü sahibi. ***Cilt I***, s.104.

JİRO -Fransız generali. ***Cilt II***, s.294, 304, 344.

JİTON, MARSEL (1903-1941) - Fransız KP MK üyesi (1922-1939), PB üyesi ve MK Sekreteri (1932-1939), 1939'da partiden ayrıldı. ***Cilt I***, s.171.

JİVKOV, BORİS - Bak: SİMOV, BORİS.

JİVKOV, JİVKO (1915) - Bulgaristan KP aktifi, 1940'tan sonra İşçi Gençler Birliği Merkez Yönetim Kurulu üyesi, Halkçı Gençler Birliği MK Başkanı (1947-1949), BKP MK aday üyesi (1948-1954). ***Cilt III***, s.68, 82, 102, 143, 199, 203, 221, 252.

JİVKOV, TODOR HRİSTOV (1911) - Bulgaristan KP aktifi, 1948'den itibaren MK üyesi. ***Cilt III***, s.251.

JORJ - Bak: DİMİTROV, GEORGİ.

JUKOV - SKP(b) MK elemanı. ***Cilt II***, s.385; ***Cilt III***, s.11.

JUKOV, GEORGİY KONSTANTİNOVİÇ (1896-1974) - Sovyet generali, 1943'te mareşal oluyor, dört kez SSCB Kahramanı, Genel Kurmay Başkanı (Ocak-Temmuz 1941), Başkomutan Yardımcısı (1942-1945), Almanya'daki Sovyet işgal birlikleri başkomutanı (1945-1946). ***Cilt II***, s.93, 96, 168; ***Cilt III***, s.11, 48, 120.

JUKOV, NKVD subayı. ***Cilt II***, s.170, 209, 216, 313, 346, 385.

JUKOVSKİ, VASİLİY ANDREEVİÇ (1783-1852) - Rus şairi. ***Cilt I***, s.150.

JUO, LEON (1879-1954) - Fransa Genel Emek Konfederasyonu sekreteri (1909-1940; 1945-1947), Amsterdam'daki Profintern (Sendika Enternasyonali) Bürosu üyesi (1919-1940). ***Cilt I***, s.201.

JURAVLYOV - ***Cilt II***, s.23.

JUYOVİÇ, SRETEN (1889-1950) - Yugoslavya KP MK üyesi (1936-19379, İspanya'da interbrigadist (1937-1938), maliye

bakanı (1945-1948), 1948'de partiden ihraç edildi ve baskı gördü. ***Cilt II***, s.149.

K

K. - Sovyet basınında çıkan bir yazının yazarının açıklanamayan adı. ***Cilt I***, s.156.

KABAKÇİEV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.26.

KABAKÇİEV, AVGUST (1914) - Hristo Kabakçiev'in oğlu, SSCB'de politik mülteci (1927-1944), Milli Savunma Bakanı Yardımcısı. ***Cilt II***, s.388, 415, 417, 439.

KABAKÇİEV, HRİSTO (1878-1940) - Bulgaristan KP militanı, KEYK üyesi (1922-1924), SSCB'de politik mülteci (1927-1940), Komintern EKK üyesi (1924-1928), daha sonra bilimle uğraştı, öğretim üyesi oldu. Baskılara uğradı. ***Cilt I***, s.140; ***Cilt II***, s.25, 34, 35.

KABAKÇİEVA, MANYA (1882- 1965) - Hristo Kabakçiev'in eşi. ***Cilt II***, s.34, 35.

KABAKOV - Sovyet subayı. ***Cilt III***, s.40.

KABALERO, LARGO (1869-1965) - İspanya Sosyalist İşçi Partisi Başkanı (1932-1935), İspanya Cumhuriyeti Başbakanı (1936-1937). ***Cilt I***, s.160, 169, 170.

KABULOV - NKVD generali. ***Cilt III***, s.52.

KAÇALOV, VASİLİY İVANOVİÇ (1875-1948) - Sovyet sahne sanatçısı. ***Cilt II***, s.229.

KADRAS - Fransız KP aktifi. CiltI, s.232, 233.

KAFTANOV, SERGEY VASİLEVİÇ (1901-1978) - SKP(b) aktifi, 1937'den itibaren MK'de çalıştı, MK aday üyesi (1939-1952), SSCB Yüksek Öğrenim Bakanı (1946-1951). ***Cilt II***, s.422.

KAGANOV - SSCB'nin Çin'de ataşe militeri. ***Cilt II***, s.59.

KAGANOVİÇ, LAZAR MOYSEEVİÇ (1893-1991 - SKP(b) militanı, 1923'te MK aday üyesi, 1924'ten itibaren MK üyesi, MK sekreteri (1924; 1928-1939), PB üyesi (1930-1957). ***Cilt I***, s.150, 154, 158, 161, 168, 218, 236; ***Cilt II***, s.10, 13, 32, 34, 56, 72, 84, 93, 118; ***Cilt III***, s.193, 250.

KALAŞNİKOV - SKP(b) Moskova örgütü militanı. ***Cilt II***, s.71.

KALÇEV, BORİS - Bagryanov hükümetinde bakan. ***Cilt II***, s.364.

KALDENBAH, FRANTS - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

KALGANOV - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi subayı. ***Cilt II***, s.97, 105.

KALİNÇEV - OMİ elemanı. ***Cilt III***, s.11.

KALİNİN, MİHAİL İVANOVİÇ (1875-1946) - SKP(b) aktifi, 1919'dan itibaren MK üyesi ve Merkez Yürütme Komitesi Başkanı, 1925'ten sonra PB üyesi, SSCB Yüksek Şura Prezidyumu Başkanı (1938-1946). ***Cilt I***, s.138, 139, 164, 167, 174, 185, 218; ***Cilt II***, s.15, 32, 33, 72, 75, 106, 107, 110, 117, 118, 142, 191, 201, 248, 254, 267, 292, 328, 418, 428; ***Cilt III***, s.17, 23, 58, 68.

KALMAN - Macaristan KP militanı. ***Cilt II***, s.221.

KALNİKOV - ***Cilt I***, s.156.

KALONİÇEV - OMİ'ye bağlı Enstitü 205'de kadrolu elemanı. ***Cilt III***, s.48.

KALOŞİN - SKP(b) Moskova örgütünde şube şefi. ***Cilt II***, s.193.

KALYUKA, İVAN KONSTANTİNOVİÇ - KEYK'in fotoğraf stüdyolarından sorumlu görevli. ***Cilt III***, s.156.

KAMENETSKAYA, MARİYA (1913) - Polonyalı komünist kadın, PİP MK'nin Polonya'daki telsizcisi. ***Cilt II***, s.156.

KAMENEV, LEV BORİSOVİÇ (1883-1936) - SKP(b) aktifi, MK üyesi (1917-1927), MK PB üyesi (1919-1926), KEYK aday üyesi (1921-1924), KEYK Prezidyumu aday üyesi (1924-1926), partiden üç defa ihraç edildi, tezgahlanmış bir davada ölüm cezasına çarptırıldı. ***Cilt I***, s.150.

KAMENOV - Bulgar İşçi Partisi MK PB üyelerinden birinin 1936'daki takma adı. ***Cilt I***, s.153.

KAMENOV - Sovyet Dış Kültürel Bağlar

Derneği aktifi. ***Cilt II***, s.390.

KAMENOV, PETIR - Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği Daimi Komitesi üyesi, bakan (1947-1952). ***Cilt III***, s.153, 160, 163, 194, 254.

KAMİNKA, EMİLYAN İSAKOVİÇ - Sovyet tiyatro oyuncusu. ***Cilt II***, s.434; ***Cilt III***, s.5.

KAMİNSKİ - Sovyet doktor. ***Cilt I***, s.145.

KAMPİNKİ, TSEZAR - Fransız avukat. Laypsig devasında Rayhstag'ı kundaklamakla suçlanan kimi komünistlerin savunmasını üzerine almak istedi, Rayh Mahkemesi reddetti. ***Cilt I***, s.98.

KAN ŞİN [KON SİN] - 1899-1975) - 1931'den itibaren Çin KP MK ve PB üyesi ve MK Sekreteri, KEYK Prezidyumu üyesi (1933-1935), ÇKP'nin KEYK temsilciliği üyesi (1933-1937), 1948'de parti yönetiminden uzaklaştırıldı. ***Cilt I***, s.151, 176, 177, 178; ***Cilt II***, s.254, 324, 325, 332.

KANDAKOV - SKP(b) MK Basın Şubesi şef yardımcısı. ***Cilt II***, s.145.

KANDOLA — Finlandiyalı komünist, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.266.

KANETİ, YANTO DAVİDOV - Bulgar doktor, İspanya iç savaşına ve Çin'de Japon işgaline karşı savaşa gönüllü olarak katıldı. ***Cilt III***, s.23.

KANUNNİKOV, SKP(b) Kuybişev İl Komitesi Sekreteri. ***Cilt II***, s.94.

KAPİTİN - ***Cilt II***, s.131.

KAPLAN-TSİTRİN, REGİNA [TSİTRİN, REGİNA] (1908) - Polonyalı komünist, SSCB'deki Polonya radyosu sorumlu redaktörü (1941-1944), PİP militanı (1944-1947). ***Cilt II***, s.41, 90, 191.

KAPLANSKİ - TASS Bulgaristan muhabiri. ***Cilt II***, s.385.

KAPRİELOV, KAPRİEL (1904-1978) - Bulgaristan KP aktifi, Milli Emniyet Müdür Yardımcısı (1944-1945; 1947-1949). ***Cilt III***, s.212.

KAPRİELOVA, YORDANKA (1911-1984) - Bulgaristan KP Merkez Kontrol Komisyonu üyesi kadın. ***Cilt III***, s.252.

KARABELKOV, PETKO - Trakyalılar örgütü aktifi. ***Cilt III***, s.82.

KARADİMOVA SLAVKA - Bulgaristan İşçi Gençler Birliği militanı kadın. ***Cilt III***, s.8, 17.

KARAGANOV, ALEKSANDIR VASİLEVİÇ (1915) - Sovyet plastik sanatlar uzmanı, Sovyet Dış Kültürel Bağlar Derneği aktifi. ***Cilt II***, s.422.

KARAGYOZOV, STOYAN (1905-1994) - Bulgaristan KP militanı, 1934'te Prag'da Komintern'in verdiği görevleri yerine getiriyor, BİP MK Örgüt İşleri şube başkanı yardımcısı (1944-1945), 1948'den itibaren MK aday üyesi. CiltIII, s.144, 252.

KARAHAN, LEV MİHAYLOVİÇ (1889-1937) - SKP(b) ve KEYK aktifi, SSCB Dışişleri Bakan Yardımcısı (1927-1934), SSCB'nin Türkiye büyükelçisi (1934-1937), Stalin'in baskı uygulamalarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.167.

KARAİVANOVA - ***Cilt II***, s.338.

KARAKOLOV, RAYÇO KİRÇEV (1898-1982) - profesör, Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1926-1944), ağır baskıya uğradı (1938-1940), KEYK personeli (1942-1943), BKP MK Bilim ve Eğitim şubesi başkanı (1944-1951). CiltII, s.159, 185, 186, 195, 401, 405.

KARAPETROV - Pravda gazetesi basımevinde memur. ***Cilt II***, s.287.

KARASTOYANOV, ALEKSANDIR - Bulgar, Georgitsa Karastoyanova'nın oğlu, önce Sovyet, daha sonra Bulgar ordusunda subay. ***Cilt II***, s.400.

KARASTOYANOVA, ELENA - mühendis, Georgitsa Karastoyanova'nın kızı. ***Cilt II***, s.338.

KARASTOYANOVA, GEORGİTSA (1897-1944) - Bulgaristan KP aktifi kadın, Komintern'in verdiği görev üzerine Yugoslavya, Avusturya, Almanya, SSCB ve Çin'de çalışıyor. ***Cilt II***, s.338, 347.

KARASTOYANOVA, LİLİYA [LİLYANA]

(1917-1943) - Georgitsa Karastoyanova'nın kızı, 1926'dan itibaren SSCB'de, 1938'den sonra Komsomolskaya Pravda gazetesinde çalıştı, 1942'de A. F. Fyodorov'un Beyaz Rusya'daki partizan birliğine aktarılıyor ve orada öldürüldü. ***Cilt II***, s.338, 440.

KARATAEV - Sovyet telgraf memuru. ***Cilt II***, s.150.

KARATAEV, PLATON - L. N. Tolstoy'un Savaş ve Barış romanından bir karakter. ***Cilt I***, s.148.

KARAVAEVA, ANNA ALEKSANDROVNA (1893-1979) - Sovyet doktoru. ***Cilt III***, s.13.

KARDEL, EDVARD [BİRK, FRANTS EDVARDOVİÇ] (1910-1979) - Yugoslavya KP militanı, 1940 'tan itibaren MK üyesi, 1941'den sonra YUKO (Yugoslavya Ulusal Kurtuluş Ordusu) Yüksek Kurmay üyesi, 1943'ten itibaren Yugoslavya Ulusal Kurtuluş Komitesi Başkan Yardımcısı, PB üyesi (1946-1969), MK Sekreteri (1948-1966). ***Cilt II***, s.149, 204, 269, 283, 295, 399, 430; ***Cilt III***, s.118, 178, 182, 183, 184, 185, 187.

KARİLYO, SANTYAGO (1915) - İspanya KP aktifi, 1937'de MK üyesi ve PB aday üyesi, 1940 yılında Komünist Gençler Enternasyonali Yürütme Komitesi Sekreteri. ***Cilt I***, s.202; ***Cilt II***, s.14.

KARLOS - ***Cilt I***, s.248.

KARLSON, ERİK (1909-1972) - İsveç KP aktifi, 1939'dan itibaren PB aday üyesi. ***Cilt II***, s.58, 64.

KAROLİ, MİHAY (1875-1955) - Macar kontu, mülteci (1919-1946), 1943'te Londra'da Demokratik Macaristan Hareketi Başkanı, Macaristan'ın Paris büyükelçisi (1947-1949). ***Cilt II***, s.202, 221, 238, 240, 241, 248, 283.

KAROVİN - SKP(b) Moskova ilçe teşkilatlarından birinde aktif üye. ***Cilt II***, s.71.

KARPOV - Sovyet basımevi elemanı. ***Cilt II***, s.377.

KARPOV, GEORGİ GRİGOREVİÇ - SSCB'de din işlerinden sorumlu yüksek devlet memuru. ***Cilt III***, s.36, 52, 224.

KARTİN, PİNKUS (1912-1942 - Polonyalı komünist, İspanya'da interbrigadist, PİP örgüt işleri yöneticisi. ***Cilt II***, s.132, 328.

KARTON, MARTİNES - İspanya KP militanı. ***Cilt I***, s.240.

KARVANE, BERTOLD - Rayhstag'da Nazi milletvekili, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106, 108.

KASABOVA, ELENA BLAGOEVA (1922) - Aleksandır Deçev'in eşi, telsiz-telgrafçı. ***Cilt II***, s.359.

KASADO, SİGİZMUNDO - İspanya'da cumhuriyetçi ordudan albay, 5 Mayıs 1939 devirmesini örgütledi. ***Cilt I***, s.235, 236, 240.

KASATKİN - SKP(b) MK elemanı. ***Cilt II***, s.435; ***Cilt III***, s.8.

KASATKİN - Sovyet askeri istihbarat görevlisi. ***Cilt II***, s.165.

KASEBAUM, OTO - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

KASİM, HASAN AHMED AL ŞEK [ZOGER] - KEYK Yakın Doğu uzmanı raportör, SSCB'de Arap radyosu yöneticisi. ***Cilt II***, s.172, 224, 280.

KASMAN, LEON (1905-1984) - Polonya KP aktifi (1922-1937), KEYK Personel Şubesi Kıdemli Uzman (1941-1943), Beyaz Rusya'da ve Polonya'da partizan hareketini örgütleme işlerinde çalıştı (1943-1944), PİP MK'de sorumlu eleman (1944-1945), PBİP MK üyesi (1948-1968). ***Cilt II***, s.152, 258, 259, 270, 299, 301, 305, 310, 339, 342, 350, 356, 377.

KASPER, VİLHELM (1890) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110, 129.

KASRADZE-PANASYAN, K. M. - 1941'den itibaren KEYK'e bağlı Yabancı Dillerde Neşriyat Evi Müdürü. ***Cilt II***, s.52, 57, 63, 64, 94, 121, 131, 138, 158, 171, 194, 200, 224, 230, 260, 281, 285, 289, 297, 302, 303, 308, 311, 337, 373, 377, 394, 427, 440.

KASTAYSKİ - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi görevlisi. ***Cilt II***, s.311.

KASTRO, ENRİKE (1907-1965) - İspanya KP militanı, MK aday üyesi (1937-1944), partinin KEYK temsilcisi (1939-1940), KEYK personeli (1939-1943), Meksika'da mülteci (1945-1963). ***Cilt II***, s.75, 373; ***Cilt III***, s.48.

KAŞEN, MARSEL (1869-1958) - Fransız KP kurucu üyesi, 1920'den itibaren MK PB üyesi, KEYK üyesi (1924-1943), KEYK Prezidyumu üyesi (1935-1943). ***Cilt I***, s.114, 141, 143, 161, 165, 166, 192, 194, 226; ***Cilt II***, s.205; ***Cilt III***, s.46, 223.

KAŞER, REGİNA İSAKOVNA (1900) - Stanke Dimitrov-Marek'in eşi, Almanya KP üyesi, Halkın Sesi Radyosu'nda çalıştı. ***Cilt II***, s.315.

KATAEV - Sivastopol limanında memur. ***Cilt I***, s.148.

KATANEO, BERNADET [BERNADET] - İspanya işçi hareketi militanı, Dünya Kadınlar Kongresi'nde (Ağustos 1934) seçilen Uluslararası Savaş ve Faşizm Karşıtı Kadınlar Komitesi Sekreteri. ***Cilt I***, s.167, 168, 246.

KATAROVA - Sovyet doktor kadın. ***Cilt II***, s.25, 27.

KATAYAMA, SEN (1859-1933) - Japonya KP kurucusu, partinin KEYK temsilcisi, Komintern aktifi. ***Cilt I***, s.114.

KATMAN - Fransız KP MK aday üyesi, milletvekili. ***Cilt I***, s.248.

KATS, OTO - Bak: SİMON, ANDRE.

KATS, Z. G. (1913-1944) - KEYK ve OMİ İrtibat Servisi elemanı. ***Cilt I***, s.141, 142; ***Cilt II***, s.43, 135, 138, 152, 153, 169, 176, 246, 364, 378.

KATSAROV, PETKO (1905) - Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1935-1944). ***Cilt II***, s.359.

KATSMAN, İSAK SOLOMONOVİÇ - Sovyet yönetmeni. ***Cilt III***, s.35, 65.

KAUFMAN - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109, 110.

KAUFMAN, CORC - Amerikan dram yazarı. ***Cilt II***, s.326.

KAUTSKİ, KARL (1854-1938) - sosyalist hareketle merkeziyetçilik ideologu, Almanya SDP liderleri. ***Cilt I***, s.209.

KAYLZON, GRETE - Bak: FUKS-KAYLZON, MARGARETE.

KAYRAKOV - SSCB'de Bulgar ticaret heyeti üyesi. ***Cilt II***, s.433.

KAYT, LİLİ MAKSİMOVNA (1889-1981) - İzvestiya gazetesi muhabiri, Laypsig davasında hazır bulundu, daha sonra KEYK kadrosuna alındı. ***Cilt I***, s.143; ***Cilt II***, s.110.

KAYZER, KLARA [MERİ] - Satıcı kadın. ***Cilt I***, s.; ***Cilt II***, s.82, 83, 96, 97, 98, 99, 100, 115, 118, 120, 121, 122, 126, 127, 129, 132, 141.

KAYZEROVA, MARİYA - Antonin Zapototski'nin kızı. ***Cilt II***, s.38.

KAZAKOV - KEYK kadrolu elemanı. ***Cilt II***, s.71, 121, 124, 157, 171.

KAZANCİEV, SPİRİDON (1882-1951) - akademisyen, Bulgar Bilimler Akademisi bilim sekreteri (1942-1949). ***Cilt III***, s.103.

KAZANOVA - Fransız KP aktifi. ***Cilt I***, s.238.

KAZASOV, DİMO (18886-1980) - Bulgar politikacı ve devlet adamı, gazeteci, 1943'te VC UK üyesi, propaganda bakanı (1944-1945), enformasyon ve sanat bakanı (1945-1947). ***Cilt II***, s.382; ***Cilt III***, s.75, 79, 99, 198.

KAZİMİRSKİ - Polonyalı subay. CiltII, s.351.

KDSUNEN, - Finlandiya KP militanı. ***Cilt II***, s.265.

KELER, BRUNO - Çekoslovakya KP'nin Moskova'da Dış Büro üyesi, KEYK'in Almanca radyo yayınlarında yorumcu (1941-1942) ***Cilt II***, s.103, 113, 129, 139, 140, 146, 148, 159, 168, 196, 235, 237.

KELERMAN, ALEKSANDIR (1894-1971) - Macaristan KP aktifi, KEYK'de şube şe-

fi (1936-1943), OMİ'ye bağlı Enstitü 205'de kadrolu personeli, MKP MK üyesi (1945-1948). ***Cilt II***, s.43, 133, 387.

KEMPBEL, CON (1894-1969) - Büyük Britanya KP kurucu üyesi, 1923'ten itibaren MK üyesi, PB üyesi (1923-1965), partinin KEYK temsilcisi (1929-1931; 1938-1939), KEYK aday üyesi (1935-1943). ***Cilt I***, s.155, 181, 194, 216, 219, 221, 224, 238; ***Cilt II***, s.295.

KEMPFER, OSKAR - tesviyeci, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110.

KEMPNER, MORİS - Alman komünisti, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.111.

KENT, ROKUEL (1882-1971) - Amerikalı ressam, yazar ve toplum adamı. ***Cilt II***, s.326.

KER, ARÇİBAL KLARK (1882-1951) - Büyük Britanya'nın SSCB'de büyükelçisi (1942-1946). ***Cilt II***, s.209, 226, 434.

KERENSKİ - KEYK'in 1938'de Bulgaristan'a gönderdiği bir Bulgar komünistinin takma adı. ***Cilt I***, s.215.

KERF, VİLİ (1897) - Almanya KP aktifi, Prusya'da milletvekili, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110.

KERİGAN, PİTİR (1899-1977) - Büyük Britanya KP MK üyesi (1927-1929; 1932-1965), partinin Komintern'de temsilcisi (1935-1943), 1943'ten sonra PB üyesi ve partinin ulusal teşkilatçısı. ***Cilt I***, s.155.

KERİLİS, ANRİ DÖ - Fransız gazeteci, milletvekili. ***Cilt I***, s.214, 226.

KERL, HANS - Alman adalet bakanı. ***Cilt I***, s.76.

KERNİS - Avusturyalı komünist. ***Cilt II***, s.302.

KESADİ - Asoşieyted Pres muhabiri. ***Cilt II***, s.228.

KEYROS, ANTONİO - Bak: GONSALES, BENTO.

KINÇEVA, STOYANKA - Bulgaristan'ın Moskova'daki politik temsilciliğinde eleman kadın. ***Cilt III***, s.27.

KİFEL, YOZEF - Alman komünisti, telsizci, Ağustos 1944'te SSCB'den Almanya'ya aktarılıyor. ***Cilt II***, s.377.

KİM SYAN - Koreli komünist, KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.140, 145, 155.

KİMON - Bak: GEORGİEV, KİMON.

KİNAST, GEORG - Ağır Ceza Masası'ndan yardımcı memur, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109, 110, 112.

KİNG - İngiliz Royter Ajansı'nın Moskova muhabiri. ***Cilt II***, s.295.

KİNKEL, İVAN GERMANOV (1883-1945) - Bulgar iktisatçı, sosyolog, Sofya Üniversitesi'nde öğretim üyesi profesör. ***Cilt I***, s.205.

KİNOV, İVAN ATANASOV [ÇERKEZOV] (1893-1967) - Bulgaristan KP militanı, SSCB'de politik mülteci (1925-1944), baskı görüyor (1938-1939), Bulgaristan Halk Ordusu GK. Başkanı (1944-1949), MK üyesi (1945-1962). ***Cilt I***, s.181; ***Cilt II***, s.389, 422, 427, 432, 433; ***Cilt III***, s.16, 18, 58, 59, 103, 108, 110, 120, 121, 122, 133, 170, 201, 207, 218, 251, 258.

KİNTANİLYA, LUİS (1900) - Meksika ile Kosta Rika'nın Moskova elçisi (1943-1945). ***Cilt II***, s.281.

KİRANOVA, TSVETANA (1902-1982) - Bulgaristan KP aktifi, Bulgaristan Kadınlar Birliği Sekreteri (1944-1949), MK aday üyesi (1944-1952). ***Cilt III***, s.168, 252.

KİREEV -SSCB'nin Türkiye'de ataşe militeri. ***Cilt II***, s.126.

KİRİÇENKO - KOPİD subayı. ***Cilt II***, s.397.

KİRİL VE METODİY (826[7-869; 815-885) - Slav abecesinin, Bulgar edebi dilinin ve Eski Bulgar edebiyatının yaratıcısı iki kardeş. ***Cilt III***, s.18, 19, 111, 205.

KİRİL, PRESLAV PRENSİ (1895-1945) - Kral III Boris'in küçük erkek kardeşi, naip (1943-1944), Halk Mahkemesi tarafından ölüm cezasına mahkum ediliyor. ***Cilt III***, s.110.

KİRİLOV - Sovyet doktoru. ***Cilt II***, s.23, 25, 26, 29.

KİRİLOV - Uluslararası Enformasyon Şubesi (OMİ) raportörü. ***Cilt II***, s.361, 393, 430.

KİRİLOVA, MARİYA - Bak: VİDENOVA, MARİYA KİRİLOVA.

KİRKOV, GEORGİ (1867-1919) - Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi (dar sosyalistler) yöneticisi. ***Cilt III***, s.29, 55.

KİRKOVA, TİNA (1872-1947) - Georgi Kirkov'un eşi, 1920'den itibaren BKP MK üyesi, SSCB'de politik mülteci (1927-1945). ***Cilt II***, s.12, 212, 437; ***Cilt III***, s.17.

KİROV, İVAN - Bulgar maden işçisi. ***Cilt III***, s.5

KİROV, SERGEY MİRONOVİÇ (1886-1934) - SKP(b) militanı, 1923'ten itibaren MK üyesi, 1926'dan itibaren BP aday üyesi, 1930'dan sonra PB üyesi, 1934'te MK Sekreteri. ***Cilt I***, s.147.

KİRPİÇNİKOV - Sovyet mühendisi, KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.167.

KİRS, ŞARLOTE - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.112.

KİRSANOV, STEPAN PAVLOVİÇ (1908-1967) - Bulgaristan'daki SSCB elçiliğinde müşavir (1943-1944), Sofya'da SSCB büyükelçisi (1945-1948), 1948'den itibaren SSCB Dışişleri Bakanlığı'nda şube şefi. ***Cilt II***, s.362, 434; ***Cilt III***, s.5, 15, 20, 24, 28, 40, 56, 62, 65, 71, 72, 74, 75, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 96, 97, 100, 102, 106, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 119, 140, 144, 154, 161, 169, 171, 172, 174, 175, 190, 191, 193, 194, 226.

KİRSANOVA - ***Cilt II***, s.204.

KİRSANOVA - Sovyet Sinema Kurumu'nda kadın kameraman. ***Cilt I***, s.136.

KİRSANOVA, KLAVDİYA İVANOVNA (1887-1947) - E. M. Yaroslavski'nin eşi, Komintern'e bağlı Uluslararası Kadınlar Birliği yöneticisi, KEYK'e bağlı Uluslararası Lenin Okulu müdürü (1926-1937), 1937 'de SKP(b)'den ihraç ediliyor, İkinci Dünya Savaşı yıllarında hakları iade edildi, 1945'ten sonra Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu'nda çalışıyor. ***Cilt I***, s.136, 142, 177, 178.

KİSELYOV - General, Yugoslavya'daki Sovyet askeri misyon amiri. ***Cilt II***, s.263.

KİSELYOV, EVGENİY DMİTRİEVİÇ (1908-1963) - 1937'den itibaren Sovyet diplomatı, Nü York'ta SSCB Başkonsolosu (1943-1945), SSCB Dışişleri Bakanlığı Balkan Ülkeleri Şube şefi (1948-1949). ***Cilt II***, s.419, 422, 430, 436, 437.

KİSKİNOV, YORDAN (1896-1941) - Bulgaristan KP militanı, SSCB'de politik mülteci, interbrigadist, 1941 Ekim ayında SSCB'den Bulgaristan'a paraşütle indirilen grubun başkanı. ***Cilt II***, s.98.

KİSLENKO - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi generali. ***Cilt II***, s.107, 127, 155, 195, 350, 351.

KİSYOV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.400.

KİŞİNEVSKİ - Romanya KP militanı. ***Cilt III***, s.247.

KİTAEV - SKP(b) MK elemanı. ***Cilt II***, s.122.

KİTİ - Bak: YOVANOVİÇ, KİTİ.

KİYATKİN - Kızıl Ordu Politik İşler Dairesi subayı. ***Cilt II***, s.299.

KJİTSKİ, LEO - ***Cilt III***, s.69.

KLAUDİN, FERNANDO - İspanya KP aktifi, İspanya'da komünist gençlik örgütü yöneticisi. ***Cilt I***, s.235, 236, 241.

KLAUZEVİTS, KARL (1780-1831) - Prusyalı general, askeri teori ve tarih uzmanı. ***Cilt I***, s.115.

KLAVDİYA İVANOVNA - Bak: KİRSANOVA, KLAVDİYA İVANOVNA.

KLAVDİYA MİHAYLOVNA - Soçi'de hemşire. ***Cilt II***, s.31

KLAYN - Sudetli Alman, Çekoslovakya KP üyesi, SSCB'de savaş tutsakları arasında çalıştı, 1943'te partide çalışmak üzere KEYK tarafından Çekoslovakya'ya gönderildi. ***Cilt II***, s.213, 220, 242, 270, 271.

KLEMAN - Bak: FRİD, OYGEN.

KLEMANSO, JORJ (1841-1929) - Fransız radikallerinin lideri. ***Cilt III***, s.202.

KLEMENT - Çekoslovakya KP aktifi. ***Cilt II***, s.38.

KLEMENT EFREMOVİÇ - Bak: VOROŞİLOV, KLEMENT EFREMOVİÇ.

KLEMENTİS, VLADİMİR - Çekoslovakya KP aktifi, dışişleri bakanı. ***Cilt III***, s.114, 201, 230.

KLERİNA - Sovyet hemşire. ***Cilt II***, s.223.

KLİNKOVŞTEYN - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt II***, s.246.

KLİSURSKİ, KİRİL -BHÇP aktifi, bakan (1948-1950). ***Cilt III***, s.254.

KLYUÇNİKOV, Y. V. - Sovyet tarihçi. ***Cilt II***, s.330.

KNORİN, VİLHELM GEORGİEVİÇ (1890-1939) - SKP(b) MK üyesi. KEYK aday üyesi (1928-1935), KEYK Prezidyumu ve Politik Sekreterlik üyesi (1931-1935), NKVD tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.128, 129, 134, 135, 136, 137, 144, 145.

KOCEYKOV - Bulgar subayı, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.396.

KOCEYKOV, DRAGOY (1881-1979) - Bulgaristan KP aktifi, sendika lideri. ***Cilt III***, s.63, 168.

KOD - Macar komünisti. ***Cilt II***, s.186, 192.

KODOVİLYA, VİTORİO (1894-1970) - Arjantin KP kurucu üyesi, 1921'den itibaren MK ve PB üyesi, partinin KEYK temsilcisi (1926-1928), KEYK Güney Amerika Bürosu Sekreteri (1921-1930), Komintern EKK üyesi (1929-1935), MK Sekreteri (1941-1963). ***Cilt I***, s.154, 155.

KOEVA, TODORA - Nikola Petkov BHÇB aktifi. ***Cilt III***, s.152.

KOGAN, A. - KEYK kadrolu personeli (1941-1943). ***Cilt II***, s.55, 57, 59, 65, 126, 135, 139, 156, 159, 174, 246, 255, 257, 281; ***Cilt III***, s.224.

KOGAN, BORİS BORİSOVİÇ -Sovyet doktor, profesör. ***Cilt II***, s.124, 132, 147, 178, 223; ***Cilt III***, s.134, 142, 154.

KOH, FRANTS - Alman Kızıl Yardım aktifi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt II***, s.111.

KOH, HANS - Georgi Dimitrov Berlin'deyken evinde kaldığı kişi. ***Cilt I***, s.101.

KOH, NELİ - Hans Koh'un eşi. ***Cilt I***, s.101.

KOJEVNİKOV – Kızıl Ordu Politik İşler Dairesi'nde albay. ***Cilt III***, s.12.

KOJEVNİKOV, VADİM MİHAYLOVİÇ (1909-1984) - Rus yazar ve Pravda gazetesinin askeri muhabiri. (1941-1945). ***Cilt II***, s.385, 401.

KOJOV - ***Cilt II***, s.127.

KOKBERN - Deyli Uorkır gazetesinin Sofya muhabiri. ***Cilt III***, s.56.

KOKİNAKİ, VLADİMİR KONSTANTİNOVİÇ (1904-1985) - Sovyet avcı pilot, general. ***Cilt I***, s.238, 241.

KOLAROV'LAR - Kolarov ailesi. ***Cilt II***, s.397; ***Cilt III***, s.105, 198.

KOLAROV, LYUBEN (+1947) - BHÇB aktifi, adalet bakanı. ***Cilt III***, s.66, 75, 77, 81, 98, 109.

KOLAROV, NİKOLA [KOLYU; KOLYA] (1907-1978) - Vasil Kolarov'un oğlu, mühendis, İspanya KP aktifi (1937-1938), SKP(b) aktifi (1941-1944), Bulgaristan KP aktifi (1944'ten itibaren). ***Cilt II***, s.397, ***Cilt III***, s.198.

KOLAROV, PETIR [PETYA] (1906-1966) - Vasil Kolarov'un oğlu, doktor, 1933'ten itibaren SKP(b) aktifi, 1936'dan itibaren İspanya KP aktifi ve 1944'ten sonra BKP aktifi. ***Cilt II***, s.394, 397, 438.

KOLAROV, VASİL [VASİL; VENELİN] (1877-1950) - Bulgaristan KP aktifi, MK Sekreteri (1919-1923), KEYK üyesi (1921-1943), KEYK Prezidyumu üyesi (1922-1943), KEYK Genel Sekreteri (1922-1924), Krestinter (Köylü Enternasyonali) Yürütme Kurulu Başkanı (1928-1939), BKP'nin KEYK temsilcisi (1939-1943), Bulgaristan Halk Meclisi Başkanı (1945-1947), Başbakan Yardımcısı (1947-1949). ***Cilt I***, s.84, 109, 111, 118, 121, 129,

131, 144, 141, 153, 156, 161, 162, 178, 201, 204, 207, 224, 233, 247; ***Cilt II***, s.17, 41, 42, 52, 62, 65, 67, 71, 76, 78, 84, 88, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 120, 131, 133, 134, 135, 139, 141, 145, 146, 149, 152, 153, 163, 164, 174, 177, 180, 181, 183, 184, 187, 194, 195, 198, 203, 215, 222, 226, 233, 236, 249, 258, 277, 278, 289, 303, 308, 312, 313, 314, 316, 319, 325, 333, 334, 335, 337, 338, 340, 342, 347, 348, 352, 354, 355, 356, 358, 359, 361, 363, 366, 369, 370, 372, 373, 376, 377, 378, 380, 381, 384, 387, 388, 390, 391, 393, 394, 395, 397, 398, 399, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 409, 412, 414, 415, 416, 420, 424, 428, 432, 433, 434, 436, 438; ***Cilt III***, s.

KOLAROVA, TSVETANA [TSVETANA] - Vasil Kolarov'un eşi, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt I***, s.129; ***Cilt II***, s.395.

KOLÇEV, APOSTOL - Bulgaristan KP aktifi. ***Cilt III***, s.221, 252, 254.

KOLÇEV, BORİS (1890-1945) - Bulgaristan iletişim ve ulaşım bakanı (1 Haziran [2 Eylül 1944). ***Cilt II***, s.364.

KOLEN, RENE - Fransız komünisti, kurye. ***Cilt I***, s.228.

KOLENDİÇ - Yugoslavya KP aktifi. ***Cilt III***, s.71, 78.

KOLEV, SVETOSLAV [SERGEEV, ALEKSANDIR PETROVİÇ] (1889-1950) - Bulgaristan KP aktifi, 1926'dan itibaren MK üyesi, SSCB'de politik mülteci (1926-1949), Georgi Dimitrov'un politik yardımcısı (1935-1941), KEYK personeli (1926-1927; 1933-1943), KEYK Sekreterlik Bürosu şefi (1939-1943), İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Bulgaristan'a döndü. ***Cilt I***, s.151, 155, 156, 171, 181, 184, 200, 201, 206, 218, 219, 222, 225, 242, 245, 246; ***Cilt II***, s.12, 18, 22, 24, 27, 29, 30, 43, 83, 96, 120, 139, 149, 153, 163, 181, 237, 261, 282, 286, 332, 334, 375, 386, 387, 395, 412, 416, 425, 428, 433, 434, 435, 437; ***Cilt III***, s.5, 10, 13, 18, 19, 25, 28, 32, 34, 44, 51, 53, 79, 86, 87, 94, 122.

KOLİNKOEV, MİRÇO İVANOV (1906-1938) - Bulgar Komünist Gençler Birliği aktifi, 1925'ten itibaren SSCB'de politik mülteci, Stalin'in baskı uygulamalarına kurban gitti. ***Cilt II***, s.425.

KOLİNKOEVA, TEODORA - Sovyet hapislerinde ölen Bulgar komünist aktiflerinden Mirço İvanov Kolinkoev'in annesi. ***Cilt II***, s.75; ***Cilt III***, s.26.

KOLONTAY, ALEKSANDRA MİHAYLOVNA (1872-1952) - Bolşevik partisi militanı, 1917'den itibaren MK üyesi, Komintern'in Dünya Kadınlar Birliği sekreteri (1921-1922), SSCB'nin Norveç (1923-1926; 1927-1930), Meksika (1926-1927) ve İsveç (1930-1945) elçisi. ***Cilt I***, s.145; ***Cilt II***, s.90, 109.

KOLSKİ - Bak: TSUKER-KOLSKİ, BERNARD.

KOLTSOV, MİHAİL EFİMOVİÇ (1898-1942) - Sovyet gazeteci, yazar ve toplum adamı, NKGB tarafından kurşuna dizildi. ***Cilt I***, s.128, 195.

KOLYA - Bak: KOLAROV, NİKOLA.

KOLYU - Bak: KOLAROV, NİKOLA.

KOLYUKİN - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.246.

KOMAR, SLAVKO (1918) - Yugoslav komünisti, gençlik militanı. ***Cilt III***, s.25, 29, 69.

KOMAROV - SKP(b) Saratov İl Örgütü Sekreteri. ***Cilt II***, s.166.

KOMBOV -SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.438.

KOMORERA, HUAN (1895-1958) - 1931'de Katalonya Sosyalist Partisi Genel Sekreteri, 1939'da KEYK'te çalıştı, 1940-1951'de Meksika, Arjantin, Şili, Uruguay, Küba ve Fransa'da politik mülteciler arasında çalıştı. ***Cilt I***, s.201, 234, 239, 245, 246, 249; ***Cilt II***, s.8, 10.

KOMUNAR [KOMÜNCÜ] - Bak: VAN TSYASYAN.

KON SİN - Bak: KAN ŞIN.

KON, FELİKS YAKOVLEVİÇ (1864-1941) - Polonya ve Rusya işçi hareketi militanı,

KEYK Sekreteri (1922-1923), Komintern Enternasyonal Kontrol Komisyonu (EKK) üyesi (1924-1935). ***Cilt I***, s.113, 138, 141, 142.

KONÇALOVSKİ, MAKSİM PETROVİÇ (1875-1942) - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt I***, s.218, 228, 230, 231, 239, 245, 246; ***Cilt II***, s.22, 26, 31, 38, 54, 60, 227, 242.

KONÇALOVSKİ, PYOTR PETROVİÇ (1876-1956) _Sovyet ressamı, Georgi Dimitrov'un oğlunun portresini yapıyor. ***Cilt II***, s.360.

KONDOV, DUŞKO DİMİTROV (1904) - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.420.

KONDOVA, PETRANA DİMİTROVA (1908) - Bulgaristan KP aktifi kadın, SSCB'de politik mülteci, doktor. ***Cilt II***, s.149, 178, 238, 301, 310, 395.

KONDRAŞOV -Sovyet tarihçi. ***Cilt II***, s.369, 380.

KONDRATENKO - KEYK Personel Şubesi elemanı. ***Cilt I***, s.183.

KONEV, İVAN STEPANOVİÇ (1897-1973) - Sovyet mareşali. ***Cilt III***, s.32.

KONONENKO, ELENA VİKTOROVNA - Sovyet yazarı kadın. ***Cilt III***, s.14, 25.

KONOPLAVOY - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.283.

KONOVALOV, NİKOLAY VASİLEVİÇ (1900-1966) - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt III***, s.11, 39.

KONSTANTİNESKU-YAŞ, PETRE (1892-1977) - Romen akademisyeni, Romanya Enformasyon Bakanı ve Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı Başkan Yardımcısı (1948-1953). ***Cilt III***, s.79.

KONSTANTİNOV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s. 123,

KONSTANTİNOV - ***Cilt III***, s.103

KONSTANTİNOV, FYODOR TROFİMOVİÇ - SKP(b) MK elemanı. ***Cilt III***, s.108, 155, 157, 163, 178, 195, 205, 226, 229, 238, 252.

KONSTANTİNOVSKAYA - Kızıl Ordu Politik İşler Dairesi (KOPİD) personeli. ***Cilt II***, s.269.

KONSTANTİNOVSKİ - TASS ajansının karşı propaganda ekibi şefi. ***Cilt II***, s.130.

KONTAROVA, M. A. - SSCB sanayi kooperatifleri uzmanı. ***Cilt III***, s.14.

KONTOLE - Finlandiya KP aktifi. ***Cilt II***, s.288.

KONYO, JORJ (1901-1978) - Fransız KP militanı, 1936'dan itibaren MK üyesi, FKP'nin KEYK temsilcisi (1936-1937), Ümanite Yazı İşleri Müdürü (1937-1943), MK üyesi (1945-1964). ***Cilt I***, s.159, 169, 217, 221, 228, 232, 233.

KOPÇEV, BORİS (1906) - Bulgaristan KP militanı, SSCB'de ve Yugoslavya'da politik mülteci (1926-1930), politik mahkum (1931-1940), BKP MK üyesi (1941-1959), 1943'te Sekizinci Askeri Bölge Komutanı, Bulgar Dördüncü Ordu Komutanı Yardımcısı (1944-1945). ***Cilt II***, s.415; ***Cilt III***, s.63, 251.

KOPETSKİ, VATSLAV (1897-1961) - Çekoslovakya KP aktifi, 1929'dan itibaren MK üyesi, , 1933'ten sonra PB üyesi, partinin KEYK'te temsilcisi (1939-1943), MK üyesi (1946-1961). ***Cilt I***, s.223, 225; ***Cilt II***, s.14, 79, 133, 152, 178, 276, 410, 422, 430; ***Cilt III***, s.131.

KOPİNİÇ YOSİF [VOKŞİN, YOSİF] (1911) - Yugoslavya KP militanı, İspanya'da interbrigadist (1936-1938), KEYK Yabancı Dillerde Neşriyat Evi elemanı (1939-1940), KEYK'in Zagreb'deki irtibat noktası yöneticisi (1940-1944). ***Cilt II***, s.17, 155, 140, 269.

KOPİTİN - SSCB İletişim Bakanlığı'ndan radyo mühendisi. ***Cilt II***, s.128.

KOPLENİG, YOHAN (1891-1968) - Avusturya KP militanı, 1922'den itibaren MK üyesi, MK Genel Sekreteri (1924-1943), KEYK üyesi (1928-1943), KEYK Prezidyumu üyesi (1935-1943), parti başkanı (1945-1965). ***Cilt I***, s.154, 155, 169, 171; ***Cilt II***, s.12, 15, 40, 57, 62, 102, 103, 113, 120, 141, 144, 146, 148, 159, 168, 178, 179, 211, 227, 249, 250, 258, 259, 262,

268, 279, 283, 288, 289, 299, 306, 307, 317, 333, 340, 359, 366, 388, 397, 410, 435, 436; ***Cilt III***, s.9, 21, 23.

KOPRİNKOV, İVAN - Bulgaristan SDİP aktifi, BMM'de milletvekili (1946-1947), Kosta Lulçev ve muhalefetteki BSDP parlamento grubuna karşı davada mahkum oldu. ***Cilt III***, s.175.

KOPŞEVA - Çekoslovakya KP aktifi. ***Cilt II***, s.38.

KORDON, ANTONİO GARSİYA [KUZNETSOV, ANTON ANTONOVİÇ] (1895-1969) - İspanyol komünisti, Kızıl Ordu'da çalıştı. ***Cilt II***, s.149, 240, 340, 396, 398.

KORİN, PAVEL DMİTRİEVİÇ (1892-1967) - Sovyet ressamı. ***Cilt I***, s.146.

KORNEEV, N. V. - General, Yugoslavya'daki Sovyet askeri misyon yöneticisi. ***Cilt II***, s.354, 355, 356, 372.

KORNEYÇUK, ALEKSANDIR EVDOKİMOVİÇ(1905-1972) - Ukraynalı dram yazarı, akademisyen, Ukrayna Yazarlar Birliği Başkanı, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Dışişleri Bakanlığı'nda yüksek görevler aldı. ***Cilt II***, s.97, 316, 323, 330, 350.

KOROTKEVİÇ - OMİ elemanı. ***Cilt II***, s.361, 373, 374, 376, 382, 388, 393; ***Cilt III***, s.21.

KOROTKOV - General, SSCB'nin Yugoslavya'daki askeri misyon amiri. ***Cilt II***, s.334.

KOROTKOV - NKVD görevlisi. ***Cilt II***, s.198, 232.

KOROTKOVA -Besarabiyalı komünist, SSCB'deki Romanya radyo yayınlarında çalıştı. ***Cilt II***, s.281.

KORŞUNOV - Başkırgistan Ticaret Bakanı. ***Cilt II***, s.133.

KORVAL, ROBERT - Fransız gazeteci. ***Cilt III***, s.98.

KOSAREV, ALEKSANDIR VASİLEVİÇ (1904-1939) - Sovyet komünisti, SLKGB aktifi, SLKGB MK Genel Sekreteri (1929-1939), 1934'ten sonra SKP(b) MK üyesi, NKGB tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.154, 167, 174, 182, 218.

KOSİGİN, ALEKSEY NİKOLAEVİÇ (1904-1980) - Başbakan Yardımcısı (1940-1953), 1939'dan sonra MK üyesi, 1946'dan sonra PB aday üyesi ve 1948'den itibaren PB üyesi. ***Cilt III***, s.250.

KOSİOR, STANİSLAV VİKENTİEVİÇ (1889-1939) - SKP(b) aktifi, 1924'ten itibaren MK üyesi, MK Sekreteri (1926-1928), PB aday üyesi (1927-1930), PB üyesi (1930-1939), Ukrayna KP(b) MK Birinci Sekreteri (1928-1938), 1938'den sonra SSCB Başbakan Yardımcısı, Stalinci baskılara kurban gitti. ***Cilt I***, s.167, 180.

KOSMODEMYANSKAYA, ZOYA ANATOLİEVNA (1923-1941) - Sovyet partizan kadın. ***Cilt III***, s.229.

KOSTANYAN, A. A. - Ermenistan KP(b) MK Sekreteri, Komintern VII-ci Kongre hazırlıklarına katıldı (1934-1935). ***Cilt I***, s.141.

KOSTİLYOV, MİHAİL ALEKSEEVİÇ (1900) - İtalyan hükümetinde Sovyetler Birliği temsilcisi (1944), Roma büyükelçisi (1944-1954). ***Cilt II***, s.424.

KOSTOV - Kurye. ***Cilt III***, s.5.

KOSTOV, ALEKSANDIR (1904) - SSCB'de Bulgar politik mülteci. ***Cilt II***, s.58, 393.

KOSTOV, DONÇO (1897-1949) - Bulgar bilim adamı, 1932-1939 döneminde SSCB'de genetik alanında çalışmalar yapıyor, 1939'da Bulgaristan'a dönüp, araştırmalarını sürdürdü. ***Cilt II***, s.364.

KOSTOV, GEORGİ - Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de politik mülteci, KEYK Bulgar radyosunun redaksiyon üyesi, BKP MK üyesi. ***Cilt II***, s.109, 110, 243, 398, 400, 402, 428; ***Cilt III***, s.251.

KOSTOV, TRAYÇO [ÇERNOOKOV, DONÇO, SPİRİDONOV; TRAYÇO] (1897-1949) - Bulgaristan KP aktifi, 1931'den itibaren BİP MK, 1937 'den itibaren MK PB üyesi, BİP MK Sekreteri (1938-1942), BİP(k) MK Sekreteri (1944-1946), Başbakan Yardımcısı (1946-1949),

1948'den sonra PB üyesi, tezgahlanmış bir davada ölüm cezasına çarptırıldı. ***Cilt II***, s.172, 390, 388, 394, 398, 404, 409, 412, 419, 422, 424, 425, 428, 433, 436, 440; ***Cilt III***, s.6, 11, 14, 20, 21, 23, 26, 29, 30, 32, 36, 40, 44, 49, 51, 54, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 71, 72, 73, 75, 77, 79, 82, 83, 84, 91, 92, 96, 99, 100, 103, 107, 108, 111, 112, 113, 115, 116, 119, 122, 126, 127, 131, 132, 133, 134, 135, 140, 144, 147, 153, 154, 157, 163, 164, 167, 169, 170, 172, 174, 178, 179, 182, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 194, 204, 205, 207, 209, 210, 212, 214, 215, 218, 222, 223, 227, 228, 230, 231, 233, 238, 245, 246, 247, 248, 249, 251, 254, 253, 257.

KOSTURKOV, PENÇO (1899) - Bulgar hukukçu, Radikal Parti Yürütme Komitesi üyesi (1945-1949), VÇ UK üyesi ve Halk Meclisi Başkan Yardımcısı. ***Cilt III***, s.130.

KOSTURKOV, STOYAN (1866-1949) - Bulgar politikacı, Radikal Parti lideri, değişik hükümetlerde bakanlık yaptı (1918, 1918-1919, 1931-1934, 1945-1946). ***Cilt III***, s.75, 80.

KOSTYUŞKO, TADEUŞ (1746-1817) - Polonya halkının 1794 ulusal kurtuluş ayaklanmasının yöneticisi. ***Cilt II***, s.266, 346, 347.

KOŞELYOV - Sovyet doktor. ***Cilt I***, s.147, 148.

KOŞELYOVA - OMİ elemanı. ***Cilt II***, s.396, 401, 423; ***Cilt III***, s.20.

KOT, PİER (1895-1977) - Fransız anti-faşist, bakan (1933-1939), Cumhuriyet İspanyasına yardımın koordinasyonuyla görevli uluslararası komitenin üyesi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra barış taraftarları hareketinin örgütlenmesine katıldı. ***Cilt II***, s.312.

KOTELNİKOV - KEYK personeli, Moskova'nın SKP(b) Rostokino İlçe örgütü elemanı. ***Cilt II***, s.65, 70.

KOTON, YÖJENİ (1881-1967) - Fransız Kadınlar Birliği'nin 1945 yılında Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu'ndaki temsilcisi. ***Cilt III***, s.95.

KOTSARİKİ - Romen generali, SSCB'de savaş tutsağı. ***Cilt II***, s.245.

KOVAÇ, YOHAN - Macar komünisti, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.265, 306.

KOVAÇEV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.423.

KOVAÇEVA - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.394.

KOVAÇEVİÇ - Sofya'da Yugoslavya elçisi. ***Cilt III***, s.61, 62, 63, 64, 68, 69, 74, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 91, 92, 93.

KOVALÇİK, ANASTAZİ (1908-1943) - Polonyalı komünist, 1941'de Komintern okulunda eğitim görüyor, PİP kurucu üyesi. ***Cilt II***, s.132, 328.

KOVALSKİ, ALEKSANDİR (1908-1951) - Polonya KP aktifi, 1941-1942 döneminde KEYK okulunda okudu, 1942'den itibaren PİP MK üyesi, 1945'ten sonra MK Sekreterliği üyesi, 1948'de parti yönetiminden uzaklaştırıldı. ***Cilt II***, s.170, 251, 328.

KOVPAK, SİDOR ARTYOMOVİÇ (1887-1967) - Sovyet generali, Ukrayna'da partizan hareketi yöneticisi (1941-1944). ***Cilt II***, s.382.

KOZL. - Açıklanamayan bir isim. ***Cilt I***, s.137.

KOZLOV, F. F. - KEYK Kitaplık Müdürü. ***Cilt II***, s.74.

KOZLOV, İVAN İVANOVİÇ (1902) - Sovyet komünisti, KEYK Personel Şubesi Yakın ve Orta Doğu kıdemli raportörü, 1942'den itibaren İran'da irtibat noktası yöneticisi. ***Cilt II***, s.17, 22, 71, 146, 158, 218, 228, 230; ***Cilt III***, s.36.

KOZLOV, SERGEY SERGEEVİÇ (1898) - Yugoslav komünisti, 1939'dan itibaren KEYK okulu müdürü. ***Cilt II***, s.64, 74, 75, 78, 111, 148, 158, 240, 283, 373, 380, 388, 393, 395, 397, 400, 410, 418, 419, 435; ***Cilt III***, s.7, 9, 34.

KOZLOV, SKP(B) Minsk İl Örgütü Sekreteri. ***Cilt II***, s.240.

KOZLOV, V. M. - KEYK'e bağlı İspanya okulu müdürü. ***Cilt I***, s.249; ***Cilt II***, s.75.

KOZO - İnoradio'da şube şefi. ***Cilt II***, s.130.

KOZOLUPOV, SEMYON MATVEEVİÇ (1884-1961) - Sovyet sanatçı. ***Cilt II***, s.437.

KOZOVSKA, MARİYA -SSCB'de Bulgar politik mülteci. ***Cilt II***, s.149, 237, 282.

KOZOVSKİ, FERDİNAND [PETROV] (1892-1965) - Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1926-1944), İspanya'da interbrigadist, SSCB'de baskıya uğruyor (1938-1939). İkinci Dünya Savaşı yıllarında TASS haber ajansında. Şubat 1943'te sonra KEYK Bulgar radyo redaksiyonunda çalıştı. 1944'te MK üyesi. 1945'ten sonra Milli Savunma Bakanı Yardımcısı ve Ordu Politik Daire Amiri. 1948'den itibaren diplomaside çalıştı. ***Cilt I***, s.219, 223, 229, 230; ***Cilt II***, s.11, 12, 101, 103, 130, 156, 157, 181, 203, 245, 264, 271, 282, 375, 383, 385, 386.

KÖZERLAN, HENDRİK DE - ***Cilt I***, s.119.

KRAMER, VASİLİY VASİLEVİÇ (1876-1935) - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt I***, s.137, 141.

KRAPF, ELZE - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.114.

KRARAS - Komintern'in İspanya'daki irtibat servisi şefi. ***Cilt I***, s.183.

KRASAVÇENKO - SLKGB Moskova örgütü sekreteri. ***Cilt II***, s.208, 257, 261.

KRASAVİKOV - Jukovska villasının müdürü. ***Cilt I***, s.150.

KRASÇEVSKE - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

KRASİTSKİ, LEO - ***Cilt II***, s.326.

KRASİTSKİ, YAN (1919-1943) - Polonyalı komünist. 1942'de KEYK tarafından Polonya'ya gönderildi, Nazilerce öldürüldü. ***Cilt II***, s.170.

KRASNOV - Kuntsevo'da bahçeci. ***Cilt II***, s.96, 107, 171.

KRATSERT - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

KRAUZE, FELİKS - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109, 112.

KRAVÇENKO, ANDREY GRİGOREVİÇ (1899-1963) - Sovyet generali, iki kez SSCB Kahramanı. ***Cilt III***, s.5.

KRAYBİH, KAREL (1883-1966) - Çekoslovakya KP kurucu üyesi, Kominternin yönetici aktifi, Londra'daki Çekoslovak mülteci hükümetinde ÇKP'nin temsilcisi (1941-1945). ***Cilt II***, s.221, 251.

KREKMANOV, İVAN VASİLEV [VASİLEV, İVAN] (1895-1962) - SSCB'de Bulgar politik mülteci. ***Cilt III***, s.10.

KREMER - Sovyet subayı. ***Cilt III***, s.209.

KREPİTSKİY - ABD sendikacısı, Laypsig Davası'nın 10. yılı dolayısıyla G. Dimitrovu kutlamak için hazırlanan bildiriyi imzalayan kültür ve toplum adamı. ***Cilt II***, s.326.

KREPS, M. - Alman komünisti, SSCB'deki yabancı işçiler derneğine ait basımevinin 1931'deki ilk müdürü, daha sonra KEYK'in basımevinde çalıştı. ***Cilt I***, s.155.

KRESTİNSKİ, NİKOLAY NİKOLAEVİÇ (1883-1939) - SKP(b) aktifi, MK Sekreteri (1919-1921), SSCB'nin Almanya'da elçisi (1921-1930). 1930'dan sonra Dışişleri Bakan Yardımcısı, tezgahlanmış bir davada idama mahkum edildi. ***Cilt I***, s.131.

KRISTANOV, KRISTAN -Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.194.

KRISTEV - BKP militanı. ***Cilt II***, s. 385, 386.

KRISTEV - Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de politik mülteci, Stanke Dimitrov-Marek grubu üyesi. ***Cilt II***, s.101, 103, 130, 132, 370.

KRISTEV, SAVA - Bulgar maliye bakanlığında memur. ***Cilt II***, s.426, 427, 434.

KRISTYU - Bak: DOBREV, KRISTYU.

KRİLOV, DMİTRİY - Komintern'de kameraman. ***Cilt I***, s.129.

KRİLOVA - Sovyet subayı kadın. ***Cilt II***, s.267.

KRİLOVA, MARİYA FERDİNANDOVNA (1891-1967) - Sovyet komünisti kadın, KEYK Personel Şubesi personeli (1932-1938), KEYK Sekreterliği Bürosu şefi (1938). ***Cilt I***, s.184, 195, 200, 206, 208, 213, 218, 234, 248; ***Cilt II***, s.43.

KRİLOVİ - ***Cilt I***, s.129.

KRİNİTSKİ - Kurye. ***Cilt II***, s.425, 426, 428, 433; ***Cilt III***, s.13, 50, 51.

KRİSTİYANSEN, HENRİ (1902-1942) - Norveç KP militanı, kurucu MK üyesi (1923), parti başkanı (1931-1934), 1934'ten sonra MK Sekreteri. ***Cilt I***, s.226; ***Cilt II***, s.17.

KRİVÇENKO - KOPİD subayı. ***Cilt III***, s.396.

KROFTA, KAMİL (1876-1945) - Çekoslovak akademisyen ve diplomat, dışişleri bakanı (1936-1938). ***Cilt I***, s.190.

KROL - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt I***, s.231.

KROSBİ - Edebiyat eleştirmeni. ***Cilt II***, s.326.

KROSNAR - Çekoslovakya KP aktifi. ***Cilt I***, s.224, 225.

KROYER, ŞTEFAN - Avusturyalı nasyonal sosyalist, Laypsig davasındatanık. ***Cilt I***, s.106.

KRUGLİKOV - ***Cilt I***, s.158.

KRUGLİKOV, SERGEY NİKİFOROVİÇ - Sovyet generali, İçişleri Bakanı Birinci Yardımcısı (1945), Haziran 1946'da İçişleri Bakanı (NKVD) oluyor. ***Cilt III***, s.168

KRUJKOV - Sovinformbüro elemanı. ***Cilt II***, s.253, 267.

KRUJKOV, VLADİMİR SEMYONOVİÇ (1905) - SKP(b) aktifi, KEYK Sekreterlik Bürosu şefi, SKP(b) MK'ne bağlı Marks-Engels-Lenin Enstitüsü müdürü (1944-1949). ***Cilt I***, s.219, 221, 222, 233, 246, 247.

KRUPETSKAYA - MOPR aktifi. ***Cilt II***, s.59.

KRUPİN, D. V. - SKP(b) MK'de mali ve ekonomik işler sorumlusu. ***Cilt I***, s.224, 228, 229; ***Cilt II***, s.41, 44, 120, 122, 124, 125, 126, 135, 165, 174, 307, 308, 350, 404.

KRUPİNSKİ - Komsomolskaya Pravda muhabiri. ***Cilt II***, s.394.

KRUPSKAYA, NADEJDA KONSTANTİNOVNA (1869-1939) - V. İ. Lenin'in eşi, SKP(b) aktifi, 1927'den itibaren MK üyesi, Komintern'in II, IV, VI ve VII. kongrelerinde delege. ***Cilt I***, s.128, 131, 139.

KRUTİKOV - Sovyet iktisatçı. ***Cilt III***, s.122.

KRÜGER - Sovyet doktor. ***Cilt I***, s.135, 144.

KRÜGER, ADELHAYT - Ani Krüger'in kızı. ***Cilt I***, s.132.

KRÜGER, ANİ - G. Dimitrov'un kadın arkadaşı, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.75, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 98, 99, 100, 102, 104, 109, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 125, 129, 132, 135, 136, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147.

KRÜGER, ERVİN - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

KRYUÇKOV, P. P. - Maksim Gorki'nin sekreteri, "Sağcı Troçki Bloku'na karşı davada idama mahkum ediliyor. ***Cilt I***, s.148.

KTOV - SKP(b) aktifi, Troçkist olmakla suçlanıyor. ***Cilt I***, s.158.

KUBADİNSKİ, PEKÇO (1918-1995) - Bulgaristan KP aktifi, Rems yöneticilerinden. ***Cilt III***, s.203.

KUBAŞKİN - ***Cilt III***, s.194.

KUBKA, FRANTİŞEK (1894-1969) - Çek yazarı, Sofya'da Çekoslovakya elçisi. ***Cilt III***, s.77, 81, 93, 97, 108, 221.

KUÇE - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106, 112.

KUÇEROV, GEORGİY GEORGİEVİÇ -

G. Dimitrovu'un adını taşıyan Sovyet gemisinin kaptanı. ***Cilt II***, s.139.

KUÇİNSKİ, YURGEN - Almanya KP aktifi. ***Cilt II***, s.278.

KUDRYAVTSEV - KEYK yemekhanesi müdürü. ***Cilt II***, s.167.

KUENTİN, REYNGOLD -Amerikalı muhabir. ***Cilt II***, s.278.

KUFRİN, MİLKA - Yugoslavya gençlik örgütü militanı genç kız. ***Cilt III***, s.25.

KUHİEV, GRİGORİY YOSİFOVİÇ (1910-1973) - Sovyet komünisti, G. Dimitrov'un koruma ekibi şefi (1934-1949). ***Cilt II***, s.120, 121, 123, 128, 131, 329; ***Cilt III***, s.44, 45, 47, 50, 51.

KUHMAN - Dünya Demokratik Gençler Federasyonu sekreteri. ***Cilt III***, s.199.

KUİL - ABD sendikacısı. ***Cilt II***, s.326.

KULEN, KAUNTİ - Amerikalı toplum adamı. ***Cilt II***, s.326.

KULEV - Bulgar tüccar. ***Cilt III***, s.200.

KULİK, GEORGİY İVANOVİÇ (1890-1950) - Sovyet mareşali (1940), SSCB Kahramanı (1940), 1939'dan sonra SSCB Savunma Bakanı Yardımcısı. ***Cilt I***, s.218; ***Cilt II***, s.10, 16, 19, 20, 161.

KULİKOV, SSCB Prag Başkonsolosu. ***Cilt II***, s.38, 39, 48.

KULİŞEV, GEORGİ (1885-1974) - Bulgaristan'da Makedon hareketi militanı, Zveno Halk Birliği liderlerinden biri, 9 Eylül 1944'ten sonra Bakanlar Kurulu genel sekreteri ve Dışişleri Bakanı (1946). ***Cilt III***, s.70, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 90, 96, 98, 103, 107, 174, 204, 227.

KULİŞEVSKİ, LAZAR - Makedonya Cumhuriyeti Başbakanı. ***Cilt III***, s.206.

KUMBİLİEV, GEORGİ PANAYOTOV (1915) - VC UK'nde çalıştı. ***Cilt III***, s.78, 254.

KUN, BELA (1886-1939) - Macaristan KP kurucusu ve lideri, 1921'den itibaren KEYK üyesi, KEYK kıdemli personeli (1924-1936), daha sonraları SKP(b)'nin Parti Yayınevi'nde çalışıyor. NKVD tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.128, 137, 151, 152, 174; ***Cilt II***, s.64.

KUNİN, PETKO (1900-1978) - Bulgaristan İP MK üyesi (1932; 1936-1938), BKP MK ve PB üyesi (1932-1934), SSCB'de politik mülteci (1934-1936), BİP MK üyesi (1943-1944), MK Sekreteri (1946-1947), PB üyesi (1945-1948), Sanayi Bakanı (1947-1949). ***Cilt III***, s.114, 191, 251, 257.

KUNİNA, GANKA - Bulgaristan'ın Moskova'daki politik temsilciliğinde teknik sekreter kadın. ***Cilt II***, s.27.

KUNTSAK, OTO - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

KUPAEV - Başkırdıstan hükümetinde şube yönetmeni. ***Cilt II***, s.133.

KUPENOV, STOYAN (1902-1942) - Bulgaristan KP aktifi, 1924'ten itibaren SSCB'de politik mülteci, KEYK okulu öğrencisi. ***Cilt II***, s.195.

KUPİR, DAF - Büyük Britanya Muhafazakar Parti aktifi. ***Cilt I***, s.214.

KURATOV, VASİLİY VASİLEVİÇ - Sovyet Devlet Emniyet görevlisi, G. Dimitrov'un korumalarından biri (1936-1946). ***Cilt III***, s.44, 45, 52.

KURELA, ALFRED (1895-1975) - Almanya KP militanı, 1920'li yıllarda Komünist Gençlik Enternasyonali Yürütme Kurulu Sekreteri, merkezi Paris'te bulunan Savaşa ve Faşizme Karşı Uluslararası Mücadele Komitesi sekreteri (1932-1934), SSCB'de politik mülteci (1934-1954), 1934'ten itibaren Komintern genel sekreteri yardımcı elemanı, aynı zamanda, 1941'den sonra SSCB Yabancı İşçi Dernekleri Yayınevi müdür yardımcısı. ***Cilt I***, s.130, 131, 136, 137, 146, 149, 150; ***Cilt II***, s.204.

KURGANOV - NKVD görevlisi. ***Cilt II***, s.130.

KUROV - Sovyet savcı. ***Cilt II***, s.42, 45.

KURT - Bak: VENER, HERBERT.

KUSEVETSKİ, SERGEY ALEKSAND-

ROVİÇ (1874-1951) - Sovyet müzisyen ve orkestra şefi. ***Cilt II***, s.326.

KUUSİNEN, HERTA (1904-1974) - O. V. Kuusinen'in kızı, Finlandiyalı komünist. KEYK elemanı (1933-1934), 1939'dan itibaren FKP MK üyesi, PB üyesi ve MK Sekreteri (1944-1972). ***Cilt III***, s.45.

KUUSİNEN, OTO VİLHELMOVİÇ (1881-1964) - Finlandiya KP kurucu üyesi, KEYK üyesi (1921-1943), KEYK Sekreteri (1923-1939), SSCB'de oluşturulan Finlandiya "Halk Hükümeti" Başkanı ((1939-1940), Karelya-Fin SSC Yüksek Şura Prezidyumu Başkanı (1940-1958), SKP(b) MK üyesi. ***Cilt I***, s.114, 128, 134, 135, 145, 148, 151, 153, 155, 156, 163, 167, 171, 179, 180, 181, 183, 187, 188, 191, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 202, 205, 215, 218, 219, 221, 222, 224, 226, 227, 230, 231, 232, 233, 235, 237, 238, 241, 247, 249; ***Cilt II***, s.5, 11, 12, 21, 29, 30, 49, 50, 54, 56, 59, 61, 69, 76, 109, 111, 114, 116, 167, 169, 176, 183, 184, 185, 235, 263, 264, 265, 266, 314, 320, 321, 330, 340, 356, 380, 415, 428, 440; ***Cilt III***, s.18, 19, 45, 79, 95, 168, 229, 232, 238.

KUYBİŞEV, VALERİAN VLADİMİROVİÇ (1888-1935) - SKP(b) militanı, 1922'den itibaren MK üyesi, 1927' den itibaren PB üyesi, 1934'ten sonra SSCB Başbakan Birinci Yardımcısı. ***Cilt I***, s.129, 135.

KUZMİN, MİHAİL İVANOVİÇ (1902) - Sovyet komünisti, KEYK İdari İşler Şubesi şefi (1938-1943). ***Cilt I***, s.224; ***Cilt II***, s.57, 65, 69, 97, 121, 122, 155, 157, 185, 299, 302, 335, 394.

KUZNETSOV - General, Moskova Harp Akademisi müdürü. ***Cilt II***, s.264b

KUZNETSOV - Kızıl Ordu'da tugay komiseri. ***Cilt II***, s.149.

KUZNETSOV - KOPİD subayı. ***Cilt II***, s.123.

KUZNETSOV - SSCB Savunma Bakanlığı'nda görevli subay. ***Cilt III***, s.49.

KUZNETSOV - SSCB'nin İran elçiliğinde personel, Tebriz başkonsolosu. ***Cilt II***, s.218, 225.

KUZNETSOV - Tacikistan KP(b) MK Sekreteri. ***Cilt III***, s.17.

KUZNETSOV, ALEKSEY ALEKSANDROVİÇ (1905-1949) - SKP(b) militanı, 1939'dan itibaren MK üyesi, MK Sekreteri (1946-1949), SKP(b) Leningrad İl ve Şehir Komitesi İkinci Sekreteri (1938-1945), tezgahlanan bir davada idam cezasına mahkum edildi. ***Cilt II***, s.61; ***Cilt III***, s.169, 212.

KUZNETSOV, ANTON ANTONOVİÇ - Bak: KORDON, ANTONİO GARSİYA.

KUZNETSOV, NİKOLAY GERASİMOVİÇ (1902-1974) - Sovyet amirali, SSCB Deniz Harp Filosu Bakanı (1939-1946). ***Cilt II***, s.84, 123, 440.

KUZNETSOV, VASİLİY VASİLİEVİÇ (1901) - SSMK Başkanı (1944-1953). ***Cilt II***, s.379, 380, 385, 398, 399, 403, 414, 416, 418, 423, 430; ***Cilt III***, s.8, 15, 21, 30, 31, 42.

KUZNETSOVA - SKP(b) MK Personel Şubesi elemanı. ***Cilt II***, s.370, 379.

KÜN, ERİH - Almanya KP militanı. ***Cilt III***, s.9

KÜNE - Walter Ulbricht'in eşi, AKP aktifi. ***Cilt II***, s.251.

KÜNE, OTO (1893-1955) - Almanya KP aktifi, Londra'da yapılan karşı davada tanık. ***Cilt I***, s.107.

KÜZNER, LİZELOTE - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.112.

KYULOVSKİ, İLİYA (1912) - Bulgaristan KP aktifi, MK Basın Komisyonu Sekreteri (1946-1947), BK müşaviri (1948-1951). ***Cilt III***, s.140, 176, 205, 206.

KYULYAVKOV, KRUM PAVLOV (1893-1955) - Bulgaristan KP aktifi, Komintern III. Kongre delegesi (1921), SSCB'de politik mülteci (1928-1940), daha sonraları BİP MK şube şefi, 1944'ten itibaren Rabotniçesko Delo gazetesi Yazışleri Müdürü. ***Cilt III***, s.390.

L

"LUFT" - Bak: RUDNİK, RYUEGA.

L. B. - Okunamayan bir isim. Cilt I, s.115.

LADİGİN - SKP(b) MK elemanı. ***Cilt II***, s.120.

LAGER, FRİTYOF - İsveç KP aktifi, MK Teşkilat Sekreteri (1933-1937), daha sonraları KEYK Sekreterliği elemanı. ***Cilt I***, s.192, 194, 208, 223, 225.

LAHOBA, NESTOR APOLONOVİÇ (1893-1936) - Sovyet parti ve devlet adamı. Abhazistan SSC Merkez Yürütme Komitesi başkanı (1930-1936), Stalinci baskılara kurban gitti. ***Cilt I***, s.158, 159.

LALKOV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt I***, s.230.

LAMBREV, GEORGİ [ROSEN] (1899-1937) - Bulgaristan KP militanı, 1925'te SSCB'de politik mülteci olduğundan başlayarak, Komünist Gençler Enternasyonali Yürütme Kurulu'nda, BKP Dış Bürosu'nda ve KEYK Uluslar arası Lenin Okulu'nda çalıştı. Stalinci baskılara kurban gitti. ***Cilt I***, s.128, 131, 143.

LANG - Gestapo cezaevinde başhekim. ***Cilt I***, s.125.

LANG, FRANTS - Bak: ROZNER, YAKOB.

LANGE - Profesör. ***Cilt II***, s.333.

LANGFANG - NKGB memuru. ***Cilt II***, s.402.

LARİ, HAL B. - İsviçreli. ***Cilt I***, s.111.

LARİONOV - SLKGB aktifi. ***Cilt III***, s.8.

LARKİN - Hintli bir komünistin takma adı. ***Cilt II***, s.71, 87.

LAROV - Bak: LAZAROV, KİRİL.

LARSEN, AKSEL - Danimarka KP liderlerinden biri, Komintern EKK üyesi (1924-1928), KEYK'te partisinin birçok özel görevini yerine getirdi. ***Cilt I***, s.172; ***Cilt II***, s.8, 20, 224; ***Cilt III***, s.51.

LASERDA, FERNANDO (1891) - Brezilya KP militanı, MK Sekreteri (1930-1934, KEYK üyesi (1928-1935), KEYK Prezidyumu üyesi (1929-1931), partisinin KEYK'te temsilcisi (1935-1940), MK aday üyesi (1945-1954). ***Cilt II***, s.40.

LASKİ, HAROLD (1893-1950) - İngiltere İşçi Partisi teorisyeni, YK üyesi (1936-1949), YK Başkanı (1945-1946). ***Cilt II***, s.164; ***Cilt III***, s.32, 77, 91.

LASLO, LUKA - Romen subayı, Romanya KP MK üyesi. ***Cilt II***, s.350, 373, 381.

LATAYT, EMİL (1898) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.105.

LAUŞMAN, İKRUST - Çekoslovakyalı bakan. ***Cilt III***, s.97.

LAVAL, PİER (1883-1945) - Fransız politikacı. Değişik hükümetlerde bakan (1925-1939), Başbakan (1931-1932; 1935-1936), İşbirlikçi Vişi hükümetinde başbakan (1942-1944), devlet haini olarak idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.53, 69, 82, 162, 163, 205, 344.

LAVRENTİEV - KEYK Personel Şubesi elemanı. ***Cilt II***, s.161.

LAVRİŞÇEV, A. A. (1912-1979) - Sovyet diplomatı, Bulgaristan'da SSCB elçisi (1940-1941), İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sofya'daki Müttefik Devlet Denetim Komisyonu'na politik danışmanlık yapıyor. ***Cilt II***, s.21, 72, 78, 173, 320, 338, 356, 363, 364, 437, 440; ***Cilt III***, s.27, 49, 103, 109, 140.

LAVROV - SSCB'de Bulgar politik mülteci. ***Cilt II***, s.378.

LAYDERT, FRİDA - kocası Maks Laydert ile birlikte G. Dimitrov'a 1932 sonbaharında bir çalışma odası veriyor. ***Cilt I***, s.85.

LAYTNER - Almanya KP aktifi, SSCB'de mülteci. ***Cilt II***, s.188, 374.

LAZAROV, KİRİL [LAROV; SOLOVYOV] (1895-1980) - Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1925-1944), KEYK Bulgar radyosu redaksiyon üyesi (1941-1942), Moskova Radyosu Bulgarca yayınlar redaksiyonu şef yardımcısı (1942-1944), BKP MK elemanı (1945-1947), Milli İstatistik Kurumu genel müdürü (1947-1949). ***Cilt II***, s.109, 153, 181,

260, 309, 390, 399, 416, 423, 436.

LAZAROVA, NADEJDA - Bulgar tekstil işçisi kadın. ***Cilt III***, s.5.

LAZİÇ - Bak: STEFANOVİÇ, LAZA.

LEBEDEV - SKP(b) Smolensk İl Komitesi ikinci sekreteri, daha sonra OMİ'de çalışıyor. ***Cilt II***, s.373, 384.

LEBEDEVA, VERA PAVLOVNA (1881-1968) - Sovyet doktor kadın, Doktor Mesleki Gelişme Enstitüsü Müdürü (1938-1959). ***Cilt II***, s.373; ***Cilt III***, s.15, 25.

LEBERMAN, GUSTAV, adi suçlu, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

LEGRO - Bak: TREAN, MORİS.

LEHNER, PAULA - Almanya KP üyesi kadın, telsiz telgrafçı. ***Cilt II***, s.170.

LEHTİNEN, İNKERİ (1906) - Finlandiya KP aktifi kadın, partinin KEYK temsilcisi ve KEYK Personel şubesi kıdemli raportörü (1942-1943). ***Cilt II***, s.148, 149, 184, 193, 198, 204, 262, 263, 266, 288, 289, 310, 380.

LEKARSKİ, KRUM (1898-1981) - Askeri Birlik aktif, Milli Savunma Bakanı yardımcısı (1944-1947). ***Cilt I***, s.; ***Cilt II***, s.; ***Cilt III***, s.60, 84, 99, 103, 203.

LEMAN, EDUARD - Alman avukat, Georgi Dimitrov'un savunma avukatı olmak için Rayh Mahkemesi'ne dilekçe verdi, dilekçe reddedildi. ***Cilt I***, s.100, 101.

LENA - Bak: DİMİTROVA, ELENA.

LENGEL, EMİL - Amerikan toplum adamı. ***Cilt II***, s.326

LENİN, VLADİMİR İLİÇ [İLİÇ] (1870-1924) - bolşevik partisinin, SSCB ve Komintern'in kurucusu ve yöneticisi. ***Cilt I***, s.120, 136, 138, 140, 142, 143, 146, 166, 175, 201, 206, 214, 223, 226, 234, 247; ***Cilt II***, s.10, 32, 33, 48, 51, 53, 73, 74, 77, 141, 149, 168, 185, 201, 256, 259, 265, 275, 288, 292, 309, 317, 321, 356, 370, 384, 435, 437; ***Cilt III***, s.7, 17, 103, 166, 193, 196, 225, 235, 237, 242, 248, 254.

LENSKİ, YULİAN (1889-1937) - Polonya KP aktifi, 1925'ten itibaren MK, 1927'den sonra PB üyesi, MK genel sekreteri (1929-1937), KEYK Politik Sekreterlik üyesi (1931-1935), KEYK Prezidyumu üyesi (1935-1937), NKVD tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.160, 162, 172.

LENT, BLANŞ - İsviçreli, Georgi Dimitrov'a Cenevre'den para gönderdi. ***Cilt I***, s.109.

LEON, MARİYA DE - İspanyol yazar kadın. ***Cilt I***, s.168, 170; ***Cilt III***, s.126

LEONİDİS - Yunanistan KP PB üyesi. ***Cilt III***, s.253.

LEONTİEV - Sovyet gazeteci. ***Cilt II***, s.112.

LEONTİEV, LEV ABRAMOVİÇ (1901-1974) - SSCB Bilimler Akademisi muhabir üyesi, Novoe Vremya dergisi redaktörü. ***Cilt III***, s.21

LEONTİEVA - SSCB Anti-faşist Komitesi aktifi kadın. ***Cilt III***, s.22

LEPEŞİNSKAYA, OLGA VASİLEVNA (1916) - Bolşoy Tiyatrosunda baleci kadın. ***Cilt III***, s.434.

LERMONTOV, MİHAİL YURİEVİÇ (1814-1841) - Rus şairi. ***Cilt I***, s.198.

LESKO - Bak: VAYSMAN, BETİ.

LESKOVŞEK, FRANTS - Yugoslavya KP MK PB üyesi. ***Cilt II***, s.295.

LETARJE - Fransa komünist gençlik hareketi militanı. ***Cilt I***, s.233, ***Cilt II***, s.5.

LEVENSON - Gazeteci. ***Cilt I***, s.143.

LEVENSON, HENRİ (1892-1963) - Bulgar gazeteci ve diplomat. ***Cilt III***, s.105.

LEVİ, RUBEN - Bak: AVRAMOV, RUBEN.

LEVİÇKİN, KLİMENT DANİLOVİÇ (1907) - Sovyet diplomatı, Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu politik danışman yardımcısı (1945-1947), Sofya'daki SSCB elçiliğinde danışman (1947-1949). ***Cilt III***, s.91, 104, 169, 190, 191, 192, 196, 198, 200, 203, 207, 208, 210, 211, 216, 218, 223, 225, 231.

LEVİKOVSKİ VATSLAV (1907) - Polonya KP aktifi, KEYK Polonya radyosu redak-

siyon üyesi (1941-1943). ***Cilt II***, s.141, 275, 333.

LEVİN - Sovyet doktor. ***Cilt II***, s.22, 68, 101, 423, 435.

LEVİTSKİ - Sovyet doktor. ***Cilt I***, s.156.

LEVLİEV, EMİL (1899-1973) - Norveç KP'nin kuruluşundan parti üyesi, yönetim üyesi (1934-1971), MK Politika sekreteri (1934-1940), Komintern VII. Kongre'sinde delege (1935), parti başkanı (1946-1965). ***Cilt I***, s.235.

LEYHONEN - Finlandiya KP aktifi. ***Cilt II***, s.184.

Lİ FUPEY - Dünya Sendikalar Federasyonu aktifi. ***Cilt III***, s.116.

Lİ TİN - Bak: LİN BYAO.

LİBERMAN - Filistinli komünist, KEYK Arap radyo redaksiyonu üyesi. ***Cilt II***, s.150, 284.

LİBKNEHT, KARL (1871-1919) - Almanya KP'nin kurucularından. ***Cilt I***, s.107, 110, 225; ***Cilt III***, s.14.

LİBLİNG, DORA [DORA] - Roza Dimitrova'nın kızkardeşi. ***Cilt I***, s.244; ***Cilt II***, s.69, 83, 93, 153, 227, 277; ***Cilt III***, s.17, 145, 201.

LİBLİNG, İLZA [İLZE] - Roza Dimitrova'nın kız yeğeni. ***Cilt I***, s.99, 244; ***Cilt II***, s.69, 83, 93, 110, 227, 277, 323, 327, 334, 412; ***Cilt III***, s.86, 145, 201.

LİHTER, LEA - Komünist Gençler Enternasyonali aktifi. ***Cilt II***, s.54, 147.

LİHTERMAN - Sovyet doktor. ***Cilt I***, s.149, 150, 155.

LİLKOV, HRİSTO - general, Zveno aktifi, Bulgaristan sanayi ve zanaatlar bakanı (1946-1947). ***Cilt III***, s.75, 99.

LİLOV - Bak: DORÇEV, GEORGİ LİLOV.

LİLYANA - Bak: KARASTOYANOVA, LİLİYA.

LİMA [MARTİNE] - Brezilya KP aktifi. ***Cilt I***, s.190.

LİN BOTSYUY (1885-1960) - Çin KP aktifi, Şinsi-gansu-ninsya Huduh Bölge Halk hükümeti başbakanı (1937-1948). ***Cilt II***, s.353.

LİN BYAO [Lİ TİN; LİN PYAO] (1907-1971) - Çin KP aktifi, partinin KEYK temsilcisi (1940-1941), MK'nin Çuntsin'deki özel delegesi (1942-1943), 1945'ten sonra MK üyesi. ***Cilt I***, s.229, 240; ***Cilt II***, s.52, 68, 69, 75, 93.

LİN PYAO - Bak: LİN BYAO.

LİNA - Bak. BARIMOVA, MAGDALİNA.

LİNDEROT, SVEN (1889-1956) - İsveç KP kurucularından biri, parti başkanı (1929-1949), KEYK üyesi ve KEYK Prezidyumu aday üyesi (1935-1943), KEYK'in İskandinav ülkeleri, Finlandiya ve Almanya için Stokholm temsilcisi (1941-1943), İKP Parlamento grubu başkanı (1938-1949). ***Cilt I***, s.165, 173, 182, 183, 216, 219, 221, 223, 229, 331; ***Cilt II***, s.5, 50, 64, 89, 90, 94, 188, 271, 289, 313; ***Cilt III***, s.51.

LİPETS, MAKSİM SAVELEVİÇ - Sovyet diş doktoru. ***Cilt II***, s.229, 230, 231, 232, 247; ***Cilt III***, s.86, 94, 156, 162.

LİSİÇEVA, GİNA - SSCB'de politik mülteci kadın, doktor, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110, 129.

LİSİTSİN - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.396.

LİSKOV, ALFRED - Alman askeri, Almanya'nın SSCB'ye saldıracağını Sovyet makamlarına bildirildi. ***Cilt II***, s.105, 109, 110, 111, 133, 135.

LİSOGORODSKİ, ODRA (1905) - Çekoslovakyalı şair. ***Cilt III***, s.50.

LİSTER, ENRİKE (1907) - İspanya KP aktifi, İspanya cumhuriyet ordusunda general (1936-1939), 1937'den itibaren MK üyesi, 1939'dan sonra SSCB'de politik mülteci, 1946'dan itibaren PB üyesi. ***Cilt I***, s.235, 236; ***Cilt II***, s.64, 286, 308, 323, 340, 358, 396, 398.

LİTVİNOV, MAKSİM MAKSİMOVİÇ (1876-1951) - Sovyet diplomatı, Komintern kurucularından biri, dışişleri bakanı (1930-1939), SKP(b) MK üyesi (1934-1941), dışişleri bakan yardımcısı (1941-1946) ve aynı zamanda SSCB'nin

ABD'deki büyükelçisi (1941-1943). ***Cilt I***, s.163, 180, 191, 192, 229, 230, 242, 243; ***Cilt II***, s.55, 56, 121.

LİZA - Georgi Dimitrov'un kardeşi Nikola Dimitrov'un eşi. ***Cilt I***, s.102, 103.

LO FU [LO PU] (1901-1971) - gerçek adı Cjan Ventyan, Çin KP aktifi, MK ve PB üyesi (1931-1956), 1933'ten itibaren MK Sekreterlik üyesi, 1934'ten sonra Çin Sovyet Cumhuriyeti başbakanı, 1935'ten sonra MK Genel Sekreteri. ***Cilt I***, s.229.

LO PU - Bak: LO FU.

LODA, GRETE - ***Cilt III***, s.

LODE - Almanya KP aktifi, Komünist Enternasyonal dergisinin redaksiyon üyesi. ***Cilt II***, s.39, 374.

LOGİNOV - Kremlinde kıdemli memur. ***Cilt III***, s.247.

LOPES - Hintli, KEYK Arap radyosu redaksiyon üyesi. ***Cilt II***, s.150.

LORENTS - Bak: VİNTSER, OTO.

LORENTS, YOHANES - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

LORİA, FELİKS - Çekoslovakya'nın Brno şehrinden avukat, Georgi Dimitrov'un savunma avukatı olmak için Rayh Mahkememesi'ne dilekçe verdi, isteği reddedildi. ***Cilt I***, s.118, 114, 121.

LOSKUNEN - Finlandiyalı komünist. ***Cilt II***, s.289.

LOVERA, RAMOLO - Bak: AMADEZİ, LUİCİ.

LOYD CORC, DEYVİD (1863-1945) - İngiltere İşçi Partisi lideri. ***Cilt I***, s.156.

LOZOVNİK - Ressam. ***Cilt II***, s.326.

LOZOVSKİ, SOLOMON ABRAMOVİÇ (1878-1952) - SKP(b) aktifi, Profintern (Kızıl Sendikalar Enternasyonali) genel sekreteri (1921-1937), Komintern'in II - VII. kongrelerinde delege, Devlet Yayınevi'nin müdürü (1937-1939), dışişleri bakan yardımcısı (1939-1946) ve Sovinformbüro müdür yardımcısı (1941-1948), baskıya uğradı. ***Cilt I***, s., 129, 145, 178, 424; ***Cilt II***, s.13, 63, 87, 93, 104, 109, 110, 129, 135, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 148, 152, 153, 164, 177, 179, 221, 312, 424.

LÖJÖN, ADRİAN (1847-1942) - Paris Komünü'na katıldı, 5 yıl hapis cezasına mahkum oldu, 1928'den sonra SSCB'de mülteci. ***Cilt II***, s.42, 53, 54, 138, 139.

LÖŞE, EDUARD ZİGFRİD - Alman adli sorgu hakimi. ***Cilt I***, s.113

LÖZER, KURT ERİH - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

LÖZER, MAKS - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113

LUİ NİNİ - Çin Özgür Sendikalar Federasyonu başkanı ve Dünya Sendikalar Federasyonu yönetim üyesi. ***Cilt III***, s.116.

LUİS - ABD maden işçileri sendikası aktifi. ***Cilt II***, s.115.

LUİS - Bak: ANTON, FRANSİSKO.

LUKA - Bak: İVANOV, ANTON.

LUKAÇ, DYORD (1885-1971) - Macaristan KP aktifi, MK üyesi (1919-1921), SSCB'de (1921-1931; 1933-1945) ve Almanya'da (1931-1933) politik mülteci, 1941'de NKVD tarafından tutuklandı, aynı yıl serbest bırakıldı, 1945'te Macaristan'a döndü. ***Cilt II***, s.91, 95.

LUKANOV, KARLO (1897-1982) - Bulgaristan KP aktifi, İspanya'da interbrigadist (1936-1937), 1937'den sonra KEYK'te çalıştı, SSCB'de Hristo Botev Radyosu spikeri (1941-1944), Bulgaristan Radyosu müdürü (1944-1947), Bilim, Sanat ve Kültür Müsteşarlığı başkan yardımcısı (1947-1949). ***Cilt II***, s.67, 109, 110, 139, 149, 153, 160, 181, 210, 237, 271, 282, 395, 396; ***Cilt III***, s.26, 62, 132, 252, 254.

LUKANOV, TODOR STANÇEV (1874-1946) - Bulgaristan SDİP(d.s.) ve BKP aktifi, SSCB'de politik mülteci, SKP(b) üyesi, 1929'da tutuklandı, 1946'da BİP(k)'de hakları iade edildi. ***Cilt III***, s.48.

LUKİNİN - Sovyet yönetmen. ***Cilt III***, s.254.

LUKOV, HRİSTO (1887-1942) - Bulgar generali, savaş bakanı (1935-1938), bir silahlı anti-faşist savaş grubu tarafından öldürüldü. ***Cilt II***, s.262.

LUKOVSKİ - Polonya İP aktifi. ***Cilt II***, s.354

LUKYAKOV, V. V. - SKP(b) aktifi. ***Cilt I***, s.151.

LULÇEV, KOSTA (1882-1965) - Bulgaristan SDİP başsekreteri (1944-1945), VC UK üyesi (1944-1945), muhalefetteki BSDİP(birleşik) lideri (1945-1948). ***Cilt III***, s.69, 74, 124, 210.

LÜBE, MARİUS VAN DER - ***Cilt I***, s.78, 96, 101, 103, 106, 108, 109, 110, 112, 114, 115, 116, 117, 121, 125, 135, 141.

LYAHTER - SSCB'nin Türkiye'deki ataşe militeri. ***Cilt III***, s.24.

LYAMPE, ALFRED - ***Cilt II***, s.254, 285.

LYUBA - Bak: DİMİTROVA, LYUBA.

LYUBEN - Bak: DİMİTROV, LYUBEN

LYUBİMOV, BORİS PETROV - ***Cilt II***, s.348.

LYUBİMOV, İSİDOR EVSTİNGEEVİÇ - ***Cilt I***, s.161.

LYUBO - Bak: DİMİTROV, LYUBEN

LYUBOMİR - Bak: BARIMOV, LYUBOMİR.

LYUBOMİR - Bak: DİMİTROV, LYUBEN.

YLUBÇO - Bak: BARIMOV, YLUBOMİR.

M

M. - Açıklanamayan bir isim. ***Cilt I***, s.144.

MACAR - Macaristan KP üyesi. ***Cilt II***, s.391.

MACAROV, MİHAİL (1854-1944) - Bulgar politikacısı ve yayıncısı, akademisyen. ***Cilt II***, s.329

MAÇLOV - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.389.

MADALENA, MAKS - Alman KP üyesi, partinin KEYK temsilcisi, Kominternin VII. Kongre hazırlık çalışmalarına katılmış (1935). ***Cilt I***, s.145

MAGDALİNA, Bak: BARIMOVA, MAGDALİNA

MAGNUS - Bak: GİPTNER, RİHARD.

MAHANOV - VKP(b) MKişçisi. ***Cilt II***, s.130.

MAHARADZE, FİLİP İESEEVİÇ (1868-1941) - Gürcistan SSC Halk Komiserler Sovyeti başkanı, 1938'den sonra GSSC Prezidyum Başkanı. ***Cilt I***, s.196, 199.

MAK, CON - İngiliz leybıristi (işçi partisi üyesi), milletvekili. ***Cilt III***, s.75, 76, 126.

MAK-KONEL, FRANSİS C. - Piskopos. ***Cilt II***, s.326.

MAK-LAYN, CEYMS - Laypsig davasının 10. yıldönümü münasebetiyle Georgi Dimitrov'u kutlayan bildiriyi imzalayanABD toplumsal ve kültürel temsilcilerinden biri. ***Cilt II***, s.326.

MAK-MİREY, HOUIRD C. - ABD kongre üyesi. ***Cilt II***, s.326.

MAKAROV - İvanova'da, Uluslararası Çocuk Yurdu müdürü. ***Cilt II***, s.189.

MAKE EMİ - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.112.

MALÇAVSKİ - Minsk'te VLKSM(Tüm SovyetlerBirliği Leninci Komünist Gençler Birliği) sekreteri. ***Cilt II***, s.209.

MALE, HANS (1903) - Almanya'nın KEKİM temsilcisi, SSCB'de Alman radyo redaksiyonu üyesi, AKP MK üyesi (1945-1946). ***Cilt II***, s.139, 188, 276.

MALENKOV, GEORGİY MAKSİMİLYANOVİÇ (1902-1988) - VKP(b) üyesi, MK üyesi, MKsekreteri (1939-1946; 1948-1953), 1941'de PB aday üyesi ve 1946'dan itibarenPB üyesi. ***Cilt I***, s.228, 246; ***Cilt II***, s.13, 15, 21, 32, 45, 54, 55, 56, 57, 58, 62, 64, 70, 72, 84, 88, 90, 93, 96, 107, 110, 117, 149, 155, 156, 159, 163, 167, 172, 231, 245, 255, 288, 290, 291, 293, 296, 300, 301, 302, 305, 306, 309, 385, 392, 394, 402, 403, 405, 419, 421, 426, 437, 440; ***Cilt III***, s.6, 7, 8, 13, 15, 21, 24, 27, 30, 39, 42, 49, 50, 52, 53, 54, 58, 68, 87, 121, 178, 193, 229, 244, 249.

MALENKOVA - Sovyet doktoru. ***Cilt II***, s.22.

MALİVA, NATAŞA - Sovyet Garsonu. ***Cilt I***, s.155.

MALKİN, UYLYAM - İngiliz diplomatı. ***Cilt I***, s.190.

MALOV - Interbrigadist üyesi. ***Cilt II***, s.403.

MALRO, ANDRE - (1901-1976) Fransız yazarı, antifaşist,İspanya'da interbrigadist. ***Cilt I***, s.118, 119.

MALTSEV - NKVD memuru. ***Cilt I***, s.229.

MALUŞKİNA, EL. MİHAYLOVNA - KEYK şifre bölümü çalışanı. ***Cilt II***, s.220.

MAMELİ - İtalya'nın Sofya'da görevli elçisi. ***Cilt III***, s.101.

MAMZELOV - Bulgar ekonomisti. ***Cilt II***, s.432, 433.

MAN, TOM (1856-1941) - İskoçyalı BüyükBritanya, Yeni Zelanda, ve Avustralya'da sendika ve sosyal hareket aktivisti, Büyük Britanya KP'si kurucularından biri. ***Cilt II***, s.61, 63.

MAN, TOMAS (1875-1955) - Alman yazarı, antifaşist, İsviçre'de göçmen, (1933-1938) ABD'de, Alman sürgün hükümeti üyesi. ***Cilt II***, s.134.

MANDALYAN - Georgi Dimitrov Sekreterliği üyesi, KEYK yardımcısı. ***Cilt I***, s.158, 159.

MANES - AKP'nin Berlin'de telsizcisi. ***Cilt II***, s.269, 309.

MANGOVSKİ - Yugoslavya'nın Sofya elçiliği yöneticisi. ***Cilt III***, s.102, 106.

MANOV STEFAN (1880-1959) - BKP üyesi. ***Cilt III***, s.69.

MANOV, VASİL (1875-1946) - Bulgar aydını. ***Cilt III***, s.114.

MANSALOV - Sovyet Mühendisi, jeolog. ***Cilt III***, s.201.

MANSFELD, MAKS - Alman, Sofi mansfeld'in eşi. ***Cilt I***, s.85, ***Cilt II***, s.418.

MANSFELD, SOFİ - Georgi Dimitrov'un Berlin'de ev sahibi. ***Cilt I***, s.75, 80, 81, 82, 83, 85, 87, 88, 90, 91, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 104, 106, 109, 115, 116, 117, 126, 129.

MANSUROV - PUR subayı. ***Cilt II***, s.124.

MANSUROV - Sovyet mühendisi, KEYK-radyo noktası yöneticisi. ***Cilt I***, s.224.

MANUİLSKA, VARVARA PLATONOVNA [VARYA] (1902) - D.Z. Manuilski'nin ikinci eşi, AKPüyesi (1926'ya kadar) ve BKP (b) üyesi,KEYK aparatında yardımcı (1926-1937). ***Cilt II***, s.121.

MANUİLSKİ, DMİTRİY ZAHAROVİÇ [DMİTRİY ZAHARİÇ] (1883-1959) - BVP (b) üyesi ve MKüyesi (1923-1939), KEYK üyesi (1921-1943) KEYK Prezdyumu üyesi (1924-1943),KEYK Sekreterliği üyesi (1928-1943), 1942-1944 yıllarında VKP(b) MerkezKomitesi ve Ukrayna hükümetinde başkan yardımcısı (1944-1953). ***Cilt I***, s.128, 129, 130, 132, 134, 135, 136, 137, 138, 141, 142, 144, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 155, 156, 157, 158, 162, 163, 167, 168, 171, 172, 179, 180, 181, 183, 184, 186, 187, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 202, 204, 205, 206, 209, 210, 211, 213, 216, 218, 219, 221, 222, 226, 231, 232, 233, 236, 237, 245, 246, 248, 249; ***Cilt II***, s.5, 8, 9, 11, 12, 13, 19, 25, 27, 28, 30, 31, 32, 38, 39, 40, 41, 42, 45, 46, 49, 50, 51, 53, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 71, 75, 78, 80, 82, 83, 88, 99, 101, 102, 103, 105, 109, 110, 114, 116, 120, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 136, 138, 139, 149, 141, 143, 145, 146, 147, 148, 150, 151, 152, 156, 157, 158, 160, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 172, 174, 177, 179, 182, 183, 184, 187, 188, 191, 196, 197, 198, 210, 216, 219, 221, 231, 233, 238, 241, 244, 247, 249, 253, 255, 262, 263, 269, 270, 277, 278, 284, 286, 288, 289, 290, 291, 292, 294, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 310, 311, 312, 316, 317, 319, 322, 325, 328, 331, 333, 334, 337, 338, 340, 342, 344, 347, 349, 351, 352, 356, 357, 358, 360, 362, 364, 367, 369, 370, 371, 380, 381, 397, 398, 428, 436; ***Cilt III***, s.19, 230,

MANYUKOVA, NATALİYA KONSTANTİNOVNA - Soyvetdoktoru. ***Cilt II***, s.247; ***Cilt III***, s.155.

MAO - Bak: MAO TSEDUN.

MAO, TSEDUN (1893-1976) - ÇKPüyesi, 1927'den itibaren MKüyesi, Çin Sovyet Cumhuriyeti Halk Komiserler Sovyeti Başkanı (1931), 1933'ten itibaren PB üyesi, 1935'ten itibaren MK Sekreterliği üyesi, 1935'ten itibaren yöneticisi, 1943'ten itibaren ise Parti Başkanı. ***Cilt I***, s.159, 229; ***Cilt II***, s.36, 51, 52, 56, 83, 84, 89, 93, 105, 127, 182, 186, 194, 244, 254, 257, 258, 289, 311, 324, 328, 331, 332, 333, 334, 339, 340, 345, 246, 352, 254, 374, 375; ***Cilt III***, s.30, 53.

MARABİNİ, ANSELMO (1865-1948) - İKPüyesi, MKüyesi (1921-1926) KEYK Preziyudum üyesi (1924-1928), SSCB'de politik mülteci (1927-1945), KEYK aparatında yardımcı (1927-1943). ***Cilt II***, s.312, 331, 333, 393.

MARAT, BOSTANCI - Bak: BİLEN, İSMAİL.

MARÇENKO, S. G. - SSCB'nin İspanya Cumhuriyeti'nde temsilcisi. ***Cilt I***, s.239.

MARÇEVSKA - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt III***, s.10.

MAREK - Bak: DİMİTROV, STANKE.

MARHOLEV, HRİSTO (1888-1978) - General. ***Cilt III***, s.105, 168.

MARİAN - Alman komünisti, Uluslararası Sendika İşçileri aktivisti. ***Cilt II***, s.64.

MARİÇ - Sırp sanayicisi. ***Cilt I***, s.117.

MARİN - Küba KP üyesi, KE VII.Kongre delegesi (1935) daha sonra KEYK aparatında görevli. ***Cilt I***, s.152; ***Cilt II***, s.329; ***Cilt III***, s.28.

MARİNESKU - Romen komünisti, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.39, 78.

MARİNOV, İVAN (1893-1980) - BKP aktivisti, askeri doktor, SSCB'de politik mülteci (1925-1941), Tsvyatko Radoynov grubuyla Bulgaristan'a gönderildi. ***Cilt II***, s.440.

MARİNOV, İVAN KRISTEV - Bulgar generali, Savaş bakanı (2-8 Eylül 1944), BulgarHalk Ordusu GenelKomutanı (1944-1945), Fransa Büyükelçisi (1946-1947). ***Cilt III***, s.16, 101, 110.

MARİNOV, İVAN STOYANOV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.48.

MARİNOV, MARİN - (1896-1974) Bulgaristan'ın Prag ticaret temsilcisi. ***Cilt III***, s.104.

MARİYA FYODOROVNA - Bak: ŞVERNİK, MARİ'YA FYODOROVNA.

MARKO - Bak: ŞATOROV, METODİ.

MARKOS - General, Yunan KPmilitanı. ***Cilt III***, s. 184, 188, 253.

MARKOS, MANUEL [MALİŞEV, MARK MANUİLOVİÇ] - İspanyalı general, İspanya İç Savaşında faaliyette bulundu. ***Cilt II***, s.149.

MARKOV - Bulgar doktoru. ***Cilt III***, s.233, 243, 246.

MARKOV, MARKO İVANOV (1905-1944) - BKPüyesi, SSCB'de politik mülteci, Bulgaristan'a gönderilirken uçak kazasında öldü. ***Cilt II***, s.101, 103, 331, 333.

MARKOV, VASİL (1900-1949) - BKPmilitanı, MKüyesi (1948). ***Cilt III***, s.251.

MARKS, KARL - Alman filozofu, sosyolog, ekonomist, kendi toplumsal gelişme teorisini yarattı. Birinci Enternasyonal kurucusu. ***Cilt I***, s.138, 137; ***Cilt II***, s.72, 287, 288, 291, 292, 294, 295, 296, 303, 312, 313, 369; ***Cilt III***, s.197, 225, 248, 249.

MARLİ, DADLİ LEY EMİN - Lord, İngiliz Parlamentosu üst kamarası başkan yardımcısı, Hitlerci Faşizm Kurbanları Uluslararası Komitesi başkanı. ***Cilt I***, s.123.

MARON, KARL (1903-1975) -AKPve Komintern üyesi, SSCB'de politik mülteci, 1945'te Almanya'ya dönüyor. ***Cilt II***, s.188.

MAROVSKİ, KURT - Alman ağır ceza komiseri, Laypsig davası tanığı. ***Cilt I***, s.101, 125, 126, 128, 129, 132.

MARSEL - Bak: KAŞEN, MARSEL.

MARŞAK, SAMUİL YAKOVLEVİÇ (1887-1964) - Sovyet şairi, yazar, tercüman. *Cilt I*, s.142, 144.

MARŞAL, CORC (1880-1959) - ABD askeri ve devlet çalışanı. DevletSekreteri (1947-1949). *Cilt III*, s.199.

MARTA - Bak: ŞOR, MARTA.

MARTİ, ANDRE [ANDRE] (1886-1956) - Fransa KPyöneticilerinden birisi, MKüyesi (1925-1952) ve PBüyesi (1931-1952), KEYK üyesi (1932-1943) Sekretetlik Prezidyumu üyesi (1935-1943) Komintern'in İspanya'da temsilcisi (1936-1938), İkinci Dünya Savaşı yıllarında Fransa KP'nin Dış Bürosu'nda çalıştı, Fransız Direniş Hareketine katıldı, 1945'te Fransa'ya döndü. *Cilt I*, s.153, 154, 168, 169, 180, 181, 183, 190, 193, 210, 241, 249, 250; *Cilt II*, s.7, 8, 11, 14, 18, 19, 22, 35, 39, 40, 44, 53, 55, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 74, 75, 82, 89, 91, 92, 97, 99, 103, 114, 120, 133, 135, 139, 143, 148, 149, 152, 178, 187, 202, 205, 206, 208, 210, 213, 214, 216, 217, 219, 220, 221, 224, 241, 242, 243, 245, 248, 249, 251, 253, 256, 259, 260, 264, 267, 271, 272, 274, 278, 281, 284, 286, 288, 289, 294, 300, 304, 305, 307, 312, 343, 344; *Cilt III*, s.46.

MARTİNOV - BKPmilitanı, SSCB'de politik mülteci. *Cilt II*, s.438.

MARTS, HİLDE - Avusturya komünisti, telsizci, SSCB'de politik mülteci. *Cilt II*, s.283.

MARTULKOV, ALEKSANDİR - Makedonya hareketi militanı. *Cilt III*, s.59.

MASANOV, VLADİMİR FYODOROVİÇ - Ukrayna KP(b) MKüyesi. *Cilt II*, s.112; *Cilt III*, s.156.

MASİ, REYMOND - Georgi Dimitrov'un, Laypsig davasının 10. yıldönümü münasebetiyle kutlama bildirisini imzalayan ABDtoplum ve kültür adamı(22 Aralık 1943). *Cilt II*, s.326.

MASİNİ - İtalyan KP yöneticisi. *Cilt II*, s.368.

MASİZ - KEYK'de muhasebeci. *Cilt II*, s.137.

MASLARİÇ, BOJİDAR [ANDREEV] (1895-1963) - YKP üyesi, SSCB'de politik mülteci, SSCB'de Yugoslav Radyosu üyesi (1941-1945). *Cilt II*, s.161.

MASLAROV, İVAN (1912) - BKP üyesi, 1945'ten itibarenMK ÖrgütselŞubesi Başkanı, MKüyesi (1946-1948). *Cilt III*, s.221, 251.

MASLENNİKOV - *Cilt II*, s.351.

MASLOV - Albay, SSCB'nin Irak askeri ataşesi. *Cilt II*, s.189.

MASLOV - Yüzbaşı, Sovyetlerin Sofya elçiliğinde memur. *Cilt II*, s.189.

MASLOVA - Yosif Kapiniç'in eşi. *Cilt II*, s.155.

MAST - Georgi Dimitrov'a kutlama telgrafı gönderen İsviçre vatandaşı. *Cilt I*, s.119.

MAŞKE, ARTUR - Laypsig davasında tanık. *Cilt I*, s.111.

MAŞKOV - Bulgar doktoru. *Cilt III*, s.58.

MATEEV, DRAGOMİR MATEEV (1902-1971) - BKPüyesi, YüksekSporEnstitüsü rektörü (1944-1962). *Cilt III*, s.28.

MATEEV, MATEY NİKOLAEV - Bulgaristan Ticaret ve Sanayi Bakanlığında, Dış Ticaret Müdürlüğü Başkan yardımcısı. *Cilt II*, s.417, 433.

MATSUOKA, YOTSUKA (1880-1946) - Japon diplomatı, MilletlerCemiyeti'nde temsilci (1932-1933) Dışişleri Bakanı (1940-1941). *Cilt II*, s.72.

MAYAKOVSKİ, VLADİMİR VLADİMİROVİÇ (1883-1930) - Sovyet şairi. *Cilt I*, s.16, 48, 54; *Cilt III*, s.229.

MAYER - ABD Denizciler Birliği başkan yardımcısı. *Cilt II*, s.325.

MAYER - Avusturya KPüyesi, KEYK tarafından 1941'de ülkesine gönderildi. *Cilt II*, s.57.

MAYER, HENRİH [MOST] (1904-1938) - Alman KP üyesi, KEYKsekreterlik yardımcısı (1934-1937) NKVD tarafından öldürüldü. *Cilt I*, s.211.

MAYER, İZRAEL (1904) - BKP üyesi. *Cilt*

III, s.252.

MAYER, VİLHELM – Laypsig davasında tanık.

MAYERLİNG - İsveç KPorganı "Nyü Dag" gazetesi muhabiri. ***Cilt III***, s.51.

MAYLS, C. B. – Avusturya KP sekreteri. ***Cilt II***, s.295.

MAYORGA - Arjantin KP üyesi. ***Cilt II***, s.14.

MAYOROV - Moskova Sovyeti memuru. ***Cilt II***, s.15.

MAYOROV, GAVRİL İVANOVİÇ - Sovyetdoktoru. ***Cilt II***, s.17, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 31, 38, 54, 59, 60, 68, 196, 228, 246, 247, 274, 277, 288, 310, 316, 317, 319, 327, 329, 334, 385, 336, 340, 342, 347, 351, 357, 360, 367, 369, 374, 423, 433, 435; ***Cilt III***, s.39, 86, 156.

MAYSKİ, İVAN MİHAYLOVİÇ (1884-1975) - 1922'den itibaren Sovyet diplomatı, SSCB'nin Londra Büyükelçisi (1932-1943), Dışişleri Halk Komiseri yardımcısı (1943-1946), akademisyen (1946). ***Cilt II***, s.56, 90, 138.

MEDNİKAROV, ALEKSANDIR (1879-1938) – BKPüyesi, 1935'ten itibaren SSCB'de politik mülteci, NKVD kamplarında öldü. ***Cilt II***, s.229.

MEDOV - PUR subayı. ***Cilt II***, s.399.

MEDVEDEV, VİKTOR – İnterbrigadist. ***Cilt III***, s.7.

MEHLİS, LEV ZAHAROVİÇ (1889-1953) - BKP (b) üyesi, MKbasın bölümü başkanı (1930-1937) MKaday üyesi ve (1939-1953) Politik İstihbarat Yönetimi başkanı (1937-1941). ***Cilt I***, s.161, 218; ***Cilt II***, s.19, 20, 84, 102, 109, 123, 127, 132, 140, 144, 145, 146; ***Cilt III***, s.217.

MEHMED - Bak: HÜSEYİN, MEHMED.

MEJLAUK, VALERİY İVANOVİÇ (1893-1938) - VKP (b) aday üyesi, 1934'ten itibaren üyesi ve 1934'ten itibaren MK üyesi ve SSCB HalkKomiserleri Sovyeti başkanı, SSCB DevletPlanlama Teşkilatı başkanı, Stalin baskıları kurbanı. ***Cilt I***, s.161, 174.

MELÇOR - İspanya KPüyesi. ***Cilt I***, s.235.

MELMS, KARL FİLİP - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110.

MELNİKOV - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.98.

MENDELSON - "Amerika ülkeleri ve İngiltere" bölümü başkanı (Sovyet radyosunda). ***Cilt II***, s.130.

MENJİNSKİ, VYAÇESLAV RUDOLFOVİÇ (1874-1934) - RSFSC İçişleri Komiseri, GenelPolitik YönetimÖrgütü Başkanı (1926-1934), 1927'den itibaren MKüyesi. ***Cilt I***, s.163; ***Cilt II***, s.122.

MERETSKOV, KİRİL AFANASİEVİÇ (1897-1968) - Sovyet generali, MKaday üyesi (1939-1956), Kızıl Ordu GenelKurmay Başkanı (1940-1941) Savunma Halk Komiseri yardımcısı ve mareşal (1944). ***Cilt II***, s.35, 50.

MERİ - Bak: KAYZER, KLARA.

MERİNG, RİHARD - Estonya KPüyesi, Komintern'in II-VII. Kongrelerinde delege(1920-1935) KEYKaparatında sorumlu. ***Cilt I***, s.172.

MERKADER (1915) - İspanya komünisti, Sovyet Radyosunun yabancı yayınlar bölümünde Fransızca redaksiyonu işçisi. Troçki'yi öldüren Ramon Merkader'in annesi. ***Cilt II***, s.211, 220.

MERKULOV, VSEVOLOD N. - Sovyet generali, İçişleri Komiseri birinci yardımcısı (1941-1943), Devlet Güvenliği Komiseri (1943-1946) ve daha sonra devlet denetleme bakanı. ***Cilt I***, s.220, 223; ***Cilt II***, s.48, 52, 55, 90, 91, 92, 154, 250, 275, 276, 280, 302, 308; ***Cilt III***, s.39, 52, 54, 68, 122.

MERTİN, RUDOLF - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

MESERER, ARAF MİHAYLOVİÇ (1903) – Sovyet sanatçısı, balet. ***Cilt II***, s.437.

MESTBAUM - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.223.

METALİKOV – Sovyet doktoru. ***Cilt I***, s.128.

METALİKOV'LAR - Dr. metalikov ailesi. ***Cilt I***, s.140, 141, 142, 143, 144, 145.

METALİKOVA, ANNA SAMOYLOVNA - ***Cilt II***, s.143, 144.

METERNİH, KLEMENS (1773-1855) - Prens, Avusturya devlet adamı, diplomat. ***Cilt I***, s.214.

METODİY - Din adamı. ***Cilt III***, s.18, 19.

MEVİS, KARL [ARNDT, F.] - Alman KP Merkez Komitesi üyesi, Stokholm'da AKPDış Büro yöneticisi. ***Cilt II***, s.12, 14.

MEVORAH, NİSİM (1891-1968) - Bulgar hukukçusu, elçisi, diplomat ve toplum adamı, ABD'de Bulgaristan'ın görevli elçisi. ***Cilt III***, s.106, 136, 143, 157, 257.

MEZİS, P. H. - Uzun yıllarKEYK çalışanı. ***Cilt II***, s.306.

MEZON - Fransız gazetecisi. ***Cilt III***, s.93.

MINZELOV, PETIR (1906-1973) - BKP militanı, MK şube şefi (1942-1944), Merkez Kooperatifler Birliği başkan yardımcısı (1947), 1947'den sonra Varşova'da Ticari Temsilci. ***Cilt II***, s.415, 417.

Mİ - Kore KPüyesi, KEYK "Basın ve radyo yayınları" işçisi. ***Cilt II***, s.141, 145.

MİAHA, HOSE - İspanyol general, İspanya Cumhuriyet Ordusu GenelKomutanı. ***Cilt I***, s.234, 235.

MİF, PAVEL ALEKSANDROVİÇ (1901-1939) - KEYK aparat yardımcısı, 1927, Georgi Dimitrov sekreterliği üyesi 1935 ve 1936'dan itibaren Çin'de bilimsel araştırmalarda bulundu.Stalin baskıları kurbanı. ***Cilt II***, s.332.

MİHAİL ABRAMOVİÇ - Bak: MOSKVİN, MİHAİL ABRAMOVİÇ.

MİHAİL İVANOVİÇ - Bak: KALİNİN, MİHAİL İVANOVİÇ.

MİHALÇEV, DİMİTIR (1880-1967) - Bulgar akademisyeni, diplomat,Sofya Üniversitesinde felsefe profesörü, SSCB'de diplomat(1934-1936, 1944-1946), Bulgar Bilimler Akademisi Başkanı (1946-1947). ***Cilt II***, s.382, 390, 391, 395, 404, 405, 406, 409, 416, 419, 421, 434; ***Cilt III***, s.18, 31, 42, 45, 52, 68, 71, 103.

MİHALSKİ, YOHAN - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

MİHAYLOV - 1934 yılında G. Dimitrov'un sekreteri, daha sonra KEYK'nın Balkanlarsorumlusu. ***Cilt I***, s.128, 129, 130, 131, 135, 136, 137, 138, 143, 144, 147, 148, 149, 150.

MİHAYLOV - KEYK Okulu müdür yardımcısı. ***Cilt II***, s.75, 146.

MİHAYLOV - KEYK yardımcısı. ***Cilt I***, s.183

MİHAYLOV - Soçi'deki doğa çalışmaları müzesi işçisi. ***Cilt II***, s.27.

MİHAYLOV İVAN [İ. M. POPOV] (1897-1982) BKP üyesi, general, SSCB'de politik mülteci, Bulgar halk Ordusu'nda Topçu birlikleri başkanı. ***Cilt III***, s.192, 194, 202, 204, 205.

MİHAYLOV, ÇAVDAR - SSCB'de Bulgar öğrencisi. ***Cilt III***, s.47.

MİHAYLOV, G. [NAYDENOV] - Bulgar komünisti. ***Cilt III***, s.26.

MİHAYLOV, GEORGİ - Bak: DOBREV, GEORGİ MİHAYLOV.

MİHAYLOV, NİKOLAY ALEKSANDROVİÇ (1906-1982) - Komsomol MKSekreteri (1938-1952), VKP(b) MK üyesi (1939-1966), "Komsomolskaya Pravda" gazetesi baş redaktörü (1937-1938). ***Cilt II***, s.13, 45, 50, 51, 67, 112, 117, 208, 331, 433, 440; ***Cilt III***, s.11, 16, 39, 41, 49, 51.

MİHAYLOV, RUBEN - Bak: AVRAMOV, RUBEN.

MİHAYLOVA - Sovyet vatandaşı. ***Cilt II***, s.189.

MİHAYLOVA - Yunan komünisti bir kadının takma adı, YKPMKüyesi, Petros Pusos'un eşi. ***Cilt III***, s.231, 232.

MİHAYLOVA, KREMENA - SSCB'de Bulgar öğrencisi. ***Cilt III***, s.47.

MİHAYLOVİÇ, DRAGOLYUB [DRAJA] (1893-1946) - Sırp generali, 1942'den sonra Yugoslavya Dış Hükümeti Askeri

ataşesi (Londra'da), çete hareketine katıldı. Almanlarla işbirliği yaptığı için Halk-Mahkemesince idama mahkum edildi ve kurşuna dizildi. ***Cilt II***, s.68, 82, 149, 159, 171, 177, 188, 190, 200, 214, 215, 218, 221, 230, 234, 247, 252, 258, 263, 265, 268, 327, 349.

MİHE, ANTONİO (1905-1976) - İspanya'da KPüyesi, MK ve PBüyesi, 1936-1969 yılları arasında İspanya Cumhuriyetçi Ordusu Genel Komiseri yardımcısı, İKP'nin Meksika'daki Dış Büro üyesi(1939-1945). ***Cilt II***, s.305, 354, 358, 373, 410.

MİHEEV, ALEKSANDIR İVANOVİÇ - Sovyet mühendisi. ***Cilt II***, s.142; ***Cilt III***, s.156.

MİHOV - Bulgar doktoru. ***Cilt III***, s.103.

MİHOV, NİKOLA (1891-1945) - Bulgar generali, Savaş Bakanı (1942-1943) Rgent Sovyeti üyesi (1943-1944), Halk Mahkemesi tarafından 1945'te ölüm cezasına çarptırıldı. ***Cilt II***, s.158.

MİKOLAYÇİK, STANİSLAV (1901-1966) - Polonyalı devlet adamı, milletvekili (1930-1935), Londra'da başbakan yardımcısı (1940-1943) ve başbakan (1943-1945), Polonya hükümeti başkan yardımcısı (1945-1947). ***Cilt II***, s.375; ***Cilt III***, s.34.

MİKOYAN, ANASTAS İVANOVİÇ (1895-1978) - VKP (b) üyesi, 1923'ten itibaren MKüyesi, 1923'te Politbüro üyesi, 1926'dan itibaren Sovyet Hükümeti üyesi, başkan yardımcısı (1937-1953). ***Cilt I***, s.135, 138, 139, 161, 162, 167, 169, 174, 218, 236; ***Cilt II***, s.10, 13, 32, 72, 93, 95, 117, 157, 179, 230, 244, 291, 300, 395, 402, 406, 410, 414, 419, 427, 428; ***Cilt III***, s.13, 50, 52, 53, 59, 68, 87, 107, 111, 143, 144, 193, 195, 245, 250.

MİLENOV - SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.393.

MİLENOV, ALEKSANDIR (1891-1956) - BKPüyesi ve sendika işçisi. ***Cilt III***, s.54, 252.

MİLER - Şarl Dö Gol taraftarı. ***Cilt II***, s.272.

MİLER, SÜLEYMAN MİHAYLOVİÇ (1906-1946) - Sovyet komünisti, KEYK'da sorumlu (1931-1943) İnterbrigadistler nezdinde 205 No'lu Enstitü yöneticisi. ***Cilt II***, s.122, 133, 177, 204, 314, 335; ***Cilt III***, s.19.

MİLEROS - Fransız subayı. ***Cilt II***, s.224.

MİLEV - Bulgar mühendisi, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.389.

MİLİÇ - Yugoslav komünisti, SSCB'den Yugoslavya'ya giderken öldü. ***Cilt II***, s.331, 332.

MİLŞTAYN - PUR çalışanı. ***Cilt II***, s.378.

MİLTS - KEYK işçisi. ***Cilt II***, s.188.

MİLUTİNOVİÇ, İVAN (1901-1944) - Yugoslavya KPyöneticisi. ***Cilt II***, s.295.

MİNÇEV, MİNÇO DOYÇEV (1910) - Parti ve devlet adamı, BKPMK aday üyesi. ***Cilt III***, s.252.

MİNÇEV, NİKOLA (1904-1974) - BKPüyesi, (1922-1945) yılları arasında SSCB'de politik mülteci. NKVD memuru. ***Cilt II***, s.435.

MİNDİN (+1945) - KEYK'nın Kuntsevo'daki sorumlusu (1941-1942) Gorki'de çocuk yurdu başkanı (1942-1943). ***Cilt II***, s.57, 157, 194, 253, 286.

MİNEV, STOYAN [MORENO; STEPANOV, İ.İ.] (1893-1959) - Bulgar, Fransız ve Rus işçi hareketi militanı, KEYK'nin kuruluşundan itibaren (1919) temsilcisi-1943 yılına kadar. KEYK'nin Fransa,Almanya, İspanya, İsviçre, İtalya ve diğer ülkelerde görevlisi, KEYK'nın Latin Sekreterliği bölümü başkanı (1926-1927), Stalin sekreterliğinde çalıştı, (1927-1928), G.Dimitrov ve Manuilski sekreterliğinde (1939-1942), 1943 yılında FKP'nin Dış Bürosunda çalıştı. ***Cilt I***, s.140, 163, 172, 183, 235, 236, 241, 249; ***Cilt II***, s.22, 44, 53, 60, 64, 69, 75, 98, 114, 120, 121, 130, 131, 133, 143, 148, 149, 178, 179, 185, 224, 270, 271, 272, 274, 283, 284, 289, 294, 300, 312, 334, 340, 367, 373, 376, 388; ***Cilt III***, s.44.

MİNGULİN, İ. G. - KEYK yardımcısı. ***Cilt***

I, s.163.

MİNTS - Polonya BirleşikİşçiPartisi üyesi, MK ve PB üyesi. ***Cilt I***, s.334; ***Cilt III***, s.206, 248.

MİRANDA - Arjantin KPüyesi. ***Cilt II***, s.14.

MİRÇİNK, MAKS - Rayhstag binasında memur, davada tanık. ***Cilt I***, s.109.

MİRONENKO, İVAN SERGEEVİÇ - Sovyet doktoru, Barviha sanatoryumu başkanı. ***Cilt III***, s.155, 156, 162, 169, 229, 246.

MİRONOV - Sovyet sinema ve tiyatro oyuncusu. ***Cilt III***, s.437.

MİROV-ROZKİN, YAKOV TSODİKOVİÇ (1894) - Sovyet komünisti, KEYKişçisi, sorumlu redaktör, daha sonra "Komünist Enternasyonal" dergisi sorumlu redaktörü (1939-1943), İnterbrigadistlerde sorumlu (1943-1945) G. Dimitrov'un yardımcısı (1945-1948). ***Cilt II***, s.39, 60, 71, 137, 147, 181, 198, 199, 204, 210, 220, 222, 226, 230, 234, 238, 246, 250, 256, 263, 269, 273, 274, 284, 285, 287, 299, 301, 306, 308, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 380, 382, 392, 398, 410, 412, 414, 433, 435; ***Cilt III***, s.13, 15, 18, 20, 47, 51, 71, 77, 86, 94, 95, 136, 155, 194, 225.

MİRZA, SÜLEYMAN - İranlı politikacı. ***Cilt II***, s.129, 218.

MİSİANO, FRANÇESKO (1884-1936) - İtalyanKP üyesi, kuruluşundan itibaren MK üyesi, 1922'den sonra siyasal mülteci, Sendikalar Enternasyonali YKüyesi ve Uluslararası İşçi Dayanışma YKüyesi. ***Cilt II***, s.129.

MİŞAKOVA - Sovyet Komsomolu sekreteri. ***Cilt II***, s.67, 117, 281, 311, 401; ***Cilt III***, s.8, 11, 15, 47, 95.

MİŞEL - Bak: MİŞEL, ROZA DAVİDOVNA.

MİŞEL, ROZA DAVİDOVNA (1901) - FKP üyesi, 1925'ten sonra VKP (b) yardımcısı ve KİM'in A. Martı sekreteri yardımcısı, 205 Nolu Enstitü yardımcısı (1943-1945) ValterUlbriht'in eşi (1925-1935), 1948'de Fransa'ya gitti. ***Cilt I***, s.246; ***Cilt II***, s.11, 23, 65, 187, 205.

MİŞEV, MİHAİL NİKOLOV - BKP üyesi. ***Cilt III***, s.110.

MİTAKOV, VASİL (1881-1945) - Bulgar hukukçusu, Kodlu komisyon başkanı (1931-1935), Adalet Bakanı (1939-1942). ***Cilt II***, s.21.

MİTİN, MARK BORİSOVİÇ (1901) - Sovyet felsefecisi, akademisyen, VKP (b) MKüyesi, 1934'den itibaren VKP(b) MK'nın "Marks-Engels-Lenin" Enstitüsü müdürü (1939-1944). ***Cilt II***, s.287, 294, 303, 313, 313, 315.

MİTOVSKİ, ZDRAVKO (1908-1992) - BSDİP liderlerinden biri, Halk ve Vatan Cepheleri hareketine katıldı, 1946'dan sonra Sosyal Politika Bakanı ve daha sonra, Emek ve Sosyal İşler Bakanı. ***Cilt III***, s.60, 71, 92, 99, 176, 204, 214.

MİTSEL, AUGUSTİN - Polonya komünisti, İspanya'da interbrigadist (1936-1939) PİP kurucularından biri (1942). ***Cilt II***, s.132.

MİTSOV, ZDRAVKO VASİLEV (1903-1986) - Bulgar doktoru, profesör, Leningrad deniz askeri akademisi yardımcısı (1932-1944) SSCB'de baskıya uğradı, 1945'ten sonra Bulgaristan'da Deniz-Askeri Bilimsel AraştırmalarEnstitüsü başkanı (1946-1955). ***Cilt I***, s.148; ***Cilt III***, s.41.

MİTYA - Bak: DİMİTROV, DİMİTIR.

MOÇALOV - Sovyet subayı SSCB Slavlar Komitesi aktifi. ***Cilt III***, s.39, 41.

MODESTO, HUAN (1906-1969) - İspanyalı sendika lideri, İspanya iç savaşı generali (1936-1939) İKP MK üyesi, 1939'dan sonra SSCB'de, Yugoslavya'da, Fransa'da ve Çekoslovakya'da politik mülteci. ***Cilt I***, s.235, 236; ***Cilt II***, s.286, 308, 323, 340, 358, 396, 398.

MOGİLEVİÇ, A. A. - Sovyet tarihçisi. ***Cilt II***, s.330.

MOGİLYOVSKİ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.223.

MOHORADOV - ***Cilt I***, s.145.

MOİSENKO - Rue:ga Rudnik'in eşi. ***Cilt II***, s.245.

MOKİN - TASS ajansı çalışanı. ***Cilt II***, s.130.

MOLÇANOV - Moskova'daki Slavlar Komitesi aktifi. ***Cilt II***, s.273, 361.

MOLÇANOV, NİLOKAY SEMYONOVİÇ (1899-1972) - Sovyet profesörü, terapist. ***Cilt II***, s.390.

MOLETİN - Sovyet DevletBankası memuru. ***Cilt I***, s.222.

MOLİNA - Leningrad İrtibat Okulu'ndan. ***Cilt I***, s.162.

MOLOETS, BOLESLAV (1909-1942) - Polonya KP aktifi. 1939-1942 döneminde İspanya'da interbrigadist. PİP kurucularından biri. Marıselo Novotko'nun öldürülmesinden sorumlu tutuldu ve PİP yönetiminin kararıyla öldürüldü. ***Cilt II***, s.103, 115, 128, 129, 132, 243, 244, 251, 252.

MOLOKOV, VALİSİY SERGEEVİÇ (1895-1982) - Pilot, general, 1938'den itibaren Sivil Havacılık Genel Müdürü. SKP(b) MKK üyesi (1941-1952). ***Cilt II***, s.203.

MOLOTOV, VYAÇESLAV MİHAYLOVİÇ [ALEKSEEV] (1890-1986) - SKP(b) MK üyesi (1921-1986), MK Sekreteri (1921-1930), PB üyesi (1925-1957), KEYK üyesi, KEYK Prezidyumu ve Sekreterliği üyesi (1928-1930), SSCB Başbakanı (1930-1941), SSCB Dışişleri Bakanı (1939-1949) ve Başbakan Birinci Yardımcısı (1941-1957). ***Cilt I***, s.129, 132, 134, 135, 138, 139, 151, 153, 157, 158, 159, 161, 163, 167, 168, 169, 174, 175, 181, 201, 224, 225, 229, 231, 232, 234, 236, 242, 250; ***Cilt II***, s.5, 8, 10, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 23, 32, 34, 36, 38, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 55, 56, 66, 67, 69, 72, 75, 79, 84, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 95, 99, 107, 108, 105, 110, 115, 116, 117, 121, 127, 129, 131, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 149, 150, 154, 159, 163, 176, 180, 182, 183, 187, 197, 198, 200, 205, 212, 213, 214, 216, 218, 221, 227, 242, 243, 247, 248, 261, 263, 266, 267, 268, 270, 272, 278, 282, 184, 285, 288, 289, 291, 292, 296, 298, 299, 300, 304, 314, 316, 320, 322, 324, 325, 327, 329, 331, 333, 334, 335, 338, 341, 342, 343, 346, 349, 350, 351, 357, 361, 364, 365, 375, 378, 379, 380, 381, 383, 384, 385, 386, 387, 390, 391, 392, 395, 398, 399, 402, 403, 404, 405, 409, 416, 418, 419, 420, 421, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 437; ***Cilt III***, s.7, 8, 10, 12, 15, 20, 24, 25, 27, 28, 20, 32, 49, 50, 52, 53, 54, 56, 59, 64, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 79, 83, 85, 89, 90, 94, 101, 102, 110, 111, 113, 132, 153, 154, 163, 164, 167, 168, 169, 189, 185, 187, 189, 191, 192, 193, 195, 196, 198, 199, 200, 203, 208, 220, 231, 243, 244, 245, 247, 248, 249.

MOLTKE - KEYK'in radyo redaksiyonlarının birinde yönetici. ***Cilt II***, s.178; ***Cilt III***, s.8.

MONDİNİ - İtalya komünisti kadın, telsiz telgrafçı. ***Cilt II***, s.331, 333.

MONİN - TASS Uluslararası İlişkiler Şubesi şefi. ***Cilt II***, s.130, 203.

MONSON - Dolores İbaruri'nin sekreteri. ***Cilt I***, s.240.

MONTANYANA, ABDON - İtalyan komünisti. ***Cilt II***, s.242.

MOR, GERTRUD - Vili Mor'un eşi. ***Cilt II***, s.85, 128.

MOR, VİLİ - G. Dimitrov'a 1932'de gizli konut sağlayan Berlinli. ***Cilt I***, s.85.

MORAVETS, EMANUEL - Çekoslovakyalı subay, Çekoslovakya Askeri Akademisi'nde öğretim üyesi profesör. ***Cilt I***, s.185.

MORDVİNOV, G. İ. (1896) - KEYK elemanı, Personel Dairesi'nde şube şefi (1938-1939). ***Cilt II***, s.11, 17.

MORENO - Bak: MİNEV, STOYAN.

MORİS - Bak: TORES, MORİS.

MORİSENKO - KEYK Garajlar Müdürü. ***Cilt II***, s.245, 256, 268.

MORO-CİAFERİ, VENSAN DÖ (1878-1956) - Fransız avukat, Radikal Sosyalist Parti üyesi, Rayhstag yangınıyla ilgili uluslararası soruşturma heyeti üyesi. ***Cilt I***, s.98.

MOROZOV - SSCB'de Dimitrov'un adını

taşıyan geminin kaptanı. ***Cilt II***, s.250, 251.

MOROZOV, İVAN (+1945) - NKVD subayı, 1942'de KEYK İşletmeler Müdürü, daha sonra KEYK Birinci Şube Şefi, 1943'ten itibaren OMİ'ye bağlı Enstitü 100 Müdürü. ***Cilt II***, s.170, 172, 174, 177, 181, 182, 188, 189, 193, 195, 198, 200, 202, 203, 204, 208, 209, 211, 217, 220, 222, 2224, 227, 228, 230, 231, 232, 234, 237, 239, 240, 241, 242, 246, 249, 254, 256, 258, 259, 260, 262, 265, 267, 269, 270, 273, 275, 280, 283, 288, 292, 293, 296, 297, 300, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 315, 319, 320, 342, 349, 351, 356, 357, 359, 362, 364, 376, 380, 383, 384, 388, 389, 396, 398, 400, 401, 423; ***Cilt III***, s.8.

MOROZOV, STEPAN YOSİFOVİÇ - Sovyet vatandaşı. ***Cilt II***, s.226.

MORYAKOV, İ. S. - Sovyet sanayii kooperatif hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14.

MOSKATOV - ***Cilt I***, s.248.

MOSKVİN, MİHAİL ABRAMOVİÇ (1883-1940) - Sovyet komünisti, profesyonel istihbaratçı, KEYK personelinden sorumlu görevli (1921-1938), KEYK üyesi, KEYK Prezidyumu üyesi ve KEYK Sekreterliği aday üyesi (1935-1938), NKVD tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.150, 151, 152, 155, 157, 162, 163, 169, 171, 172, 179, 180, 183, 185, 186, 187, 188, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 215, 216, 217, 218, 219, 220.

MOSKVİNA - Sovyet doktoru. ***Cilt I***, s.144, 145.

MOST - Bak: MAYER, HENRİH.

MOŞETOV, VASİLİY VASİLİLEVİÇ - SKP(b) MK Yunanistan ve Yugoslavya Raportörü, daha sonra SKP(b) MK Dış Politika Şubesi şef yardımcısı. ***Cilt II***, s.350, 351, 373, 376, 390, 409; ***Cilt III***, s.59, 155, 225, 230.

MOYSESKU - Pol. KP üyesi SSCB'de mülteci. ***Cilt II***, s.280.

MÖLER - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

MRAÇKOVSKAYA - KİM aktifi kadın. ***Cilt II***, s.65, 157, 172, 210, 225.

MRATS, HİLDE - Avusturya KP aktifi, telsiz telgrafçı kadın. ***Cilt II***, s.283, 299, 302.

MUFSİD - İspanya KP aktifi. ***Cilt I***, s.241.

MUNİ, TOM (1883-1942) - ABD Sosyalist Partisi aktifi, Amerikalı sendikacı, düzmece bir dava sonucunda aldığı ceza üzerine, 1916-1939'da cezaevinde yattı. ***Cilt II***, s.151, 152.

MURAVİEV, KONSTANTİN (1893-1965) - BHÇB-Vrabça lideri, bakan (1923; 1931-1934), başbakanı ve dışişleri bakanı (1944). Halk Mahkemesi tarafından müebbet hapse mahkum edildi. ***Cilt II***, s.380, 381; ***Cilt III***, s.74.

MURAVYOV - Sovyet İnoradio Balkan Ülkeleri Bölümü Şefi. ***Cilt II***, s.195, 260.

MURE - Fransız Komünist Partisi aktifi. ***Cilt I***, s.219, 220.

MUSABEKOV, PYOTR OGLAŞVİLİ - SKP(b) aktifi. ***Cilt I***, s.145.

MUSO, MANOVAR (1901-1948) - Endonezya KP yöneticisi (1923-1948), Profintern Yürütme Komitesi ve KEYK üyesi, 1948'de MK Genel Sekreteri, Endonezya'daki bir ayaklanma sırasında öldürüldü. ***Cilt I***, s.161.

MUSOLİNİ, BENİTO (1883-1945) - Faşizmin kurucusu, faşist İtalyan hükümetinde başbakan (1922-1943), Nazilerin işgalinde bulunan İtalyan topraklarındaki kukla hükümetin başı (1943-1945), askeri mahkeme kararıyla kurşuna dizildi. ***Cilt I***, s.194, 203; ***Cilt II***, s.136, 284, 343.

MUŞANOV, NİKOLA (1872-1951) - Bulgaristan Demokratik Parti lideri, değişik hükümetlerde bakan (1908-1911; 1918-1919; 1931; 1944), Bulgaristan başbakanı (1931-1934). ***Cilt I***, s.118, 119, 120, 122; ***Cilt II***, s.314, 331, 333, 381; ***Cilt III***, s.133.

MÜLER - ***Cilt I***, s.127; ***Cilt II***, s.340.

MÜLER - Sovyet doktor, profesör. ***Cilt I***, s.238, 244, 246.

MÜLER, OSKAR - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.110.

MÜNE - Fransız KP aktifi. ***Cilt II***, s.16, 17.

MÜNTSENBERG, VİLHELM [VİLİ] (1889-1940) - Sosyalist Gençlik Enternasyonali (SİM) Sekreteri (1915-1919), Komünist Gençlik Enternasyonali (KİM) Sekreteri (1919-1921), Mejrabpom yöneticisi (1921-1933), Almanya KP MK üyesi, 1921'den itibaren KEYK üyesi, Komintern'in III-VII Kongrelerinde delege (1921-1935), çağrıldığı Paris'ten Moskova'ya gitmeyi reddettiği için KP'den ihraç edildi, bilinmeyen nedenlerle Fransa'da öldürüldü. ***Cilt I***, s.107, 132, 135, 141, 142, 177, 193.

MYUNKOV - Sovyet subayı. ***Cilt I***, s.157.

N

NAC, KOSTA - Yugoslavya generali. ***Cilt III***, s.77.

NAÇEV - Bulgaristan Gıda İhracat Genel Müdürü. ***Cilt III***, s.114.

NAÇEVA, VERA (1904-1996) - Bulgaristan KP aktifi kadın, MK aday üyesi (1948). ***Cilt III***, s.252.

NAGER - İtalyan komünist kadın, KEYK'te telsiz telgrafta çalıştı. ***Cilt II***, s.231, 242.

NAGİ, İMRE (1896-1958) - Macaristan KP aktifi. ***Cilt II***, s.400, 402.

NAHMAN - Garson, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.112.

NAKU, SPİRU - Arnavutluk gençlik lideri. ***Cilt III***, s.32, 36.

NALBANTOV - Bulgar muhafız birliğinden gönüllü asker. ***Cilt III***, s.107.

NALEPİN - NKVD'nin Soçi'deki görevlisi. ***Cilt II***, s.31.

NAMGALADZE - NKVD'nin Sivastopol'daki görevlisi. ***Cilt II***, s.103.

NAPETOV, PETKO GEORGİEV (1880-1933) - Edirne Makedon hareketi ve Bulgaristan KP militanı. ***Cilt III***, s.436.

NAPETOV, VİTOMİR (1915-1990) - Petko Napetov'un oğlu, SSCB'de mülteci, 1945 başında Bulgaristan'a döndü ve Bulgaristan Halk Ordusu'na bağlı askeri okullarda yöneticilik yaptı. ***Cilt III***, s.420.

NAPOLEON I (1769-1821) - Fransız ordu kumandanı, Fransız Cumhuriyeti Birinci Konsolosu (1799-1804), imparator (1804-1814; 1815). ***Cilt II***, s.20, 77.

NATAN, JAK (1902-1974) - Bulgaristan KP aktifi, akademisyen, VC UK üyesi (1945-1947), Partizdat (parti yayınevi) müdürü (1944-1951). ***Cilt I***, s.205; ***Cilt II***, s.262; ***Cilt III***, s.199.

NATANSON, SOLOMON (1904) - Polonya KP militanı, KEYK Polonya redaksiyonu üyesi (1942-1943), OMİ'ye bağlı Enstitü 205 personeli, Polonya Basın Ajansı Moskova Şubesi Müdürü (1944-1951). ***Cilt II***, s.144, 152, 178, 275, 285.

NATAŞA - Bak: BLAGOEVA, NATALİYA DİMİTROVA.

NAUMOV - Bulgar sanatçısı, Moskova Radyosu'nun Bulgarca spikeri. ***Cilt III***, s.50.

NAUMOVA - KEYK yayınevi elemanı. ***Cilt I***, s.181, 190.

NAYDENOV, RADİ (1895-1985) - BHÇB Daimi Komitesi üyesi, Bulgaristan Adalet Bakanı. ***Cilt III***, s.26, 99, 128, 130, 254.

NAZAROV - ***Cilt I***, s.208.

NAZOR, VLADİMİR (1876-1949) - Hırvatistan yazarı ve toplum adamı, Yugoslavya Parlamentosu Başkanlık Divanı Başkanı, Hırvatistan Halk Cumhuriyeti Meclis Başkanı (1945-1949). ***Cilt III***, s.118.

NEDELÇEV - Bulgar pilotu. ***Cilt III***, s.212.

NEDELÇEV, STOYAN - Bak: ÇOÇOĞLU, STOYO NEDELÇEV. ***Cilt II***, s.438, 439; ***Cilt III***, s.7, 11, 13, 194.

NEDİÇ, MİLAN (1877-1946) - Yugoslavya generali, savaş bakanı (1939-1940), Sırbistan kukla hükümetinde başbakan (1941-1944). ***Cilt II***, s.177, 215, 297.

NEDYALKOV, ANTON [VOLODİN]

(1892-1964) - Bulgaristan KP aktifi, SSCB'de politik mülteci, KEYK'teki BKP temsilciliğinin MK ile irtibat sorumlusu (1935-1936), BKP MK DB elemanı, Bulgar Naroden Glas (halkın sesi) Radyosunda redaktör, 1946'da Bulgaristan'a döndü. ***Cilt II***, s.179, 422; ***Cilt III***, s.23, 40.

NEDYALKOVA, POLİNA ANTONOVA [VOLODİNA] (1914) - 1926'dan itibaren SSCB'de mülteci kadın, İspanya'da iç savaşa (1936-1937) ve SSCB Anayurt Savaşı'na (1941- 1945) katıldı, Bulgaristan'a dönüşünden (1951) sonra orduda yüksek görevlerde çalıştı, general. ***Cilt II***, s.422; ***Cilt III***, s.40.

NEEDLİ, ZDENEK (1878-1962) - Çekoslovakya KP militanı, SSCB'de politik mülteci (1939-1945), Moskova Slavlar Komitesi başkan yardımcısı, 1945'ten sonra bakan, 1946'dan sonra Çekoslovakya KP MK ve MK Prezidyumu üyesi. ***Cilt I***, s.144; ***Cilt II***, s.218; ***Cilt III***, s.16, 17, 50, 156, 168.

NEGARVİLE, ÇELESTİNO [VİNYA; FERİ] (1905-1958) - İtalyan KP aktifi, KİM YK ve Prezidyumu üyesi (1935-1940), İtalya Ulusal Kurtuluş Komitesi üyesi (1943-1945). ***Cilt I***, s.190; ***Cilt II***, s.368.

NEGRİN, HUAN (1889-1956) - İspanya İP aktifi, maliye bakanı (1936-1937), İspanya Cumhuriyeti başbakanı (1937-1939), sürgündeki İspanya hükümetinin başı (1939-1945). ***Cilt I***, s.187, 207, 222, 235, 236; ***Cilt II***, s.228, 281, 283, 323.

NEMİROVİÇ-DANÇENKO, V. İ. (1858-1943) - Sovyet tiyatro uzmanı. ***Cilt II***, s.285.

NENADOVA - Doktor kadın. ***Cilt II***, s.104.

NENİ, PİETRO (1891-1980) - İtalyan Sosyalist Partisi genel sekreteri (1931-1939; 1943-1944; 1949-1963), Sosyalist İşçi Enternasyonali YK üyesi (1945-1946), dışişleri bakanı (1946-1947). ***Cilt III***, s.213.

NENOV - Sovyet İnoradio Bulgarca yayınlar redaksiyonunda redaktör. ***Cilt II***, s.132, 179.

NERİ, ALDO - Bak: AMORETİ, CUZEPE.

NESTOROV - KEYK'in talebi üzerine komünist partileriyle ilişki kurdu. ***Cilt II***, s.241, 281, 401.

NEŞKOVİÇ, BLAGOE (1907) - doktor, Sırbistan politikacısı ve devlet adamı, İspanya'da iç savaşa ve Yugoslavya'da ulusal kurtuluş savaşına katıldı, Sırbistan Cumhuriyeti başbakanı. ***Cilt III***, s.79.

NEVSKİ, ALEKSANDIR - Novgorod prensi, Neva meydan savaşında İsveç'i yenilgiye uğrattı (1240). ***Cilt II***, s.20.

NEYÇEV, MİNÇO (1887-1956) - Bulgaristan KP aktifi, adalet bakanı (1944-1946), milli eğitim bakanı (1946-1947), 1945'ten itibaren MK üyesi, PB aday üyesi (1948-1949), PB üyesi (1949-1954), Büyük Halk Meclisi Başkanlık Divanı Başkanı (1947-1949). ***Cilt II***, s.381, 404; ***Cilt III***, s.61, 62, 75, 77, 99, 103, 168, 174, 198, 204, 216, 251, 253, 255.

NEYÇEV, PETİR [STEPNYAK] (1893-1972) - Bulgaristan KP aktifi, İspanya'da interbrigadist, KEYK elemanı, SSCB'de politik mülteci (1930-1936); 1941-1945), BİP(k) MK elemanı (1945-1946). ***Cilt III***, s.49.

NEYKOV, ASEN (1918-1994) - Dimitır Neykov'un oğlu, Bulgar sosyal demokrat, Sotsialistiçeska Mladej (sosyalist gençlik) gazetesi başredaktörü, 1948'den itibaren BKP üyesi, Narodna Mladej (halk gençliği) gazetesi başredaktör yardımcısı (1948-1951). ***Cilt III***, s.214.

NEYKOV, DİMİTIR (1884-1949) - Bulgar Sosyal Demokrat İşçi Partisi Birinci Sekreteri (1945-1948), ticaret, sanayi ve çalışma bakanı (1944-1946), Büyük Halk Meclisi Başkanlık Divanı Asbaşkanı (1946-1949). ***Cilt II***, s.382, 426, 427, 428, 431, 433; ***Cilt III***, s.60, 68, 71, 75, 98, 167, 176.

NEYNSKİ, GEORGİ (1900) - Bulgar pedagog, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.400.

NİDARKİRHNER, MİHAEL (1892) - Alman komünisti, Profintern yöneticisi. ***Cilt II***, s.222.

NİKEL, VİLHELM - Laypsig davasında ta-

nık. ***Cilt I***, s.113.

NİKİFOROV - Sovyet spor uzmanı. ***Cilt III***, s.49.

NİKİTİNA - Sovyet vatandaşı. ***Cilt I***, s.147.

NİKODİM - Piskopos, Slivne mitropoliti. ***Cilt III***, s.18, 115.

NİKOL, LEON (1887-1965) - sol sosyalist, Komintern'in Cenevre muhabiri, Fransız, Alman, İtalyan ve Macar basını hakkında bilgi veriyor, İsviçre Sosyal Demokrat Partisi üyesi, 1944'te İsviçre Emek Partisi'ni kurdu, 1952'ye kadar partinin başkanlığını yaptı. ***Cilt I***, s.231; ***Cilt II***, s.30, 144; ***Cilt III***, s.126.

NİKOLAEV - Bulgaristan'ın Moskova elçiliğinde müşavir. ***Cilt III***, s.45.

NİKOLAEV, A. K. [RİBAKOV] (1900) - Sovyet komünisti, 1938'de KEYK Şifre Bölümü şefi, Temmuz 1943'ten sonra OMİ'de aynı göreve geçti. ***Cilt I***, s.185, 204, 220; ***Cilt II***, s.27, 100, 124, 126, 152, 180, 220, 306, 357.

NİKOLAEVA, KLAVDİYA İVANOVNA (1893-1944) - SKP(b) aktifi kadın, 1939'dan itibaren MK üyesi, Sovyet Sendikalar Merkez Konseyi Sekreteri (1936-1944). ***Cilt II***, s.268, 384.

NİKOLAY MİHAYLOVİÇ - Bak: ŞVERNİK, NİKOLAY MİHAYLOVİÇ.

NİKOLETİ, MARİO - Bak: Dİ VİTORİO, CUZEPE.

NİKOLOV - SSCB'de Bulgar politik mülteci, Sovyet subayı, 1944 yılı sonunda Bulgaristan'a döndü. ***Cilt II***, s.389.

NİKOLOV - SSCB'de Bulgar politik mülteci, Stanke Dimitrov-Marek grubu üyesi. ***Cilt II***, s.378.

NİKOLOV, ANDREY (1878-1959) - Bulgar heykeltıraş, profesör. ***Cilt III***, s.119, 204, 207.

NİKOLOV, MİŞO - BuKP aktifi. ***Cilt III***, s.252.

NİKOLOV, NAYDEN (1884-1959) - Bulgaristan Slav Komitesi başkanı, daha sonra Bulgaristan'ın SSCB ve İngiltere'de büyükelçisi. ***Cilt III***, s.13, 14, 18, 19, 78, 81, 100, 123, 168, 194.

NİKOLOVA, ADELA [MONİKA] - ***Cilt II***, s.53.

NİKOLOVA, TANYA - ***Cilt I***, s.144, 145.

NİKONOV - ***Cilt II***, s.30.

NİLSEN, MARTİN - Danimarkalı milletvekili. ***Cilt III***, s.8.

NİLSIN - İngiltere Muhafazakar Parti üyesi, milletvekili. ***Cilt III***, s.108.

NİLSON, MARİ-SOFİ (1875-1950) - kuruluşundan (1919) itibaren Danimarka KP aktifi, 1920'den sonra SSCB'de kaldı, Komintern'in II. Kongresine katıldı (1920), iki kez partiden ihraç edildi (1928 ve 1936). ***Cilt II***, s.20.

NİTSŞE, FRİDRİH (1844-1900) - Alman filozof. ***Cilt I***, s.115.

NİZOV, FYODOR ANDREEVİÇ (1902) - Sovyet komünisti, KEYK Balkan Ülkeleri Raportörü (1938-1941). ***Cilt I***, s.222.

NOFKE - AlKP üyesi, 1942'de illegal çalışmak üzere SSCB'den Münih'e gidiyor. ***Cilt II***, s.198.

NOGİN - SKP(b) İdari İşler Şubesi elemanı. ***Cilt II***, s.122, 300.

NOJAROV, HRİSTO - Bulgaristan'da Kazanlık Silah Fabrikası'ndan bir işçi. ***Cilt III***, s.5.

NOROVKOV - OMİ elemanı. ***Cilt III***, s.28.

NOSAKO, SANDZO [OKANO] (1892) - 1925'ten itibren JapKP MK üyesi, partinin KEYK'teki temsilcisi (1931-1940), KEYK ve KEYK Prezidyumu üyesi (1935-1943), Çin KP'ne yardım etmek ve Japon komünistleriyle irtibat kurmak üzere 1940 yılında KEYK tarafından Çin'e gönderildi, 1946'da Japonya'ya döndü ve JapKP MK PB'na dahil edildi. ***Cilt I***, s.193, 194, 196; ***Cilt II***, s.12, 15, 60; ***Cilt III***, s.28, 49, 52.

NOSEK, VATSLAV (1893) - Çekoslovakya KP aktifi, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Londra'da mülteci, 1946'dan sonra içişleri bakanı. ***Cilt II***, s.251, 434.

NOSKE, GUSTAV - Alman işçisi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

NOUSİAYNEN, İRYA [STRAND, İRYA] (1909) - KEYK elemanı kadın (1932-1936), daha sonra Finlandiya ve İsveç komünist partilerinde çalıştı. ***Cilt II***, s.48.

NOVAK, GRÇA - ***Cilt II***, s.330.

NOVAK, ROZA YAKOVLEVNA (1911) - KEYK ve OMİ elemanı. ***Cilt II***, s.107, ***Cilt III***, s.19, 44, 46, 47, 49, 65.

NOVELA, AGOSTİNO [ERMETE, MARİO] (1905-1974) - İtKP aktifi, İtKP MK'nin Fransa'daki Dış Büro üyesi (1940-1943), 1943'ten sonra partinin ülke içindeki yönetim üyesi. ***Cilt II***, s.368.

NOVİKOV - Dışişleri Bakanlığı (NKİD) memuru. ***Cilt II***, s.75.

NOVİKOV - KEYK İdari-Ekonomik İşler Dairesi şefi. ***Cilt II***, s.121, 171.

NOVİKOV,ALEKSANDIR ALEKSANDROVİÇ (1900-1976) - Sovyet hava mareşali (1940), Hava Kuvvetleri Komutanı (1942-1946), 1946'da ceza ve baskıya uğradı. ***Cilt II***, s.206.

NOVİKOVA A. N. - SSCB kadın hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14.

NOVOSELSKAYA - KEYK telsiz telgrafçı okulu yöneticilerinden bir kadın. ***Cilt II***, s.179.

NOVOSELSKİ - Sovyet ordusunda doktor. ***Cilt II***, s.223.

NOVOTKO, MARTSELİ (1893-1942) - Polonya KP aktifi, 1923'te Galiçya KP MK üyesi, Batı Ukrayna KP'nin örgüt işlerini yönetenlerden biri, PolKP Sekreterliği üyesi (1935-1937), SSCB'de mülteci (1939-1941), PolİP örgüt işleri sorumlusu ve MK sekreteri (1942), bir provokatör tarafından öldürüldü. ***Cilt II***, s.103, 105, 111, 115, 127, 129, 132, 180, 186, 193, 196, 213, 214, 216, 220, 232, 233, 243, 244, 251, 252, 253.

NOYBAUER, TEODOR (1890-19459 - AlKP milletvekili, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106, 110.

NOYMAN, HAYNTS - AlKP ve Komintern aktifi, 1932 yılında parti yönetiminden uzaklaştırıldı, İspanya'da interbrigadist. ***Cilt I***, s.139.

NYURNÖZE - Fransız gazeteci. ***Cilt III***, s.93.

O

OBAH - Polonyalı komünist. ***Cilt II***, s.335.

OBBOV, ALEKSANDIR (1887-1975) - BHÇB-Pladne yöneticisi, 1923-1936 yılları arasında mülteci, BHÇB DK Politik Sekreteri (1946-1947), Başbakan Yardımcısı ve Tarım Bakanı (1946-1947). ***Cilt I***, s.109; ***Cilt III***, s.44, 59, 72, 73, 75, 77, 80, 81, 91, 92, 99, 100, 103, 111, 115, 117, 167, 207.

OBBOV, JEÇO - Bulgar diplomatı. ***Cilt III***, s.104.

OBBOVA - Bulgar kadın hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.95.

OBRAZTSOV, SERGEY VLADİMİROVİÇ (1901) - Sovyet tiyatro sanatçısı. ***Cilt II***, s.; ***Cilt III***, s.

OBREŞKOV, NİKOLA - Bulgar sosyal demokratı, Genel İşçi Sendikaları MK üyesi. ***Cilt III***, s.5.

OBRETENOV, ALEKSANDIR (1903 - 1990) - BuKP aktifi, Rebotniçesko Delo gazetesinde redaktör (1944), Halk Kültür Odası Başkanı (1945-1947), BuKP MK'de bölüm şefi (1948-1950). ***Cilt II***, s.439, 441; ***Cilt III***, s.5, 7, 8, 167, 207.

OBRUÇNİKOV - Kuybişev'de NKVD memuru. ***Cilt II***, s.121.

OBUHOV - TASS elemanı. ***Cilt II***, s.121.

OÇKİN, ALEKSİEY DMİTRİEVİÇ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.335, 336, 357.; ***Cilt III***, s.134, 142, 155, 162, 169, 189, 224, 227, 230, 231, 232, 238, 243, 246.

OKANO - Bak: NOSAKA, SANDZO.

OLİMPİADA - G. Dimitrov ailesinde yardımcı eleman. ***Cilt I***, s.155, 156.

OLŞANSKAYA - ***Cilt II***, s.270.

OLŞEVSKİ, YUZEF - PolKP aktifi, Komintern'in VI. Kongresinde delege, Polonya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı (1947). ***Cilt III***, s.114.

OLYA - Olga - G. İmitrov'un kardeşi Nikola Dimitrov'un kızı. ***Cilt II***, s.41.

OMAN - İsveç KP yöneticisi. ***Cilt I***, s.216; ***Cilt II***, s.75.

OMARÇEVSKİ, STOYAN (1885-1941) - BHÇB aktifi, bakan (1920-1923). ***Cilt II***, s.329.

OMELÇENKO - ***Cilt III***, s.24.

ORAHOVATS, DİMİTIR (1892-1963) - Bulgar akademisyen, fizyolog, Sofya Üniversitesi rektörü (1945-1947), Bulgaristan Bilimler Akademisi Bilim Bölümü Başsekreteri (1958-1953). ***Cilt III***, s.63, 100, 113, 205.

ORCONİKİDZE, GRİGORİY KONSTANTİNOVİÇ [SERGO] (1886-1937) - SKP(b) aktifi, SKP(b) MKK başkanı ve başbakan yardımcısı (1926-1930), 1930'dan itibaren PB üyesi ve Yüksek Ekonomi Kurulu Başkanı, yığınsal baskıların yoğunlaştığı ortamda intihar etti. ***Cilt I***, s.129, 138, 139, 151, 155, 156, 159, 161, 162, 163, 164, 167, 223; ***Cilt II***, s.8, 157.

ORCONİKİDZE, ZİNAİDA GAVRİLOVNA [ZİNAİDA GAVRİLOVNA; ZİNAİDA] - G. K. Orconikidze'nin eşi, Georgi Dimitrov ailesinin yakını. ***Cilt I***, s.223; ***Cilt II***, s.54, 122, 160, 183, 192, 277, 278, 279, 281, 282, 286, 342; ***Cilt III***, s.90, 122.

ORFANOV - Sovyet sanatçısı. ***Cilt II***, s.437.

ORGERSON - İzlanda KP Başkanı, bakan. ***Cilt III***, s.52.

ORLOV - Romanya KP aktifi, 1938 yılında partide çalışmak üzere KEYK tarafından Romanya'ya gönderildi. ***Cilt I***, s.190; ***Cilt II***, s.39.

ORLOV - Sovyet doktoru. ***Cilt II***, s.195.

ORLOV, MİHAİL AİSALOVİÇ (1910) - Sovyet komünisti, radyo yüksek mühendisi, 1938'den itibaren KEYK İrtibat Dairesi'nde bölüm şefi. ***Cilt I***, s.224; ***Cilt II***, s.133, 167, 195, 239; ***Cilt III***, s.156.

ORMANOV, BRANİMİR [GOROV] (1914) -Bulgar deniz subayı, SSCB Anayurt Savaşı'na katılıyor (1941-1945), 1947'de Bulgaristan'a döndü, Deniz Filosu Kurmay Başkanı (1949-1950). ***Cilt II***, s.330, 440.

ORMANOV, İVAN [GOROV] (1879-1936) - BuKP ve Komintern aktifi. ***Cilt II***, s.330.

OSİPENKO, POLİNA DENİSOVNA (1907-1939) - askeri pilot kadın, SSCB Kahramanı. ***Cilt I***, s.201, 239.

OSMANOV - SKP(b) Kuybişev Teşkilatı Propaganda Sekreteri. ***Cilt II***, s.144.

OSMİNİN - Sovinformbüro'da sorumlu memur. ***Cilt II***, s.192.

OSMİNİN - SSCB Slavlar Komitesi Sekreteri. ***Cilt II***, s.264, 285, 287, 288.

OSTEN, MARİYA - Alman yazarı kadın, İspanya'da interbrigadist. ***Cilt I***, s.160, 165.

OSUBKA-MORAVSKİ, EDVARD (1909) - Polonya Sosyalistleri İşçi Partisi MK Başkanı ve Geçici Hükümet Başkanı (1944-1945), Başbakan (1945-1947), 1949'da PBİP'den ihraç ediliyor. ***Cilt II***, s.438.

OUEN, FRANK - Londra'da çıkan *İvning Standart* gazetesinde redaktör. ***Cilt II***, s.169.

OVAKOMYAN, GAYN - NKVD elemanı. ***Cilt II***, s.171, 172.

OVENESYAN, ARTAŞES - İran KP militanı. ***Cilt II***, s.206, 218, 225.

OYSTRAH, DAVİD FYODOROVİÇ (1908-1974) - Sovyet kemancısı, profesör. ***Cilt II***, s.434.

OZRİN, D. - SSCB Yabancı Dillerde Neşriyat Evi İngiliz-Alman bölümü şefi. ***Cilt II***, s.158.

P

PAASİKİVİ, YUHO (1870-1956) - Finlandiya devlet adamı, diplomat, başbakan (1918), İsveç'te (1936-1940) ve SSCB'de (1940-1941) büyükelçi, başbakan (1944-

1946), cumhurbaşkanı (1946-1956). ***Cilt II***, s.18.

PALAU, HOSE - İsKP aktifi. ***Cilt I***, s.240, 241.

PALAUZOV, STOYAN (1906-1941) - BuKP aktifi, İspanya'da interbrigadist (1936-1939), SSCB'de politik mülteci (1939-1941), Bulgaristan'a paraşütle indirildikten sonra öldürüldü. ***Cilt II***, s.98, 438.

PALERMO -İtKP aktifi, savaş bakanı yardımcısı. ***Cilt II***, s.363.

PALGUNOV - NKİD memuru, daha sonra TASS ve OMİ Enformasyon Bürosu elemanı. ***Cilt II***, s.267, 299, 389, 405, 417; ***Cilt III***, s.13, 17, 40, 50, 95.

PALNER - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

PAMES, SERA - Katalonya Birleşik Sosyalist Partisi aktifi. ***Cilt I***, s.249; ***Cilt II***, s.14.

PANAYOTOV, ALEKSANDIR - Bulgaristan Trakyalılar Komitesi aktifi. ***Cilt III***, s.82.

PANAYOTOV, PETIR - BuKP MDK üyesi. ***Cilt III***, s.252.

PANÇEVSKİ, PETIR PAVLOV (1902-1982) - Bulgar komünisti, Sovyet ve Bulgar ordularında general, SSCB'de politik mülteci (1925-1945), İspanya İç Savaşı'nda gönüllü (1937), SSCB Anayurt Savaşı'na katıldı (1941-1945), 1945'ten sonra Bulgar ordusunda sorumlu görevlerde bulundu. ***Cilt III***, s.18, 26, 208.

PANDORF, ERVİN - AIKP aktifi, 1942'de KEYK tarafından Turingiya'ya aktarıldı. ***Cilt II***, s.203.

PANFİLOV - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi'nde general. ***Cilt II***, s.42, 45, 56, 57, 92, 98, 101, 107, 129, 137, 155, 165, 166, 183, 191, 192.

PANKNİN, ERNST - Alman Ulusal Halk Partisi üyesi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.102.

PANKRATOVA, ANNA MİHAYLOVNA (1897-1957) - Sovyet tarihçisi kadın, SKP(b) aktifi, Beyaz Rusya Bilimler Akademisi üyesi (1940), RFSSC Pedagoji Bilimleri Akademisi üyesi (1944), SSCB Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsü Müdür Yardımcısı (1939-1947). ***Cilt II***, s.195.

PANOV, YONKO (1900-1962) - BuKP aktifi, general, Hudut Birlikleri Komutanı (1946-1947), İçişleri Bakanı Yardımcısı (1947-1953). ***Cilt III***, s.63, 107, 114, 139, 192, 194, 202, 216, 252.

PANTOV, PANTO - Bulgaristan'da bir fabrika müdürü. ***Cilt II***, s.417.

PANYUŞKİN, ALEKSANDIR SEMYONOVİÇ (1905-1974) - SSCB'nin Çin'deki yetkili temsilcisi (1939-1941) ve büyükelçisi (1941-1944), OMİ birinci şef yardımcısı (1944-1947), OMİ Uluslararası Enformasyon Bürosu şefi, G. Dimitrov'un Bulgaristan'a dönüşünden sonra OMİ'nin çalışmalarını yönetti. ***Cilt II***, s.234, 246, 247, 264, 381, 384, 385, 389, 390, 394, 395, 396, 397, 398, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 409, 412, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 422, 423, 424, 426, 428, 430, 434, 435, 437, 438, 440; ***Cilt III***, s.5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 34, 36, 38, 40, 42, 48, 50, 52, 53, 54, 68, 79, 86, 94.

PAPANDREU, GEORGİOS (1888-1968) - Yunanistan politikacısı, 20'li ve 30'lu yıllarda değişik hükümetlerde bakan, Yunanistan sürgün hükümetinde başbakan (1944-1945), 1946'dan itibaren başbakan yardımcısı. ***Cilt II***, s.415.

PAPANİN, İVAN DMİTRİEVİÇ (1854-1946) - Sovyet kontramirali ve arktik araştırmacısı, iki kez SSCB Kahramanı. ***Cilt I***, s.180, 183; ***Cilt II***, s.425, 426.

PAPEN, FRANTS FON (1879-1969) - Almanya başbakanı (1932), başbakan yardımcısı (1933-1934), Avusturya (1934-1938) ve Türkiye'de (1939-1944) büyükelçi. ***Cilt I***, s.112, 113; ***Cilt II***, s.190.

PAPLİNSKİ, FELİKS (1908-1942) - PolKP aktifi, KİM (1934), MOPR (1940) ve Komintern'in okullarında eğitim görüyor, Polonya İşçi Partisi kurucu üyesi. ***Cilt II***, s.132.

PARASKİV - Romen komünisti. ***Cilt II***, s.

PARAŞKEVA - Bak: DİMİTROVA, PARAŞKEVA.

PARFENOV - Sovyet subayı, Anti-faşist Savaş Tutsakları Okulu Müdürü. ***Cilt II***, s.417.

PARİS - Fransa'nın Sofya özel elçisi. ***Cilt III***, s.104, 204.

PARİŞEV - 1941 yılının Şubat ayına kadar KEYK Yabancı Dillerde NeşriyatEvi'nde vekaleten müdürlük etti. ***Cilt II***, s.41, 63.

PARİZİUS, FELİKS (1885) - Laypsig davasında başsavcı yardımcısı. ***Cilt I***, s.115, 116.

PARKER - Moskova'da Amerikalı muhabir. ***Cilt II***, s.206.

PARMAKOV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.106.

PARO, L. - Fransız gazeteci. ***Cilt III***, s.93.

PARTENİY - Bulgar piskopos. ***Cilt III***, s.18.

PASTUHOV, KRISTYU (1874-1949) - Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi(birleşik) lideri, milletvekili, 1946'da düzmece bir dava sonucunda mahkum edildi, cinayetten yatan bir mahkum tarafından cezaevinde öldürüldü. ***Cilt III***, s.69, 71, 72.

PAŞEV, İLİYA (1910-1970) - Bulgar veteriner doktor, Filibe Bölge Veteriner Denetim Kurumu Müdürü (1946-1950). ***Cilt III***, s.67.

PAŞOV, İVAN (1881-1955) - BuKP aktifi, 1943'te VC UK üyesi, milletvekili (1945-1955), 1945-1954 yılları arasında BuKP MKK (1948'den itibaren MDK) üyesi. ***Cilt II***, s.348; ***Cilt II***, s.65, 168, 252.

PATRİALHALTSEV - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi'nde subay. ***Cilt II***, s.108.

PATROS - Çekoslovakya komünisti. ***Cilt II***, s.312.

PAUKER, ANA (1893-1960)- Romanya KP aktifi, KEYK'in kadrolu elemanı (1925-1934), 1935'ten itibaren Romen hapislerinde, Mayıs 1941'de SSCB'de yatan Kodreanu ile değiş tokuş edildi. KEYK'te Romanya KP temsilcisi (1941-1943), RomKP'nin Moskova'daki Dış Bürosu'nu yönetiyor (1943-1944), Romanya'ya dönüşünden sonra PB üyesi (1944-1952), dışişleri bakanı (1947-1952). ***Cilt II***, s.42, 76, 78, 79, 80, 82, 111, 115, 133, 134, 136, 143, 144, 145, 146, 148, 152, 160, 162, 174, 181, 187, 198, 201, 208, 218, 220, 230, 233, 240, 250, 251, 258, 259, 264, 268, 275, 277, 278, 279, 280, 283, 285, 289, 293, 304, 306, 314, 334, 350, 368, 373, 377, 378, 381, 382, 383, 384, 413, 415, 430; ***Cilt III***, s.95, 176, 247.

PAUKER, TANYA - Ana Pauker'in kızı. ***Cilt II***, s.42.

PAUKER, VLAD - Ana Pauker'in oğlu. ***Cilt II***, s.42.

PAUL - Komintern'in Stokholm'daki irtibat görevlisi. ***Cilt II***, s.91.

PAULUS, FRİDRİH FON (1890-1957) - Alman ordusunda feldmareşal, 1943'ten sonra SSCB'de tutsak, Alman Subaylar Birliği'ne ve Özgür Almanya Ulusal Komitesi'ne üye oldu, Nürnberg davasında tanık (1945-1946). ***Cilt II***, s.257, 307, 400.

PAVELİÇ, ANTE (1889-1959) -Hırvatistan'da Ustaşlar partisinin kurucusu, Bağımsız Hırvat Devleti adındaki kukla rejimin başına geçti (1941-1945), daha sonra göç etti. ***Cilt II***, s.215, 297.

PAVLENKO - Sovyet kadın hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.15.

PAVLİÇ -Yugoslavya KP aktifi. ***Cilt III***, s.51.

PAVLİÇ, LEONİD - Doktor. ***Cilt I***, s.137.

PAVLİÇENKO, LİDA - ***Cilt II***, s.208, 257.

PAVLİÇENKO, LYUDMİLA - ***Cilt II***, s.267.

PAVLOV - Bak: PANÇEVSKİ, PETIR PAVLOV.

PAVLOV - Sovyet generali, SSCB'nin Bulgaristan'daki ataşe militeri. ***Cilt III***, s.190, 201, 202, 204.

PAVLOV - SSCB'de yayınevi müdürü. ***Cilt II***, s.64.

PAVLOV, ASEN (1898-1977) - BHÇB aktifi, tarım ve devlet mülkleri bakanı (1944-1945), daha sonra muhalefete geçti. ***Cilt II***, s.382; ***Cilt III***, s.20, 29.

PAVLOV, D. K. (1895) - KEYK Belgelendirme Bölümü şefi. ***Cilt II***, s.43, 240, 242.

PAVLOV, GEORGİ (1913-1996) - Bulgar ressamı. ***Cilt III***, s.105.

PAVLOV, GEORGİ - Bulgar spor uzmanı. ***Cilt III***, s.28, 32.

PAVLOV, NİKOLA (1906-1980) - BuKP aktifi, BuİP MK Kalem Sekreteri (1938-1941), BuKP MK üyesi ve MK Sekreteri (1947-1948), Başbakan Özel Kalem Dairesi şefi (1948-1949). ***Cilt III***, s.103, 106, 175, 206, 212, 220, 221, 222, 251.

PAVLOV, TODOR (1890-1977) - Bulgar filozof, BuKP aktifi, 1924'ten itibaren MK üyesi, işçi partisini kurma girişimcilerinden biri, SSCB'de mülteci (1932-1936), Naipler Kurulu üyesi (1944-1946), 1947'den itibaren Bulgaristan Bilimler Akademisi Başkanı ve Halk Meclisi Başkanlık Divanı üyesi. ***Cilt II***, s.76, 78, 398, 406, 436, 438, 440; ***Cilt III***, s.6, 19, 56, 62, 102, 132, 133, 204, 213, 225, 257.

PAVLOVA, VERA (1912) - Todor Pavlov'un kızı, 1928-1955 yılları arasında SSCB'de yaşadı, doktor. ***Cilt II***, s.438.

PAVLYUKİN - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.132.

PAVURCİEV, VASİL (1897-1948) - BHÇB DK üyesi, Bulgaristan Gazeteciler Birliği Başkanı (1947), madenler ve yeraltı kaynakları bakanı (1947). ***Cilt III***, s.131, 174, 175.

PÇELİNTSEV - ABD ve İngiltere'ye giden Sovyet gençlik heyeti üyesi. ***Cilt II***, s.208, 257.

PEDRO - Bak: GERYO, ERNYO [ERNÖ].

PEEV, ALEKSANDIR (1886-1943) - BuKP aktifi, Bulgaristan'da illegal istihbarat merkezini yönetti (1941-1944), yakalanıp idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.406.

PEEV, DİMİTIR (1919) - Aleksandır Peev'ın oğlu, BuKP aktifi, Bulgaristan'ın Moskova'daki diplomatik temsilciliğinde görevli. ***Cilt III***, s.27, 194.

PEEVA, ELİSAVETA (1892-1973) - Aleksandır Peev'in eşi, Bulgaristan'ın Moskova'daki diplomatik temsilciliğinde görevli. ***Cilt III***, s.27.

PEGOV - SLKGB aktifi. ***Cilt III***, s.44.

PEKAREV, YURDAN (1866-1953) - BHÇB aktifi, 1944'ten sonra XXVI. Halk Meclisi'nde milletvekili. ***Cilt III***, s.65.

PELİKAN - Macaristan komünisti. ***Cilt III***, s.9, 11.

PELOVSKİ, PELO (1903-1957) - BuKP aktifi, Bulgaristan'ın Belgrad diplomatik temsilcisi (1948-1949). ***Cilt III***, s.210, 251.

PENCERKOV - Bulgar kimya yüksek mühendisi, SSCB'de mülteci. ***Cilt III***, s.26.

PENÇEV, PEYÇO - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.194.

PENEV, BLAGOY (1910-1991) - BuKP aktifi, partizan birliği komutanı, Halk Milisi Müdürü (1947-1950). ***Cilt III***, s.242, 244.

PENEV, PENYO - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.194.

PENYA, GONSALES - İspanya Sosyalist İşçi Partisi Başkanı. ***Cilt I***, s.178.

PEPE - Bak: DİAS, HOSE.

PERESİPKİN, İVAN TERENTİEVİÇ (1904-1978) - Sovyet mareşali (1944), iletişim bakanı (1939-1944) ve aynı zamanda SSCB savunma bakanı yardımcısı (1941-1944). ***Cilt II***, s.156, 172, 189, 241.

PERETS - Kolombiya başbakanı. ***Cilt III***, s.199.

PERETS, SOLİS OSKAR - İsKP aktifi, KEYK üyesi (1924-1928). ***Cilt I***, s.190.

PERİ, GABRİEL (1902-1941) - Kuruluşundan itibaren FrKP aktifi, 1924'ten itibaren MK üyesi, 1932'de milletvekili, Fransız Direniş Hareketi kurucu üyesi, Gestapo tarafından kurşuna dizildi. ***Cilt I***, s.241; ***Cilt II***, s.162, 163.

PERMYAKOV, PAVEL ANDREEVİÇ (1914)- Sovyet komünisti, KEYK ve İno-

radio elemanı. Haziran 1943'ten sonra G. Dimitrov'un özel kalem sekreterliğinde raportör. ***Cilt II***, s.142, 297, 306, 308, 310, 337, 370, 374.

PERŞİK - Sovyet sanatçısı. ***Cilt II***, s.436.

PERVUHİN, MİHAİL GEORGİEVİÇ (1904-1978) - elektrik istasyonları ve elektrik sanayii bakanı (1934-1940), SSCB başbakan yardımcısı (1940-1946). ***Cilt II***, s.39.

PERZİKE - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

PETAŞEV - Bak: BOEV, HRİSTO.

PETAŞEVA - SSCB'de Bulgar mülteci kadın. ***Cilt III***, s.10.

PETEN, ANRİ (1856-1951) - Fransız mareşali, savaş bakanı (1934), İspanya'da büyükelçi (1939-1940), başbakan (1940), işgalcilerle işbirliği yapan Vişi rejiminin başına geçti (1940-1944). ***Cilt II***, s.53, 82, 97, 236, 344.

PETER - Bak: HİRŞ, VERNER.

PETERSON, ALBERT DAVİDOVİÇ (1895-1941) - Letonya komünisti. ***Cilt I***, s.112, 140.

PETIR - Bak: TERPEŞEV, DOBRİ.

PETIR I (1672-1725) - Rus Çarı, 1722'den itibaren imparator. ***Cilt II***, s.20, 279.

PETIR II KARAGEORGİEVİÇ (1923) - 1934'ten itibaren Yugoslavya Kralı, 1941'den sonra Londra'da mülteci, oradan Draja Mihayloviç'in çetelerini destekledi, 1945'te Yugoslavya Kurucu Meclisi monarşiyi kaldırdı. ***Cilt II***, s.65, 279, 336, 350.

PETİ - Fransız generali, Şarl Dö Gol'ün Moskova'daki askeri temsilciliğinin yöneticisi. ***Cilt I***, s.; ***Cilt II***, s.224, 245, 248, 253, 259 260, 264.

PETKOV, NİKOLA (1893-1947) - BHÇB aktifi, kuruluşundan itibaren (1943) VC UK üyesi, ilk Vatan Cephesi hükümetinde bakan (1944-1945), 1945'te muhalefetin başına geçiyor, düzmece politik dava sonucunda idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.333, 382, 390, 391, 395; ***Cilt III***, s.5, 6, 20, 22, 25, 40, 47, 55, 56, 60, 67, 69, 74, 112, 113, 114, 116, 122, 123, 124, 133, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 155, 159, 164.

PETKOV, YANKO - BuKP MDK üyesi. ***Cilt III***, s.252.

PETRAK- KEYK'te kadrolu eleman. ***Cilt II***, s.141.

PETROV - Bak: KOZOVSKİ, FERDİNAND.

PETROV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.25.

PETROV - Bulgaristan İşçi Partisi üyesi. ***Cilt II***, s.348.

PETROV - KEYK'e bağlı parti okullarından birinin müdürü. ***Cilt II***, s.146, 297.

PETROV - NKVD görevlisi, 1942'den itibaren KEYK'e bağlı Lüks Oteli Müdürü. ***Cilt II***, s.166, 213, 283.

PETROV - Sovyet generali, SSCB Savaş Tutsakları Kampları Genel Müdürü. ***Cilt II***, s.268, 279, 284, 301, 305, 393.

PETROV - SSCB Savunma Bakanlığı'ndan subay. ***Cilt II***, s.123.

PETROV - SSCB'de Bulgar politik mülteci. ***Cilt II***, s.393.

PETROV, AL. - Bulgar subayı. ***Cilt II***, s.433.

PETROV, ALEKSANDIR (1916-1983) - Bulgar ressamı. ***Cilt III***, s.111.

PETROV, APOLON ALEKSANDROVİÇ (1907-1949) - Sovyet diplomatı, Dışişleri Bakanlığı Basın Genel Müdürü. (1943-1945), SSCB'nin Çin büyükelçisi. ***Cilt II***, s.360.

PETROV, ATANAS - Bulgaristan Radikal Parti aktifi, Büyük Halk Meclisi Başkanlık Divanı üyesi. ***Cilt II***, s.194.

PETROV, G. D. (1910) - Sovyet yüksek mühendisi, KEYK İrtibat Dairesi elemanı. ***Cilt II***, s.104. 150.

PETROV, GEORGİ - ***Cilt III***, s.100.

PETROV, GRİGORİY DMİTRİEVİÇ - ***Cilt III***, s.156.

PETROV, TODOR (1878-1924) - BSDİP(d.s.) ve BuKP aktifi. ***Cilt III***, s.215.

PETROVA - KEYK elemanı, radyo yorumcusu kadın. ***Cilt II***, s.187.

PETROVA - KEYK'te muhasebeci kadın. ***Cilt II***, s.240.

PETROVA - Romen telsiz telgrafçı kadın. ***Cilt II***, s.176.

PETROVSKİ - Bak: DİMİTROV, BONYU.

PETRUŞEV - SSCB'nin Sofya elçiliğinde başmüşavir. ***Cilt III***, s.172.

PETRUŞEVSKİ - Sovyet generali. ***Cilt III***, s.201, 202, 204, 257.

PETSEV, NİKOLA - Bulgar diplomatı. ***Cilt III***, s.228.

PETYA - Bak: KOLAROV, PETIR.

PEYÇEV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.25.

PEYÇEV, İVAN (1901-1968) - BuKP aktifi, kadrolu KEYK elemanı (1930-1943), 1934-1936 döneminde Bulgaristan'da KEYK ile irtibatı sağladı, 1943'te Bulgaristan'a aktarıldı. ***Cilt II***, s.101, 103, 167.

PEYKİN - SLKGB aktifi. ***Cilt III***, s.8.

PFAYFER - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.102.

PIRVULESKU, KONSTANTİN - Romanya KP aktifi. ***Cilt II***, s.402, 415.

PİER - Bir İsviçreli. ***Cilt I***, s.113; ***Cilt II***, s.312.

PİK - Çek subayı. ***Cilt II***, s.312.

PİK, ARTUR (1899-1970)- Vilhelm Pik'in oğlu, AlKP aktifi, KEYK Basın Şubesi elemanı (1938-1941), PUR elemanı (1941-19459, 1945'te Almanya'ya döndü. ***Cilt II***, s.128.

PİK, LORA - ***Cilt III***, s.9.

PİK, VİLHELM (1876-1960) - AlKP aktifi, 1919'dan itibaren MK üyesi, KEYK üyesi (1928-1943), KEYK Prezidyumu ve Sekreterliği üyesi (1931-1943), 1935'ten sonra AlKP Başkanı, Özgür Almanya Ulusal Komitesi kurucu üyesi, DAC Cumhurbakanı (1949-1960). ***Cilt I***, s.141, 173, 178, 179, 181, 182, 183, 204, 230, 231, 233, 244, 249; ***Cilt II***, s.11, 12, 14, 39, 40, 41, 42, 49, 58, 59, 60, 61, 62, 71, 76, 79, 80, 83, 102, 106, 116, 120, 136, 138, 140, 142, 143, 146, 147, 150, 152, 153, 157, 158, 163, 164, 165, 168, 174, 177, 179, 181, 184, 187, 188, 189, 193, 196, 197, 201, 205, 216, 221, 222, 229, 231, 234, 242, 244, 255, 264, 267, 268, 271, 278, 285, 287, 288, 289, 290, 291, 293, 296, 299, 300, 301, 302, 304, 306, 310, 312, 319, 333, 334, 335, 340, 369, 370, 371, 374, 376, 382, 384, 401, 414, 425, 432, 435, 439; ***Cilt III***, s.9, 11, 12, 13, 21, 28, 29, 51, 208, 209.

PİKLON, MOLİ - Laypsig Davası'nın 10-cu yılı dolayısıyla G. Dimitrov'u kutlama bildirisini imzalayan ABD kültür ve toplum çevreleri temsilcisi bir kadın. ***Cilt II***, s.326.

PİRAT - *Rabotniçesko Delo* Varşova muhabiri Polonyalı kadın. ***Cilt III***, s.71.

PİRYOV, GENÇO (1901) - Bulgar bilim adamı, pedagog ve psikolog. ***Cilt III***, s.42.

PİSARENKO, TİMOTEY İVANOVİÇ (1897) - Sovyet komünisti, KEYK Kalem Dairesi şefi (1939-1941). ***Cilt I***, s.244; ***Cilt II***, s.15, 40, 49, 57, 59, 69, 78, 96.

PİSEMSKİ, ALEKSEY FEOFİLAKTOVİÇ - Rus yazarı. ***Cilt II***, s.279.

PİTERSKİ - Sovyet subayı. ***Cilt III***, s.9.

PİYADE, MOŞE (1892-1957) - YugKP aktifi, 1940'tan itibaren MK üyesi, 1943'ten sonra Yugoslavya Anti-faşist Halk Kurtuluş Veçesi Başkanlık Divanı Başkanı, Kominformbüro kurucu üyesi (1947), 1948'den itibaren YugKP PB üyesi. ***Cilt II***, s.379, 380, 420.

PLATONE - İtKP aktifi. ***Cilt II***, s.368.

PLETNYOV - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt I***, s.145.

PLİŞEVSKİ, İVAN PETROVİÇ (1907) - Sovyet komünisti, KEYK aygıtında sorumlu eleman (1940-1943), 1943'ten sonra OMİ'de G. Dimitrov'un yardımcısı. ***Cilt II***, s.57, 69, 113, 134, 135, 145, 147, 157,

167, 172, 174, 185, 193, 198, 210, 213, 218, 222, 225, 227, 231, 232, 234, 239, 240, 245, 251, 256, 262, 266, 269, 278, 280, 282, 284, 290, 306, 308, 309, 310, 312, 314, 315, 316, 368, 370, 375.

PLİVİE, TEODOR (1892-1955) - Alman yazar. ***Cilt II***, s.168.

PLOTNİKOV - Yugoslavya'da yetkili Sovyet temsilcisi. ***Cilt II***, s.48.

POBORNİKOV - ***Cilt III***, s.112.

PODTİÇENKO - Sovyet kadın hareketi aktüfi. ***Cilt III***, s.13.

POGODİN, ALEKSANDIR LVOVİÇ (1872-1947) - Rus tarihçisi ve Slav filoloji uzmanı, 1919'dan sonra mülteci. ***Cilt II***, s.329.

POGODİN, NİKOLAY FYODOROVİÇ (1900-1962) - Sovyet dramaturgu. ***Cilt II***, s.329; ***Cilt III***, s.42.

POHOMOV - SSCB'nin Sofya elçiliğinde görevli. ***Cilt III***, s.196.

POK, FRANTS - Alman pilotu. ***Cilt II***, s.93.

POKROVSKAYA, NİNA VİKTOROVNA - ***Cilt III***, s.156.

POKROVSKİ - NKVD Telsiz Telgrafçı Okulu müdürü. ***Cilt II***, s.145.

POLAÇEK, LASLO (1894-1979) - Macaristan KP aktifi, 1928'den itibaren Kremlin Hastanesi Başhekimi. ***Cilt I***, s.218, 228, 230, 231.

POLANO, LUİCİ - 1921'den itibaren İtKP üyesi, KİM ve Komintern aktifi. ***Cilt I***, s.224.

POLEVOY, BORİS NİKOLAEVİÇ (1908-1981) - Sovyet yazarı, *Pravda* gazetesi askeri muhabiri. ***Cilt III***, s.57.

POLİKARPOV - İnoradio'da sorumlu eleman. ***Cilt II***, s.116, 156, 168, 221, 243, 253, 299; ***Cilt III***, s.42.

POLİŞÇUK - Komintern ve OMİ kuryesi. ***Cilt II***, s.417, 433, 434, 435; CiltIII, s.14, 15, 20, 21, 26.

POLİT, HARİ (1890-1960) - Büyük Britanya KP kurucu üyesi, 1922'den itibaren MK ve PB üyesi, Profintern Londra Bürosu sekreteri (1921-1924), KEYK üyesi (1924-1943), partinin genel sekreteri (1929-1939; 1941-1956), KEYK Prezidyumu üyesi (1935-1943). ***Cilt I***, s.141, 153, 154, 155, 162, 163, 172, 181, 183, 207, 246; ***Cilt II***, s.; ***Cilt III***, s.

POLUMİENKO, ANATOLİY MARKOVİÇ (1904-1942) - Sovyet komünisti, KEYK kıdemli raportörü (1938-1941). ***Cilt II***, s.222.

POLYAÇEK, L. M. - KEYK ve NKVD elemanı. ***Cilt I***, s.220.

POLYAKOV - OMİ'ye bağlı Supres Telgraf Ajansı elemanı. ***Cilt II***, s.360, 366, 371, 376.

POLYANOV, DİMİTIR (1876-1953) - Bulgar şairi, BuKP üyesi. ***Cilt II***, s.427.

POMENOV, SVETOSLAV (1887-1945) - Bulgar diplomatı, Romanya'da (1925-1931), Almanya'da (1931-1934) ve İtalya'da (1935-1940) büyükelçi, daha sonra Kral III Boris'in danışmanı, Halk Mahkemesi tarafından idama mahkum edildi. ***Cilt I***, s.126.

PONOMARENKO, PANTALEYMON-KONDRATİEVİÇ (1902-1984)- SKP(b) aktifi, 1937'de SKP(b) MK'nde şube şefi, 1938'de Beyaz Rusya KP(b) Birinci Sekreteri, SSCB Yüksek Başkomutanlığı Partizan Hareketi Merkez Kurmay Başkanı (1942-1944), 1948'den sonra SKP(b) MK Sekreteri. ***Cilt II***, s.191, 194, 195, 197, 200, 201, 212, 213, 216, 292, 297, 384.

PONOMARYOV, BORİS NİKOLAEVİÇ (1905) - SKP(b) aktifi, G. Dimitrov'un KEYK'teki politik yardımcısı (1937-1943), OMİ Başkan Yardımcısı (1944-1946), SSCB Bakanlar Kurulu'na bağlı Sovinformbüro Müdür Yardımcısı, ardından müdürü (1946-1949), aynı zamanda 1947 yılından SKP(b) MK Dış Politika Şubesi Başkan Yardımcısı, daha sonra da Başkanı. ***Cilt I***, s.151, 156, 167, 172, 184, 195, 199, 200, 206, 207, 210, 213, 216, 217, 223, 225, 230, 231, 233, 238, 239, 241; ***Cilt II***, s.29, 39, 55, 56, 60, 120, 121, 122, 124, 126, 141, 147, 153, 157, 172,

187, 189, 190, 192, 198, 200, 203, 204, 216, 222, 230, 231, 232, 234, 238, 240, 252, 254, 255, 258, 260, 262, 265, 267, 276, 278, 283, 286, 302, 359, 369, 375, 381, 384, 385, 390, 394, 395, 396, 397, 398, 402, 403, 404, 405, 412, 416, 417, 418, 420, 421, 424, 428, 437, 438, 439; ***Cilt II***, s.8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 21, 23, 24, 28, 29, 30, 51, 54, 68, 87, 161, 226, 229, 246.

POPESKU, MİRA - Romen komünisti. ***Cilt II***, s.134.

POPİVANOV, PETIR - BHÇB DK üyesi. ***Cilt III***, s.254.

POPOV - Moskova Belediye Meclisi Başkanı. ***Cilt III***, s.160.

POPOV - Romanya KP yönetim üyesi. ***Cilt II***, s.78.

POPOV - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.422.

POPOV - SSCB Savunma Bakanlığı memuru. ***Cilt II***, s.124.

POPOV, ANTON NİKOLOV (1915-1942) - BuİP MK elemanı, MK davasında idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.165.

POPOV, AVGUST DİMÇEV (1909-1942) - BuKP aktifi, KEYK elemanı, İspanya'da interbrigadist (1936-1939), 1941'de Bulgaristan'a aktarılırken yakalandı ve idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.173.

POPOV, BLAGOY (1902-1968) - BuKP aktifi, 1929'da MK üyesi, 1930'da PB aday üyesi, 1931'den itibaren KEYK üyesi, Berlin'de KEYK'in özel görevini yerine getirdi (1932-1933), Laypsig davasında sanık (1933), SSCB'de politik mülteci (1934-1954), KİM YK üyesi (1934-1935), 1937 yılında ağır kürek mahkumu oldu. ***Cilt I***, s.89, 90, 101, 103, 105, 106, 109, 110, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 121, 124, 126, 127, 135, 137, 142.

POPOV, BORİS (1906) - BuKP (1924'ten itibaren), FrKP (1930-1932), İsKP (1937-1939) aktifi, Bulgaristan'ın İsviçre elçiliğinde sekreter (1946-1949). ***Cilt III***, s.161.

POPOV, GEORGİ - BSDİP yöneticisi, 1948'den itibaren BuKP MK üyesi, Bulgaristan Sosyal Politika Bakanı (1945-1946), Başbakan Yardımcısı (1946-1949). ***Cilt III***, s.60, 71, 75, 78, 80, 82, 92, 99, 100, 194, 204, 212, 251.

POPOV, GEORGİ - topçu general, Moskova barış anlaşmasını imzalayan Bulgaristan heyeti üyesi (Ekim 1944). ***Cilt II***, s.390, 391, 395; ***Cilt III***, s.25, 44, 51, 60, 103.

POPOV, İVAN (1890-1944) - Bulgar diplomatı, Bulgaristan'ın Budapeşte elçiliğini yönetti (1933-1935), Bükreş (1935-1936; 1944), Prag (1936-1937) ve Belgrad (1937-1940) büyükelçisi, dışişleri ve diyanet işleri bakanı (1940-1942), intihar etti, ölümünden sonra Halk Mahkemesi tarafından mahkum edildi. ***Cilt II***, s.43.

POPOV, NİKOLA - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.26.

POPOV, STOYAN (1898-1969) - 1948'den itibaren BuKP MDK üyesi. ***Cilt III***, s.252.

POPOVA, NİNA VASİLEVNA (1908) - Sovyet Kadınlar Komitesi Başkanı (1945-1968) ve Sovyet Sendikaları Merkez Konseyi (SSMK) sekreteri (1945-1957). ***Cilt III***, s.13, 19, 21, 33, 41, 42, 47, 52.

POPOVİÇ, KONSTANTİN (1908) - Yugoslavya KP aktifi, İspanya'da interbrigadist, Yugoslavya Halk Kurtuluş Ordusu Tugay Komutanı, 1949'da Yugoslavya Ordusu Genel Kurmay Başkanı, ağır baskı ve cezaya uğradı. ***Cilt II***, s.149.

POPTOMOV, VLADİMİR [GROMOV; TOMOV] (1890-1952) - BuKP aktifi, 1922'de Yüksek Parti Konseyi üyesi, Yugoslavya, Avusturya ve SSCB'de politik mülteci (1924-1925), İç Makedonya Devrimci Örgütü(birleşik) politik sekreteri (1925-1933), KEYK elemanı (1935-1943), 1942'de İnoradio Bulgar Redaksiyonu yöneticisi, Yabancı Dillerde Neşriyat Evi'nde sorumlu redaktör (1943-1944), 1944'te Bulgaristan'a döndü, 1944'ten itibaren MK ve PB üyesi, Rabotniçesko Delo gazetesi Başredaktörü (1945-1949), VC UK Başsekreteri (1948-1949). ***Cilt I***, s.184, 243; ***Cilt II***, s.13, 45, 67, 181, 187, 216, 218, 221, 243, 260, 261, 287, 327,

354, 377, 383, 385, 386, 440; ***Cilt III***, s.116, 134, 143, 174, 176, 199, 200, 212, 222, 251, 257.

POPZLATEV, PETIR (1895-1962)- Zveno Politik Çevresi Politik Sekreteri (1944-19479, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Geçici Başkanlığı Birinci Asbaşkanı (1946), İsveç'te büyükelçi (1947-1950). ***Cilt III***, s.65, 70, 92, 104, 107.

PORONİNA, TAMARA NİKOLAEVNA - Sovyet vatandaşı bir kadın. ***Cilt I***, s.223.

POSKRYOBİŞEV, ALEKSANDIR NİKOLAEVİÇ (1891-1965) - SKP(b) aktifi, 1921'den itibaren MK'de çalışıyor, MK Sekreterliği Özel Bölümü, MK Gizli Şube ve Özel Bölüm şefi (1928-1953), MK aday üyesi (1934-1939) ve MK üyesi (1939-1954). ***Cilt I***, s.143, 144, 216, 244; ***Cilt II***, s.13, 53, 84, 126, 151, 154, 202; ***Cilt III***, s.19, 67, 246, 253.

POSPELOV, PYOTR NİKOLAEVİÇ (1898-1979) - tarihçi, SKP(b) aktifi, 1930'da partinin MKK üyesi, MK üyesi (1939-1971), *Pravda* gazetesi Başredaktörü (1940-1949). ***Cilt II***, s.10, 13, 385, 389, 396, 422.

POSTİŞEV, PAVEL PETROVİÇ (1887-1939) - SKP(b) aktifi, 1927'den itibaren MK üyesi, MK Sekreteri (1930-1933), PB aday üyesi (1934-1938), Ukrayna KP(b) İkinci Sekreteri, Stalin'in uyguladığı baskılara kurban gitti. ***Cilt I***, s.148, 149, 155, 167.

POSTNİKOV - Sovyet spor uzmanı. ***Cilt III***, s.49.

POTAPOV - Sovyet doktoru. ***Cilt II***, s.31, 38, 149, 247, 310, 316.

POTYOMKİN - KEYK Tedarik Şubesi şefi. ***Cilt II***, s.19, 121, 171.

POTYOMKİN, VLADİMİR PETROVİÇ (1874-1946) - Sovyet akademisyeni, tarihçi ve diplomat, 30'lu yıllarda SSCB'nin Yunanistan, İtalya ve Fransa'da büyükelçisi; dışişleri bakanı birinci yardımcısı (1037-1940), RFSSC Eğitim Bakanı (1940-1946). ***Cilt II***, s.13, 62.

POVARKOV, V. İ. - Sovyet kooperatif hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14.

POVİ - KİM İngiliz bölümü aktifi. ***Cilt II***, s.12.

POY, ARTUR UYLYAM - Bak: ADAMİÇ, LUİS hakkındaki metin. ***Cilt II***, s.326.

POZDNYAKOV - Sovyet Devlet Yayınevi memuru. ***Cilt II***, s.390.

PRADOS, PEDRO [POTAPOV, BORİS İVANOVİÇ] - İspanya'da iç savaşa katılan komutan. ***Cilt II***, s.149.

PRASOLOV, NİKOLAY İVANOVİÇ (1910) - SSCB'nin Sofya Büyükelçiliği Birinci Sekreteri, vekaleten Geçici İşgüder (1938-1939). ***Cilt I***, s.230; ***Cilt II***, s.18.

PREMYANOV, ATANAS MİHAYLOV (1902-1973) - SSCB'de Bulgar politik mülteci, subay, SSCBSSCB Anayurt Savaşı'na katılıyor, ağır baskı ve cezaya uğradı. ***Cilt I***, s.142.

PREOBRAJENSKİ, BORİS SERGEEVİÇ (1892-1970) - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.17, 247; ***Cilt III***, s.155, 232.

PRESTES, LUİS KARLOS (1898) - Brezilya işçi hareketi aktifi, Bolivya, Arjantin, Uruguay ve ŞSCB'de mülteci (1928-1944), 1935'ten itibaren BrKP üyesi, Brezilya Ulusal Kurtuluş Birliği Onur Başkanı ve KEYK üyesi, 1943'ten sonra BrKP MK üyesi, 1945'ten partinin genel sekreteri ve Senato üyesi. ***Cilt II***, s.193, 302, 306; ***Cilt III***, s.48.

PRETSEL - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

PRİTD, DENİS NOUEL (1887-1972) - İngiliz hukukçu ve toplum adamı, işçi partisi üyesi, Rayhstag'ın Kundaklanmasıyla İlgili Uluslararası Soruşturma Komisyonu üyesi (1933), SSCB İle Kültürel İlişkiler Derneği Başkanı (1933-1969). ***Cilt I***, s.141; ***Cilt III***, s.223.

PRİTİTSKİ - General. ***Cilt III***, s.9.

PRİTİTSKİ - Polonya Partizan Kuvvetleri Kurmayı üyesi. ***Cilt II***, s.373.

PRİVOROTSKAYA, ELİZAVETA MARKOVNA (1895) - Sovyet komünisti kadın.

KEYK Personel Şubesi Orta Avrupa ülkeleri raportörü (1935-1941). ***Cilt II***, s.59.

PROHAZKA - Bir Viyanalı. ***Cilt I***, s.121.

PROHAZKA, YAN - Çekoslovakya KP üyesi, KEYK okulunda eğitim gördü. ***Cilt II***, s.273.

PROHAZKA, YAROSLAV [SVOBODA] (1897) - Çekoslovakya KP üyesi, SSCB'de politik mülteci (1931-1945), KEYK elemanı, SSCB topraklarında kurulan Çekoslovak Tümeni'nde subay. ***Cilt II***, s.155, 178, 235, 434.

PRONİN - ***Cilt II***, s.87.

PRONİN - Ukrayna VI Cephesi'nden bir subay. ***Cilt II***, s.416.

PRONİNA - Georgi Dimitrov ailesinin yakını bir kadın. ***Cilt II***, s.418.

PROSKUROV, İ. İ. - Kızıl Ordu Genel Kurmay İstihbarat Dairesi Amiri, baskıya uğradı. ***Cilt I***, s.243.

PROTSEROV - Sovyet kooperatif hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14.

PROVENARİUS - ABD'de bir Alman mülteci. ***Cilt II***, s.134.

PRUDNİKOV, MAKSİM BORİSOVİÇ - NKGB subayı, 1944'ten itibaren OMİ'ye bağlı Enstitü 100 Müdür Yardımcısı. ***Cilt II***, s.384, 389, 396, 401, 416, 417, 423; ***Cilt III***, s.27, 155.

PRUHNYAK, EDVARD (1883-1937) - Polonya KP yönetici aktifi, 1928-1935 döneminde KEYK Prezidyumu üyesi, 1935'ten itibaren KEYK aday üyesi, NKVD tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.172, 173.

PSAROS - Yunanistan subayı, partizan birliği komutanı. ***Cilt II***, s.327.

PUHLEV, ALEKSİ ROMANOV (1905-1979) - Bulgar doktoru, profesör, Tıp Akademisi İç Hastalıkları Kürsüsü Başkanı (1948-1949). ***Cilt III***, s.258.

PUHLOV, NİKOLAY NİKOLAEVİÇ - OMİ'ye bağlı Enstitü 205 Polonya Uzmanı, SKP(b) MK Dış Politika Şubesi elemanı, 1946'dan sonra Enstitü 205 müdürü. ***Cilt II***, s.351, 377; ***Cilt III***, s.19, 23, 48.

PUKONEN - PUR subayı. ***Cilt II***, s.128.

PUKS, PAUL - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

PULAVİÇ, ZİNAİDA NİKOLAEVNA [ZİNAİDA NİKOLAEVNA] - Hemşire. ***Cilt I***, s.150, 155.

PUŞKİN, ALEKSANDIR SERGEEVİÇ (1799-1837) - Rus şairi. ***Cilt I***, s.148.

PUŞKİN, GEORGİY MAKSİMOVİÇ - Macaristan Müttefik Devletler Denetim Komisyonu Danışmanı. ***Cilt III***, s.17.

PYATAKOV, GEORGİY LEONİDOVİÇ (1890-1937) - SKP(b) aktifi, MK üyesi (1923-1934), iki defa partiden ihraç edildi (1927 ve 1936), düzmece politik bir dava sonucunda idama mahkum edildi. ***Cilt I***, s.158, 164; ***Cilt II***, s.32.

PYATNİTSKİ, YOSİF ARONOVİÇ (1882-1939) - SKP(b) aktifi, KEYK elemanı (1921-1936), 1924'te KEYK aday üyesi, 1928'den itibaren KEYK ve KEYK Prezidyumu üyesi, 1936'dan 1938'e kadar SKP(b) aygıtında çalıştı, Stalin'in baskı uygulamalarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.128, 129, 132, 134, 135, 136, 140, 141, 142, 143, 145, 150, 173.

R

R. - Bir Romen komünistinin açıklanamayan adının ilk harfi. ***Cilt II***, s.157.

RABEN, NİLS - Rayhstag Yangın Komisyonu Cinayet Masası Sekreteri. ***Cilt I***, s.126, 128.

RADA - SKP(b) Sivastopol Bölge Teşkilatı Sekreteri. ***Cilt I***, s.147.

RADEK, KARL BERNHARDOVİÇ (1885-1939) - Polonya, Almanya ve Rusya komünist hareketi aktifi, SKP(b) ve Komintern militanı, KEYK üyesi ve sekreteri (1920-1925), KEYK Prezidyumu üyesi (1921-1924), SKP(b) MK üyesi (1919-1924), Çin ve Doğu Halkları Komünist Üniversitesi Rektörü (1925-1927), SKP(b)'den iki kez ihraç edildi (1928-1936), 1937'de düzmece bir dava kararıyla kurşuna dizildi. ***Cilt I***, s.120, 160, 163, 164, 165.

RADENKO - Bak: VİDİNSKİ, RADENKO.

RADEV - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci, KEYK tarafından Bulgaristan'a aktarılmaya hazırlandı. ***Cilt II***, s.103, 108, 271, 404.

RADEVSKİ, HRİSTO (1903-1996) - Bulgar şairi, BuKP aktifi, Bulgaristan'ın Moskova Büyükelçiliği Kültür Müşaviri (1945-1948). ***Cilt III***, s.53.

RADİ - Bak: İSKROV, PETİR.

RADİONOV - Bak: RADYONOV, TSVYATKO.

RADİYONOV - SSCB'nin Türkiye Deniz Kuvvetleri Ataşe Militeri. ***Cilt II***, s.237.

RADOSLAVOV, VASİL (1897-1945) - Demiryolları, Posta ve Telgraflar Bakanı (1942-1943). ***Cilt II***, s.158.

RADYONOV, TSVYATKO [RADİONOV] (1895-1942) - BuKP aktifi. 1923 Eylül Ayaklanması'ndan sonra Türkiye'ye ve SSCB'ye iltica etti, İspanya'da interbrigadist (1936-1939), 1941'de KEYK tarafından Bulgaristan'a gönderildi, MK üyesi olarak çalışıyor ve MK Askeri Komisyonu'nu yönetti, 1942'de yakalandı, mahkum olup kurşuna dizildi. ***Cilt I***, s.142; ***Cilt II***, s.103, 151, 165.

RAEV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.425.

RAKOŞİ, MATİYAŞ (1892-1971) - 1918'den itibaren Macaristan KP Teşkilatlanma Sekreteri, politik mahkum (1925-1940), MaKP'nin Moskova'daki DB'nu yönetti ve partiyi KEYK'te temsil etti (1940-1943), MaKP MK Genel Sekreteri (1945-1948), Macaristan Emek Partisi MK Genel Sekreteri (1948-1953), Macaristan Başbakan Yardımcısı (1945-1952). ***Cilt I***, s.140, 143, 184, 228, 235; ***Cilt II***, s.15, 27, 32, 34, 25, 38, 39, 42, 45, 49, 52, 53, 55, 57, 58, 59, 60, 62, 64, 70, 71, 95, 109, 110, 113, 133, 141, 142, 143, 145, 146, 148, 160, 164, 166, 174, 184, 187, 198, 202, 212, 213, 216, 218, 219, 222, 229, 232, 233, 234,238, 240, 241, 244, 248, 249, 252, 255, 256, 258, 259, 261, 262, 264, 270, 273, 279, 283, 284, 288, 289, 293, 294, 300, 303, 304, 305, 306, 308, 310, 315, 319, 331, 332, 340, 354, 358, 368, 276, 377, 378, 387, 388, 389, 390, 391, 395, 397, 399, 400, 402, 405, 409, 414, 416; ***Cilt III***, s.9, 14, 15, 16, 25, 45, 168, 200, 201, 211, 216, 222, 226, 228, 229, 232.

RAKOVSKİ, HRİSTİYAN [KRİSTYU] GEORGİEVİÇ (1873-1941) - Bulgaristan doğumlu, Bulgaristan, Romanya ve Rusya sosyalist hareketi aktifi, Komintern kurucularından, SKP(b)'den iki kez ihraç edildi (1927 ve 1937), 1937'de düzmece bir dava kararıyla mahkum oldu ve 1941'de kurşuna dizildi. ***Cilt I***, s.142, 173.

RAKOY - Bir Macar. ***Cilt III***, s.211.

RAL - Polonyalı general. ***Cilt II***, s.373.

RAMET, ARTUR [DÜPÜİ] - kuruluşundan itibaren FrKP aktifi, 1930'dan itibaren MK üyesi, milletvekili (1932-1939), PB üyesi (1937-1950), Belçika'da (1939-1940) ve SSCB'de (1940-1944) mülteci, KEYK elemanı ve SSCB Fransız radyo redaksiyonu üyesi, 1944'de Fransa'ya döndü. ***Cilt II***, s.23, 41, 77, 148, 149, 271, 396, 398.

RANDOLF - ABD KP aktifi. ***Cilt I***, s.163.

RANKOV, RADOSLAV - Bulgar yüksek mühendisi. ***Cilt II***, s.417.

RANKOVİÇ, ALEKSANDIR - Yugoslavya parti aktifi ve devlet adamı, YugKP MK PB üyesi, 1945'ten sonra Yugoslavya İçişleri Bakanı. ***Cilt II***, s.295; ***Cilt III***, s.79, 213.

RAPAVA - Gürcistan devlet adamı. ***Cilt II***, s.25.

RAPOPORT, ŞARL (1865-1941) - Rusya doğumlu, 1887'de Fransa'ya iltica etti, 1921'den itibaren FrKP üyesi, uzun yıllar Komintern'in çalışmalarına katıldı. ***Cilt I***, s.228, 231, 245, 246; ***Cilt II***, s.22, 38, 54, 60, 68.

RASKOVA, MARİNA (1912-1943) - askeri pilot kadın, SSCB Kahramanı. ***Cilt I***, s.201; ***Cilt II***, s.13, 252, 253.

RATKLİF, MOD - İngiliz muhafazakar partili milletvekili. ***Cilt III***, s.93.

RATNİKOV - PUR subayı. ***Cilt III***, s.40.

RAUŞKİN - ABD'de Alman mülteci. ***Cilt II***, s.134.

RAUTENŞTRAUH - Profesör. ***Cilt II***, s.326.

RAYÇEV - Bulgar, SSCB'de politik mülteci, tiyatro teknisyeni. ***Cilt II***, s.400.

RAYEN, TİM - Bak: DENİS, YUCİN.

RAYKOS - Yunanistan KP aktifi. ***Cilt II***, s.331, 333.

RAYKOV, İVAN VILÇEV (1912) - Bulgaristan Komünist Gençler Birliği ve BuKP aktifi, Gabrovo-Sevlievo Partizan Müfrezesi Komutanı (1943-1944), Nisan 1944'ten itibaren VIII. Askeri Bölge Kurmay Başkanı ve Komutan Yardımcısı, BuKP MK üyesi (1945-1962). ***Cilt III***, s.251.

RAYMON - Bak: GÜYO, RAYMON.

RAYNOV, NİKOLAY (1885-1954) - Bulgar yazar ve ressam, akademisyen, BuKP üyesi. ***Cilt III***, s.178.

RAYZMAN, YULİY YAKOVLEVİÇ (1903) - Sovyet yönetmen ve senaryo yazarı. ***Cilt III***, s.229.

RAZLOGOV, NİKOLA LAZAROV (1885-1975) - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1934-1945), Sovyet İnoradio elemanı, SSCB'de baskıya uğradı. ***Cilt I***, s.249; ***Cilt II***, s.287; ***Cilt III***, s.10.

RAZSUKANOV - Bulgar sarayının eski askeri levazım memuru. ***Cilt III***, s.103.

RAZUMOVA, ANNA LAZAREVNA (1899-1973) - Sovyet komünisti kadın, KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.162, 167, 169.

REALE, EUCENİO (1905) - İtKP MK üyesi, partinin güney merkezinin yöneticisi (1943-1944), Kominformbüro'nun kuruluşuna katıldı (1947), 1948'den sonra MK Uluslararası İlişkiler Şubesi Şefi. ***Cilt II***, s.352, 363.

REBROV - KEYK Personel Şubesi uzman raportörü. ***Cilt II***, s.54.

REDENS - Muhtemelen S. Redens, NKVD Moskova Şube Şefi (1937). ***Cilt I***, s.174.

RELEK, KSAVE (1901) - Belçika KP aktifi, yönetim üyesi (1929-1954), partinin KEYK temsilcisi (1936-1939), MK Genel Sekreteri. ***Cilt I***, s.166, 167, 180, 247; ***Cilt III***, s.9, 10.

RELEKOM - Bak: RELEK, KSAVE.

REME, ANNA - Almanya KP'nin Rayhstag (parlamento) grubu sekreteri, Laypsig davasında tanık kadın. ***Cilt I***, s.106.

RENE, KOLEN - FrKP politik kuryesi. ***Cilt I***, s.228.

REŞETOV - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.71.

REŞETOVA - MOPR aktifi kadın. ***Cilt II***, s.54.

REVAY, YOJEF (1898-1959) - MaKP aktifi, KEYK aygıtında eleman (1934-1935), Prag'da illegal parti işinde çalıştı (1937-1939), Moskova'daki MK DB üyesi ve KEYK sorumlu elemanı (1939-1943), 1944'te Macaristan'a döndü, PB üyesi ve MK sekreteri (1945-1948), 1948'den sonra Macaristan Emek Partisi MK ve PB üyesi. ***Cilt II***, s.14, 60, 187, 264, 388, 391, 393.

REVSKİ - SKP(b) aktifi. ***Cilt II***, s.43, 57.

REYNO - Fr.KP, Profintern ve Komintern aktifi. ***Cilt I***, s.171.

RİBAKOV - Bak: NİKOLAEV, A. K.

RİBAKOV, ALEKSANDIR KUZMİÇ - Sovyet profesörü. ***Cilt III***, s.156.

RİBAR, İVAN DAVİDOVİÇ (1881-1968) - Yugoslavyalı politikacı, Yugoslavya parlamento başkanı (1920-1922), Geçici ve Kurucu Meclis Başkanı (1945-1953). ***Cilt II***, s.149; ***Cilt III***, s.117.

RİBENTROP, YOAHİM (1893-1946) - Nazi Almanyası'nın Londra büyükelçisi (1936-1938), dışişleri bakanı (1938-1945), Uluslararası Nürnberg Askeri Mahkemesi tarafından idama mahkum edildi. ***Cilt I***, s.185, 250; ***Cilt II***, s.13.

RİBKİN - *Cilt I*, s.162.

RİBKİN, BORİS NİKOLAEVİÇ [YARTSEV] - NKVD memuru, NKVD Politik İdare Müdürlüğü (GPU) Helsinki gizli şube şefi (1937-1940). *Cilt II*, s.313.

RİBNİKAR - YugKP aktifi. *Cilt II*, s.328.

RİÇAGOV, P. - Sovyet pilotu, İspanya'da interbrigadist, Sovyet hava filosu amiri, baskıya uğradı. *Cilt II*, s.70, 71.

RİDZ-SMİGLİ, EDVARD - Polonyalı general. *Cilt I*, s.152, 154.

RİGAL - *Ümanite* gazetesi muhabiri. *Cilt III*, s.111, 112.

RİHARD - Bak: GİPTMER RİHARD.

RİJİKOV - SLKGB aktifi. *Cilt III*, s.8.

RİJİKOV, ROMAN İSAEVİÇ - Sovyet doktoru. *Cilt III*, s.122, 123, 142, 155, 156, 162, 169, 189, 229, 233, 243, 246.

RİKOVK, ALEKSEY İVANOVİÇ (1881-1938) - 1921'de SKP(b) MK üyesi, PB üyesi (1923-1930) ve Başbakan (1921-1930), KEYK üyesi (19924-1929), düzmece bir dava kararıyla idama mahkum edildi. *Cilt I*, s.145, 156, 158, 167, 175.

RİKŞİR - Sovyet doktoru. *Cilt III*, s.225.

RİLSKİ - Polonya KP aktifi. *Cilt I*, s.172.

RİSKULOV - *Cilt I*, s.143.

RİŞKOVSKİ - Laypsig davasında tanık. *Cilt I*, s.110.

RO - FrKP aktifi. *Cilt I*, s.232, 233.

ROBERT - *Cilt I*, s.146.

ROBIRTSIN - General, 1946'da Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu Amerikan Heyeti Başkanı. *Cilt III*, s.112.

ROBİNS, REYMİNT - Albay. *Cilt II*, s.326.

ROBOTİ - Palmiro Toliati'nin kızı, uluslararası komünist kadın hareketi aktifi. *Cilt I*, s.167, 168.

ROBSIN, POL (1898-1976) - Amerikalı ses sanatçısı, sahne oyuncusu ve toplum adamı. *Cilt II*, s.325.

RODRİGES - Arjantin KP aktifi. *Cilt II*, s.14.

RODRİGES - *Cilt I*, s.190.

RODRİGES, ENREKİTE - İspanyalı komünist, Dolores İbaruri'nin sekreteri kadın. *Cilt II*, s.281.

ROGOJİNSKAYA - KEYK Personel Şubesi elemanı. *Cilt II*, s.261.

ROKA, BLAS (1908) - Küba KP aktifi, 1933'ten itibaren MK, PB ve MK Sekreterliği üyesi, Devrimci Komünistler Biliği Genel Sekreteri (1939-1944), milletvekili (1940-1948), Sosyalist Halk Partisi Genel Sekreteri (1944-1961). *Cilt II*, s.193.

ROKIR-LEMPSIN, OLİVIR - İngiliz parlamentosunun avam kamarasında milletvekili. *Cilt I*, s.78.

ROKOSOVSKİ, KONSTANTİN KONSTANTİNOVİÇ (1896-1968) - Sovyet mareşali (1944), iki kez SSCB Kahramanı. *Cilt III*, s.440.

ROLAN, ROMEN (1866-1944) - Fransız yazarı, anti-faşist, savaşa karşı dünya hareketinin kurucularından. *Cilt I*, s.98, 99, 104, 129, 131, 140, 207.

ROMANOV - Sovyet Beden Eğitimi ve Spor Komitesi aktifi. *Cilt II*, s.433; *Cilt III*, s.42, 48.

ROMEL, ERVİN (1891-1944) - Alman feldmareşali, Afrika'ya gönderilen kolordunun 1941'den sonraki komutanı, Hitler'e karşı komployа katıldı (1944), intihar etti. *Cilt II*, s.191.

RONKATO, GAETANO COVANİ - İtKP aktifi. *Cilt II*, s.242.

ROS, JANET - KEYK'e bağlı Supres Haber Ajansı'nın Amerika şubesi İnterkontinent Nyuz'un önce İngiltere, daha sonra ise Moskova muhabiri kadın. *Cilt II*, s.131, 156, 206, 208, 209, 213, 226, 227, 241, 253, 260, 262, 268, 276, 278, 284, 296, 299, 304.

ROS, NATAN - ABD KP üyesi, Janet Ros'un kocası. *Cilt II*, s.122, 262.

ROSEN - Bak: LAMBREV, GEORGİ.

ROSİ - Bak: GRİEKO, RUCERO.

ROSNER, EDİ - müzisyen. ***Cilt II***, s.26.

ROST, HEDVİG (1889) -Raystag yangını soruşturması sırasında G. Dimitrov ile yüzleştirilmeye getirilen kadın. ***Cilt I***, s.85.

ROŞ - ***Cilt II***, s.330.

ROŞÇİN - Sovyet generali. ***Cilt III***, s.19.

ROTKUGEL, KARL - Alman avukat. ***Cilt I***, s.75, 81.

ROVEN - Romanya KP aktifi. ***Cilt II***, s.157.

ROVİNSKİ - Pravga gazetesi elemanı. ***Cilt I***, s.218.

ROYTER, ALFRED - AİKP aktifi. Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

ROYYAL - ABD savaş bakanlığında memur. ***Cilt III***, s.199.

ROZA -Bak: DİMİTROVA, ROZA.

ROZA YULİEVNA - Bak: DİMİTROVA, ROZA.

ROZANETS, VOFŞEL - Sendikacı. ***Cilt II***, s.417.

ROZENBERG, M. İ. - 1936'da SSCB'nin İspanya'da diplomatik temsilcisi, Stalinci baskı uygulamalarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.157, 158, 162.

ROZİ - Bak: DİMİTROVA, ROZA.

ROZNER, YAKOB [LANG, FRANTS] (1890-1970) - Polonya doğumlu, 1919'dan itibaren Avusturya KP üyesi. Viyana'da ve Berlin'de G. Dimitrov'un KEYK Batı Avrupa Bürosu'ndaki yardımcısı (1927-1933), Laypsig davasında tanık (1933), G. Dimitrov'un KEYK'teki özel kalem sekreterliğinde politik raportör (1936-1940), Komintern'in Veli dergisi sorumlu redaktörü (1941-1944), 1945'te Avusturya'ya döndü. ***Cilt I***, s.101, 108, 110, 178, 191, 204; ***Cilt II***, s.9, 50, 161, 410, 423, 438; ***Cilt III***, s.19, 40, 252.

RÖSLER, İRMA - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109.

RUBANOV -Ufa Belediye Başkanı. ***Cilt II***, s.134.

RUBEN - Bak: AVRAMOV, RUBEN.

RUBEN Bak: İBARURİ, RUBEN.

RUBİNÇİK - Komintern'in Moskova'daki otelinin müdürü. ***Cilt I***, s.224.

RUBİNER, FRİDA - PUR görevlisi kadın. ***Cilt II***, s.107, 158.

RUBİNŞTEYN - Sovinformbüro elemanı. ***Cilt II***, s.111, 116.

RUDAŞ, LASLO (1885-1950) - Macaristan KP ve Komintern'in kurucularından, SSCB'de politik mülteci (1920-1945), KEYK okullarında ders verdi, 1945'te Macaristan'a döndü. ***Cilt II***, s.91, 95.

RUDNİK, RYUEGA ['LUFT'] - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.270.

RUDZUTAK, YAN ERNESTOVİÇ (1887-1838) - SKP(b) aktifi, 1920'de MK üyesi, MK Sekreteri (1923-1924), PB üyesi (1926-1932), 1931'den SKP(b) MKK başkanı, 1934'ten itibaren PB aday üyesi, Stalinci baskı uygulamalarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.161.

RUFANO - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt I***, s.231.

RUHA - SSCB kadın hareketi aktifi, SSCB Kahramanı. ***Cilt III***, s.25.

RUMYANTSEV - Sovyet yönetmeni. ***Cilt III***, s.80.

RUPİN, VALTER - Rayhstag'da Nasyonal Sosyalist milletvekili, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

RUSEV, RUSİ (1887-1945) - Bulgar generali, savaş bakanı (1943-1944), Halk Mahkemesi tarafından idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.363, 364.

RUSO, JAN JAK (1712-1778) - ansiklopedik bilgi sahibi Fransız. ***Cilt I***, s.208.

RUSOS, PETROS - YuKP MK PB üyesi. ***Cilt II***, s.403; ***Cilt III***, s.230, 232.

RUST, UYLYAM (1903-1949) - 1926'dan itibaren Büyük Britanya KP MK ve PB üyesi, partinin KEYK temsilcisi (1932-1934), KEYK üyesi (1928-1935), Deyli Uorkır gazetesinin İspanya muhabiri

(1936-1938). ***Cilt I***, s.221.

RUZANSKİ - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.396.

RUZGA - Polonya KP aktifi. ***Cilt II***, s.328.

RUZVELT, FRANKLİN (1882-1945) - ABD Başkanı (1933-1945). ***Cilt I***, s.203, 227; ***Cilt II***, s.114, 134, 181, 182, 226, 229, 245, 257, 321, 325, 345, 352, 353, 428; ***Cilt III***, s.205.

RÜST [RYUST] - ***Cilt II***, s.158.

RÜTİ, RİSTO [RYUTİ] (1889-1956) - Finlandiya Başbakanı (1940-1944), 1946'da özel bir mahkeme tarafından mahkum edildi. ***Cilt II***, s.18.

S

SABANİN, A. - Sovyet tarihçisi. ***Cilt II***, s.330.

SABİTAEV, AVRAM - ***Cilt II***, s.433.

SABUROV, MAKSİM ZAHAROVİÇ (1900-1977) - SSCB Devlet Planlama Kurulu Başkanı, 1941-1944 döneminde SSCB Başbakan Yardımcısı. ***Cilt II***, s.117.

SADUL, JAK (1881-1956) - Fransız subayı, Fr.KP aktifi, Komintern'in kuruluşuna (1919), harbe ve faşizme karşı savaşa ve Fransız Direniş Hareketi'ne katıldı. ***Cilt I***, s.143; ***Cilt II***, s.69.

SAHAROVA, PRASKOVNA FYODOROVNA (1890-1969) - SKP(b) aktifi kadın, SKP(b) MKK üyesi (1923-1934), Sovyet Kontrol Komisyonu üyesi (1934-1949). ***Cilt I***, s.149.

SAHAROVSKİ - SSCB Bakanlar Kurulu Soçi İstirahat Evleri Müdür Yardımcısı. ***Cilt II***, s.23, 31.

SAKAŞİÇ, ARPAD - Macaristan KP'ne katılan Sosyal Demokrat Parti yöneticisi, Macaristan Halk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı. ***Cilt III***, s.211.

SAKELAROV, MANOL (1890-1954) - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1927-1945), elektrifikasyon, su ve yeraltı kaynakları bakanı (1946-1947), baskıya uğradı. ***Cilt II***, s.416; ***Cilt III***, s.99, 101.

SAKSİN - Sovinformbüro'da çalıştı. ***Cilt II***, s.130, 135.

SALADO - KEYK'in SSCB'deki İspanya muhabiri. ***Cilt II***, s.131, 199, 260.

SALKİN - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt I***, s.144.

SALMAN - İran KP MK Sekreteri. ***Cilt II***, s.243, 251, 256.

SALTSBERG - Kanada KP MK PB üyesi. ***Cilt I***, s.248.

SAMARCİÇ, GOYKO - YugKP MK üyesi, KEYK Yugoslavya radyo redaksiyonu üyesi. ***Cilt II***, s.213, 258.

SAMODUMOV, TODOR (1878-1957) - Bulgar pedagog, profesör, BuKP üyesi, Eğitim İşçileri Sendikası Başkanı (1947-1954), Ulusal Barış Komitesi Başkanı (1948). ***Cilt III***, s.41, 42.

SAMOHİN - Sovyet generali. ***Cilt II***, s.155.

SAMORUÇKİN - Sovyet deniz kuvvetleri istihbaratçısı. ***Cilt II***, s.285.

SAMOYLOV - PUR'da görevli Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.389, 440.

SAMOYLOVNA - Bak.: METALİKOVA, ANNA SAMOYLOVNA.

SAMPE - FrKP aktifi. ***Cilt I***, s.241.

SAMSONOV - KEYK elemanı. ***Cilt I***, s.155.

SAMUYLOVİÇ, KLARA ABRAMOVNA (1899) - Sovyet komünisti kadın, KEYK Basın Şubesi kıdemli raportörü (1936-1941), Komunistiçeskiy İnternatsional dergisi redaktörü (1941-1943). ***Cilt II***, s.140, 143, 150, 159, 163, 166, 198, 235.

SANDER - İsveç KP aktifi. ***Cilt I***, s.216, 219.

SANTO, ZOLTAN (1893) - Macaristan KP aktifi, partinin KEYK temsilcisi (1938-1939), KEYK elemanı (1939-1943). ***Cilt I***, s.186, 235.

SANTOS - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.18.

SAPOJNİKOV - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.389, 438, 439.

SARAFOS, STEFANOS (1890-1957) - Yu-

nanlı askeri uzman, ELAS halk kurtuluş ordusu komutanı (1943-1945), Yunan makamlarınca sürgün edildi (1946-1951). ***Cilt II***, s.327.

SARAFOV, KONSTANTİN - Bulgar diplomatı. ***Cilt III***, s.105.

SARİÇEVA, M. V. - SSCB kadın hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14, 23, 25.

SARİLİEV, İVAN (1905-1969) - Bulgar filozofu, Sofya Üniversitesi Felsefe Tarihi Kürsüsü Başkanı (1937-1952). ***Cilt III***, s.85.

SARTORİ - İtKP üyesi, şifreci. ***Cilt II***, s.242.

SATANOVSKİ - Polonya partizan kuvvetlerinde bir müfreze komutanı. ***Cilt II***, s.301.

SAVÇENKO - KEYK elemanlarının ailelerini Kuybişev'e tahliye eden ekibin komutanı. ***Cilt II***, s.96, 136.

SAVOV - Bak: TRİNSKİ, SLAVÇO.

SAVOV, DİMİTİR (1887-1951) - Bulgaristan'da Bagryanov hükümetinin maliye bakanı (1944). ***Cilt II***, s.364.

SAYGANSKİ - SSCB'nin İran konsolosu. ***Cilt II***, s.350.

SAZONOV, VASİLİY İVANOVİÇ (1911) - KEYK İrtibat Bölümü (1938-1943) ve OMİ destekçi eğitmeni. ***Cilt II***, s.123, 220, 306, 402; ***Cilt III***, s.156.

SEKURSKİ - TASS elemanı. ***Cilt II***, s.130.

SELETSKİ, İ. A. - Sovyet kooperatif hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14.

SELEZNYOV, KONSTANTİN LVOVİÇ (1906-1980) - 1927'den itibaren SKP(b) üyesi, PUR Enformasyon Dairesi Amiri. ***Cilt II***, s.107, 128, 158, 389.

SELTERMAN - ABD'de Alman mülteci. ***Cilt II***, s.134.

SEMAR, PİER (1887-1942) - FrKP kurucu üyesi, MK Genel Sekreteri ve KEYK üyesi (1924-1930), daha sonra sendika lideri, direniş hareketi sırasında öldürülüyor. ***Cilt I***, s.171; ***Cilt II***, s.162, 163.

SEMAUN (1899) - Endonezya KP yöneticilerinden, 1924'te KEYK üyesi, Komintern Pasifik Bürosu Başkanı. ***Cilt II***, s.213.

SEMERCİEV, PETİR - Bulgaristan komünist hareketi aktifi, polis ajanı. ***Cilt III***, s.252.

SEMYONOV - SKP(b) Kırım İl Teşkilatı Sekreteri. ***Cilt I***, s.148, 149, 157.

SEREBRYAKOV, LEONİD PETROVİÇ (1888-1937) - SSCB parti aktifi ve devlet adamı, MK Sekreteri (1919-1920), Sovyet Merkez Yürütme Komitesi ve SSCB MYK üyesi, iki kez partiden ihraç edildi (1927 ve 1936), Stalinist baskılara kurban gitti. ***Cilt I***, s.158.

SEREBRYANSKİ - NKVD görevlisi. ***Cilt II***, s.130, 170.

SEREDA, A. L. - SSCB'nin Sofya ataşe militeri (1941), Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu Askeri Şube Başkanı. ***Cilt II***, s.126.

SEREDİN - OMİ kuryesi. ***Cilt II***, s.394, 412.

SERGEEV, ALEKSANDR PETROVİÇ - Bak: KOLEV, SVETOSLAV.

SERGEYÇUK - SSCB İletişim Bakanı Yardımcısı. ***Cilt II***, s.134.

SERGO - Bak: ORCONİKİDZE, GRİGORİY KONSTANTİNOVİÇ.

SEROV, ANATOLİY KONSTANTİNOVİÇ (1910-1939) - Sovyet pilotu, SSCB Kahramanı, İspanya iç savaşına katıldı (1937-1938). ***Cilt I***, s.239; ***Cilt II***, s.13.

SEROV, İ. - Sovyet generali, SSCB İçişleri Bakan Yardımcısı (1939-1954). ***Cilt III***, s.16.

SEROVA - A. K. Serov'un eşi. ***Cilt II***, s.13

SERVANTES, MİGEL DE (1547-1616) - İspanyol yazar. ***Cilt I***, s.147.

SİBEV Bulgaristan'ın Türkiye'deki yardımcı ataşe militeri. ***Cilt III***, s.113.

SİRBİNSKİ, PETİR - BHÇB aktifi, muhalefetteki BHÇB-Nikola Petkov Gençlik Örgütü Sekreteri (1945-1947). ***Cilt III***, s.102, 152.

SITKI - Türkiye KP sekreteri. ***Cilt II***, s.229.

SİDNEY - ***Cilt II***, s.142.

SİDORENKO - Sovyet Sendikaları Merkez Konseyi (SSMK) aktifi. ***Cilt II***, s.416.

SİERO, RODRİGES [RADİONOV, EVGENİY EVGENİEVİÇ] - İspanya Cumhuriyetçi Ordu subayı. ***Cilt II***, s.149.

SİKORSKİ - Sovyet profesörü. ***Cilt I***, s.128, 137.

SİKORSKİ, VLADİSLAV (1881-1943) - Polonyalı general, başbakan (1922-1923), sürgündeki Polonya hükümetinin başbakanı (1939-1943). ***Cilt II***, s.128, 152, 266, 283.

SİLİN - SKP(b) MK elemanı. ***Cilt II***, s.172, 229, 234.

SİLKO - Danimarka'nın Sofya Ticari Temsilcisi. ***Cilt III***, s.98.

SİLVIR, K. - İngiliz kadın. ***Cilt I***, s.123.

SİMEON II (1937) - 1943'ten itibaren Bulgar Kralı, halk oylamasını (1946) cumhuriyet taraftarlarının kazanmasıyla Bulgaristan'ı terk etti ve önce Mısır'a, daha sonra İspanya'ya yerleşti. ***Cilt II***, s.314.

SİMEONOV, ANGEL (1900-1980) - Sofya Kızıl Haç Hastanesi Başhekimi. ***Cilt III***, s.178, 189, 215, 222, 225, 228, 229, 245, 246, 247, 258.

SİMİÇ, STANOE (1893-1970) - Yugoslav diplomatı, SSCB'de (1943) ve ABD'de (1945) Yugoslavya büyükelçisi, YFHC Dışişleri Bakanı (1946-1948). ***Cilt II***, s.420, 430; ***Cilt III***, s.118, 200.

SİMO - BuKP yöneticilerinden birinin takma adı. ***Cilt I***, s.178.

SİMON, ANDRE [KATS, OTO] - Çekoslovakya KP aktifi. ***Cilt III***, s.178.

SİMOTA - Arjantin'de İspanyol mülteci. ***Cilt II***, s.223.

SİMOV, BORİS [JİVKOV, BORİS] - Bulgar dış ticaret uzmanı, Planlama Komisyonu Başkanı Yardımcısı. ***Cilt II***, s.419, 422, 425, 427, 428, 432, 433; ***Cilt III***, s.194.

SİMOV, ST. - Bulgaristan'ın Prag büyükelçisi. ***Cilt III***, s.81, 106.

SİMOVİÇ, DUŞAN (1882-1962) - Yugoslav generali, Başbakan (1941), Londra'da sürgündeki Yugoslav hükümetinde başbakan (1941-1942). ***Cilt II***, s.65.

SİNEOKİN - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.227, 229.

SİNSONİN - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi subayı. ***Cilt II***, s.132.

SİNYOR - *Ümanite* gazetesinin Moskova muhabiri. ***Cilt III***, s.44, 46.

SİROKİN - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi subayı. ***Cilt II***, s.126.

SİROVİ, YAN - general, 1938'da Çekoslovakya Başbakanı. ***Cilt I***, s.189, 190.

SİSOEV, MİHAİL MAKSİMOVİÇ - G. Dimitrov'un ödül için önerdiği Sovyet vatandaşı (1947). ***Cilt III***, s.156.

SİTEV, İLİYA DENEV - SSCB'de Bulgar mülteci, SSCB Anayurt Savaşı'na katılıyor, Haziran 1944'te uçakla Yugoslavya'ya indirildi, Bulgar partizan hareketine katıldı. ***Cilt II***, s.359.

SİTRİN, UOLTİR (1887-1983) - Britanya Sendikalar Kongresi Genel Sekreteri (1926-1946), Amsterdam Sendikalar Enternasyonali Başkanı (1928-1945), Dünya Sendikalar Federasyonu Başkanı (1945-1946). ***Cilt I***, s.151; ***Cilt II***, s.121, 303, 337.

SİVKİN - Vorontsovo Sarayı Müze Müdürü. ***Cilt I***, s.208.

SİVOLOBOV - KEYK Nagornoe İrtibat Noktası yöneticisi. ***Cilt II***, s.399; ***Cilt III***, s.11.

SİVOLOBOV - *Pravda* gazetesi muhabiri. ***Cilt II***, s.385.

SİYKA - ***Cilt III***, s.108.

SKADER - Profesör. ***Cilt II***, s.326.

SKOÇEVSKİ - Polonya İşçi Partisi aktifi. ***Cilt II***, s.90.

SKOÇİMARO, MAURO (1895-1972) - İtKP'nin kurucu ve yönetici üyesi, 1943'ten itibaren MK üyesi, İtKP Yöne-

tim ve Sekreterliği üyesi, maliye bakanı (1945-1947), Senato Başkan Yardımcısı (1948-1963). ***Cilt II***, s.368.

SKONİTSKİ, ÇESLAV - Polonya İşçi Partisi aktifi. ***Cilt II***, s.132.

SKOPETSKİ - Polonya İşçi Partisi aktifi. ***Cilt II***, s.328.

SKOPİNA - Sovyet sahne oyuncusu kadın. ***Cilt II***, s.30.

SKORTEYKOV, ASEN DİMİTROV (1890-1963) - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1923-1945), baskıya uğradı. ***Cilt III***, s.13.

SKOT - Yeni Zelanda KP MK PB üyesi. ***Cilt II***, s.18.

SKRANOVİTS, ALEKSANDIR (1882) - Rayhstag binasından sorumlu komiser, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.114.

SKRİNNİK - Kızıl Ordu İstihbarat Dairesi subayı. ***Cilt II***, s.183.

SKRİPNİK, NİKOLAY ALEKSEEVİÇ (1872-1933) - SKP(b) aktifi, 1926'dan sonra MK üyesi, 1928 KEYK üyesi, Ukrayna KP(b) ve Ukrayna SSC'nin kurucu ve yöneticilerinden, milliyetçilik suçlamaları ortamında intihar etti. ***Cilt I***, s.105.

SKŞEŞEVSKİ, STANİSLAV (1901) - Polonya KP, PolİP ve PBİP aktifi, İkinci Dünya Savaşı yıllarında SSCB'de Polonyalı Çocuklar Sorunu Komitesi'ni yönetiyor, Polonya Yurtseverler Birliği yönetimi üyesi, 1945'te Polonya'ya döndü. ***Cilt II***, s.334.

SKUİVSKİ, STEFAN (1892-1937) - Polonya KP aktifi, 1935'de PB üyesi ve partinin KEYK temsilcisi, PolKP MK PB'nun Çekoslovakya'da yöneticisi (1936-1937), NKVD tarafından kurşuna dizildi. ***Cilt II***, s.162.

SKVORTSOV - Kazakistan KP(b) MK Sekreteri. ***Cilt II***, s.157.

SLANSKİ, RUDOLF (1901-1952) - Çekoslovakya KP aktifi, 1929'dan itibaren MK ve PB üyesi, 1930 'dan itibaren MK Sekreteri, 1935'te milletvekili, İkinci Dünya Savaşı yıllarında ülkedeki partizan hareketinin yöneticisi, ÇcKP MK Genel Sekreteri (1946-1951), Kominformbüro kuruluşuna katıldı. ***Cilt I***, s.224, 225; ***Cilt II***, s.377; ***Cilt III***, s.131, 132, 168.

SLAVÇEV - Bulgar diplomatı. ***Cilt III***, s.198.

SLAVÇO - Bak: TRİNSKİ, SLAVÇO.

SLİVA, ROMAN (1903-1944) - Polonya KP aktifi (1923-1937), SSCB'de mülteci (11939-1942), PolİP kurucularından, MK üyesi (1942-1943), Nazilerin Osvientsim toplama kampında öldü. ***Cilt II***, s.132, 328.

SLUTSKER, NAUM AFANASİEVİÇ (1911) - SLKGB ve SKP(b) aktifi, 1937'de SLKGB'in KİM YK heyeti üyesi, Nisan 1940'ta KEYK Personel Şubesi Vekaleten Başkan Yardımcısı. ***Cilt I***, s.183, 222; ***Cilt II***, s.45, 67, 71, 111, 121, 127, 135, 147, 148, 160, 170, 174, 181, 188, 197, 200, 210, 225, 246, 259, 279, 286, 308.

SLUTSKİ, A. A. - NKVD Uluslararası Şube Şefi, Stalinist baskı uygulamalarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.153.

SMİRNENSKİ, HRİSTO (1898-1923) - Bulgar şairi. ***Cilt III***, s.229.

SMİRNOV - ***Cilt I***, s.218.

SMİRNOV - Sovyet iktisatçısı. ***Cilt I***, s.248.

SMİRNOV, A. A. - NKİD memuru. ***Cilt III***, s.9

SMİRNOV, EVGENİY İVANOVİÇ - ***Cilt III***, s.156.

SMİT - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.131, 156.

SMOLYANSKİ, GEORGİY B. (1890-1937) - SKP(b) aktifi, Profintern aygıtında çalışıyor, 1925'ten itibaren KEYK elemanı, 1932'de KEYK Orta Avrupa Sekreterliği'nde, 1937'de KEYK Sendika Komisyonu Sekreteri, Stalinist baskılara kurban gitti. ***Cilt I***, s.141, 142, 143, 144.

SMORODİNOV - Kuybişev şehrinde bir yönetici. ***Cilt II***, s.104.

SMORODİNSKİ - NKVD memuru. ***Cilt I***, s.227, 231; ***Cilt II***, s.133.

SMUŞKEVİÇ, YAKOV VLADİMİROV (1902-1941) - general, 1939'da Sovyet Kızıl Ordu Hava Kuvvetleri Komutanı, 1940'tan sonra Kızıl Ordu Genel Kurmay Başkan Yardımcısı. ***Cilt II***, s.20.

SNEJKO - Sovyet İnoradio Orta Avrupa Şube Şefi. ***Cilt II***, s.130, 179.

SNURAD, FRANTSISKO - İspanya Cumhuriyetçi Ordu'da komutan. ***Cilt II***, s.149.

SOBETSKA, ELİ - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.105.

SOBETSKİ, RİHARD - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.105.

SOBOLEV, ARKADİY ALEKSANDROVİÇ (1903-1964) - Sovyet diplomatı, NKİD Genel Sekreteri (1939-1942), SSCB Londra elçiliğinde müşavir (1942-1945), BMÖ Genel Sekreter Yardımcısı (1946-1949). ***Cilt II***, s.43, 57, 61, 78, 104, 105, 109, 218.

SOBOLEVA - SSCB Yüksek Şura milletvekili kadın. ***Cilt II***, s.183.

SOBOTKA, GUSTAV (1886-1953) - Almanya KP aktifi, Profintern elemanı (1933-1936), SSCB Alman Radyosu elemanı (1939-1945), AİKP MK üyesi (1945-1946). ***Cilt II***, s.61, 440; ***Cilt III***, s.11, 12.

SOFİYA - Rus imparatoru Petro'nun kızkardeşi. ***Cilt II***, s.279.

SOFİYA ANDREEVNA - Sovyet vatandaşı hemşire. ***Cilt I***, s.184.

SOHEYLİ - İran Başbakanı. ***Cilt II***, s.278.

SOKOLNİKOV, GRİGORİY YAKOVLEVİÇ (1888-1939) - SKP(b) aktifi, devlet adamı ve askeri uzman, Komintern II Kongre delegesi (1920), KEYK Prezidyumu aday üyesi (1924-1926), 1936'da partiden ihraç edildi, düzmece bir dava kararıyla mahkum edildi. ***Cilt I***, s.158, 160, 165.

SOKOLOV - NKVD (NKGB)görevlisi. ***Cilt II***, s.121, 187; ***Cilt III***, s.17.

SOKOLOV - PUR subayı. ***Cilt II***, s.107, 128, 132, 158.

SOKOLOV - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.15, 22, 68; ***Cilt III***, s.86, 94.

SOKOVNİK - Sovyet yönetmeni. ***Cilt II***, s.254.

SOLOGOR - Moldavya KP(b) MK Sekreteri. ***Cilt II***, s.114.

SOLOVYOV -Bak: LAZAROV, KİRİL.

SOLOVYOV, N. İ. - SSMK Sekreteri. ***Cilt II***, s.390, 423; ***Cilt III***, s.14.

SONİNA - Sovyet doktoru kadın. ***Cilt I***, s.245, 246.

SONYA Bak: DRAGOYÇEVA, TSOLA.

SOPRUNENKO - NKVD görevlisi, NKVD Savaş Tutsakları Kamplar Dairesi Müdürü. ***Cilt II***, s.107, 112, 127, 128, 146, 212.

SORKİN, GRİGORİY ZAHAROVİÇ (1899) - Sovyet komünisti, KEYK sorumlu elemanı (1938-1943), İrtibat Bölümü Şef Yardımcısı, 1943'te OMİ'ye bağlı Enstitü 100 elemanı. ***Cilt I***, s.170, 224, 225, 246, 248; ***Cilt II***, s.7, 15, 17, 23, 27, 42, 43, 50, 64, 65, 66, 68, 69, 78, 82, 83, 100, 105, 109, 110, 113, 115, 117, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 130, 131, 133, 135, 137, 138, 139, 140, 142, 150, 154, 157, 159, 164, 187, 188, 193, 198, 202, 211, 232, 242, 245, 254, 313, 351, 366, 390, 430.

SOSENKOVA, N. Y. - SSCB kadın hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14.

SOTİROV, NİKOLA (1909-1982) - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.425.

SOUÇEK - Avusturyalı komünist kadın, telsiz telgrafçı. ***Cilt II***, s.251, 282, 283, 299, 302.

SOVARİSYAN - ***Cilt I***, s.161.

SOYER, RAFAEL (1899) - Amerikan ressamı, Con Rid Klubü üyesi. ***Cilt II***, s.326.

SPAAK, POL-ANRİ (1899-1972) - Belçika Sosyalist Partisi aktifi, kısa aralarla dışişleri bakanı (1936-1949), başbakan (1938-1939; 1946; 1947-1949). ***Cilt III***, s.230.

SPAHİÇ - Yugoslavya KP aktifi, KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.143.

SPAHİU - Arnavutluk devrimcisi. ***Cilt III***, s.17.

SPASOKUKOTSKİ, SERGEY İVANOVİÇ (1870-1943) - Sovyet cerrahı, akademisyen. ***Cilt I***, s.228; ***Cilt II***, s.154, 316, 319.

SPASOV, BORİS (1912) - Bulgar hukukçu, profesör, Bakanlar Kurulu Sekreteri (1945) ve Başsekreteri (1946). ***Cilt III***, s.106.

SPİGLOVA, ELA - Artur Flayşman'ın nişanlısı, daha sonra eşi. ***Cilt I***, s.244; ***Cilt II***, s.39, 42, 53, 75, 83, 85, 91, 94, 95, 97, 102, 104, 106, 108, 110, 113, 116, 267, 277, 279, 367, 370, 371, 377, 379; ***Cilt III***, s.86, 145, 201.

SPİRİDONOV - Bak: KOSTOV, TRAYÇO.

SPİROV, NİKOLA (1908-1983) - BuKP MK elemanı (1936-1939), Trakyalılar Komitesi aktifi, 1945'ten sonra Propaganda ve Enformasyon Bakanlığı'nda çalıştı. ***Cilt III***, s.82.

SPRİNGHOL, DIGLAS (1901-1953) - Büyük Britanya KP aktifi, MK üyesi (1932-1945), İspanya'da interbrigadist (1936-1937), partinin KEYK temsilcisi (1939), MK'nin örgütlenme şubesini yönetti (1939-1943), 1945'te partiden ihraç edildi. ***Cilt II***, s.7, 8.

STAHANOV, ALEKSEY GRİGORİEVİÇ (1906-1977) - Sovyet komünisti, madenci, üstün başarılarıyla ünlü Stahanovçular hareketinin girişimcisi, SSCB YŞ milletvekili. ***Cilt I***, s.167.

STALİN, YOSİF VİSARİONOVİÇ (DRUJKOV; EVSAHİBİ) (1879-1953) - SKP(b) ve SSCB yöneticisi, 1919'dan itibaren MK PB üyesi, 1922'den itibaren MK Genel Sekreteri, Komintern'in tüm kongrelerinde delege, KEYK aday üyesi (1920-1921), 1925'ten itibaren KEYK üyesi ve KEYK Prezidyumu üyesi, 30'lu yılların başından itibaren Komintern'in asıl yöneticisi, 1941'de SSCB Başbakanı, aynı zamanda SSCB Devlet Savunma Komitesi Başkanı (1941-1945), jeneralisim. ***Cilt I***, s.120, 123, 129, 130, 131, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 143, 145, 151, 152, 156, 157, 158, 161, 163, 164, 168, 169, 170, 172, 174, 175, 179, 184, 185, 201, 206, 218, 220, 227, 230, 231, 234, 236, 237, 250; ***Cilt II***, s.5, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 36, 38, 39, 44, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 55, 57, 64, 67, 69, 71, 72, 79, 81, 84, 88, 93, 106, 113, 116, 121, 126, 128, 129, 131, 136, 140, 147, 149, 151, 153, 154, 162, 163, 164, 165, 168, 170, 176, 185, 187, 200, 206, 209, 210, 220, 225, 226, 228, 235, 236, 240, 242, 243, 244, 248, 250, 256, 257, 258, 259, 263, 264, 265, 266, 271, 273, 275, 281, 282, 286, 287, 289, 293, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 314, 316, 317, 321, 323, 324, 332, 336, 338, 354, 356, 358, 364, 369, 370, 373, 381, 384, 387, 390, 396, 397, 398, 399, 402, 404, 406, 419, 420, 421, 426, 428, 432, 436, 438, 439; ***Cilt III***, s.5, 6, 8, 10, 16, 17, 18, 27, 28, 32, 34, 36, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 50, 53, 66, 68, 74, 79, 87, 94, 97, 100, 101, 113, 121, 122, 129, 131, 134, 140, 160, 161, 166, 167, 168, 172, 174, 175, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 189, 192, 193, 194, 195, 196, 198, 200, 203, 211, 222, 223, 225, 232, 235, 237, 238, 242, 243, 245, 247, 248, 249, 250.

STALİNA, SVETLANA [SVETLANKA] - Stalin'in kızı. ***Cilt II***, s.13.

STAMBOLİYSKİ, ALEKSANDIR (1879-1923) - BHÇB lideri, başbakan (1919-1923) - 9 Haziran 1923 darbesinden sonra katledildi. ***Cilt III***, s.80.

STAMENKOVİÇ, DRAGİ - Yugoslavya gençlik lideri. ***Cilt III***, s.25.

STAMENOV, İVAN (1894) - Bulgar diplomatı, Kral III Boris'in özel kalem memuru, Bulgaristan'ın Moskova büyükelçisi (1940-1944). ***Cilt II***, s.36, 37; ***Cilt III***, s.46.

STANÇEV, KİRİL (1895-1968) - Bulgar generali, Askeri Birlik aktifi, 1935'te Kral'a karşı komplo suçundan idam cezası giydi (ceza müebbet hapse çevrildi), VC'nin kuruluşuna ve 9 Eylül 1944 olaylarına katıldı, İkinci Ordu Komutanı (1944-1945), Askeri Birlik'e karşı davada müebbet hapse mahkum edildi (1947). ***Cilt III***, s.82, 142, 154, 155, 212.

STANEK - Alman Cinayet Masası memuru, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

STANİŞEV, ALEKSANDIR (1886-1945) - Bulgar cerrahı, profesör, Sofya Üniversitesi Rektörü (1938-1939), içişleri ve sağlık bakanı (1 Haziran-2 Eylül 1944), Halk Mahkemesi tarafından idama mahkum edildi. ***Cilt II***, s.363, 364.

STANİŞİÇ - Yugoslavya'da Draja Mihaylovic çetelerinin komutanı. ***Cilt II***, s.171.

STANKULOV - Bulgaristan'ın Tiran Büyükelçisi. ***Cilt III***, s.103, 104, 198.

STARİNOV, İLYA GRİGOREVİÇ (1900) - Sovyet albayı, İspanya'da interbrigadist (1936-1937), Merkez Partizan Okulu Amiri (1942-1943), Partizan Hareketi Ukrayna (1943) ve Polonya (1944) Kurmay Başkanı Yardımcısı, Yugoslavya'daki Sovyet Askeri Temsilcilik Kurmay Başkanı. ***Cilt II***, s.167, 168, 191, 197, 201, 211, 212, 216, 280.

STAROSTİNA, S. S. - SSCB kadın hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14.

STASOVA, ELENA DMİTRİEVNA (1873-1966) - SKP(b) aktifi kadın, KEYK elemanı (1921-1926), 1927'den 1937'ye kadar SSCB'de MOPR Başkanı, MOPR Yürütme Komitesi Başkan Yardımcısı, Komintern Uluslararası Kontrol Komisyonu üyesi (1935-1943). ***Cilt I***, s.131, 163, 173, 177, 178.

STATS, STANİSLAV - Polonyalı komünist, PolİP örgüt işçisi. ***Cilt II***, s.170.

STAVİTSKİ - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

STAYKOV, ENÇO (1901-1975) - BuKP aktifi, MK (1935'ten itibaren) ve PB (1936'dan itibaren) üyesi, Komintern VII. Kongre delegesi (1935). 1944'ten sonda partide ve devlet makamlarında sorumlu görevlerde bulundu. ***Cilt I***, s.153; ***Cilt III***, s.251.

STAYNOV, ALEKSEY - Bulgaristan'da bir fabrika müdürü. ***Cilt II***, s.417.

STAYNOV, PETKO (1890-1972) - Bulgar hukukçu, akademisyen, demiryolları, posta ve telgraflar bakanı (1930-1931), dışişleri bakanı (1944-1946). ***Cilt II***, s.381, 390, 391, 392, 395, 402, 413, 434; ***Cilt III***, s.15, 18, 31, 33, 52, 57, 58, 62, 63, 67, 68, 72, 73.

STEFAN - Bak:: BARİMOV, STEFAN.

STEFAN I (1878-1957) - Sofya Mitropoliti (1922-1945), Bulgar Ortodoks Kilisesi Ekzarhı (1945-1948). ***Cilt II***, s.18, 34, 65, 205, 223.

STEFANOV, BORİS [DRAGANOV, İVAN] (1883-1969) - Bulgaristan SDİP(d.s.) ve Romanya SDP üyesi, Romanya KP MK (1922-1941) ve 1924'ten itibaren PB üyesi, Romanya KP Genel Sekreteri (1934-1940), SSCB'de mülteci (1934-1935), KEYK ve KEYK Prezidyumu üyesi (1935-1941), RomKP'nin KEYK temsilcisi (1938-1940). ***Cilt I***, s.173, 224; ***Cilt II***, s.12, 52, 53, 382, 390; ***Cilt III***, s.10.

STEFANOV, İV. - Bulgar yüksek mühendisi, albay, Savaş Bakanlığı Topçu Levazım Amiri Yardımcısı. ***Cilt II***, s.432.

STEFANOV, İV. - Bulgar yüzbaşı, Temmuz 1947'de SSCB'ye eğitime gönderildi. ***Cilt III***, s.26.

STEFANOV, İVAN [İ. S. MATEEV] (1899-1980) - Bulgar akademisyen, BuKP, AİKP (1922-1925) ve FrKP (1925-1927) aktifi, 1929'dan itibaren BuKP MK üyesi, Bulgaristan Halk Bankası Müdürü (1945), Maliye Bakanı (1946-1949). ***Cilt II***, s.426, 427, 428, 433; ***Cilt III***, s.62, 70, 75, 83, 99, 114, 117, 118, 125, 174, 257.

STEFANOV, NİNKO (1910-1996) - BuKP aktifi, Komintern'in Uluslararası Lenin Okulu'nu bitirdi (1938), Sofya Birinci Partizan Tugayı Politik Komiseri (1944), İşçi Gençler Birliği (RMS) MK Sekreteri (1945-1947), 1948'de BuKP MK aday üyesi. ***Cilt III***, s.68, 86, 252.

STEFANOV, STEFAN (1909-1981) - BuKP üyesi, SSCB'de politik mülteci (1933-1945). ***Cilt III***, s.17.

STEFANOVİÇ, LAZA [LAZİÇ] (1885-1950) - Yugoslavya KP militanı, Komin-

tern V. ve VI., Profintern III. ve IV. kongrelerinde delege (1924; 1928), Profintern Yürütme Komitesi üyesi (1928-1930), İkinci Dünya Savaşı yıllarında Sovyet İnoradio elemanı , 1944'te Yugoslavya'ya döndü. ***Cilt II***, s.254, 258.

STEFANSON, UİLCAMUR (1879-1962) - Kanadalı kutup araştırmacısı. ***Cilt II***, s.326.

STEFÇO - Lyubomir Barımov'un oğlu. ***Cilt III***, s.253.

STELA - Bak: BLAGOEVA, STELA DİMİTROVA.

STENDLİ, UYLYAM HARİSIN - 1943'e kadar ABD'nin Moskova Büyükelçisi. ***Cilt II***, s.213, 226, 268.

STEPANOV - Dimitrov'un adını taşıyan Sovyet gemisinde görevli. ***Cilt II***, s.185.

STEPANOV, İ. İ. - Bak: MİNEV, STOYAN.

STEPANOVİÇ - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.439; ***Cilt III***, s.156.

STEPANYAN - Dimitrov'un adını taşıyan Sovyet gemisinde görevli. ***Cilt II***, s.250.

STOİLOV, PENÇO MİTOV (1914) - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1935-1945), baskı ve cezaya uğradı (1937-1940), İkinci Dünya Savaşı'nda NKVD elemanı olarak Sovyet partizan hareketine katıldı, 1945'te Bulgaristan'a döndü. ***Cilt III***, s.7, 10.

STOİLOV, SLAVÇO (1898-1972) - VC UK üyesi (1945-1947) Sofya Belediye Başkanı (1945-1947), VC UK Sekreteri (1947-1972), Radikal Partı Politik Sekreteri (1948). ***Cilt III***, s.92, 174, 204.

STOLBOV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt III***, s.10.

STOMANYAKOV, BORİS SPİRİDONOV (1882-1941) - Bulgar, SKP(b) aktifi, SSCB Dışişleri Bakanı Yardımcısı (1934-1941), Stalin'in baskı uygulamalarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.155, 156, 159.

STOUN, LAYLKEN BİÇER - Laypsig Davası'nın 10. yılı dolayısıyla G. Dimitrov'u kutlamak üzere yayınlanan (22 Aralık 1943) bildiriye imza atmış ABD kültür ve toplum adamlarından biri. ***Cilt II***, s.326.

STOYANOV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.25, 26, 51.

STOYANOV, DİMİTIR - BHÇB aktifi, BHÇB-Nikola Petkov Örgütlenme Sekreteri. ***Cilt II***, s.152.

STOYANOV, KOSTA ANGELOV (1904-1965) - BuKP üyesi, cerrah, profesör, general, SSCB'de politik mülteci (1926-1945), Sovyet İnoradio Bulgarca yorumcusu. ***Cilt II***, s.108.

STOYANOV, LYUDMİL (1888-19739 - Bulgar yazarı, akademisyen, BuKP üyesi, Bulgaristan Yazarlar Birliği Başkanı (1946-1949). ***Cilt III***, s.178, 232.

STOYANOV, PETKO (1879-1973) - Bulgar akademisyen, Radikal Demokrat Partı aktifi, Maliye Bakanı (1944-1945), 1945'ten sonra muhalefete geçti. ***Cilt II***, s.381, 390, 394, 395, 409, 410; ***Cilt III***, s.29.

STOYÇEV - SSCB'de Bulgar politik mülteci, Aralık 1944'te Bulgaristan'a döndü. ***Cilt II***, s.405.

STOYÇEV, KRİSTYU (1910-1975) - BuKP aktifi, BuKP MK aday üyesi. ***Cilt III***, s.252.

STOYÇEV, VLADİMİR (1892-1990) - general, Bulgaristan Birinci Ordu Komutanı (1944-1945), 1944'ten sonra VC UK Bürosu üyesi, Bulgaristan'ın ABD'de ve BMÖ'de politik temsilcisi (1945-1947), Bakanlar Kurulu'na bağlı Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Kurulu Başkanı (1947-1951). ***Cilt III***, s.15, 16, 68, 116, 144, 203.

STOYKA - Romen sendika lideri. ***Cilt III***, s.23.

STOYKOV, HRİSTO (1897-1983) - Bulgar generali, Askeri Birlik aktifi, VC UK'de Kimon Georgiev'e muavinlik etti. ***Cilt III***, s.85.

STRAND, İRYA - Bak: NOUSİAYNEN, İRYA.

STROİLOV - SKP(b) aktifi, "Paralel Merkez" davasında 8 yıl hapis cezasına çarptırılıyor (1937). ***Cilt I***, s.165.

STROKAÇ, TİMOTEY AMVROSİEVİÇ (1903-1963) - Sovyet generali, Ukrayna Partizan Hareketi Kurmay Başkanı (1942-1945), USSC İçişleri Bakan Yardımcısı (1945-1946). ***Cilt II***, s.349, 351.

STRUDNİKOV - Bulgaristan İçişleri Bakanlığı'da görevli Sovyet destekçi eğitmen. ***Cilt III***, s.80.

STRUİK - Profesör. ***Cilt II***, s.326.

STRUJEVSKİ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.139, 360.

STRUMAN - albay, Bulgaristan'da Müttefik Devletler Denetim Komisyonu'nda Amerikan heyeti üyesi. ***Cilt III***, s.112.

STRUMSKİ, TODOR ATANASOV (1909-1973) - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt I***, s.148.

STUDENİKOV - Bak: STUDNİKOV.

STUDNİKOV [STUDENİKOV] - NKGB subayı, Bulgar Milli Emniyeti Teşkilatı'nda Sovyet destekçi eğitmen. ***Cilt III***, s.39, 46.

STUKOV, Y. - İnoradio yöneticisi (1939), baskı ve cezaya uğradı. ***Cilt I***, s.229.

STULBİNG - Alman garson. ***Cilt I***, s.107.

STYUART - ABD'de zorunlu askerliğe karşı kadın komitesi temsilcisi. ***Cilt III***, s.199.

STYUIRT - Yazar. ***Cilt II***, s.326.

SUÇKOV, A. İ. - Sovyet generali, Bulgaristan'da Müttefik Devletler Denetim Komisyonu Kurmay Başkanı. ***Cilt II***, s.109.

SUDOPLATOV, PAVEL ANATOLİEVİÇ (1907-1996) - NKVD'de şube şefi. ***Cilt II***, s.96, 111, 157, 170, 194, 197, 201, 202, 209, 211, 249, 251, 252, 271, 360, 438; ***Cilt III***, s.7, 51.

SUHAREV, KONSTANTİN PETROVİÇ (1899) - Sovyet komünisti, NKVD memuru, daha sonra KEYK İrtibat Bölümü Başkanı ve KEYK Bütçe Komisyonu Sekreteri (1939-1943), 1943'te SKP(b) MK Kalem Dairesi Başkan Yardımcısı, Komintern'in dağıtılmasından sonra geri kalan örgüt ve kuruluşların sorumlusu. ***Cilt I***, s.190, 224, 225, 233, 248; ***Cilt II***, s.7, 17, 40, 42, 43, 55, 59, 65, 66, 69, 71, 74, 83, 99, 103, 105, 107, 121, 126, 127, 134, 135, 138, 139, 142, 150, 152, 153, 157, 163, 164, 166, 172, 174, 177, 181, 187, 188, 191, 193, 194, 197, 203, 204, 205, 212, 213, 221, 222, 225, 227, 232, 241, 242, 253, 256, 262, 267, 268, 270, 275, 281, 283, 284, 286, 287, 296, 299, 300, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 309, 312, 315, 337, 338, 341, 344, 350, 352, 354, 362, 376, 400, 401, 403.

SUHAREVSKİ - SSCB Devlet Planlama Komitesi memuru. ***Cilt II***, s.241.

SUHORUÇKİN - SSCB Deniz Kuvvetleri subayı. ***Cilt II***, s.278.

SUHOV - SSCB'nin Varna Muavin Konsolosu, Deniz Kuvvetleri istihbarat görevlisi. ***Cilt II***, s.354, 357.

SUN TSİNLİN (1890-1981) - Sun Yatsen'in eşi ve yardımcı elemanı, Gomindan MYK üyesi (1926-1927), Çin'i Savunma Birliği'nin kuruluşuna öncülük etti (1938). ***Cilt I***, s.158.

SUN YATSEN (1866-1925) - Sinhay Devrimi'ni örgütlüyor (1911), Çin'in ilk cumhurbaşkanı (1912), Gomindan'ın (Ulusal Parti) kurucusu (1912) ve yöneticisi. ***Cilt I***, s.158.

SUPER - Hırvat pilotu. ***Cilt II***, s.251.

SURKOV, ALEKSEY ALEKSANDROVİÇ (1899-1983) - Sovyet şairi. ***Cilt III***, s.42, 51.

SUSAYKOV, İVAN ZAHAROVİÇ (1903-1962) - Sovyet generali. ***Cilt III***, s.51.

SUSLOV, MİHAİL ANDREEVİÇ (SKP(b) aktifi, 1941'de MK üyesi, 1947'den sonra MK Sekreteri. ***Cilt III***, s.168, 210, 227, 230, 231, 246, 250, 252, 253.

SVERÇEVSKİ, KAROL [VALTER] (1897-1947) - Polonya işçi hareketi aktifi, İspanya'da iç savaşa katıldı, SSCB'de kurulan Polonya Birinci Ordu Komutan Yardımcısı (1943-1944), 1944'ten itibaren PolİP MK üyesi, 1946'dan sonra Milli Savunma Bakanı, Polonya'da bir suikast sonucu öldürüldü. ***Cilt I***, s.193, 194; ***Cilt II***, s.143.

SVETLANKA - Bak: STALİNA, SVETLANA.

SVİRİN - KEYK İrtibat Bölümü elemanı. ***Cilt II***, s.17.

SVİRSKİ - Komintern'in Moskova'daki otelinin müdürü. ***Cilt II***, s.57.

SVİTALA, STANİSLAV (1896-1970) - AİKP aktifi, İspanya'da interbrigadist (1937-1939), OMİ'ye bağlı Enstitü 99 elemanı (1944-1945), 1945'te Almanya'ya döndü. ***Cilt II***, s.440.

SVOBODA - Bak: PROHOZKA, YAROSLAV.

SVOBODA, LUDVİG (1895-1979) - Çekoslovak generali, SSCB'deki Çekoslovak askeri birliklerini örgütleyen ekip üyesi. ***Cilt II***, s.434.

SYULEMEZOV, STOYAN (1910-1980) - iktisatçı, BuKP MDK üyesi (1948-1954). ***Cilt III***, s.252.

Ş

ŞABANSKİ, PETİR - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci, 1945'te Bulgaristan'a dönüyor, Bulgaristan'ın Ekonomik Yardımlaşma Konseyi Daimi Kurulu'ndaki ilk temsilcisi (1949). ***Cilt III***, s.13, 255.

ŞAHBAZYAN - Deniz filosu subayı. ***Cilt II***, s.379.

ŞAHT - ***Cilt I***, s.115.

ŞALHER - KEYK elemanı. ***Cilt I***, s.165.

ŞALNİKOVA, RAİSA - ***Cilt II***, s.26.

ŞAPOŞNİKOV, BARİS MİHAYLOVİÇ (1882-1945) - mareşal, Kızıl Ordu Kurmay Başkanı (1928-1931), M. V. Frunze Harp Akademisi Amiri (1932-1935), Genel Kurmay Başkanı (1937-1940), 1939'da SKP(b) MK aday üyesi, savunma bakanı yardımcısı (1940-1943), aynı zamanda Genel Kurmay Başkanı (1941-1942) ve Yüksek Harp Akademisi Amiri (1943-1945). ***Cilt I***, s.174, 218; ***Cilt II***, s.13, 110, 117.

ŞARFMAN - Doktor, Komintern'in otelindeki polikliniğin müdürü. ***Cilt II***, s.186, 198, 201, 270; ***Cilt III***, s.49.

ŞARİKOV - NKVD Özel Şube elemanı. ***Cilt I***, s.224.

ŞARONOV, NİKOLAY İVANOVİÇ - SSCB'de MOPR MK Başkanı. ***Cilt II***, s.176, 186, 189, 223, 251, 290, 297, 309; ***Cilt III***, s.48, 155.

ŞAROV - Bulgar komünisti. ***Cilt II***, s.234.

ŞAROVA - İşçi kadın. ***Cilt I***, s.146.

ŞATALİN - ***Cilt II***, s.57.

ŞATOROV, METODİ [MARKO] (1898-1944) - BuKP ve Makedon kurtuluş hareketi aktifi, 1942'den sonra BulP MK üyesi, III Askeri Bölge Kumandanı olarak bir çarpışma sırasında öldürüldü. ***Cilt I***, s.162; ***Cilt III***, s.149.

ŞATS, VİLHELM (1884) - Alman adli kimya uzmanı, Laypsig davasında bilirkişi. ***Cilt I***, s.106, 114, 115.

ŞATURİN, ALEKSEY İVANOVİÇ (1904-1975) - SKP(b) aktifi, general, önce SKP(b) Yaroslavl İl Teşkilatı, daha sonra Gorkiy İl Teşkilatı birinci sekreteri (1938-1940), SSCB Uçak Sanayii Bakanı (1940-1946). ***Cilt II***, s.106.

ŞÇADENKO, EFİM AFANASİEVİÇ (1885-1951) - Sovyet generali, SKP(b) MKK üyesi (1930-1934), SKP(b) MK aday üyesi (1939-1941), 1941'den itibaren MK üyesi, SSCB savunma bakanı yardımcısı (1941-1945). ***Cilt II***, s.13, 19, 20, 96, 190, 201, 281, 290.

ŞÇADRİN - NKVD memuru. ***Cilt II***, s.189, 308.

ŞÇERBAKOV, ALEKSANDIR SERGEEVİÇ (1901-1945) - MK kadrolu elemanı (1932-1936), SKP(b) Moskova Teşkilatı Sekreteri (1938-1945), aynı zamanda 1941'de SKP(b) MK sekreteri ve MK PB aday üyesi, 1942'den sonra PUR Müdürü, Sovinformbüro Müdürü ve savunma bakanı yardımcısı. ***Cilt I***, s.218; ***Cilt II***, s.10, 13, 15, 32, 61, 72, 79, 87, 90, 93, 95, 104, 105, 107, 109, 110, 116, 118, 126, 127, 128, 137, 139, 140, 141, 142, 144, 145, 149, 151, 152, 154, 155, 156, 159, 162,

163, 164, 166, 167, 183, 188, 191, 196, 197, 204, 208, 212, 216, 217, 221, 231, 235, 240, 241, 244, 248, 253, 255, 256, 258, 259, 260, 264, 265, 266, 267, 290, 300, 301, 302, 304, 305, 307, 308, 309, 311, 312, 315, 319, 334, 33, 381, 401, 402, 403; ***Cilt II***, s.6, 7.

ŞÇUSEV, ALEKSEY VİKTOROVİÇ (1873-1949) - Sovyet mimarı, akademisyen. ***Cilt III***, s.12.

ŞEFER, DİTRİH - Alman tarihçi. ***Cilt I***, s.81.

ŞEKSPİR, UYLYAM (1564-1616) - İngiliz şairi ve dram yazarı. ***Cilt I***, s.105, 136.

ŞELİKE, FRİTS - Alman komünisti, KİM'in Berlin Yayınevi'nin 1931'e kadar müdürü, daha sonra KEYK Basın-Yayın Şubesi'nde görevli destekçi ve SSCB Yabancı İşçiler Derneği Yayınevi Yönetim üyesi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ADC'de yayıncı. ***Cilt II***, s.374; ***Cilt III***, s.9.

ŞENBERG - Polonyalı telsiz telgrafçı kadın, Komintern'in İran ve Suriye ile irtibat noktasını kurmak üzere 1941'de KEYK tarafından Irak'a gönderildi. ***Cilt II***, s.245.

ŞERŞNYOV - Kızıl Ordu Genel Kurmay generali. ***Cilt II***, s.360.

ŞEVELKOV, NİKOLAY MİHAYLOVİÇ (1907) - Sovyet komünisti, KEYK İvedi Ekonomik İşler İrtibat Şubesi Başkan Yardımcısı (1938-1942). ***Cilt II***, s.78, 97, 126, 127.

ŞEYNMAN, ABRAM MENDELEEVİÇ (1900) - SKP(b) aktifi, SKP(b) MK Parti Kontrol Komisyonu Tahkikat Görevlisi (1935-1939), Komintern UKK politik raportörü ve büro şefi (1938-1941). ***Cilt II***, s.52, 65, 67, 79.

ŞİPİN - Bak: ÇIN YUN.

ŞİBANOV - KEYK'in Çin için oluşturduğu gruptaki KİM temsilcisi. ***Cilt II***, s.54, 159.

ŞİKİN, YOSİF VASİLEVİÇ (1906-1973) - Sovyet generali, PUR Müdür Yardımcısı (1942-1945) ve Müdürü (1946-1949). ***Cilt II***, s.438, 439; ***Cilt III***, s.11, 12.

ŞİLİNG - Bak: TSUKER, ERVİN.

ŞİMÇUK - Doktor. ***Cilt III***, s.232, 246.

ŞİMENOVİÇ - Çekoslovakya'nın Sofya büyükelçisi. ***Cilt III***, s.254, 257.

ŞİR, EUGENİUŞ (1915) - 1934'ten itibaren Polonya KP üyesi, 1936'dan sonra FrKP üyesi, SSCB Polonyalı Yurtseverler Birliği üyesi, 1944'te PolİP ve Polonya Partizan Kuvvetleri Kurmayı üyesi, sanayi ve ticaret bakanı yardımcısı (1946-1949), 1948'den sonra PBİP MK üyesi. ***Cilt II***, s.335.

ŞİROKİ, VİLYAM (1902-1971 - Çekoslovakya KP aktifi, MK üyesi (1929-1963), KEYK aday Üyesi (1935-1943), KEYK'in kadrolu kıdemli raportörü (1940-1941), 1945'ten sonra Slovakya KP Başkanı ve Çekoslovakya Başbakan Yardımcısı, ÇeKP MK Prezidyumu üyesi (1948-1963). ***Cilt I***, s.173, 223, 224, 225; ***Cilt II***, s.42, 43, 58, 59, 82, 434.

ŞİŞKOV - Bulgar subayı. ***Cilt III***, s.194.

ŞİŞKOVA - KEYK İvedi Ekonomik İşler Dairesi elemanı kadın. ***Cilt II***, s.195.

ŞKİRYATOV, MATVEY FYODOROVİÇ (1883-1954) - SKP(b) aktifi, SKP(b) MKK Prezidyumu üyesi (1923-1934) 1939'dan itibaren MK üyesi, Parti Kontrol Komisyonu üyesi (1934-1939) ve başkan yardımcısı (1939-1952), Komintern VII Kongre delegesi. ***Cilt I***, s.161, 162, 174, 183, 224; ***Cilt II***, s.13, 15, 50, 51, 52, 107, 117, 118, 403, 419; ***Cilt III***, s.45, 68.

ŞKVOR - Çekoslovakya Şkoda Fabrikası Müdürü. ***Cilt II***, s.38.

ŞLAUH - Profesör. ***Cilt II***, s.326.

ŞLAYHER, KURT FON (1882-1934) - Alman generali, savaş bakanı (1932), başbakan (1932-1933), Gestapo tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.112, 113.

ŞLÜTER, MAKS - AİKP üyesi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.111, 114.

ŞLYUKOV - ***Cilt III***, s.108, 174.

ŞMAL, RİHARD - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104.

ŞMALFUS, ERİH - AlKP aktifi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

ŞMERAL, BOHUMİR (1880-1941) - Çekoslovakya KP'nin kurucularından, MK üyesi (1921-1929; 1936-1941), KEYK ve KEYK Prezidyumu üyesi (1922-1935), Komintern UKK üyesi (1935-1941). ÇeKP Dış Merkezi'nin ve KEYK'in çalışmalarına katıldı (1938-1941). Fransa, Almanya, Moğolistan ve Balkan ülkelerinde KEYK'in verdiği görevleri yerine getirdi. ***Cilt I***, s.141, 145, 151, 154, 157, 210, 216, 221, 223, 224, 225, 228, 235, 246; ***Cilt II***, s.27, 53, 62, 78, 79, 80.

ŞMİDKE, KAROL (1897-1952) - ÇeKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1939-1943). 1943'te Slovakya'ya aktarıldı, 1943'ten itibaren Slovakya KP MK üyesi, parti başkanı (1944-1945), partizan müfrezeleri kurmay başkanı (1944), Slovakya Ulusal Kurul başkan yardımcısı (1945-1946) ve başkanı (1948-1950). ***Cilt II***, s.376, 377, 379; ***Cilt III***, s.201.

ŞMİDT, OTO YULEVİÇ (1891-1956) - Akademisyen, SSCB Bilimler Akademisi Birinci Başkan Yardımcısı (1939-1942), SSCB Yüksek Sovyet milletvekili (1937-1946). ***Cilt I***, s.173.

ŞMİDT, RİHARD - Alman Kızıl Yardım üyesi, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.111, 112.

ŞOLOHOV, MİHAİL ALEKSANDROVİÇ (1905-1984) - Sovyet yazarı, akademisyen, milletvekili, 1934'ten itibaren SSCB Yazarlar Birliği yönetimi üyesi. ***Cilt I***, s.143.

ŞOLTS, RUDOLF - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104.

ŞOR, MARTA - Avusturya KP aktifi, KEYK Basın Şubesi elemanı (1940-1943), Bulgaristan'da (1940) ve Meksika'da (1941) Komintern'in verdiği görevleri yerine getirdi, 1943'ten sonra İnoradio Almanya redaksiyonu üyesi. CiltII, s.18, 135, 145, 297.

ŞPİNER - Bak: GENÇEV, İVAN.

ŞPİTS - Alman polis komiseri. ***Cilt I***, s.107.

ŞPOLTS - Çekoslovakya KP aktifi. ***Cilt I***, s.190.

ŞRAM - Çekoslovakya KP aktifi. ***Cilt I***, s.232.

ŞRAYBER, ANNA - Laypsig davasında tanık kadın. ***Cilt I***, s.85, 109.

ŞRAYBER, OTO - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s. 113.

ŞRÖDER, D. - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109.

ŞTAFEFURD, HENRİ - ***Cilt I***, s.107.

ŞTARKER, KURT - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.102.

ŞTAYNBAH, GEORG (1894) - Alman ağır ceza masası memuru, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.109.

ŞTAYNHARDT, LAURINS - ABD'nin Türkiye Büyükelçisi. ***Cilt II***, s.190.

ŞTERN, ASYA İSAEVNA - G. Dimitrov'un KEYK ve OMİ'deki sekreteri kadın. ***Cilt II***, s.22, 29, 133, 308, 371, 372, 375, 426, 428; ***Cilt III***, s.51, 95.

ŞTERN, LİNA SOLOMONOVNA (1878-1968) - Sovyet fizyolog akademisyen. ***Cilt III***, s.156.

ŞTOLTS - Alman çavuşu. ***Cilt II***, s.117.

ŞTÖKER, VELTER (1891-1939) - AlKP MK üyesi. ***Cilt I***, s.90.

ŞTRAND - İsveç KP aktifi kadın. ***Cilt II***, s.50.

ŞTRAND - İsveç KP aktifi. ***Cilt II***, s.12.

ŞTRASER - ***Cilt II***, s.134.

ŞUAZİ, MARİZE - Fransız azeteci kadın, *Entransijan* gazetesi muhabiri. ***Cilt I***, s.130, 136.

ŞUBİN, PYOTRABRAMOVİÇ (1878-1937) - SKP(b) aktifi, 1925'te KEYK elemanı, Komintern VII. Kongre hazırlıklarıyla ilgili KEYK komisyonu üyesi (1935), G. Dimitrov'un politik sorunlar yardımcısı (1936-1937), Stalin'in baskılarına kurban gitti. ***Cilt I***, s.165.

ŞUDEL, OTO - *Forverts* gazetesinin (Bazel)

muhabiri. ***Cilt III***, s.98.

ŞUKLİN - OMİ Sekreterlik Başkanı. ***Cilt II***, s.391, 396, 410, 414.

ŞULENBURG, FRİTS FON DER - Almanya'nın Moskova büyükelçisi. ***Cilt II***, s.84.

ŞULER, RİHARD - Avusturyalı gazeteci yazar. ***Cilt I***, s.80.

ŞULTS - Alman yarbayı. ***Cilt I***, s.105.

ŞUMEYKO - OMİ elemanı. ***Cilt II***, s.380, 414, 415; ***Cilt III***, s.42, 52.

ŞURUPOV, İ. M. - Sovyet Sanayi kooperatifleri hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14.

ŞUTS, RİHARD - Tıp konusunda uzman danışman, Laypsig davasında bilirkişi. ***Cilt II***, s.114.

ŞVAB, ZEP - AİKP aktifi, 30'lu-40'lı yıllarda KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.168.

ŞVERMA, YAN (1901-1944) - Çekoslovakya KP aktifi, 1929'dan itibaren MK ve PB üyesi, milletvekili (1935-1938), KEYK aday üyesi (1935-1943), *Rude Pravo* gazetesi Başredaktörü (1936-1938), Paris'teki ÇeKP MK DB üyesi (1938-1940), SSCB'de mülteciyken KEYK'te, İnoradio Çekoslovakya redaksiyonunda, SSCB Slavlar Komitesinde ve SSCB'deki Çekoslovak Birlikleri Politik Dairesi'nde çalıştı, Slovakya Ulusal Ayaklanması'na aktif bir şekilde katıldı, Kasım 1944'te öldürüldü. ***Cilt I***, s.223, 225, 239; ***Cilt II***, s.43, 100, 112, 123, 124, 155, 156, 163, 177, 187, 235, 249, 250, 251, 258, 259, 285, 288, 289, 294, 304, 311, 319, 368, 379, 434.

ŞVERNİK'LER - Nikolay Mihayloviç Şvernik ailesi. ***Cilt II***, s.25, 30.

ŞVERNİK, MARİYA FYODOROVNA - N. M. Şvernik'in eşi. ***Cilt II***, s.25, 102, 112, 168.

ŞVERNİK, NİKOLAY MİHAYLOVİÇ (1888-1970) - SKP(b) aktifi, 1925'ten itibaren MK üyesi, MK sekreteri (1926-1927), Sovyet Sendikaları Merkez Konseyi Birinci Sekreteri (1930-1944), PB aday üyesi (1939-1952), SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Birinci Başkan Yardımcısı (1944-1946) ve Başkanı (1946-1953). ***Cilt II***, s.13, 24, 25, 26, 30, 32, 72, 93, 95, 107, 110, 111, 112, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 168, 183, 218, 255, 256, 278, 309, 335, 336, 337, 340, 419; ***Cilt III***, s.193.

ŞVEYK - Bir AİKP aktifinin takma adı. ***Cilt II***, s.24; ***Cilt III***, s.9.

T

TABAKOV, PRODAN (1904-1941) - Bulgaristan Komünist Gençler Birliği aktifi, 1925'ten itibaren SSCB'de politik mülteci, İspanya'da interbrigadist (1937-1939), bir grup paraşütçü ile Bulgaristan'a aktarıldıktan sonra öldürüldü. ***Cilt II***, s.98.

TABUİ, JENEVİEV - Fransız gazeteci kadın. ***Cilt II***, s.326.

TAÇEV, VASİL - Bulgar tarım uzmanı. ***Cilt II***, s.396.

TAGANEVSKİ - Sovyet doktoru, Barviha Sanatoryumu Müdürü. ***Cilt I***, s.245, 246.

TAGAROV, PAVEL 1892-1977) - doktor, BuKP aktifi, Bulgaristan'ın Polonya büyükelçisi (1945-1949). ***Cilt III***, s.58, 71, 97.

TAGİEV - SSCB İstanbul Muavin Konsolosu. ***Cilt II***, s.229.

TAKOV, PEKO (1909-2001) - BuKP aktifi, Genel Çiftçi Sendikaları Başsekreteri (1945-1948), 1948'de BuKP MK aday üyesi. ***Cilt III***, s.65, 252.

TALENSKİ - *Krasnaya Zvezda* gazetesinde çalışan bir Sovyet generali. ***Cilt II***, s.422.

TALER, VERNER - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.103.

TAMARA - ***Cilt I***, s.129, 135.

TANEV - Bak: TANEV, VASİL.

TANEV - Bulgar doktoru. ***Cilt III***, s.222.

TANEV - Bulgaristan'ın Stokholm ticari müşaviri. ***Cilt III***, s.116.

TANEV - Vasil Tanev'in kardeşi. ***Cilt III***, s.20.

TANEV, ANTON - Bak: YUGOV, ANTON.

TANEV, VASİL (1897-1941) - BuKP aktifi, Yugoslavya'da ve SSCB'de politik mülte-

ci (1923-1933), Laypsig davasında sanık, SSCB'de politik mülteci (1934-1941), 1941'de KEYK tarafından Bulgaristan'a aktarıldı ve orada öldürüldü. ***Cilt I***, s.89, 92, 101, 103, 106, 107, 109, 110, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 121, 124, 125, 126, 127, 135, 137, 142, 144, 247; ***Cilt II***, s.98.

TANYA - Bak: NİKOLOVA, TANYA.

TAOHARİ - Bak: CORCESKU, TEOHARİ.

TARABANOV, MİLKO (1905-1975) - Bulgar diplomatı. ***Cilt III***, s.213.

TARAPANOV, NİKOLA (1865-1946) - Bulgar, Berlin'de serbest doçent, Laypsig davasında Bulgarca tercümanı. ***Cilt I***, s.75, 81, 84, 85, 110, 113, 114.

TARASOV - NKVD elemanı, SSCB Paris Başkonsolosu. ***Cilt II***, s.41, 45 96, 128, 130.

TARASOV - SSMK aktifi. ***Cilt II***, s.402, 414; ***Cilt III***, s.24.

TARAŞMANOV - Bulgaristan'ın Belgrad ticari müşaviri. ***Cilt III***, s.116.

TASEVA, İRİNA (1910-1990) - Bulgar sanatçısı kadın. ***Cilt III***, s.254.

TASKOV, BORİS - BuKP aktifi, 1948 yılında MK üyesi. ***Cilt III***, s.251.

TAŞEV, TAŞO (1909-1997) - doktor, profesör, Sofya Kızıl Haç Hastanesi Müdürü (1944-1945), G. Dimitrov'un özel doktoru. ***Cilt III***, s.214, 215, 222, 246, 258.

TATARENKO, PYOTR TİMOFEEVİÇ (1908) - Sovyet komünisti, KEYK'te Dimitrov'un yardımcısı (1938-1943), KEYK Personel Şubesi elemanı (1943). ***Cilt II***, s.117, 121, 124, 126, 137, 138, 153, 170, 178, 179, 195, 198, 257, 312.

TATARESKU, GEORGE (1886-1961) - Romanya devlet adamı, değişik hükümetlerde bakan (1927-1940), başbakan (1934-1937), Kraliyet Konseyi üyesi (1938-1939), başbakan yardımcısı (1939-1940; 1945-1947). ***Cilt II***, s.413; ***Cilt III***, s.115.

TAUGEN - İsKP yönetici aktifi, İspanya iç savaşına katılıyor. ***Cilt I***, s.235.

TAVRENKOV - İkinci Ukrayna Cephesi'nde Sovyet generali. ***Cilt II***, s.393.

TAYHERT, PAUL (1897-1945) - Alman avukat, Çelik Miğfer birliği üyesi, Laypsig davasında Bulgarların resmî görevli savunma avukatı. ***Cilt I***, s.96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 107, 108, 110, 111, 113, 114, 115, 116, 118, 122, 123.

TAYMİ - Finlandiya KP aktifi. ***Cilt II***, s.21, 263, 265, 266.

TEDESKİ - İtKP aktifi. ***Cilt II***, s.352.

TEDİ - Bak: TELMAN, ERNST.

TELMAN, ERNST [TEDİ] (1886-1944) - AlKP militanı, 1921'den itibaren MK üyesi, 1924'ten itibaren PB üyesi, 1925'den itibaren MK Başkanı, Komintern III-V. kongre delegesi (1921-1924), KEYK aday üyesi (1924-1928), KEYK üyesi (1928-1943), 1933'ten sonra Almanya'da cezaevinde, Buhenvald toplama kampında öldürüldü. ***Cilt I***, s.110, 113, 139, 141, 142, 143, 193, 200; ***Cilt II***, s.40, 66, 117, 384; ***Cilt III***, s.50.

TELMAN, İRMA - Ernst Telman'ın kızı. ***Cilt III***, s.50.

TELMAN, ROZA - Ernst Telman'ın eşi. ***Cilt III***, s.50.

TEMKOV, VESELİN - Bulgar spor uzmanı. ***Cilt III***, s.28, 32.

TENEVA - SSCB'de Bulgar mülteci kadın. ***Cilt III***, s.44.

TEOLOV, LAMBO - BuKP aktifi, BuKP MK üyesi. ***Cilt III***, s.251.

TEREBİNSKİ, NİKOLAY NAUMOVİÇ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.335, 336, 357, 360, 367, 369; ***Cilt III***, s.156.

TERPEŞEV, DOBRİ [PETİR] (1884-1967) - BuKP aktifi, MK üyesi ve MK Örgütlenme Sekreteri (1938-1941), PB üyesi (1943-1950), devlet bakanı (1944-1947), Yüksek Ekonomi Konseyi ve aynı zamanda Devlet Planlama Komisyonu Başkanı (1944-1950). ***Cilt II***, s.382, 386, 388, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 397, 404, 405; ***Cilt III***, s.26, 58, 75, 82, 92, 99, 101, 118, 169, 173, 174, 196, 204, 233, 251, 253, 254, 257.

TERPEŞEV, STEFAN - Dobri Terpeşev'in oğlu. ***Cilt II***, s.415, 417, 432, 433.

TERZİEV, NİKOLAY VLADİMİROVİÇ (1890-1962) - SSCB Bilimler Akademisi Devlet ve Hukuk Enstitüsü elemanı (1936-1962). ***Cilt II***, s.400.

TERZİN - general, Yugoslavya'nın Moskova'daki askeri temsilciliğinin yöneticisi. ***Cilt II***, s.399.

TERZİYSKİ, TEMELAKİ KOTEV (1885) - BuKP ve kooperatif hareketi aktifi, 1925'ten sonra SSCB'de politik mülteci ve SKP(b) üyesi, baskı ve cezaya uğradı (1937-1940). ***Cilt II***, s.415, 417, 433.

TEVOSYAN, İVAN FYODOROVİÇ (1902-1958) - SKP(b) aktifi. SSCB Savunma Sanayii Bakanı Birinci Yardımcısı (1936-1939), SSCB Gemi Yapımı (1939-1940) ve Madencilik (1940-1948) Bakanı. ***Cilt II***, s.13.

TİÇİNKOV - ***Cilt I***, s.230.

TİHONOV, NİKOLAY SEMYONOVİÇ (1896)-1979) - Sovyet yazarı, toplum adamı, 1944'te Sovyet Yazarlar Birliği Sekreteri, Sofya'da muhabir. ***Cilt II***, s.390, 422, 427, 433; ***Cilt III***, s.8, 57.

TİMEV - Bulgaristan Adalet Bakanı Yardımcısı. ***Cilt III***, s.257.

TİMOŞEL - Avustralya KP aktifi. ***Cilt II***, s.378.

TİMOŞENKO, SEMYON KONSTANTİNOVİÇ (1895-1970) - Sovyet mareşali, SKP(b) MK üyesi (1939-1952), SSCB Savunma Bakanı (1940-1941), SSCB Silahlı Kuvvetler Yüksek Komutanlık Genel Kurmay üyesi (1941-1945). ***Cilt II***, s.32, 35, 41, 44, 46, 48, 52, 71.

TİMOV - Fransa'da oturan bir Bulgar. ***Cilt II***, s.63.

TİMOVA, DORA - SSCB'de bir Bulgar mülteci kadın. ***Cilt III***, s.8, 17.

TİNEVA, KOYKA (1880-1964) - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1923-1946), KEYK Uluslararası Kadın Sekreterliği üyesi, Krestintern (Köylü Enternasyonali) elemanı, Yabancı Diller Neşriyat Evi'nde redaktör. ***Cilt II***, s.158.

TİSO, H. - Bir İsviçreli. ***Cilt I***, s.116.

TİTKO - Bak: ÇERNOKOLEV, TİTKO.

TİTO, YOSİP BROZ [VALTER] (1892-1980) - YugKP aktifi, 1934'ten itibaren MK ve PB üyesi, Komintern VII. Kongre delegesi (1935), 1935-1936'da KEYK Balkan Ülkeleri Sekreterliği'nde çalıştı, 1937'den itibaren YugKP'nin yöneticisi, İspanya'da interbrigadist, 1940'tan sonra MK Genel Sekreteri, Yugoslavya Halk Kurtuluş Ordusu Başkomutanı (1941-1945), Geçici Hükümet Başkanı (1944-1946), Başbakan (1946-1953), mareşal. ***Cilt I***, s.181, 225; ***Cilt II***, s.11, 101, 150, 151, 155, 159, 167, 170, 175, 176, 187, 204, 214, 238, 258, 260, 269, 276, 278, 279, 289, 292, 293, 295, 304, 319, 320, 322, 327, 328, 334, 336, 337, 338, 340, 341, 344, 349, 350, 354, 355, 356, 362, 367, 372, 374, 383, 386, 387, 392, 394, 398, 419, 423, 428, 430, 436, 437, 438; ***Cilt III***, s.9, 19, 29, 59, 61, 63, 64, 76, 79, 81, 82, 91, 92, 106, 112, 113, 114, 117, 118, 119, 134, 140, 147, 153, 160, 166, 168, 169, 170, 171, 174, 179, 180, 182, 185, 186, 197, 198, 199, 200, 203, 205, 241, 249.

TİTORENKOV - Bulgar, pilot. ***Cilt II***, s.396, 397.

TKAÇUK - Prag'daki Sovyet elçiliği elemanı. ***Cilt I***, s.250.

TOBOSO, E. - Bak: FALKON, İREN.

TODORÇO - Bak: DİMİTROV, TODOR.

TODOROV - ***Cilt I***, s.188.

TODOROV, FERDİNAND - Bulgar maden işçisi. ***Cilt III***, s.54.

TODOROV, KİRİL - Bulgar heykeltraş. ***Cilt III***, s.29, 204.

TODOROV, KOSTA (1889-1947) - Bulgar gazeteci, BHÇB aktifi, diplomat, Laypsig Davası Sanıklarını Savunma Komitesi üyesi (1933-1934), politik mülteci (1923-1947). ***Cilt I***, s.109, 129; ***Cilt II***, s.330.

TODOROV, PETİR (1881-1955) - Bulgaristan Radikal Demokrat Partisi, 1934'ten

itibaren Politik Çevre-Zveno yöneticilerinden, maliye bakanı (1923-1926; 1934-1935), Bulgaristan Belgrad Büyükelçisi (1945-1947). ***Cilt III***, s.81.

TODOROVA, RADA (1902-1987) - BuKP aktifi, MOPR Sekreteri (1932-1935), BuKP MK üyesi (1936-1937), Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı (1947-1950), Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu yönetim üyesi (1947-1987). ***Cilt III***, s.204.

TODOROVA, ZDRAVKA - Bulgar tekstil işçisi, Remis üyesi kadın. ***Cilt III***, s.5.

TOKA, SALÇAK KALBAKHOREKOVİÇ (1901-1973) - Sovyet yazarı, Tuva Devrimci Halk Partisi Genel Sekreteri (1932-1944), SKP(b) Tuva İl Teşkilatı Birinci Sekreteri (1944-1973). ***Cilt I***, s.238.

TOLBUHİN, FYODOR İVANOVİÇ (1894-1949) - Sovyet mareşali, Ukrayna Üçüncü Cephe Komutanı, Romanya, Bulgaristan, Yugoslavya, Macaristan ve Avusturya'nın kurtuluşuna katıldı, Romanya ve Bulgaristan'da MDDK Başkanı. ***Cilt II***, s.384, 387, 389, 394; ***Cilt III***, s.9, 70, 71, 78, 81, 97, 100, 101.

TOLİATİ, PALMİRO [ALFREDO ERKOLİ] (1893-1964) - İtKP ve Komintern aktifi, 1922'den itibaren MK üyesi, 1923'ten itibaren İtKP Yönetimi üyesi, KEYK üyesi (1924-1943), partinin KEYK temsilcisi (1926), 1926'dan sonra İtKP Genel Sekreteri, partinin Fransa ve İsviçre'deki Dış Merkez yöneticisi (1927-1928), KEYK Prezidyumu üyesi (1928-1943), KEYK Sekreterliği üyesi (1935-1943), İsKP'de KEYK temsilcisi, 1944'te İtalya'ya döndü, değişik hükümetlerde bakan (1944-1946), 1946'dan sonra milletvekili, 1948'den sonra İtKP'nin parlamento grup başkanı. ***Cilt I***, s.141, 151, 153, 154, 155, 160, 162, 163, 165, 168, 169, 171, 180, 181, 182, 183, 192, 198, 201, 207, 208, 209, 210, 230, 232, 234, 235, 236, 239, 241, 243, 244, 245, 246, 248; ***Cilt II***, s.8, 22, 24, 27, 28, 29, 30, 32, 35, 38, 40, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 71, 73, 74, 75, 76, 78, 82, 83, 84, 85, 97, 98, 110, 112, 114, 116, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 133, 138, 140, 141, 143, 146, 147, 150, 152, 153, 157, 160, 161, 170, 176, 178, 179, 195, 198, 219, 230, 232, 237, 238, 240, 241, 242, 243, 262, 266, 269, 273, 275, 284, 285, 290, 291, 299, 300, 302, 303, 312, 331, 335, 338, 340, 342, 343, 352, 362, 363, 368, 370, 423, 424; ***Cilt III***, s.7, 8, 10, 26, 120.

TOLİNGTON - İngiliz diplomatı. ***Cilt III***, s.104.

TOLMAÇOV, S. İ - Sovyet kooperatif sanayi hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.14.

TOLSTOY, ALEKSEY NİKOLAEVİÇ (1883-1945) - Sovyet yazarı, akademisyen. ***Cilt II***, s.426.

TOLSTOY, LEV NİKOLAEVİÇ (1828-1910) - Kont, Rus yazarı. ***Cilt I***, s.148; ***Cilt II***, s.140

TOMOV - Bak: POPTOMOV, VLADİMİR.

TOMOV - Bulgar binbaşı, Sovyet Harp Akademisi'ne öğrenime gönderildi. ***Cilt III***, s.25, 26.

TOMOV, DİMİTİR (1908-1948) - Bulgar subayı, korgeneral (1944), BuKP üyesi (1945), savaş bakanlığında yüksek görevlerde bulunuyor, ihanet ve sabotaj suçlamasıyla 1948'de idam cezasına çarptırıldı. ***Cilt III***, s.209.

TOMPSIN, TEODOSİYA - Binbaşı Uylyam Tompsın'ın annesi. ***Cilt III***, s.115.

TOMPSIN, UYLYAM FRANK (1920-1944) - İngiliz anti-faşist, binbaşı, Halk Kurtuluş Ayaklanma Ordusu Genel Kurmayı ile irtibattan sorumlu İngiliz askeri misyonu başkan yardımcısı, çatışma sırasında esir alınıyor ve Bulgar polisi tarafından öldürüldü. ***Cilt III***, s.115.

TOMSKİ, MİHAİL PAVLOVİÇ (1880-1936) - SKP(b) aktifi, 1919'dan itibaren MK üyesi, 1919'da SSMK Prezidyumu Başkanı, KEYK üyesi (1920), PB üyesi (1922-1930), Stalin'in baskı dönemi başında intihar etti. ***Cilt I***, s.158, 175.

TONÇEV, STEFAN - BHÇB aktifi, BHÇB DK üyesi, bakan. ***Cilt III***, s.58, 59, 66, 70, 73, 75, 77, 81, 92, 99, 254

TONÇİÇEVA, NADA - Yugoslav sanatçısı kadın. ***Cilt III***, s.190.

TOPALOV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt III***, s.26.

TOPALOVA, MARA - SSCB'de Bulgar mülteci kadın. ***Cilt II***, s.416.

TOPALSKİ, VASİL - BuKP aktifi, 1948'de MK aday üyesi. ***Cilt III***, s.252.

TOPENÇAROV, VLADİMİR İVTİMOV (1905-1997) - BuKP MK elemanı (1934-1936), Fransa ve Belçika'da politik mülteci (1936-1938), Enformasyon ve Sanat Bakanlığı Basım Genel Müdürü (1945-1947), Dışişleri Bakan Yardımcısı (1947-1949). ***Cilt III***, s.103, 106, 131, 165, 204.

TORES, ANRİ (1891) - Parisli avukat, Laypsig davasında G. Dimitrov'un savunmasına katıldı. ***Cilt I***, s.96, 98.

TOREZ - Arjantin KP aktifi, Komintern VII Kongre delegesi (1935). ***Cilt I***, s.173.

TOREZ, JANET VERMERİ [JANET] (1910) - Moris Torez'in eşi, FrKP aktifi, FrKP MK üyesi (1947-1968). ***Cilt III***, s.46.

TOREZ, MORİS [JAN; MORİS] (1900-1964) - FrKP kurucu üyesi, 1924'ten itibaren MK üyesi, 1925'ten itibaren PB üyesi ve MK Sekreteri, MK Genel Sekreteri (1930-1964), KEYK üyesi (1928-1943), KEYK Prezidyumu üyesi (1935-1943), 1939 'dan itibaren milletvekili, devlet bakanı (1945-1946), Başbakan yardımcısı (1946-1947). ***Cilt I***, s.140, 151, 152, 153, 154, 155, 161, 173, 178, 181, 183, 184, 192, 194, 195, 198, 201, 207, 208, 211, 217, 220, 226, 230, 246, 247; ***Cilt II***, s.5, 11, 14, 19, 20, 22, 35, 40, 41, 53, 60, 64, 73, 74, 82, 84, 89, 97, 99, 103, 110, 117, 135, 139, 143, 148, 149, 179, 202, 220, 238, 240, 242, 243, 259, 265, 270, 271, 272, 274, 278, 288, 289, 290, 291, 294, 300, 302, 307, 312, 334, 338, 340, 342, 344, 358, 359, 367, 373, 383, 388, 395, 396, 397, 398; ***Cilt III***, s.19, 33, 46, 49, 113, 168.

TORGLER, ERNST (1893-1963) - AİKP MK üyesi, AİKP Rayhstag grup başkanı (1932-1933), Laypsig davasında sanık, 1935'te KEYK Sekreterliği kararıyla partiden ihraç edildi, 1948'de Alman Sosyal Demokrat Parti üyesi oldu. ***Cilt I***, s.101, 102, 104, 106, 107, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 135, 138, 243.

TORGLER, MARGARETE - Ernst Torgler'in eşi. ***Cilt I***, s.107.

TOSKANİNİ, ARTURO (1867-1957) - İtalyan orkestra şefi, 1928'den sonra ABD'de oturdu. ***Cilt II***, s.326.

TOŞEV, TODOR (1899-1976) - Bulgar generali, Askeri Birlik (1929-1944) ve BuKP (1944'ten itibaren) aktifi, Bulgaristan İşçi Partisi MK Merkez Askeri Komisyon (1942-1943) ve Halk Kurtuluş Ayaklanma Ordusu Genel Kurmay üyesi (1943-1944), Birinci Piyade Tümeni Komutanı (1944-1945). ***Cilt III***, s.16, 60, 81, 84, 85, 99, 103.

TOUT - Macaristan KP aktifi, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.283.

TOVSTUHA - G. Dimitrov ailesinin yakını bir kadın. ***Cilt II***, s.192, 193, 196, 250, 280, 418.

TRAHMAN, ELENA LVOVNA - Sovyet doktoru kadın. ***Cilt II***, s.374; ***Cilt III***, s.94, 155, 156, 232.

TRAHTENBERG, ALEKSANDIR - ABD KP aktifi, Komintern IV. Kongre delegesi (1922), 1939'da partinin KEYK delegesi. ***Cilt I***, s.235.

TRAY - SSCB'de politik mülteci, 1942'de KEYK tarafından Saarbrüken'e aktarıldı. ***Cilt II***, s.203.

TRAYÇKE - ***Cilt I***, s.115.

TRAYÇO - Bak: KOSTOV, TRAYÇO.

TRAYKOV, GEORGİ (1898-1975) - BHÇB aktifi, Yönetim Kurulu Başkanı (1945-1947), BHÇB Sekreteri (1947-1974), Tarım Bakanı (1946-1949), Başbakan Yardımcısı (1947'-1949). ***Cilt III***, s.57, 65, 69, 99, 108, 111, 114, 115, 117, 118, 140, 161, 166, 168, 169, 174, 204, 234, 235, 254.

TRAYNİN, ARON NAUMOVİÇ (1883-1957) - Sovyet hukukçusu, 1948'den son-

ra Moskova Üniversitesi profesörü, 1947 'den itibaren SSCB Bilimler Akademisi'nde muhabir üye, Uluslararası Demokratik Hukukçular Birliği Başkan Yardımcısı (1947-1948). ***Cilt II***, s.408.

TREAN, MORİS [LEGRO] (1900-1949) - FrKP aktifi, 1932'den itibaren parti yönetiminin güvenliğinden ve FrKP'nin illegal bağlarından sorumlu, 1934'ten itibaren MK Kadrolar Komisyonu yöneticisi, MK üyesi (1937-1945), Batı Avrupa'da KEYK'in özel görevlerini yaptı, 1940'ta parti yönetiminden uzaklaştırıldı. ***Cilt I***, s.172, 173, 198, 208, 213, 216, 222, 223, 227, 241, 245, 246; ***Cilt II***, s.8, 16.

TRENDAFİLOV, STOYAN (1899-1982) - Bulgar generali, Askeri Birlik aktifi, 1944'ten itibaren BuKP aktifi, Bulgaristan Halk Ordusu Zırhlı Birlikler Komutanı (1945-1947). ***Cilt III***, s.60.

TRINSKİ SLAVÇO [SAVOV, SLAVÇO; STAMENOV, SLAVÇO] (1914-1999) - BuKP aktifi, partizan birlik komutanı (1942-1944), 1944'te bölük komutanı, general, BuKP MK aday üyesi (1945-1962). ***Cilt III***, s.29, 30, 46, 51, 163, 252.

TRİFONOV - ***Cilt III***, s.131.

TRİFONOV - KEYK İdari İşler Şubesi sorumlu elemanı. ***Cilt II***, s.57, 69, 99.

TRİFONOV - NKVD subayı. ***Cilt II***, s.133, 135, 136, 145, 182, 222, 273, 280, 312.

TRİKEV - NKVD subayı, SSCB Sofya Büyükelçiliği elemanı. ***Cilt II***, s.369.

TROİTSKAYA - Sovyet generali kadın. ***Cilt III***, s.15, 25.

TROSK. - Açıklanamayan bir isim. ***Cilt I***, s.129.

TROTSKİ [TROÇKİ], LEV DAVİDOVİÇ (1879-1940) - 1917'den itibaren SKP(b) MK üyesi ve PB (1919-1926) üyesi, sırasıyla: Dışişleri Bakanı, Askeri ve Deniz Sorunları Bakanı ve Cumhuriyet Devrimci Askeri Konsey Başkanı (1919-1925), KEYK aday üyesi (1920-1921; 1922-1926), KEYK üyesi (1921-1922), KEYK Prezidyumu üyesi (1919-1926), 1929'da SSCB'den sınırdışı edildi, Türkiye'de, Norveç'te ve Meksika'da oturdu, IV Enternasyonal'in kurucusu ve ideolojik lideri, Moskova'daki birinci davada idama mahkum edildi (1936), Sovyet gizli servislerinin yaptığı ciddi hazırlıktan sonra İspanyol komünist Ramon Merkader tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.160, 165, 174, 175; ***Cilt II***, s.32.

TROYAN - SLKGB aktifi. ***Cilt III***, s.8.

TRUHİN - KEYK'in İran'daki irtibat noktasında telsiz telgrafçı. ***Cilt II***, s.146.

TRUMAN, HARİ (1884-1972) - ABD Demokratik Parti aktifi, senatör (1934-1944), ABD Başkan Yardımcısı (1944-1945), ABD Başkanı (1945-1953). ***Cilt II***, s.439; ***Cilt III***, s.50, 51, 112, 137, 158, 199, 243.

TRUNER - Avusturya KP üyesi, telsiz telgrafçı kadın. ***Cilt II***, s.378.

TSAHOV, PAUL - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.102.

TSANKOV, ALEKSANDIR (1879-1959) - Bulgaristan başbakanı (1923-1926), 1926'dan itibaren Halk Meclisi Başkanı, eğitim bakanı (1930-1932), Ulusal Sosyal Hareket'in kurucusu (1932), Eylül 1944'te Almanya'ya iltica etti, Halk Mahkemesi tarafından gıyabında hüküm giydi. ***Cilt I***, s.129; ***Cilt III***, s.43, 133.

TSANKOV, GEORGİ - Genel İşçi Sendikaları aktifi, 1948'de BuKP MK üyesi. ***Cilt II***, s.439; ***Cilt III***, s.5, 7, 8, 221, 251.

TSANKOV, STEFAN (1881-1965) - Sofya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi profesörü. ***Cilt III***, s.207.

TSARVULANOV, PAVEL - BuKP aktifi, KEYK elemanı, 1944'ten sonra Dışişleri Bakanlığı Şifre Bölümü Müdürü, daha sonra Bulgaristan'ın Moskova elçiliğinde başmüşavir. ***Cilt III***, s.103, 252.

TSEKOVA, STANKA - BuKP aktifi, 1948'de BuKP MK aday üyesi. ***Cilt III***, s.252.

TSERETELİ - Sovyet sahne sanatçısı. ***Cilt II***, s.437.

TSERVAYS, VİLHELM - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

TSHAKAYA, MİHAİL GRİGORİEVİÇ (1866-1950) - SKP(b) aktifi, 1920'den itibaren Gürcistan KP(b) MK üyesi, Komintern II-VII. kongrelerinde delege (1920-1935), KEYK üyesi (1920-1922), Komintern Uluslar arası Kontrol Komisyonu (UKK) üyesi (1931-1943). ***Cilt I***, s.186.

TSİBULSKAYA - Sovyet doktoru. ***Cilt II***, s.272, 273, 275, 276.

TSİKERMAN, YOSİF - Bak: VOLFAR, LEO.

TSİLASKO, FRANTS - Alman komünisti, İspanya'da interbrigadist, 1943'te KEYK tarafından Rur'a aktarılıyor. ***Cilt II***, s.270, 271.

TSİMERMAN, ERNST - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

TSİMERMAN, VİLİ - Alman gazeteci, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

TSİMERMAN, YOB - Fölkişer Beobahter gazetesinde redaktör. ***Cilt I***, s.107, 108, 113, 115.

TSİRANKEVİÇ, YUZEF (1911-1989) - Polonya Sosyalist Partisi aktifi, partinin Merkez Yürütme Komitesi Genel Sekreteri (1945-1948), milli birlik hükümetinde bakan, başbakan (1947-1952), 1948'den itibaren Polonya Birleşik İşçi Partisi MK PB ve MK Sekreterliği üyesi. ***Cilt III***, s.113, 135, 140, 174, 206, 212, 213, 214, 216.

TSİTRİN, REGİNE - Bak: KAPLAN-TSITREN, REGİNA.

TSİTSMİL, OBRAD - Yugoslavya'nın Sofya Büyükelçisi. ***Cilt II***, s.115, 169, 200, 208.

TSOLA - Bak: DRAGOYÇEVA, TSOLA.

TSONÇEV, TSONE - ***Cilt III***, s.194.

TSONÇEVA, MARA (1906-1989) - Bulgar ressamı, sanat eleştirmeni, Ruben Avramov'un eşi. ***Cilt III***, s.198.

TSONEV, G. - Bak: GENOV, GAVRİL.

TSONEVA, LİLYANA - SSCB'de Bulgar mülteci kadın, baskıya uğradı. ***Cilt II***, s.440.

TSUKER, ERVİN [ŞİLİNG] - Avusturya KP aktifi, *Komünist Enternasyonal* dergisi redaksiyon üyesi, KEYK ve Avusturya KP Dış Temsilciliği elemanı. ***Cilt II***, s.261, 287.

TSUKER-KOLSKİ, BERBARD [KOLSKİ] (1902-1944) - PolKP aktifi, 1932'de MK aday üyesi, Komintern VII. Kongresi'nde istişari oya sahip delege (1935), KEYK'in *Rundşau* dergisi elemanı, 1941'den itibaren SKP(b) üyesi, 1943'te KEYK tarafından Polonya'ya aktarıldı, Nazilerce öldürüldü. ***Cilt II***, s.253.

TSURİKOV - Kurye. ***Cilt II***, s.389, 398.

TSUT, YURG (1893) - Alman serbest doçent, psikolog, Laypsig davasında bilirkişi. ***Cilt I***, s.114.

TSVETAE, VYAÇESLAV DMİTRİEVİÇ (1893-1950) - Sovyet generali, SSCB Kahramanı. ***Cilt III***, s.172.

TSVETANA - Bak: KOLAROVA, TSVETANA.

TSVETANOV - Bak: DRAGOYÇEVA, TSOLA.

TSVETAROV, KOÇO (1894-1941) - BuKP aktifi, partinin Filibe İl Teşkilatı Sekreteri (1936-1941), Çirpan Cezaevi'nde öldürüldü. ***Cilt II***, s.79.

TSVETKOV - SKP(b) KP MK Propaganda Şubesi elemanı. ***Cilt II***, s.380.

TSVETKOV, P. - ***Cilt II***, s.330.

TSVETKOV, STEFAN - ***Cilt III***, s.194.

TSVETKOVİÇ, DRAGİŞA (1893) - Yugoslav politikacı, bakan (1928-1929; 1935-1939), başbakan (1939-1941), 1943'te mülteci. ***Cilt II***, s.16.

TSVEYNSKİ, İVAN (1902-1944) - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci, Stanke Dimitrov-Marek grubu üyesi. ***Cilt II***, s.359, 378.

TUHAÇEVSKİ, MİHAİL NİKOLAEVİÇ (1893-1937) - Sovyet mareşali, SSCB Devrimci Askeri Konsey Başkan Yardımcısı ve RKKA Askeri Malzeme Amiri (1931-1934), SSCB Savunma Bakanı Yar-

dimcisi (1934-1936) ve Birinci Yardımcısı (1936-1937), 1934'ten itibaren SKP(b) MK aday üyesi, düzmece bir kapalı davada idama mahkum edildi. ***Cilt I***, s.161.

TUİ, PAT - ABD KP aktifi, partinin KEYK temsilcisi (1934-1939), 1939 yılı sonunda ABD'ye döndü. ***Cilt II***, s.7, 12.

TUOMİNEN, ARVO (1894) - FinKP üyesi, MK Sekreteri (1934-1939), KEYK üyesi ve KEYK Prezidyumu aday üyesi (1935-1939), SSCB'de Finlandiya "Halk Hükümeti" kurulması üzerine 1939'da Komintern ile ilişkilerini kesti.

TURLEYSKİ, YAN (1913-1941) - Polonya KP aktifi, 1941'de KEYK'in Polonya konusunda politik raportörü, Polonya İşçi Partisi'nin kuruluş girişimcilerinden biri, uçak kazasında öldü. ***Cilt II***, s.100, 114, 115.

TURYANİTSA - ***Cilt II***, s.306.

TUTİ - İtKP aktifi. ***Cilt II***, s.51.

TYAPKİN, NİKOLAY VASİLEVİÇ - ***Cilt III***, s.156.

TYULENEV, İVAN VLADİMİROVİÇ (1892-1978) - Sovyet orgenerali, Kafkasörötesi ve Moskova Askeri Bölgeleri Silahlı Kuvvetler Komutanı (1938-1941), SKP(b) MK aday üyesi (1941-1952). ***Cilt II***, s.32, 50.

TYULPANOV - Sovyet subayı. ***Cilt III***, s.19.

U

UDALOVA - Daktilo kadın. ***Cilt III***, s.238.

UGAROV, ALEKSANDIR İVANOVİÇ (1903-1939) - SKP(b) aktifi, 1934'ten itibaren MK aday üyesi, SKP(b) Leningrad Şehir Teşkilatı Sekreteri (1932-1938), SKP(b) Moskova Şehir Teşkilatı Sekreteri (1938-1939), NKVD tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.183.

UGLANOV, N. A. (1886-1940) - SKP(b) aktifi, 1923'ten itibaren MK üyesi, 1924'ten SKP(b) Moskova Teşkilatı Sekreteri, MK Sekreteri ve PB aday üyesi (1926-1929), Stalin'in uyguladığı baskılara kurban gitti. ***Cilt I***, s.158.

UİLKİ, UENDEL (1892-1944) - 1940'ta ABD'de cumhuriyetçilerin başkan adayı, Ruzvelt'in verdiği kimi dış politika görevlerini yerine getirdi. ***Cilt II***, s.226, 227, 229.

UİLSIN, HENRİ MEYTLİND - Britanya feldmareşali, İkinci Dünya Savaşı sırasında Akdeniz Bölgesi Müttefik Kuvvetler Komutanı. ***Cilt II***, s.350, 389.

ULBRİHT, VALTER (1893-1973) - AİKP kurucu üyesi, 1923'ten itibaren MK üyesi, 1929'dan itibaren PB üyesi, Rayhstag'da milletvekili (1928-1933), Komintern IV ve VII kongrelerinde delege (1922, 1935), KEYK elemanı (1924-1929), KEYK aday üyesi (1928-1943), Özgür Almanya UK üyesi, ASBP Başkan Yardımcısı. ***Cilt I***, s.166, 171, 182, 224, 235; ***Cilt II***, s.40, 49, 52, 61, 62, 65, 80, 109, 112, 123, 124, 127, 128, 139, 140, 141, 143, 146, 147, 153, 157, 158, 164, 168, 169, 175, 187, 188, 196, 197, 202, 211, 212, 216, 231, 251, 257, 258, 259, 267, 270, 271, 279, 288, 289, 293, 296, 301, 306, 319, 374, 376, 401, 414, 425, 435, 439; ***Cilt III***, s.11, 12, 13, 21, 51.

ULİ, MERİ - Laypsig Davası'nın 10-cu yılında G. Dimitrov'u kutlamak üzere hazırlanan bildiriye imza atan ABD toplum ve kültür aktifi kadın. ***Cilt II***, s.326.

ULYANOV, DMİTRİY İLİÇ (1874-1943) - V. İ. Lenin'in küçük kardeşi, SKP(b) aktifi. ***Cilt I***, s.223; ***Cilt II***, s.309.

ULYANOVA, MARİYA İLİNİÇNA (1878-1937) - V. İ. Lenin'in kızkardeşi, SKP(b) aktifi, 1925'te partinin MKK üyesi. ***Cilt I***, s.128.

ULYANOVSKİ - SSCB ile Bulgaristan arasında çalışan kurye. ***Cilt III***, s.52.

UMANSKİ, KONSTANTİN ALEKSANDROVİÇ (1902-1945) - NKİD Basın Şubesi Şefi, SSCB'nin ABD büyükelçiliğinde müşavir (1936-1939), SSCB'nin ABD Büyükelçisi (1939-1941), Dışişleri Bakanlığı Müdürler Kurulu üyesi (1941-1943), 1943'ten itibaren SSCB'nin Meksika Büyükelçisi ve aynı zamanda 1944'ten itibaren SSCB'nin Kosta Rika Büyükelçisi.

uçak kazasında öldü. ***Cilt II***, s.114, 267, 272, 273, 290, 298, 367.

UNRU - PUR subayı. ***Cilt II***, s.302.

UOLAS, HENRİ (1888-1965) - ABD Tarım Bakanı (1933-1940), ABD Başkan Yardımcısı (1942-1945), Ticaret Bakanı (1945-1946), başkanlık seçimlerindeki (1948) yenilgisinden sonra politikayı bıraktı. ***Cilt III***, s.243.

URALOV - 1943 yılında KEYK Personel Şubesi Sekreteri. ***Cilt II***, s.268.

URİBE, VİSENTE (1902-1962) - İsKP aktifi, 1928'den itibaren MK üyesi, 1932 'den itibaren PB üyesi, Kortelerde milletvekili, İspanya Cumhuriyeti Yüksek Askeri Konsey üyesi ve Tarım Bakanı (1936-1939). Cumhuriyetin yenilgisinden sonra İsKP MK'nin Meksika'daki Dış Merkez'ini yönetti. ***Cilt I***, s.180, 181, 185, 235, 239, 240, 247, 248; ***Cilt II***, s.228, 283, 305, 354, 358, 360, 373, 393, 410.

URİBES, HOSE - İspKP aktifi, PB aday üyesi, iç savaşa katıldı, Moskova'daki İsKP MK Dış Büro üyesi. ***Cilt I***, s.219, 240, 241; ***Cilt II***, s.124, 305, 376, 383, 388, 410, 426.

URİTSKİ - S. P. Uritski'nin eşi. ***Cilt I***, s.165.

URİTSKİ, S. P. - NKVD Politik Şube Şefi, Stalin'in baskı uygulamalarına kurban gitti. ***Cilt II***, s.153, 155.

USİEVİÇ - Polonyalı komünist, Kuybişev'de çıkan Polonya dergisinin sorumlu redaktörü. ***Cilt II***, s.254.

USPENSKİ, GLEB İVANOVİÇ (1843-1902) Rus yazarı. ***Cilt I***, s.148.

UST. - ***Cilt I***, s.163.

UUDMAN, DOROTİ [RONA] - İngiliz toplum aktifi kadın. ***Cilt I***, s.118, 126, 141.

UZUNOV - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.98.

V

VAGNER, GUSTAV - Laypsig davasında birlikşi. ***Cilt I***, s.106.

VALEDİNSKİK, İVAN ALEKSANDROVİÇ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt III***, s.122, 123, 142, 155, 162, 169, 215, 216, 220, 225, 229, 230, 233, 243, 246.

VALETSKİ, HENRİH (1877-1937) - Polonya KP kurucularından, Komintern III - VII kongrelerinde delege, KE Enternasyonal Kontrol Komisyonu üyesi (1921-1924; 1935-1937), 1935'ten itibaren Komünist Enternasyonal dergisinde redaktör, NKVD tarafından öldürüldü. ***Cilt I***, s.156, 172.

VALEV, LYUBOMİR BORİSOVİÇ (1915-1981) - SSCB'deki Bulgar radyo redaksiyonu üyesi. ***Cilt III***, s.11, 14.

VALEV, VALENTİN - Bulgar, BKP militanı, Georgi Dimitrov'un oğlunun kabrindeki anıtı yapan Sovyet heykeltıraşı. ***Cilt II***, s.271, 282, 334; ***Cilt III***, s.26, 27, 28.

VALFONG - NKVD (İçişleri Bakanlığı) görevlisi. ***Cilt II***, s.248.

VALT - Alman subayı. ***Cilt II***, s.196.

VALTER - Bak: SVERÇEVSKİ KAROL.

VALTER - Bak: TİTO, YOSİF BROZ.

VALTER - Çek kadın doktor, SSCB'de siyasi mülteci. ***Cilt II***, s.104.

VALTER - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.111.

VALTER, HELENE -Georgi Dimitrov'un sekreteri kadın (1934-1938). ***Cilt I***, s.146, 150, 156, 172, 193, 194, 206, 219, 225.

VAN MİN (1904-1974) - 1931'den itibaren Çin KP MK, PB ve Daimi Komitesi üyesi, KEYK'deki ÇKP temsilciliğinin başkanı (1931-1937), 1935'ten itibaren KEYK, onun Prezidyum üyesi ve Sekreterlik aday üyesi, 1941' den itibaren parti işinden adım adım uzaklaştırıldı. ***Cilt I***, s.141, 159, 173, 176, 177, 178; ***Cilt II***, s.7, 254, 257, 258, 261, 322, 324, 332, 333, 334, 345.

VAN TSZYASYAN [KOMÜNCÜ] (1906-1974) - Çin KP militanı, 1933'ten itibaren MK, PB ve MK Sekreterliği üyesi, KEYK'te ÇKP temsilcisi (1937-1938), MK aday üyesi (1945-1956). ***Cilt I***, s.173, 176, 177, 178; ***Cilt II***, s.42, 53.

VAPTSAROV, NİKOLA (1909-1942) -

Bulgar şairi, komünist, anti-faşist eylemlerinden dolayı idama mahkum edildi. ***Cilt III***, s.173.

VAREYKİS, YOSİF MİHAYLOVİÇ (1894-1939) - SKP(b) MK ve SSCB Merkez Yürütme Komitesi üyesi, NKVD'nin baskısına uğradı. ***Cilt I***, s.174.

VARGA, EVGENİY SAMOYLOVİÇ (1879-1964) - Macaristan Sovyet Cumhuriyeti'nin kurucularından (1919), 1920'den sonra SSCB'de, Komintern'de çalıştı, 1935'ten itibaren KEYK aday üyesi, SSCB Bilimler Akademisi Dünya Ekonomisi ve Dünya Politikası Enstitüsü Müdürü (1927-1947), 1939'dan itibaren akademisyen. ***Cilt I***, s.134, 163, 171, 186; ***Cilt II***, s.15, 52, 62, 109, 110, 121, 128, 140, 249, 265, 289, 397.

VARVARA İVANOVNA - sağlık işçisi kadın, Sovyet Leninci Komünist Gençler Birliği (Komsomol) militanı. CiltII, s.26, 110.

VARYA - Bak: MANUİLSKA, VARVARA PLATONOVNA.

VASEV SLAVÇO - Bulgaristan'ın Moskova basın ataşesi. ***Cilt III***, s.194.

VASİL - Bak: KOLAROV, VASİL.

VASİLEV, DİMİTİR (1889-11945) - Bulgaristan Kamu Binaları Yollar ve Bayındırlık Bakanı (Ekim 1939-Mayıs 1944). ***Cilt II***, s.158.

VASİLEV, HRİSTO - Bulgaristan Ticaret Bakanı (1 Haziran-2 Eylül 1944). ***Cilt II***, s.264.

VASİLEV, ORLİN (1904-1977) - Bulgar yazarı, Sofya Radyosu Müdürü (1944-1945). ***Cilt II***, s.422, 423, 424, 426, 427; ***Cilt III***, s.209.

VASİLEVA - SSCB kadın hareketi militanı. ***Cilt I***, s.173, 184, 240; ***Cilt III***, s.13.

VASİLEVSKA, VANDA (1905-1969) - Polonya ve SSCB yazarı kadın, 1941'den itibaren SKP(b) üyesi, SSCB Polonyalı Yurtseverler Birliği Başkanı (1943-1946). ***Cilt II***, s.97, 327, 334, 350.

VASİLEVSKİ, ALEKSANDR MİHAYLOVİÇ (1895-1977) - 1943'de Sovyet mareşali oldu, Ağustos 1941'den itibaren Kızıl Ordu Genel Kurmay Başkan Yardımcısı, Mayıs 1942'den itibaren ise Başkanı ve aynı zamanda (Ekim 1942'den sonra) SSCB Savunma Bakanı Yardımcısı. ***Cilt II***, s.168; ***Cilt III***, s.193.

VASİLİEV - ABD'de SSCB Başkonsolosu. ***Cilt II***, s.258.

VASİLİEV - Çin'de, ÇKP'nin kontrolünde bulunan Özel Bölge'de Sovyet istihbarat şefi. ***Cilt II***, s.157.

VASİLİEV - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.155, 283.

VASKOVSKİ - Sovyet pilotu. ***Cilt III***, s.15.

VASSAR, ALBER - KEYK'de Fransa KP temsilcisi, Komintern VII. Kongre hazırlıklarına katıldı. İkinci Dünya Savaşı başlarında partiden ayrıldı. ***Cilt I***, s.152.

VATSLAV - Bak: GOMULKA, VLADİSLAV.

VATUTİN, NİKOLAY FYODOROVİÇ (1901-1944) - Sovyet generali, Alman-Sovyet savaşı sırasında değişik cephelerde üst komuta kademelerinde görev yaptı. ***Cilt II***, s.356.

VAYAN-KUTÜRİE, MARİ KLOD - Pol Vayan Kutürie'nin karısı, Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu militanı. ***Cilt III***, s.95.

VAYAN-KUTÜRİE, POL (1892-1937) - Fransa KP kurucularından, MK üyesi (1921-1937), Ürnanite gazetesi redaktörü (1926-1935) ve başredaktörü (1935-1937). ***Cilt I***, s.166, ***Cilt II***, s.206.

VAYN, ERNA - Otto Vintser'in karısı. ***Cilt II***, s.197.

VAYNBERGER, LEO - cinayet mahkumu, Laypsig davasında sanık. ***Cilt I***, s.112.

VAYNBERGER, ZOLTAN (1903) - Komünist Gençlik Enternasyonali Yürütme Kurulu'nda ve Macaristan KP MK Dış Bürosu'nda çalıştı (1941-1944), MK üyesi (1945-1956). ***Cilt II***, s.34, 42, 53, 163, 264, 283, 300, 351, 385.

VAYNERT, ERİH (1890-1953) - Alman şairi ve toplum adamı, mülteci (1933-1946), İspanya'da Enternasyonal Tugayı üyesi (1937-1938), 1942' den itibaren KEYK Yabancı Dillerde Neşriyat Evi'nde bilimsel danışman, Özgür Almanya Ulusal Komitesi Başkanı. ***Cilt II***, s.158, 168, 219, 259, 301; ***Cilt III***, s.42, 49, 50.

VAYO, ALVARES DEL - İspanya Sosyalist İşçi Partisi liderlerinden. ***Cilt I***, s.235.

VAYS, TEODORA KALİNKOVA - Laypsig davasında tanık kadın. ***Cilt I***, s.108.

VAYSMAN, BETİ [LESKO] - Besarabiyalı komünist kadın, KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.115, 302.

VEBERŞTEDT, HANS (1875) - Rayhstag'da Nazi milletvekili, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

VELÇEV, DAMYAN (1883-1954) - Bulgar ordu mensubu ve politikacı, Savaş Bakanı (1944-1946). İsviçre'de büyükelçi (1946-1947, daha sonra politik mülteci. ***Cilt II***, s.96, 381, 400; ***Cilt III***, s.13, 14, 16, 18, 33, 55, 57, 58, 62, 63, 67, 70, 71, 75, 79, 81, 82, 84, 85, 132, 144, 161, 162, 164, 165.

VELÇEV, İVAN -Bulgar subayı. ***Cilt II***, s.433.

VELEV, ZDRAVKO - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.422; ***Cilt III***, s.46.

VELİKOLYUD, GALİNA NİKOLAEVNA - Sovyet vatandaşı kadın, Bulgaristan'a ve BKP'ye destekte bulunuyor, Georgi Dimitrov tarafından Bulgar nişanı için önerildi. ***Cilt III***, s.156.

VELİZAROV - Bulgaristan KP militanlarından birinin takma adı. ***Cilt I***, s.178.

VELS, OTO - Alman Sosyal Demokrat Parti lideri. ***Cilt I***, s.77.

VENELİN - Bak: KOLAROV, VASİL.

VENER, HERBERT [FUNK; KURT] (1906-1990) - Eylül 1939'dan itibaren Almanya KP'nin KEYK'te temsilcisi, Şubat 1941'den sonra AKP göreviyle Stokholm'da, 1942'de "hain" olarak partiden ihraç edildi, 1946'dan itibaren Batı Almanya'da. ***Cilt I***, s.182; ***Cilt II***, s.23, 40, 43, 49, 50, 64, 180, 198.

VENİAMİN - Metropolit. ***Cilt II***, s.326.

VENİG - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104.

VENSAN, JAN (1906) - İsviçre KP militanı. ***Cilt I***, s.112.

VERBLOVSKİ, STEFAN - SSCB'deki Polonyalı Komünistler Merkez Bürosu üyesi. ***Cilt II***, s.90.

VEREŞÇENOVSKİ - Sovyet askeri doktoru. ***Cilt II***, s.223b

VERNER, KARL (1876-1936) - Almanya Rayh Mahkemesi Başsavcısı. ***Cilt I***, s.81, 112, 113.

VESLAV -Bak: GOMULKA, VLADİSLAV.

VESTER - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.133.

VETİŞKA, RUDOLF - Çekoslovakya komünisti, 1943'da KEYK tarafından ülkesine parti işi için gönderildi. ***Cilt II***, s.220, 242, 270.

VIJAROV, MARİN (1911-1961) - Bulgaristan KP üyesi, kültür ve spor alanlarında çalışu. ***Cilt III***, s.28, 32.

VILEV - Bulgar subayı. CiltIII, s.26.

VILKO - Bak: ÇERVENKOV, VILKO.

VILKOV - SSCB'de Bulgar mülteci. ***Cilt II***, s.393.

VİÇOREK, YOZEF (1893-1944) - Polonya KİP, PKP ve PİP militanı, Osvientsim'da katledildi. ***Cilt II***, s.274.

VİDE... - Okunamayan isim. ***Cilt II***, s.420.

VİDEN, PİTIR - Bak: FİŞER ERNST.

VİDENOVA, MARİYA KİRİLOVA (1918) - Bulgaristan Genel İşçi Sendikası'nda çalışan kadın. ***Cilt II***, s.417, 418, 430.

VİDİELYA, RAFAEL (1892) - 1937'den itibaren İspanya KP MK üyesi, 1930'dan sonra KEYK kadrosunda. ***Cilt II***, s.298, ***Cilt III***, s.53.

VİDİNSKİ, RADENKO [RADENKO] (1899-1974) - Bulgaristan KP militanı, 1935'de MK üyesi oldu, PB üyesi ve MK

sekreteri (1936-1941). ***Cilt I***, s.153; ***Cilt II***, s.437, 438, 439, 440; ***Cilt III***, s.14, 16, 17, 251.

VİKTOROV, MİHAİL VLADİMİROVİÇ (1894-1938) - Sovyet askeri uzmanı, 1937-1938'de Kızıl Ordu Donanma Askeri Konsey Şefi, Stalinci baskılara kurban gitti. ***Cilt I***, s.174.

VİLAR, MARSEL (1899-1956) - Fransız avukat, Laypsig davasında yargılananları savunma kampanyasına katıldığı için tutuklanıp Almanya'dan sınır dışı edildi, Baböf'ten Dimitrov'a Kadar başlıklı kitabın yazarı. ***Cilt I***, s.101, 102, 104, 115, 146, 211.

VİLDE - Almanya Başsavcısı, Naziler iktidara geldiğinde işine son verildi. ***Cilt I***, s.76.

VİLE, VERNER - Alman avukatı. ***Cilt I***, s.81, 85, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 109, 115.

VİLİ - Avusturya komünisti, SSCB'de savaş tutsağı. ***Cilt II***, s.262.

VİLİ - Bak: MÜNSTENBERG, VİLHELM.

VİLİ, OTO - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

VİLKOV, KONSTANTİN FYODOROVİÇ (18...) - KEYK Personel Şubesi elemanı (1939-1943), KEYK Ufa Personel şefi (1941-1942). ***Cilt II***, s.60, 65, 69, 71, 107, 136, 141, 147, 148, 152, 153, 170, 178, 179, 195, 198, 240, 242, 392.

VİNAROV KARL, HRISTOV (1922) - Bulgar komünisti, SSCB'de politik mülteci, Sovyet ordusundan teğmen. ***Cilt II***, s.389.

VİNAROV, İVAN (1896-1969) - Bulgaristan KP militanı, Sovyet istihbaratı kadrosundan subay olarak Avrupa ve Asya'da değişik görevler yaptı, Bulgar ordusundan general. ***Cilt II***, s.98, 156, 171, 201, 347, 359, 367, 369, 374, 420.

VİNK, YAKOBUS - Marius van der Lübe'nin arkadaşı. ***Cilt I***, s.108.

VİNOGRADOV - Donanma İstihbarat elemanı, SSCB Varna Konsolosluğu'nda Muavin Konsolos. ***Cilt II***, s.68.

VİNOGRADOV - Kostroma (SSCB) Belediye Başkanı. ***Cilt II***, s.42.

VİNOGRADOV, SERGEY ALEKSANDROVİÇ (1907-1970) - SSCB'nin Türkiye'de yetkili temsilcisi (1940-1948). ***Cilt II***, s.316, 410.

VİNOGRADOV, VLADİMİR NİKİTİÇ (1880—1964) - Sovyet dahiliye doktoru, akademisyen. ***Cilt I***, 149, 150, 151, 155; s.***Cilt II***, s.189, 190, 246, 247.

VİNOKUROV - SSCB Radyo Müsteşarlığı elemanı. ***Cilt II***, s.179.

VİNPER, OTO [LORENTS] (1902-1975) - Di Velt gazetesi Moskova Redaksiyon sekreteri, Haymatzender radyosunda spiker. ***Cilt II***, s.61, 140, 186, 197, 374.

VİNYA - Bak: NEGERVİLE, ÇELESTİNO.

VİOLETA [VİOLETKA] - Bak: YUGOVA, VİOLETA.

VİSER - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.108, 109.

VİŞİNSKİ, ANDREY YANUARİEVİÇ (1883-1954) - hukukçu, SSCB savcısı (1935-1939), diplomat, SSCB Dışişleri Bakanı Birinci Yardımcısı (1940-1946). ***Cilt I***, s.165, 220; ***Cilt II***, s.13, 63, 68, 89, 91, 92, 127, 128, 129, 142, 253, 335, 368, 369, 376, 391, 391, 393, 394, 415, 420, 434, 439.

VİZEN - KKVD elemanı. ***Cilt II***, s.7.

VİZNER - V. M. Molotov'un yardımcı makam elemanı. ***Cilt I***, s.132.

VLAD - Bak: PAUKER, VLAD.

VLAD - Romen komünist, SSCB'de politik mülteci. ***Cilt II***, s.15.

VLADİGEROV, TODOR (1898-1967) - Bulgar iktisatçı,Fransa'da büyükelçi. ***Cilt III***, s.202, 207.

VLADİMİR İLİÇ - Bak: LENİN, VLADİMİR İLİÇ.

VLADİMİRESKU, TUDOR (1780-1821) - Romanya ulusal kurtuluş hareketi lideri. ***Cilt II***, s.415.

VLADİMİROV - Bak: ÇERVENKOV,

VİLKO.

VLADİMİROV'LAR – Vılko Çervenkov ailesi. ***Cilt II***, s.34, 26, 40, 41, 42, 116.

VLADİMİROV, MİHAİL KUZMİÇ - KEYK'de sorumlu bir görevli. ***Cilt III***, s.71, 74, 75, 138.

VLADOV, VLADİMİR - Bulgaristan'ın Moskova Politik Temsilciliği elemanlarından. ***Cilt III***, s.27.

VLAHOV, DİMİTIR (1878-1953) - Bulgaristan KP ve Makedon hareketi militanı (1925-1944), otuzlu yıllarda KEYK kadrosunda, 1941'den 1944'e kadar Moskova'daki Slavlar Komitesi'nde çalıştı, 1944 yılında Yugoslavya KP üyesi oldu ve Yugoslavya'ya geçti. Ciltl, s.243; ***Cilt II***, s.161, 181, 187, 211, 237, 327, 354, 355, 357, 379.

VLAHOVİÇ,VELİMİR [VLASOV, İ.] - Yugoslavyalı komünist militan, İspanya'da Enternasyonal Tugay üyesi, İkinci Dünya Savaşı sırasında Komünist Gençlik Enternasyonali Yürütme Komitesi üyesi, 1944'de Yugoslavya'ya döndükten sonra YKP MK üyesi. ***Cilt II***, s.142, 152, 163, 187, 188, 188, 190, 193, 210, 211, 214, 222, 229, 238, 271, 285, 286, 287, 289, 297, 298, 344, 354, 361, 379, 399, 415, 416; ***Cilt III***, s.122.

VLASİK, NİKOLAY - NKVD (İçişleri Bakanlığı) görevlisi, general, Stalin'in özel koruması. ***Cilt II***, s.104, 108, 162.

VLASKOVSKİ, VLASİ (1883-1959) - Bulgaristan Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (dar sosyalistler) ve BKP militanı. ***Cilt III***, s.65.

VLASOV - Karelya-Fin KP MK üyesi. ***Cilt II***, s.222.

VLASOV, İ. - Bak: VLAHOVİÇ, VELİMİR.

VODENİÇAROV - SSCB'de Bulgar mülteci, mimar. ***Cilt II***, s.440.

VODENİTSKAYA - Sovyet oyuncusu. ***Cilt III***, s.8.

VODİÇKA- Çekoslovakyalı komünist. ***Cilt III***, s.25.

VODOPYANOV, MİHAİL VASİLEVİÇ (1899-1980) - Sovyet pilotu, kutup araştırmacısı. ***Cilt I***, s.173.

VOKŞİÇ - Yugoslavyalı komünist. ***Cilt III***, s.71.

VOKŞİN, YOSİF – Bak: KOPİNİÇ, YOSİF.

"VOLF" - kime ait olduğu anlaşılamayan takma isim. ***Cilt I***, s.104, 112.

VOLF, FRİDRİH (1888-1953) - Alman yazarı, komünist, SSCB'de (1933-1938; 1941-1945) ve Fransa'da (1938-1939) mülteci., 1943'ten itibaren SSCB'deki Özgür Almanya Ulusal Komitesi üyesi, SSCB Yabancı İşçiler Derneği'nin Yayınevinde çalıştı. ***Cilt I***, s.183, 194, 206, 222.

VOLF, MİHAİL - Bak: FARKAŞ, MİHAL.

VOLFAR, LEO - Almanya KP üyesi. ***Cilt II***, s.221.

VOLİN - Komünist militan, Alman casusu olmakla suçlandı. ***Cilt I***, s.220.

VOLKOV - Georgi Dimitrov'un özel koruması. ***Cilt II***, s.22, 329.

VOLKOV – Sovyet donanmasından yüzbaşı. ***Cilt II***, s.260.

VOLKOV, ALEKSANDIR VASİLEVİÇ (1903) - Sovyet komünisti, KEYK Personel Şubesinde uzman raportör (1939-1941), daha sonra KOPİD'de çalıştı. ***Cilt II***, s.12, 151, 382.

VOLKOV, E. Z. - Sovyet tarihçi. ***Cilt II***, s.329.

VOLKOVA -KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.280.

VOLODİN - Anton Nedyalkov'un oğlu, KEYK elemanı. Ciltl, s.173.

VOLODİN - Bak: NEDYALKOV, ANTON.

VOLODİNA, POLİNA - Bak: NEDYALKOVA, POLİNA.

VOLODİNSKİ - Sovyet doktoru, profesör. ***Cilt II***, s.23, 24, 26, 29, 31, 423.

VOLODYA - Bak: ÇERVENKOV, VLADİMİR.

VOLPERT - Sovyet doktoru. ***Cilt II***, s.223.

VOLTER (1694-1778) - Fransız Aydınlan-

ması temsilcilerinden. ***Cilt I***, s.208.

VOROBYOV - Sovyet radyo mühendisi. CiltII, s.104.

VORONOV - Albay, SSCB'de bir savaş tutsakları kampının müdürü. ***Cilt II***, s.259.

VORONTSOV - Radyo mühendisi, KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.111, 218, 244, 302, 364, 376, 400.

VORONTSOV, MİHAİL SEMYONOVİÇ (1782-1850) - Rus prensi. CiltI, s.147, 208.

VOROŞİLOV, KLEMENT EFREMOVİÇ (1881-1969) - SKP(b) MK üyesi (1921-1961), PB üyesi (1926-1952), SSCB Devrimci Askeri Konsey Başkanı (1925-1934), Savunma Bakanı (1934-1940), Başbakan Yardımcısı (1946-1953). ***Cilt I***, s.135, 138, 139, 157, 158, 161, 162, 163, 169, 174, 181, 182, 210, 218, 230, 236, 250; ***Cilt II***, s.13, 16, 19, 20, 32, 34, 50, 52, 72, 84, 95, 113, 115, 126, 161, 217, 220, 234, 237, 239, 262, 291, 300, 304, 307, 419, 439; ***Cilt III***, s.9, 11, 70, 102.

VOSNESENSKİ, NİKOLAY ALEKSEEVİÇ (1903-1950) - Sovyet akademisyeni, Halk Komiserleri Kurulu Başkan Yardımcısı (Başbakan yardımcısı) (1939-1950), SKP(b) MK üyesi (1939'dan), MK PB aday üyesi (1941'den itibaren) ve PB üyesi (1947'den itibaren), SSCB Devlet Planlama Kurulu Başkanı (1938-1949), düzmece bir dava sonucu idama mahkum oldu. ***Cilt II***, s.13, 55, 56, 95, 117, 118, 157, 203, 419; ***Cilt III***, s.107, 121, 126, 161, 162, 193, 249.

VOVA - Bak: ÇERVENKOV, VLADİMİR.

VOVOÇKA - Bak: ÇERVENKOV, VLADİMİR.

VOVRATNİK - SSCB'de Çek mülteci, 1943'de parti çalışmaları için KEYK tarafından Çekoslovakya'ya gönderildi. ***Cilt II***, s.273.

VOVSİ, MİRON SEMYONOVİÇ (1897-1960) - Sovyet doktoru, akademisyen. ***Cilt III***, s.123, 134, 155, 189, 225, 229, 233.

VOYNOV, ATANAS (1912) - Bulgaristan KP militanı, Bakanlar Kurulu Başsekreteri. ***Cilt III***, s.221.

VOYNOVA - Moskova'daki Anti-faşist Kadınlar Komitesi militanı. ***Cilt III***, s.47.

VOYTEK - Romen politikacı, bakan. CiltII, s.115.

VÖKLİ, PAUL - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

VRACALİ, JAK AVRAMOV - Bulgaristan'da fabrikatör. ***Cilt II***, s.417.

VRANÇEV, PETİR (1901-1970) - Bulgaristan KP militanı, general, anti-faşist savaşa (1942-1944) ve 9 Eylül 1944 ayaklanmasına katıldı. CiltIII, s.60, 84, 85, 113, 116, 192, 207.

VRANGEL, PYOTIR NİKOLAEVİÇ (1878-1928) - Baltık Boyu Baronu, Çarlık Rusya subayı, Güney Rusya'da anti-sovyet silahlı kuvvetler başkomutanı (1920), 1920'den itibaren mülteci. ***Cilt II***, s.36.

VRETLİNG, A. - İsveç KP militanı. ***Cilt I***, s.228, 229; ***Cilt II***, s.8, 14, 15, 40.

VUKİÇEVİÇ, MİLENKO - Sırbistanlı tarihçi. ***Cilt II***, s.330.

VULF - İspanya'da A. Linkiln Enternasyonal Tugay komutanı, İkinci Dünya Savaşı sırasında enternasyonal tugayların eski üyelerinin desteğiyle faşist ülkeler blokuna karşı savaştı. ABD gizli servislerine yardım eden bir komite kurdu. ***Cilt II***, s.166.

VYAÇESLAV MİHAYLOVİÇ - Bak: MOLOTOV, VYAÇESLAV MİHAYLOVİÇ.

Y

YAGODA, HENRİH GRİGORİEVİÇ (1891-1938) - SKP(b) MK üyesi, ÇK'da sorumlu görevde çalıştı (1920-1923), içişleri bakanı ve OGPU başkanı (1934-1936), iletişim bakanı (1936-1938), "Anti-sovyet Sağ-Merkeziyetçi Blok" davasında idama mahkum edildi. ***Cilt I***, s.139, 153, 156.

YAKİMOV, YAKİM (1900-1965)- BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1925-1945), baskıya uğradı (1938-1939),

1948'den sonra Devlet Politeknik Okulu'nda doçent ve Maşinostroene Devlet Makine Sanayi İşletmesi Müdürü. ***Cilt III***, s.17.

YAKOVETS - Savaş Tutsakları Genel Müdürlüğü'nde görevli subay. ***Cilt II***, s.279, 280, 284.

YAKOVLEV - Sovyet Devlet Güvenlik subayı. ***Cilt II***, s.248.

YAKOVLEV, VLADİMİR GEORGİEVİÇ (1908) - Sovyet diplomatı, Prag'da başkonsolos (1939-1940), NKİD kadrolu elemanı (1944-1945), SSCB'nin Polonya büyükelçiliğinde müşavir (1945-1948). ***Cilt I***, s.174, 177; ***Cilt II***, s.14.

YAKUBOVİÇ - SKP(b)'nin Moskova'daki bir ilçe teşkilatında şube şefi. ***Cilt II***, s.39.

YAKUTİN - Sovyet savcısı. ***Cilt II***, s.42.

YALÇIN - Türk gazeteci yazar, milletvekili. ***Cilt II***, s.190.

YAN - Bak: DİMİTROV, GEORGİ.

YANAKİEV, HRİSTO (1892-1977) - doktor, BuKP aktifi, Fransa'da (1925-1927) ve SSCB'de (1927-1945) politik mülteci, 1945'ten sonra sağlık bakanlığında çalıştı. ***Cilt II***, s.420.

YANÇEV, RADOSLAV (1900-1979) - Bulgar komünisti, SSCB'de politik mülteci, Sofya'daki MDDK'da kadrolu eleman. ***Cilt III***, s.41.

YANEKE, VALTER - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.102.

YANEV, DAMİR - BuKP aktifi, 1948'de BuKP MK üyesi. ***Cilt III***, s.252.

YANEV, NİKOLA (1891) - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1925-1945), 1948'de BuKP MK aday üyesi. ***Cilt III***, s.13, 252.

YANEV, SOTİR (1891-1943) - Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi(birleşik) sağ kanat aktifi, milletvekili, parlamento dışişleri komisyonu başkanı, anti-faşist direniş hareketinin kararıyla öldürüldü. ***Cilt II***, s.282.

YANEV, Y. - Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği aktifi, 1947'de BHÇB DK üyesi. ***Cilt III***, s.254.

YANEV, YANKO - Bulgaristan'ın Moskova elçiliğinde memur. ***Cilt III***, s.194.

YANOV - AİKP aktifi. ***Cilt II***, s.203.

YANSON - KEYK Yayımcılık Bölümü elemanı, Özgür Düşünenler Enternasyonali Sekreterliği'nde çalıştı, daha sonra Almanya KP yönetiminin emrine geçti. ***Cilt I***, s.152, 155, 164, 180.

YANTSEN, NİKOLAY FRANTSEVİÇ (1904) - Sovyet komünisti, bilim adamı, SSCB Güney Kampı Savaş Tutsakları Anti-faşis Okulu Müdürü, daha sonra Krasnogorsk Kampında aynı görevde çalıştı. ***Cilt II***, s.160, 191, 212, 217, 254, 256, 261, 268, 279, 310.

YANTSEV - Bak: RİBKİN, BORİS NİKOLAEVİÇ.

YARIMOV, PANAYOT GEORGİEV (1902-1987) - BuKP aktifi, SSCB'de politik mülteci (1925-1944), İspanya'da interbrigadist (1936-1939), Burgaz İl Belediye Meclisi Başkanı (19481-1955). ***Cilt II***, s.103, 130, 132, 389.

YAROSLAVSKAYA, KLAVDİYA İVANOVNA - Emelyan Mihayloviç Yaroslavski'nin eşi. ***Cilt I***, s.179; ***Cilt II***, s.183.

YAROSLAVSKİ, EMELYAN MİHAYLOVİÇ (1878-1943) - SKP(b) aktifi, MK üyesi (1921-1923; 1934-1939), MK sekreteri (1921-1922), SKP(b) MKK Prezidyumu üyesi (1923-1934), 1931'de Sovyet Eski Bolşevikler Derneği Başkanı, 1939'dan itibaren akademisyen, Komintern'in çalışmalarına aktif bir şekilde katıldı. ***Cilt I***, s.218; ***Cilt II***, s.13, 50, 58, 183, 256, 268, 287, 321.

YAROSLAVSKİ, LYUBOMİR FYODOROVİÇ (1895-1945) - BuKP aktifi, Sovyet istihbaratı elemanı, 1923'ten sonra SSCB'de politik mülteci, İspanya'da interbrigadist (1936-1937). ***Cilt I***, s.173.

YASNOV, MİHAİL ALEKSEEVİÇ (1906) - SKP(b) aktifi, Moskova Belediye Başkanı Yardımcısı (1938-1949). ***Cilt I***, s.224.

YENSEN, ALFRED - Danimarka KP MK PB üyesi, milletvekili. ***Cilt II***, s.11.

YESEL, MAKS - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

YEŞAR - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.107.

YEŞKE, FRİDRİH - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113, 114.

YOHAN - muhtemelen Bulgaristan İşçi Partisi'nin Sofya'daki takma adı. ***Cilt II***, s.79.

YOHTİNEN - Finlandiyalı komünist. ***Cilt II***, s.266, 289.

YOME, VALTER (1892-1969) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

YORDANOVA, ZORKA (1904-1970) - Bulgar tiyatro oyuncusu kadın. ***Cilt III***, s.254.

YORG, İNGRİHTER - Laypsig Davası hakkında bir broşürün Hollandalı yazarı. ***Cilt I***, s.142.

YOSE, E. (1866) - Alman profesör, Laypsig davasında bilirkişi. ***Cilt I***, s.106.

YOVANOVİÇ, ARSO [IVANOVİÇ] (1906-1948) - Yugoslavya KP militanı, general, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Halk Kurtuluş Ordusu Yüksek Kurmay üyesi. ***Cilt I***, s.141; ***Cilt II***, s.149, 417; ***Cilt III***, s.222.

YOVANOVİÇ, KİTİ [KİTİ] - Yugoslavyalı kadın, SSCB'de mülteci, Georgi Dimitrov'un arkadaşı. ***Cilt I***, s.128, 129, 130, 131, 137, 138, 140, 143, 145.

YOVÇUK, MİHAİL TROFİMOVİÇ (1908-1990) - Sovyet komünisti, KEYK sorumlu kadro üyesi (1939-1941), SKP(b) MK elemanı (1941-1946). ***Cilt II***, s.39, 41, 43, 46, 51, 58, 59, 63, 75, 405; ***Cilt III***, s.13, 17, 50, 57, 58.

YUDİN, PAVEL FYODOROVİÇ (1899-1968) - Sovyet akademisyeni, SKP(b) aktifi, SSCB Bilimler Akademisi Kızıl Profesörlük Enstitüsü ve Feslefe Enstitüsü Müdürü (1938-1944). *Kalıcı Barış ve Halk Demokrasisi İçin* gazetesi redaksiyonunda çalıştı. ***Cilt II***, s.57, 422; ***Cilt III***, s.215, 250, 252.

YUGOV, ANTON [DONÇOTANEV, ANTON] (1904) - BuKP aktifi, İç Makedonya Devrimci Örgütü (birleşik) MK sekreteri (1933-1934), SSCB'de politik mülteci (1934-1936), 1937'den itibaren MK ve PB üyesi, MK sekreteri (1941-1944), içişleri bakanı (1944-1949). ***Cilt II***, s.381, 404, 419, 420, 421, 422, 435; ***Cilt III***, s.16, 39, 46, 54, 57, 58, 63, 66, 67, 69, 71, 75, 80, 82, 84, 85, 91, 92, 96, 99, 100, 101, 104, 106, 108, 110, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 139, 153, 155, 160, 161, 162, 163, 166, 167, 168, 169, 171, 172, 173, 174, 178, 185, 189, 192, 196, 199, 202, 204, 205, 212, 213, 214, 216, 217, 218, 219, 221, 222, 223, 225, 230, 233, 244, 246, 247, 249, 250, 251, 253, 254, 257, 258.

YUGOVA, NİKOLİNA [KUNKA] (1907) - Anton Yugov'un eşi. ***Cilt II***, s.253.

YUGOVA, VİOLETA [VİOLETA; VİOLETKA] - Anton Yugov'un kızı. ***Cilt III***, s.226, 244, 257.

YULİUS - Bak: ALPARİ, GYULA.

YULO - Bak: FLAYŞMAN, YULO.

YUMAŞOV, İVAN STEPANOVİÇ (1895-1972) - Sovyet amirali, Karadeniz (1938-1939) ve Pasifik (1939-1947) Filosu Komutanı, Deniz Kuvvetleri Bakanı (1947-1951), SKP(b) MK aday üyesi (1941-1956). ***Cilt III***, s.120, 121.

YUMBER-DRO, JÜL [LUİS] (1891-1971) - İsviçre KP kurucularından, KEYK Prezidyumu üyesi (1921-1922), KEYK Sekreteri (1921-1929), Komintern Politik Sekreteri (1926-1928), Profintern Latin Amerika Bölümü Başkanı (1929), KEYK'in İspanya temsilciliğinin yöneticisi (1929-1931), 1932'den itibaren İsviçre KP MK PB üyesi, ihraç edildikten sonra İsviçre Sosyal Demokrat Partisi'ne döndü, İsviçre SDP Genel Sekreteri (1947-1958). ***Cilt I***, s.164, 165, 180, 182, 183; ***Cilt II***, s.185.

YUNİNA, MARA POLİKARPOVNA - G. Dimitrov'un evinde aşçı kadın. ***Cilt III***, s.52.

YURASOVA, KLAVDİYA ANDREEVNA

- G. Dimitrov'un evinde yardımcı kadın. ***Cilt III***, s.156.

YURGENS, ERİH - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.104.

YURİY ANDREEVİÇ - Bak: JDANOV, YURİY ANDREEVİÇ.

YURUKOV, VASİL - Politik Çevre-Zveno aktifi, *İzgrev* gazetesi müdürü, diplomat. ***Cilt III***, s.70, 144.

YUSUPOV, USMAN YUSUPOVİÇ (1901-1966) -SKP(b) aktifi, Özbekistan KP(b) MK Sekreteri ve SSMK Orta Asya Bürosu Başkanı (1929-1937), Özbekisten KP(b) MK Birinci Sekreteri (1937-1950), SKP(b) MK üyesi (1939-1956). ***Cilt II***, s.142, 209, 250.

YUVEN, RAYEN - ***Cilt II***, s.110.

YUVEN, TOMAS ALEKSANDIR - Kanada KP yöneticisi, 1939 sonuyla 1941 başlarında partinin KEYK temsilcisi. ***Cilt I***, s.248; ***Cilt II***, s.7.

YUZEFOVİÇ, YOSİF SİGİZMUNDOVİÇ (1890-1952) - SKP(b) aktifi, Profintern'in bütün kongrelerine delege olarak katılıyor (1921-1930), Profintern Yürütme Bürosu ve Sekreterliği üyesi (1928-1937), SSCB Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsü elemanı (1939-1942; 1946-1949), Sovinformbüro Başredaktörlük üyesi (1942-1946), Stalin'in baskılarına kurban gitti. ***Cilt II***, s.401; ***Cilt III***, s.15.

YUZVYAK, FRANTSİŞEK (1895-1966) - Polonyalı komünist, 1941'den itibaren SKP(b) üyesi, kuruluşundan (1942) itibaren Polonya İşçi Partisi üyesi, Polonya Halk Muhafızları Genel Kurmay Başkanı, 1948'den sonra PBİP PB üyesi. ***Cilt II***, s.252, 328.

Z

Z. - Bir Sovyet subayının açıklanamayan adı. ***Cilt II***, s.301.

ZADGORSKİ, D. -Bulgaristan Milli Emniyet görevlisi. ***Cilt III***, s.242, 244.

ZAHARİADİS, NİKOS (1903) - Yunanistan KP MK üyesi (1924-1927), PB üyesi ve MK Sekreteri (1931-1935), Genel Sekreter (1935-1936 ve 1945'ten sonra), KEYK üyesi (1935-1943). ***Cilt III***, s.36, 75, 207, 208, 253, 257.

ZAHARİEV, NİKOLA (1898-1945) -1942 Bogdan Filov hükümetinde bakan. ***Cilt II***, s.158.

ZAHARİEV, ZAHARİ [GORANOV] (1904-1987) - Bulgar askeri pilot, 1944'te general oldu, SSCB Kahramanı (1936), İspanya'da interbrigadist, Bulgar Hava Kuvvetleri Komutan Yardımcısı (1944-1946) ve Komutanı (1947-1954). ***Cilt II***, s.63, 203, 206, 220, 388, 398.

ZAHAROV - Sovyet sendikacı. ***Cilt II***, s.428.

ZAHAROV - SSCB Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nde daire şefi. ***Cilt II***, s.114.

ZAHOJİY - Sovyet subayı, pilot. ***Cilt II***, s.112.

ZAİMOV, STOYAN - General Vladimir Zaimov'un oğlu, Bulgar subayı, İtalya'da ve İsviçre'de ataşe militer. ***Cilt III***, s.112.

ZAK, ALFONS (1887-1945) - Alman avukat, nasyonal sosyalist, E. Torgler'in Laypsig davasındaki savunma avukatı. ***Cilt I***, s.102, 103, 108, 110, 111, 112, 116.

ZALAKİS -Bulgar Milli Emniyetinde Sovyet eğitmen. ***Cilt III***, s.80.

ZALEVSKİ, EDMUND (1883) - Polonya KP aktifi, 1945'ten sonra bakan, 2 Kasım 1945'ten itibaren Polonya Cumhuriyeti'nin Bulgaristan elçisi. ***Cilt III***, s.82, 100, 104, 175, 200.

ZANÇEVA - OMİ elemanı. ***Cilt III***, s.5.

ZAPOTOTSKİ, ANTONİN (1884-1957) - 1921'den başlayarak Çekoslovakya KP MK PB ve Profintern (Sendika Enternasyonali) Yürütme Kurulu üyesi, MK Genel Sekreteri (1922-1925), KEYK aday üyesi (1924-1928; 1935-1943). ***Cilt II***, s.165; ***Cilt II***, s.38; ***Cilt III***, s.213.

ZASOTSKAYA - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.69.

ZATSELYAPİNA, TAMARA İGNATİEVNA (1920) - KEYK personeli (1941-

1943), OMİ'ye bağlı Enstitü 205 raportörü (1943-1947). ***Cilt III***, s.267, 286, 304.

ZAVADSKİ - Sovinformbüro (Sovyet Enformasyon Bürosu) elemanı. CiltII, s.390

ZAVADSKİ, ALEKSANDIR (1899-1964) - Polonyalı komünist, 1939'dan sonra SSCB'de politik mülteci, SSCB'deki Polonya Kolordusu'na katıldı, PİP MK ve MK PB üyesi (1944-1945), 1948'den itibaren PBİP PB üyesi ve MK Sekreteri. ***Cilt II***, s.335.

ZAYDEPRET - ABD'deki Almanya karşı hükümet üyesi. ***Cilt II***, s.134.

ZAYTSEV - Sofya'da Sovyet görevlisi. ***Cilt III***, s.196.

ZDOROV - Sovyet subayı. ***Cilt II***, s.389.

ZEGER, ENST GUSTAV - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.113.

ZELDTE, FRANTS - Almanya Rayhı'nda bakan, Çelik Mihver birliğinin lideri. Cilt, s.79.

ZELENOV - Bak: ZELENSKİ.

ZELENOVA, PELAGİYA İVANOVNA - ***Cilt III***, s.156, 194, 250, 252.

ZELENSKİ [ZELENOV] - NKGB subayı, Bulgaristan İçişleri Bakanlığı'nda destekçi eğitmen. ***Cilt III***, s.16, 39, 46.

ZEMLYAÇKA, ROZA SAMOYLOVNA (1876-1947) - 1939'dan sonra SBK(b) MK üyesi, SSCB Başbakan Yardımcısı (1939-1943). ***Cilt II***, s.13, 117.

ZEMŞ - ***Cilt I***, s.199, 200.

ZERVAS - Yunanlı subay, Yunanistan Halk Kurtuluş Ordusu'nda (ELAS) yönetici. ***Cilt II***, s.327.

ZİDERMAN - CiltII, s.22.

ZİDYAKIS, KONİ - İngiliz işçi partili milletvekili. CiltIII, s.92.

ZİHARL, BORİS (1910) - Yugoslavya KP MK'nin Moskova'da SKP(b) MK (1945-1946) ve Za Proçniy Mir, Za Narodnuyu Demokratiyu dergisi redaksiyonun temsilcisi. ***Cilt III***, s.26.

ZİMİN - KEYK elemanı. ***Cilt II***, s.254.

ZİMİN - SKP(b) Yaroslavl İl Komitesi Sekreteri. ***Cilt I***, s.179.

ZİNAİDA - Bak: ORCONİKİDZE, ZİNAİDA GAVRİLOVNA.

ZİNAİDA GAVRİLOVNA - Bak: ORCONİKİDZE, ZİNAİDA GAVRİLOVNA

ZİNAIDA NİKOLAEVNA - Bak: PULAVİÇ, ZİNAİDA NİKOLAEVNA.

ZİNAİDA VASİLEVNA - Sovyet hemşire. ***Cilt I***, s.150.

ZİNGER, LEOPOLD - Alman komünistli, Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.101, 131.

ZİNOVİEV, GRİGORİEY EVSEEVİÇ (1883-1936) - 1917'de RKP(b) MK PB üyesi, Komintern kurucularından, KEYK Başkanı (1919-1926), daha sonraları iki defa partiden ihraç edildi ve yeniden üyelik hakları iade edildi, tertiplenmiş bir dava sonucu ölüm cezasına çarptırıldı. ***Cilt I***, s.134, 142, 175.

ZİSMAN - Komünist Gençlik Enternasyonali - KİM elemanı. ***Cilt II***, s.143.

ZİVERTAS, PRONAS MİHAYLOVİÇ - Litvanya milletvekili. ***Cilt II***, s.

ZLATAREVA, VERA (1905-1977) - BHÇB ve Bulgaristan kadın hareketi aktifi. ***Cilt III***, s.85.

ZLATNOV, MANOL - Bulgar sendikacı. ***Cilt II***, s.400.

ZOGER - Bak: KASİM, HASAN AHMED AL ŞEK.

ZOGRAFOS - Yunanistan KP'nin KEYK geçici temsilcisi (1938). ***Cilt I***, s.182, 200; ***Cilt II***, s.331, 333.

ZOLMAN - ABD'de sürgündeki Alman politikacıların oluşturduğu (Aralık 1941) Alman Ulusal Konseyi (karşı hükümet) üyesi. ***Cilt II***, s.134.

ZONİÇEV - Arnavut devrimci. ***Cilt I***, s.200.

ZORİN, VALERİAN ALEKSANDROVİÇ (1902) - Sovyet diplomatı, SSCB Dışişleri Bakan Yardımcısı (1947-1955). ***Cilt III***, s.178.

ZOYFERT, FİLİP (1871) -Alman avukat,

Laypsig davasında Marius Van der Lübe'nin savunma avukatı. ***Cilt I***, s.114, 115, 116.

ZOYSKİ [ÇİKO] - ***Cilt III***, s.11.

ZÖNKE, RUDOLF (1894) - Laypsig davasında tanık. ***Cilt I***, s.106.

ZUEVA, ANASTASİYA PLATONOVA (1896-1986) - Sovyet tiyatro oyuncusu kadın, Moskova Anti-faşist Komitesi aktifi. ***Cilt III***, s.21, 22, 47.

ZUSMANOVİÇ - ***Cilt II***, s.330.

ZUYKOV - Sovyet amirali, SSCB Askeri Filo İstihbarat Dairesi şefi. CiltII, s.102.

ZVEREV, ARSENİY GRİGOREVİÇ (1900-1969) - SKP(b) aktifi, MK üyesi (1939-1961), maliye bakanı (1938-1960). ***Cilt II***, s.57, 98, 281, 438.

ZYABKOV - Protestan papaz. ***Cilt III***, s.78.

ZYABLOV - KEYK'in Polonya'da özel görevlisi. ***Cilt II***, s.354.

ZYUZİN, ALEKSEY GRİGOREVİÇ (1903) -KEYK elemanı (1940-1943). ***Cilt II***, s.55, 57, 62, 64, 113, 141, 159, 193, 257.

COĞRAFİ İSİMLER LİSTESİ*

A

Abhazistan *Cilt I*, s.25, 28.
Adler *Cilt II*, s.27, 28, 188.
Adlershof *Cilt I*, s.85.
Afrika *Cilt II*, s.64, 68, 192, 234, 236, 237, 245, 257, 294.
Ahun *Cilt II*, s.23, 30.
Akdeniz *Cilt II*, s.37, 343, 442.
Akdeniz Havzası *Cilt II*, s.74.
Alaska *Cilt II*, s.325.
Alhasada *Cilt I*, s.241.
Alikante *Cilt I*, s.156, 235.
Alma Ata *Cilt II*, s.182.
Almanya *Cilt I*, s.10, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 26, 31, 32, 34, 37, 38, 39, 41, 44, 56, 66, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 108, 109, 116, 118, 119, 122, 126, 127, 128, 133, 137, 144, 146, 149, 160, 166, 167, 168, 170, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 195, 197, 200, 215, 219, 243, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 260; *Cilt II*, s.5, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 24, 33, 38, 40, 43, 44, 48, 49, 50, 52, 53, 56, 59, 69, 70, 72, 77, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 95, 97, 98, 99, 102, 107, 108, 111, 113, 114, 119, 125, 134, 139, 140,, 147, 150, 155, 156, 163, 165, 167, 169, 170, 172, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 188, 189, 190, 193, 194, 198, 201, 203, 207, 208, 213, 214, 216, 217, 219, 221, 224, 227, 228, 229, 231, 232, 234, 236, 237, 242, 244, 245, 251, 257, 263, 269, 275, 281, 292, 293, 294, 300, 301, 303, 304, 305, 306, 308, 309, 310, 311, 313, 314, 317, 319, 323, 331, 332, 340, 343, 344, 345, 355, 356, 364, 365, 370, 372, 373, 374, 377, 378, 383, 384, 389, 393, 395, 401, 403, 407, 408, 410, 416, 419, 420, 425, 426, 429, 432, 435, 436, 437, 438, 439, 441, 442, 443, 444, 445, 447; *Cilt III*, s.5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 21, 28, 29, 34, 40, 42, 48, 50, 51, 52, 64, 94, 105, 137, 142, 164, 180, 185, 188, 190, 197, 208, 210, 239, 259, 260, 261, 262.
Alupka *Cilt I*, s.147, 149, 150, 155, 208, 211.
Amerika *Cilt I*, s.104, 124, 151, 163, 176, 195, 202, 203, 211, 217, 232, 235, 238; *Cilt II*, s.12, 14, 40, 47, 52, 53, 64, 65, 73, 75, 85, 86, 87, 89, 93, 110, 112, 114, 124, 131, 132, 134, 139, 142, 151, 13, 160, 161, 179, 180, 190, 194, 195, 201, 208, 228, 237, 239, 246, 257, 258, 259, 262, 263, 281, 286, 288, 289, 290, 292, 296, 298, 307, 310, 323, 325, 330, 332, 333, 345, 382; *Cilt III*, s.21, 30, 35, 45, 53, 66, 91, 121, 126, 153, 179, 181, 182, 199, 208, 248.
Amsterdam *Cilt I*, s.161, 173; *Cilt II*, s.72, 91.
Anaberg *Cilt I*, s.113.
Andernah (Andernach) *Cilt I*, s.107.
Anhueyn *Cilt II*, s.46.
Arendzee (Andersee) *Cilt I*, s.77; *Cilt II*, s.231.
Arhangelsk *Cilt II*, s.113, 127, 164, 193, 195, 203, 217, 243, 244.
Arhangelskoe *Cilt I*, s.128, 129, 131, 138, 143, 245.
Arjantin *Cilt II*, s.220, 223, 228, 280, 403; *Cilt II*, s.183, 187.
Armavir *Cilt II*, s.31.
Arnavutluk *Cilt II*, s.171, 354, 416; *Cilt III*, s.17, 32, 50, 156, 164, 169, 171, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 185, 186, 187, 188.
Arzamas *Cilt II*, s.177.
Astrahan *Cilt II*, s.155.
Asturya *Cilt I*, s.178.
Asya *Cilt II*, s.37.
Aş Eger *Cilt I*, s.187.
Atina *Cilt III*, s.103, 109.
Avrupa *Cilt I*, s.13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 29, 30, 33, 34, 35, 45, 48, 50, 53, 54, 58, 62, 133, 134, 136, 137, 139,

* Liste yalnız G. Dimitrov'un *Günlük*'ünde yer alan isimleri içeriyor.

141, 154, 186, 187, 191, 195, 202, 213, 214, 215, 253, 254, 256, 258; ***Cilt II***, s.11, 33, 130, 134, 135, 184, 246, 270, 275, 330, 417, 421; ***Cilt III***, s.5, 60, 111, 135, 137, 139, 150, 167, 210, 223, 237, 239, 256.
Avustralya ***Cilt II***, s.224, 295, 353.
Avusturya ***Cilt I***, s.126, 130, 133, 144, 155, 195, 209, 214, 217, 245; CiltIII, s.12, 57, 83, 95, 102, 219, 221, 246, 249, 268, 282, 283, 284, 299, 302, 317, 356, 359, 360, 367, 378, 288, 397, 415, 416, 432, 435, 436; ***Cilt III***, s.9, 17, 21, 23, 28, 40, 136, 208.
Ay Petri ***Cilt I***, s.210.
Azak denizi ***Cilt II***, s.31.

B

Balaklava ***Cilt I***, s.209.
Balkan ülkeleri ***Cilt II***, s.245; ***Cilt III***, s.45, 158, 159, 184, 185.
Balkanlar ***Cilt II***, s.386.
Baltık Bölgesi ***Cilt I***, s.242; ***Cilt II***, s.64, 369.
Bankya ***Cilt III***, s.78.
Bari (İngiltere'de) ***Cilt II***, s.169.
Bari (İtalya'da) ***Cilt II***, s.335.
Barselona ***Cilt I***, s.182, 192, 227.
Barviha ***Cilt I***, s.143, 150, 152, 168, 172, 179, 233, 235, 239, 241, 242, 244, 245, 246; ***Cilt II***, s.22, 23, 41, 45, 52, 54, 60, 62, 63, 64, 67, 68, 69, 71, 75, 80, 82, 121, 403, 404, 423, 424, 426, 427, 428, 432, 435; ***Cilt III***, s.7, 14, 15, 87, 121, 122, 153, 154, 155, 215, 217, 220, 225, 229, 230, 232, 233, 244, 253.
Basra ***Cilt II***, s.228, 269.
Başkırdistan Cumhuriyeti ***Cilt II***, s.275.
Batı Avrupa ***Cilt I***, s.185, 217, 219; ***Cilt II***, s.255;
Batı ***Cilt I***, s.115, 188, 218; ***Cilt II***, s.75, 76, 190, 192, 208, 214, 236, 304; ***Cilt III***, s.45, 60, 76, 78, 79, 124, 147, 149, 179, 181, 202.
Batı Trakya ***Cilt II***, s.36, 37; ***Cilt III***, s.90.
Batum ***Cilt II***, s.145, 153.
Bazel (Basel) ***Cilt III***, s.98, 100.
Belaya Tserkov ***Cilt II***, s.331.
Belçika ***Cilt II***, s.105, 166, 167, 180, 187, 192, 195, 232, 250; ***Cilt II***, s.7, 21, 63, 85, 90, 124, 127, 200, 248, 298; ***Cilt III***, s.8, 52, 128, 217.
Belgrad ***Cilt II***, s.215, 354, 408, 415, 416, 430; ***Cilt III***, s.14, 20, 41, 44, 45, 78, 79, 92, 100, 103, 111, 116, 117, 118, 121, 158, 163, 170, 176, 199, 200, 201, 205.
Belomorsk ***Cilt II***, s.185.
Beloreçensk garı (1958'den: Beloreçensk) ***Cilt II***, s.23.
Belostok ***Cilt II***, s.41, 375.
Belostokinsk bölgesi (İli) ***Cilt II***, s.87.
Berhtesgadem ***Cilt II***, s.185.
Berlin ***Cilt II***, s.77, 78, 79, 85, 86, 89, 100, 101, 103, 110, 111, 112, 113, 117, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 131, 132, 141, 143, 185, 243; ***Cilt II***, s.24, 29, 34, 36, 60, 96, 97, 98, 106, 106, 109, 222, 236, 268, 309, 418, 432; ***Cilt III***, s.5, 9, 11, 12, 13, 21, 27, 28, 40, 49, 51, 77, 132, 134, 191, 222, 238.
Bern ***Cilt I***, s.118, 119, 121.
Besarabya ***Cilt II***, s.13, 43, 75, 99.
Beyaz Rusya (Belorusya) ***Cilt I***, s.177; ***Cilt II***, s.8, 87, 183, 194, 195, 200, 203, 209, 212, 213, 220, 237, 249, 267, 293, 301, 305, 367.
Beyazdeniz kanalı ***Cilt I***, s.147
Beyrut ***Cilt II***, s.228.
Birmanya (Burma) ***Cilt II***, s.325.
Bistritsa ***Cilt III***, s.116, 117, 212.
Bizans ***Cilt II***, s.28.
Bled ***Cilt III***, s.118, 119, 128, 153, 165, 171, 178, 179, 180.
Boğazlar ***Cilt II***, s.36, 37, 48, 136, 190.
Bohin gölü ***Cilt III***, s.118.
Bolgrad ***Cilt II***, s.43.
Bolivya ***Cilt I***, s.243.
Borisov ***Cilt II***, s.209.
Borjomi ***Cilt I***, s.144, 145.
Boskovitse ***Cilt I***, s.129, 130, 137; ***Cilt II***, s.40, 61; ***Cilt III***, s.131, 153, 214.
Bosna ***Cilt II***, s.158, 167.
Boston ***Cilt I***, s.142.
Botevgrad ***Cilt II***, s.348.
Boyana ***Cilt III***, s.61, 65.
Bratislava ***Cilt III***, s.19, 200, 201.
Braunşvayg (Braunschweig) ***Cilt I***, s.79.
Breslau (Vrotslav) ***Cilt II***, s.106.
Brest bölgesi (İli) ***Cilt II***, s.87.
Brezilya ***Cilt II***, s.40, 193, 237, 256, 280; ***Cilt III***, s.48.
Brindenburg ***Cilt III***, s.16.
Brüksel ***Cilt I***, s.154; ***Cilt II***, s.72; ***Cilt II***, s.210.
Brün (Brno) ***Cilt II***, s.113, 114, 118.

Bryansk *Cilt II*, s.116, 378, 379, 380.
Budapeşte *Cilt II*, s.45; *Cilt III*, s.9, 45, 175, 200, 201, 232.
Bukyovtsi *Cilt III*, s.103.
Bulgaristan *Cilt I*, s.87, 88, 89, 93, 98, 102, 109, 117, 124, 132, 139, 141, 143, 144, 145, 167; *Cilt II*, s.18, 25, 31, 36, 37, 38, 40, 43, 44, 48, 57, 58, 59, 68, 78, 80, 83, 84, 85, 88, 90, 95, 96, 98, 99, 103, 107, 108, 111, 112, 123, 124, 126, 131, 137, 142, 145, 150, 158, 159, 160, 163, 165, 170, 172, 173, 180, 181, 182, 185, 186, 189, 190, 195, 198, 203, 204, 207, 209, 213, 215, 216, 218, 219, 222, 232, 237, 238, 239, 240, 243, 244, 245, 253, 254, 255, 262, 271, 278, 282, 285, 294, 299, 309, 311, 313, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 322, 325, 327, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 347, 349, 352, 354, 355, 356, 357, 359, 361, 363, 364, 365, 366, 367, 369, 370, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 385, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 399, 401, 402, 403, 404, 405, 405, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 424, 425, 426, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440; *Cilt III*, s.5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 57, 60, 61, 63, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 74, 76, 77, 79, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 93, 95, 97, 100, 103, 105, 106, 108, 109, 111, 112, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 132, 133, 134, 135, 136, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 154, 156, 157, 159, 162, 163, 164, 166, 168, 170, 171, 175, 177, 178, 179, 180, 182, 183, 187, 189, 191, 192, 193, 203, 204, 206, 208, 213, 215, 219, 221, 223, 225, 230, 232, 237, 245, 247, 249, 255, 257.
Bulina livada *Cilt III*, s.62.
Burgaz *Cilt II*, s.108, 348, 361, 380.
Burgaz İli *Cilt III*, s.41.
Buzuluk *Cilt II*, s.179.
Bükreş *Cilt II*, s.78, 134, 384, 395, 396, 419, 430, 436; *Cilt III*, s.51, 80, 104, 173, 175, 176, 203, 207, 208, 209, 210, 214, 221, 247, 248, 252, 254.
Büyük Britanya *Cilt I*, s.219; *Cilt II*, s.334, 343; *Cilt III*, s.55, 104, 109, 126, 136, 137, 218.

C

Cenevre *Cilt I*, s.109, 111, 114, 115, 151, 154, 187; *Cilt II*, s.144; *Cilt III*, s.113.
Cenova *Cilt III*, s.213.
Cezayir *Cilt II*, s.211, 234, 245, 284, 300, 304, 305, 311, 313, 334, 338, 341, 342, 344, 358, 359, 367.

Ç

Çamkoru *Cilt II*, s.57; *Cilt III*, s.77, 84, 93, 101, 116, 212.
Çande *Cilt II*, s.353.
Çekoslovakya *Cilt I*, s.105, 144, 184, 185, 186, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 203, 204, 207, 209, 210, 211, 213, 214, 215, 217, 224, 227, 232; *Cilt II*, s.5, 14, 57, 58, 59, 83, 89, 93, 113, 146, 168, 177, 178, 217, 220, 234, 295, 242, 245, 246, 267, 270, 273, 275, 319, 322, 340, 377, 413, 430, 434; *Cilt III*, s.16, 25, 51, 72, 81, 110, 117, 131, 135, 136, 144, 145, 153, 156, 169, 175, 177, 179, 180, 183, 185, 187, 188, 200, 201, 212, 231, 255, 256.
Çekya Cilt I, s.211.
Çendu *Cilt II*, s.254.
Çepino (Velingrad) *Cilt II*, s.348.
Çernovitsi (Çernovtsi) *Cilt II*, s.13.
Çerven Bryag *Cilt II*, s.249; *Cilt III*, s.170.
Çin *Cilt I*, s.153, 155, 157, 158, 159, 160, 164, 166, 168, 176, 177, 179, 193, 194, 195, 196, 198, 210, 212, 217, 240; *Cilt II*, s.7, 11, 15, 17, 35, 40, 41, 45, 46, 47, 48, 49, 52, 57, 59, 60, 69, 71, 74, 75, 83, 90, 92, 93, 94, 107, 108, 111, 124, 127, 135, 139, 154, 157, 159, 166, 182, 193, 195, 234, 243, 246, 247, 248, 257, 261, 270, 282, 298, 311, 320, 324, 325, 328, 353, 374, 389, 390; *Cilt III*, s.19, 23, 48, 182, 184, 186, 188.
Çinhindi (Hindiçini) *Cilt I*, s.177; *Cilt II*, s.17.
Çirpan *Cilt II*, s.79.
Çita *Cilt I*, s.236; *Cilt II*, s.108.
Çkalovsk *Cilt II*, s.132.
Çuntsin *Cilt II*, s.47, 59, 84, 93, 182, 183, 282, 325, 352, 353, 375; *Cilt III*, s.19.

D

Dahau *Cilt II*, s.38.

Danimarka *Cilt I*, s.151; *Cilt II*, s.8, 19, 40, 89, 224, 271; *Cilt III*, s.12, 50, 51, 143, 144.

Dansig *Cilt II*, s.122, 432.

Dedeağaç *Cilt II*, s.36, 37.

Diep *Cilt II*, s.211.

Dinyeper *Cilt II*, s.99, 100.

Dnepropetrovsk *Cilt I*, s.144.

Dobriç *Cilt I*, s.172; *Cilt II*, s.349, 388.

Dobruca *Cilt II*, s.334; *Cilt III*, s.103.

Don bölgesi *Cilt II*, s.257.

Don *Cilt II*, s.29, 260, 280.

Donbas *Cilt I*, s.139; *Cilt II*, s.8, 61, 113.

Dragoman *Cilt III*, s.172, 201.

Drama *Cilt II*, s.36.

Drezden *Cilt II*, s.432; *Cilt III*, s.9, 12.

Drugan *Cilt III*, s.77.

Dupnitsa *Cilt II*, s.348.

Düseldorf (Düsseldorf) *Cilt I*, s.115; *Cilt II*, s.203.

Dvinsk (Daugavpils) *Cilt II*, s.375.

E

Ege denizi *Cilt II*, s.460.

Elabovsk *Cilt II*, s.132.

Eldo *Cilt I*, s.235.

Endonezya *Cilt I*, s.161; *Cilt II*, s.213.

Engels (Pokrovsk) *Cilt II*, s.92, 121, 122, 124, 25, 131, 137, 201.

Enos *Cilt II*, s.36.

Erazmus *Cilt II*, s.118.

Esen (Essen) *Cilt II*, s.176.

Esentuki *Cilt I*, s.184, 200.

Eski Zağra *Cilt I*, s.194; *Cilt III*, s.196.

Estonya *Cilt II*, s.9, 183, 195.

Evksinograd *Cilt III*, s.170, 171, 212, 213, 214, 222.

F

Falkenştayn (Falkenstein) *Cilt I*, s.113.

Filibe *Cilt II*, s.348; *Cilt III*, s.100, 102, 168, 172, 204, 222.

Filibe İli *Cilt II*, s.318, 348.

Filipinler *Cilt I*, s.226.

Filistin *Cilt II*, s.42, 228, 245, 269, 284, 311; *Cilt III*, s.185, 189, 199.

Finlandiya *Cilt II*, s.11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 32, 33, 48, 49, 50, 61, 69, 114, 119, 139, 150, 164, 165, 176, 184, 193, 207, 222, 231, 262, 263, 264, 266, 270, 271, 272, 288, 289, 361, 380, 440; *Cilt III*, s.45, 49, 50, 53, 183, 187.

Foça *Cilt II*, s.167.

Fransa *Cilt I*, s.98, 105, 123, 139, 141, 143, 152, 153, 154, 159, 170, 178, 179, 181, 183, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 194, 196, 197, 198, 201, 202, 203, 204, 207, 208, 211, 212, 214, 215, 217, 219, 221, 226, 228, 229, 232, 241, 242, 245, 248, 250; *Cilt II*, s.5, 7, 14, 22, 51, 53, 60, 62, 63, 68, 77, 78, 82, 85, 90, 96, 97, 100, 114, 115, 116, 123, 124, 127, 138, 146, 176, 178, 186, 187, 194, 202, 205, 206, 208, 211, 214, 216, 219, 220, 221, 236, 237, 240, 241, 242, 248, 259, 270, 271, 272, 273, 284, 294, 298, 303, 304, 340, 344, 357, 359, 365, 367, 395, 398, 399, 405, 418, 419, 423, 426, 433, 440; *Cilt III*, s.5, 10, 13, 18, 19, 21, 44, 46, 48, 51, 53, 83, 85, 92, 113, 117, 120, 128, 136, 137, 181, 208.

G

Gabrovo *Cilt II*, s.348; *Cilt III*, s.5.

Gabrovo İli *Cilt II*, s.348.

Gansu *Cilt I*, s.152; *Cilt II*, s.46.

Gegra *Cilt II*, s.24, 25, 26, 27.

Gılıbovo *Cilt II*, s.348.

Gomel *Cilt II*, s.90, 92.

Gorki *Cilt II*, s.90, 97, 99, 103, 107, 117, 118, 121, 131, 144, 157, 153, 286, 435, 437; *Cilt III*, s.5.

Gorna Banya *Cilt III*, s.63.

Gorna Cumaya *Cilt III*, s.348.

Gorna Oryahovitsa *Cilt II*, s.348; *Cilt III*, s.170, 212, 247.

Grafenştayn (Grafenstein) *Cilt I*, s.189.

Graslits *Cilt I*, s.189.

Gravenhage *Cilt I*, s.118.

Grintsig *Cilt I*, s.125.

Gruysk *Cilt II*, s.271.

Grünberg *Cilt I*, s.113

Gürcistan *Cilt I*, s.163; *Cilt II*, s.26, 28, 56.

H

Habeşistan

Hainboğaz *Cilt III*, s.95, 169.

Halkingol *Cilt II*, s.33.

Hamburg *Cilt I*, s.107; *Cilt III*, s.50.

Hanover *Cilt I*, s.113.

Harkov *Cilt II*, s.155; *Cilt II*, s.23, 113, 262,

311; *Cilt III*, s.97.
Harmanlı *Cilt II*, s.348.
Haskovo *Cilt III*, s.348.
Haskovo İli *Cilt III*, s.348.
Helsinki *Cilt II*, s.56, 59, 109.
Henigsdorf *Cilt I*, s.108, 109, 110.
Heron *Cilt I*, s.227.
Hersek *Cilt II*, s.369.
Hersones *Cilt I*, s.212, 213.
Hırvatistan *Cilt II*, s.254, 269, 290, 293, 297; *Cilt III*, s.118.
Hilverzum *Cilt I*, s.119.
Hindistan *Cilt I*, s.177; *Cilt II*, s.17, 22, 71, 135, 162, 174, 205, 228, 246, 251, 266, 324; *Cilt III*, s.24.
Hollanda *Cilt I*, s.108, 118, 119, 121, 122, 132, 142, 184, 195, 208, 211, 250; *Cilt II*, s.15, 21, 85, 124, 141, 189, 227, 236, 248, 298, 308; *Cilt III*, s.214.
Hon-Kong (Syangan)
Hubey *Cilt II*, s.46.

I

Irak *Cilt II*, s.127, 189, 230, 243, 245, 251, 256, 262, 269, 280, 306, 350, 351.

İ

İçan *Cilt II*, s.353.
İhtiman *Cilt II*, s.348.
Ilovayskoe *Cilt II*, s.23.
İngiltere *Cilt I*, s.105, 127, 132, 133, 141, 163, 170, 176, 185, 187, 188, 189, 191, 192, 194, 196, 201, 202, 204, 208, 211, 212, 214, 215, 217, 219, 226, 232, 237, 242, 243, 250; *Cilt II*, s.5, 7, 12, 22, 33, 37, 40, 47, 49, 51, 61, 65, 70, 72, 77, 82, 85, 86, 89, 91, 93, 103, 117, 119, 125, 129, 131, 151, 175, 180, 190, 200, 201, 205, 206, 209, 234, 239, 257, 259, 261, 279, 281, 292, 293, 305, 310, 325, 332, 336, 346, 353, 385, 403; *Cilt III*, s.12, 24, 31, 53, 87, 91, 109, 111, 124, 132, 142, 148, 179, 180, 181, 182, 185, 186, 208, 218, 223.
İran *Cilt II*, s.102, 103, 128, 129, 131, 146, 148, 158, 166, 172, 206, 218, 222, 224, 225, 228, 230, 278, 321, 350, 351.
İskandinav ülkeleri *Cilt I*, s.211; *Cilt II*, s.161.
İskandinavya *Cilt II*, s.50.
İspanya *Cilt I*, s.105, 151, 152, 153, 154, 156, 161, 162, 166, 168, 169, 170, 173, 180, 181, 186, 192, 194, 196, 197, 198, 201, 202, 203, 207, 209, 212, 217, 220, 221, 223, 226, 227, 228, 230, 231, 233, 234, 239, 240, 241; *Cilt II*, s.5, 14, 20, 39, 49, 65, 91, 92, 101, 115, 163, 180, 197, 211, 213, 216, 217, 218, 220, 222, 243, 267, 271, 275, 281, 286, 308, 340, 343, 398, 403; *Cilt III*, s.5, 23, 51.
İst-end (East-end) *Cilt I*, s.117.
İstanbul *Cilt II*, s.98, 142, 229.
İsveç *Cilt I*, s.182, 192, 219, 220, 221, 223, 225, 228, 231; *Cilt II*, s.14, 19, 49, 64, 85, 90, 98, 109, 139, 142, 161, 180, 188, 198, 207, 222, 223, 248, 289, 298, 313, 320, 410; *Cilt III*, s.12, 21, 51, 57, 104, 128, 216.
İsviçre *Cilt I*, s.99, 109, 111, 113, 116, 117, 119, 180, 182, 195, 230; *Cilt II*, s.30, 127, 185, 398; *Cilt III*, s.57, 100, 112, 114, 161, 165, 248.
İtalya *Cilt I*, s.105, 109, 170, 187, 195, 203, 215, 224; *Cilt II*, s.24, 31, 40, 115, 119, 130, 136, 165, 183, 214, 222, 231, 236, 240, 241, 242, 243, 244, 284, 286, 289, 292, 312, 325, 333, 338, 340, 343, 362, 363, 368, 379, 380, 398, 402, 424, 433; *Cilt III*, s.23, 26, 27, 32, 51, 53, 87, 89, 114, 120, 128, 174.
İvanovo *Cilt II*, s.54, 189, 196, 299.
İzlanda *Cilt II*, s.91, 325; *Cilt III*, s.52.
İzmail *Cilt II*, s.94.

J

Japonya *Cilt I*, s.105, 158, 159, 160, 177, 193, 194, 202, 203, 215, 217; *Cilt II*, s.7, 10, 12, 14, 17, 24, 52, 59, 60, 74, 108, 113, 114, 129, 139, 140, 145, 213, 246, 257, 260, 282, 332, 353; *Cilt III*, s.28, 34, 40, 50, 90.
Jeleznogorsk *Cilt I*, s.185, 190.
Jeleznovodsk *Cilt I*, s.184, 199, 244.
Jitomir *Cilt II*, s.84.

K

Kafkasya *Cilt I*, s.144; *Cilt II*, s.136, 156, 165, 175, 190, 206, 216, 237, 239, 310.
Kahire *Cilt II*, s.209, 293, 327, 336, 352; *Cilt III*, s.92.
Kalinovka *Cilt II*, s.378.
Kamçatka *Cilt I*, s.174.
Kampa *Cilt I*, s.235.
Kanada *Cilt I*, s.195, 203, 216, 219, 227,

248; *Cilt II*, s.10, 89, 112, 160, 288, 353.
Karabunar *Cilt II*, s.219.
Karadağ *Cilt II*, s.171, 175, 200, 355, 357, 387, 399, 411, 421.
Karadeniz *Cilt II*, s.27, 28, 31, 36, 37, 91, 108, 112, 187, 190, 381, 385, 387; *Cilt III*, s.119, 207.
Karaganda *Cilt II*, s.127, 128, 139, 141, 254.
Karayip denizi *Cilt II*, s.325.
Kareliya-Fin Cumhuriyeti *Cilt II*, s.167, 231.
Karlıova ilçesi *Cilt III*, s.109.
Karpatlar Rusyası *Cilt I*, s.224.
Karpatlar Ukraynası *Cilt II*, s.64.
Karpatlarötesi Ukrayna
Kars *Cilt I*, s.155, 184, 196.
Kaspiçan *Cilt III*, s.170.
Kataloniya *Cilt I*, s.226.
Kaunas *Cilt II*, s.87.
Kavala *Cilt II*, s.36, 37.
Kavkazkaya *Cilt II*, s.31.
Kazablanka *Cilt II*, s.257.
Kazakistan *Cilt II*, s.106, 110, 157.
Kazakistan Cumhuriyeti *Cilt II*, s.274.
Kazan *Cilt II*, s.85, 93, 107, 121, 154, 159, 168, 193, 195, 196, 203, 237.
Kazan garı *Cilt II*, s.93.
Kazanlık *Cilt II*, s.348, 433; *Cilt III*, s.5.
Kırcali *Cilt II*, s.348; *Cilt III*, s.218.
Kırgızistan Cumhuriyeti *Cilt II*, s.212.
Kırım *Cilt I*, s.147, 200, 201, 204, 211, 217; *Cilt II*, s.67, 75, 106, 194, 354, 356, 424.
Kiev *Cilt II*, s.32, 54, 85, 87, 100, 110, 350, 351, 356, 371, 377, 380, 438; *Cilt III*, s.86, 225.
Kil (Kiel) *Cilt I*, s.139.
Kirt *Cilt I*, s.241.
Kislovodsk *Cilt I*, s.98, 110, 118, 143, 144, 155, 184, 201, 204, 205, 206, 210, 213, 232, 244, 246, 247; *Cilt II*, s.28.
Kişinev *Cilt II*, s.94, 292.
Knyajevo *Cilt III*, s.54, 58, 93, 101, 105, 108, 202, 247.
Komsomolsk *Cilt I*, s.201; *Cilt II*, s.131.
Konyovitsa *Cilt III*, s.91, 108.
Kopenhag *Cilt I*, s.163, 164, 224; *Cilt III*, s.76, 78.
Kore *Cilt II*, s.141; *Cilt III*, s.163.
Kostroma *Cilt I*, s.179, 221, 241; *Cilt II*, s.42, 183.
Kostroma İlçesi *Cilt II*, s.42.
Kostroma İli *Cilt I*, s.179.
Koşitse *Cilt II*, s.434.
Kovrov *Cilt II*, s.118.
Köln *Cilt II*, s.175, 176, 264.
Königsberg *Cilt I*, s.128; *Cilt II*, s.106.
Köstence *Cilt II*, s.17; *Cilt III*, s.96, 250.
Krasnıe Baki *Cilt II*, s.121, 122.
Krasnıy Uzen *Cilt II*, s.118.
Krasno selo *Cilt III*, s.71.
Krasnodar *Cilt II*, s.280.
Krasnogorsk *Cilt II*, s.213, 216, 268.
Kriçim *Cilt III*, s.172, 204, 209, 253.
Kuban *Cilt II*, s.239, 280.
Kuntsevo *Cilt I*, s.162, 221, 236, 248; *Cilt II*, s.41, 42, 53, 57, 75, 94, 121, 188, 193, 262, 268, 287, 297, 304, 305, 139.
Kurilo *Cilt III*, s.170.
Kursk *Cilt II*, s.23.
Kuşnarenkovo *Cilt II*, s.139, 141, 143, 147, 149, 195, 198, 199, 200, 210, 211, 225, 266, 279, 307.
Kuybişev *Cilt II*, s.91, 92, 93, 94, 95, 96, 99, 104, 107, 108, 110, 112, 116, 118, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 139, 141, 142, 143, 148, 153, 154, 155, 156, 166, 176, 177, 178, 179, 186, 204, 218, 227, 254, 267, 275, 276, 312.
Kuzey Afrika
Kuzey Amerika
Kuzey Transilvanya
Küba *Cilt I*, s.246; *Cilt II*, s.53.

L

Lançjou *Cilt I*, s.188.
Latin Amerika *Cilt I*, s.203, 235; *Cilt II*, s.194, 286, 289, 290.
Latin Amerika ülkesi *Cilt II*, s.60.
Laypsig (Leipzig) *Cilt I*, s.89, 96, 100, 103, 107, 110, 111, 112, 113, 118, 119, 123, 124, 125, 131, 132, 140, 218, 224; *Cilt II*, s.40, 264, 323, 432; *Cilt III*, s.225.
Lazarevskaya *Cilt II*, s.23.
Lenin Gorkisi (Leninskie Gorki) *Cilt II*, s.435, 347.
Lenin İlçesi *Cilt I*, s.142.
Leningrad (Sankt Peterburg) *Cilt I*, s.142, 143, 144, 147, 158, 224, 248; *Cilt II*, s.24, 95, 106, 110, 113, 117, 146, 156, 161, 165, 183, 184, 185, 193, 243, 355, 389; *Cilt III*, s.7, 10, 11.
Leningrad İlçesi *Cilt II*, s.62.

Leningrad İli *Cilt II*, s.195.
Letonya *Cilt II*, s.9, 87, 183, 195.
Levant *Cilt II*, s.228.
Libya *Cilt II*, s.189, 190, 191.
Likani *Cilt I*, s.145.
Litvanya *Cilt II*, s.9, 87, 183, 194.
Lom *Cilt II*, s.349.
Londra *Cilt I*, s.109, 117, 123, 127, 128, 180, 186, 188, 189, 190, 192, 208, 244; *Cilt II*, s.29, 56, 57, 68, 72, 89, 116, 123, 124, 139, 152, 155, 171, 177, 180, 183, 198, 200, 209, 212, 214, 215, 216, 219, 221, 224, 228, 236, 238, 241, 248, 249, 251, 259, 260, 264, 265, 267, 268, 272, 273, 274, 278, 279, 281, 292, 294, 312, 323, 334, 350, 390, 399, 416, 423, 433, 440; *Cilt III*, s.22, 39, 42, 45, 46, 47, 49, 51, 63, 110, 112, 113, 165, 197.
Loo *Cilt II*, s.23.
Loveç *Cilt II*, s.349; *Cilt III*, s.104.
Lozovaya *Cilt I*, s.205; *Cilt II*, s.23.
Ludvigshafen *Cilt I*, s.116.
Lüksemburg *Cilt II*, s.21.
Lvov *Cilt II*, s.56, 375.
Lyublin *Cilt II*, s.342.
Lyublyana *Cilt II*, s.118.

M

Macaristan *Cilt I*, s.186, 188, 195, 235; *Cilt II*, s.14, 15, 36, 39, 45, 49, 70, 71, 113, 119, 136, 142, 150, 155, 165, 176, 194, 202, 203, 207, 212, 213, 216, 219, 221, 234, 238, 241, 243, 244, 246, 252, 255, 256, 259, 261, 262, 264, 265, 275, 277, 283, 297, 300, 305, 306, 309, 311, 315, 319, 332, 340, 351, 360, 365, 385, 387, 388, 391, 399, 400, 403, 405, 415, 416, 433; *Cilt III*, s.9, 11, 14, 15, 16, 17, 26, 27, 30, 44, 45, 52, 53, 72, 126, 1456, 165, 169, 174, 178, 183, 187, 211, 226, 231, 232, 255, 256.
Madagaskar *Cilt II*, s.211.
Madrid *Cilt I*, s.154, 157, 170, 231, 234, 235, 236; *Cilt II*, s.272.
Makedonya *Cilt II*, s.76, 80, 214, 325, 327, 334, 339, 348, 354, 355, 356, 357, 359, 374, 387, 389, 390, 407, 413, 416, 420, 425; *Cilt III*, s.59, 76, 79.
Makedonya Cumhuriyeti *Cilt III*, s.118.
Malaga *Cilt I*, s.153.
Mançurya *Cilt II*, s.42, 45, 97, 108, 111, 139; *Cilt III*, s.10.
Manhaym (Mannheim) *Cilt I*, s.114.
Marburg *Cilt I*, s.96.
Mariin geçidi *Cilt I*, s.198.
Martinik *Cilt II*, s.211.
Masandra *Cilt I*, s.148.
Maşuk *Cilt I*, s.201.
Matsesta *Cilt II*, s.23, 24, 25, 26, 27, 28; *Cilt III*, s.229.
Mavi Göl *Cilt II*, s.24.
Mayovka *Cilt II*, s.147, 211.
Medvejogorsk *Cilt II*, s.116.
Meklenburg *Cilt III*, s.16.
Meksika *Cilt I*, s.164; *Cilt II*, s.40, 53, 75, 135, 178, 201, 204, 220 237, 259, 260, 275, 280, 281, 283, 296, 298, 305, 307, 309, 354, 358, 367, 373, 378, 410; *Cilt III*, s.48.
Meşçerino *Cilt I*, s.168, 223, 231, 244, 245, 246, 247; *Cilt II*, s.31, 82, 174, 176, 181, 185, 186, 187, 188, 190, 193, 204, 212, 218, 221, 223, 227, 244, 252, 296, 307, 319, 330, 351, 371, 378, 380, 396; *Cilt III*, s.79, 86, 119, 154, 155, 178, 189, 192, 244.
Mezdra *Cilt III*, s.96, 170.
Mısır *Cilt II*, s.190, 228, 237; *Cilt III*, s.257.
Midiya *Cilt II*, s.36.
Minsk *Cilt II*, s.87, 209, 240; *Cilt III*, s.163.
Minsk İli *Cilt II*, s.297.
Mishor *Cilt II*, s.67, 75.
Mogilyov *Cilt II*, s.87.
Moğolistan *Cilt II*, s.20.
Moğolistan Cumhuriyeti *Cilt II*, s.281.
Mojay denizi *Cilt I*, s.247.
Moldavya *Cilt II*, s.114.
Monpelie *Cilt II*, s.176.
Montevideo *Cilt II*, s.300.
Moravya Ostravası *Cilt II*, s.218.
Moskova *Cilt I*, s.79, 83, 85, 91, 98, 102, 111, 123, 127, 128, 130, 131, 133, 135, 138, 140, 141, 144, 145, 146, 147, 149, 150, 156, 157, 178, 179, 182, 184, 188, 192, 200, 201, 205, 207, 210, 211, 213, 216, 217, 224, 247, 250; *Cilt II*, s.18, 21, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 34, 47, 56, 58, 72, 78, 79, 85, 87, 93, 94, 95, 98, 102, 103, 109, 110, 112, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 145, 148, 150, 152, 153, 154, 155, 157, 161, 162, 163, 165, 166, 170, 173, 177, 179, 183, 187,

193, 200, 201, 204, 208, 210, 211, 222, 223, 231, 240, 242, 245, 253, 256, 259, 261, 262, 265, 270, 271, 272, 274, 280, 281, 283, 284, 285, 286, 287, 294, 300, 305, 207, 312, 314, 317, 320, 322, 323, 325, 328, 340, 342, 344, 347, 358, 360, 371, 379, 390, 391, 392, 398, 399, 401, 402, 404, 405, 409, 412, 418, 419, 424, 427, 428, 430, 434, 436, 438, 440; ***Cilt III***, s.11, 15, 18, 26, 39, 41, 44, 45, 46, 49, 50, 53, 56, 59, 62, 65, 68, 69, 70, 71, 77, 78, 79, 80, 81, 86, 87, 91, 94, 96, 97, 105, 107, 112, 115, 117, 119, 128, 129, 131, 132, 141, 144, 153, 156, 158, 161, 163, 166, 169, 175, 177, 178, 189, 191, 192, 195, 196, 198, 200, 202, 205, 207, 208, 212, 213, 215, 217, 218, 220, 221, 223, 224, 225, 227, 230, 231, 242, 244, 245, 247, 248, 252, 253, 254, 356, 257.

Moskova İli ***Cilt II***, s.94, 202.

Moskova nehri ***Cilt I***, s.245.

Mufsid ***Cilt I***, s.241.

Muhalatka ***Cilt I***, s.146, 148, 155, 200, 201, 206, 210, 211, 216, 217.

Murmansk ***Cilt I***, s.225; ***Cilt II***, s.87, 217.

Musul ***Cilt II***, s.156.

Münih (München) ***Cilt I***, s.90, 96, 103, 105, 115, 185, 194, 202, 208, 214, 217; ***Cilt II***, s.5, 169, 198; ***Cilt III***, s.136.

N

Napoli ***Cilt II***, s.352, 368.

Nereht İlçesi ***Cilt II***, s.183.

Nevrokop ***Cilt III***, s.102.

Nikitovka ***Cilt II***, s.23.

Nikolaev ***Cilt II***, s.100.

Ninsya ***Cilt I***, s.152, 153; ***Cilt II***, s.46.

Niş ***Cilt III***, s.118.

Norveç ***Cilt I***, s.113; ***Cilt II***, s.19, 40, 89, 91, 234, 248, 271; ***Cilt III***, s.12, 216.

Novoçerkask ***Cilt II***, s.198.

Novorosiysk ***Cilt II***, s.185.

Noyköln (Neuköln) ***Cilt I***, s.77.

Nü York (New York) ***Cilt I***, s.98, 139, 140; ***Cilt II***, s.48, 57, 59, 68, 72, 89, 94, 124, 160, 161, 168, 227, 258; ***Cilt III***, s.237.

O

Odesa ***Cilt I***, s.156, 174; ***Cilt II***, s.17, 40, 43, 87, 99, 100, 118, 396; ***Cilt III***, s.95, 119, 133, 244.

Omurtag ***Cilt II***, s.349.

Oran ***Cilt I***, s.236, 240.

Oranienburg (Çapligin) ***Cilt II***, s.38; ***Cilt III***, s.25.

Oransk ***Cilt II***, s.201.

Orel ***Cilt I***, s.155; ***Cilt II***, s.23, 40, 114.

Orşa ***Cilt II***, s.87.

Oryahovo ***Cilt II***, s.349.

Oryahovo İli ***Cilt III***, s.104.

Ostrava ***Cilt II***, s.218.

Oş ***Cilt II***, s.212.

Ö

Özbekistan ***Cilt II***, s.107, 110, 157, 182, 183, 250, 275, 297, 298, 321.

Özbekistan Cumhuriyeti ***Cilt II***, s.141, 250, 275.

P

Pahra ***Cilt I***, s.233, 248; ***Cilt II***, s.435.

Panagürişte ***Cilt II***, s.348.

Paris ***Cilt I***, s.96, 99, 100, 106, 107, 110, 113, 114, 117, 119, 123, 128, 129, 130, 151, 152, 163, 167, 169, 172, 178, 179, 183, 189, 191, 192, 194, 195, 198, 199, 200, 201, 207, 210, 213, 219, 222, 223, 225, 227, 235, 246; ***Cilt II***, s.8, 16, 41, 42, 53, 176, 205, 401; ***Cilt III***, s.8, 15, 23, 31, 32, 33, 41, 42, 45, 48, 49, 57, 79, 80, 82, 84, 87, 89, 90, 91, 92, 104, 202, 207, 227, 228, 230, 232.

Pasifik Okyanusu ***Cilt II***, s.129, 159; ***Cilt III***, s.163.

Pasifik Okyanusu güney batı kesimi ***Cilt II***, s.325.

Pasifik Okyanusu merkez bölgesi ***Cilt II***, s.325.

Pazarcık İli ***Cilt II***, s.348.

Penza ***Cilt II***, s.118.

Pernik ***Cilt I***, s.117; ***Cilt II***, s.427; ***Cilt III***, s.5, 33, 58, 79.

Peruştitsa ***Cilt III***, s.101.

Peştera ***Cilt II***, s.348.

Petriç ***Cilt II***, s.348.

Petrozavodsk ***Cilt II***, s.49, 69, 106, 109, 111.

Pirin bölgesi ***Cilt III***, s.102, 118.

Pirin Makedonyası ***Cilt III***, s.79.

Pirot ***Cilt II***, s.392.

Plevne ***Cilt II***, s.348, 349; ***Cilt III***, s.39, 170.

Plevne İli ***Cilt II***, s.348.

Polonya ***Cilt I***, s.105, 123, 152, 161, 162, 173, 177, 186, 188, 190, 193, 194, 196,

203, 220, 233, 242, 243, 244, 245, 250; *Cilt II*, s.5, 6, 7, 22, 41, 51, 55, 57, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 107, 108, 109, 111, 113, 115, 127, 131, 132, 137, 141, 142, 144, 147, 152, 167, 168, 169, 170, 180, 182, 186, 193, 195, 196, 198, 209, 213, 216, 218, 219, 220, 226, 227, 232, 234, 235, 237, 240, 242, 243, 244, 250, 252, 254, 261, 266, 267, 270, 271, 172, 273, 274, 276, 281, 187, 297, 298, 299, 301, 305, 319, 320, 327, 331, 333, 335, 338, 339, 342, 344, 346, 347, 349, 350, 351, 354, 356, 360, 362, 372, 377, 379, 388, 398, 432, 438; *Cilt III*, s.16, 26, 34, 58, 67, 71, 75, 104, 117, 130, 136, 143, 144, 147, 157, 158, 169, 175, 177, 179, 183, 184, 187, 188, 204, 206, 207, 231, 255, 256.

Pomeranya *Cilt II*, s.432.

Portekiz *Cilt I*, s.182; *Cilt II*, s.178, 403.

Potsdam *Cilt III*, s.24.

Prag *Cilt I*, s.106, 164, 185, 188, 189, 190, 195, 200, 204, 226, 232, 250; *Cilt II*, s.14, 38, 57, 75, 98, 172; *Cilt III*, s.81, 85, 106, 110, 131, 144, 153, 161, 168, 199, 200, 201, 227, 232.

Primoriye *Cilt II*, s.108.

Privo *Cilt II*, s.123, 124, 179.

Provadı *Cilt II*, s.349; *Cilt III*, s.170.

Prusya *Cilt I*, s.76; *Cilt II*, s.106, 168, 181, 219, 220.

Psou *Cilt II*, s.26.

Puşkino *Cilt I*, s.235; *Cilt II*, s.78, 94, 98, 121.

Pyatigorsk *Cilt I*, s.201.

R

Razgrad *Cilt III*, s.103.

Razlog *Cilt II*, s.348; *Cilt III*, s.102.

Ren bölgesi *Cilt I*, s.217.

Repitsa *Cilt II*, s.375.

Rıjevo Konare *Cilt III*, s.85.

Riga *Cilt II*, s.87.

Ritsa *Cilt II*, s.24, 26.

Rjyov *Cilt II*, s.266.

Rodoplar *Cilt II*, s.348.

Roma *Cilt II*, s.28, 362, 368; *Cilt III*, s.106, 112, 206.

Romanya *Cilt I*, s.186, 194, 195, 214, 242; *Cilt II*, s.15, 40, 70, 83, 114, 118, 136, 144, 145, 160, 176, 194, 201, 207, 217, 219, 220, 222, 243, 250, 264, 275, 280, 292, 297, 306, 240, 251, 356, 381, 382, 389, 390, 392, 402, 412, 413, 414, 438; *Cilt III*, s.9, 21, 23, 24, 34, 35, 39, 48, 53, 67, 72, 79, 106, 153, 156, 169, 173, 176, 177, 183, 185, 187, 189, 198, 203, 209, 222, 255, 256.

Rostokino *Cilt II*, s.306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 315, 329, 330, 335, 337, 390.

Rostokino İlçesi *Cilt II*, s.163.

Rostov *Cilt II*, s.23, 31, 107, 165, 175, 198, 262, 280.

Rostov-Don *Cilt II*, s.262.

Rur (Ruhr) *Cilt II*, s.175.

Rusçuk *Cilt II*, s.361, 381; *Cilt III*, s.103, 175.

Rusçuk İli *Cilt III*, s.107.

Rusya *Cilt I*, s.105, 124, 170, 177, 224; *Cilt II*, s.11, 215, 391, 421; *Cilt III*, s.37, 224, 248.

S

Saksonya *Cilt II*, s.432.

Samokov *Cilt I*, s.80, 86, 87, 140, 146; *Cilt II*, s.338, 339, 402; *Cilt III*, s.76, 85, 93.

San Fransisko *Cilt II*, s.224; *Cilt II*, s.19, 22.

Sancak *Cilt II*, s.200.

Santander *Cilt II*, s.281.

Saratov *Cilt II*, s.125, 126, 166, 174.

Sarıgöl *Cilt III*, s.84.

Sava *Cilt II*, s.426, 427, 430, 432; *Cilt III*, s.106, 118, 204.

Savoya *Cilt II*, s.271.

Sen Nazar *Cilt II*, s.211.

Sena *Cilt II*, s.365.

Serpuhov *Cilt I*, s.217.

Sevlievo *Cilt II*, s.348.

Sian *Cilt I*, s.159.

Sidney (Sydney) *Cilt II*, s.142, 224.

Silezya *Cilt I*, s.104, 113; *Cilt II*, s.377, 432.

Simeiz *Cilt I*, s.211.

Simferopol *Cilt I*, s.147, 155; *Cilt II*, s.103, 108, 111, 121, 123, 354.

Sintszyan *Cilt I*, s.152, 153, 155; *Cilt II*, s.109, 194, 195, 229, 243.

Sivastopol *Cilt I*, s.145, 146, 148, 150, 155, 205, 206, 212, 217; *Cilt II*, s.36, 84, 87, 98, 103, 105, 111, 187, 189, 193, 194, 208, 218.

Sizran *Cilt II*, s.118, 120.

Skyovde *Cilt I*, s.117.

Slavyansk *Cilt II*, s.23.

Slivne *Cilt II*, s.348; *Cilt II*, s.191.
Slivne İli *Cilt II*, s.348.
Slovenya *Cilt II*, s.136, 204, 205, 210, 269, 378.
Smolensk *Cilt II*, s.87, 283.
Soçi *Cilt I*, s.205; *Cilt II*, s.22, 23, 24, 27, 31, 92, 93, 101; *Cilt III*, s.27, 53, 97, 126, 134, 160, 167, 225, 228, 229, 232, 238.
Sofya *Cilt I*, s.86, 87, 89, 90, 91, 92, 120, 146, 167, 194, 243; *Cilt II*, s.18, 19, 35, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 48, 57, 59, 68, 72, 76, 78, 79, 88, 90, 95, 97, 103, 104, 105, 110, 122, 126, 128, 136, 143, 150, 164, 165, 172, 181, 191, 199, 234, 237, 238, 239, 244, 278, 282, 285, 317, 320, 330, 333, 337, 338, 339, 340, 341, 347, 348, 349, 362, 372, 380, 381, 382, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 408, 409, 410, 412, 414, 416, 417, 418, 419, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 431, 433, 434, 435, 436, 438, 439, 440; *Cilt III*, s.5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 39, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 57, 61, 69, 70, 75, 81, 86, 87, 91, 94, 95, 96, 97, 99, 102, 103, 106, 107, 110, 114, 118, 119, 122, 123, 125, 126, 129, 131, 132, 134, 140, 144, 147, 152, 153, 154, 156, 157, 162, 163, 164, 165, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 176, 189, 190, 192, 195, 196, 199, 207, 208, 211, 213, 214, 215, 216, 217, 220, 222, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 237, 238, 242, 243, 244, 245, 246, 248, 249, 253.
Sogarina *Cilt II*, s.349.
Soloturn *Cilt I*, s.113.
Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB; Sovyetler Birliği) *Cilt I*, s.108, 128, 157, 160, 162, 164, 166, 174, 177, 178, 182, 189, 200, 201, 217, 220, 222, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 241, 242, 244, 249, 250; *Cilt II*, s.5, 9, 10, 12, 13, 16, 20, 23, 37, 38, 40, 44, 45, 48, 57, 66, 69, 70, 72, 74, 75, 76, 79, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 100, 105, 108, 111, 113, 114, 115, 125, 129, 135, 138, 158, 159, 160, 161, 165, 168, 169, 170, 171, 180, 183, 184, 186, 187, 188, 193, 202, 203, 205, 206, 207, 208, 214, 219, 222, 224, 225, 226, 227, 235, 239, 248, 250, 254, 256, 261, 263, 280, 281, 283, 284, 290, 292, 295, 303, 319, 322, 324, 327, 329, 335, 336, 343, 344, 352, 357, 362, 370, 374, 380, 381, 389, 394, 396, 397, 408, 410, 413, 425, 426, 427, 439; *Cilt III*, s.5, 7, 8, 9, 12, 14, 16, 17, 18, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 39, 40, 41, 45, 46, 50, 53, 59, 71, 72, 79, 83, 86, 87, 88, 89, 91, 97, 108, 111, 120, 121, 126, 127, 128, 130, 132, 134, 140, 150, 155, 156, 160, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 178, 179, 180, 181, 190, 195, 196, 199, 205, 213, 214, 216, 217, 218, 229, 235, 236, 237, 239, 240, 241, 242, 249, 250, 253, 254, 255, 256.
Spasozavodsk *Cilt II*, s.127.
Sredna gora bölgesi *Cilt II*, s.348.
Stalinabad (Duşanbe) *Cilt II*, s.162.
Stalingrad (Volgograd) *Cilt I*, s.234; *Cilt II*, s.128, 129, 191, 223, 231, 257, 260, 280; *Cilt III*, s.10.
Stalino (Donetsk) *Cilt II*, s.114.
Stanislav (İvanofrankovsk) *Cilt II*, s.375.
Stokholm *Cilt I*, s.117, 163, 221, 225; *Cilt II*, s.9, 38, 48, 49, 50, 57, 65, 91, 94, 98, 124, 161, 271, 313, 410, 427, 428, 430; *Cilt III*, s.32, 81, 116, 134, 143, 224.
Sudet bölgesi *Cilt I*, s.185, 186, 189, 190, 194, 196, 221.
Suhum *Cilt I*, s.111, 118; *Cilt II*, s.28.
Suriye *Cilt II*, s.42, 156, 203, 219, 228, 269.
Süveyş *Cilt II*, s.190.
Sverdlovsk *Cilt I*, s.171; *Cilt II*, s.128, 131.
Svilengrad *Cilt II*, s.100.

Ş

Şandun *Cilt II*, s.46.
Şanhay *Cilt I*, s.169; *Cilt II*, s.260, 332.
Şerburg (Scherburg) *Cilt II*, s.365.
Şınsi *Cilt I*, s.159; *Cilt II*, s.46.
Şili *Cilt II*, s.40, 48, 53, 65, 66, 67, 70, 74.
Şo-de-fon *Cilt I*, s.116.
Şpandau (Schpandau) *Cilt I*, s.126.
Ştetin *Cilt I*, s.113; *Cilt III*, s.9.
Ştutgart (Stutgart) *Cilt I*, s.113.
Şumnu *Cilt II*, s.348, 349; *Cilt III*, s.170.
Şumnu İli *Cilt II*, s.349.

T

Tacikistan *Cilt III*, s.17.
Taganrog *Cilt II*, s.106, 314.
Tahran *Cilt I*, s.166, 209, 226, 228, 321,

345.
Talin *Cilt II*, s.50.
Tambov *Cilt II*, s.245.
Taşkent *Cilt II*, s.122, 141, 142, 144, 150, 156, 159, 206, 209.
Teberda *Cilt II*, s.198, 199, 200, 201.
Tebriz *Cilt II*, s.225, 228.
Temnikov *Cilt II*, s.112.
Ternopol *Cilt II*, s.354.
Teşin İlçesi *Cilt III*, s.16.
Teşin İli *Cilt II*, s.196.
Tiflis *Cilt I*, s.145, 146.
Tihoretskaya *Cilt II*, s.23.
Tiran *Cilt III*, s.103.
Tokyo *Cilt II*, s.160.
Toledo *Cilt I*, s.156.
Topçuboğaz *Cilt III*, s.92.
Toros *Cilt I*, s.145, 216.
Trakya *Cilt II*, s.76, 80, 334, 339, 387, 389, 390; *Cilt III*, s.88.
Transilvanya *Cilt II*, s.59, 244, 305, 308, 309, 413.
Trın bölgesi *Cilt II*, s.348, 362.
Triest *Cilt II*, s.423; *Cilt III*, s.7, 8, 10.
Tryavna *Cilt II*, s.438.
Tszyansu *Cilt II*, s.46.
Tuapse *Cilt II*, s.23.
Tula *Cilt II*, s.23.
Tulon *Cilt I*, s.115; *Cilt II*, s.241.
Tuna *Cilt II*, s.381.
Tuşino *Cilt I*, s.249.
Türingiya *Cilt II*, s.203.
Türkiye *Cilt I*, s.139; *Cilt II*, s.16, 36, 37, 65, 66, 69, 71, 83, 105, 108, 126, 133, 136, 137, 156, 180, 189, 190, 200, 207, 213, 219, 228, 229, 237, 269, 276, 294, 310, 346, 381, 410, 440; *Cilt III*, s.24, 45, 100, 113, 120, 121, 138, 210, 250, 258.

U

Uelingtın (Welington) *Cilt II*, s.224.
Ufa *Cilt II*, s.94, 104, 107, 116, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 137, 138, 139, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 165, 166, 168, 170, 173, 176, 178, 179, 187, 189, 193, 195, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 208, 210, 212, 213, 216, 219, 220, 221, 223, 224, 225, 228, 230, 231, 232, 235, 237, 238, 240, 241, 242, 243, 245, 248, 251, 155, 259, 262, 265, 266, 269, 270, 271, 274, 275, 279, 281, 283, 284, 285, 287, 291, 294, 297, 301.
Uhumi *Cilt I*, s.177.
Ukrayna *Cilt I*, s.149, 177, 184; *Cilt II*, s.8, 12, 18, 54, 64, 87, 90, 96, 99, 183, 220, 239, 293, 338, 349, 359, 370, 371, 378, 399, 405, 410, 435; *Cilt III*, s.10.
Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti *Cilt II*, s.248.
Ungeni *Cilt II*, s.75.
Uruguay *Cilt I*, s.173; *Cilt II*, s.280.
Uzak Doğu *Cilt II*, s.45, 282; *Cilt III*, s.112, 163.

V

Valday *Cilt II*, s.123, 124.
Valensiya *Cilt I*, s.157, 170, 228, 241; *Cilt II*, s.272.
Varna *Cilt I*, s.194; *Cilt II*, s.58, 108, 189, 222, 254, 349, 361, 381, 389, 390; *Cilt II*, s.36, 53, 85, 96, 168, 170, 207, 214, 217, 220, 222.
Varna İli *Cilt II*, s.349.
Varşova *Cilt I*, s.250; *Cilt II*, s.97, 128, 129, 213, 214, 220, 232, 251, 252, 271, 319, 328; *Cilt III*, s.58, 71, 175, 205, 206, 209, 210, 229, 231.
Vaşington(Washington) *Cilt II*, s.134, 180, 183, 325, 430, 437; *Cilt III*, s.24, 68, 110, 257.
Versay (Versailles) 77, 99, 271.
Vidin *Cilt II*, s.349; *Cilt III*, s.215.
Vileysk İli (bölgesi) *Cilt II*, s.87.
Vilnius *Cilt II*, s.87.
Vişi *Cilt II*, s.53, 82, 148, 208, 309.
Vitebsk *Cilt II*, s.369.
Vitoşa *Cilt III*, s.112, 210.
Viyana *Cilt I*, s.80, 98, 99, 109, 121, 125, 126; *Cilt II*, s.57, 58, 66, 105, 166, 219, 249, 288; *Cilt III*, s.9, 19, 32, 40, 252.
Vladaya *Cilt III*, s.98.
Vladivostok *Cilt II*, s.87, 110, 224, 307, 309.
Vnukovo *Cilt III*, s.54, 97, 189.
Volga *Cilt I*, s.147; *Cilt II*, s.42, 121, 123, 124.
Volinskoe *Cilt I*, s.145, 152, 177, 179.
Voltersdorf *Cilt I*, s.93.
Voroşilovgrad (Lugansk) *Cilt II*, s.262.
Vrajdebna *Cilt III*, s.114, 206
Vrana *Cilt III*, s.100, 102, 103, 104, 105, 109, 114, 115, 116, 172, 174, 176, 178,

191, 199, 201, 202, 204, 207, 208, 209, 211, 247, 248, 250, 253.
Vratsa bölgesi *Cilt III*, s.106.
Vratsa *Cilt II*, s.349, 428; *Cilt III*, s.104.
Vratsa İli *Cilt II*, s.349.
Vyazma *Cilt II*, s.108, 116, 301.

Y

Yakın Doğu *Cilt II*, s.138, 158, 166, 172, 228, 230, 246, 264, 266, 375; *Cilt III*, s.24.
Yalta *Cilt I*, s.145, 146, 147, 148, 210, 211; *Cilt II*, s.356; *Cilt III*, s.246.
Yambol *Cilt II*, s.348.
Yanan *Cilt I*, s.229; *Cilt II*, s.44, 45, 84, 105, 107, 127, 157, 166, 183, 248, 254, 319, 321, 322, 324, 325, 334, 345, 352, 353, 365, 374, 401, 402, 406; *Cilt III*, s.28.
Yantszi *Cilt II*, s.46.
Yaroslavl *Cilt II*, s.42, 131.
Yaroslavl İli *Cilt I*, s.179; *Cilt II*, s.184.
Yeni Zelanda *Cilt II*, s.224.
Yeşil Burun *Cilt I*, s.145.
Yugoslavya *Cilt I*, s.105, 194, 195, 214, 225; *Cilt II*, s.16, 31, 48, 51, 57, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 76, 85, 88, 89, 101, 104, 107, 124, 129, 137, 149, 156, 221, 227, 229, 234, 238, 239, 242, 243, 252, 258, 261, 265, 267, 268, 276, 278, 292, 293, 295, 297, 298, 304, 311, 313, 315, 320, 322, 325, 327, 331, 333, 336, 337, 338, 340, 342, 346, 347, 358, 349, 350, 351, 354, 355, 356, 357, 359, 360, 364, 366, 367, 372, 373, 374, 378, 379, 380, 383, 386, 394, 398, 399, 403, 406, 407, 408, 409, 411, 412, 413, 415, 418, 419, 420, 421, 423, 424, 425, 430, 334, 437, 439; *Cilt III*, s.7, 8, 9, 10, 13, 21, 23, 24, 25, 26, 29, 51, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 67, 68, 72, 76, 79, 80, 81, 89, 90, 100, 106, 116, 117, 119, 120, 121, 128, 131, 132, 144, 153, 160, 168, 169, 171, 177, 178, 179, 180, 182, 183, 185, 186, 187, 189, 198, 199, 208, 209, 210, 212, 216, 217, 219, 224, 227, 241.
Yunanistan *Cilt I*, s.230; *Cilt II*, s.31, 40, 69, 76, 176, 215, 313, 315, 327, 333, 354, 357, 377, 390, 395, 403, 414, 415, 416, 422; *Cilt III*, s.24, 69, 99, 109, 120, 121, 138, 140, 159, 177, 179, 180, 182, 184, 185, 186, 187, 188, 207, 213, 218, 219, 224, 231, 253, 257.

Z

Zaarbrüken (Saarbrücken) *Cilt I*, s.100; *Cilt II*, s.203.
Zagreb *Cilt II*, s.51, 215, 240, 276; *Cilt III*, s.118.
Zaporojie (Aleksandrovsk) *Cilt I*, s.217.
Zlin *Cilt II*, s.38.
Zubalovo *Cilt II*, s.245.
Zündsval (Sündswall) *Cilt I*, s.117.

GAZETE VE DERGİLER LİSTESİ*

GAZETELER

12-Uhr Blatt
Angriff
Arbeiter Illustrierte Zeitung (AIZ)
Berliner Illustrierte Zeitung
Berliner Tageblatt
Berliner Volkszeitung (BVZ)
Berliner Zeitung (BZ)
Bohemia
Borba (Yugoslavya)
Daily Mail
Daily Telegraph
Daily Worker (Londra)
Das Freie Wort
Deutsche Allgemeine Zeitung (DAZ)
Deutsche Zeitung in Kroatien
Die Morgenpost
Drujba
Evening News
Evening Standard
Freies Deutschland
Intercontinent News
Intransigeant
Izgrev
İzvestiya (Moskova)
Jupel
Kamsamolskaya pravda
Krasnaya Başkiriya
Krasnaya zvezda
L'Humanite
Le Petit Parisien
Le Populaire
Le Travail
Leipziger Neueste Nachrichten
Les Temps
Local Anzeiger
Mir
Mladejko zname
Narodno zemedelsko zname
Neos Rizospastis (Yunanca)
New Dag
New York Times
Nova Hrvatska (Zagreb)
Novi kurier varşavski (Lehçe)
Novo vreme (Belgrad)
Oesterreichische Freiheitsfront
Oteçestven front
Pionerskaya pravda
Politika (Belgrad)
Politiken
Pravda (Moskova)
Rabotniçeski vestnik
Rabotniçesko delo
Rude pravo
Seyaç
Sinhua Jinbao (Çince)
Slobodna Polska (Lehçe)
Sunday Reference
Svoboden narod
The Manchester Guardian
The Times
Trud (Moskova)
Veçernyaya Maskva
Völkischer Beobachter
Yunıy pioner (Kiev)
Zora

* Liste yalnız G. Dimitrov'un *Günlük*'ünde adı geçen yayınları içeriyor.

DERGİLER

Bolşevik
Byuleten
Die Welt
Filosofska misıl
Gerbe
Internationale Presse-Korrespondenz (Imprekorr)
İnternatsianalniy mayak
Kamunistiçeskiy internatsianal (Kİ)
Miravoe hazyaysvo i miravaya palitika
Novae vremya
Novo vreme
Regard
Rundschau über Politik, Wirtschaft und Arbeiterbewegung (Rundschau)
Savetskaya jenşçina
Sıvremennik
Slavyane
Spisanie na Bılgarskoto ikonomiçesko drujestvo
Vayna i raboçiy klas

KISALTMALAR

ABD – Amerika Birleşik Devletleri
Agitprop – Ajitasyon ve propaganda
AIZ – Arbeiter Illustrierte Zeitung
AKP – Almanya Komünist Partisi
AlSDP – Almanya Sosyal Demokrat Partisi
ASBP – Almanya Sosyalist Birlik Partisi
BAB – Batı Avrupa Bürosu
BAN – Bulgaristan Bilimler Akademisi
BHÇB – Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği
BHM – Büyük Halk Meclisi
BHO – Bulgaristan Halk Ordusu
BİP(k) – Bulgaristan İşçi Partisi (komünistler)
BK – Bakanlar Kurulu
BKGB – Bulgaristan Komünist Gençler Birliği
BMÖ – Birleşmiş Milletler Örgütü
BSDİP(d.s.) – Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi(dar sosyalistler)
BSDP – Bulgaristan Sosyal Demokrat Partisi
BuKP – Bulgaristan Komünist Partisi
BVZ – Berliner Volkszeitung
ÇeKP – Çekoslovakya Komünist Partisi
ÇGB – Çiftçi Gençler Birliği
ÇKP – Çin Komünist Partisi
DAZ – Deutsche Allgemeine Zeitung
DB – Dış Büro
DG – Devlet Güvenliği (Milli Emniyet)
DK – Daimi Komite
DNB – Deutsche Nachrichten Büro
DSF – Dünya Sendikalar Federasyonu
DUYÖ – Devrimcilere Uluslararası Yardım Örgütü
ELAS – Yunanistan Halk Kurtuluş Ordusu
FrKP – Fransa Komünist Partisi
GEK – Genel Emek Konfederasyonu
GK – Genel Kurmay
GMD – Gomindan
Gosizdat – Gasudarstvennoe İzdatelstvo (Devlet Yayınevi)
Gosplan – Gasudarstvennıy Plan (Devlet Planlama)
GPU – Gasudarstvennoe Palitiçeskoe Upravlenie (Devlet Politik Yönetimi)
HM – Halk Meclisi
Int. News – Intercontinent News
İçKP – İsveç Komünist Partisi
İeKP – İsviçre Komünist Partisi
İeSDP – İsviçre Sosyal Demokrat Partisi
İMDÖ(b) – İç Makedonya Devrimci Örgütü(birleşik)
İnformbuletin – Enformasyon Bülteni
İnformbüro – Enformasyon Bürosu
İnoizdatelsvo – Ecnebi Edebiyat Neşryatevi
İnoradio – SSCB'den yabancı dillerde yayın yapan radyo istasyonları
İP – İşçi Partisi
İsKP – İspanya Komünist Partisi
İsSİP – İspanya Sosyalist İşçi Partisi
İtKP – İtalya Komünist Partisi
JKP – Japonya Komünist Partisi
KE – Komünist Enternasyonal
KEYK – Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi
KİM – Komünist Gençler Enternasyonali
Kominformbüro – Komünist Enformasyon Bürosu (Komünist ve işçi partilerinin enformasyon bürosu)
Komintern – Komünist Enternasyonal
Komsomol – Komünist Gençler Birliği
KP – Komünist Partisi

KUNMZ – Batılı Ulusal Azınlıklar Komünist Üniversitesi

KUTV – Doğulu Emekçiler Komünist Üniversitesi

MaKP – Macaristan Komünist Partisi

MB – Merkez Büro

MC – Milletler Cemiyeti

MDDK – Müttefik Devletler Denetim Komisyonu

Mejrabpom – Uluslararası İşçi Yardımı

MELE – Marks-Engels-Lenin Enstitüsü

MHAT – Moskova Akademik Sanat Tiyatrosu

MKK – Merkez Kontrol Komisyonu

MOPR – Devrimcilere Uluslararası Yardım Örgütü

MYK – Merkez Yürütme Komitesi

Narkom – Halk Komiseri (bakan)

Narkomat – Halk Komiserliği (bakanlık)

Narkomindel – Dışişleri halk komiseri (dışişleri bakanı)

Narkomvneştorg – Dış Ticaret Bakanlığı

NKGB – Devlet Güvenlik Halk Komiserliği (Devlet Güvenlik Bakanlığı)

NKID – Dışişleri Halk Komiserliği (Dışişleri Bakanlığı)

NKO – Savunma Halk Komiserliği (Savunma Bakanlığı)

NKVD – İçişleri Halk Komiserliği (İçişleri Bakanlığı)

NKVT – İç Ticaret Halk Komiserliği (İç Ticaret Bakanlığı)

NOVA – Halk Kurtuluş Ayaklanma Ordusu

NSDAP – Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSAİP)

OMİ – Uluslararası Enformasyon Şubesi (SKP(b) MK'ya bağlı)

Partizdat – Parti Yayınevi

Partkom – Parti Komitesi

PB – Politik Büro

PolBİP – Polonya Birleşik İşçi Partisi

PolKP – Polonya Komünist Partisi

PUR – Kızıl Ordu Politik Dairesi

Rabfak – İşçi Fakültesi

Raykom – İlçe Komitesi

Redizdat – Yayın Redaksiyon Kurulu

RKP – Romanya Komünist Partisi

RMS – İşçi Gençler Birliği (Rems)

RSFSR – Rusya Sovyet Federe Sosyalist Cumhuriyeti

SDKBD – Sovyet Dış Kültürel Bağlar Derneği

SGE – Sosyalist Gençler Enternasyonali

SİM – Sosyalist Gençler Enternasyonali

SKP(b) – Sovyet Komünist Partisi(bolşevikler)

SLKGB – Sovyet Leninci Komünist Gençler Birliği

SNM – Halk Gençler Birliği

Sovinformbüro – Sovyet Enformasyon Bürosu

SSCB – Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

SSMK – Sovyet Sendikalar Merkez Konseyi

TASS – Sovyetler Birliği Telgraf Ajansı

TKP – Türkiye Komünist Partisi

UK – Ulusal Komite

UKK – Uluslararası Kontrol Komisyonu

UkKP(b) – Ukrayna Komünist Partisi(bolşevikler)

UKS – Uluslararası Kadınlar Sekreterliği

ULO – Uluslararası Lenin Okulu

Uralmaş – Ural Ağır Makine Yapım Fabrikası

USSBAE – Ulusal Sorunlar ve Sömürgeler Bilimsel Araştırma Enstitüsü

VC – Vatan Cephesi

YB – Yürütme Bürosu

YF – Yüksek Frekans (özel telefon hattı)

YKP – Yunanistan Komünist Partisi

YugKP – Yugoslavya Komünist Partisi

SSCB Yüksek Şurası Yedinci Dönem Toplantısında. Moskova, 1 Ağustos 1940.

Georgi Dimitrov ve Roza Dimitrova, oğulları Mitya ile birlikte. Meşçerino, 1942.

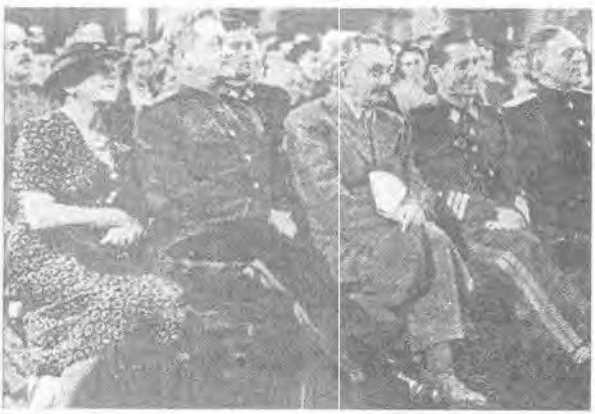

Slavlar Komitesi toplantısından sonraki konserde. Moskova, 1943.

Dimitrov ve Çervenkov aileleri. Moskova, 1944. Oturanlar: İrina, Roza Dimitrova, Georgi Dimitrov, Vladimir. Ayaktakiler: Vılko Çervenkov ve Elena Dimitrova.

G. Dimitrov ile Y. B. Tito Meşçerino'da. 15 Nisan 1945.

Orgeneral S. Biryuzov ile sohbet ediyor. Sofya, 7 Kasım 1945.

G. Dimitrov'un günlüğünden, 22 yıl süren göçmenlikten sonra Bulgaristan'a dönüşüyle ilgili bir faksimile. 4 Kasım 1945.

Sofya garındaki karşılama sırasında G. Dimitrov mareşal Tolbuhin'i selamlıyor. 22 Şubat 1946. Mareşal Tohbuhin'in ardındaki, Damyan Velçev.

Bulgaristan Anayurt Savaşı'na katılan askerlerle sohbet. Sofya, 1946.

Georgi Dimitrov Hristina Barımova'nın düğününde. Sofya, 7 Nisan 1946.

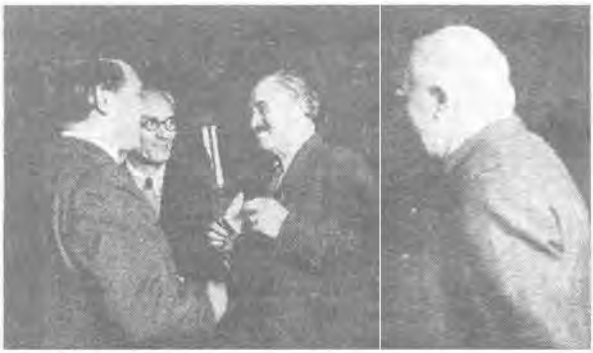

G. Dimitrov, Vasil Kolarov ve Bulgaristanı ziyaret eden İngiliz işçi partili milletvekili Con Mak. Sofya, 12 Nisan 1946.

Georgi Dimitrov ve Roza Dimitrova, çocukları Fani ve Boyko ile birlikte. Sofya, 18 Haziran 1946.

G. Dimitrov ve Trayço Kostov, Rila Manastırı'nın 1000. Yıl kutlamaları sırasında. 26 Mayıs 1946.

Bulgaristan Halk Kadınlar Birliği'nin genişletilmiş plenumunda. Sofya, 5 Ağustos 1946.

G. Dimitrov, Paris Barış Konferansı'na katılacak Bulgar hükümet heyetini uğurlarken. Sofya, 11 Ağustos 1946. Soldan sağa: Heyet üyesi Al. Obbov, heyet başkanı Kimon Georgiev, Georgi Dimitrov, Stepan Kirsanov, Anton Yugov.

Georgi Dimitrov başında bulunduğu hükümetin programını açıklıyor. Sofya, 28 Kasım 1946

Ziyaretine gelen Uluslararası Öğrenciler Birliği heyetiyle birlikte. Heyet üyeleri: Pier Gruva, Goni Simons, Pol Aleksis Buşe, Siriako Tsisiya Montel, Ubaldo Skasekoti ve Robert Bernard Katelin. Sofya, 2 Ekim 1946.

Georgi Dimitrov ve heykeltıraş Kiril Todorov. 1946.

Georgi Dimitrov ve 1878 kurtuluş savaşı gazilerinden Krıstyu Popov, Vasil Levski Harp Okulu'nun isim töreninde. Sofya, 16 Şubat 1947.

G. Dimitrov, Vasil Levski Harp Okulu'nun isim günü töreni çerçevesinde düzenlenen geçit resmine katılan okul öğrencilerini ve Sofya muhafız birliklerini selamlıyor. Sofya, 16 Şubat 1947.

Marsel Vilar ile konuşuyor. Sofya, 5 Nisan 1947.

Aziz Lazar gününde genç kızlar G. Dimitrov'un ziyaretinde. Sofya, 5 Nisan 1947.

Bulgar-Sovyet Dernekleri Yönetim Kurulu üyeleri Georgi Dimitrov'un ziyaretinde. Sofya, 17 Nisan 1947.

Ressamlar Birliği heyetiyle görüşme. Sofya, 25 Nisan 1947. G. Dimitrov'un yanındaki ressam Aleksandır Milenkov, ortadaki ise Aleksandır Jendov.

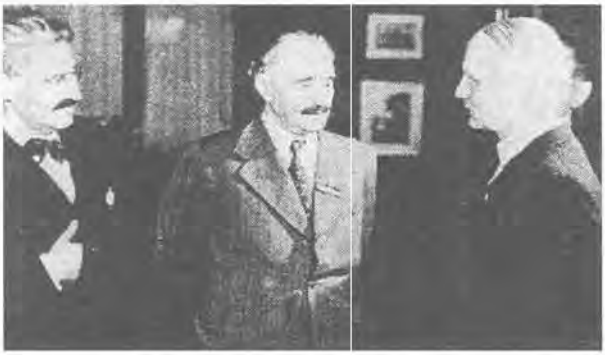

G. Dimitrov İsveçli senatör Georg Branting ile sohbet ediyor. Sofya, 4 Haziran 1947.

G. Dimitrov İsveçli senatör Georg Branting ile sohbet ediyor. Sofya, 4 Haziran 1947.

Çelkaş ile Neznakomov G. Dimitrov'u tebrik ediyor ve Stırşel gazetesi çalışanları adına bir hediye sunuyor. Sofya, 6 Mayıs 1947.

Rahipler Birliği Yönetim Kurulu üyeleriyle birarada. Sofya, 7 Haziran 1947.

Sofya-Filibe-Burgas hava hattının açılış töreninde. Sofya, 29 Haziran 1947.

Rayko Damyanov ve Dünya Sendikalar Federasyonu Başkanı Lombardo Toledano ile birlikte. Sofya, 6 Temmuz 1947.

G. Dimitrov Tiyatro Sanatçıları Birliği Yönetim Kurulu'ndan bir heyeti kabul ediyor. Heyet G. Dimitrov'a sözveri mektubu sunuyor. Birlik başkanı Petır Dimitrov mektubu okuyor. Ardındakiler: Mimi Balkanska, Krıstyu Sarafov ve Stefan Makedonski. Sofya, 9 Temmuz 1947.

Bulgaristan'daki Direniş hareketi sırasında ölen İngiliz binbaşı Uylyam Frank Tompsın'ın annesi bayan Teodosiya Tompsın ile sohbet ediyor. Sofya, 10 Temmuz 1947.

Romanya hükümet heyetini karşılarken. Sofya, 14 Temmuz 1947.

G. Dimitrov, Elza Triole, Dora Gabe, Roza Dimitrova ve Lui Adagon. Sofya, 19 Temmuz 1947.

Milovan Cilas ile konuşuyor. Yugoslavya, Temmuz 1947.

G. Dimitrov ve mareşal Tito Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında Dostluk, İşbirliği ve Yardımlaşma Anlaşması imzalıyor. Soldan sağa: Kimon Georgieviç, Milantie Popoviç, Milovan Cilas, Aleksandır Rankoviç,Trayço Kostov, İvan Stefanov ve başkaları. Varna, 27 Kasım 1947.

BHC Anayasası kabul edildikten sonra G. Dimitrov Büyük Halk Meclisi'nde konuşma yapıyor. Sofya, 4 Aralık 1947.

G. Dimitrov Büyük Halk Miclisi Başkanlık Divanı ve Bürosu seçimi için oy kullanıyor. G. Dimitrov'un yanındaki Titko Çernokolev. Sofya, 9 Aralık 1947.

Georgi Dimitrov ile Enver Hoca. Arnavutluk hükümet heyeti onuruna düzenlenen mitingte yan yana. Sofya, 14 Aralık 1947.

Zveno Halk Birliği
Ulusal Konferansı'nda.
Sofya, 3 Ocak 1948

Vatan Cephesi İkinci Kongresi
Başkanlık Divanı'nda.
Sofya, 2 Şubat 1948.

Özgürlük Havarisi Vasil Levski'nin asılmasının 75. Yılı dolayısıyla V. Levski Harp Okulu öğrencilerinin katıldığı askeri geçit resminde. Sofya, 22 Şubat 1948. Soldan sağa: Dobri Terpeşev, Georgi Dimitrov, Dr. Minço Neyçev ve gen.İvan Kinov.

G. Dimitrov, V. Kolarov ve Enço Staykov bir baloda, gazetecilerle birlikte.
Sofya, 29 Şubat 1948.

Georgi Dimitrov ve heykeltıraş Andrey Nikolov.
Sofya, 29 Şubat 1948.

Bulgaristan'ın Türk esaretinden kurtuluşunun 70. yılını kutlama töreninde, Sofya Belediye Başkanı Dobri Bradistilov ile birlikte.
Sofya, 3 Mart 1948.

G. Dimitrov ve Halk Savunma Bakanı Tümgeneral Georgi Damyanov yemin törenine katılan askerleri kutluyor. Sofya, 3 Mart 1948.

G. Dimitrov ile Todor Jivkov Vatan Cephesi Sofya Şehir Teşkilatı Konferansı'nda. Sofya, 7 Mart 1948.

BHC – SSCB Dostluk, İşbirliği ve Yardımlaşma Anlaşması'nı imzalıyor. Moskova, 18 Mart 1948.

Bulgaristan hükümet heyeti Başbakan Klement Gotvald'ın ziyaretinde. Prag, 21 Nisan 1948. Soldan sağa: Vılko Çervenkov, Georgi Dimitrov, Klement Golvald, Vasil Kolarov ve Georgi Traykov.

G. Dimitrov, Minco Neyçev ve Vasil Kolarov, 1848 Devrimi'nin 100. Yılını Kutlama Komitesi Başkanı ve Fransız toplum adamı Jüsten Godar ile görüşüyor. Sofya, 18 Mayıs 1948.

G. Dimitrov, Bulgaristan Eğitim, Kültür ve Slav Yazı Bayramı'nda Sofyalı Eylülcü çocukların tebriklerini kabul ediyor. Tribünde soldan sağa: Dobri Terpeşev, Ekzarh Stefan, Dr. Minço Neyçev, Georgi Dimitrov ve Kiril Dramaliev. Sofya, 24 Mayıs 1948.

Georgi Dimitrov ve Yuzef Tsirankeviç. Varşova, 29 Mayıs 1948.

G. Dimitrov Vitoşa Otobanı'nda çalışan Emek Ekipleri üyeleri önünde konuşuyor. Sofya, 29 Haziran 1948.

G. Dimitrov ve Layoş Dinyeş BHC-Macaristan Dostluk, İşbirliği ve Yardımlaşma Anlaşması'nı imzalıyor. Sofya, 16 Temmuz 1948.

Vilhelm Pik ve Oto Groteval Georgi Dimitrov'un 66.yaş gününde verilen kabul resminde.
Sofya, 18 Haziran 1948.

G. Dimitrov ve oğlu Boyko Barviha'da. 1948.

G. Dimitrov BKP Beşinci Kongresi'nde MK'nin politik raporunu okuyor.
Sofya, 19 Aralık 1948.

Georgi Dimitrov ve eşi Roza Dimitrova Barviha Sanatoryumu'nda.
18 Haziran 1949.

TÜSTAV

Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı

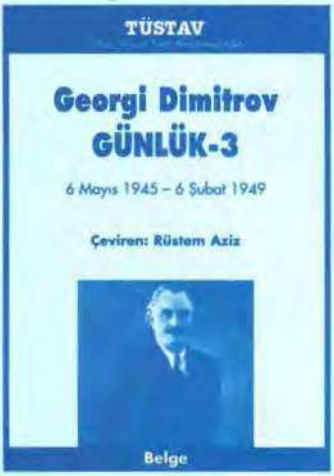

Georgi Dimitrov'un adı, dünya çapında Nazilerin açtığı Leipzig davasındaki ünlü savunmasıyla duyuldu. 1935'ten kapanışına kadar Komünist Enternasyonal'in Genel Sekreterliğini yürüten Dimitrov, Bulgaristan'da 9 Eylül 1944 devriminden sonra kurulan halk demokrasisinin Başbakanı olarak toplumsal dönüşümlerin mimarı oldu.

Günlük, Türkçe'de 3 cilt olarak yayımlandı. Ağustos 2004'te yayımlanan 1. cilt, Akademisyen İlço Dimitrov'un Georgi Dimitrov ve Günlük üzerine geniş bir incelemesinin, derleyenlerin Önsözünün ve Boyko Dimitrov'un Okurlara seslenişinin yanı sıra, 9 Mart 1933 ile 31 Ağustos 1939 tarihleri arasını, yani Dimitrov'un Rayhstag yangını nedeniyle tutuklandığı tarih ile 2. Dünya Savaşı'nın arifesi arasını içeriyor. Ekim 2004'te yayımlanan 2. cilt, 1 Eylül 1939 ile 5 Mayıs 1945 arasını, yani 2. Dünya Savaşı günlerini kapsıyor. Elinizdeki son cilt ise, 6 Mayıs 1945 ile 6 Şubat 1949 arasını ve kısaltmalar listesini, kişi adları dizinini, coğrafi adlar dizinini ve bir fotoğraf albümünü kapsayacak.

Günlük'ün yayınıyla birlikte, dünya komünist hareketi tarihi, siyaset bilimi, siyasi tarih ve uluslararası ilişkiler alanlarında çalışma yapanlar önemli bir başvuru kaynağına sahip oluyor. Araştırmacılar 1933-1949 arası dünya siyasi tarihinin önemli bir öznesini "içerden" bilgilerle yeniden değerlendirme olanağına kavuşacaktır.

ISBN 975-8683-15-2
9 789758 683154

Belge